

1879.751

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΣΥΝΤΑΧΘΕΙΣΑ

ΥΠΟ

ΜΑΡΓΑΡΙΤΟΥ Γ. ΔΗΜΙΤΣΑ.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ ΕΛΛΗΝ. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΟΥ ΚΑΙ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ

ΤΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ ΤΩ ΑΡΣΑΚΕΙΩ

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΠΑΝΤΩΝ ΤΩΝ ΜΕΡΩΝ ΤΗΣ ΓΗΣ
ΠΑΛΗΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ.

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ «Ο ΠΑΛΑΜΗΔΗΣ»

Ὁδὸς Ἀγίου Μάρκου ἀριθ. 28.

1879.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΑ

1970

ΜΑΡΤΙΝΟΣ Α. ΔΕΛΤΟΥ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΕΡΝΕΥΣΗΣ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΕΡΝΕΥΣΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΕΡΝΕΥΣΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Σελ.

α'—ς'

Πρόλογος

Α' ΝΟΤΙΑ ΚΡΑΤΗ

Ιταλία	1— 29
Ισπανία	30— 46
Πορτογαλλία	47— 53

Β' ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΚΡΑΤΗ

Γαλλία	54— 77
Ελβετία	78— 89
Αυστρο-ουγγαρία	90—111
Γερμανική αυτοκρατορία	112—190
Γενική έποψις	112—120
Πρωσία	121—142
Βαυαρία	143—153
Σαξονία	154—162
Βυρτεμβέργη	163—169
Δουκάτα και ήγεμονίαι	170—183
Ελεύθεραι πόλεις	183—185
Άλσατία και Λοθαριγγία	185—190
Όλλανδία	192—200
Βέλγιον	201—210

Γ' ΒΟΡΕΙΑ ΚΡΑΤΗ

Μεγάλη Βρετανία	211—233
Σουηδία	234—240
Νορβηγία	241—245
Δανία	246—253
Ῥωσσία	254—275

ΑΣΙΑ.

Γενική ἔποψις καὶ φυσικὴ κατάστασις	Σελ. 276—287
Πολιτ. κατάστασις καὶ πολιτ. διαίρεσις	287—290

Α' ΒΟΡΕΙΟΙ ΧΩΡΑΙ.

Σιβηρία	290—294
-------------------	---------

Β' ΚΕΝΤΡΙΚΑΙ ΧΩΡΑΙ.

Καυκάσιος Ῥωσσία.	294—297
Ἀσιατικὴ Τουρκία	297—332
Περσία	332—338
Τουρκεστάν	338—342
Ἀφγανιστάν.	342—346
Σινικὴ αὐτοκρατορία	346—359
Ἰαπωνικὴ αὐτοκρατορία	359—364

Γ' ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΑΙ ΧΩΡΑΙ.

Ἰνδοκίνα	364—372
Ἰνδοστάν	372—381
Βελουτχιστάν	381—384
Ἀραβία	384—390

ΑΦΡΙΚΗ.

Γενική ἔποψις καὶ φυσικὴ κατάστασις

391—396

Α' ΒΟΡΕΙΟΙ ΧΩΡΑΙ.

Αἴγυπτος καὶ Νουβία	396—404
Βαρβαρία. Τρίπολις	404—405
» Τύνις	405—407
» Ἀλγέριον	407—409
» Μαρόκκον	409—411
Σαχάρα	411—414

Β' ΚΕΝΤΡΙΚΑΙ ΧΩΡΑΙ.

Σενεγαμβία	414—417
Ἄνω Γουϊνέα	417—420
Κάτω Γουϊνέα.	420—422
Νιγηρίτις	422—424
Ἀβυσσινία	424—427
Σόμαλον καὶ Ζαγγουεθάρη	427—430

Γ' ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΑΙ ΧΩΡΑΙ.

Μοζαμβίκη, Καφραρία, Εὐελπις Ἀκρά, Ὀττεν- τοτία καὶ Κιμβεθασία	430—433
Νῆσοι τῆς Ἀφρικῆς	433—437
Πίνακες τῶν πόλεων τῆς Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς	438—440

ΑΜΕΡΙΚΗ.

Γενική ἔποψις καὶ φυσικὴ κατάστασις	441—447
---	---------

Α' ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ.

Ἀρκτῶαι χῶραι	447—448
Βρετανικὴ Ἀμερικὴ	448—452
Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι	452—464
Μεξικὸν	464—469
Γουατεμάλα	469—471

Β' ΝΟΤΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ.

Ἱστορικὴ ἔποψις	471—472
Κολομβία καὶ Γουϊάνη	472—476
Βρασιλία	476—479
Περουίη	479—481
Βολιβία	482—484
Λαπλάτα, Οὐρουγουάη καὶ Παραγουάη	484—487
Χιλὴ	487—490
Παταγονία καὶ Γῆ τοῦ Πυρός	490—491
Νῆσοι τῆς Ἀμερικῆς	492—495

ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ II

Ὠκεανία	496—502
Πίναξ τῶν πόλεων τῆς Ἀμερικῆς καὶ Αὐστραλίας	503—504
Παροράματα καὶ προσθῆκαι	505—506

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

Ἐν τῷ πρώτῳ μέρει τῆς πολιτικῆς γεωγραφίας ἐκτενῶς περιγραφείσης τῆς ἑλληνικῆς χερσονήσου καὶ τῆς φυσικῆς καταστάσεως τῆς Εὐρώπης μετὰ γενικῆς ἐπιθεωρήσεως τῆς ἐνεστώσης πολιτικῆς, ἐν τῷ δευτέρῳ τούτῳ μέρει ἐκτίθενται τὰ λοιπὰ τοῦ κόσμου μέρη, ἐκτενέστερον μὲν τὰ τῆς Εὐρώπης, ἥτις δικαίως θεωρεῖται ὡς ὁ ἐγκέφαλος τοῦ σώματος τῆς γῆς, καὶ τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας, ἔνθα μετὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον πολυάριθμοι ἑλληνικαὶ ἀποικίαι ἰδρύθησαν καὶ πόλεις ἐκτίσθησαν, πρῶτῳτάτα ἑλληνικὸς πολιτισμὸς ἀναπτυχθεὶς ἤκμασε καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ τοῦ κόσμου Σωτὴρ ἐγεννήθη, ἀνετράφη, ἔζησεν, ἐδίδαξεν, ἐσταυρώθη καὶ ἐτάφη, συντομώτερον δὲ τὰ λοιπὰ τῆς Ἀσίας καὶ τῶν ἄλλων ἡπείρων μέρη, τὰ μὲν ὡς βάρβαρα, τὰ δὲ ὡς ἀπώτατα ἡμῶν κείμενα καὶ ὀλιγώτερον τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας ἡμῖν ἐνδιαφέροντα.

Ἐπειδὴ δὲ τὸ μέρος τοῦτο καὶ ἰδίως τὸ τῆς Εὐρώπης ἐκ πρώτης ὄψεως ἐνδέχεται νὰ φανῇ τισιν ἐκτενές, ἀναγκάζομαι νὰ εἶπω ὀλίγας λέξεις πρὸς ἐξήγησιν τῶν λόγων, οἵτινες ὑπηγόρευσάν μοι τὸ μέτρον τοῦτο ὡς ἀπαραιτή-

τως ἀναγκαῖον εἰς τὴν σπουδὴν, διδασκαλίαν καὶ πληρεστέραν γνῶσιν καὶ ἐκμάθησιν τῆς γεωγραφίας, ἣτις καὶ νῦν ἐτι δυστυχῶς λίαν παρημελημένη διατελεῖ παρ' ἡμῖν δι' οὓς ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ πρώτου μέρους ἐξέθηκα λόγους.

Ἡ πολιτικὴ γεωγραφία κατὰ τὴν πραγματικὴν αὐτῆς ἀξίαν ἀνάγκη νὰ κατέχῃ τὴν τρίτην θέσιν ἐν τῇ χορείᾳ τῶν παιδευτικῶν μαθημάτων ἥτοι μετὰ τὰ ἱερὰ καὶ ἑλληνικά νὰ καταταχθῇ, πρὸς ἐρμηνείαν τῶν ὁποίων, εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαῖα καὶ ἀναπόφευκτος, καὶ μετὰ ταύτην ἡ ἱστορία, ἥς τὸ ἔδαφος καὶ τὴν βάσιν ἀποτελεῖ ἡ γεωγραφία, ἣτις μετὰ τῆς χρονολογίας εὐλόγως ἐκλήθησαν καὶ ὀφθαλμοὶ τῆς ἱστορίας, καὶ ἀκολουθῶς νὰ καταλεχθῶσι τὰ μαθηματικὰ καὶ φυσικὰ, μετὰ τὰ ὁποῖα προσαρτῶνται αἱ ξέναι γλῶσσαι ἥτοι ἡ Λατινικὴ καὶ Γαλλικὴ, αἵτινές εἰσιν ὑποχρεωτικὰ μαθήματα τῆς ἐγκυκλίου παιδείσεως. ὥστε κατὰ τὴν λογικὴν ταύτην διάταξιν τῶν παιδευτικῶν μαθημάτων ἐν τοῖς σχολείοις καὶ γυμνασίοις ἐν μέρει ἔχομεν τέσσαρα ζεύγη μαθημάτων ἥτοι ἱερὰ καὶ ἑλληνικά, ἅπερ ὡς οὐσιωδέστατα, δεόν νὰ διατελῶσιν ἀναπόσπαστα ἐν τῇ ἐθνικῇ ἡμῶν ἐκπαιδεύσει, πολιτικὴν γεωγραφίαν καὶ ἱστορίαν, ὡσαύτως ἀχώριστα ἀπ' ἀλλήλων καὶ ἀμοιβαίως βοηθούμενα, μαθηματικὰ καὶ φυσικὰ στενώτατα πρὸς ἀλλήλ' αὐτῶν δεδεμένα καὶ Λατινικὰ καὶ Γαλλικὰ συγγενέστατα, ὧν τὰ μὲν πρὸς ἀνωτέραν ἐπιστημονικὴν παιδευσιν χρησιμεύοντα, τὰ δὲ ἀναπόδραστον κοινωνικὴν ἀνάγκην πληροῦντα καὶ ὡς τεκμήριον καλῆς καὶ εὐγενοῦς ἀνατροφῆς θεωρούμενα.

Ἐνεκα δὲ τῆς μεγάλης ταύτης σπουδαιότητος, ἣν ἡ γεωγραφία ἔχει ἐν τῷ παιδευτικῷ προγράμματι, πρέπει πρῶτον μὲν νὰ διδάσκηται τρίς τῆς ἐβδομάδος, ὥς ἡ ἱστο-

ρία, καὶ οὐχὶ δις ὡς κακῶς παρ' ἡμῖν τοῖς ἀγεωγραφη-
τοῖς γίνεται, καὶ νὰ μὴ θεωρῇται ὡς ἐπουσιῶδες μάθημα
καὶ ὡς παραπληρωματικὸς σύνδεσμος, ἔνεκα τοῦ ὁποίου
ἐλαχίστους ἀποφέρει καρποὺς ἢ ἐπιπόλαιος διδασκαλία
αὐτῆς. Δεύτερον δέ, ὅπερ καὶ σπουδαιότατον, τὰ διδακτι-
κὰ τῆς πολιτικῆς γεωγραφίας βιβλία δὲν πρέπει νὰ ἀπο-
τελῶσι ξηρὸν κατάλογον ὀνομάτων καὶ ἀριθμῶν· διότι τὰ
τοιαῦτα ὁμοιάζοντα πρὸς τὸν σκελετὸν τοῦ ἀνθρώπου
εἰσι γεωγραφικὴ ὀνοματολογία, ἐλαχίστην παρέχουσα ὠ-
φέλειαν τοῖς διδασκομένοις, ἀναγκαζομένοις νὰ ἀπομνη-
μονεύωσι ξηρὰ ὀνόματα καὶ ἀριθμούς. Ἡ δὲ ἀληθὴς πο-
λιτικὴ γεωγραφία, σκοποῦσα νὰ περιγράψῃ οὐχὶ μόνον
τὴν ξηρὰν καὶ τὴν θάλασσαν, ἀλλὰ καὶ τὰ σπουδαιότατα
πνευματικὰ ἔργα τῶν κατοίκων τῆς γῆς, πρέπει νὰ περι-
έχῃ σάρκας, μῦς, νεῦρα, φλέβας, ἀρτηρίας κτλ. ἵνα ἀπο-
τελέσῃ σῶμα τέλειον καὶ ἄρτιον, ἢ σπουδῇ τοῦ ὁποίου
τέρπει μὲν τὸν μαθητὴν καὶ τὰ μέγιστα ὠφελεῖ, εὐφραίνει
δὲ καὶ τὸν διδάσκοντα, ἔχοντα πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν τῶν μα-
θητῶν ὠφέλειαν καὶ εὐχαρίστησιν.

Τοιοῦτοί εἰσιν οἱ λόγοι, οἵτινες, στηριζόμενοι ἐπὶ πο-
λυχρονίου μελέτης καὶ διδασκαλίας, ἐπεισάν με νὰ ἀποφύ-
γω τὰς δύο ἀκρότητας ἡτοὶ τὴν γεωγραφικὴν ὀνοματο-
λογίαν ὡς ἄχρηστον καὶ ἐπιβλαβὴ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν
τῆς διανοίας τῶν μαθητῶν καὶ τὴν ἀπεραντολογίαν, καθ'
ἣν συμφύρονται ὁμοειδῇ καὶ ἑτεροειδῇ, οὐσιώδη καὶ ἐπου-
σιώδη πράγματα, καὶ νὰ τάμω τὴν μέσσην ὁδὸν ἐν τῇ
συντάξει τῆς Πολιτικῆς γεωγραφίας, τὰ μὲν οὐσιώδη καὶ
σπουδαιότερα συντόμως περιγράφων ἕκαστον κατὰ τὴν ἀ-
ξίαν, τὰ δὲ ἐπουσιώδη καὶ μικροῦ λόγου ἄξια δι' ὀλίγων
ἀναφέρων λέξεων.

Ἐκ τούτων τοίνυν τῶν ὀλίγων εὐκόλως κατανοεῖ ὁ ἀνα-

γνώστης ὅτι κατὰ τὴν μέθοδον τῆς διακρίσεως τῶν οὐσιωδῶν καὶ πρωτευόντων ἀπὸ τῶν ἐπούσιωδῶν καὶ δευτερευόντων, ὧν τὰ μὲν προτάσσονται ὡς σπουδαιότερα, τὰ δὲ ἐπισυνάπτονται ὡς ἥττονος μὲν λόγου ἄξια, ἀναγκαῖα ὁμῶς νὰ συμπεριληφθῶσιν ἐν τῇ γεωγραφίᾳ, τὸ ἥμισυ τοῦ ὅλου τῆς τε φυσικῆς καὶ τῆς πολιτικῆς καταστάσεως τῆς Εὐρώπης ἀνάγκη καλῶς καὶ βασίμως νὰ διδαχθῇ τοῖς μαθηταῖς τῶν ἐλληνικῶν σχολείων καὶ ταῖς μαθητρίαις τῶν παρθεναγωγείων ἐν τῇ δευτέρᾳ τάξει συμφώνως πρὸς τὸ πρόγραμμα τοῦ ὑπουργείου, ἐφ' ᾧ καὶ ἐχωρίσθη τὸ δεύτερον μέρος εἰς δύο τεύχη πρὸς εὐκολίαν τῶν μαθητῶν. Τὸ δὲ δεύτερον τεῦχος περιλαμβάνον τὴν Ἀσίαν, Ἀφρικὴν, Ἀμερικὴν καὶ Ὠκεανίαν συντομώτερον δι' οὓς προεῖπον λόγους περιγραφέντα, πλὴν τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας καὶ Ἀμερικῆς ἐν μέρει, χρησιμεύει εἰς διδασκαλίαν τῆς τρίτης τάξεως τῶν σχολείων καὶ παρθεναγωγείων καθ' ὃν τρόπον ὑπεδείχθη ἡ τῆς Εὐρώπης διδασκαλία.

Πρὸς ἀκριβεστέραν δὲ ἐξήγησιν τῶν διδακτέων προσθέτω ὅτι τῆς μὲν Εὐρώπης περιλαμβανούσης, πλὴν τῆς ἐν τῇ πρώτῃ τάξει διδαχθείσης ἤδη Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας, 17 ἄλλα βασίλεια, 23 δουκάτα καὶ ἡγεμονίας, 3 ἐλευθέρας πόλεις καὶ 2 μικροσκοπικὰς δημοκρατίας, τὴν τοῦ ἁγίου Μαρίνου καὶ τὴν τοῦ Μονάκου, ἕκαστον βασίλειον τῶν μὲν μεγάλων πρέπει νὰ διδαχθῇ εἰς 4 μαθήματα ἥτοι εἰς ἐν μάθημα ἡ φυσικὴ κατάστασις αὐτοῦ καὶ εἰς 3 ἡ πολιτικὴ, τῶν δὲ μικρῶν εἰς δύο μαθήματα ἢ κατὰ μέσον ὅρον 17 βασίλεια ἀνὰ 3 μαθήματα εἰς 51. Ἐπειδὴ δὲ τὰ δουκάτα καὶ αἱ ἡγεμονίαι τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας μετὰ τῶν 3 ἐλευθέρων πόλεων καὶ τῶν δύο δημοκρατιῶν ὀλίγην σπουδαιότητα παρέχουσιν ἡμῖν, δύνανται νὰ διδαχθῶσιν, ὡς συντόμως ἐκτεθειμένα εἰσίν, εἰς 9 ἄλλα μαθήματα καὶ

οὕτω τὸ σύνολον τῶν γεωγραφικῶν μαθημάτων τῆς δευτέρας τάξεως ἀνέρχεται εἰς 60 μαθήματα.

Τῶν δὲ λοιπῶν μερῶν τοῦ κόσμου, τὰ ὅποια περιέχει τὸ δεύτερον τεῦχος, τῆς μὲν Ἀσίας περιλαμβανούσης 11 χώρας, τῆς δὲ Ἀφρικῆς 14, τῆς Ἀμερικῆς 13 καὶ τῆς Ὠκεανίας 3 τμήματα, ἐν ὧν 41, ἡ διδασκαλία εὐχερεστέρα καθίσταται ἐν τῇ τρίτῃ τάξει καθ' ὅσον πάντα ταῦτα πολὺ συντομώτερον τῆς Εὐρώπης περιγεγραμμένα εἰσίν.

Ἐν δὲ ταῖς κατωτέραις γυμνασιακαῖς τάξεσι ἀνάγκη νὰ διδαχθῶσιν οἱ μαθηταὶ τὰ σπουδαιότερα ὅλου τοῦ δευτέρου μέρους κατ' ἐκλογὴν τοῦ διδάσκοντος καθηγητοῦ, ἐφ' ᾧ καὶ ἀχώριστον εἰς ἓν ὅλον ἐδέθη διὰ τοὺς μαθητὰς τῶν γυμνασίων. Περὶ δὲ τῆς μεθόδου, καθ' ἣν πρέπει νὰ διδαχθῶσι πάντα τὰ μέρη, διαλαβὼν ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ πρώτου μέρους, ἀπέχω νὰ προσθέσω τι ἐν ταῦθα.

Τοιοῦτόν ἐστι καὶ τὸ δεύτερον μέρος τῆς Πολιτικῆς γεωγραφίας μου, ἥτις διὰ τὴν ἀκάθεκτον πρόοδον τῶν ἐθνῶν, διὰ τὴν ἐπέκτασιν καὶ ἐπαύξησιν τῶν γεωγραφικῶν γνώσεων διὰ τῶν περιηγήσεων καὶ διὰ τὰς συνεχεῖς πολιτικὰς μεταβολάς, ἀναντιρρήτως ἔχει ἀνάγκην συμπληρώσεως τῶν ἐλλειπῶν καὶ ἐπανορθώσεως τῶν παραδρομῶν εἰ μὴ ταχτικῶς κατὰ πᾶν ἔτος ὡς γίνεται ἐν Εὐρώπῃ, κατὰ διετίαν ὅμως ἢ τριετίαν τοῦλάχιστον ἵνα ἡ ἀληθὴς καὶ πραγματικὴ γεωγραφία, ὅπερ διανοοῦμαι καὶ νὰ πράξω Θεοῦ θέλοντος.

Τὴν δὲ οὐσιώδη διαφορὰν τοῦ ἀνὰ χεῖρας βιβλίου ἀπὸ τῶν παρ' ἡμῖν ἐν χρήσει ὄντων καὶ τὴν ὑπεροχὴν αὐτοῦ εὐχόλως δύνανται οἱ φίλοι τῆς προόδου τῆς γεωγραφίας νὰ ἐννοήσωσιν ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ ὅλου ἢ καὶ ἐκ τῆς παραθέσεως οἰουδήποτε μέρους αὐτοῦ πρὸς τὸ ἐν τοῖς ἄλ-

λοις βιβλίοις γεωγραφούμενον καὶ ἐντεῦθεν νὰ πεισθῶσιν ὅτι τὸ ἔργον μου οὔτε κατὰ Γερμανικὸν οὔτε κατὰ Γαλλικὸν οὔτε κατ' Ἀγγλικὸν σύστημα συνετάχθη καὶ ὅτι ἐπομένως οὔτε ἐκ μεταγραφῆς οὔτε ἐκ μεταφράσεως προέρχεται, ἀλλὰ γνήσιον τέκνον συντόνου μελέτης, πολυχρονίου πείρας καὶ εἰδικῆς ἐνασχολήσεως ἐν τῇ γεωγραφίᾳ ἐστίν, κατὰ σύστημα Ἑλληνικὸν φιλοπονηθέν.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ Γ. ΔΗΜΙΤΣΑΣ.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ.

ΕΥΡΩΠΗ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

ΙΤΑΛΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ.

Ἑκτασίς 3,383 □ κάτοικοι 28,000,000.

α'.) Φυσικὴ κατάστασις.

§. 1. Ὅρις.

Πρὸς δυσμὰς τῆς Ἑλληνικῆς Χερσονήσου σχηματίζεται ἐν τῇ μεσογείῳ θαλάσσῃ ἡ Ἰταλικὴ χερσόνησος, ἥτις καὶ χερσόνησος τῶν Ἀπεννίνων καλεῖται ἐκ τῶν κατὰ τὸ πλεῖστον διατεμνόντων αὐτὴν ὁμωνύμων ὀρέων, καὶ ὀρίζεται πρὸς ἄρκτον μὲν ὑπὸ τῆς Ἑλβετίας καὶ Αὐστρίας, πρὸς δυσμὰς δὲ ὑπὸ τῆς Γαλλίας καὶ τοῦ Τυρρηνικοῦ πελάγους, πρὸς νότον περιβάλλεται ὑπὸ τοῦ Σικελικοῦ πελάγους καὶ πρὸς ἀνατολὰς ὑπὸ τῆς Αὐστρο-ουγγαρίας καὶ τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους.

§. 2. Ὄνομα, σχῆμα καὶ διαίρεσις αὐτῆς.

Ἡ χερσόνησος αὕτη ἔκπαλαι μὲν ἔλαβε πολλὰ καὶ διάφορα τοπικὰ ὀνόματα, εἴτα δὲ ὠνομάσθη Ἰταλία ἀπὸ Ἰταλοῦ τινος ἡγεμόνος αὐτῆς, ὅπερ ἐπεκράτησε μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν. Περὶ δὲ τοῦ σχήματος αὐτῆς τῶν ἀρχαίων διαφωνούντων οἱ μὲν ὑπελάμβανον αὐτὸ τριγωνικόν, οἱ δὲ τετράπλευρον καὶ ἄλλοι ὅμοιον πρὸς σχῆμα δρυός· οἱ δὲ νεώτεροι παραβάλλουσιν αὐτὸ πρὸς σχῆ-

μα υποδήματος. Διαιρείται δὲ εἰς ἄνω Ἰταλίαν, εἰς μέσσην καὶ εἰς κάτω Ἰταλίαν, τῶν ὁποίων ἡ μὲν πρώτη περιλαμβάνει τὴν Σαρδηνίαν, τὴν Λομβαρδοβενετίαν, τὰ δουκάτα τῆς Πάρμας καὶ Μοδένης, ἡ δὲ μέση τὴν Τοσκάνην, τὸ Παπικὸν κράτος καὶ τὴν δημοκρατίαν τοῦ ἁγίου Μαρίνου καὶ ἡ Κάτω τὸ βασίλειον τῆς Νεαπόλεως καὶ Σικελίας, τὴν Μελίτην καὶ τὰς νήσους Σαρδὼ καὶ Κορσικὴν. Οἱ δὲ ἄρχαῖοι τὴν μὲν ἄνω Ἰταλίαν ἐκάλουν Γαλατίαν ἐντεῦθεν τῶν Ἀλπεων, τὴν δὲ Μέσσην κυρίως Ἰταλίαν καὶ τὴν Κάτω Μεγάλην Ἑλλάδα ἐκ τῶν πολυαριθμῶν Ἑλληνικῶν ἀποικιῶν.

§. 3. Θάλασσα, πελάγη, κόλποι, λιμένες καὶ

πορθμοί.

Ὡςπερ ἡ Ἑλληνικὴ χερσόνησος κατὰ τὸ πλεῖστον περιβάλλεται ὑπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης, ἐνουμένης πρὸς ἀνατολὰς μετὰ τῆς Μαύρης θαλάσσης καὶ σχηματιζούσης διάφορα πελάγη, οἷον τὸ Ἀδριατικόν, τὸ Ἰόνιον, τὸ Κρητικὸν καὶ τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, οὕτω καὶ ἡ Ἰταλικὴ χερσόνησος ἐκ τῶν τριῶν πλευρῶν αὐτῆς περιβάλλεται ὑπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης, ἐκ τῆς ὁποίας σχηματίζονται πρὸς Δ. μὲν τὸ Τυρρηνικὸν πέλαγος, πρὸς Ν. δὲ τὸ Σικελικὸν πέλαγος καὶ πρὸς Α. τὸ Ἀδριατικὸν καὶ Ἰόνιον πέλαγος.

Οἱ δὲ ἐπιστημότεροι κόλποι τῆς χερσονήσου εἶναι οἱ ἀκόλουθοι.

1) Ὁ τῆς Γενούης ἐν τῇ ΒΑ. πλευρᾷ πρὸς Β. τῆς νήσου Κορσικῆς (Κύρνου), ὃν οἱ ἄρχαῖοι ἐκάλουν Αἰγυστικὸν πέλαγος.

2) Ὁ τῆς Γαέτας πρὸς Ν. τοῦ προηγουμένου παρὰ τῇ ὁμωνύμῳ πόλει.

3) Ὁ τῆς Νεαπόλεως (Κυμαῖος κόλπος) πρὸς Ν. τούτου παρὰ τῇ ὁμωνύμῳ πόλει.

4) Ὁ τοῦ Τάραντος ἐν τῇ ΝΑ. πλευρᾷ τῆς Ἰταλίας, ὅπου κεῖται ἡ πόλις, ὁ μέγιστος κόλπος τῆς Ἰταλίας (Οὐρίας.)

5) Ὁ τῆς Μαμφρεδονίας πρὸς Β. τοῦ προηγουμένου.

6) Ὁ τῆς Βενετίας εἰσχωρῶν μέχρι τῆς ὁμωνύμου πόλεως.

Τῶν δὲ λιμένων σχηματιζομένων ἐντὸς τῶν κόλπων ἐπισημό-
τεροι εἶναι. Ὁ τῆς Γενούης, ὁ τῆς Νεαπόλεως, ὁ τῆς Μεσσήνης,
ὁ τοῦ Τάραντος καὶ ὁ τῆς Βενετίας. Καὶ πορθμοὺς τρεῖς ἔχει, τὸν
τῆς Μεσσήνης μεταξὺ τῆς Σικελίας καὶ τῆς νοτιωτάτης πλευρᾶς
τῆς χερσονήσου, τὸν τοῦ ἁγίου Βονιφατίου μεταξὺ τῶν νήσων
Κύρνου καὶ Σαρδοῦς καὶ τὸν τοῦ Ὀτράντου μεταξὺ τῆς Ἰταλίας
καὶ τῆς Ἀλβανίας.

§. 4. Ὅρη.

Ἡ Ἰταλικὴ χερσόνησος διατέμενεται ὑπὸ δύο μεγάλων σειρῶν
ὄρέων, τῶν Ἀλπεων καὶ τῶν Ἀπεννίνων, τῶν ὁποίων ἡ μὲν πρῶ-
τη ἐκτείνεται εἰς τὴν βορείαν πλευράν αὐτῆς καὶ διαιρεῖται

1) Εἰς δυτικὰς Ἀλπεῖς, ὧν ἡ ὑψηλότερα κορυφὴ ἔχουσα ὕψος
12,000 ποδ. καλεῖται Βήσουλων.

2) Εἰς Κεντρικὰς Ἀλπεῖς μετὰ τοῦ τριχοῦρου, χιονοσκεποῦς
καὶ ὑψηλοτάτου τῆς Εὐρώπης Λευκοῦ ὄρους κειμένου ἐν Σαβοῖτᾳ
καὶ ὑψομένου εἰς 15—16,000 π. ὕψος. Καὶ

3) Εἰς Ἀνατολικὰς Ἀλπεῖς, αἵτινες εἶναι πολὺ χαμηλαὶ καὶ
διαيروῦνται εἰς Νωρικὰς, Καρνικὰς καὶ Ἰουλιανὰς Ἀλπεῖς.

Τὰ δὲ Ἀπέννινα διατέμνοντα κατὰ μῆκος τὴν χερσόνησον διαι-
ροῦνται. 1) εἰς βόρεια καλούμενα Λιγυστικά καὶ Ἐτρουσκικά καὶ
ἔχοντα ὕψος 5—6000.

2) Εἰς κεντρικά, ἀνομαζόμενα Ῥωμαϊκὰ καὶ Νεαπολιτικά καὶ
ἔχοντα ὕψος 9200 καὶ

3) Εἰς νότια καλούμενα Καλαβρικά καὶ μόλις ὑψούμενα εἰς
4—5000 ποδ.

Πρὸς τούτοις δὲ ὑπάρχουσιν ἐν Ἰταλίᾳ καὶ δύο Ἡφαίστεια ὅρη
ὁ Βεσούβιος καὶ ἡ Αἶτνη, τῶν ὁποίων ὁ μὲν Βεσούβιος κωνοειδῶς
ἀνυψοῦται ΝΑ. τῆς Νεαπόλεως καὶ εἶναι τὸ ἐπισημότατον ἡφαί-
σειον τῆς Εὐρώπης ἔχον ὕψος 3500' π. Διότι ἡ κατὰ τὸ 79 μ. Χ.
γενομένη πρώτη ἐκρηγξίς αὐτοῦ διαρκέσασα τρία ἡμερόνυχτα το-
σοῦτον ἰσχυρὰ καὶ φοβερὰ ὑπῆρξεν, ὥστε κατέχωσε τρεῖς παρα-
κειμένας πόλεις τὸ Ἡράκλειον, τὴν Πομπηϊάν, ἥτις πρό τινων ἐ-
τῶν ἀνεσκάφη, καὶ τὰς Σταβίας, ὅτε καὶ Πλίνιος ὁ πρεσβύτερος

ἐκ πλοίου θέλων νὰ παρατηρήσῃ τὸ φαινόμενον ἐγένετο θῦμα. Ἡ δὲ πολυκόρυφος Αἴτνη εἶναι τὸ ὑψηλότετον ὄρος τῶν Ἀπεννίνων ἐν τῇ ΝΑ. πλευρᾷ τῆς Σικελίας ἀνυψούμενον εἰς 11,000', ὅπου κατὰ τινὰ παράδοσιν λέγεται ὅτι ὁ φιλόσοφος Ἐμπεδοκλῆς παρατηρῶν τὴν ἔκρηξιν κατεστράφη, πρὸς τιμὴν τοῦ ὁποίου ἰδρύθη μνημεῖον καὶ νῦν ἔτι σωζόμενον ὑπὸ τὸ ὄνομα «Terre del Filosofo.» ἤτοι Πύργος τοῦ φιλοσόφου.

§. 5. Ἀκρωτήρια καὶ πεδιάδες.

Ἡ Ἰταλία κατὰ τὸ πλεῖστον ὑπὸ τῆς θαλάσσης περιβαλλομένη ἔχει πολυάριθμα ἀκρωτήρια, τὰ ἐπισημότερα τῶν ὁποίων εἶναι τὰ ἀκόλουθα·

Ἐν τῇ δυτικῇ πλευρᾷ.

1) Τὸ τῆς Σελήνης ἀκρωτήριο.

2) Τὸ Ποπλώνιον ἐν τῇ παραλίᾳ τῆς Τοσκάνης ἀπέναντι τῆς νήσου Ἐλβας.

3) Τὸ Ἀργεντάρων πρὸς νότον τοῦ προηγουμένου.

4) Τὸ Κιρκαῖον (Circello) πρὸς νότον τοῦ προηγουμένου.

5) Τὸ Μισηνὸν (Miseno) νοτιώτερον.

6) Τὸ τῆς Καμπανέλλας (Ἀθήναιον καὶ Σειρηνουσῶν ἀκρωτήριο) ἀντικρὺ τῆς νήσου Καπρέας.

7) Τὸ Σκύλαιον ἐν τῇ ΒΑ πλευρᾷ τοῦ Σικελικοῦ πορθμοῦ.

8) Τὸ τῆς Λευκοπέτρας ἐν τῇ ΜΑ ἄκρᾳ τῆς Ἰταλίας.

Ἐν τῇ νοτιά πλευρᾷ.

9) Τὸ Πάσσαρον (Πάχυνον) ἀποτελοῦν τὸ μεσημβρινώτατον ἄκρον τῆς Σικελίας.

10) Τὸ Σπαρτιθέντον (Ἡράκλειον) ἐν τῇ μεσημβρινωτάτῃ ἄκρᾳ τῆς Ἰταλίας.

11) Τὸ Βρουσσάνον (Ζεφύριον) ἐν τῇ ΜΑ ἄκρᾳ τῆς Χερσονήσου.

Ἐν τῇ ἀνατολικῇ πλευρᾷ.

12) Τὸ Λακίνιον ἐν τῇ ΜΑ ἄκρᾳ τοῦ Ταραντίνου κόλπου πρὸς Μ. τοῦ Κρότωνος.

13) Τὸ τῆς Ἀλίκης (Κρίμις) πρὸς ἄρκτον τοῦ προηγουμένου.

14) Τὸ τῆς Λεύκης (Ἰαπύγιον καὶ Σαλεντίνον) ἐν τῇ ΜΑ ἄκρᾳ τῆς Ἰταλίας.

19) Τὸ Γάργανον ἐν τῇ Α ἄκρᾳ τοῦ ὁμωνύμου ὄρους πρὸς Β. τοῦ Βρεντησιού.

46) Τὸ Κούμερον ΜΑ τῆς Ἀγκώνης.

Ἡ Ἰταλία μολονότι εἶναι ὄρεινὴ κατὰ τὸ πλεῖστον, οὐχ ἥπτον ὅμως περιέχει πολλὰς κοιλάδας, τέλματα καὶ εὐφορωτάτας πεδιάδας, ἐπισημότεραι τῶν ὁποίων εἶναι ἡ παρὰ τὸν Τίβεριν Ῥωμαϊκὴ, ἡ Καμπανικὴ πέριξ τῆς Νεαπόλεως, ἡ τοῦ Τάραντος παρὰ τὸν ὁμώνυμον κόλπον, ἡ Ἀπουλικὴ εἰς τὰ παράλια τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους καὶ ἡ μεγίστη πασσῶν ἡ Λομβαρδικὴ περὶ τὸν Πάδον ποταμόν. Τέλματα δὲ ἐπίσημα εἶναι τὸ Δέλτα τοῦ Πάδου, τὰ Ῥωμαϊκὰ ΜΑ τῆς Ῥώμης καὶ τὰ τῆς Τοσκάνης.

§. 6. Ποταμοί, διώρυγες καὶ λίμναι.

Ἡ Ἰταλία ἔχει καὶ ποταμούς πολλοὺς μικροὺς καὶ μεγάλους, οἱ ἐπισημότεροι τῶν ὁποίων εἶναι.

1) Ὁ Πάδος (Ἡριδανός) ὁ μέγιστος ποταμὸς τῆς χερσονήσου, ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ Βησούλου τῶν δυτικῶν Ἀλπεων καὶ πολλοὺς παραποτάμους δεχόμενος ἐν τῇ μακρᾷ πορείᾳ αὐτοῦ, διέρχεται πλησίον τοῦ Τουρίνου, Πλακεντίας καὶ Φερράρας, καὶ ἐκβάλλει δι' ἑπτὰ στομίων, ἐνθα σχηματίζονται ἔλη, καλούμενα ἑπτὰ πελάγη, εἰς τὸ βόρειον μέρος τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους παρὰ τὸν κόλπον τῆς Βενετίας.

2) Ὁ Ῥουδίκων (Pisatello) πηγάζων ἐκ τῶν Ἀλπεων καὶ χωρίζων τὴν ἐντεῦθεν τῶν Ἀλπεων Γαλατίαν ἀπὸ τὴν κυρίως Ἰταλίαν ἐκβάλλει εἰς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος καὶ εἶναι ἐπίσημος διὰ τὴν κατὰ τὸ 49 π. Χ. διάβασιν τοῦ Καίσαρος εἰς τὴν Ἰταλίαν.

3) Ὁ Τίβερις, ὁ μέγιστος ποταμὸς τῆς κυρίως Ἰταλίας, ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν Ἀπεννίνων, διερχόμενος τὴν πρωτεύουσάν Ῥώμην καὶ διαιρούμενος εἰς δύο βραχίονας ἐκβάλλει εἰς τὸ Τυρρηνικὸν πέλαγος.

4) Ὁ Ἄρνος πηγάζων ἐκ τῶν Ἀπεννίνων ἔνθα καὶ ὁ Τίβερις καὶ διερχόμενος παρὰ τὴν Φλωρεντίαν καὶ τὴν Πίσαν ἐκβάλλει εἰς τὸ Τυρρηνικὸν πέλαγος πλησίον τῆς τελευταίας πόλεως.

5) Ὁ Λεϊρίς (Gatigliano) πηγάζων ἐκ τῶν Ἀπεννίνων ἐκβάλλει εἰς τὸ Τυρρηνικὸν πέλαγος μεταξὺ τῆς Ῥώμης καὶ Νεαπόλεως.

Πλὴν τούτων ὑπάρχουσι καὶ ἄλλοι ποταμοὶ καὶ πολλοὶ παραπόταμοι. Πολλαχοῦ δὲ μεταξὺ τῶν μεγάλων πλωτῶν ποταμῶν διευκολύνουσι τὴν συγκοινωνίαν καὶ τὸ ἐμπόριον καὶ πολλαὶ διώρυγες, ἐπισημότεραι τῶν ὁποίων εἶναι ἡ τοῦ Μιλάνου, ἡ τοῦ Τικινέλλου, ἡ τῆς Παβίας καὶ ἡ τῆς Βονωνίας.

Λίμναι δὲ ἐπισημότεραι τῆς Ἰταλίας εἶναι.

1) Ἡ Οὐρβανὸς (Maggiore) κειμένη ἐν τῇ Λομβαρδίᾳ.

2) Ἡ Ἀάριος (Como) λίαν ἰχθυοφόρος σχηματιζομένη ὑπὸ τοῦ Ἀδδούα παραποτάμου τοῦ Πάδου κεῖται ἐν τῇ βορείᾳ Ἰταλίᾳ.

3) Ἡ Γάρδη (Βήνακος) ἡ μεγίστη πασῶν τῶν λιμνῶν τῆς Ἰταλίας σχηματιζομένη καὶ διαρρέομένη ὑπὸ τοῦ Τικίνου παραποτάμου τοῦ Πάδου ἐν τῇ βορείᾳ Ἰταλίᾳ.

4) Ἡ Τρασυμένη (Perugia) κειμένη ἐν τῇ μέσῃ Ἰταλίᾳ, ἐπίσημος διὰ τὴν κατὰ τὸ 217 π. Χ. νίκην τοῦ Ἀννίβα.

5) Ἡ Ἀχερουσία (Fusaro) ἐπίσημος ἐν τῇ μυθολογίᾳ ὡς ἡ ἐν Ἡπείρῳ, κειμένη ἐν τῇ κάτω Ἰταλίᾳ.

§. 7. Νῆσοι καὶ χερσόνησοι.

1) Ἡ Σικελία καὶ Τρινακρία ὀνόμαζομένη διὰ τὸ τριγωνικὸν σχῆμα, ἀπεσπάρσθη ποτὲ ἐκ τῆς Ἰταλίας διὰ τοῦ Σικελικοῦ πορθμοῦ καὶ εἶναι ἡ μεγίστη τῶν νήσων τῆς Μεσογείου θαλάσσης ἔχουσα 530 □ ἑκτασιν καὶ ἡ πλησιεστάτη εἰς τὴν Ἀφρικὴν 15 γεωγραφ. μίλια ἀπέχουσα ἀπ' αὐτῆς. Ἡ Σικελία διατεταμένη ὑπὸ ὄρεων, τῶν ὁποίων ἐπισημότερα εἶναι τὸ μεμονωμένον ἠφαίστειον ἡ Αἴτνη καὶ τὰ Νευρώδη ὄρη (Madonia) συνέχεια ὄντα τῶν Ἀπεννίνων, ἔχει ἀκρωτήρια τὸ Πέλωρον (Faro), τὸ Δρέπανον καὶ τὸ Πάχυνον (Passaro), ποταμοὺς πολλοὺς καὶ μικροὺς,

ἐπιστήμους πηγὰς τὴν Ἀρέθουσαν πλησίον τῶν Συρακουσῶν καὶ τὴν Κυάνην (Ciana) πλησίον τῆς ὁμωνύμου πόλεως.

Πρὸς βορρᾶν μὲν ταύτης κεῖνται αἱ Λιπάραι (νῆσοι τοῦ Αἰόλου) Λιπάραι, Ἱερὰ, Θέρμισσα, Διδύμη, Φοινικοῦσα, Ἑρικοῦσα, Στρογγύλη, Εὐώνυμος κλ. Πρὸς νότον δὲ ἡ Μελίτη καὶ πρὸς δυσμὰς αἱ Αἰγιάδες νῆσοι ἡ Αἰγιοῦσα, ἡ Ἱερὰ καὶ Φορβαντία.

2) Ἡ Σαρδηνία (Σαρδῶ) κειμένη πρὸς Δ. τῆς Ἰταλίας καὶ ἔχουσα 440 □ ἑκτασιν εἶναι ὄρεινῃ, διατεμνομένη ὑπὸ σειρᾶς ὄρεων, τὰ ὅποια ὀνομάζονται Μαινόμενα ὄρη (Ferro) καὶ ἔχει πολλὰ ἀκρωτήρια καὶ μικροὺς ποταμούς.

3) Ἡ Κορσική (Κύρνος) πρὸς Β. τῆς προηγουμένης κειμένη, ἀφ' ἧς χωρίζεται διὰ τοῦ πορθμοῦ τοῦ ἁγίου Βονιφατίου, εἶναι ὄρεινῃ καὶ τραχεῖα διατεμνομένη ὑπὸ σειρᾶς ὄρεων, ὀνομαζομένης Χρυσοῦν ὄρος (d'oro), ὅπερ διαιρεῖ αὐτὴν εἰς ἀνατολικὴν καὶ δυτικὴν καὶ ἔχει ἀκρωτήριά τινα καὶ μικροὺς ποταμούς.

Ἡ Ἰταλία μεγάλη χερσονήσος οὖσα, ἔχει δύο μικρὰς χερσονήσους. 1) Τὴν τῆς Βρετανίας ἀποτελοῦσαν τὸ μεσημβρινώτατον μέρος τῆς χερσονήσου καὶ περιβαλλομένην ΒΑ. μὲν ὑπὸ τοῦ Ταραντίνου κόλπου, Α. δὲ ὑπὸ τοῦ Ἰονίου πελάγους καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Τυρρηνικοῦ πελάγους καὶ τοῦ Σικελικοῦ πορθμοῦ, 2) τὴν τῆς Καλαβρίας ἀποτελοῦσαν τὸ μεσημβρινοανατολικώτατον μέρος τῆς Ἰταλίας ἔχουσαν 140 □ ἑκτασιν καὶ περιβαλλομένην ὑπὸ τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους καὶ τοῦ Ταραντίνου κόλπου.

6.) Πολιτικὴ κατάστασις.

§. 1. Ἱστορικὴ ἔποψις.

Οὐδεμία ἄλλη χώρα τοῦ ἀρχαίου κόσμου τοσοῦτον ᾔνοηθη ὑπὸ τῆς φύσεως, ὑπὸ τῆς τύχης καὶ τῶν περιστάσεων ὅσον ἡ Ἰταλία. Διότι αὕτη φυσικῶς μὲν ὑπερέχουσα πᾶσας τὰς λοιπὰς χώρας κατὰ τὰς καλλονὰς ἐδέξατο ποτε κατὰ τὴν μυθολογίαν ἐν τοῖς κόλποις αὐτῆς τὸν τεκνοφάγον θεὸν Κρόνον, ἐκδιωχθέντα ὑπὸ τοῦ Διὸς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. Ἐν μέσῳ δὲ τῶν τριῶν ἡπείρων τοῦ ἀρχαίου

κόσμου κειμένη καὶ διὰ μὲν τοῦ ἡπειρωτικοῦ μέρους μετὰ πάσης τῆς Εὐρώπης συνδεομένη, διὰ δὲ τοῦ χερσονησιωτικοῦ πλησιεστάτῃ τῇ Ἀφρικῇ καὶ τῇ Ἀσίᾳ οὖσα, συνέστησε τὴν μεγάλην Ῥωμαϊκὴν αὐτοκρατορίαν. Ἐν ἀρχῇ δὲ τοῦ Μεσαιῶνος κατέστη τὸ μῆλον τῆς ἐρίδος τῶν βαρβάρων ἐθνῶν, ὑφ' ὧν καὶ κατελύθη ἡ κοσμοκρατία αὐτῆς· θρησκευτικῶς ὁμως ἐπαυξήσασα τὴν δύναμιν ἔφθασεν εἰς τὸν κολοφῶνα αὐτῆς κατὰ τὸν ι'. αἰῶνα, ἄρχουσα μεγάλου μέρους τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου, σεβομένου τὸν ἐπίσκοπον τῆς Ῥώμης Πάπαν ὡς τὴν ὁρατὴν καὶ πνευματικὴν κεφαλὴν τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ ὡς τὸν τοποτηρητὴν τοῦ Χριστοῦ, μεγίστην ἔχοντα ἐπιρροὴν ἐπὶ πασῶν τῶν καθολικῶν χωρῶν, αἵτινες τὴν Ῥώμην ὡς γενικὸν κέντρον αὐτῶν θεωροῦσι. Κατὰ δὲ τὴν ἀναγέννησιν τῶν γραμμάτων ὑπῆρξεν ἡ ἐστία τῆς κλασικῆς φιλολογίας, ἥς πρῶτοι διδάσκαλοι φυγάδες Ἑλλήνες ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἦσαν, τῶν ἐπιστημῶν καὶ τεχνῶν καὶ ἰδίᾳ τῆς ζωγραφικῆς, μουσικῆς καὶ ποιήσεως, ἐν αἷς διέπρεψαν ἄνδρες ἔξοχοι ὁ Δάντης, ὁ Πετράρκα, ὁ Βοκάκιος, ὁ Τάσσο, ὁ Ἀρίστος, ὁ Ῥαφαήλ, ὁ Μιχαὴλ Ἀγγελος, ὁ Κορρέγιος καὶ ἄλλοι πολλοί.

Ἐν δὲ τοῖς νεωτάτοις χρόνοις διηρημένη οὖσα εἰς πολλὰ πολιτικὰ τμήματα, ἤρξατο ἀπὸ τοῦ 1859, βοηθουμένη ὑπὸ τῆς πολιτικῆς φρονήσεως τῶν τριῶν μεγάλων αὐτῆς ἀνδρῶν τοῦ Βίκτωρος Ἐμμανουήλ, τοῦ Καβούρ καὶ τοῦ Γαριβάλδου, ὑπὸ τῆς τύχης καὶ τῆς συνδρομῆς τῶν περιστάσεων, νὰ συνενώνῃ τὰ διεσπαρμένα καὶ κατακερματισμένα αὐτῆς μέλη, ὅτε βοηθείᾳ μὲν τοῦ Ναπολέοντος προσέλαβε τὴν Λομβαρδίαν καὶ ὡς ἀμοιβὴν ἠναγκάσθη νὰ παραχωρήσῃ αὐτῇ τὴν Νίκαιαν καὶ Σαβοΐαν. Βραδύτερον δὲ τῷ 1866 ἐν τῷ Αὐстро-Πρωσικῷ πολέμῳ προσέλαβε τὴν Βενετίαν, ὅτε καὶ νικηθεῖσα παρὰ τὴν Δαλματικὴν νῆσον Αἰσῶν ὑπὸ τοῦ Αὐστριακοῦ στόλου ἐκέρδησε καὶ κατὰ τὸ 1870 ὠφελθεῖσα ἐκ τοῦ Γαλλο-Γερμανικοῦ πολέμου τῇ συνδρομῇ τῆς Πρωσσίας συνήνωσε πάντα τὰ μέλη τῆς Χερσονήσου εἰς ἓν ὅλον συμπαγὲς καὶ ἀπετέλεσεν ἓν βασίλειον.

§. 2. Ἡ πρόην πολιτικὴ κατάστασις.

Ἡ Ἰταλικὴ χερσόνησος πρὸ τοῦ 1870, 1866 καὶ 1859 ἦν διηρημένη πολιτικῶς εἰς τὰ ἀκόλουθα 4 κράτη, 5 δουκάτα καὶ μίαν δημοκρατίαν.

1) Τὸ βασίλειον τῆς Σαρδηνίας, περιλαμβάνον τὸ Πεδεμόντιον, τὴν Σαβοΐαν, τὴν Νίκαιαν, τὴν Γένουαν καὶ τὴν νῆσον Σαρδηνίαν, ἐκλήθη οὕτω, διότι αὐτῷ ἀνήκε καὶ ἡ νήσος Σαρδηνία, καὶ εἶχε πρωτεύουσαν τὸ Τουρίνον.

2) Τὴν Λομβαρδοβενετίαν κατεχομένην ὑπὸ τῆς Αὐστρίας καὶ ἔχουσαν πρωτεύουσας τὸ Μεδιόλανον καὶ τὴν Βενετίαν.

3) Τὸ Παπικὸν κράτος ἔχον πρωτεύουσαν τὴν Ῥώμην.

4) Τὸ βασίλειον τῆς Νεαπόλεως ἢ τῶν δύο Σικελιῶν ἔχον πρωτεύουσαν τὴν Νεάπολιν καὶ τὸ Παλέρμον.

5) Τὸ Δουκάτον τῆς Μοδένης ἔχον πρωτεύουσαν δμῶνυμον.

6) Τὸ Δουκάτον τῆς Πάρμας ἔχον δμῶνυμον πρωτεύουσαν.

7) Τὸ ἀρχιδουκάτον τῆς Τοσκάνης ἔχον πρωτεύουσαν τὴν Φλωρεντίαν.

8) Τὸ δουκάτον τῆς Πλακεντίας ἔχον πρωτεύουσαν δμῶνυμον.

9) Τὸ δουκάτον τῆς Λούκας ἔχον πρωτεύουσαν δμῶνυμον καὶ κατὰ τὸ 1847 συνενωθὲν μετὰ τοῦ δουκάτου τῆς Τοσκάνης.

10) Τὴν δημοκρατίαν τοῦ Ἀγίου Μαρίνου, ἥτις μένει καὶ νῦν χωριστὴ καὶ ἀνεξάρτητος.

§. 3. Ἡ ἐνεστῶσα πολιτικὴ κατάστασις.

Βασίλειον τῆς Ἰταλίας.

Διὰ τῆς συνενώσεως πάντων τῶν πολιτικῶν τμημάτων εἰς ἓν ὅλον συνεκροτήθη τὸ βασίλειον τῆς Ἰταλίας ἀπὸ τοῦ 1870, περιλαμβάνον πλὴν τῆς χερσονήσου καὶ πάσας τὰς ἐκτὸς αὐτῆς κειμένας νήσους ἐν τῇ Τυρρηνικῇ πελάγει καὶ διαιρούμενον ὡς ἐκείνη εἰς ἄνω, μέσσην καὶ κάτω Ἰταλίαν.

Νῦν δὲ πολιτικῶς διαιρεῖται τὸ βασίλειον τῆς Ἰταλίας εἰς 69

νομούς, οἱ δὲ νομοὶ εἰς ἐπαρχίας καὶ αὗται εἰς δήμους, καὶ περιέχει 85 πόλεις, αἵτινες δύνανται νὰ διαιρεθῶσι κατὰ τὸν πληθυσμὸν τῶν κατοίκων εἰς πόλεις πρώτης τάξεως, δευτέρας, τρίτης καὶ τετάρτης τάξεως.

§. 4. Πόλεις Α' τάξεως.

Ἐν τῇ τάξει ταύτῃ καταλέγονται ὅσαι πόλεις ἔχουσιν ὑπὲρ τὰς 200 χιλ. κατοίκων· τοιαῦται δὲ εἶναι αἱ ἀκόλουθοι πέντε.

1) Ἡ ΡΩΜΗ 300,000 κατ. σχεδόν.

Ἡ ἀρχαία πόλις κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ῥωμύλου τῷ 753 π. Χ. ἐπὶ τῶν ἑπτὰ λόφων τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Τιβέρεως ποταμοῦ καὶ τούτου ἔνεκα καὶ Ἑπτάλοφος ὀνομασθεῖσα, ὡς ἡ Κωνσταντινούπολις, κατακτήσασα πρῶτον μὲν πᾶσαν τὴν Ἰταλίαν, εἴτα δὲ ὅλον σχεδὸν τὸν κόσμον, ἐπὶ Αὐγούστου ἐγένετο κοσμοκράτειρα καὶ ἀνεκηρύχθη ὡς κεφαλὴ τοῦ κόσμου (caput mundi), πόλις αἰωνία (urbs aeterna) ἢ ὡς οἱ Ῥωμαῖοι νῦν λέγουσιν εὐδαίμων πόλις τοῦ κόσμου. Τοιαύτη δὲ ἀναδειχθεῖσα κατεκοσμήθη μετὰ πλείστων, κολοσσιαίων καὶ μεγαλοπρεπεστάτων οἰκοδομημάτων καὶ καλλιτεχνικῶν μνημείων, ὧν πολλὰ μὲν κατὰ τὴν ἐπιδρομὴν τῶν βαρβάρων ἐθνῶν καὶ τὴν κατάλυσιν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους κατεστράφησαν, πολλὰ δὲ καὶ περιεσώθησαν σῶα ἢ ἐρείπια αὐτῶν διετηρήθησαν μέχρι τοῦ νῦν κινουῦντα τὸν θαυμασμὸν τῶν περιηγητῶν καὶ μαρτυροῦντα περὶ τοῦ μεγαλείου τῆς πόλεως, ἥτις ἐν τῇ ἀκμῇ αὐτῆς ἠρίθμει 1,200,000 κατοίκων, ἐν οἷς 650,000 ἐλεύθεροι ἦσαν.

Μετὰ δὲ τὴν κατάλυσιν τοῦ Ῥωμ. κράτους καθ' ὅλον τὸν μεσαιῶνα ἐξήσκησε μεγίστην πολιτικὴν καὶ ἐκκλησιαστικὴν ἐπὶ ῥοήν διὰ τῶν Παπῶν ἐφ' ὅλου τοῦ Καθολικοῦ κόσμου. Περὶ δὲ τὰ τέλη τοῦ μεσαιῶνος ἐρημωθεῖσα σχεδὸν ἤρξατο νὰ ἀναγανῶνται κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 19 αἰῶνος. Οὕτω δὲ ἡ νέα πόλις ἐπεξετάθη ἀπὸ τῆς ἀριστερᾶς τοῦ Τιβέρεως ὄχθης καὶ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς καὶ ἀπὸ ἑπτάλοφου ἐγένετο δωδεκάλοφος, ἔχουσα 35 χιλ. οἰκίας, 30

περίπου ἀνάκτορα, 46 πλατείας, 400 ἐκκλησίας, πανεπιστήμιον καλούμενον ἡ ἀρχαία σοφία (die alte Sapienza), βιβλιοθήκας, παλλὰς Ἀκαδημίας καὶ φιλολογικοὺς συλλόγους, ἐν οἷς καὶ ὁ Γερμανικὸς ἀρχαιολογικὸς, πολλὰ μουσεῖα καὶ ἰδίως τὸ Βατικανόν, περιέχοντα πολὺτιμα μνημεῖα τῆς κλασικῆς ἀρχαιότητος καὶ τῶν ὡραίων τεχνῶν τῆς ζωγραφικῆς, γλυπτικῆς καὶ ἀρχιτεκτονικῆς. Τὸ δὲ μέγιστον καὶ θαυμαστότατον πάντων εἶναι ἡ μεγαλοπρεπεστάτη ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Πέτρου, ἡ πρώτη καὶ μεγίστη τοῦ κόσμου, χωροῦσα 80,000 ἀνθρώπων καὶ ἔχουσα μῆκος μὲν 575 ποδ., πλάτος δὲ 264 καὶ ὕψος μετὰ τοῦ θόλου καὶ σταυροῦ 487 ποδῶν. Πρὸς ταύτη δὲ κεῖνται τὰ ἀνάκτορα τοῦ Πάπα, ἥτοι τὸ Βατικανόν, περιέχον 4 μεγίστας αἰθούσας καὶ 12,000 δωμάτια!

Τοιαύτη ἐν περιλήψει οὖσα ἡ παλαιὰ καὶ νέα Ῥώμη ἐκηρύχθη πρωτεύουσα τοῦ Ἰταλικοῦ βασιλείου ἀπὸ τοῦ 1871 διὰ τὴν ἀρχαίαν δόξαν, διὰ τὴν πληθὺν τῶν ἀρχαιοτήτων καὶ διὰ τὴν κεντρικὴν θέσιν.

2) Ἡ ΝΕΑΠΟΛΙΣ 500,000 κατ.

Μολονότι ὑπερέχει τῆς πρωτεύουσας κατὰ τὸν πληθυσμὸν καὶ κατὰ τὴν φυσικὴν καλλονὴν τῆς θέσεως ἡ πρωτεύουσα τοῦ πρῶην βασιλείου τῆς Νεαπόλεως, οὐχ ἦπτον ὁμως μετὰ τὴν ἑνωσιν τῆς χερσονήσου εἰς ἓν βασίλειον ὑπεχώρησεν εἰς τὴν ἀρχαίαν δόξαν καὶ τὸ μέγα τῆς αἰωνίας πόλεως ἀξίωμα καὶ ἔμεινε δευτέρα καὶ δευτερεύουσα τοῦ νέου κράτους πόλις.

Ἡ παλαιὰ Νεάπολις κτισθεῖσα ὑπὸ τῶν Κυμαίων ἐκαλεῖτο Παρθενόπη καὶ διηρεῖτο μετὰ ταῦτα εἰς δύο τμήματα, ὧν τὸ μὲν κεῖμενον ἐν τῇ δυτικῇ πλευρᾷ τοῦ ὁμωνύμου κόλπου ὠνομάζετο Παλαιόπολις, τὸ δὲ ἐν τῇ ἀνατολικῇ, Νεάπολις. Ἡ δὲ νέα πόλις κειμένη ἀμφιθεατρικῶς ἐπὶ τῶν ΜΑ προπόδων τοῦ Βεσουβίου κατακοσμεῖται ὑπὸ τοσούτων πλεονεκτημάτων τῆς φύσεως, ὅσα πλὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως οὐδεμίᾳ ἄλλῃ τοῦ κόσμου πόλις ἔχει, ὥστε δικαίως οἱ κάτοικοι λέγουσι σεμνυνόμενοι. «Ἴδε τὴν Νεάπολιν καὶ ὕστερον ἀπόθανε.» (Vedi Napoli, poi muori). οὕτω

δὲ φύσει κεκοσμημένη ἔχει 50,000 οἰκίας, 500,000 κατοίκων, ὁδοὺς στενάς, πλατείας μεγάλας, πολυτελῆ ἀνάκτορα, ἐπαύλεις λαμπράς, θέατρα, ναοὺς, Πανεπιστήμιον, Μουσεῖα πλουσιώτατα ἐκ τῶν μνημείων τῆς Πομπηίας, βιβλιοθήκας, συλλογὰς πολυτίμων εἰκόνων καὶ ἀγγείων, φιλανθρωπικὰ καταστήματα, ναυπηγεῖα, τεχνουργεῖα, φρούρια ὀχυρά, λιμένα εὐρυχωρότατον μὲν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ λίαν ἀσφαλῆ καὶ προάστεια τερπνότατα.

3) Τὸ ΜΙΑΑΝΟΝ (Μεδιόλανον) 260,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τῆς Λομβαρδίας κειμένη ἐν μέσῳ λαμπρᾶς καὶ εὐφωρωτάτης πεδιάδος διατεταμένη ὑπὸ πλωτῶν διωρύγων, αἵτινες συνδέουσι τὸν Τίκινον καὶ τὸν Ἀδδούαν ποταμόν, ἐν καιρῶ τῶν Ῥωμαίων αὐτοκρατόρων ὑπῆρξε μία τῶν ὠραισιότατων καὶ μεγίστων πόλεων τοῦ Ῥωμ. κράτους, ὑπερβάσα κατὰ τὸ μέγεθος καὶ τὸν πληθυσμὸν τῶν κατοίκων καὶ αὐτὴν τὴν Ῥώμην καὶ τοσοῦτον ἤκμασεν εἰς τὸ ἐμπόριον, τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας ὥστε ὠνομάσθη «Νέαι Ἀθῆναι.» Τὸ Μεδιόλανον ἔχει σχῆμα κυκλικόν καὶ περιφέρειαν δύο μιλίων, ἀνάκτορα, πλουσίας βιβλιοθήκας, πινακοθήκας, ἀκαδημίαν, μέγιστον θέατρον, μεγίστην ἐκκλησίαν ἐκ λευκοῦ μαρμάρου, δευτέραν τῆς Εὐρώπης μετὰ τὴν τοῦ ἁγίου Πέτρου καὶ τῆς Σεβίλλης, καὶ εἶναι ἡ μεγίστη πλουσιωτάτη καὶ ἐμπορικωτάτη πόλις τῆς ἄνω Ἰταλίας ἀριθμοῦσα πολυάριθμα μεταξουργεῖα καὶ βιομηχανικὰ καταστήματα.

4) Τὸ ΤΟΥΡΙΝΟΝ 220,000 κατ.

Ἡ πόλις αὕτη κειμένη ἐπὶ τοῦ μεγάλου καὶ πλωτοῦ ποταμοῦ Πάδου, ὅστις ἐνταῦθα δέχεται τὸν παραπόταμον Δόραν, ἐν κοίλῃ τερπνῇ καὶ εὐφωρωτάτῃ πεδιάδι, περιβαλλομένη ὑπὸ λόφων, ἐχόντων μοναστήρια, φρούρια καὶ τερπνάς ἐπαύλεις, ἐκαλεῖτο πάλαι μὲν Αὐγούστα Ταυρινῶν, φύλου Γαλλικοῦ, εἶτα δὲ κατὰ παράλειψιν τοῦ πρώτου ὀνόματος μετωνομάσθη ἐκ τοῦ δευτέρου Τουρίνον. Αὕτη εἶναι μία τῶν ὠραισιότατων καὶ πολυτελεστάτων πό-

λεων τῆς Ἰταλίας καὶ ἡ κανονικωτάτη πασῶν, ἥτις μέχρι τοῦ 1861 ὑπῆρξε μὲν πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου τῆς Σαρδηνίας καὶ πρώτη πόλις τοῦ ἀρχιδουκάτου Πεδεμοντίου, ἀπὸ δὲ τοῦ 1861 — 1865 ἐγένετο πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου τῆς Ἰταλίας. Τοιαύτη δὲ οὔσα ἔχει ὁδοὺς εὐρείας καὶ κανονικάς, πλατείας λαμπράς, ἐκκλησίας μεγάλας, βασιλεία, θέατρα, πανεπιστήμιον μέγα, βιβλιοθήκας, μουσεῖα, ἀκαδημίας καὶ ἄλλα πολυάριθμα ἐκπαιδευτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ καταστήματα.

5) Ἡ ΠΑΝΟΡΜΟΣ (Παλέρμον) 220,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ πρώην βασιλείου τῆς Σικελίας καὶ τῆς δωμωνύμου ἐπαρχίας Πάνορμος πάλαι ποτὲ ὑπὸ τῶν Φοινίκων κτίσθεισα ἐν τῇ ΒΔ. παραλίᾳ τῆς νήσου ἐπὶ τοῦ μικροῦ ὁμωνύμου κόλπου καὶ ἀκολούθως περιελθοῦσα εἰς τὴν κατοχὴν τῶν Καρχηδονίων, τῶν Ῥωμαίων, τῶν Ὀστρογόθων, τῶν Βυζαντινῶν διὰ τοῦ περιωνύμου στρατηγοῦ Βελισαρίου, τῶν Σαρακηνῶν τῷ 835 καὶ τῶν Νορμανδῶν, ἔλαβε τὸ ὄνομα τοῦτο ἐκ τοῦ καλοῦ λιμένος καὶ ὄρμου, εἰς τὸν ὁποῖον τὰ πλοῖα εὐκόλως προσορμίζονται καὶ εἰς τὸ φυσικὸν τοῦτο πλεονέκτημα ὀφείλεται ἡ τῆς πόλεως πρόδος καὶ προαγωγή. Ἡ Πάνορμος ἐπανειλημμένως παθοῦσα ὑπὸ σεισμῶν τῷ 1693, 1726, 1825 καὶ τῷ 1836 ὑπὸ τῆς χολέρας ὑπέφερε πολλὰ καὶ ἐκ τῶν πολιτικῶν ταραχῶν καὶ ἐπαναστάσεων, αἵτινες ἤρξαντο ἀπὸ τοῦ 1820 καὶ ἔληξαν μέχρι τῆς προσαρτήσεως τῆς νήσου καὶ τῆς Νεαπόλεως εἰς τὸ βασίλειον τῆς Ἰταλίας. Τὸ Παλέρμον ἀμφιθεατρικῶς ἐκτισμένον ἀποτελεῖ κανονικὸν τετράγωνον, διαιρούμενον ὑπὸ δύο διασταυρουμένων ὠραίων ὁδῶν εἰς τέσσαρα μεγάλα τμήματα, καὶ ἔχον ἐν τῷ μέσῳ τῆς διασταυρώσεως μεγάλην ἀγορὰν (Piazza Pretoria), λαμπρὰ προάστεια, μεγάλους περιπάτους, τερπνάς ἐπαυλεις, ἀνάκτορα, ἐκκλησίας, φρενοκομεῖον, πανεπιστήμιον, ἀστεροσκοπεῖον, βιβλιοθήκην, νομισματικὴν συλλογὴν, ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν, βοτανικὸν κῆπον κλπ. Ἐν τοιαύτῃ δὲ λαμπρᾷ θέσει κείμενον ἔχει πολλὰ τεχνικὰ καὶ βιομηχανικὰ καταστήματα καὶ ἐμπόριον σπουδαιότατον μεθ' ὅλης τῆς Εὐρώπης.

Αὗται εἶναι αἱ πέντε μεγαλύτεραι πόλεις τῆς Ἰταλίας ἔχουσαι ἀπὸ 220—500 χιλ. κατοίκων, τῶν ὁποίων ἡ μὲν πρώτη κεῖται ἐν τῇ μέσῃ Ἰταλίᾳ, ἡ δὲ δευτέρα καὶ τρίτη ἐν τῇ ἄνω Ἰταλίᾳ καὶ αἱ δύο τευλευταῖαι ἐν τῇ κάτω Ἰταλίᾳ.

§. 5. Πόλεις δευτέρως τάξεως.

Ἐν τῇ τάξει ταύτῃ ἀνάγονται ἐξ πόλεις ἔχουσαι ἀπὸ 180 χιλιάδ. μέχρι τῶν ἑκατὸν χιλιάδων κατοίκων, αὗται δὲ εἶναι ἡ Φλωρεντία, ἡ Γένουα, ἡ Βενετία, ἡ Βονωνία, ἡ Λιβόρνος καὶ ἡ Μεσσίνη.

1) Ἡ ΦΛΩΡΕΝΤΙΑ 180,000 κατ.

Ἡ φύσει καὶ τέχνῃ λαμπροτάτη καὶ ὥραιότατη πόλις τῆς Ἰταλίας Φλωρεντία ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων κτισθεῖσα ἐπὶ τοῦ μεταξὺ τοῦ Πάδου καὶ τοῦ Τιβέρεως ῥέοντος Ἀργου ποταμοῦ, ἐν τῷ μέσῳ εὐφορωτάτου καὶ καταφύτου λεκανοπεδίου, ἤκμαζε μὲν τὸ πάλαι ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων ἕνεκα τῶν φυσικῶν αὐτῆς πλεονεκτημάτων, ἐφθασεν ὅμως εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν τῆς ἀκμῆς κατὰ τὰ τέλη τοῦ μεσαιῶνος ἐπὶ τῶν φιλομουσοτάτων Μεδίκων (ἀπὸ τοῦ 1443), οἵτινες κατέστησαν αὐτὴν ἐστὶν τῶν ὥραιων τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν· αὕτη πολιτικῶς κατὰ μὲν τὸν μεσαιῶνα ἀπετέλεσε δημοκρατίαν ἀνεξάρτητον, ὑπῆρξε πρωτεύουσα τοῦ ἀρχιδουκάτου τῆς Τοσκάνης, ἀπὸ δὲ τοῦ 1865—1871 διετέλεσε πρωτεύουσα τοῦ Ἰταλικοῦ βασιλείου, ὅτε συμπεριληφθέντος καὶ τοῦ Παπικοῦ κράτους ἐν τῷ βασιλείῳ, ἀνεκηρύχθη πρωτεύουσα αὐτοῦ ἡ Ῥώμη. Τοιαύτη οὖσα φυσικῶς ἡ Φλωρεντία δικαίως ἐπικαλεῖται «ἡ ὥραία» (la bella) καὶ πνευματικῶς κατέστη ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις τὸ κέντρον πάσης τεχνικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς παιδείας τῶν Ἰταλῶν, ἔχουσα ὁδοὺς εὐθείας καὶ εὐρείας, οἰκίας μεγαλοπρεπεῖς, πλατείας κεκοσμημένας μετὰ καλλιτεχνικῶν μνημείων, λαμπρὰς ἐξοχάς, 170 ἐκκλησίας, πολυάριθμα ἀνάκτορα, πλούσια μουσεῖα, δημόσια καὶ ἰδιωτικά, βιβλιοθήκας καὶ πινακοθήκας λαμπράς, ἀκαδημίας καὶ θέατρα, πανεπιστήμιον καὶ λύκεια,

ὥστε εὐλόγως δύναται τις νὰ ὀνομάσῃ αὐτὴν Παρισίους τῆς Ἰταλίας. Καὶ ὑπὸ τὴν ἐμπορικὴν καὶ βιομηχανικὴν ἐποψίν δὲν μένει ὑποδεεστέρα τῶν λοιπῶν ἐμπορικῶν πόλεων τῆς Ἰταλίας.

2) Ἡ GENOVA 140,000 κατ.

Ἡ δευτέρα τῶν δευτερευουσῶν τῆς Ἰταλίας πόλεων Γένουα κειμένη ἐν τῷ μυχῷ τοῦ ὀμωνύμου κόλπου ἀμφιθεατρικῶς ἐπὶ λόφων ἀνυψομένων πρὸς Δ. καὶ Α. ἔχει τοποθεσίαν λαμπροτάτην καὶ κατὰ ταύτην θεωρεῖται ὡς τρίτη πόλις τῆς Εὐρώπης μετὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ Νεάπολιν καὶ δικαίως ὀνομάζεται ἡ ὑπερήφανος (la superba). Τοιαύτη δὲ φύσει οὖσα ἡ πόλις εἰς μεγάλην ἀκμὴν ἔφθασεν ὡς ἐλευθερά δημοκρατία κατὰ τὸν μεσαιῶνα καὶ ὑπῆρξεν ἡ πατρίς τοῦ Κολόμβου (1436 γεν.) τοῦ κατὰ τὸ 1492 ἀνακαλύψαντος τὴν Ἀμερικὴν. Ἡ Γένουα φημιζομένη διὰ τὸν κάλλιστον λιμένα, ἔχει ὁδοὺς στενάς, οἰκίας καλὰς, μεγαλοπρεπῆ ἀνάκτορα, γεφύρας μεγάλας, ἐκκλησίας λαμπράς, πανεπιστήμιον, μέγα νοσοκομεῖον, ὠραιότατον πτωχοκομεῖον καὶ τερπνοτάτην θέαν ἐκ τῆς θαλάσσης· ὡς δὲ κατὰ τὸν μεσαιῶνα ἤκμαζε διὰ τοῦ ἐμπορίου, οὕτω καὶ νῦν ἀκμάζει ἔχουσα πολλὰ βιομηχανικὰ καταστήματα καὶ ἰδίως μεταξουργεῖα, νηματοργεῖα κλπ. δι' ὧν σπουδαιότατον ἐμπόριον ἐνεργεῖ μετὰ τῆς Εὐρώπης καὶ Ἰταλίας.

3) Ἡ BENETIA 135,000 κατ.

Ἡ πόλις αὕτη κτισθεῖσα κατὰ τὸν 6. αἰῶνα ὑπὸ τῶν κατοίκων τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐπαρχίας Βενετίας, οὔτινες φεύγοντες τοὺς Γότθους, τὸν Ἀττίλαν καὶ τοὺς Λογγοβάρδους, εὗραν ἄσυλον εἰς τὰ τενάγη τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους, ὅπου ἱδρυσαν τὴν νέαν πόλιν ἐπὶ 3 μεγάλων νήσων καὶ 114 μικρῶν, συγκοινωνουσῶν διὰ 578 λιθίνων γεφυρῶν καὶ 147 θαλασσίων διωρύγων, ἔχει ὅλως ἰδιάζουσιν θέσιν, κρίσιν καὶ τοποθεσίαν, παρομοίαν τῆς ὁποίας μία μόνη πόλις τῆς Εὐρώπης ἔχει, τὸ Ἀμστελῶδαμον τῆς Ὀλ-

λανδίας. Αὕτη κατ' ἀρχὰς μικρά καὶ ἀσήμαντος ἔφθασεν εἰς τὸν ἀνώτατον τῆς ἀκριῆς βαθμὸν ὡς ἐλευθέρα δημοκρατία κατὰ τὸν ιε'. καὶ ις'. αἰῶνα διὰ τοῦ ἐμπορίου, ὅτε ἤριθμει 500,000 κατ. καὶ ἐπεξέτεινε τὴν κυριαρχίαν αὐτῆς οὐ μόνον ἐπὶ τῆς Ἰταλίας, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου. Ἐξέπεσε δὲ κατὰ τὸν ιη'. αἰῶνα, ὅτε καὶ ἐγένετο Αὐστριακὴ ἀπὸ δέ τοῦ 1866 προσηρτήθη διὰ τῆς Γαλλίας εἰς τὸ βασίλειον τῆς Ἰταλίας. Ἡ Βενετία ἔχουσα πληθὺν ἐκκλησιῶν καὶ 140 ἀνάκτορα, ὧν τὰ μὲν διατηροῦνται, τῶν δὲ ἐρείπια μόνον σώζονται, πόλις τῶν ἐκκλησιῶν καὶ παλατίων ὀνομάζεται. Τὰ δὲ ἐπισημότερα τῶν μνημείων αὐτῆς εἶναι ἡ μεγίστη πλατεία τοῦ ἁγίου Μάρκου, ἡ πολυτελεστάτη τοῦ κόσμου, καὶ ἡ ἐκκλησία αὐτοῦ, ἐν τῇ εἰσόδῳ τῆς ὁποίας ἴστανται οἱ τέσσαρες περιώνυμοι χαλκοὶ ἵπποι τοῦ Λυσίππου καὶ ἀπέναντι αὐτῆς τὸ ὑψηλότατον κωδωνοστάσιον, ἡ βιβλιοθήκη, ἡ πινακοθήκη, ἡ φυλακή, τὸ ναυπηγεῖον καὶ πολλὰ ἄλλα μνημεῖα τοσοῦτον κοσμοῦσι τὴν πόλιν, ὥστε αὕτη, ὡς ἡ Φλωρεντία, καλεῖται ἡ «ὠραία» (la bella.)

4) Ἡ BONONIA 130,000 κατ.

Ἐν τῇ μεταξὺ τῶν ἀρχιδουκάτων τῆς Τοσκάνης καὶ Μοδένης ἐκτεινομένη ἐπαρχία Ῥωμανία κεῖται ἡ ἀρχαία καὶ ὀχυρά πόλις Βονωνία, ἥτις μεγεθυθεῖσα καὶ κοσμηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Αὐγούστου τῷ 32 π. Χ. μεγάλως ἤκμασε κατὰ τὸν μεσαιῶνα καὶ ἐγένετο ἰσχυρά καὶ ἐλευθέρα πόλις. Αὕτη ἔχει σχῆμα κυκλικὸν καὶ τρίωρον περιφέρειαν, ὁδοὺς στενάς, οἰκίας μεγάλας, πλατείας ὠραίας, φρέατα καὶ πολυάριθμα οἰκοδομήματα τῆς τέχνης καὶ ἐπιστήμης καὶ μάλιστα πανεπιστήμιον τὸ ἀρχαιότατον τῆς Εὐρώπης, ἰδρυθὲν τῷ 1158, εἰς τὸ ὁποῖον ἄλλοτε ἐφοίτων 12,000 μαθηταὶ καὶ τοῦ ὁποίου ἡ νομικὴ σχολὴ ἐθεωρεῖτο ὡς ἡ πρώτη τοῦ κόσμου, ἐξ ἧς προῆλθε καὶ ἡ παροιμία «Bononia docet» ἥτοι ἡ Βονωνία διδάσκει.

5) Ἡ AIBOPNOS 120,000 κατ.

Ἡ πόλις αὕτη καθ' ὅλον τὸν μεσαιῶνα διατελέσασα μικρά καὶ

ἀσήμαντος, ἀνεπτύχθη κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους καὶ διὰ τῶν ἐκ τῆς Πορτογαλλίας καὶ Ἰσπανίας μεταναστευσάντων Ἰουδαίων κατέστη ἡ πρώτη ἐμπορικὴ πόλις τῆς Ἱταλίας καὶ ἡ δευτέρα μετὰ τὴν Φλωρεντίαν πλουσία πόλις τοῦ ἀρχιδουκάτου τῆς Τοσκάνης καὶ τὸ κέντρον τοῦ ἐμπορίου μεταξὺ τῆς Ἱταλίας καὶ Ἀνατολῆς. Ἀλλὰ τοιαύτη οὕσα θεωρεῖται ὡς ἐβραϊκὴ πόλις, διότι τὰ $\frac{2}{3}$ τῶν κατοίκων εἶναι Ἑβραῖοι καὶ τὰ $\frac{2}{3}$ τῶν οἰκιῶν καὶ τῆς ἐγγείου περιουσίας ἀνήκουσι τοῖς Ἰουδαίοις. Ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῆς βλέπει τις μεγάλην κίνησιν Ἑλλήνων, Τούρκων, Ἀλβανῶν, Ἀνατολιτῶν, Αἰγυπτίων καὶ Ἰουδαίων τῆς Ἀλγερίας!

6) Ἡ ΜΕΣΣΗΝΗ 110,000 κατ. Ἡ τελευταία τῆς δευτέρας τάξεως πόλις Μεσσήνη ἐπὶ τοῦ Σικελικοῦ πορθμοῦ κτισθεῖσα ποτε ὑπὸ Ἑλλήνων παρὰ τῇ Σικελικῇ πόλει Ζάγκλῃ καὶ μετὰ τὸν δεύτερον Μεσσηνιακὸν πόλεμον (668 π. Χ.) οἰκισθεῖσα, ἐγένετο μεγάλη ἐμπορικὴ πόλις, κατεστράφη ὑπὸ τῶν Καρχηδονίων τῷ 396 π. Χ. καὶ ἀνοικοδομηθεῖσα ὑπὸ τοῦ τυράννου τῶν Συρακουσῶν, ἀκολούθως περιέπεσεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ῥωμαίων. Περὶ δὲ τὰ τέλη τοῦ μεσαιῶνος κατέστη ἔδρα τῶν ἐπιστημῶν, εἰς τὴν ὁποίαν κατέφυγεν ὁ Κωνσταντῖνος Λάσκαρις, καὶ κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα ὑποστᾶσα πολλάς συμφορὰς ἐκ λιμοῦ καὶ σεισμοῦ ἐξέπεσε τῆς προτέρας δόξης καὶ ἀκμῆς, οὐχ ἥττον ὅμως διέμεινεν ἡ πρώτη ἐμπορικὴ πόλις τῆς νήσου καὶ δευτέρα κατὰ τὸ ἀξίωμα, ἔχουσα ἀκρόπολιν ὀχυράν, ἓνα τῶν καλλίστων καὶ μεγίστων τοῦ κόσμου λιμένα, χωροῦντα 1000 πλοῖα, ὁδοὺς καλὰς, πλατείας μεγάλας, ἐκκλησίας, παλάτια, βιβλιοθήκας, μέγα νοσοκομεῖον καὶ σπουδαῖον ἐμπόριον.

§. 6. Πόλεις τριττῆς τάξεως.

Εἰς τὴν τάξιν ταύτην συμπεριλαμβάνονται αἱ ἀκόλουθοι ὁκτὼ πόλεις τοῦ Ἱταλικοῦ βασιλείου ἔχουσαι ἀπὸ 90,000—60,000 κατοίκων.

1) Ἡ **Κατάνη** 90,000 κατ.

Ἡ πόλις αὕτη ἰδρυθεῖσα τῷ 730 π. Χ. ὑπὸ τῶν Χαλκιδέων τῆς Νάξου ἐν τῇ Α. παραλίᾳ τῆς Σικελίας ὑπὸ τὴν ΜΑ. ὑπώρειαν τῆς Αἴτνης, τετράκις κατεστράφη ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ ὑπὸ σεισμῶν καὶ ἐκρήξεων τῆς Αἴτνης, καὶ τετράκις ἀνοικοδομηθεῖσα διατηρεῖται καὶ νῦν ἐτι ἀκμαία, ἔχουσα τοποθεσίαν λαμπράν, γῆν εὐφορωτάτην, πολλὰς ἐκκλησίας καὶ μοναστήρια, πανεπιστήμιον, ἀκαδημίαν, φυσιολογικὰ μουσεῖα, ἀρχαία Ῥωμαϊκὰ μνημεῖα ἥτοι ἀμφιθέατρον, ὠδεῖον, ναὸν τῆς Δήμητρος καὶ πολλὰ ἄλλα ἐπιστημονικὰ καὶ εὐεργετικὰ καταστήματα, διὰ τὰ ὅποια καλεῖται ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν «ἡ ὠραία» (la bella) καὶ θεωρεῖται ὡς ἡ τρίτη πόλις τῆς Σικελίας. Καὶ ὑπὸ ἐμπορικὴν ἔποψιν ἔχει μεγάλην σπουδαιότητα περιέχουσα πολλὰ καὶ διάφορα τεχνικὰ καὶ βιομηχανικὰ καταστήματα.

2) Ἡ **Φερρόάρα** 80,000 κατ. (Χ. π. 388)

Μία τῶν ἐπισήμων πόλεων τῆς μέσης Ἰταλίας εἶναι ἡ Φερρόάρα κειμένη ἐπὶ τινος βραχίονος τοῦ Πάδου ποταμοῦ ἐν τόπῳ χαμηλῷ καὶ νοσῶδει ἔχει ὁδοὺς εὐρείας καὶ κανονικὰς, ἐκκλησίας ὑπὲρ τὰς 100, πολλὰ καὶ μεγάλα παλάτια, πανεπιστήμιον, βιβλιοθήκην, πινακοθήκην καὶ ἄλλα ἀξιοθέατα καταστήματα.

3) Ἡ **Πάδουα** (Παταύιον) 70,000 κατ.

Πρὸς δυσμὰς τῆς Βενετίας κεῖται ἡ ἀρχαία πόλις Παταύιον, κτισθεῖσα ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Βενετῶν, ἧτις καὶ τὸ πάλαι ἤκμασε καὶ ἐπὶ τῆς Ῥωμαιοκρατίας ἀνεδείχθη μεγάλη, πολυάνθρωπος καὶ ἐμπορικὴ. Κατὰ δὲ τὸν μεσαιῶνα καταστραφεῖσα ὑπὸ σεισμῶν καὶ τῶν Λογγοβάρδων, ἀνωκοδομήθη καὶ ἄλιν ἤκμασε. Ἡ πόλις κειμένη ἐν ὠραίᾳ καταφύτῳ πεδιάδι, πρὸς μέγαν κῆπον ὁμοιοζούσῃ, ἔχει ὁδοὺς στενάς, πλατείας λαμπράς, ἐκκλησίας πολυάς, ἐν αἷς διαπρέπει ἡ τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου, πανεπιστήμιον δια-

σημώτατον κατὰ τὸν ιγ' αἰῶνα ἰδρυθέν, βιβλιοθήκην, βοτανικὸν κήπον τὸν ἀρχαιότατον, ἀστεροσκοπεῖον, ἀκαδημίαν τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν, μουσεῖον ἐπιγραφῶν καὶ ἄλλα ἐπιστημονικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ καθιδρύματα. Ἡ Πάδουα εἶναι ἐπίσημος καὶ ὡς πατρίς τοῦ ἱστορικοῦ Λιβίου καὶ ὀνομάζεται Πάδουα «ἡ σοφὴ» (la dotta.)

4) Ἡ Βερώνια 70,000 κατ.

Πρὸς δυσμὰς τῆς Παδούης κειμένη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ Ἀθέσεως ποταμοῦ ἡ Βερώνια ἦν ἐν τῇ ἀρχαιότητι μία τῶν ὡραιότατων καὶ ἀκμαιοτάτων πόλεων τῆς ἀνω Ἰταλίας, φημιζομένη ὡς πατρίς πολλῶν ἐπιστήμων ἀνδρῶν ἧτοι τοῦ Κατούλλου, Κορνηλίου Νέπωτος, Πλινίου τοῦ πρεσβυτέρου, Βιτρούβιου καὶ πολλῶν ζωγράφων τοῦ μεσαιῶνος καὶ διατηροῦσα ἐν τῶν μεγίστων Ῥωμαϊκῶν μνημείων, τὸ κολοσσαῖον ἀμφιθέατρον, χωρητικότητά ἔχον διὰ 25,000 θεατὰς. Ἡ νέα πάλιν κειμένη ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὀχθῶν τοῦ ποταμοῦ, εἶναι λίαν ὀχυρά καὶ ἔχει στενάς καὶ καμπύλας ὁδούς, λαμπρὰς οἰκίας, 48 ἐκκλησίας, πολλὰ ἐκπαιδευτήρια, ἀκαδημίαν τῶν ὡραίων τεχνῶν, βιβλιοθήκην, πινακοθήκην καὶ μουσεῖον.

5) Ἡ Λούκα 70,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ μέχρι τοῦ 1847 ἀνεξαρτήτου δμογνώμου δουκάτου Λούκα, κειμένη ἐν ταῖς ὑπωρεῖαις τῶν Ἀπεννίνων ΒΔ. τῆς Φλωρεντίας εἶναι ἀρχαία Λιγυστικὴ πόλις ἀκμάσασα ἐπὶ τῆς Ῥωμαιοκρατίας, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ὁποίας διατηρεῖται τὸ μέγα ἀμφιθέατρον, ὅπερ εἶναι τὸ μέγιστον καὶ μᾶλλον ἀξιοθέατον οἰκοδόμημα. Ἡ νέα πόλις κειμένη ἐν εὐφύρῳ πεδιάδι, ὑπὸ ὁρέων περιβαλλομένη, ἔχει περιφέρειαν $\frac{3}{4}$ τῆς ὥρας, εὐρείας ὁδούς, λαμπρὸν περίπατον, πανεπιστήμιον οὐχὶ ἐπίσημον, βιβλιοθήκην, ἀκαδημίαν, ἀστεροσκοπεῖον, πολυάριθμα βιομηχανικὰ καταστήματα, οἷον μεταξουργεῖα, νηματουργεῖα καὶ τοσοῦτον σημαντικὸν ἐμπόριον, ὥστε ἐπωνομάσθη «ἡ βιομηχανικὴ» (la industri-

osa). Πλησίον αὐτῆς ὑπάρχουσι καὶ ἐπίσημα λουτρά ἔχοντα θερμοκρασίαν 35—40 βαθμῶν.

6) Ἡ **Μοδένα** (Μούτινα) 60,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ πρώην δμωνύμου δουκάτου κτισθεῖσα ὑπὸ τῶν Κελτῶν, ἐκαλεῖτο Μούτινα καὶ ἐπὶ τῆς Ῥωμαιοκρατίας ἦν ὄχυρὰ καὶ ἀκμαία, ἥτις ἐν τοῖς πολέμοις τῶν Ῥωμαίων καταστραφείσα, ἀνικοδομήθη ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου. Ἡ νέα πόλις κειμένη ἐν εὐφορωτάτῃ πεδιάδι ἐπὶ διώρυγος, εἶναι λίαν ὄχυρὰ καὶ ἔχει ἀκρόπολιν, εὐρείας καὶ κανονικὰς ὁδοὺς, πολυάριθμα παλάτια, ὠραίους περιπάτους, πανεπιστήμιον, ἀκαδημίας, βιβλιοθήκας, ἀστεροσκοπεῖον, πινακοθήκην καὶ ἄλλα ἐκπαιδευτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ καταστήματα,

7) Ἡ **Ῥαβέννα** 60,000 κατ.

Νοτιοδυτικῶς τῆς Βονωνίας καὶ Μοδένης ἐν τῇ παραλίᾳ τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους κεῖται ἡ Ῥαβέννα κτισθεῖσα τὸ πάλαι ὑπὸ Θεσσαλῶν Πελασγῶν καὶ ἀκολούθως καταληφθεῖσα ὑπὸ τῶν Οὐμβρων ὑπέκυψεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ῥωμαίων, ὅτε ἤκμασεν ἐπὶ τοῦ Αὐγούστου, Ὁνωρίου καὶ Βαλεντινιανοῦ καὶ ἐγένετο ἔδρα τῶν Γερμανῶν βασιλέων Ὁδοακέρου καὶ Θεοδώριχου. Ἡ νέα πόλις κειμένη ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας διατηρεῖ ἔτι ἀρχαίας οἰκοδομὰς καὶ ἔχει μουσεῖον ἀρχαιοτήτων, βιβλιοθήκην, ἀκαδημίαν τῶν τεχνῶν, ὀρφανοτροφεῖον καὶ πολλὰς ἐκκλησίας καὶ μοναστήρια.

8) Ἡ **Μίσα** 60,000 κατ.

Μία τῶν ἀρχαιοτάτων, ὠραιοτάτων καὶ ἐπισημοτάτων πόλεων τῆς Ἰταλίας κτισθεῖσα ὑπὸ τῶν Πελασγῶν εἶναι ἡ Μίσα κειμένη ἐν εὐφορωτάτῃ καὶ τερπνοτάτῃ πεδιάδι εἰς ἀπόστασιν 4 1/2 ὥρας ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἀρνου ποταμοῦ. Ἡ Μίσα τοσοῦτον ἤκμασε κατὰ τὸν μεσαιῶνα ὥς πόλις δημοκρατικὴ, καθὼς ἡ Γένουα

καὶ ἡ Βενετία, ὥστε εἶχε πληθυσμὸν 150,000 κατοίκων καὶ σελύσσεται ὡς πατρὶς τοῦ Γαλιλαίου· τὴν δὲ μεγαλοπρέπειαν τοῦ ἐνδόξου παρελθόντος τῆς πόλεως μαρτυρεῖ ἡ μεγάλη τῆς μητροπόλεως πλατεῖα, ὅπου ὑπάρχουσιν ὁ μητροπολιτικὸς ναός, τὸ βαπτιστήριον, τὸ νεκροταφεῖον καὶ ὁ κεκλιμένος πύργος. Ἡ πόλις ἔχει εὐρείας καὶ λιθοστρώτους ὁδοὺς, μεγάλας καὶ ὠραίας πλατείας, 80 ἐκκλησίας, πανεπιστήμιον ἀρχαῖον καὶ ἐπισημότατον, ἰδρυθὲν τῷ 1330 ὑπὸ τοῦ Κόσμου α'. τῶν Μεδίκων, βιβλιοθήκην, βοτανικὸν κήπον, φυσιολογικὸν μουσεῖον, ἀστεροσκοπεῖον καὶ ἀκαδημίαν. Τὸ κλίμα τῆς πόλεως τὸ μὲν θέρος ἔνεκα τῶν τελεμάτων νοσῶδες εἶναι, τὸν δὲ χειμῶνα ὑγιεινότατον φημιζόμενον ὡς θεραπευτήριον (Sanatorium).

9) Ἡ Ἀλεξάνδρεια 60,000 κατ.

Ἡ πόλις αὕτη κτισθεῖσα κατὰ τὸν 16'. αἰῶνα (1468) καὶ πρὸς τιμὴν τοῦ Πάπα Ἀλεξάνδρου γ'. ὀνομασθεῖσα, καῖται ἐπὶ τῆς συμβολῆς δύο ποταμῶν, ἐξ ὧν σχηματίζονται ἔλη περὶ αὐτήν, μετὰ τοῦ Τουρίνου καὶ τῆς Γενούης, καὶ ἔχει ὀχυροτάτην ἀκρόπολιν καὶ ἐμπορίον μετὰ τῆς.

§. 7. Πόλεις τετάρτης τάξεως.

Εἰς τὴν τάξιν ταύτην συμπεριλαμβάνονται πᾶσαι αἱ πόλεις τῆς Ἰταλίας αἵτινες ἔχουσιν ἀπὸ 50—20 χιλ. κατοίκων.

1) Ἡ Πάρμα (50,000 κατ.) πρῶτην πρωτεύουσα τοῦ δμοῦνμου δουκάτου ΒΑ. τῆς Μοδένης.

2) Τὸ Πήγιον (50,000) ἐν τῷ πρῶτῳ δουκάτῳ τῆς Μοδένης.

3) Ἡ Περουγία (50,000) μετὰ τοῦ Τιβέρεως ποταμοῦ καὶ Τρασιμένης λίμνης.

4) Ἡ Ἀγκών (50,000) ἡ μόνη Ἑλληνικὴ πόλις ἐν τῇ μέσῃ Ἰταλίᾳ.

5) Ἡ Βρεσκία (40,000) ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανικὴ πόλις ἐν Λομβαρδίᾳ.

- 6) Τὸ Ἀρήτιον (40,000) πατρὶς τοῦ Πετράρκα μεταξύ τοῦ Τιβέρεως καὶ Ἀργου.
- 7) Ἡ Φογία (40,000) ἐμπορικὴ πόλις ἐν Νεαπόλει.
- 8) Ἡ Βικεντία (40,000) λίαν ἐπίσημος καὶ ἐμπορικὴ πόλις ΒΔ. τῆς Βενετίας.
- 9) Τὸ Βέργαμον (38,000 κατ.) ἐμπορικὴ πόλις ἐν τῇ Βενετικῇ χώρᾳ.
- 10) Ἡ Πλακεντία (38,000) ἐπὶ τοῦ Πάδου ποταμοῦ κειμένη.
- 12) Ἡ Μαρσάλα (35,000. ἀρχ. Αἰλύβαιον) ἐν Σικελίᾳ ἐπίσημος διὰ τὸν οἶνον.
- 12) Τὸ Δρέπανον (35,000) πρὸς Β. τῆς προηγουμένης παρὰ τῷ ὁμωνύμῳ ἀκρωτηρίῳ.
- 13) Ἡ Κρεμὼν (32,000) ἀρχαία πόλις παρὰ τὸν Πάδον ποταμόν.
- 14) Ἡ Νοβάρα (30,000) παρὰ τὸν Πάδον ποταμόν.
- 15) Ἡ Πάβλα (30,000) ἐπὶ τοῦ Τικίνου ποταμοῦ.
- 16) Ἡ Παυῖα (30,000, ἀρχ. Παταύιον) ἐπὶ τοῦ Τικίνου περὶ-φρημος διὰ τὸ Πανεπιστήμιον.
- 17) Ἡ Οὐδίνη (30,000) πόλις ἐπίσημος διὰ τὴν μέταξαν ἐν τῇ Ἑνετικῇ.
- 18) Ἡ Καλλιάρη (30,000) ἔχουσα κάλλιστον καὶ ὠραιότατον λιμένα ἐν τῇ Ν. παραλίᾳ τῆς Σαρδηνίας.
- 16) Τὸ Βάριον (30,000) ἔχουσα καλὸν λιμένα ἐν τῇ Α. παραλίᾳ τῆς Νεαπόλεως.
- 20) Ἡ Καλτανισσέτα (30,000) ἐν Σικελίᾳ ἔχουσα θειοῦχον χώραν.
- 21) Ὁ Τάρας (28,000) ἀποικία Σπαρτιατῶν ἐν τῇ παραλίᾳ τῆς Νεαπόλεως.
- 22) Τὸ Καστελλαμάρε (28,000, ἀρχ. Σταβίαι) πλησίον τῆς Νεαπόλεως.
- 23) Τὸ Σάλερνον (28,000) ἀρχαία πόλις κειμένη ἐν τῷ ὁμωνύμῳ κόλπῳ.
- 24) Τὸ Τραβίσιον (28,000 κατοίκων) ἀρχαία πόλις ἐν τῇ Ἑνετικῇ.

25) Ἡ Μάντουα (28,000) «ἡ ἐνδοξος» (la gloriosa) ἐπὶ νήσου τοῦ Μιγκίου ποταμοῦ.

26) Ἡ Κασάλη (28,000) ὀχυρὰ πόλις ἐπὶ τοῦ Πάδου ποταμοῦ.

27) Ἡ Κώμη (25,000) ἐπὶ τῆς ὁμωνύμου λίμνης (Λαρίου).

28) Ἡ Χιέττη (24,000) ἐν τῇ Α. ὑπὸ ῥεῖα τῶν Ἀπεννίνων τῆς Νεαπόλεως.

29) Ἡ Σιένα (24,000) ἐν τῷ δουκάτῳ τῆς Τοσκάνης.

30) Αἱ Συρακοῦσαι (23,000 τὸ πάλαι ἐν ἑκατομύριον) πλησίον τῆς ἀρχαίας πόλεως ἐν τῇ παραλίᾳ τῆς Σικελίας.

31) Ὁ Ἀκράγας (22,000, νῦν Girgenti) ἀρχαία ἐπίσημος πόλις ἐν Σικελίᾳ.

32) Τὸ Βενεσούεντον (20,000) παναρχαία ἑλληνικὴ πόλις ἐν Νεαπόλει.

33) Τὸ Βρεντήσιον (12,000) ἐπίσημον διὰ τὸν τάφον τοῦ Βιργιλίου.

Ἐκτὸς δὲ τῶν πόλεων τούτων ὑπάρχουσιν ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ἄλλαι μικρότεραι πόλεις ἔχουσαι κατοίκους ὀλιγωτέρους τῶν 20 χιλ. καὶ συμποσούμεναι εἰς 37—40.

§. 8. Τόποι ἔχοντες ἱστορικὴν σημασίαν.

1) Ἡ Νοβάρα ἐπίσημος διὰ τὴν κατὰ τὸ 1849 νίκην τῶν Αὐστριακῶν κατὰ τῶν Ἰταλῶν.

2) Τὸ Μαρέγγον χωρίον, κείμενον παρὰ τῇ Ἀλεξανδρείᾳ ἐπίσημον διὰ τὴν νίκην τοῦ Ναπολέοντος Α' κατὰ τῶν Αὐστριακῶν τῷ 1800.

3) Τὸ Σολφερίνον, ἐν Λομβαρδίᾳ ἐπίσημον διὰ τὴν κατὰ τὸ 1859 ἥτταν τῶν Αὐστριακῶν ὑπὸ τῶν Πεδεμοντίων.

4) Ἡ Πάδουα ἐπίσημος ὡς πατρίς τοῦ ἱστορικοῦ Λιβίου.

5) Ἡ Κουστόζα ἐν τῇ Ἑνετικῇ ἐπίσημος διὰ τὴν κατὰ τὸ 1848 καὶ 1866 νίκην τῶν Αὐστριακῶν κατὰ τῶν Ἰταλῶν.

6) Τὸ Καμποφόρμιον χωρίον ἐν τῇ αὐτῇ χώρᾳ κείμενον παρὰ τῇ πόλει Οὐδίνῃ ἐπίσημον διὰ τὴν κατὰ τὸ 1797 συνομολογηθεῖσαν εἰρήνην μεταξὺ τῆς Γαλλίας καὶ Αὐστρίας.

**§. 9. Ἡ Δημοκρατία τοῦ ἁγίου Μαρίνου καὶ
ἡ Μελίτη.**

Ἡ μὲν μικροσκοπικὴ δημοκρατία τοῦ ἁγίου Μαρίνου κειμένη ἐν τῇ παραλίᾳ τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους καὶ λαβοῦσα τὸ ὄνομα παρὰ τοῦ κατὰ τὸν δ' αἰῶνα ἀκμάσαντος μοναχοῦ Μαρίνου, ἔχει ἑκτασιν 1 □ μ. καὶ κατοίκους 8 χιλ. Ἡ δὲ δημοκρατία συστηθεῖσα ἀπὸ τοῦ ιγ' αἰῶνος διατηρεῖται καὶ νῦν ἔτι ἀνεξάρτητος διὰ τὴν σμικρότητα καὶ ἀσημότητα αὐτῆς.

Ἡ δὲ Μελίτη μετὰ τῶν παρακειμένων μικρῶν νήσων Γόττσου καὶ Κομίνου ἔχουσα 150,000 κατοίκων καὶ ἀνήκουσα εἰς τὴν Ἰταλίαν, κατελήφθη τῷ 1800 ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν, οἵτινες κατέστησαν αὐτὴν ἰσχυρότατον κέντρον τῆς Μεσογείου θαλάσσης. Ἡ δὲ πρωτεύουσα αὐτῆς κειμένη ἐν τῇ Α. παραλίᾳ Βαλέττα, ἔχει 60,000 κατοίκων καὶ τὸ ἰσχυρότατον φρούριον τῆς Εὐρώπης.

§. 10. Ἡ Κορσικὴ, Σαβοῦα καὶ Νίκαια.

Ἡ μὲν Κορσικὴ (Κύρνος) κειμένη πρὸς ἄρκτον τῆς Σαρδηνίας, εἶναι ἡ ὑψηλοτάτη καὶ ὀρεινοτάτη τῶν νήσων τῆς Ἰταλίας, ἥτις ὑπὸ τῶν Γενουαίων τῷ 1758 παραχωρηθεῖσα τοῖς Γάλλοις διὰ τοῦ Ναπολέοντος Α'. γεννηθέντος ἐν αὐτῇ τοσοῦτον ἐξωκοιῶθη μετὰ τῆς Γαλλίας, ὥστε πολιτικῶς καὶ ἔθνικῶς συνεσωματώθη μετ' αὐτῆς καὶ ἀποτελεῖ νομὸν ἰδιαιτέρον ἔχουσα 280,000 κατ. καὶ δύο πόλεις τὴν Βαστίαν μετὰ 20,000 κατ. καὶ τὸ Αἰάκκιον πρωτεύουσαν αὐτῆς μετὰ 15,000, ἔνθα ἐγεννήθη ὁ Ναπολέων τῷ 1769, πρὸς τιμὴν τοῦ ὁποῦ μεγας ἀνδριάς ἰδρυθεὶς ἐν τῷ λαμπρῷ λίμένι καὶ νῦν ἔτι διατηρεῖται.

Ἡ δὲ Σαβοῖα (Σαβαυδία) πρὸ τοῦ 1860 ἀνήκουσα εἰς τὸ Σαρδηνικὸν βασίλειον παρεχωρήθη τῇ Γαλλίᾳ διὰ τὴν βοήθειαν, ἣν ὁ Ναπολέων ἐχορήγησε τῇ Ἰταλίᾳ. Ἡ Σαβοῖα κειμένη μεταξὺ τῆς Ἑλβετίας, Πεδεμοντιῦ καὶ Γαλλίας εἶναι ἡ ὑψηλοτάτη χώρα τῆς Εὐρώπης ἔχουσα 600,000 κατ. καὶ πρωτεύουσαν τὴν Καμβέρην

μετὰ 20,000 κατ. Καὶ ἡ Νίκαια συγχρόνως τῇ Σαβοΐᾳ παρεχωρήθη τῇ Γαλλίᾳ, ἥτις κειμένη ἐν τῇ παραλίᾳ τῆς Σαρδηνίας, ἔχει 260,000 κατ. καὶ πρωτεύουσαν ὁμώνυμον Νίκαιαν μετὰ 53,000 κατ. φημιζομένην διὰ τὸ λαμπρὸν κλῖμα καὶ διὰ τὸν γλυκὺν ἀέρα, χάριν τῶν ὁποίων διατρίβουσιν ἐν αὐτῇ πολλοὶ ξένοι πάσχοντες ἐκ διαφορῶν νόσων.

§. 11. Κλῖμα καὶ ἔδαφος.

Τὸ μὲν κλῖμα τῆς Ἰταλίας ἐκτὸς τῶν ὄρεινῶν μερῶν εἶναι τὸ ἡπιώτατον καὶ τὸ κάλλιστον τῆς Εὐρώπης, ὀλίγον παραλλάσσει κατὰ τὰ διάφορα μέρη τῆς χερσονήσου, τῆς ὁποίας τέσσαρα τμήματα διακρίνονται·

1) Τὸ πρὸς ἄρκτον τῶν Ἀπεννίνων ἡπειρωτικὸν μέρος τῶν Ἀλπεων ἥτοι ἡ ἄνω Ἰταλία, ἐνθα συγκερασμένον μᾶλλον ἢ θερμὸν εἶναι κατὰ τὸν χειμῶνα.

2) Τὸ πρὸς νότον τούτου ἀπὸ τῆς Γενούης ἀρχόμενον καὶ ἀποτελοῦν τὴν μέσσην Ἰταλίαν, ὅπου μόνον ἐν τοῖς ὄρεινοῖς μέρεσι πίπτει χιὼν κατὰ τὸν χειμῶνα.

3) Τὸ τῆς Κάτω Ἰταλίας ἐκτεινομένης μέχρι τοῦ τελευταίου ἄκρου τῆς χερσονήσου, ὅπου σπανιώτατα πίπτει χιὼν. καὶ

4) Τὸ τῶν νήσων Σικελίας καὶ Μελίτης καὶ τὸ μεσημβρινώτατον ἄκρον τῆς Νεαπόλεως, ὅπου τὸ κλῖμα εἶναι θερμώτατον.

Τὸ δὲ ἔδαφος τῆς Ἰταλίας διαιρουμένης εἰς ὄρεινὴν καὶ πεδινήν εἶναι καρποφόρον μὲν ἐν ταῖς πεδιάσιν, οὐχὶ δὲ τοσοῦτον ἐν τοῖς ὄρεινοῖς, οὐδὲ καλῶς καλλιεργημένον ὥς ἐν τοῖς λοιποῖς κράτεσι τῆς Εὐρώπης καὶ ἐπομένως δὲν παράγει ἢ χώρα ὅσα φύσει ἡδύνατο νὰ παράγῃ ἂν ἦτο καλλήτερα καλλιεργημένη· διότι καὶ ἀνάλογον θερμότητα ἔχει καὶ ἀφθονίαν ὑδάτων ἐκ τῶν ποταμῶν καὶ διωρύχων· τὰ δὲ κυριώτερα κωλύματα τούτου εἶναι πρῶτον μὲν ὅτι μέγα μέρος τῆς γῆς κατέχεται ὑπὸ ἀνθρώπων ἀνεπιτηδείων πρὸς τὴν δέουσαν καλλιέργειαν, δεύτερον δὲ ὅτι λίαν κατακερματισμένη εἶναι ἡ χώρα καὶ τρίτον ὅτι τὸ σύστημα τῆς ἐκμισθώσεως τοῦ ἐδάφους οὐδόλως συντελεῖ εἰς τὴν καλλιέργειαν· διότι

οί ἐκμισθωταὶ τελοῦντες τὸ ἥμισυ τῶν καρπῶν τοῖς ἰδιοκτῆταις οὐδὲν ὡς φροντίζουσι περὶ τῆς βελτιώσεως τῆς καλλιεργείας.

§. 12. Προϊόντα, βιομηχανία καὶ ἐμπορίου.

Τὰ μὲν κυριώτερα προϊόντα τῆς Ἰταλίας εἶναι σῖτος, τοῦ δ-
ποιού μὴ ἐπαρκούντος εἰς τὰς ἀνάγκας μέγα μέρος προμηθεύονται
ἐξώθεν οἱ κάτοικοι, ἥτοι ἐκ Ῥωσσίας, Αἰγύπτου καὶ Ἀμερικῆς,
ὄρουζα καλλίστης ποιότητος, καπνὸς ἀνεπαρκῆς ἕνεκα τῶν μεγά-
λων περιορισμῶν τοῦ μονοπωλίου, βάμβαξ, οἶνος, ἐλαῖαι καὶ με-
σημβρινὰ προϊόντα. Ἡ δὲ κτηνοτροφία εἶναι λίαν παρημελημένη
ἐν Ἰταλίᾳ. Ἡ βιομηχανία, πλὴν τῆς μεταξουργίας καὶ χαρτο-
ποιίας εἶναι λίαν περιορισμένη, παραβαλλομένη πρὸς τὴν τῶν
ἄλλων τῆς Εὐρώπης κρατῶν. Τοῦ δὲ ἐμπορίου διαιρουμένου εἰς εἰ-
σαγωγὴν καὶ ἐξαγωγὴν, ἡ Ἰταλία ἐξάγει μὲν ἔλαιον, μεσημβρινὰ
προϊόντα, ξυλικήν, μέταξαν, κάνναβιν, ἄλας, θεῖον, οἶνον, οἶ-
νόπνευμα κτλ. Εἰσάγει δὲ ἐξώθεν σῖτον, ἀποικιακὰ, βιομηχανικὰς
πραγματείας, γαιάνθρακας καὶ βάμβακα· ἔχει δὲ σιδηροδρόμων
μὲν 7,000 κιλόμετρα, τηλεγράφων δὲ 20,000 κιλόμετρα. Καὶ ἡ
μὲν εἰσαγωγὴ ἀνέρχεται εἰς 1,000,000,000 φράγκων, ἡ δὲ ἐξα-
γωγὴ εἰς 1200 ἑκατομ. φράγκων. Καὶ ἡ συγκοινωνία ἐκτελεῖται
διὰ πολυαριθμῶν ἀτμοπλοίων διαφόρων ἐταιρειῶν καὶ διὰ τῶν
πολλῶν σιδηροδρόμων μετὰ τῆς λοιπῆς Εὐρώπης.

§. 13. Πρόσοδος, ἐξοδα, στρατιωτικὴ καὶ ναυ- τικὴ δύναμις.

Ἡ μὲν πρόσοδος τοῦ βασιλείου κατὰ τὸ 1872 ἀνῆλθεν εἰς 1,
300,000,000 φραγκ. περίπου, τὰ δὲ ἐξοδα εἰς 1,560,400,000
ἐξ ὧν φαίνεται ὅτι ὑπελείφθη ἔλλειμμα 260 ἑκατομ. φράγκων,
ὅπερ ἡλαττώθη κατὰ τὰ ἐπόμενα ἔτη, καὶ τὸ δημόσιον χρέος συ-
νεποσοῦτο εἰς 10,440,000,000 φράγκων.

Ὁ Ἰταλικὸς στρατὸς ἐν καιρῷ εἰρήνης μὲν ἀνέρχεται εἰς 200,
000 ἀνδρῶν, ἐν καιρῷ δὲ πολέμου εἰς 750,000. Ὁ δὲ στόλος

ἀριθμῇ 80 πολεμικά πλοῖα μετὰ 700 πυροβόλων, ἐν οἷς 25 θωρηκτὰ μετὰ 300 πυροβόλων.

§. 14. Κάτοικοι, θρησκεία, γλῶσσα καὶ πολίτευμα.

Οἱ Ἴταλοί, καίπερ ἀναμιχθέντες μετὰ πολλῶν καὶ διαφόρων ἔθνων κατὰ διαφόρους χρόνους καὶ ἐποχάς, εἶναι ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Ἰταλῶν καὶ Λατίνων καὶ ἂν ἐξαίρεσωμεν ὀλίγα ξένα στοιχεῖα, Γερμανικῆς καὶ Σλαυικῆς καταγωγῆς, ὀλίγους Ἑλληνας καὶ Ἀλβανούς καὶ ὀλίγους Ἰουδαίους, οἰκοῦντας ἐν ταῖς ἐμπορικαῖς πόλεσιν, πάντες οἱ λοιποὶ ἀποτελοῦσιν ἐν ὁμογενὲς ἔθνος τὸ Ἰταλικόν.

Ἡ δὲ γλῶσσα τῶν Ἰταλῶν, καταγομένη οὐχὶ ἀμέσως ἐκ τῆς κλασικῆς Λατινικῆς, ἀλλὰ μᾶλλον ἐκ τῆς κατὰ τοὺς τελευταίους αἰῶνας τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους ἐπικρατησάσης γλώσσης τῆς παρακμῆς, διαιρεῖται εἰς 20 διαλέκτους, εὐγενεστέρα καὶ καθαρωτέρα τῶν ὁποίων εἶναι ἡ Τοσκανικὴ. Κατὰ δὲ τὴν θρησκείαν πάντες οἱ Ἴταλοὶ πλὴν ὀλιγίστων διαμαρτυρομένων, ὀρθοδόξων καὶ Ἰουδαίων πρεσβεύουσι τὸ Καθολικὸν δόγμα. Τὸ πολίτευμα τῆς Ἰταλίας εἶναι συνταγματικὸν μετὰ δύο νομοθετικῶν σωμάτων, Γερουσίας καὶ Βουλῆς καὶ ἑννέα ὑπευθύνων ὑπουργῶν. Καὶ ὁ μὲν ἀριθμὸς τῶν γερουσιαστῶν εἶναι ἀόριστος, ὁ δὲ τῶν βουλευτῶν συνίσταται ἐκ 443 μελῶν. Βασιλεὺς δὲ τῆς Ἰταλίας εἶναι ὁ υἱὸς τοῦ ἀρτίως ἀποθανόντος Βίκτωρος Ἐμμανουήλ, Οὐμβέρτος γεννηθεὶς τῷ 1844 ἥτοι 34 ἐτῶν.

§. 15. Ἐκπαίδευσις.

Καὶ κατὰ τὴν ἐκπαίδευσιν ἡ Ἰταλία δὲν συμβαδίζει μετὰ τῶν λοιπῶν προηγμένων τῆς Εὐρώπης κρατῶν, ἀλλὰ πολὺ ὑπολείπεται αὐτῶν. Διότι διὰ μὲν τὴν ἀνωτάτην ἐκπαίδευσιν ἔχει 19 μόνον πανεπιστήμια, τῶν ὁποίων 6 μόνον εἶναι πλήρη, τὰ δὲ λοιπὰ 13 ἔχουσι σχολὰς τινὰς μόνον· διὰ δὲ τὴν μέσσην ἐκπαί-

δουσιν υπάρχουν 43 λύκεια καὶ 250 γυμνάσια, τὰ ὅποια ἀνα-
λόγως τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι ὀλίγα καὶ ἀνεπαρκῆ. Καὶ διὰ τὴν
δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν υπάρχουν 20,000 περίπου δημοτικά
σχολεῖα, ἐξ ὧν γίνεται δῆλον ὅτι ἡ ἐκπαίδευσις ἐν Ἰταλίᾳ δὲν
εἶναι πολὺ προωδευμένη· διότι ἐκ 3,400,000 παιδῶν ἀνηκόν-
των εἰς τὴν ἡλικίαν τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐκπαιδεύσεως μόνον 1,
200,000 φοιτῶσιν εἰς τὰ σχολεῖα, οἱ δὲ λοιποὶ 2,200,000
μένουσιν ἀγράμματοι κατὰ τὸν βίον οὔτε νὰ γράφωσι, οὔτε νὰ
ἀναγινώσκωσι μανθάνοντες. Παρατηρητέον δὲ ὅτι περισσοτέρα ἀ-
μάθεια βασιλεύει ἐν ταῖς πρὸς μεσημβρίαν τῆς Τοσκάνης κειμέ-
ναις ἐπαρχίαις τῆς Ἰταλίας· πλὴν τῶν ἀνωτέρω δὲ υπάρχουν
πολλὰ τεχνικὰ σχολεῖα, ἐμπορικά, ναυτικά, στρατιωτικὰ καὶ
γεωργικὰ, πολλὰ ἀκαδημαῖα τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν καὶ
πολλὰ μουσεῖα δημόσια καὶ ἰδιωτικά.

ΠΙΝΑΞ

Τῶν μεγαλητέρων πόλεων τῆς Ἰταλίας κατὰ
τὸν πληθυσμὸν.

Νεάπολις	500,000	κατ.	Βέργαμον	38,000	κατ.
Ῥώμη	300,000	»	Πλακεντία	38,000	»
Μεδιόλανον	260,000	»	Μαρσάλα	35,000	»
Τουρίνον	220,000	»	Δρέπανον	35,000	»
Πάνορμος	220,000	»	Κρεμῶν	32,000	»
Φλωρεντία	180,000	»	Νοβάρα	30,000	»
Γένουα	140,000	»	Πάβλα	30,000	»
Βενετία	135,000	»	Πανῆα	30,000	»
Βονωνία	130,000	»	Ουδίνη	30,000	»
Λιβόρνος	120,000	»	Καλλιάρη	30,000	»
Μεσσήνη	110,000	»	Βάριον	30,000	»
Κατάνη	90,000	»	Καλτανισσέτα	30,000	»
Φερόβαρα	80,000	»	Τάρας	28,000	»
Πάδουα	70,000	»	Καστελλαμάρε	28,000	»
Βερόνα	70,000	»	Σάλερνον	28,000	»
Λούκα	70,000	»	Τραβίσιον	28,000	»
Μοδένα	60,000	»	Μάντουα	28,000	»
Ῥαβέννα	60,000	»	Κασάλη	28,000	»
Πίσα	60,000	»	Κώμη	25,000	»
Ἀλεξάνδρεια	60,000	»	Χιέττη	24,000	»
Πάρμα	50,000	»	Σιένα	24,000	»
Ῥήγιον	50,000	»	Συρακούσαι	23,000	»
Περουζία	50,000	»	Ἀκράγας	22,000	»
Ἀγκών	50,000	»	Βενεζεντον	20,000	»
Βρεσκία	40,000	»	Βίτερβον	20,000	»
Ἀρήτιον	40,000	»	Ἀθέρσα	20,000	»
Φυγία	40,000	»	Ῥαγοῦσα	20,000	»
Βικεντία	40,000	»	Βρεντήσιον	12,000	»

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΠΥΡΗΝΑΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ.

Ἔκτασις 11,000 □ κάτοικοι 21,000,000.

α'.) Φυσικὴ κατάστασις:

§. 1. Ὅρια.

Ἡ τρίτη καὶ δυτικωτάτη τῶν τριῶν μεγάλων τῆς μεσημβρινῆς Εὐρώπης χερσονήσων εἶναι ἡ Πυρηναικὴ, ἥτις, περιλαμβάνουσα δύο κράτη τὴν Ἰσπανίαν καὶ Πορτογαλίαν, περιβάλλεται πρὸς Β. μὲν ὑπὸ τοῦ κόλπου τῆς Βискаίας καὶ Γασκονίας καὶ τῆς Γαλλίας, πρὸς Δ. δὲ ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ πορθμοῦ τοῦ Γιβραλτάρ καὶ τῆς Μεσογείου θαλάσσης καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ κόλπου τῆς Βαλεγκίας.

§. 2. Ὄνόματα, σχῆμα, μέγεθος καὶ διαίρεσις.

Ἡ χερσονήσος αὕτη ἔχει τέσσαρα διάφρα ὀνόματα τὰ ἐξῆς.

1) Ὄνομάζεται Πυρηναικὴ ἐκ τῶν Πυρηναίων ὀρέων, τὰ ὁποῖα χωρίζουσι τὴν Ἰσπανίαν ἀπὸ τὴν Γαλίαν.

2) Ἰβηρικὴ ἐκ τῶν ἀρχαίων κατοίκων αὐτῆς Ἰβήρων καὶ Κελτῶν.

4) Ἑσπερικὴ ὑπὸ τῶν ποιητῶν ὡς κειμένη εἰς τὸ ΝΔ. ἄκρον τῆς Εὐρώπης.

4) Ἰσπανοπορτογαλικὴ ἐκ τῶν δύο βασιλείων τῆς Ἰσπανίας καὶ Πορτογαλλίας.

Τὸ δὲ σχῆμα τῆς χερσονήσου εἶναι τετράγωνον σχεδὸν καὶ κατὰ τὸ μέγεθος διπλασίαν μὲν τῆς Ἰταλικῆς, μεγαλητέρα δὲ τῆς Ἑλληνικῆς εἶναι, διαίρεται δὲ εἰς δύο ἄνισα βασίλεια, τὴν Ἰσπανίαν μεγαλειτέραν καὶ τὴν Πορτογαλίαν μικροτέραν.

§. 3. Ὠκεανός, θάλασσα, κόλποι, πορθμοὶ καὶ λιμένες.

Ἐν ᾧ αἱ ἄλλαι δύο χερσόνησοι περιβάλλονται μόνον ὑπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης, τῶν ἐκ ταύτης σχηματιζομένων πελαγῶν καὶ τῆς Μαύρης ἐν μέρει, μόνῃ ἡ Πυρρναϊκὴ χερσόνησος ἔχει καὶ Ὠκεανὸν ἐκ τῆς μιᾶς πλευρᾶς τῆς δυτικῆς, τὸν Ἀτλαντικόν, ὃν καὶ Ἑσπέριον Ὠκεανὸν ἐκάλουν οἱ ἀρχαῖοι. Ἐν δὲ τῇ νοτίῳ πλευρᾷ περιβάλλεται ἡ χερσόνησος κατὰ τὸ πλεῖστον μὲν ὑπὸ τῆς ὠραιότητας, μεγίστης καὶ σπουδαιότητας τῶν θαλασσῶν, τῆς Μεσογείου, ἥτις ἐν τῷ ἁ μέρει περιεγράφη ἡδῆ, ἐν μέρει δὲ μικρῷ, τῷ νοτιωτάτῳ, ὑπὸ τοῦ περιωνύμου πορθμοῦ τοῦ Γιβραλτάρ (Ἡρακλείου), ὅστις σχηματίζεται ἐκ δύο ἀκρωτηρίων, τοῦ ὁμωνύμου Γιβραλτάρ (Κάλπης) καὶ τοῦ τῆς Ἀφρικῆς Ἀβύλης καὶ ἔχει μῆκος μὲν 120 σταδίων (6 μιλ.), πλάτος δὲ τὸ ἥμισυ 60 σταδ. (3 μιλίων.)

Ἐπισημότεροι δὲ τῶν κόλπων, οἵτινες σχηματίζονται ἐν τῇ παραλίᾳ τῆς χερσονήσου ταύτης, εἶναι

1) Ὁ τῆς Βισκαΐας καὶ Γασκονίας ἐν τῇ ΒΑ. πλευρᾷ αὐτῆς πρὸς τὴν Γαλλίαν.

2) Ὁ τῆς Σετουβάλης παρὰ τῇ ὁμωνύμῳ πόλει πρὸς νότον τῆς Λισαβῶνος.

3) Ὁ κόλπος τῶν Γαδεΐρων ἐν τῇ ΝΑ. παραλίᾳ πρὸς Α. τῆς ὁμωνύμου πόλεως.

4) Ὁ τῆς Βαλεγκίας ἐν τῇ ἀνατολικῇ παραλίᾳ. Καὶ λιμένες ἐμπορικοί, διὰ τῶν ὁποίων ἐνεργεῖται τὸ ἐμπόριον εἶναι ὁ τοῦ ἀγίου Σεβαστιανοῦ ἐν τῇ βορείᾳ παραλίᾳ, ὁ τοῦ Ὀπόρτου καὶ τῆς Λισαβῶνος ἐν τῇ δυτικῇ, ὁ τῶν Γαδεΐρων καὶ τῆς Μαλάγας ἐν τῇ νοτίῳ πλευρᾷ καὶ ὁ τῆς Βαλεγκίας καὶ Βαρκελόνης ἐν τῇ ἀνατολικῇ.

§. 4. Ὅρη τῆς χερσονήσου,

Ἐν ᾧ αἱ ἄλλαι δύο χερσόνησοι τῆς μεσημβρινῆς Εὐρώπης ἔχουσιν ὄρη καθήκοντα ἐκ τῆς ἡπείρου εἰς αὐτάς, τῆς Πυρρναϊκῆς τὰ

ὄρη δὲν ἔχουσι καμμίαν σχέσιν καὶ σύνδεσιν οὐ μόνον μετὰ τῶν ὀρέων τῆς λοιπῆς Εὐρώπης, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἄλληλα φαίνονται ἄσχετα. Ταῦτα δὲ ἀποτελοῦσι τέσσαρας σειρὰς ἐκτεινομένας ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς παραλλήλως· αὗται δὲ εἶναι

1) Ἡ βορεία σειρὰ τῶν Πυρηναίων ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ Φινιστέρου ἀκρωτηρίου καὶ ἀπολήγουσα εἰς τὸ ἀνατολικὸν ἀκρωτήριο Κρεῦσον· διαιρεῖται δὲ εἰς ἀνατολικά Πυρηναῖα καὶ εἰς δυτικά, ἔχοντα ἐν τῷ μέσῳ τὰς ὑψηλοτάτας κορυφάς, Μαλαδέτταν καὶ Μοντπερδοῦ μετὰ 10,000 πόδ. ὕψους. Τὰ δυτικά Πυρηναῖα καλοῦνται Κανταβρικά, Ἀστουρικά καὶ Γαλικικά παράλια ὄρη. Μεταξὺ δὲ τῆς σειρᾶς ταύτης καὶ τῆς δευτέρας ἐκτείνεται ὄρεινός κλάδος ὀνομαζόμενος Ἰβηρικά ὄρη.

2) Ἡ πρὸς Ν. τῆς προηγουμένης δευτέρα σειρὰ παραλλήλως ἐκτεινομένη, καλεῖται Καστιλικά ὄρη, τῶν ὁποίων ἡ ὑψηλότερα κορυφή ὀνομάζεται Σιέρρα Γουαδαράρα ἔχουσα ὕψος 8 χιλιάδων ποδῶν.

3) Ἡ τρίτη σειρὰ ὀνομάζεται Ἀνδαλουσιανή, τῆς ὁποίας ἡ ὑψηλότερα κορυφή Σιέρρα Μορένα ἔχει ὕψος 5000 ποδῶν. καὶ

4) Ἡ τετάρτη καὶ μεσημβρινή σειρὰ καλεῖται, κατὰ τὴν ὑψηλότεραν κορυφήν, Σιέρρα Νεβάδα ἔχουσα ὕψος 10,000 ποδῶν περίπου.

§. 5. Ἀκρωτήρια, πεδιάδες καὶ ἐσθμός.

Τῶν δὲ πολυαρίθμων ἀκρωτηρίων τῆς χερσονήσου ἐπισημότερα εἶναι

1) Τὸ τῆς Κρεούσης (Ἀφροδίσιον παρὰ τοῖς ἀρχαίοις διὰ τὸν ἐπ' αὐτοῦ ἰδρυθέντα ναὸν τῆς Ἀφροδίτης) κείμενον ἐν τῷ βορει-ανατολικωτάτῳ ἄκρῳ τῶν Πυρηναίων πρὸς τὴν Γαλλίαν.

2) Τὸ τοῦ Ναοῦ ἐκ τινος ἀρχαίου ναοῦ λαβὼν τὸ ὄνομα ἐκτείνεται ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀνατολικῆς παραλίας.

3) Τὸ τοῦ ἀγίου Μαρτίνου (Διάνιον παρὰ τοῖς ἀρχαίοις διὰ τὸν ναὸν τῆς Ἀρτέμιδος) ὑψηλότατον κείμενον πρὸς νότον τοῦ προηγουμένου.

4) Τὸ τοῦ Πάλου πρὸς νότον τοῦ προηγούμενου Α. τῆς πόλεως Καρθαγένης.

5) Τὸ τῆς Γάτας (Χαριδήμου ἀκρωτήριο) ἐν τῇ ΝΑ. γωνίᾳ τῆς χερσονήσου.

6) Τὸ τοῦ Γιβραλτάρ (τῆς Κάλπης, σχῆμα κάλπης ἔχον) τὸ ὑψηλότετον καὶ τελευταῖον ἄκρον τῆς χερσονήσου ἐν τῷ Ἡρακλείῳ πορθμῷ, τὸ ὁποῖον μακρόθεν φαίνεται ὡς νῆσός τις καὶ πλησίον τοῦ ὁποίου ὑπῆρχε πόλις τις Ἡράκλεια ὀνομαζομένη.

7) Τὸ Τραφαλγάρον (ἀκρωτήριο τῆς Ἡρας) ἀποτελοῦν τὸ ΝΑ. ἄκρον τοῦ Ἡρακλείου πορθμοῦ, ἐπίσημον διὰ τὴν κατὰ τὸ 1805 γενομένην ναυμαχίαν, ἐν ᾗ ἀπέθανεν ὁ ναύαρχος Νέλσων.

8) Τὸ τοῦ ἁγίου Βικεντίου (Ἱερὸν ἀκρωτήριο) ἀποτελοῦν τὸ δυτικώτατον ἄκρον τῆς Ἰσπανίας καὶ ὅλης τῆς Εὐρώπης, ἔχον σχῆμα πρῶρας πλοίου.

9) Τὸ Ἑσπιχέλιον (Βαρθάριον παρὰ τοῖς ἀρχαίοις) πρὸς νότον τῆς Λισαβώνας ἐκτεινόμενον.

10) Τὸ τῆς Ῥόκας (Σελήνης ἀκρωτήριο) παρὰ τὴν ἐκβολὴν τοῦ Τάγου ποταμοῦ.

11) Τὸ Φινιστέρον (Νέριον ἀκρωτήριο) ἐν τῇ ΒΔ. ἄκρᾳ τῆς χερσονήσου.

Μολονότι εἶναι ὀρεινὴ κατὰ τὸ πλεῖστον ἡ χερσόνησος, οὐχ ἦττον ὅμως ἔχει καὶ πολλὰς πεδιάδας, ὧν ἐπισημότεραι εἶναι δύο ὑψηλαὶ ἡ τῆς ἀρχαίας Κασιλίας καὶ ἡ τῆς νέας Κασιλίας καὶ δύο βαθεῖαι, ἡ περὶ τὸν Ἑβρὸν Ἀραγονικὴ καὶ ἡ περὶ τὸν Γουαδालκούϊρον Ἀνδαλουσικὴ.

Ἐν ᾧ δὲ αἱ λοιπαὶ δύο χερσόνησοι συνδέονται μετὰ τῆς Εὐρώπης διὰ πλατέος καὶ μεγάλου ἡπειρωτικοῦ μέρους, τοῦναντίον ἡ Πυρηναικὴ χερσόνησος συνάπτεται μετὰ τῆς Γαλλίας διὰ στενοῦ καὶ ἐπιμήκους ἰσθμοῦ ἔχοντος μῆκος 56 μιλίων καὶ ὡς κρεμᾶμενος ἐκ τῆς Εὐρώπης φαίνεται ὁ μέγας αὐτῆς κορμὸς μεταξὺ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ καὶ τῆς Μεσογείου θαλάσσης.

§. 6. Ποταμοὶ καὶ διώρυγες.

Ἡ Πυρηναικὴ χερσόνησος λίαν ὀρεινὴ οὔσα, κατὰ φυσικὸν λό-

γον ἔχει καὶ ποταμοὺς πολλοὺς, πηγάζοντας ἐξ αὐτῶν, μικροὺς τε καὶ μεγάλους ἀριθμουμένους εἰς 60 περίπου, οἱ μεγαλῆτεροι καὶ ἐπισημότεροι τῶν ὁποίων εἶναι οἱ ἀκόλουθοι 6.

1) Ὁ Τάγος, ὁ μέγιστος πάντων τῶν ποταμῶν τῆς χερσονήσου, πηγάζων ἐκ τῶν Καστιλικῶν ὀρέων καὶ διατέμνων ἐν τῷ μέσῳ τὴν χερσόνησον ὅλην, ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν παρὰ τὴν Λισαβῶνα.

2) Ὁ Γουαδιάνας (Ἄνας παρὰ τοῖς ἀρχαίοις) ὁ δεύτερος κατὰ τὸ μέγεθος μετὰ τὸν Τάγαν, πηγάζων ἐκ τῶν Καστιλικῶν ὀρέων καὶ διευθυνόμενος πρὸς δυσμᾶς, ἀκολούθως στρέφεται πρὸς νότον καὶ ἐκβάλλει εἰς τὴν νότιον παραλίαν μεταξὺ τῆς Πορτογαλλίας καὶ Ἰσπανίας.

3) Ὁ Δούριος ὁ τρίτος κατὰ τὸ μέγεθος πηγάζων ἐκ τῶν Ἰβηρικῶν ὀρέων καὶ διερχόμενος τὴν Ἰσπανίαν καὶ Πορτογαλίαν, ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν πλησίον τοῦ Ὀπόρτου.

4) Ὁ Γουαδαλκούϊρος (Βαῖτις) πηγάζων ἐκ τῆς μεσημβρινῆς ὀρεινῆς σειρᾶς καὶ βρέχων τὴν νότιον πλευρὰν τῆς Ἰσπανίας, ἐκβάλλει εἰς τὴν νότιον παραλίαν πλησίον τῶν Γαδεϊρών.

5) Ὁ Ἐβρός (Ἰβήρ ποταμὸς) πηγάζων ἐκ τῶν Κανταβρικῶν ὀρέων καὶ βρέχων τὴν ΒΑ. πλευρὰν τῆς Ἰσπανίας, ἐκβάλλει εἰς τὸν κόλπον τῆς Βαλεγχίας.

6) Ὁ Μίνιος πηγάζων ἐκ τῶν Κανταβρικῶν ὀρέων καὶ διερχόμενος τὴν ΒΑ. πλευρὰν τῆς Πορτογαλλίας, ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν πρὸς Β. τοῦ Ὀπόρτου.

Ἐπειδὴ δὲ πάντες οἱ ποταμοὶ τῆς χερσονήσου ἔχουσιν ὀλίγα ὕδατα, χρησιμεύοντα πρὸς ἀρδευσιν μόνον τῆς χώρας, καὶ εἰς ὀλίγα μόνον μέρη πλωτοί, πλημμυροῦντες ἐν καιρῷ τῶν βροχῶν, ἡ χερσόνησος δὲν ἔχει διώρυγας πρὸς συγχωινωσίαν ὥς ἡ Ἰταλία ἢ Γαλλία καὶ ἄλλα τῆς Εὐρώπης κράτη, πλὴν μιᾶς, τῆς Ἀραγονικῆς ἢ αὐτοκρατορικῆς καλουμένης περὶ τὸν Ἐβρον παταμόν.

Λίμιας δὲ ἐπισήμους δὲν ἔχει ἡ Πυρηναικὴ χερσόνησος.

§. 7. Νῆσοι.

Ἐκτὸς τῆς χερσονήσου ἀνήκουσαι εἰς τὴν Ἰσπανίαν ὑπάρχουσι

δύο συμπλέγματα νήσων, τῶν ὁποίων αἱ μὲν πλησιέστεραι τῆς χερσονήσου κείμεναι καὶ μικρότεραι, καλοῦνται Πιτυοῦσαι καὶ ἰδιὰ ἢ μὲν μία Ἰβίτσα (Ἐβυσος πικρὰ τοῖς ἀρχαίοις, ἔχουσα 20, 000 κατ.), ἡ δὲ μικρότερα Φορμεντέρα μετὰ 2,000 κατοίκων. Αἱ δὲ ἀπώτεραι πρὸς Α. κείμεναι, ὀνομάζονται Βαlearίδες καὶ εἶναι δύο τὸν ἀριθμὸν, ὧν ἡ μὲν καλουμένη Μαλλόρκα (μεῖζων) ἔχει 180,000 κατ. ἡ δὲ μικρότερα Μινόρκα ἔχουσα ἕνα τῶν καλλίστων λιμένων τῆς Μεσογείου θαλάσσης καὶ 50,000 κατοίκων.

β'.) Πολιτικὴ κατάστασις.

§. 1. Ἱστορικὴ ἐποψις.

Ἡ Πυρηναικὴ χερσόνησος, ἥτις ἀπὸ τῆς Ῥωμαιοκρατίας Ἰσπανία ἐκαλεῖτο, διὰ τῶν ὁρέων καὶ ποταμῶν διαιρουμένη ἐκ φύσεως εἰς πολλὰ ἀποκεκλεισμένα τμήματα, ἔκπαλαι κατωκεῖτο ὑπὸ τῶν Ἰβήρων καὶ Κελτῶν. Ἐνεκα ὁμῶς τῆς ἀφθονίας τῶν πολυτίμων μετάλλων, τῆς θέσεως ἐπὶ τοῦ ὠκεανοῦ καὶ τῆς ἐγγύτητος πρὸς τὴν Ἀφρικὴν πρωϊμώτατα ἐφείλκυσε τὴν προσοχὴν τῶν Φοινίκων καὶ Ἑλλήνων, οὔτινες ἐν τοῖς μεσημβρινοῖς καὶ ἀνατολικοῖς παραλλοῖς ἱδρυσαν πολλὰς ἐμπορικὰς ἀποικίας. Βραδύτερον δὲ κατεκτήθη ἡ χώρα ὑπὸ τῶν Καρχηδονίων (237 π. Χ.) καὶ τούτων μετὰ πολυχρόνιους ἀγῶνας ἡττηθέντων καὶ ἐξωσθέντων ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, περιήλθεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν τελευταίων ἐπὶ Αὐγούστου (18 π. Χ.), ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐξερωμαίσθη καὶ ἤκμασε μέχρι τοῦ 409 μ. Χ., ὅτε ἀλληλοδιαδόχως κατέλαβον αὐτὴν διάφορα βαρβαρικὰ ἔθνη οἱ Σουῆβοι, Ἀλανοί, Βανδάλοι, Βισιγότθοι καὶ Ἀράβες (711 μ. Χ.), τὰ τελευταῖα λείψανα τῶν ὁποίων κατεστράφησαν τῷ 1492 ὑπὸ τῆς Ἰσαβέλλης καὶ τοῦ Φερδινάνδου. Ἐπὶ τούτων καὶ τῶν διαδόχων Καρόλου καὶ Φιλίππου ἤκμασεν ἡ Ἰσπανία καὶ ἔφθασεν εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν τῆς δόξης. Ἀκολούθως ὁμῶς ἐμφύλιοι πόλεμοι, θρησκευτικαὶ ἐριδες καὶ ἀγῶνες ἐπὶνέγκαν τὴν παρακμὴν τῆς Ἰσπανίας καὶ τὴν

ἐπέμβασιν τοῦ Ναπολέοντος, ὅστις ἀνέβιβασεν ἐπὶ τοῦ θρόνου τὸν ἀδελφόν του Ἰωσήφ.

Μετὰ δὲ τὴν κατὰ τὸ 1868 γενομένην ἔξωσιν τῆς Ἰσθβέλλης Β' ἀνηγορεύθη βασιλεὺς τῆς Ἰσπανίας ὁ δευτερότοκος υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Ἰταλίας Ἀμεδαῖος (1871). Ἀλλὰ καὶ οὗτος ἔνεκα τῶν ἐμφυλίων ταραχῶν παρητήθη (1873) καὶ οὕτω ἀνεκηρύχθη δημοκρατία, ἥτις ὅμως ὀλίγον χρόνον διήρκεσε· διότι μετὰ παρέλευσιν ἑνὸς ἔτους κατηργήθη καὶ πάλιν ἀνεκηρύχθη ἡ βασιλεία ὑπὸ τὸν Ἀλφόνσον IB' υἱὸν τῆς Ἰσθβέλλης τῷ 1874.

§. 2. Ἡ ἐνεστῶσα πολιτικὴ κατάστασις.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΙΣΠΑΝΙΑΣ.

Ἐκτασις 9,200 □. Κάτοικοι 17,000,000.

Τὸ βασίλειον τῆς Ἰσπανίας συνιστάμενον ἐκ τῆς κυρίως Ἰσπανίας, ἥτοι τοῦ ἡπειρωτικοῦ μέρους, ἐκ τῆς χερσονήσου καὶ ἐκ τῶν νήσων καὶ ἀποικιῶν, πολιτικῶς διαιρεῖται νῦν μὲν εἰς 49 ἐπαρχίας, πρότερον δὲ εἰς 15 μεγάλα τμήματα, ἥτοι βασιλεία μικρά, ἡγεμονίας καὶ χώρας, ἥτοι 1) τὴν Γαλικίαν, 2) τὴν Ἀστουρίαν, 3) τὴν παλαιὰν Καστιλλίαν, 4) τὴν Λεώνην, 5) τὴν νέαν Καστιλλίαν, 6) τὴν Ἀνδαλουσίαν, 8) τὴν Γρενάδαν, 9) τὴν Μουρκίαν, 10) τὴν Βαλεγκίαν (Οὐαλεντίαν), 11) τὴν Μαλλόρκαν, 12) τὴν Καταλονίαν, 13) τὴν Ἀραγονίαν, 14) τὴν Ναβάραν καὶ 15) τὰς Γασκονικὰς ἐπαρχίας, εἰς τὰς ὁποίας προστίθενται καὶ αἱ Ἰσπανικαὶ ἀποικίαι τῆς Ἀφρικῆς, Ἀσίας, Αὐστραλίας καὶ Ἀμερικῆς.

Ἡ Ἰσπανία δὲν ἔχει πολλὰς μεγάλας πόλεις, ὥς ἡ Ἰταλία καὶ ἄλλα τῆς Εὐρώπης κράτη, μικρὰς ὅμως καὶ κωμοπόλεις ἔχει πλείονας τῶν ἄλλων βασιλείων. Αἱ δὲ κυριώτεραι καὶ ἐπισημότεραι πόλεις αὐτῆς αἱ ἔχουσαι ἀπὸ 350,000—20,000 κατοίκων δύνανται νὰ διαιρεθῶσιν εἰς τὰς ἀκολούθους τρεῖς τάξεις.

§. 3. Πόλεις Α'. τάξεως.

Εἰς ταύτην συμπεριλαμβάνονται ὅσαι πόλεις ἔχουσιν ἀπὸ 350,000 μέχρις 100,000 κατοίκων· τοιαῦται δὲ εἶναι αἱ ἀκόλουθοι πέντε.

1) Ἡ ΜΑΔΡΙΤΗ 350,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου τῆς Ἰσπανίας κειμένη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Μανζανάρου, παραποτάμου τοῦ Τάγου ποταμοῦ, ἐν τῷ μέσῳ ὑψηλῆς πεδιάδος, ἐπὶ πολυαριθμῶν λόφων, ἐχόντων ὕψος 2040 ποδῶν καὶ ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ κράτους, εἶναι ἡ ὑψηλοτάτη πόλις τῆς Εὐρώπης. Αὕτη ἔχει περιφέρειαν $3\frac{1}{2}$ ὥρων καὶ μῆκος $1\frac{1}{2}$ ὥρας, εἶναι ἡ μεγίστη πόλις τῆς Ἰσπανίας καὶ διαιρεῖται εἰς ἀρχαίαν καὶ νέαν πόλιν, ὧν ἡ μὲν ἔχει οἰκίας μικρὰς καὶ ὁδοὺς στενὰς καὶ καμπύλας, ἡ δὲ δευτέρα οἰκίας μεγάλας καὶ λαμπράς, ὁδοὺς εὐρείας, εὐθείας καὶ λιθοστρώτους. Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ὑπάρχουσι 40 δημόσιαι πλατεῖαι, 77 ἐκκλησίαι φημιζόμεναι διὰ τὴν ζωγραφικὴν, παλάτια πολλὰ καὶ μεγαλοπρεπῆ, βασιλικὴ βιβλιοθήκη, νομισματικὴ συλλογὴ, μουσεῖον περιέχον τὴν πλουσιωτάτην καὶ λαμπροτάτην τοῦ κόσμου πινακοθήκην, ἀστεροσκοπεῖον, βοτανικὸς κήπος, πανεπιστήμιον, 13 ἀκαδημαῖαι, 19 νοσοκομεῖα, θέατρα, ἀμφιθέατρα καὶ πολλὰ ἄλλα ἐκπαιδευτικὰ καὶ φιланθρωπικὰ καταστήματα· εἶναι δὲ ἐπίσημος ἡ πόλις καὶ ὡς πατρίς τοῦ Κερδάντου συγγραφέως τοῦ περὶ νῦν μου «Δονκισότου».

2) Ἡ ΒΑΡΚΕΛΟΝΑ 261,000 κατ.

Ἡ δευτέρα πόλις τοῦ βασιλείου κατὰ τὸν πληθυσμὸν, πρωτεύουσα τῆς Καταλονίας καὶ πρώτη κατὰ τὴν βιομηχανίαν καὶ τὸ ἐμπόριον ἡ Βαρκελόνα κειμένη ἐν τῇ ΒΑ. παραλίᾳ περὶ τὰς ἐκβολὰς δύο μικρῶν ποταμῶν πλησίον τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας Καρχηδονικῆς πόλεως Βαρκίνου, ἧς εἰρείπια καὶ νῦν ἔτι σώζονται.

ἐν αἷς διακρίνονται τὰ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἡρακλέους, εἶναι βιομηχανικωτάτη καὶ ἐμπορικωτάτη πόλις διαιρουμένη εἰς ἄνω καὶ κάτω καὶ ἔχουσα 10,000 μεγάλας οἰκίας, πλεῖστα βιομηχανικά καὶ ἐμπορικά καταστήματα, ἐπίσημον πανεπιστήμιον μετὰ 1800 μαθητῶν, πολλὰς δημοσίας βιβλιοθήκας, ἀρχεῖα πλουσιώτατα τοῦ κόσμου, μουσεῖον, ἀκαδημίαν τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν, νοσοκομεῖον μέγιστον διὰ 3000 ἀσθενεῖς, ἀκρόπολιν ὀχυράν, λιμένα καλὸν καὶ ἄλλα πολυάριθμα ἐκπαιδευτικά καὶ φιλανθρωπικά καταστήματα· εἶναι δὲ ἐπίσημος διὰ τὰς 4 μεγάλας ἐκκλησιαστικὰς συνόδους, αἵτινες ἔγινον κατὰ τὸν μεσαιῶνα.

3) Ἡ ΣΕΒΙΛΛΑ (Ἰσπανίς) 160,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ πρώην ὁμωνύμου βασιλείου ἐν τῇ πλουσιωτάτῃ καὶ πολυπληθεστάτῃ τῆς Ἰσπανίας χώρᾳ Ἀνδαλουσίᾳ, ἡ μεγίστη κατὰ τὴν ἔκτασιν μετὰ τὴν Μαδρίτην ἔχουσα $3\frac{1}{2}$ ὥρων περιφέρειαν καὶ ἡ τρίτη κατὰ τὴν τάξιν καὶ τὸ ἀξίωμα πόλις Σεβίλλα κεῖται ἐν πεδιάδι ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς ἐνὸς τῶν μεγάλων τῆς Ἰσπανίας ποταμῶν, τοῦ Γουαδαλκουίρου, ὅστις μέχρι τῆς πόλεως πλωτὸς εἶναι καὶ περιβάλλεται ὑπὸ διπλοῦ τείχους ἔχοντες 100 πύργους. Ἡ μὲν ἀρχαία Ῥωμαϊκὴ πόλις Ἰσπανίς περιελθοῦσα εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἀράβων καὶ Μαύρων ἀπὸ τοῦ 7^{ου} αἰῶνος ὑπῆρξεν ἡ μεγίστη πόλις τῆς Ἰσπανίας ἔχουσα 400,000 κατοίκων. Ἡ δὲ νέα πόλις Σεβίλλα κειμένη ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας διατηρεῖ πολλὰ ἐρεῖπια ἐκείνης, ἔχει ὁδοὺς στενὰς μὲν, ἀλλὰ καθαράς, οἰκίας μεγαλοπρεπεῖς, ἐκκλησίας λαμπράς, ἐν αἷς διαπρέπει ἡ τῆς μητροπόλεως μεγίστη πασῶν τῶν τῆς Ἰσπανίας, μεγαλοπρεπέστατον παλάτιον τῶν Μαύρων, ἐν ᾧ συνεδρίαζεν ἡ Ἱερὰ ἐξέτασις, μέγιστον ἀμφιθέατρον τῆς ταυρομαχίας, μέγιστον κατάστημα τῆς σιγαροποιίας, βιβλιοθήκην, πανεπιστήμιον μετὰ 1200 μαθητῶν, ἀκαδημίαν, μουσεῖον καὶ ἄλλα ἐπιστημονικά καὶ ἐμπορικά καθιδρύματα, δι' ὧν καταχοσμεῖται ἡ πόλις καὶ καλλίστην ἐμποιεῖ ἐντύπωσιν τῷ θεατῇ.

4) Ἡ ΒΑΛΕΓΚΙΑ (Οὐαλεντία) 120,000 κατ.

Μία τῶν ἐπισημοτάτων καὶ ὡραιοτάτων πόλεων ὅλης τῆς Χερσονήσου εἶναι ἡ Βαλεγκία πρῶτη μὲν πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου βασιλείου ἐν τῇ Ἀραγονίᾳ, νῦν δὲ τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας τοῦ βασιλείου. Αὕτη κειμένη ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Γουαδαλκουίτρο ποταμοῦ ἐν τῇ ἀνατολικῇ παραλίᾳ τῆς Ἰσπανίας, ἐνθα σχηματίζεται ὁ ὁμωνύμος κόλπος, εἶναι ἀρχαία πόλις ὀνομαζομένη Οὐαλεντία, περιβάλλεται ὑπὸ τειχῶν καὶ πύργων ἀρχαίων ἐκ τῆς ἐποχῆς τῶν Σαρακηνῶν καὶ ἔχει ἀκρόπολιν, οἰκίας ἀρχαῖζούσας, πολλὰ καὶ λαμπρὰ δημόσια οἰκοδομήματα ἔχει 74 ἐκκλησίας, παλάτια, χρηματιστήριον, νοσοκομεῖα, πανεπιστήμιον κάλλιστον, ἀκαδημίαν καὶ πολλὰ βιομηχανικὰ καὶ ἐμπορικὰ καταστήματα.

5) Ἡ ΜΑΛΑΓΑ (Μαλάκα) 100,000 κατ.

Πέμπτη τῶν Ἰσπανικῶν πόλεων τῆς πρώτης τάξεως κατὰ τὸν πληθυσμὸν εἶναι ἡ Μαλάγα ἀρχαία Φοινικικὴ πόλις ὀνομαζομένη Μαλάκα ὑπὸ τῶν ἀρχαίων, πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας τοῦ πρῶτου βασιλείου τῆς Γρανάδας. Ἡ πόλις αὕτη κειμένη ἐν λαμπρᾷ πεδιάδι, περιβαλλομένη ὑπὸ ὄρεων, ἐν τῇ μεσημβρινῇ παραλίᾳ τῆς Ἰσπανίας, ἔχει λαμπρὸν λιμένα καὶ φάρον ὑψηλὸν 4,000 ποδῶν, οἰκίας ὑψηλὰς, ὁδοὺς στενὰς καὶ πλεῖστα βιομηχανικὰ καὶ ἐμπορικὰ καταστήματα, φημιζομένη διὰ τὸν κάλλιστον καὶ ἐξαίρετον οἶνον, διὰ τὰ λαμπρὰ μεσημβρινὰ προϊόντα καὶ πρὸ πάντων διὰ τὸ ἡπιώτατον καὶ ὡραιότατον κλίμα τῆς Εὐρώπης, χάριν τοῦ ὁποίου, ὡς εἰς τὴν Νίκαιαν, οὕτω καὶ ἐνταῦθα πολλοὶ ξένοι πάσχοντες ὑπὸ φθίσεως πάντοτε διατρίβουσι καὶ σωτηρίαν ἀναμένουσι παρὰ τῆς φύσεως.

§. 4. Πόλεις Β'. τάξεως.

Ἡ τάξις αὕτη περιλαμβάνει 25 πόλεις ἔχούσας πληθυσμὸν ἀπὸ 95,000—50,000 κατοίκων.

1) Ἡ ΜΟΥΡΚΙΑ 95,000 κατ.

Ἡ πρώτη τῶν τῆς δευτέρας τάξεως πόλεων τῆς Ἰσπανίας καὶ ὁμώνυμος πρωτεύουσα τοῦ πρώην βασιλείου τῶν Μαύρων κειμένη ἐν τῇ ΝΑ πλευρᾷ τῆς Ἰσπανίας ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Σεγούρου ὀλίγον μακρὰν τῆς θαλάσσης καὶ ἐκτισμένη κατὰ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν τῶν Μαύρων, ἔχει 12 ἐκκλησίας, ἐν αἷς διαπρέπει ἡ τῆς μητροπόλεως μετ' ἀργυρᾶς ἀγίας Τραπεζῆς, πολλὰ ἐκπαιδευτήρια, ἐντοῖς ἐν ἱερατικόν διδασκαλεῖον καὶ 2 νοσοκομεῖα.

2) Ἡ ΚΑΔΙΞ (τὰ Γάδαιρα) 80,000 κατ.

Μία τῶν ὀχυρωτάτων πόλεων τοῦ κόσμου καὶ τῶν ἐμπορικωτάτων τῆς Ἰσπανίας εἶναι ἡ Κάδιζ, πόλις ἀρχαιοτάτη ὑπὸ τῶν Φοινίκων κτισθεῖσα ἐπὶ τῆς ΒΑ. ἄκρας τοῦ νησιδίου Λέοντος (León), τοῦ χωριζομένου ἀπὸ τῆς ξηρᾶς διὰ τοῦ στενωτάτου πορθμοῦ τοῦ ἀγίου Πέτρου καὶ διὰ γεφύρας συγκοινωνοῦντος μετὰ τῆς ἡπείρου. Ἡ πόλις αὕτη πολλὰ παθοῦσα μέχρι τοῦ 1786 ὑβρύνθη, ἐκαλλωπίσθη καὶ μετὰ λαμπροτάτων οἰκοδομημάτων κατεκοσμήθη, ἔχουσα ἀρχαίαν καὶ μεγαλοπρεπεστάτην ἐκκλησίαν τῆς μητροπόλεως, ἀκαδημίαν τῶν ὥραιων τεχνῶν, ἀστεροσκοπεῖον, ναυτικὸν σχολεῖον, χειρουργικὴν σχολήν, βοτανικὸν κήπον, θέατρον καὶ πολλὰ ἀξιόλογα ἐκπαιδευτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ καταστήματα.

3) Ἡ ΓΡΑΝΑΔΑ 75,000 κατ.

Ἡ πόλις αὕτη κειμένη ἐπὶ τῆς ὑπορείας τῆς Σιέρρας Νεβάδας ἐν τῇ νοτίῳ πλευρᾷ τῆς Ἰσπανίας πρὸς Β. τῆς Μαλάγας εἶναι πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας ἐν τῷ πρώην βασιλείῳ τῆς Καστίλιαι καὶ εἰς τοσαύτην ἀκρὴν εἶχε φθάσει κατὰ τὸν 10^{ον} αἰῶνα, ὥστε εἶχε 70,000 οἰκίας, 400,000 κατοίκων, 50 ἐπισήμους σχολὰς, 70 βιβλιοθήκας, ὄχυρά τείχη μετ' 7 θυρῶν καὶ 1030 πύργων, βασιλικὸν παλάτιον, Ἀλάμβρα ὀνομαζόμενον, με-

γιστον χωροῦν 40,000 ἀνδρῶν. Ἡ Γρανάδα διαιρεῖται εἰς 4 τμήματα, τὸ ὠραιότατον τῶν ὁποίων ὀνομάζεται Γρανάδα καὶ ἔχει λαμπρὰς οἰκίας, μέγαν ναὸν τῆς μητροπόλεως, ἐν ᾧ ὑπάρχουσιν οἱ τάφοι τοῦ Φερδινάνδου καὶ τῆς Ἰσαβέλλης, πανεπιστήμιον μετὰ 1000 μαθητῶν καὶ ἄλλα διάφορα δημόσια οἰκοδομήματα.

4) Ἡ ΣΑΡΑΓΟΣΑ (Καيسάρεια Αὐγούστα) 70,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ πρώην βασιλείου τῆς Ἀραγονίας Σαραγόσα ἢ Καισαραυγούστα κειμένη ἐν εὐφορωτάτῃ πεδιάδι ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ Ἑβρου (Ἰβηρος) ποταμοῦ ἐν τῇ ΒΑ πλευρᾷ τῆς Ἰσπανίας, ἔχει ὁδοὺς στενάς, οἰκίας ἀρχαίας, πανεπιστήμιον, βιομηχανικὰ καταστήματα καὶ ἄλλα ἐπιστημονικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καθιδρύματα. Φημιζεται δὲ διὰ τὴν μεγάλην καρτερίαν, ἣν ἔδειξαν οἱ κάτοικοι ἐν ταῖς κατὰ τὸ 1808 καὶ 1809 γενομέναις πολιορκίαις ὑπὸ τῶν Γάλλων.

5) Ἡ ΚΑΡΘΑΓΕΝΗ (Νέα Καρχηδὼν) 60,000 κατ.

Ἡ ἀρχαία αὕτη πόλις κειμένη ἐπὶ μικρᾶς χερσονήσου ἐν τῇ ΝΑ. γωνίᾳ τῆς ἐπαρχίας Μουρκίας καὶ Ἰσπανίας ἐκτίσθη τῷ 243 π. Χ. ὑπὸ τῶν Καρχηδονίων ἐπὶ τοῦ Ἀσδρούβα καὶ διὰ τῶν φυσικῶν πλεονεκτημάτων καὶ τῶν ἀργυρῶν μεταλλείων ἐγένετο πλουσία, πολυάνθρωπος καὶ ἰσχυρά. Ἡ Καρθαγένη φύσει καὶ τέχνη ὀχυρωτάτη οὔσα, ἔχει ἓνα τῶν τριῶν μεγίστων πολεμικῶν λιμένων τῆς Ἰσπανίας καὶ ἓνα τῶν καλλίστων λιμένων τῆς Μεσογείου θαλάσσης, ἀμυνόμενον ὑπὸ μεγάλου λόφου καὶ μιᾶς μικρᾶς νήσου κατὰ πάντων τῶν ἀνέμων, ναύσταθμόν πολεμικόν, ναυπηγεῖον καὶ ἄλλα ναυτικά, βιομηχανικὰ καὶ τεχνουργικὰ καταστήματα.

6) Ἡ ΠΑΛΜΑ 60,000. κατ.

Ἡ πρωτεύουσα πόλις τῆς μεγαλητέρας τῶν Βαlearίδων νήσου Μαλλόρκας Πάλμα, κειμένη ἐν τῇ δυτικῇ παραλίᾳ τῆς νήσου εἰ-

ναι λίαν ὀχυρὰ καὶ ἐπίσημος· διότι ἔχει λιμένα καλὸν προστα-
τευόμενον ὑπὸ δύο ὀχυρῶν φρουρίων, φάρον μέγαν, πανεπιστή-
μιον, ἀκαδημίαν, μέγαν καθεδρικὸν ναόν, χρηματιστήριον καὶ πολ-
λὰ βιομηχανικὰ καὶ ἐμπορικὰ καταστήματα.

§. 5. Πόλεις Γ' τάξεως.

Εἰς τὴν τάξιν ταύτην ἀνάγονται πᾶσαι αἱ πόλεις τῆς Ἰσπα-
νίας αἵτινες ἔχουσιν ἀπὸ 50—20,000 κατοίκων. Τοιαῦται δὲ εἶ-
ναι αἱ ἀκόλουθοι:

1) Ἡ Βαλλαδόλιδος (45,000 κατ.) πρώην πρωτεύουσα τῆς
Καστίλιας, ὅτε εἶχεν 11,000 οἰκίας καὶ 100,000 κατοίκων, καὶ
τῷ 1506 ἀπέθανεν ἐν αὐτῇ ὁ Κολόμβος.

2) Ἡ Κορδούβη (40,000 κατ.) κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης
τοῦ Γουαδαλκούρρου ποταμοῦ ἐν τῇ μεσημβρινῇ Ἰσπανίᾳ κατὰ
τὸν μεσαιῶνα ὑπῆρξε πρωτεύουσα τοῦ Ἀραβικοῦ βασιλείου καὶ
εἰς τοσαύτην ἔφθασεν ἀκμὴν, ὥστε εἶχε $4\frac{1}{2}$ ὥρων περιφέρειαν,
22,000 οἰκίας, 1,000,000 κατοίκων, πλουσιωτάτην βιβλιο-
θήκην 600,000 τόμων, 900 λουτρά, 600 τζαμιά καὶ πολυά-
ριθμα παλάτια· φημίζεται δὲ καὶ ὡς πατρίς τῶν δύο συγγρα-
φῶν Σενέκα, τοῦ ποιητοῦ Λουκανοῦ καὶ τοῦ Ἀραβὸς φιλοσόφου
Αβερχόρσου.

3) Ἡ Ἀλικάντη (35,000 Λουκαντία τὸ πάλαι) κειμένη ἐν τῇ
ΝΑ. παραλίᾳ, εἶναι ἐμπορικωτάτη πόλις φημιζομένη διὰ τὸν ἐ-
ξαίρετον οἶνον.

4) Ἡ Κορούνα (30,000) κειμένη ἐν τῇ ΒΔ. πλευρᾷ τῆς Ἰσπα-
νίας εἶναι ἐπίσημος, βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ πόλις διατρηοῦσα
ἀρχαῖον φάρον τοῦ Ἀδριανοῦ.

5) Ὁ Ἅγιος Ἰάκωβος τῆς Κομποστέλλης (30,000) ἐν τῇ βο-
ρεῖᾳ παραλίᾳ, ἱερὰ πόλις προσκυνήσεως τῶν Καθολικῶν, πιστευόν-
των ὅτι ὁ ἀπόστολος Ἰάκωβος ὁ πρεσβύτερος ἐδίδαξεν ἐκεῖ καὶ
ἀποθανὼν ἐτάφη.

6) Ἡ Σάντανδερ (30,000) πρώτη ἐμπορικὴ πόλις τῆς Ἰσπα-
νίας ἐπὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ.

7) Τὸ 'Ρέουσον (28,000) κείμενον πρὸς Ν. τῆς Βαρκελόνης εἶναι ἀκμαία ἐμπορικὴ πόλις, ἔχουσα λιμένα ἀξιόλογον.

8) Τὸ 'Οβιεδον (28,000) πρωτεύουσα τῆς 'Αστουρίας ἐν λαμπρᾷ πεδιάδι κειμένη.

9) Ἡ Βουργος (28,000) πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας καὶ τοῦ πρώην βασιλείου τῆς ἀρχαίας Καστιλίας, εἶναι ἐπίσημος καὶ ἱστορικὴ διὰ τὰ πολλὰ δημόσια οἰκοδομήματα ἔχουσα πανεπιστήμιον, πολλὰ νοσοκομεῖα καὶ ὀφθαλμοτροφεῖα.

10) Τὸ Τόλεδον (20,000) Τώλητον παρὰ τοῖς ἀρχαίοις) πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας ἐν τῇ πρώην βασιλείᾳ τῆς νέας Καστιλίας, κειμένη ἐν ταῖς ὑπαρείαις ὄρους ἐπὶ τοῦ Τάγου ποταμοῦ, εἶναι λίαν ὄχυρά καὶ ἐμπορικὴ πόλις, ἥτις κατὰ τὸν ἰδ' αἰῶνα τοσοῦτον ἠκμασεν ὥστε εἶχε 200,000 κατοίκων. Νῦν δὲ ἔχει πανεπιστήμιον, βιβλιοθήκην μετ' 700 σπανίων χειρογράφων, 25 ἐκκλησίας καὶ ἄλλα δημόσια οἰκοδομήματα καὶ μνημεῖα.

Αὗται εἶναι αἱ ἐπίσημότεραι τῶν τῆς Γ' τάξεως πόλεων· πλὴν δὲ τούτων ἔχει ἡ Ἰσπανία 74 πόλεις ἀπὸ 20,000—10,000, 210 πόλεις ἀπὸ 10—5000 κατοίκων, 141 χωμοπόλεις ἀπὸ 5,000—4000 καὶ 232 ἀπὸ 4—3000 κατοίκων.

§. 6. Κλίμα, ἔδαφος καὶ προϊόντα.

Τὸ μὲν κλίμα τῆς Ἰσπανίας ἐν γένει θερμὸν εἶναι, ἰδίᾳ δὲ ἐν μὲν τῇ βορείᾳ ἕνεκα τοῦ ὠκεανοῦ καὶ τῶν νοτίων ἀνέμων εἶναι ὑγρὸν ὠκεάνειον, ὡς ἐν Ἀγγλίᾳ, ἐν δὲ τῇ μέσῃ Ἰσπανίᾳ ξηρὸν καὶ ἄνυδρον καὶ ἐν τῇ μεσημβρινῇ λίαν θερμὸν καὶ ἐνιαχοῦ νοσῶδες ὅμοιον πρὸς τὸ τῆς βορείας Ἀφρικῆς. Τὸ δὲ ἔδαφος αὐτῆς φύσει μὲν κατὰ τὸ πλεῖστον εἶναι καρποφόρον, δὲν εἶναι ὅμως καλῶς καλλιεργημένον καὶ τὸ ἥμισυ σχεδὸν ἀκαλλιεργήτον μένει· καὶ τὰ κυριώτερα προϊόντα αὐτῆς εἶναι δημητριακοὶ καρποί, ὄρυζα, μεσημβρινὰ προϊόντα, οἶνος ἐξαιρετος, μέταξα, βάμβαξ, γλυκύρριζα καὶ μαλλία περίφημα τῶν Μερινῶν καλουμένων προβάτων. Ἡ κτηνοτροφία εἶναι ἱκανῶς προωδευμένη καὶ ἡ μεταλ-

λουργεία εξέπεσεν ἀπὸ τῆς ἀνακαλύψεως τῆς Ἀμερικῆς καὶ μό-
λις ἐσχάτως ἐνισχύθη ὑπὸ ξένων ἰδίως Ἀγγλῶν.

§. 7. Βιομηχανία, ἐμπόριον καὶ συγκοινωνία.

Τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ βιομηχανία πρότερον μὲν ἦσαν λίαν ἀνε-
πτυγμένα καὶ προωδευμένα, ἀφ' οὗ ὅμως ἀπώλεσεν ἡ Ἰσπανία
τὰς ἐν Ἀμερικῇ ἀποικίας ἐξέπεσαν πολύ. Καὶ τὸ μὲν ἐμπόριον
τῆς ἐξαγωγῆς εἶναι περιορισμένον εἰς ἀκατέργαστα προϊόντα καὶ
ὀλίγα βιομηχανικά, ὅπερ πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἀνήρχετο εἰς 250 ἐ-
κατομμ. φράγκων, τὸ δὲ τῆς ἐξαγωγῆς εἰς 380 ἐκατ. φράγκων.
Πρὸ ὀλίγων ὅμως ἐτῶν ἠϋξήθη μὲν ὀλίγον, ἀλλ' ἡ αὐξησης αὕτη
παραβαλλομένη πρὸς τὴν ἐποχὴν τῆς ἀκμῆς αὐτοῦ φαίνεται ὡς
σκιά τις ἐκείνου. Ἡ δὲ συγκοινωνία καὶ τὸ ἐμπόριον γίνεται διὰ
τῶν πολυαρίθμων ἀτμοπλοίων, ὧν ὁ ἀριθμὸς ἀνέρχεται εἰς 150,
διὰ τῶν πλοίων συμποσομένων εἰς 3100, διὰ τῶν σιδηροδρό-
μων, ἐχόντων ἑκτασιν 5330 κιλομέτρων καὶ διὰ τῶν τηλεγρά-
φων, ὧν ἡ ἑκτασις ἀναβαίνει εἰς 12,220 κίλόμετρα.

§. 8. Πρόσοδος, ἔξοδα, στρατιωτικὴ καὶ ναυ- τικὴ δύναμις.

Ἡ μὲν πρόσοδος ἀνέρχεται εἰς 590,000,000 φράγκων, ἡ δὲ
δαπάνη εἰς 630,000,000 φράγκων. Ἡ δὲ στρατιωτικὴ δύναμις
τῆς ξηρᾶς ἐν καιρῷ εἰρήνης μὲν ἀναβαίνει εἰς 106,000 ἀνδρας
καὶ μετὰ τῆς ἐφεδρείας εἰς 300 περίπου χιλιάδας ἀνέρχεται, ἐν
καιρῷ δὲ πολέμου διπλασιάζεται σχεδόν. Καὶ ἡ ναυτικὴ δύναμις
συμποσοῦται εἰς 140 πολεμικά πλοῖα, μικρὰ καὶ μεγάλα μετὰ
820 πυροβόλων.

§. 14. Κάτοικοι, θρησκεία, γλῶσσα καὶ πολίτευμα.

Οἱ κάτοικοι τῆς Ἰσπανίης ἀνήκουσιν εἰς μίαν ἐθνικότητα, ἐ-

ξαιρουμένων τῶν Οὐασκόνων, ἀπογόνων τῶν ἀρχαίων Ἰβήρων, ὃν ὁ ἀριθμὸς ἀναβαίνει εἰς 600,000, τῶν Μορίσκων καὶ τῶν Ἀθιγγάνων συμποσομένων εἰς 50,000. Οἱ Ἰσπανοὶ ἀναμιχθέντες μετὰ διαφόρων βαρβάρων ἐθνῶν, ἀποτελοῦσι μίγμα διαφόρων στοιχείων, ἐπικρατέστερον τῶν ὁποίων πανταχοῦ εἶναι τὸ Ῥωμαϊκόν, τὸ Γερμανικόν πρὸς βορρᾶν καὶ τὸ Ἀραβικόν πρὸς νότον. Κατὰ δὲ τὴν θρησκείαν εἶναι χριστιανοὶ τοῦ Καθολικοῦ δόγματος καὶ ὀλίγοι Διαμαρτυρούμενοι. Ἡ δὲ γλῶσσα αὐτῶν εἶναι θυγάτηρ τῆς Λατινικῆς γλώσσης προσλαβοῦσα πολλὰ Ἀραβικὰ στοιχεῖα, ἐξαιρουμένων τῶν πρὸς βορρᾶν οἰκούντων Οὐασκόνων, οἵτινες ὁμιλοῦσι γλῶσσαν παράδοξον, ἥτις μὲ καμμίαν τῶν μέχρι τοῦδε γνωστῶν γλωσσῶν ἔχει συγγένειάν τινα. Καὶ τὸ πολίτευμα αὐτῆς εἶναι ἤδη συνταγματικόν.

§. 10. Ἑκπαίδευσις καὶ πολιτισμός.

Ἡ μὲν ἀνωτάτη ἐκπαίδευσις τῆς Ἰσπανίας δὲν εἶναι ἀξιοκαταφρόνητος, διότι ἔχει 10 πανεπιστήμια καὶ πολλὰ ἐπιστημονικὰ καθιδρύματα καὶ ἐπιστημονικὰς ἐταιρίας. Ἡ μέση ὅμως καὶ ἡ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις δὲν εἶναι εὐάρεστος μεθ' ὅλας τὰς προσπάθειας τῆς Κυβερνήσεως πρὸς ἀνόρθωσιν καὶ προαγωγὴν αὐτῆς· διότι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ὁ ἀριθμὸς τῶν δημοτικῶν σχολείων ἀνέβαινεν εἰς 23,000 καὶ ὁ τῶν τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως σχολείων εἰς 120. Ἐντεῦθεν γίνεται δῆλον ὅτι ἡ ἐκπαίδευσις διατελεῖ εἰσέτι εἰς κατὰπτωσιν, ἕνεκα τῆς ὁποίας 2 μόνον ἑκατομ. ἀνθρώπων ἠδύναντο νὰ ἀναγινώσκωσι καὶ 1½ ἑκατομ. νὰ γράφωσι· ἕνεκα δὲ τῆς ταπεινῆς ταύτης θέσεως τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ ὁ πολιτισμὸς δὲν εἶναι πολὺ προηγμένος ὡς εἰς τὰ ἄλλα τῆς Εὐρώπης κράτη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

ΠΟΡΤΟΓΑΛΛΙΑ.

Εκτασις 1,686 □ κάτοικοι 4,500,000.

§. 1. Ἱστορικὴ ἔποψις.

Ἡ Πορτογαλλία, ὡς ἡ Ἰσπανία, τὸ πάλαι μὲν κατοικηθεῖσα ὑπὸ τῶν Κελτῶν, εἴτα δὲ κατακτηθεῖσα ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων καὶ ἀκολούθως ἐν τῇ μεγάλῃ τῶν ἔθνων μεταναστεύσει καταληφθεῖσα ὑπὸ τῶν Γερμανῶν, ἀπὸ τοῦ ἡ' αἰῶνος κατεκλύσθη ὑπὸ τῶν Ἀράβων καὶ μόλις τῷ 1139 ἀποσπασθεῖσα ἀπ' αὐτῶν ἐγένετο κράτος ἀνεξάρτητον, ὅπερ ἀπὸ τοῦ 1495—1521 εἰς τοσαύτην ἀκμὴν ἔφθασεν διὰ τῶν θαλασσοπορειῶν καὶ ἀνακαλύψεων ὥστε ἡ Πορτογαλλία κατέστη μεγίστη δύναμις τοῦ κόσμου καὶ ἡ πρωτεύουσα αὐτῆς Λισαβὼν ἐγένετο τὸ κέντρον τοῦ παγκοσμίου ἐμπορίου, ἐν ᾗ ἐξετυποῦντο χρυσᾶ νομίσματα ἀξίας 500 δουκάτων (6 500 δραχμῶν ἕκαστον). Μετ' οὗ πολὺ ὅμως τῷ 1580 ἠνώθη ἡ μεγάλη Πορτογαλλικὴ μοναρχία μετὰ τῆς Ἰσπανίας, ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῆς ὁποίας διαμείνασα 60 ἔτη, ἐξέπεσε τῆς προτέρας ἀκμῆς καὶ ἀπώλεσε τὰς ἀποικίας καὶ τὸ ἐμπόριον. Ἀκολούθως τῷ 1640 ἀπεσπᾶσθη μὲν ἀπὸ τῆς Ἰσπανίας, ἔμεινεν ὅμως κράτος δευτέρας τάξεως καὶ δὲν ἠδυνήθη πλέον νὰ ἀναλάβῃ τὴν προτέραν ἀκμὴν καὶ δόξαν.

§. 2. Ὄνόματα, σχῆμα, μέγεθος καὶ διαίρεσις.

Τὸ ἀρχαῖον ὄνομα τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τῆς Πυρηναικῆς χερσονήσου ἦν Λυσιτανία, ὅπερ ἐπεκράτει μέχρι τοῦ 16' αἰῶνος ὅτε προσέλαβε τὸ νέον ὄνομα Πορτογαλλία ἐκ τῆς πόλεως Ὀπόρτου, ἣτις ἐκαλεῖτο Portus Calae, ἐξ οὗ τὸ τῆς χώρας ὄνομα. Τὸ δὲ σχῆμα αὐτῆς εἶναι τετράπλευρον, μῆκος μὲν ἔχον 75 γ. μιλίων,

πλάτος δὲ 34 μιλίων καὶ ἑκτασιν μόνη μὲν 1622 □ ἔχει, μετὰ δὲ τῶν νήσων Ἀζορῶν καὶ Μαδέρας 1686 □. Αἱ δὲ ἐξωτερικαὶ κτήσεις αὐτῆς ἔχουσιν ἑκτασιν 34,820 □. Ἡ Πορτογαλλία παρβαλλομένη πρὸς τὴν Ἰσπανίαν κατὰ μὲν τὴν ἑκτασιν εἶναι τὸ $\frac{1}{5}$, κατὰ δὲ τὸν πληθυσμὸν τὸ $\frac{1}{4}$ σχεδὸν τῆς Ἰσπανίας.

Τὸ βασιλεῖον τῆς Πορτογαλίας πολιτικῶς διαίρεται νῦν εἰς ἑξ ἑπαρχίας· 1) τὴν τοῦ Μινίου, 2) τὴν ὑπερόρειον, 3) τὴν τῆς Βεῤ-ρας, 4) τὴν τῆς Ἑστραμαδούρας, 5) τὴν τοῦ Ἀλεμτείου καὶ 6) τὴν τῆς Ἀλγάβρης, αἷς προστίθενται καὶ αἱ Ἀζόραι νῆσοι μετὰ τῶν ἐξωτερικῶν κτήσεων.

Ἡ Πορτογαλλία συγκρινομένη πρὸς τὰ ἄλλα τῆς Εὐρώπης κρᾶτη ὀλιγωτέρας πόλεις ἔχει, ἐπισημότεραι τῶν ὁποίων εἶναι αἱ ἀκόλουθοι δύο.

1) Ἡ ΛΙΣΑΒΩΝ (Ὀλισίπων) 300,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου καὶ τῆς ἐπαρχίας Ἑστραμαδούρας κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Τάγου ποταμοῦ ἐν τῇ ἐκβαλῇ αὐτοῦ καὶ ἀμφιθεατρικῶς ἐκτισμένη ἐπὶ 7 λόφων ὡς ἡ Κωνσταντινούπολις παρὰ τὸν Βόσπορον ἐν τῇ Προποντίδι, εἶναι ἡ τρίτη λαμπροτάτη τοῦ κόσμου πόλις κατὰ τὴν λαμπράν καὶ ταρπνὴν τοποθεσίαν παραβαλλομένη πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ τὴν Νεάπολιν καὶ διὰ τὴν μοναδικὴν ταύτην καλλονὴν σεμνυνόμενοι οἱ κάτοικοι δικαίως λέγουσιν ὅτι «ὁ μὴ ἰδὼν τὴν Λισαβῶνα, οὐδὲν καλὸν εἶδεν.» Ἡ Λισαβὼν τὸ πάλαι Ὀλισίπων καλουμένη, κατεκτήθη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, Βισιγόθων, Ἀράβων καὶ Βουργουνδίων, ὑφ' ὧν ἐκηρύχθη πρωτεύουσα τῆς Πορτογαλίας τῷ 1383 καὶ τὸν ἀκόλουθον ἐ' αἰῶνα κατέστη παγκόσμιος ἐμπορικὴ πόλις ὡς νῦν τὸ Λονδίνον. Ἀκολούθως ἐκπεσούσης τῆς Πορτογαλίας, ἐξέπεσε καὶ ἡ πρωτεύουσα αὐτῆς καὶ τῷ 1755 ὑπὸ σεισμοῦ κατεστράφη τὸ ἥμισυ αὐτῆς μετὰ 30,000 κατοίκων, ἕπερ καὶ ἀνφικοδομήθη λαμπρότερον.

Ἡ Λισαβὼν εἶναι πόλις ὀχυρωτάτη, βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικωτάτη, ἔχουσα 2 $\frac{1}{2}$ μιλίων περιφέρειαν, μῆκος 2 ὥρων καὶ

πλάτος μιᾶς ὥρας, λιμένα εὐρυχωρότατον, προάστεια λαμπρά, μέγιστον ὑδραγωγεῖον, μεγαλοπρεπῆ παλάτια, ἐν οἷς καὶ τὸ τῆς Ἱερᾶς ἐξετάσεως, μέγιστον νοσοκομεῖον, χωροῦν 10,000 ἀσθενεῖς, μέγιστον βρεφοκομεῖον διὰ 1800 βρέφη, πολλὰς δημοσίας βιβλιοθήκας, μουσεῖον καὶ πλεῖστα ἄλλα ἐπιστημονικά, ἐκπαιδευτικά καὶ φιλανθρωπικά καθιδρύματα.

(2) Τὸ ΟΠΟΡΤΟΝ 100,000 κατ.

Ἡ δευτέρα πόλις τῆς Πορτογαλλίας καὶ ἡ μεγίστη μετὰ τὴν Λισαβῶνα κειμένη ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τοῦ Μινίου ἐν εὐφορωτάτῃ κοιλάδι ἐπὶ τῶν δύο ὀχθῶν τοῦ Δουρίου ποταμοῦ εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν αὐτοῦ, εἶναι ἐμπορικωτάτη πόλις τῆς Πορτογαλλίας παράγουσα κάλλιστον οἶνον, διὰ τὸν ὅποιον καὶ φημίζεται, καὶ ἔχει 90 ἐκκλησίας, μουσεῖον, βιβλιοθήκην μεγάλην, πολλὰ νοσοκομεῖα, λαμπρὰ ἐκπαιδευτήρια καὶ προάστεια, εὐεργετικά καθιδρύματα καὶ ἐμπορικά τοῦ οἴνου καταστήματα ὑπὸ Ἀγγλῶν καὶ Γερμανῶν διατηρούμενα. Τὸ πάλαι ὑπῆρχεν ἐν τῇ θέσει τῆς πόλεως παραλία μικρὰ πόλις ὀνομαζομένη λιμὴν Καλαί (Portus Calai), ἐξ οὗ ὅλη ἡ χώρα ὀνομάσθη Πορτογαλλία.

Πλὴν τούτων τῶν δύο μεγάλων πόλεων ὑπάρχουσιν ἐν Πορτογαλίᾳ καὶ ἄλλαι 20 πόλεις ἔχουσαι ἀπὸ 20,000—5,000 κατοίκων καὶ 702 κῶμαι, ἐξ ὧν γίνεται δῆλον ὅτι οἱ πλεῖστοι τῶν κατοίκων ἐν κώμας οἰκοῦσι. Τῶν δὲ πόλεων μεγαλῆτεραι εἶναι αἱ ἀκόλουθοι.

1) Ἡ Κοῦμβρα (20,000 κατ.) πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Βεῖρας κειμένη ἐπὶ τοῦ Μοδίγου ποταμοῦ μετὰ τῆς Λισαβῶνος καὶ τοῦ Ὀπόρτου καὶ περικυκλουμένη ὑπὸ ἀμπελώνων, ἐλαιώνων καὶ πορτοκαλεώνων φημίζεται διὰ τὸ μόνον πανεπιστήμιον τῆς Πορτογαλλίας ὅπερ ἰδρυθὲν τῷ 1294 ἐν Λισαβῶνι, μετῴκηθη ἐνταῦθα τῷ 1308, ἔχουσα καὶ ἀστεροσκοπεῖον, χημεῖον, μουσεῖον, βιβλιοθήκην καὶ βοτανικὸν κῆπον.

2) Ἡ Βράγα (20,000) πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας τοῦ Δουρίου ποταμοῦ ΒΑ τοῦ Ὀπόρτου κειμένη, εἶναι ἀρχαία πόλις διατηροῦσα

βιομαϊκὰς ἀρχαιότητας ἦτοι ναόν, ἀμφιθέατρον καὶ ὑδραγωγεῖον· αὕτη ὑπῆρξε πρωτεύουσα τοῦ κράτους ἐπὶ τῶν Σοήθων καὶ ἀκολούθως περιέπεσεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἀράβων, ἀπὸ τῶν ὁποίων ἀφῆρέθη τῷ 1040.

3) Ἡ Ἐβόρα (15,000) πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Ἀλεμτετου κειμένη ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς εἶναι ἀρχαία ῥωμαϊκὴ πόλις, κατὰ τὸν 1^{ον} αἰῶνα κατακτηθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἀράβων καὶ ἀκολούθως κατὰ τὸν μεσαιῶνα χρηματίσασα ὡς καθέδρα τῆς συνελεύσεως τῶν Κορτῶν. Ἐν αὐτῇ σώζονται ἐρείπια τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος καὶ ὑδραγωγεῖον ἀρχαῖον.

Μικρότεροι δὲ τούτων εἶναι ἡ Βίλλα, ἡ Ἐλβάση, ἡ Ταβίρα, ἡ Φάρος, ἡ Ποβόα καὶ ἡ Φεΐρα ἔχουσαι 10—15,000 κατοίκων.

Ἡ Πορτογαλλία ἔχει καὶ ἐξωτερικὰς κτήσεις καὶ ἀποικίας οἷον τὰς Ἀζόρας νήσους κειμένας μεταξὺ τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀφρικῆς, τὴν Μαδέραν εἰς τὴν Ἀφρικὴν καὶ τὸ Πορτοσάντον, καὶ εἰς τὴν Ἀσίαν τὴν Γόαν, τὴν Τιμόρην καὶ τὸ Μακάον, περὶ ὧν ἐν οἰκείῳ τόπῳ γενήσεται λόγος.

§. 3. Κλίμα, ἔδαφος καὶ προϊόντα.

Τὸ μὲν κλίμα τῆς Πορτογαλλίας ἐκτεινομένης παρὰ τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν εἰς μὲν τὰ παράλια εἶναι θερμὸν, δροσερὸν καὶ ἐνιαχοῦ νοσῶδες, εἰς δὲ τὰ μεσόγεια γλυκὺ, τερπνὸν καὶ ὑγιεινόν. Τὸ δὲ ἔδαφος αὐτῆς ὄρεινόν ὃν ἐν μέρει, περιέχει πολλὰς καρποφόρους πεδιάδας καὶ κοιλάδας, ἀλλὰ δὲν εἶναι καλῶς καλλιεργημένον, ὡς ἐν Ἰσπανίᾳ. Καὶ τὰ κυριώτερα προϊόντα αὐτῆς εἶναι ὀλίγοι δημητριακοὶ καρποὶ, κάλλιστος οἶνος, βάμβαξ, μερινὰ μαλλία, ἄλας κτλ. ὅμοια σχεδὸν πρὸς τὰ τῆς Ἰσπανίας, τῆς ὁποίας φυσικῶς ἀναπόστατον συνέχειαν ἀποτελεῖ.

§. 4. Βιομηχανία, ἐμπόριον καὶ συγκοινωνία.

Ἡ μὲν βιομηχανία πρότερον ἦν ἐντελῶς παρημελημένη, πρὸ ὀλίγων μόνον ἐτῶν ἤρξατο νὰ ἀναπτύσσεται καὶ νὰ προοδεύῃ

καὶ οὕτως ὅμως δὲν ἐπαρκεῖ εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν κατοίκων, ἔξωθεν εἰσαγόντων τὰ πλεῖστα βιομηχανικὰ προϊόντα. Τὸ δὲ ἐμπόριον τῆς μὲν εἰσαγωγῆς εἶναι εἰς χεῖρας τῶν Ἀγγλῶν καὶ κατὰ πολὺ ὑπερβαίνει τὸ τῆς εἰσαγωγῆς. Ἐξαγωγή δὲ γίνεται οἴνου, μεσημβρινῶν προϊόντων, ἁλατος καὶ βάμβακος. Ἡ δὲ ἀναλογία τῆς ἔξαγωγῆς πρὸς τὴν εἰσαγωγὴν εἶναι ὡς 17 $\frac{1}{2}$ πρὸς 22 $\frac{1}{2}$. Τὸ δὲ ἐμπόριον καὶ ἡ συγκοινωνία ἐκτελεῖται κατὰ θάλασσαν διὰ τῶν πολυαρίθμων ἀτμοπλοίων καὶ πλοίων καὶ κατὰ ξηρὰν διὰ τῶν σιδηροδρόμων ἐχόντων ἑκτασιν 780 κιλόμετρα καὶ διὰ τῶν τηλεγράφων 3200 κιλόμετρα ἐχόντων.

§. 5. Πρόσοδος, ἔξοδα καὶ στρατιωτικὴ δύναμις.

Ἡ μὲν ἐτήσια τοῦ κράτους πρόσοδος ἀνέρχεται εἰς 120 ἑκατομ. φράγ. περίπου, τὰ δὲ ἔξοδα εἰς 130 ἑκατομ. φράγ. περίπου. Τῶν δὲ ἀποικιῶν τὰ μὲν ἔσοδα ἀναβαίνουν εἰς 2 ἑκατομ. φραγ. τὰ δὲ ἔξοδα ὀλιγώτερα εἶναι. Καὶ τὸ δημόσιον χρέος συμποσοῦται εἰς 500 ἑκατομ. φραγ. περίπου. Ἡ δὲ στρατιωτικὴ δύναμις ἐν καιρῷ μὲν εἰρήνης ἀναβαίνει εἰς 25,000 ἄνδρας, ἐν καιρῷ δὲ πολέμῳ εἰς 70,000 ἄνδρας καὶ 116 πυροβόλα καὶ ὁ στόλος συνίσταται ἐκ 45 πλοίων, ἐν οἷς 23 ἀτμόπλοια μετὰ 336 πυροβόλων. Εἰς ταύτην τὴν δύναμιν προστίθεται ἡ ἐφεδρεία συμποσούμενη εἰς 25,000 ἄνδρας καὶ ὁ στρατὸς τῶν ἀποικιῶν ἀναβαίνει εἰς 30,000 ἀνδρῶν· ὥστε ὅλος ὁ στρατὸς ἀναβαίνει ἐν καιρῷ εἰρήνης μὲν εἰς 80,000 ἀνδρῶν, ἐν καιρῷ δὲ πολέμου εἰς 120,000 ἀνδρῶν.

§. 6. Κάτοικοι, γλῶσσα ὀρησκεία καὶ πολίτευμα.

Οἱ μὲν κάτοικοι τῆς Πορτογαλλίας εἶναι μίγμα διαφόρων ἐθνῶν ἥτοι Κελτῶν, Ῥωμάνων, Γερμανῶν, Ἀράβων καὶ Γάλλων, ἐπικρατέστερον στοιχεῖον τῶν ὁποίων εἶναι τὸ Ῥωμαϊκόν. Ἡ δὲ γλῶσσα αὐτῶν διαφέρει τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς Ἰσπανικῆς μόνον κατὰ τὴν προφορὰν, καθ' ὅλα δὲ τὰ λοιπὰ, θυγάτηρ τῆς Λατινι-

κῆς οὐσα, ὁμοιάζει τῇ Ἰσπανικῇ. Κατὰ δὲ τὴν θρησκείαν οἱ χρί-
 τιοὶ χριστιανοὶ ὄντες, ἀνήκουσιν εἰς τὸ καθολικὸν δόγμα πλὴν
 ὀλίγων Διαμαρτυρομένων καὶ Ἰουδαίων. Καὶ τὸ πολίτευμα τῆς
 Πορτογαλλίας εἶναι συνταγματικὸν μετὰ δύο βουλῶν, ὧν ἡ μὲν
 Γερουσία συνίσταται ἐξ 100 ἀνδρῶν, ἡ δὲ βουλὴ ἐξ 407, καὶ ἡ
 βασιλεῖα κληρονομική.

§. 7. Διανοητικὴ κατάστασις καὶ ἐκπαίδευσις.

Ἡ Πορτογαλλία πολιτικῶς ἐκπεσοῦσα, ὥς ἡ Ἰσπανία, καὶ
 κατὰ τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν ἀπολείπεται πολὺ τῶν λοιπῶν
 τῆς Εὐρώπης κρατῶν· διότι πρὸς ἐκπαίδευσιν $4\frac{1}{2}$ ἑκατομ. κα-
 τοίκων 2400 δημοτικὰ σχολεῖα ἔχει, 300 Λατινικὰ, 56 τῆς
 ῥητορικῆς καὶ φιλοσοφίας καὶ ἓν πανεπιστήμιον ἐν Κοϊμβρα.

ΠΙΝΑΞ

Τῶν μεγαλητέρων πόλεων τῆς Ἰσπανίας καὶ
Πορτογαλλίας κατὰ τὸν πληθυσμόν.

ΙΣΠΑΝΙΑΣ.

Μαδρίτη	350,000	κατ.	Βαλλαδολίδος	45,000	κατ.
Βαρκελόνα	260,000	»	Κορδύβη	40,000	»
Σεβίλλα	160,000	»	Ἀλικάντη	35,000	»
Βαλεγκία	120,000	»	Κορούνα	30,000	»
Μαλάγα	100,000	»	Ἅγιος Ἰάκωβος	30,000	»
Μουρκία	95,000	»	Ῥέουσον	28,000	»
Κάδιξ	80,000	»	Ὀβιέδον	28,000	»
Γρανάδα	75,000	»	Σάντανδερ	28,000	»
Σαραγόσα	70,000	»	Βοῦργος	28,000	»
Καρθαγένη	60,000	»	Τόλεδον	20,000	»
Πάλμα	60,000	»			

ΠΟΡΤΟΓΑΛΛΙΑΣ.

Λισαβών	300,000	κατ.	Βίλλα	13,000	κατ.
Ὀπόρτον	100,000	»	Ἐλβάση	12,000	»
Κοϊμברה	20,000	»	Ταβείρα	11,000	»
Βράγα	20,000	»	Φάρος	10,000	»
Ἐβόρα	15,000	»	Ποβόα	8,000	»

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΚΡΑΤΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

ΓΑΛΛΙΑ.

Ἔκτασις 9,600 □ κάτοικοι 37,000,000.

Ἱστορικὴ ἔποψις.

Ἡ Γαλλία τὸ πάλαι ἐκαλεῖτο πρῶτον μὲν Κελτικὴ ὑπὸ τῶν ἀρχικῶν κατοίκων αὐτῆς Κελτῶν, εἰτα δὲ Γαλατία ἐκ τῶν Γαλατῶν καὶ Κελτογαλατία ἐξ ἀμφοτέρων καὶ βραδύτερον ἀπλῶς Γαλλία. Πρὸς διάκρισιν δὲ ἀπὸ τῆς ἄνω Ἰταλίας, ἥτις ἐκαλεῖτο Γαλλία ἐντεῦθεν τῶν Ἀλπεων, ὠνομάζετο Κελτικὴ καὶ Γαλατία ὑπὲρ τὰς Ἀλπεῖς καὶ εἶχε ἑκτασιν μεγαλητέραν τῆς νῦν Γαλλίας. Ἀφ' οὗ δὲ ἡ Γαλατία κατακτῆθη ὑπὸ τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος (58—50 π. χ.) καὶ ἐγένετο μεγάλη Ῥωμαϊκὴ ἐπαρχία, οἱ κάτοικοι αὐτῆς Κέλται καὶ Γαλάται ὑπετάγησαν τοῖς Ῥωμαίοις καὶ ἐξερωμαΐσθησαν. Τὰ δὲ ὅρια τῆς χώρας ἐπὶ Αὐγούστου ἐπεκταθέντα συμπεριελάμβανον πλὴν τῆς νῦν Γαλλίας, τὸ Βέλγιον, μέρος τῶν Κάτω χωρῶν, τῆς Ἑλβετίας καὶ Γερμανίας. Ἐν δὲ τῇ μεγάλῃ τῶν ἔθνων μεταναστεύσει κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ε' αἰῶνος κατέκτησαν τὴν χώραν τρία Γερμανικὰ ἔθνη, ἥτοι οἱ μὲν Βισιγόθοι τὴν μεσημβρινὴν Γαλλίαν κατέλαβον, οἱ δὲ Βουργούνδιοι τὴν ἀνατολικὴν καὶ οἱ Φράγκοι τὴν βόρειον, ἐκ τῶν ὁποίων ὠνομάσθη ὅλη ἡ χώρα Φραγκία (France). Ἀπὸ δὲ τοῦ 843 ἐπὶ τῶν διαδόχων Καρόλου τοῦ μεγάλου διεκρίθη ἡ κυρίως Γαλλία ἀπὸ τὰς λοιπὰς τῆς Γαλατίας χώρας, ἥτις βραδύτερον ἐπὶ Λουδοβίκου τοῦ ΙΑ' (1461—1483) εἶχεν ἑκτασιν μὲν 6,000 □, κατοίκους δὲ 10 ἑκατομμύρια.

Μετὰ πολλὰς δὲ περιπετείας, τύχας, ἀγῶνας καὶ πολέμους ἡ Γαλλία περιῆλθεν εἰς χεῖρας τοῦ Ναπολέοντος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου κατακτήσαντος πολλὰ τῆς Εὐρώπης κράτη καὶ ἀναλαβόντος τὴν δικτατορίαν αὐτῆς, ἡ Γαλλία τοσοῦτον ἐδοξάσθη καὶ ἐμεγεθύνθη ὥστε κατὰ τὸ 1812 εἶχεν ἑκτασιν μὲν 15,000 □, κατοίκους δὲ 50 ἑκατομ.

Ἡ κατὰ τῆς Ῥωσσίας ὁμως ἀποτυχία προκαλέσασα τὸν συνασπισμὸν τῆς Εὐρώπης, ἡλάνττωσε τὴν δόξαν καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς Γαλλίας, ἥτις ὑπὸ τὴν αὐτοκρατορίαν τοῦ Ναπολέοντος Γ' περιελθοῦσα εἰς πόλεμον κατὰ τῆς Γερμανίας, ἀπώλεσε δύο ἐπαρχίας αὐτῆς τὴν Ἀλσατίαν καὶ τὴν Λοθαριγκίαν, ὡς τῷ 1860 εἶχεν αὐτὴ ἀφαιρέσει ἀπὸ τῆς Ἰταλίας τὴν Σαβοΐαν καὶ Νίκαιαν.

α') Φυσικὴ κατάστασις.

§. 1. Ὅρις.

Ἐν τῇ παρούσῃ πολιτικῇ καταστάσει ἡ Γαλλία περιβάλλεται πρὸς Δ μὲν ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ καὶ τοῦ Βισκαϊκοῦ πελάγους καὶ τοῦ Οὐάσκονικοῦ κόλπου, πρὸς Ν δὲ ὑπὸ τοῦ κόλπου τῆς Αἰὼν καὶ διὰ τῶν Πυρηναίων χωρίζεται ἀπὸ τῆς Ἰσπανίας, πρὸς Α συνέχεται μετὰ τῆς Ἰταλίας, Ἑλβετίας καὶ Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας καὶ πρὸς Β. ἐν μέρει μὲν συνέχεται μετὰ τοῦ Βελγίου, ἐν μέρει δὲ περιβάλλεται ὑπὸ τῆς θαλάσσης τῆς Μάγχης.

§. 2. Ὄνόματα, σχῆμα καὶ μέγεθος αὐτῆς.

Τρία διάφορα ὀνόματα ἡ χώρα ἔφερε τὸ πάλαι, ὡς προεῖρηται, ἦτοι Κελτικὴ, Γαλατία καὶ Γαλλία ὠνομάζετο, ὅπερ καὶ ἐπεκράτησε μέχρις ἡμῶν. Τὸ δὲ σχῆμα αὐτῆς εἶναι ἀκανονίστου τετραπλεύρου, κατὰ μῆκος φερομένου ἐξ ἄρκτου πρὸς μεσημβρίαν καὶ ἡ ἑκτασις αὐτῆς ἐκ δυσμῶν μὲν πρὸς ἀνατολὰς ἔχει 126 μίλια, ἐξ ἄρκτου δὲ πρὸς μεσημβρίαν ὀλίγον τι πλεόντερον ἦτοι 135 μίλια καὶ ἡ περιφέρεια 17,010 μίλια.

§. 3. Ὠκεανός, θάλασσα, πελάγη, κόλποι,

λιμένες καὶ πορθμός.

Ἐκ δυσμῶν μὲν περιβάλλει τὴν Γαλλίαν καὶ Ἰσπανοπορτογαλλίαν ὁ γνωστότερος τοῖς ἀρχαίοις καὶ ἐπισημότερος τῶν πέντε ὠκεανῶν ὁ Ἀτλαντικός, ὅστις ἐκαλεῖτο καὶ Ἑσπέριος ὠκεανός καὶ δυτικός καὶ Ἀτλαντὶς καὶ ἔξω θάλασσα καὶ μεγάλη θάλασσα. Ἐκ μεσημβρίας δὲ ἡ μεγίστη, λαμπροτάτη καὶ ἐπισημοτάτη τῶν θαλασσῶν τοῦ κόσμου ἐν τῇ παγκοσμίῳ ἱστορίᾳ, ἡ Μεσόγειος θάλασσα, ἣν οἱ ἀρχαῖοι ἐκάλουν καὶ ἔσω θάλασσαν, ἐντὸς τῶν Ἡρακλείων στηλῶν θάλασσαν, ἡμετέραν θάλασσαν καὶ μεγάλην θάλασσαν.

Πελάγη δὲ δύο περιβάλλουσι τὴν Γαλλίαν, σχηματιζόμενα ἐκ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ, ἐξ ἄρκτου μὲν τὸ Βρετανικὸν πέλαγος (θάλασσα τῆς Μάγχης) μεταξὺ τῆς βορείας παραλίας τῆς Γαλλίας καὶ τῆς νοτίου πλευρᾶς τῆς Ἀγγλίας, ἐκ δυσμῶν δὲ ἡ μᾶλλον ΝΑ τὸ Γαλατικὸν πέλαγος (Βισκαϊκὴ θάλασσα) μεταξὺ τῆς βορείας πλευρᾶς τῆς Ἰσπανίας καὶ τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τῆς Γαλλίας.

Κόλποι δὲ σχηματιζόμενοι ἀπὸ τὸ Βρετανικὸν καὶ Γαλατικὸν πέλαγος καὶ ἐκ τῆς Μεσογείου θαλάσσης εἶναι οἱ ἀκόλουθοι τέσσαρες.

1) Ὁ Γαλατικὸς (κόλπος τῆς Λιὼν) σχηματιζόμενος ἐν τῇ ΝΑ πλευρᾷ τῆς Γαλλίας μεταξὺ ταύτης καὶ τῆς Ἰσπανίας παρὰ τὴν ὁμώνυμον πόλιν.

2) Ὁ Οὐάσκονικὸς σχηματιζόμενος ἐκ τοῦ Γαλατικοῦ πελάγους (θαλάσσης τῆς Βισκαΐας) μεταξὺ τῆς Γαλλίας καὶ Ἰσπανίας ἐν τῇ ΝΑ πλευρᾷ.

3) Ὁ τοῦ ἁγίου Μιχαὴλ σχηματιζόμενος ἐν τῇ ΒΑ γωνίᾳ τῆς Γαλλίας ἐκ τοῦ Βρετανικοῦ πελάγους (θαλάσσης τῆς Μάγχης) καὶ

4) Ὁ τῆς Ἀβρὴς πρὸς ἀνατολὰς τοῦ προηγουμένου παρὰ τὴν ὁμονύμω πόλει.

Ἐπισημότεροι δὲ λιμένες τῆς Γαλλίας εἶναι ὁ τῆς Μασσαλίας

καὶ τῆς Τουλώνης ἐν τῷ Γαλατικῷ κόλπῳ, ὁ τῆς Διέπτης, Ἀβρῆς, Βολωνίας, Καλαίσιου, Διγκέρτης, Βρέστης καὶ Λωριέντου ἐν τῇ ΒΑ παραλίᾳ τῆς Γαλλίας.

Καὶ πορθμὸν ἓνα καὶ μόνον ἔχει ἡ Γαλλία τὸν Καλαίσιον (Βρετανικὸν πορθμὸν) σχηματιζόμενον ἐκ τῆς θαλάσσης τῆς Μάγχης μεταξὺ τῆς Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας καὶ ἔχοντα πλάτος 7 ὥρων, ὅπερ ἐν δυσὶν μόνον ὥραις διανύουσιν ἀτμόπλοια.

§. 4. Ὅρη τῆς Γαλλίας καὶ ἀκρωτήρια.

Τὰ ὄρη τῆς Γαλλίας διακρίνονται εἰς μεθόρια καὶ ἐσωτερικά καὶ μεθόρια μὲν εἶναι

1) Τὰ Πυρηναῖα ἐν τῇ ΝΑ πλευρᾷ διαχωρίζοντα τὴν Γαλλίαν ἀπὸ τῆς Ἰσπανίας.

2) Τὰ βόρεια Ἀπένινα ἐν τῇ ΝΑ πλευρᾷ διάχωρίζοντα τὴν Ἰταλίαν ἀπὸ τῆς Γαλλίας

3) Αἱ δυτικαὶ Ἀλπεις καὶ ὁ Ἰούρασος ἐν τῇ ἀνατολικῇ πλευρᾷ διαχωρίζοντα αὐτὴν ἀπὸ τῆς Ἑλβετίας καὶ

4) Τὸ Λευκὸν ὄρος τῶν Ἀλπεων παρὰ τὴν Σαβοῖαν, ὅπερ πρότερον ἀνῆκε τῇ Ἰταλίᾳ, εἶναι τὸ ὑψηλότερον τῶν ὀρέων τῆς Εὐρώπης ἔχον ὕψος 15—16000 ποδῶν.

Ἐσωτερικά δὲ εἶναι

1) Αἱ Κηθένναι (Κέμμενα ὄρη παρὰ τοῖς ἀρχαίοις) πρὸς μεσημβρίαν τῆς Γαλλίας ἐκτεινόμεναι καὶ ΜΑ μετὰ τῶν Πυρηναίων συναπτόμεναι ἔχουσιν ὕψος 5—6,000 ποδῶν.

2) Τὰ Βόσγια (Βόγησος) ἐκτεινόμενα εἰς τὴν βόρειον πλευρὰν παραλλήλως τοῦ Ῥήνου ποταμοῦ καὶ ἔχοντα ὕψος 4—5,000 ποδῶν.

3) Τὰ Ἀρδεννα (Ἀρδούενα) ἐν τῇ ΒΑ πλευρᾷ τῆς Γαλλίας ἐκτεινόμενα πρὸς τὸ Βέλγιον καὶ

4) Τὸ Χρυσούν ὄρος ἐκτεινόμενον ἐν τῇ ΝΑ πλευρᾷ εἶναι τὸ ὑψηλότερον ὄρος μετὰ τὰς Ἀλπεις ἔχον ὕψος 6,000 ποδῶν.

Τὰ δὲ κυριώτερα ἀκρωτήρια τῆς Γαλλίας εἶναι τὰ ἀκόλουθα.

1) Τὸ ἀκρωτήριον τοῦ Ἀετοῦ (Κιθαρίστιον) ΝΑ τῆς Μασσαλίας σχηματιζόμενον ἐν τῇ νοτίῳ παραλίᾳ τῆς Γαλλίας.

2) Τὸ τοῦ Βρέσκου (Σήτιον) ἀκρωτήριον ΝΑ τοῦ προηγουμένου πρὸς Ν τοῦ Μονπελλιέρου.

3) Τὸ τοῦ Βεάρνου ἐν τῇ ΝΑ παραλίᾳ τοῦ κόλπου Λιῶνος.

4) Τὸ τοῦ Ρεδέριδος ἐν τῇ ἄκρᾳ τῶν μεθορίων Γαλλίας καὶ Ἰσπανίας.

5) Τὸ τοῦ ἁγίου Ματθαίου (Γόβαινον) πρὸς δυσμὰς τῆς Βρέστης ἐν τῇ ΒΑ παραλίᾳ.

6) Τὸ τῆς Ἀγῆς ἐν τῇ βορείᾳ πλευρᾷ πλησίον τοῦ Χερβούργου.

7) Τὸ Γριονέζον (*Ικιον) ἐπὶ τοῦ Καλαισίου πορθμοῦ.

§. 5. Ποταμοί, διώρυχες καὶ λίμναι.

Ἐν οὐδεμιᾷ ἄλλῃ χώρα τῆς Εὐρώπης ὑπάρχει τοσαύτη ἀφθονία ὑδάτων τῆς ξηρᾶς καὶ τοιαύτη φυσικὴ καὶ τεχνικὴ διάταξις καὶ συνένωσις αὐτῶν, ὅση ἐν τῇ εὐτυχεῖ ταύτῃ χώρᾳ· διότι ἑκατὸν περίπου μικροὶ καὶ μεγάλοι πλωτοὶ ποταμοὶ ἀρδεύουσι τὴν χώραν καὶ 86 διώρυχες μεταξὺ αὐτῶν διευκολύνουσι τὴν συγκοινωνίαν τῶν κατοίκων καὶ συντελοῦσιν εἰς τὴν εὐτυχίαν τῆς χώρας. Ἐπισημότεροι δὲ τῶν μὲν ποταμῶν εἶναι οἱ ἀκόλουθοι.

1) Ὁ Ῥοδανὸς πηγάζων ἐκ τοῦ ἁγίου Γοτθάρδου τῶν Ἀλπεων καὶ ἐν τῇ μακρᾷ πορείᾳ πολλοὺς λαμβάνων παραποτάμους ἐκβάλλει εἰς τὸν κόλπον τῆς Λιῶν.

2) Ὁ Γαρούνας πηγάζων ἐκ τῶν Πυρηναίων καὶ πολλοὺς παραποτάμους δεχόμενος δεξιόθεν ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν πρὸς Β τῶν Βουρδιγάλων παρὰ τὴν Γιρόντην.

3) Ὁ Λείγερ πηγάζων ἐκ τῶν Κηβεννῶν καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν παρὰ τὴν πόλιν Νάντην εἶναι ὁ μέγιστος ποταμὸς τῆς Γαλλίας διανύων 130 μιλ. δρόμον.

4) Ὁ Σηκοάνας πηγάζων ἐκ τῶν Ἀλπεων, ῥέων παραλλήλως τῷ Ῥήνῳ ἐκ νότου πρὸς βορρᾶν, δεχόμενος 25 παραποτάμους, ὧν 6 πλωτοὶ, καὶ διερχόμενος διὰ τῶν Παρισίων καὶ τῆς Ρουένης ἐκβάλλει εἰς τὴν θάλασσαν τῆς Μάγχης παρὰ τὴν Ἀβρην καὶ

είναι ὁ ἐπισημότετος καὶ συντελεστικώτατος εἰς τὴν συγκοινωνίαν τῶν κατοίκων ποταμός.

5) Ὁ Ῥήνος κοινὸς ποταμὸς τῆς Γερμανίας καὶ Γαλλίας καὶ

6) Ὁ Μόσας πηγάζων ἐκ τῶν Βοσγίων ὁρέων παρὰ τῷ ἁμυνύμφῳ χωρίῳ Μεύση καὶ βρέχων μέρος τῆς Γαλλίας τοῦ Βελγίου καὶ τῆς Ὀλλανδίας ἐκβάλλει εἰς βραχίονα τοῦ Ῥήνου ποταμοῦ.

Τῶν δὲ διωρύχων ἐπισημότεραι εἶναι

1) Ἡ τῆς Μεσημβρίας (Λαγκεδόκου) ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ Γαρούνα συνδέει τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν μετὰ τῆς Μεσογείου θαλάσσης.

2) Ἡ τοῦ Ἀδελφοῦ τοῦ βασιλέως συνάπτουσα τὸν Ῥοδανὸν μετὰ τοῦ Ῥήνου.

3) Ἡ Κεντρικὴ ἐνόνουσα τὸν Δεῖγγρα ποταμὸν μετὰ τοῦ Ἀραρος.

4) Ἡ Βριαρία συνάπτουσα τὸν Δεῖγγρα μετὰ τοῦ Σηκοάνα.

5) Ἡ Βουργουνδικὴ συνδέουσα τὸν Σηκοάνα μετὰ τοῦ Ἀραρος καὶ διερχομένη διὰ μέσου τῆς Γαλλίας τὴν Μεσόγειον μετὰ τῆς Μάγχης.

6) Ἡ Οὐρκία συνάπτουσα τὸν Ἰσάραν μετὰ τοῦ Σηκοάνα καὶ προμηθεύουσα τοῖς Παρισίοις ποτιμώτατον ὕδωρ.

7) Ἡ Δουβία ἐνόνουσα τὸν Ἀραρα, τὸν Δουβιν, τὸν Ἀλσαν καὶ τὸν Ῥήνον.

Αἶμνας μεγάλας, ὡς ἄλλα τῆς Εὐρώπης κράτη, ἡ Γαλλία δὲν ἔχει, ἀλλὰ τρεῖς μόνον μικράς καὶ ἀσημάντους κειμένας ἐν τῇ ΝΑ παραλίᾳ τὴν Καρόντην (Μαστραμέλλην), τὴν Μαγελόννην (Λάτηραν) λίαν ἰχθυοφόρον καὶ τὴν Τάφρον (Tau).

§. 6. Πεδιάδες, χερσόνησοι καὶ νῆσοι.

Τὸ ἔδαφος τῆς Γαλλίας διακρίνεται εἰς τρία μέρη ἥτοι ὀρεινὸν τὸ ΝΑ μέρος καὶ τὸ ΒΔ, ὑψίπεδον, περιέχον βαθεῖας πεδιάδας καὶ κοιλάδας, ὥστε τὰ δύο τρίτα σχεδὸν τοῦ ἔδαφους ἀποτελοῦσι μεγάλην καὶ ἀνώμαλον καρποφορωτάτην πεδιάδα.

Χερσονήσους δὲ δύο μόνον ἔχει ἡ Γαλλία ἐν τῇ ΒΔ πλευρᾷ αὐτῆς 1) τὴν τῆς Νορμανδίας περιβαλλομένην ὑπὸ τοῦ κόλπου

τοῦ ἁγίου Μιχαήλ, πρὸς δυσμὰς τοῦ Βρετανικοῦ πελάγους (θαλάσσης τῆς Μάγχης) πρὸς βορρᾶν καὶ τοῦ κόλπου τῆς Ἀβρῆς ἐξ ἀνατολῶν καὶ 2) τὴν τῆς Βρετανίας ἀποτελοῦσαν τὴν ΒΔ γωνίαν τῆς Γαλλίας. Καὶ νήσων στερεῖται ἡ Γαλλία, διότι πλὴν τῆς Κορσικῆς (Κύρνου) πολιτικῶς μόνον ἀνηκούσης αὐτῇ, φυσικῶς δὲ τῇ Ἰταλίᾳ, δύο μικρὰς καὶ ἀσημάντους ἔχει μεταξὺ τῶν δύο χερσονήσων τῆς Νορμανδίας καὶ Βρετανίας καὶ δύο ἔτι μικροτέρας ἐν τῇ δυτικῇ παραλίᾳ μεταξὺ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Γαροῦνα καὶ τοῦ Αἰγγῆρος.

Β') Πολιτικὴ κατάστασις.

§. 1. Πολιτικὴ καὶ διοικητικὴ διαίρεσις.

Ἡ Γαλλία πρὸ τῆς μεταπολιτεύσεως τοῦ 1789 διηρεῖτο εἰς 34 ἐπαρχίας, 1 βασιλείον, τὸ τῆς Ναβάρρας, 12 Δουκάτα, 13 Κομητείας καὶ 8 Δεσποτείας.

Ἀπὸ δὲ τοῦ 1790 ἡ Ἐθνοσυνέλευσις καταργήσασα τὴν προτέραν διαίρεσιν, εἰσήγαγε νέαν διαίρεσιν κατὰ ὁρογραφικὰ καὶ ὑδρογραφικὰ ὅρια, πρῶτον μὲν εἰς 83, εἶτα δὲ εἰς 89 νομούς, οἱ ὅποιοι ἀκολούθως περιωρίσθησαν εἰς 86 μόνον καὶ τὴν περιοχὴν τοῦ Βελφόρτου· οὗτοι δὲ ὑποδιαιοῦνται εἰς 363 ἐπαρχίας, αὗται δὲ εἰς 2847 δήμους καὶ οἱ δῆμοι εἰς 36,835 κοινότητας.

Ἡ δὲ ἀρχαιότερα διαίρεσις ἦν πρότερον μὲν εἰς 36 ἐπαρχίας, εἶτα δὲ εἰς 20 ἐπαρχίας, διαιρουμένας κατὰ τὴν γεωγραφικὴν θέσιν εἰς 5 τμήματα, εἰς τὰ ὅποια προστίθεται καὶ ἡ Κύρνος ὡς ἕκτον τμήμα· ταῦτα δὲ εἶναι τὰ ἑξῆς.

Α') Ἐν τῇ βορείᾳ Γαλίᾳ.

- 1) Ἡ Γαλλικὴ Φλάνδρια καὶ Ἀννωνία.
- 2) Ἡ Ἀρτησία καὶ Πικαρδία παρὰ τὸν Βρετανικὸν πορθμὸν.
- 3) Ἡ Νορμανδία παρὰ τὸν Βρετανικὸν πορθμὸν ἀπέναντι τῆς Ἀγγλίας.
- 4) Ἡ νῆσος τῆς Γαλλίας περὶ τὸν μέσον Σηκοάναν.

B') 'Εν τῇ δυτικῇ Γαλλίᾳ.

5) Ἡ Βρετανικὴ μεταξὺ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Σηκοάνα καὶ Λείγ-
γηρος-

6) Ἡ Πικταυϊκὴ μετὰ τῶν πεδινῶν χωρῶν.

Γ') 'Εν τῇ μεσημβρινῇ Γαλλίᾳ.

7) Ἡ Γουϊένη καὶ Οὐασκονία (Ἀκυϊτανία) ἐκατέρωθεν τοῦ Γα-
ρούνα.

8) Αἱ Πυρηναικαὶ χῶραι περὶ τὰ δυτικὰ καὶ ἀνατολικά Πυ-
ρηναιά.

9) Ἡ Ὀξυτανία περὶ τὸν Ῥοδανὸν καὶ Λείγγηρα.

10) Ἡ Προβεγκία περὶ τὰς Πελαγίας Ἀλπεῖς.

Δ') 'Εν τῇ ἀνατολικῇ Γαλλίᾳ.

11) Τὸ Δελφινάτον ἢ ἡ Ἀλπεία χώρα πρὸς βορρᾶν τῆς Προ-
βεγκίας.

12) Ἡ Βουργουνδία περὶ τὸν Ἀραρα ποταμὸν.

13) Ἡ Ἐλευθέρα Κομητεία ἢ ὑψηλὴ Βουργουνδία ἐπὶ τοῦ Ἰο-
ράσου ὄρους.

14) Ἡ Ἀλσατία πρὸς Ἀνατολ. τῶν Βοσγίων ἀφαιρεθεῖσα ὑπὸ
τῆς Γερμανίας.

15) Ἡ Λοθαριγγία περὶ τὸν Μόσαν ποταμὸν, ἀφαιρεθεῖσα ὑπὸ
τῆς Γερμανίας.

16) Ἡ Καμπανία πρὸς ἀνατολὰς τῆς Λοθαριγγίας.

Ε') 'Εν τῇ κεντρικῇ Γαλλίᾳ.

17) Ἡ Αὐρηλιανὴ περὶ τὸν Λείγγηρα ποταμὸν.

18) Ἡ Ἀνδεγαυία καὶ ἡ Τουρωνία περὶ τὸν Λείγγηρα ποταμὸν.

19) Ἡ Ἀρουερνία μεταξὺ τοῦ Λείγγηρος καὶ Γαρούνα.

20) Ἡ Λαυγδουνικὴ περὶ τὸν νότιον Ῥοδανόν.

21) Ἡ Βετουριγία περὶ τὸν Κάριον παραπόταμον τοῦ Αἰγίηρος.

22) Ἡ Βουρβωνία καὶ Νιβερνία περὶ τὸν Αἰγίηρα.

Ἐκ τούτων δὲ ἀφηρέθησαν κατὰ τὸ 1871 ἡ Ἀλσατία καὶ ἡ Λοθαριγγία, προσίθονται δὲ αἱ ἐκτὸς τῆς Γαλλίας κτήσεις ἡ Κύρνος (Κορσική), Νίκαια καὶ Σαβαυδία καὶ αἱ εἰς τὰς ἄλλας ἡπείρους Γαλλικαὶ κατακτήσεις, περὶ ὧν κατωτέρω γενήσεται λόγος.

§. 2. Πόλεις τῆς Γαλλίας.

Ἡ Γαλλία παραβαλλομένη πρὸς τὴν Ἰταλίαν καὶ ἄλλα τὴν Εὐρώπης κράτη κατὰ τὴν πληθὺν τῶν μεγάλων πόλεων, ἔχει ὀλιγώτερας τοιαύτας, ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ τῶν κατοίκων καὶ τῆς ἐκτάσεως αὐτῆς. Αἰτία δὲ τούτου εἶναι ὅτι οὐδεμία τῶν ἄλλων τῆς Εὐρώπης πρωτευουσῶν, πλὴν τοῦ Λονδίνου, ἔχει τοσοῦτον πληθυσμὸν ὅσον ἡ πρωτεύουσα τῆς Γαλλίας, δυναμένη νὰ ἀναπληρώσῃ τὴν ἔλλειψιν πολυαρίθμων τῆς πρώτης τάξεως πόλεων. Αἱ δὲ ἐν Γαλλίᾳ ὑπάρχουσαι πόλεις, πλὴν τῆς πρωτεύουσας, δύνανται νὰ διαιρεθῶσι κατὰ τὸν πληθυσμὸν εἰς 4 τάξεις, ὧν ἡ μὲν πρώτη περιλαμβάνει τρεῖς πόλεις, ὑπὲρ τὰς 300,000 κατοίκων περιεχούσας, ἡ δὲ δευτέρα πέντε, μεταξὺ τῶν 200,000—100,000, ἡ δὲ τρίτη 15 μεταξὺ 100,000—50,000 καὶ ἡ τετάρτη πολυαρίθμους, ὀλιγώτερον τούτων περιεχούσας.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ πρωτεύουσα αὐτῆς ὑπερέχει πασῶν καὶ κατὰ πάντα ἐξέχει τῶν λοιπῶν, εἶναι ἀνταξία ἐκτενεστερας περιγραφῆς παρὰ πᾶσαν ἄλλην τοῦ κόσμου πρωτεύουσαν πόλιν.

§. 3. Οἱ ΠΑΡΙΣΙΟΙ (Λουκοτοκία)

2,000,000 κατοίκων.

Οὐδεμία ἄλλη τοῦ κόσμου πόλις ἐξεταζομένη ὑπὸ φυσικὴν, τεχνικὴν, στρατιωτικὴν, κοινωνικὴν, πολιτικὴν, βιομηχανικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν ἔποψιν συγκεντρώνει ἐν αὐτῇ τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα πλεονεκτήματα καὶ προτερήματα, ὅσα ἡ μεγαλοπρεπεστάτη καὶ παγκόσμιος οὕτως εἶπείν πρωτεύουσα τῆς Γαλλίας Παρίσιοι,

περὶ ἧς δικαίως λέγουσιν οἱ νεώτεροι ὅτι Παρίσιοι εἶναι ἡ Γαλλία
«Paris c'est la France».

Διότι ὅπως ἡ μεγάλη Γαλλία κειμένη μεταξὺ τῶν πεπολιτισμέ-
νων τῆς Εὐρώπης κρατῶν, συνδέει τὰ νότια μετὰ τῶν βορειανα-
τολικῶν τῆς Εὐρώπης, οὕτω καὶ ἡ ὥραία πρωτεύουσα αὐτῆς κει-
μένη ἐν ταῖς μεσημβριναῖς ὑπωρεῖαίς τοῦ ὑπὲρ τὸν Σηκοᾶναν πο-
ταμὸν ἀνυψωμένου λόφου Μοντμάρτου, ἀποτελεῖ τὸ κέντρον πα-
σῶν τῶν πρωτευουσῶν καὶ κυριωτέρων πόλεων τῆς Εὐρώπης, ἔχου-
σα ΜΑ μὲν τὴν Μαδρίτην καὶ τὴν Λισαβῶνα, ΜΑ δὲ τὴν Ῥώμην,
Βενετιάν καὶ Νεάπολιν, Α δὲ τὸ Φραγκοφούρτιον, τὸ Βερολῖνον
καὶ τὴν Βιέννην, Β. δὲ καὶ ΒΑ. τὰς Βρυξέλλας, τὴν Ἀντβέρπην,
τὸ Ἀμστελῶδαμον, τὴν Κοπενάγην καὶ τὴν Πετρούπολιν καὶ ΒΑ
τὸ Δονδῖνον, τὸ Λουβλῖνον καὶ τὸ Ἐδιμβούργον, αἵτινες πᾶσαι
κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἀπέχουσαι, ἀποτελοῦσι κύκλον ἐν τῷ
μέσῳ αὐτοῦ ἔχοντα τὴν βασιλίδαν τῶν πόλεων τῆς Εὐρώπης.

Εἰς δὲ τὴν ὑπεροχὴν ταύτην τῆς φυσικῆς θέσεως προσετέθη καὶ
ἡ τῆς ἐρατιωτικῆς τέχνης, δι' ἧς κατὰ διαφόρους ἐποχὰς τοσοῦτον
ὠχυρώθη ἡ πόλις διὰ τειχῶν, φρουρίων, προμαχόνων καὶ ἄλλων
διαφόρων ὀχυρωμάτων καὶ μάλιστα μετὰ τὸν Γερμανικὸν πόλε-
μον, ὥστε κατέστη ἤδη ἀπόρητος.

Κατὰ δὲ τὴν ἐποψιν τῆς εὐκόλου καὶ ταχείας συγκοινωνίας με-
τὰ πάσης τῆς Εὐρώπης, δύναται νὰ παραβληθῇ πρὸς τὴν καρδίαν
τοῦ ἀνθρώπου· διότι ὅπως διὰ τῶν φλεβῶν καὶ ἀρτηριῶν τάχι-
στα καὶ κανονικώτατα ἐπιτελεῖται ἡ κυκλοφορία τοῦ αἵματος,
οὕτω καὶ ἡ πρωτεύουσα τῆς Γαλλίας διὰ τοῦ Σηκοᾶνα καὶ τῆς
συμβολῆς τῶν λοιπῶν ποταμῶν καὶ παραποτάμων, διὰ τῶν πο-
λυαριθμῶν διωρύγων, διὰ τῶν κατὰ πᾶσαν διεύθυνσιν διακλαδι-
ζομένων σιδηροδρόμων, τηλεγράφων, καὶ διὰ τῶν θαλασσῶν εἶναι
τὸ κέντρον τῆς συγκοινωνίας μεθ' ὅλου τοῦ κόσμου καὶ τὸ γενι-
κὸν συνεντευκτήριον.

Εἰς δὲ τὰ φυσικὰ καὶ τεχνητὰ ταῦτα πλεονεκτήματα τῆς πρω-
τεύουσῆς ὀφείλεται κατὰ μέγα μέρος καὶ ἡ πολιτικὴ ἀνύψωσις καὶ
δόξα τῆς Γαλλίας ἐπὶ τῆς βασιλείας, αὐτοκρατορίας καὶ δημοκρα-
τίας· διότι ἐκ τοῦ κεντρικοῦ τούτου κρατῆρος τῆς Εὐρώπης ἐξῆλ-

θον πᾶσαι αἱ μεγάλαι πολιτικαὶ ἰδέαι, αἱ δονήσεις καὶ ἐπαναστάσεις, αἵτινες ἐπέδρασαν ἐπ' ὅλης τῆς Εὐρώπης καὶ κατετάραξαν ὅλον τὸν κόσμον. Ἐνταῦθα ἐγένοντο πολυάριθμα πολιτικά συνέδρια, παγκόσμιαι ἐκθέσεις καὶ συνδιασκέψεις πρὸς διαρρύθμισιν καὶ τακτοποίησιν τῶν πολιτικῶν τῆς Εὐρώπης πραγμάτων.

Κατὰ δὲ τὴν ἐντέλειαν τῆς βιομηχανίας καὶ τὸ μέγεθος τοῦ ἐμπορίου τῶν βιομηχανικῶν ἔργων καὶ προϊόντων τοσοῦτον ὑπερέχει τῶν ἄλλων τῆς Εὐρώπης πρωτευουσῶν, ὥστε παρὰ πάντων ἀναγνωρίζεται ὅτι οἱ Παρίσιοι εἶναι ἡ βασιλὶς καὶ ἡγεμονὶς παντὸς νεωτερισμοῦ καὶ πάσης φιλοκαλίας, ἡ πόλις τῆς πολυτελείας καὶ ἡδυπαθείας, ἡ ἐνεργητικωτέρα ἐστὶ τῆς μεγάλης καὶ μικρᾶς βιομηχανίας, ἀρχουσα πάσης τῆς οἰκουμένης καὶ κοσμοκράτειρα ἀναδειχθεῖσα βιομηχανικῶς πάντων.

Τελευταῖον δὲ καὶ τὸ σπουδαιότατον εἶναι ὅτι οἱ Παρίσιοι κατὰ τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὴν ἐπιστημονικὴν πρόοδον καὶ δύνάμιν ἐγένετο ἡ ἐστὶα πάσης σοφίας καὶ παιδεύσεως καὶ τὸ πανδιδακτήριον ὅλου τοῦ κόσμου, ἐκ πάντων τῶν μερῶν τοῦ ὁποίου σπεύδουσιν εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Γαλλίας ἵνα σπουδάσωσι καὶ τελειοποιηθῶσιν ἐν αὐτῇ.

Ἡ πόλις τῶν Παρισίων τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα ἀγαθὰ ἔχουσα νῦν, καὶ τοσαύτην ἐξασκήσασα ἐπιρρῶν ἐπὶ τοῦ κόσμου, ὅσην οὐδεμίᾳ ἄλλῃ πόλιν, πλὴν τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Ῥώμης, τὸ πάλαι ἐπὶ τοῦ Καίσαρος ἦν μικρὰ καὶ ἀσήμαντος, κειμένη ἐπὶ τῆς μεγαλητέρας τῶν νήσων τοῦ Σηκοάνα καὶ ὠνομάζετο Λουκοτοκία τῶν Παρισίων, ἔθνους Γαλατικοῦ, τὸ ὄνομα τοῦ ὁποίου ἔμεινεν ἐπὶ τῆς πόλεως. Ἀκολούθως δὲ κατὰ τὸν 16'. αἰῶνα ἐπεξετάθη ἡ πόλις καὶ ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ Σηκοάνα καὶ διὰ τειχῶν περιβλήθη. Ἐκτοτε δὲ ἡ πόλις διεκρίνετο εἰς τρία τμήματα, 1) τὴν ἀρχαίαν πόλιν ἐπὶ τῶν νήσων τοῦ Σηκοάνα, 2) τὴν νέαν πόλιν ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ καὶ 3) τὴν Λατινικὴν συνοικίαν ἢ τὸ Πανεπιστήμιον ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης. Ἐπειτα δὲ ἐπὶ τοῦ Λουδοβίκου τοῦ 18'. καὶ ἐπὶ Ναπολέοντος τοῦ α' ἐπαυξηθεῖσα καὶ κατακοσμηθεῖσα, ἐπὶ τοῦ Γ' Ναπολέοντος καθωραῖσθη καὶ τοσοῦτον ἀνεκαινίσθη ὥστε ἐγένετο νέον Παρίσι, ἔχον τοσαῦτα καλλι-

τεχνικά, ἐπιστημονικά, φιλανθρωπικά, εὐεργετικά καὶ παντοειδῆ καθιδρύματα, ὧν ἡ περιγραφὴ ἀπαιτεῖ ὀλόκληρον βιβλίον. Διότι ἡ ἱστορία τῶν Παρισίων εἶναι ἡ ἱστορία τῆς Γαλλίας.

Τὰ δὲ ἐπισημότερα τούτων εἶναι τὰ ἀκόλουθα.

Ἡ πρωτεύουσα τῆς Γαλλίας ἔχουσα μεγίστην περίμετρον 5 γεωγραφ. μιλίων, περικυκλοῦται ὑπὸ πολυαρίθμων καὶ μεγάλων προαστείων διαιρουμένων εἰς ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, περιβαλλόμενα ὑπὸ τείχους καὶ μεγάλων ὀχυρωμάτων. Ἡ πόλις διαιρουμένη, ὡς προεῖρηται εἰς τρία μεγάλα τμήματα, ὧν τὸ λαμπρότερον εἶναι τὸ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς τοῦ Σηκοάνα, ἔχοντος 27 μεγάλας γεφύρας πρὸς συγκοινωνίαν τῶν κατοίκων, ἔχει 56,000 μεγάλας οἰκίας, περιεχούσας 640,000 κατοικίας, 80 συνοικίας, 2,000 ὁδοὺς, τερπνοτάτους περιπάτους καὶ κήπους, πλατείας μεγάλας, ἐν αἷς διαπρέπει ἡ τῆς Ὁμονοίας, ἡ τῆς Βαστίλης καὶ ἡ τῆς Βανδόμης, δάση καὶ πεδία κατάφυτα, ὧν ἐπισημότερα τὸ τῶν Ἡλυσίων πεδίων καὶ τὸ τοῦ Ἀρεως, βασιλικά ἀνάκτορα καὶ παλάτια μεγαλοπρεπέστατα καὶ πολυτελέστατα, οἷον τὸ τοῦ Κεραμεικοῦ, τὸ Βασιλικὸν λεγόμενον, τὸ τοῦ Λουξεμβούργου καὶ τὸ τοῦ Λούβρου, περιέχον νῦν διαφόρους καλλιτεχνικάς καὶ ἐπιστημονικάς συλλογὰς, μεγάλας στήλας, ἀψίδας καὶ στοάς, πολλὰ θέατρα καὶ φιλανθρωπικά καταστήματα, 80 μεγάλας ἐκκλησίας ἐν αἷς διαπρέπουσιν ἡ τῆς Θεοτόκου καὶ τὸ Πάνθεον, τὸ μεγαλοπρεπέστατον κτίριον τῶν Παρισίων. Ἐν δὲ τῷ Λατινικῷ ἢ τῷ τοῦ Πανεπιστημίου τμήματι τῆς πόλεως ὑπάρχουσι πάντα τὰ μεγάλα ἐκπαιδευτικά καθιδρύματα ἥτοι τὸ μέγιστον πανεπιστήμιον, τὸ πανδιδακτήριον, τὰ λύκεια, τὸ ἀστεροσκοπεῖον, ὁ βοτανικὸς κήπος μετὰ τοῦ θηριοτροφείου, τὰ μουσεῖα, αἱ Ἀκαδημίαι, βιβλιοθήκαι καὶ ὁ ναὸς τῶν ἀπομάχων. Παρὰ δὲ τῷ Βασιλικῷ παλατίῳ ὑπάρχει ἡ μεγίστη τοῦ κόσμου βιβλιοθήκη περιέχουσα 1,000,000 τόμων, 100,000 χειρογράφων καὶ 2,000,000 χαλκογραφημάτων, καὶ τὸ μέγιστον χρηματιστήριον τῆς Εὐρώπης. Διὰ δὲ τὴν στοιχειώδη ἐκπαίδευσιν ὑπάρχουσιν 600 περίπου δημοτικά σχολεῖα ἀρρέων καὶ κορασίων καὶ πολυάριθμα ἰδιωτικά ἐκπαιδευτήρια. Διοικητικῶς δὲ διαιρεῖται ἡ πόλις εἰς 20

μεγάλης περιοχᾶς καὶ 20 δημαρχίας περιεχούσας 80 μεγάλα τμήματα ἢ συνοικίας καὶ ὁ προϋπολογισμὸς αὐτῆς ἀνέρχεται εἰς 250, 000,000 φράγκων.

Τοιαύτη ἐν συντόμῳ εἶναι ἡ πόλις τῶν Παρισίων, περὶ τῆς ὁποίας δικαίως τις τῶν νεωτέρων εἶπεν ὅτι αὕτη εἶναι ἡ δόξα τῆς Γαλλίας καὶ τὸ εὐγενέστατον κόσμημα τῆς οἰκουμένης.

§. 4. Πόλεις Α'. τάξεως.

Μετὰ τὴν περιγραφείσαν ἤδη πρωτεύουσαν εἰς τὴν πρώτην τάξιν τῶν πόλεων τῆς Γαλλίας τρεῖς μόναι τοιαῦται ἀνήκουσιν ἡ Λυών, ἡ Μασσαλία καὶ ἡ Βορδὼ ἔχουσαι ἀπὸ 350,000—220, 000 κατοίκων.

1) Ἡ ΛΥΩΝ (Λούγδουνον) 350,000 κατοίκων.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ περὶ τὸν Ῥοδανὸν ποταμὸν νομοῦ καὶ ἡ δευτέρα μετὰ τοὺς Παρισίους πόλις τῆς Γαλλίας Λυών κειμένη ἐπὶ τῆς συμβολῆς τῶν δύο μεγάλων ποταμῶν Ῥοδανοῦ καὶ Σαῶνου ἐν μέρει μὲν ἐν ταῖς κοιλάσιν αὐτῶν, ἐν μέρει δὲ καὶ ἐν ταῖς ὑπορείαις τῶν περικυκλούντων ὀρέων, περιβάλλεται ὑπὸ κήπων, ἀμπελώνων καὶ ἐπαύλεων, καὶ διαιρεῖται ὑπὸ τοῦ Ῥοδανοῦ εἰς δύο τμήματα ὑποδιαιρούμενα εἰς 28 συνοικίας συγχωινωνούσας διὰ 13 μεγάλων γεφυρῶν. Ἡ ἀρχαία αὕτη πόλις, καίπερ δις πυρποληθεῖσα καὶ ἀνοικοδομηθεῖσα, ὑπῆρξε πόλις μεγάλη, εὐδαίμων, ἀκραιοτάτη τῆς Γαλλίας καὶ πατρίς τοῦ αὐτοκράτορος Κλαυδίου διατηροῦσα πολλὰ ἀρχαῖα μνημεῖα. Καὶ νῦν δὲ τοιαύτη εἶναι ὀχυρά, ἐμπορικὴ καὶ δευτέρα τῆς Γαλλίας πόλις, ἔχουσα ἑνεκα τῆς ἀνωμαλίας τοῦ ἐδάφους οἰκίας μὲν μεγάλας, ἀλλ' ὀδοὺς στενάς, γωνιώδεις καὶ ἀνωμάλους, 56 ὥραιας πλατείας, 50 ἐκκλησίας, ὥραια δημόσια οἰκοδομήματα, γυμνάσιον, βιβλιοθήκην 120,000 τόμων, σχολὰς θεολογίας, ἱατρικῆς καὶ τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν, ἀκαδημίαν, λύκειον, βοτανικὸν κήπον, ἀστεροσκοπεῖον, νοσοκομεῖον διὰ 12,000 ἀσθενῶν, θέατρα καὶ ἄλλα πολλὰ εὐερ-

γετικά καὶ φιλανθρωπικά καταστήματα. Φημίζεται δὲ ὡς ἡ πρώτη βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ πόλις τῆς Γαλλίας, συνδεομένη διὰ σιδηροδρόμων καὶ ἀτμοπλοίων πλεόντων ἐπὶ τῶν ποταμῶν μεθ' ἑλῆς τῆς Γαλλίας καὶ Εὐρώπης.

2) Ἡ ΜΑΣΣΑΛΙΑ, 330,000 κατ.

Ἡ τρίτη πόλις τῆς Γαλλίας ἡ πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ῥοδανοῦ καὶ ἡ πρώτη καὶ μεγίστη παραλία ἐμπορικὴ πόλις τῆς Γαλλίας Μασσαλία ἀμιλλωμένη πρὸς τὸ Λονδῖνον, τὴν Λιβερπούλην καὶ τὸ Ἀμβουργον κατὰ τὴν ἐνέργειαν καὶ δραστηριότητα τοῦ ἐμπορίου, κεῖται ἐν τῇ ὑπωρεῖᾳ ὄρους καὶ ἐπὶ τινος ὄρμου τοῦ κόλπου τῆς Λυὼν περὶ τὸν ἀσφαλῆ καὶ εὐρύχωρον λιμένα καὶ διαιρεῖται εἰς δύο τμήματα, ὧν τὸ μὲν καλεῖται ἀρχαία πόλις, τὸ δὲ νέα πόλις, συνδεόμενα διὰ τῆς μακρᾶς ὁδοῦ «τῆς Ῥώμης.» Καὶ ἡ μὲν ἀρχαία πόλις ἐκτεινομένη πρὸς Β. εἰς ὑψηλὴν θέσιν ἔχει στενὰς καὶ κυρτὰς ὁδούς. Ἡ δὲ νέα πόλις κειμένη ΜΑ. καὶ ἐκτεινομένη περὶ τὸν λιμένα ἔχει οἰκίας ὠραίας καὶ ὁδοὺς εὐρείας. Ἡ Μασσαλία κτισθεῖσα τῷ 540 π. Χ. ὑπὸ τῶν Φωκαέων τῆς μικρᾶς Ἀσίας, εἶναι μία τῶν ἀρχαιοτάτων πόλεων τῆς Εὐρώπης διαμείνασα ἐλευθέρᾳ ἀριστοκρατικῇ πόλιν μέχρι τοῦ 50 π. Χ. καὶ κατὰ τὴν μετανάστευσιν τῶν ἐθνῶν παθοῦσα τῷ 1482 ὑπετάγη εἰς τοὺς βασιλεῖς τῆς Γαλλίας καὶ οὕτως ἐγένετο πόλις Γαλλικὴ. Ἡ Μασσαλία ἀποτελοῦσα τὸ κέντρον τῆς ἀτμοπλοίας ἐν τῇ Μεσογείῳ καὶ ἐλεύθερος λιμὴν κηρυχθεῖσα ἀπὸ τοῦ 1818 περιβάλλεται ὑπὸ λαμπροτάτων ἐπαύλεων 500 περίπου, ἔχει πολλὰ καὶ μεγάλα δημόσια οἰκοδομήματα ἥτοι ἐκκλησίας, ἐν αἷς μίαν ἑλληνικὴν τὴν μόνην ἐν Γαλλίᾳ καὶ τὴν τῆς μητροπόλεως ἀρχαιοτάτην πασῶν τῶν ἐν Γαλλίᾳ, κτισθεῖσαν ἐπὶ τῶν ἑρειπίων ἀρχαίου ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος, μέγα χρηματιστήριον, νέον θέατρον, νοσοκομεῖον, πολλὰς καὶ μεγάλας πλατείας, λαμπρὸν λιμένα χωροῦντα 1,000 πλοῖα, πολυάριθμα ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα, ἀκαδημίαν, ἀστεροσκοπεῖον, μουσεῖα, βοτανικὸν κήπον καὶ δημοσίαν βιβλιοθήκην 120,000 τόμων. Τὸ δὲ σπουδαιότατον

τον πάντων εἶναι τὸ μέγα καὶ ἐκτεταμένον ἐμπόριον καὶ τὸ λαμ-
πρὸν τῆς πόλεως κλίμα, χάριν τῶν ὁποίων διατρίβουσι πολλοὶ
ξένοι ἐν αὐτῇ.

3) Η ΒΟΡΔΩ (Βουρδίγαλα) 220,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ τοῦ Γαρούνα ποταμοῦ καὶ ἡ τετάρτη
πόλις τῆς Γαλλίας κατὰ τὸν πληθυσμὸν Βορδὼ εἶναι μία τῶν με-
γίστων, πολυπληθεστάτων, ὡραιωτάτων καὶ πλουσιωτάτων πό-
λεων τῆς Γαλλίας, κειμένη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Γαρούνα
καὶ 15 γεωγρ. μίλια ἀπέχουσα ἀπὸ τῆς παραλίας τοῦ Ἀτλαντι-
κοῦ ὠκεανοῦ. Ἡ πόλις αὕτη, τὸ πάλαι καλουμένη Βουρδίγαλα,
ἦν ὀχυρά, ἐπίσημος, ἐμπορικὴ καὶ ἔδρα τῶν ἐπιστημῶν, καὶ διαι-
ρεῖται νῦν, ὡς ἡ Μασσαλία, εἰς δύο τμήματα, ἥτοι εἰς ἀρχαίαν
καὶ νέαν πόλιν, τῶν ὁποίων ἡ μὲν ἀρχαία διατηροῦσα πολλὰ ἀρ-
χαῖα μνημεῖα, ἔχει ξυλίας οἰκίας ἀπὸ τοῦ ιε' αἰῶνος καὶ ὁδούς
στενὰς καὶ καμπύλας, ἡ δὲ νέα τούναντίον ἔχει λαμπρὰς οἰκίας
καὶ πολυτελεῖς, ὁδούς εὐθείας καὶ κανονικὰς, ὡραίας πλατείας,
τερπνοὺς περιπάτους καὶ προάστεια, 50 ἐκκλησίας τοῦ μεσαιῶ-
νος, μέγιστον θέατρον καὶ ἐν τῶν ὡραιωτάτων ὅλης τῆς Εὐρώπης,
μεγαλοπρεπὲς νοσοκομεῖον, πανεπιστήμιον, ἀκαδημίαν βιβλιο-
θήκην 120,000 τόμων, ἀρχαιολογικὸν καὶ φυσιογραφικὸν μου-
σεῖον, ἀστεροσκοπεῖον καὶ πολλὰ ἄλλα ἐκπαιδευτικὰ καὶ φιλαν-
θρωπικὰ καθιδρύματα κατακοσμοῦντα τὴν πόλιν, τῆς ὁποίας τὸ
ἐμπόριον καὶ ἡ βιαμηχανία εἶναι ἀκμαιότατα καὶ μάλιστα φημί-
ζεται διὰ τὸν οἶνον καὶ τὸ οἰνόπνευμα, ὧν μεγίστη ἐξαγωγή γί-
νεται εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην.

§. 5. Πόλεις Β'. τάξεως.

Εἰς τὴν τάξιν ταύτην ἀνάγονται πέντε πόλεις, ἔχουσαι ἀπὸ
170,000 κατοίκων μέχρις 100,000, αἱ ἀκόλουθοι.

1) Ἡ ΛΙΑΝΗ 170,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ βορειοτάτου νομοῦ τῆς Γαλλίας, Φλανδρίας,

Αίλλη εἶναι ἀρχαία πόλις κειμένη ἐπὶ διώρυγος ἐν εὐφορωτάτῃ πεδιάδι καὶ κτισθεῖσα τῷ 863 ὑπὸ τοῦ δουκὸς τῆς Φλανδρίας Βαλδουίνου. Ἡ Βορδὼ κειμένη ἐν τοῖς ὁρίοις τῆς Γαλλίας καὶ τοῦ Βελγίου περικυκλοῦται ὑπὸ 200 ἀνεμομύλων, ἔχει φρούρια ὀχυρώτατα, ἐκκλησίας πολλές, μέγα νοσοκομεῖον, ὄρφανοτροφεῖον δι' 800 ὄρφανά, θέατρον, χρηματιστήριον, ἀκαδημίαν, βιβλιοθήκην, βοτανικὸν κῆπον, πινακοθήκην καὶ πολλὰ ἐκπαιδευτικὰ καὶ βιομηχανικὰ καταστήματα.

2) Ἡ ΤΟΛΩΣΣΑ 140,000 κατ.

Ἡ δευτέρα πόλις τῆς δευτέρας τάξεως ἡ πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ τοῦ ἄνω Γαρόυνα καὶ ἡ μεσημβρινωτάτη πόλις τῆς Γαλλίας πρὸς τὴν Ἰσπανίαν Τολῶσσα, κειμένη ἐπὶ τοῦ Γαρόυνα παρὰ τὴν μεσημβρινὴν διώρυγα, εἶναι λίαν ἀρχαία πόλις ἔχουσα μεγίστην καὶ ὠραιοτάτην γέφυραν 810' ποδῶν μακρὰν καὶ 72' ποδῶν πλατεῖαν ἐπὶ τοῦ Γαρόυνα. Ἡ πόλις αὕτη, εἰς τὴν ὁποίαν λέγεται ὅτι ὁ Βρέννος τῶν Γαλατῶν, συλῆσας τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν, μέρος τῶν θησαυρῶν κατέθεσεν, ἔχει πολυάριθμα δημόσια οἰκοδομήματα, ἐπιστημονικὰ καὶ φιλανθρωπικά, ἥτοι πανεπιστήμιον, λύκειον, ἀκαδημίας, βιβλιοθήκην 60,000 τόμων, ἀστεροσκοπεῖον, βοτανικὸν κῆπον, μουσεῖον, πινακοθήκην, βιομηχανικὰ καταστήματα καὶ ἐπιστημονικὰς ἐταιρίας, ἀρχαιολογικὴν, γεωγραφικὴν κλπ.

3) Ὁ ΑΓΙΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ 135,000 κατ.

Ἡ ἐπισημότερα, μεγαλητέρα καὶ πολυπληθεστέρα πόλις τοῦ νομοῦ τοῦ Λείγερως ποταμοῦ εἶναι ὁ ἅγιος Στέφανος κειμένη ἐπὶ τοῦ ποταμίου Φουράνδου ΜΑ τῆς Λυὼν εἰς ἀπόστασιν 7 μιλίων. Ἡ πόλις αὕτη μεγίστην πρόδον λαβοῦσα εἰς τὰς τρεῖς τελευταίας δεκαετηρίδας κατὰ τὸν πληθυσμὸν καὶ τὴν βιομηχανίαν καὶ παραβαλλομένη πρὸς τὴν Βιρμινγχάμην τῆς Μεγάλης Βρετανίας, ἔχει ἀνθρακωρυχεῖα, πολλὰ καὶ μεγάλα ὀπλοποιεῖα, σιδηρουργεῖα, μαχαιροποιεῖα, κλειδοποιεῖα καὶ μηχανοποιεῖα, μετα-

Ξουργεῖα, νηματοποιεῖα ἀπασχολοῦντα πολλὰς χιλιάδας ἐργατῶν καὶ ἀποφέροντα ἐτήσιον εἰσόδημα 900,000,000 φράγ. Ἡ πόλις διαιρεῖται εἰς παλαιάν, σκοτεινὴν καὶ ἀκανόνιστον οὖσαν, καὶ εἰς νέαν ἔχουσαν εὐρείας ὁδούς, μεγάλας πλατείας καὶ λαμπρὰς οἰκίας, λύκειον, μουσεῖον, θέατρον, βιβλιοθήκην καὶ ἄλλα φιλάνθρωπα καὶ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα.

4) Ἡ NANTH (Νάμνητες) 130,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ τοῦ κάτω Δεξιγρος, Νάντη, κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ καὶ ἀπέχουσα 10 μίλια ἀπὸ τῆς ἐκβολῆς αὐτοῦ καὶ τῆς θαλάσσης περιβάλλεται ὑπὸ πέντε προαστείων, τὰ ὅποια κατακοσμοῦσι τὴν πόλιν. Αὕτη ἀρχαία οὖσα ἐχρημάτισε κατὰ τὸν μεσαιῶνα ὡς πρωτεύουσα τοῦ δουκὸς τῆς Βρετανίας Ἐρρίκου τοῦ Δ'. καὶ κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους τοσαύτην πρόοδον ἔλαβεν ὥστε θεωρεῖται μεταξὺ τῶν πρώτων ἐμπορικῶν πόλεων τῆς Γαλλίας, διενεργοῦσα μέγα ἐμπόριον μετὰ τῶν Ἰνδιῶν καὶ τῆς Ἀφρικῆς. Ἐχει δὲ 40 ἐκκλησίας, 35 μεγάλας πλατείας, λύκειον, ἀστεροσκοπεῖον, βιβλιοθήκην, πινακοθήκην, μουσεῖον, βοτανικὸν κῆπον, χρηματιστήριον καὶ πολυάριθμα βιομηχανικὰ καταστήματα.

5) Ἡ ROUENH (Ρατόμαχος) 110,000 κατ.

Ἡ πρῶν μὲν τῆς Νορμανδίας, νῦν δὲ τοῦ νομοῦ τοῦ κάτω Σηκράνα πρωτεύουσα πόλις Ρουένη κειμένη ἐν λαμπρᾷ πεδιάδι ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ, εἶναι μία τῶν ἀκμαιοτάτων, βιομηχανικῶν καὶ ἐμπορικῶν πόλεων τῆς Γαλλίας, χρησιμεύουσα ὡς λιμὴν τῶν Παρισίων. Ἡ πόλις ἀρχαιοπρεπὴς οὖσα, ἔχει ὁδοὺς στενὰς καὶ σκοτεινάς, οἰκίας ξυλῖνας, περιπάτους λαμπροὺς, ἀκαδημίας, λύκειον, ἱατρικὴν καὶ βοτανικὴν σχολήν, χημεῖον, τεχνικὰ σχολεῖα, βιβλιοθήκην, πινακοθήκην, βοτανικὸν κῆπον καὶ πολλὰ ἄλλα βιομηχανικὰ, ἐκπαιδευτικὰ καὶ φιλάνθρωπα καταστήματα. Ἐνταῦθα ὑπάρχει καὶ ἀνδριάς τῆς Αὐρηλιανῆς παρθένου, ἣν οἱ Ἀγγλοὶ τῷ 1436 ἔκαυσαν ὡς αἵρετικὴν.

6) Ὁ ΑΓΙΟΣ ΚΛΟΥΔΟΣ 100,000 κατ.

Πρὸς δυσμὰς τῶν Παρισίων εἰς ἀπόστασιν δύο ὥρων κεῖται ἐφ' ὑψηλῆς θέσεως τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ Σηκοάνα ποταμοῦ ἡ πρότερον μὲν μικρὰ πόλις, νῦν δὲ μεγάλη γενομένη, ἅγιος Κλουδος φημιζομένη διὰ τὰ πολυτελέστατα ἀνάκτορα καὶ τοὺς τερπνοτάτους κήπους, ἕνεκα τῶν ὁποίων ὑπῆρξε τὸ τερπνότατον ἐνδιαίτημα πάντων τῶν βασιλέων τῆς Γαλλίας καὶ ἰδίως τοῦ Ναπολέοντος.

§. 6. Πόλεις Γ' τάξεως.

Μετὰ τὴν περιγραφὴν τῶν ὀλίγων πόλεων τῆς δευτέρας τάξεως ὑπολείπονται νὰ προστεθῶσιν, αἱ μικρότεραι, ὅσαι ἀνήκουσι κατὰ τὸν πληθυσμὸν εἰς τὴν γ'. τάξιν, ἔχουσαι ἀπὸ 100,000—50,000 κατοίκων. Τοιαῦται δὲ εἶναι αἱ ἀκόλουθοι.

1) Ἡ Ἀβρὴ (95,000) κειμένη ἐν τῷ μυχῶ τοῦ Βρετανικοῦ κόλπου παρὰ τὴν ἐκβολὴν τοῦ Σηκοάνα, εἶναι μία τῶν ἐπισημοτάτων ἐμπορικῶν πόλεων τῆς Γαλλίας καὶ ὥς ἡ Ρουέννη χρησιμεύει ὡς λιμὴν τῶν Παρισίων, μεγίστην ἐπίδοσιν λαβοῦσα ἀφ' οὗ ὁ Ναπολέων ἀπεφάνθη «ὅτι οἱ Παρίσιοι, ἡ Ρουέννη καὶ ἡ Ἀβρὴ μίαν πόλιν θὰ ἀποτελέσωσιν, ὧν κυρία ὁδὸς ἐστὶν ὁ Σηκοάνας.»

2) Ἡ Ρουδαίση (85,000) ὡραία βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ πόλις κειμένη ἐν τῷ βορείῳ νομῶ τῆς Γαλλίας καὶ ἐπὶ τοῦ βορείου σιδηροδρόμου.

3) Οἱ Ρῆμοι (85,000) ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς Γαλλίας κειμένη ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Καμπανίᾳ ἐν πεδιάδι καταφύτῳ ὑπὸ ἀμπελώνων, κάλλιστον οἶνον παραγόντων, καὶ ἐπίσημος διὰ τὴν στέφιν τῶν βασιλέων τῆς Γαλλίας καὶ διὰ τὸν μέγιστον καὶ πολυτελέστατον Γοτθικὸν ναὸν τῆς Μητροπόλεως, ἐν ᾧ ἐστέφοντο οἱ βασιλεῖς.

4) Ἡ Τουλὼν (80,000 κ.) πόλις κειμένη πρὸς ἀνατολὰς τῆς Μασσαλίας καὶ ἐπισημότατος πολεμικὸς λιμὴν τῆς Γαλλίας ἐν τῇ μεσογείῳ ἔχουσα ναύσταθμον, ναυπηγεῖον καὶ τὸν εὐρυχωρότατον καὶ ἀσφαλέστατον λιμένα τῆς Εὐρώπης.

5) Ἡ Βρέστη (70,000) κειμένη ἐπὶ τοῦ βορειαδυτικωτάτου ἁ-

κρου τῆς Γαλλίας, εἶναι ὁ σπουδαιότατος καὶ ὠχυρότατος πολεμικὸς λιμὴν τῆς Γαλλίας ἐν τῇ παραλίᾳ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ.

6) Ἡ Νίμη (70,000 Νέμαυσος) ἐπίσημος πόλις ἐν τῇ μεσημβρινῇ Γαλλίᾳ κειμένη ἐν εὐφορωτάτῃ κοιλάδι, περιβαλλομένη ὑπὸ δύο σειρῶν λόφων παρὰ τὸν Ῥοδανὸν ποταμὸν ΒΔ. τῆς Μασσαλίας καὶ διατηροῦσα πολλὰ μνημεῖα τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐποχῆς.

7) Οἱ Ἀμβιανοὶ (70,000) πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ τοῦ ποταμοῦ Σομάρα κειμένη ἐν τῇ Πικαρδίᾳ, εἶναι ὀχυρὰ καὶ βιομηχανὸς πόλις, ἔχουσα πολλὰ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα καὶ ἐπίσημος ὡς πατρὶς τοῦ ἱεροκέρυκος τῆς πρώτης Σταυροφορίας Πέτρου τοῦ Ἀμβιανοῦ.

8) Ἡ Λιμωσύνη (65,000 Limoges) πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ τοῦ ἄνω Βιέννου καὶ τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας κειμένη ἐν πεδιάδι καὶ λόφῳ, εἶναι βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα πολυάριθμα ἐπισημονικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα καὶ διατηροῦσα πολλὰ ἀρχαῖα ἐρεῖπια.

9) Αἱ Βερσαλλίαι (65,000) περιώνυμος καθέδρα τοῦ ἸΑ΄ Λουδοβίκου καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ μέχρι τοῦ 1789 κειμένη ΝΔ. τῶν Παρισίων καὶ μίαν μόνην ὥραν ἀπέχουσα τῆς πρωτεύουσας, ἔχει μεγαλοπρεπέστατα καὶ πολυτελέστατα ἀνάκτορα, τερπνοτάτους κήπους, λαμπρὰς ἐπαύλεις, σπάνια ὑδροτεχνήματα, μουσεῖον, πινακοθήκην καὶ ἄλλα πολυτιμώτατα πράγματα.

10) Αἱ Ῥένναι (60,000) πρωτεύουσα τῆς ἄνω Βρετανίας ἐν τῇ βορείῳ Γαλλίᾳ κειμένη ἐπὶ τῶν ποταμῶν Ἰλλου καὶ Βιλαίνου εἶναι ὠραία βιομηχανικὴ πόλις, ἔχουσα πολλὰ ἐπισημονικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καθιδρύματα.

11) Αἱ Ἀγγέραι (60,000 Ἰουλιόμαγος) πρόην μὲν τῆς Ἀνδεγαυίας, νῦν δὲ τοῦ νομοῦ τοῦ κάτω Λείγης πρωτεύουσα κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ ποταμοῦ, εἶναι βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα πολυάριθμα ἐπιστημονικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα.

12) Τὸ Μονπελλιέρον (60,000) ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανικὴ πόλις κειμένη ἐν τῷ μυχῷ τοῦ κόλπου τῆς Αὐὸν ἐπὶ τερπνοτάτης θέσεως, εἶναι ἐπίσημος διὰ τὸ λαμπρότατον κλίμα, χάριν τοῦ

ὁποίου μεταβαίνουνσι πολλοὶ ἀσθενεῖς, διὰ τὸ ἀρχαῖον (1496 ἰδρυθὲν) πανεπιστήμιον καὶ μάλιστα τὴν περιώνυμον ἱατρικὴν σχολήν, τὸν ἀρχαιότατον βοτανικὸν κήπον τῆς Γαλλίας καὶ διὰ τὰ πολλὰ ἐπιστημονικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καθιδρύματα.

13) Ἡ Βεσάνσὼν (55,000, Οὐδσόντιον) πρωτεύουσα τῆς Βουργουνδίας, κειμένη ἐπὶ τοῦ Δουβίου ποταμοῦ, εἶναι πόλις ὀχυρά, ὠραία, βιομηχανικὴ καὶ ἀρχαία, διατηροῦσα πολλὰ ἐρεῖπια τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐποχῆς καὶ ἔχουσα πολλὰ ἐπιστημονικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα.

14) Ἡ Αὐρηλιανὴ (55,000. Κήναβον) πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ τοῦ Λείγερσ ἐν τῇ ὁμωνύμῳ χώρᾳ κειμένη πρὸς Ν. τῶν Παρισίων ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Λείγερσ, εἶναι βιομήχανος, ἐμπορικὴ καὶ ὠραία πόλις ἔχουσα τὸ ἀγαλμα τῆς Αὐρηλιανῆς παρθένου καὶ πολλὰ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα.

15) Αἱ Τουρσαι (52,000. Καισαρόδουνον) πρῶην πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας καὶ νῦν τοῦ νομοῦ κειμένη ἐν εὐφροσύνῃ καὶ λαμπροτάτῃ πεδιάδι καταφύτῳ ὑπὸ ἀμπελώνων καὶ ἐλαιῶνων ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Λείγερσ καὶ ἐπὶ τοῦ μεταξὺ Παρισίων καὶ Νάντης σιδηροδρόμου, εἶναι ὠραία βιομήχανος ἐμπορικὴ πόλις καὶ πατρὶς τοῦ ἁγίου Μαρτίνου (τῷ 400 ἀποθανόντος).

16) Ἡ Δεμάνση (50,000. Οὐνδινον) βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ πόλις κειμένη ἐν τῇ δυτικῇ παραλίᾳ τῆς Γαλλίας καὶ ἔχουσα πολυάριθμα ἐπιστημονικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καθιδρύματα καὶ ἀρχαίων μνημείων ἐρεῖπια διατηροῦσα.

§. 7. Πόλεις Δ'. τάξεως.

Πλὴν δὲ τῶν πόλεων τούτων ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι πολυάριθμοι, ἔχουσαι πληθυσμὸν ὀλιγώτερον τῶν 50,000, τῶν ὁποίων ἐπισημότεραι εἶναι αἱ ἀκόλουθοι.

1) Τὸ Αἰβιον (48,000. Dijon) πόλις ὠραία, βιομήχανος καὶ ἐμπορικὴ κειμένη ἐπὶ τῆς διώρυγος τῆς Βουργουνδίας.

2) Τὸ Κλερμόντιον (45,000) ὠραία πόλις κειμένη πρὸς δυσμὰς

τῆς Λυών, ἐπίσημος διὰ τὴν κατὰ τὸ 1095 γενομένην ἐκκλησιαστικὴν σύνοδον, ἐν ᾗ ἀπεφασίσθη ἡ πρώτη Σταυροφορία.

3) Ἡ Καένν (42,000) βιομήχανος καὶ ὠραία ἐμπορικὴ πόλις κειμένη ἐν τῇ βορείᾳ παραλίᾳ τῆς Γαλλίας ὀλίγον μακρὰν τῆς θαλάσσης καὶ ἐπίσημος διὰ τὸν αἶνον.

4) Ἡ Βονωνιά (40,000. Boulogne) παραλία πόλις κειμένη πρὸς τῷ πορθμῷ τοῦ Καλαισίου, ἀφ' ἧς μεταβαίνουνσιν εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἐντὸς 2 ὥρων.

5) Αἱ Τροϋαί (40,000. Αὐγοστόβονα) βιομήχανος πόλις κειμένη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Σηκοάνα.

6) Ἡ Ἀβενιὼν (38,000) πόλις ὀχυρὰ καὶ βιομήχανος κειμένη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Ῥοδανοῦ, ἐπίσημος εἶναι διὰ τὴν πολυχρόνιον διαμονὴν τῶν Παπῶν καὶ διὰ τὰς δύο ἐκκλησιαστικὰς συνόδους τῷ 1322 καὶ 1337.

7) Τὸ Χερβοῦργον (38,000) παραλία πόλις κειμένη ἐπὶ τῆς Νορμανδικῆς χερσονήσου, εἶναι ὁ ὀχυρώτατος πολεμικὸς λιμὴν τῆς βορείας Γαλλίας, διὰ τὴν ὀχύρωσιν τοῦ ὁποίου ἐδαπάνησεν ὁ Ναπολεὼν 20,000,000 φράγκων.

8) Τὸ Λορίεντον (37,000) βιομήχανος πόλις, κειμένη ἐπὶ τῆς Ν. παραλίας τῆς Βρετανίας, εἶναι ὀχυρὸς πολεμικὸς λιμὴν τῆς Γαλλίας ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ ὠκεανῷ.

§. 8. Ἐπίκτητοι γῶραι.

Τῶν ἐπικτήτων χωρῶν ἡ μὲν Κορσικὴ, Νίκαια καὶ Σαβαυδία περιεγράφησαν ἤδη ἐν τῇ τῆς Ἰταλίας περιγραφῇ.

Αἱ δὲ ἐκτὸς τῆς Εὐρώπης κατακτήσεις τῆς Γαλλίας εἶναι αἱ ἀκόλουθοι.

1) Ἐν Ἀφρικῇ τὸ Ἀλγέριον κατακτηθὲν ἀπὸ τοῦ 1830, αἱ παρὰ τὸν Σενεγάλην ποταμὸν τῆς ἄνω Γουϊνείας ἀποικίαι, ἡ νῆσος Ἐνωσις (Βουρβῶν) καὶ αἱ 3 νῆσοι τῆς Μαγαδασκάρης.

2) Ἐν Ἀσίᾳ ἡ Πανδιχερή, Χανδερναγόρη, ἡ Καρικάλη, ἄλλα τινὰ μέρη τοῦ Ἰνδοστάν καὶ ἡ Κοχιγγίνα μετὰ τῆς Καμβοίας.

3) Ἐν Ἀμερικῇ μέρος τῆς Γουϊάνης μετὰ τῆς Καϋένης, αἱ μι-

κραι Ἀντίλλαι, ἡ Μαρτινίκα, Γουαδελούπα, ὁ ἅγιος Βαρθολομαῖος καὶ ἄλλαι τινὲς νῆσοι.

4) Ἐν Ὠκεανίᾳ ἡ Νέα Καληδονία καὶ αἱ Μαρκέσαι νῆσοι.

Ὡς ἐν Ἰταλίᾳ ὑπάρχει ἡ μικρὰ δημοκρατία τοῦ ἁγίου Μαρίνου οὕτω καὶ ἐν Γαλλίᾳ ὑπάρχει ἡ μικρὰ ἡγεμονία τοῦ Μονάκου ἔχουσα ἑκτασιν 4 □ μιλ. καὶ πληθυσμὸν 3,127 κατοίκων, ὧν ἡ ὁμώνυμος πρωτεύουσα ἔχει 1387 κατ.

§. 9. Κλίμα, ἔδαφος καὶ προϊόντα.

Τὸ μὲν κλίμα τῆς Γαλλίας ἀνηκούσης εἰς τὰ κεντρικὰ τῆς Εὐρώπης κράτη εἶναι ἐν γένει μὲν συγκερασμένον, ἰδίᾳ δε, ἐπειδὴ ἡ νότιος πλευρὰ αὐτῆς ἐκτείνεται μέχρι τῆς Μεσογείου θαλάσσης, εἰς τὰς τρεῖς νοτίους ἐπαρχίας εἶναι θερμόν, ὅμοιον πρὸς τὸ τῆς Ἰταλίας καὶ Ἰσπανίας, μεθ' ὧν συνέχεται. Τὸ δὲ ἔδαφος τῆς πεδινῆς χώρας εἶναι καρποφορώτατον καὶ κάλλιστα καλλιεργημένον καὶ ἐπομένως ἡ Γαλλία θεωρεῖται ὡς ἡ εὐτυχεστάτη χώρα τῆς Εὐρώπης. Διότι ἡ φυσικὴ θέσις αὐτῆς, ἡ τῶν ὑδάτων ἀφθονία καὶ ἡ κανονικὴ, τεχνικὴ καὶ σκόπιμος διανομὴ αὐτῶν εἰς οὐδὲν ἄλλο κράτος τῆς Εὐρώπης εὐρίσκονται ἐπωφελέστερον συνηνωμένα ὡς ἐν Γαλλίᾳ.

Καὶ τὰ προϊόντα αὐτῆς εἶναι δημητριακοὶ καρποί, ἐπαρκοῦντες εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν κατοίκων, γεώμηλα, ἀφθονα ὀπωρικά, οἶνοι κάλλιστοι τῆς Καμπανίας, τῶν Βουρδιγάλων καὶ τῆς Βουργουνδίας, ἔλαιον, μέταξα, ἄνθη καὶ μεσημβρινὰ προϊόντα. Ἡ κτηνοτροφία ὅμως δὲν εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένη καὶ προωδευμένη, ὡς ἡ γεωργία.

§. 10. Βιομηχανία, ἐμπόριον καὶ συγκοινωνία.

Καὶ τὰ τρία ταῦτα τοσαύτην πρόοδον, ἀνάπτυξιν καὶ ἑκτασιν ἔλαβον ἐν Γαλλίᾳ, ὅσῃν εἰς οὐδεμίαν ἄλλην χώραν τῆς Εὐρώπης, διότι τὰ μὲν προϊόντα τῆς βιομηχανίας ἤτοι μεταξωτά, βαμβακερινά, μάλλινα, τὰ τῆς πολυτελείας καὶ τὰ τοῦ νεωτερισμοῦ ὑ-

περέχουσι καὶ διαφέρουσι κατὰ τὴν ἐντέλειαν, στερεότητα καὶ κομψότητα ἀπὸ τὰ ὁμοειδῆ πάντων τῶν κρατῶν τῆς Εὐρώπης. Τὸ δὲ ἐμπόριον συνιστάμενον ἐκ τῶν φυσικῶν καὶ τεχνικῶν προϊόντων εἶναι λίαν προωδευμένον καὶ κατέχει τὰ δευτερεῖα ἐν τῇ Εὐρώπῃ· διότι ἡ μὲν ἐξαγωγή αὐτοῦ ἀναβαίνει εἰς 3,800 ἑκατ. φράγκων, ἡ δὲ εἰσαγωγή εἰς 3,500 ἑκατ. φράγκων.

Καὶ ἡ συγκοινωνία ἐκτελεῖται διὰ 480 ἀτμοπλοίων, 16,000 πλοίων, διὰ τῶν πολυαρίθμων σιδηροδρόμων ἔχόντων ἑκτασιν 22,700 κिलομέτρων, τῶν ταχυδρομείων 6,000 καὶ τῶν τηλεγράφων, 5,800 γεωγρ. μιλίων ἑκτασιν ἔχόντων.

§. 11. Πρόσοδος, ἔξοδα, στρατιωτικὴ καὶ ναυτικὴ δύναμις.

Ἡ μὲν πρόσοδος ἀναβαίνει εἰς 2,760,500,600 φράγκων, ἡ δὲ δαπάνη εἰς 2,756,350,900 φράγκων καὶ τὸ δημόσιον χρέος εἰς 24 δισεκατομμύρια. Ὁ δὲ στρατὸς τῆς ξηρᾶς ἐν καιρῷ εἰρήνης μὲν ἀνέρχεται εἰς 500,000, ἐν καιρῷ δὲ πολέμου κατὰ τὸν νέον διοργανισμόν εἰς 1,750,000 ἀνδρῶν. Ὁ δὲ στόλος συνίσταται ἐξ 166 πολεμικῶν πλοίων.

§. 12. Κάτοικοι, γλῶσσα, θρησκεία καὶ πολίτευμα.

Τῶν κατοίκων τῆς Γαλλίας τὰ μὲν $\frac{9}{10}$ εἶναι Γάλλοι, συνιστάμενοι ἐκ Κελτῶν ἐκρωμαϊσθέντων καὶ ἐκ Γερμανικῶν στοιχείων, τὸ δὲ $\frac{1}{10}$ ἐκ διαφόρων ἄλλων στοιχείων ἦτοι Γερμανῶν, Ἰταλῶν, Ἀγγλῶν, Ἰουδαίων καὶ Ἀθιγγάνων. Ἡ δὲ Γαλλικὴ γλῶσσα εἶναι θυγάτηρ τῆς Λατινικῆς, ὡς αἱ λοιπαὶ Ῥωμαϊκαὶ γλῶσσαι ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν Γερμανικῶν στοιχείων. Κατὰ δὲ τὴν θρησκείαν πάντες οἱ κάτοικοι, πλὴν ὀλίγων Ἰουδαίων, εἶναι Χριστιανοὶ Καθολικοῦ δόγματος 36,000,000, Διαμαρτυρόμενοι 500,000 καὶ Ἰουδαῖοι 50,000. Τὸ δὲ πολίτευμα εἶναι, ἀπὸ τοῦ 1871 δημοκρατικὸν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Γρεβύ.

§. 13. Ἑκπαίδευσις καὶ πολιτισμός.

Κατὰ μὲν τὴν ἑκπαίδευσιν ἡ Γαλλία ἀπολείπεται καὶ νῦν ἔτι πολλῶν ἄλλων τῇν Εὐρώπης κρατῶν· διότι ὑπάρχουσιν 8—9 εκατομμύρια ἄνθρωπων, οἵτινες ἀγνοοῦσι νὰ γράφωσι καὶ νὰ ἀναγινώσκωσι δι' ἑλλειψιν νόμου ὑποχρεωτικῆς ἑκπαιδεύσεως, ὡς ἐν ἄλλοις τῆς Εὐρώπης κράτεσι. Διὰ μὲν τὴν δημοτικὴν ἑκπαίδευσιν ὑπάρχουσι δημόσια δημοτικὰ σχολεῖα 65,000 μετὰ 5,000,000 μαθητῶν καὶ 18,000 ἰδιωτικὰ ἀρρένων, 15,000 δὲ κορασίων· διὰ δὲ τὴν μέσσην ἑκπαίδευσιν 90 λύκεια καὶ 280 σχολεῖα. Πρὸς τοῦτοις δὲ 260 ἱεροδιδασκαλεῖα καὶ 900 ἰδιωτικὰ ἑκπαιδευτήρια. Καὶ διὰ τὴν ἀνωτάτην ἑκπαίδευσιν ἐν πληρέστατον Πανεπιστήμιον ἐν Παρισίοις, ὡς τὰ Γερμανικά, διάφοροι σχολαὶ 52 ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, πολυάριθμοι Ἀκαδημαῖι καὶ πολλὰ εἰδικὰ σχολεῖα ἐπιστημονικὰ καὶ τεχνικά. Κατὰ δὲ τὸν πολιτισμὸν ἡ Γαλλία διὰ τῶν τεχνῶν, ἐπιστημῶν, τῆς γλώσσης, τῆς βιομηχανίας καὶ τοῦ ἐμπορίου θὰ κατεῖχε τὴν πρώτην θέσιν μετὰξὺ τῶν κρατῶν τῆς πρώτης τάξεως ἂν ἦτον διαδεδομένη ἡ δημοτικὴ ἑκπαίδευσις εἰς πάντας τοὺς κατοίκους αὐτῆς. Ἐσχάτως δὲ μόλις κατωρθώθη νὰ εἰσαχθῇ ὁ περὶ ὑποχρεωτικῆς ἑκπαιδεύσεως νόμος.

ΠΙΝΑΞ

Τῶν ἐπισημοτέρων πόλεων τῆς Γαλλίας
κατὰ τὸν πληθυσμὸν.

Παρίσιοι	2,000,000	κατ.	Λιμωσύνη	65,000	κατ.
Λυὼν	350,000	»	Βερσαλλίαι	65,000	»
Μασσαλία	330,000	»	Ρένναι	60,000	»
Βορδῶ	220,000	»	Ἀγγέραι	60,000	»
Λίλλη	170,000	»	Μοντπελλιέρων	60,000	»
Τολῶσσα	140,000	»	Βεσανσῶν	55,000	»
Ἀγ. Στέφανος	135,000	»	Αὐρηλιανή	55,000	»
Νάντη	130,000	»	Τοῦρσαι	52,000	»
Ρουέννη	110,000	»	Λεμάνση	50,000	»
Ἀγ. Κλοῦδος	100,000	»	Δίξιον	48,000	»
Ἀβερν	95,000	»	Κλερμόντιον	45,000	»
Ρουβαίση	85,000	»	Καένη	42,000	»
Ρῆμοι	85,000	»	Βονωνία	40,000	»
Τουλὼν	80,000	»	Τρόυαι	40,000	»
Βρέστη	70,000	»	Ἀβενιῶν	38,000	»
Νίμη	70,000	»	Χερβοῦργον	38,000	»
Ἀμβιανοὶ	70,000	»	Λορίεντον	37,000	»

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΕΛΒΕΤΙΑ.

"Εκτασις 782 □ κάτοικοι 2,700,000.

α'.) Φυσική κατάστασις.

§. 1. "Ορια τῆς Ἑλβετίας.

Ἡ ὑψηλοτάτη χώρα τῆς Εὐρώπης, ἥτις στερεῖται παραλίων καὶ τῶν πλεονεκτημάτων τῆς θαλάσσης εἶναι ἡ Ἑλβετία. Αὕτη πρὸς βορρᾶν μὲν ὀρίζεται ὑπὸ τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας καὶ ἰδίως ὑπὸ τῆς Βαυαρίας, πρὸς Δ. δὲ ὑπὸ τῆς Γαλλίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Ἰταλίας καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Αὐστρίας καὶ εἶναι ἡ ἔδρα τῶν ὑψηλοτάτων τῆς Εὐρώπης ὀρέων.

§. 2. "Ορη αὐτῆς,

Ἡ Ἑλβετία πληροῦται ὑπὸ τῶν Ἀλπεων, αἵτινες διακρίνονται εἰς τρία κυριώτατα μεγάλα τμήματα καὶ διαιροῦνται εἰς δυτικές, κεντρικὰς καὶ ἀνατολικὰς Ἀλπεις.

1) Αἱ δυτικαὶ Ἀλπεις, διαιροῦνται εἰς παραλίαν Ἀλπειν, ἐχούσας ὑψηλοτέραν κορυφὴν τὸ Βήσουλον 12,000 ποδ. εἰς Κοττίας Ἀλπεις, ἐκτεινομένης ἀπὸ τοῦ Βησούλου μέχρι τοῦ Κενίσου ἔχοντος ὕψος 11,000 ποδ. καὶ εἰς Ἑλληνικὰς (οὕτως ὀνομαζομένης κατὰ τὴν μυθολογίαν ἐξ Ἑλλήνων διαβάντων ποτὲ αὐτάς) ἐκτεινομένης ἀπὸ τοῦ Κενίσου μέχρι τοῦ Λευκοῦ ὄρους, κειμένου μεταξὺ τοῦ Πεδεμοντίου καὶ τῆς Σαβαυδίας καὶ ἔχοντος ὕψος 15—16,000 ποδῶν.

2) Αἱ κεντρικαὶ Ἀλπεις, ὑποδιαιροῦνται εἰς κυρίως κεντρικὰς, ἐκτεινομένης ἀπὸ τοῦ Λευκοῦ ὄρους μέχρι τοῦ ἁγίου Βερ-

νάρδου, ἔχοντος ὕψος 12,000 ποδῶν εἰς βορείους καὶ μεσημβρινὰς Ἀλπεις.

3) Αἱ ἀνατολικαὶ Ἀλπεις εἶναι μακρότεραι μὲν, ἀλλὰ χαμηλότεραι τῶν λοιπῶν Ἀλπεων καὶ καλοῦνται Αὐστριακαὶ Ἀλπεις διακλαδιζόμεναι εἰς πολλὰς διακλαδόσεις καὶ ἐκτεινόμεναι πρὸς Α. μέχρι τοῦ Δουνάβεως.

4) Ὁ Ἰόρας ἐκτεινόμενος ἐν τῇ δυτικῇ πλευρᾷ κατ' ἀρχὰς μὲν ἀποτελεῖ τὰ ὅρια τῆς Ἑλβετίας καὶ Γαλλίας, εἴτα δὲ στρεφόμενος πρὸς Α. ἐξαπλοῦται εἰς τὴν Ἑλβετίαν καὶ ἔχει ὕψος 5,500 ποδῶν.

§. 3. Ποταμοί.

Ἡ Ἑλβετία μικρὰ χώρα οὕσα ὀλίγους ποταμοὺς ἔχει, ἀλλὰ μεγάλους, πηγάζοντας ἐκ τῶν ὀρέων αὐτῆς, τὸν Ῥῆνον, τὸν Ῥοδανὸν καὶ τὸν Τίκινον, οἵτινες ἀνήκουσιν καὶ εἰς τὰς γειτονικὰς χώρας, δι' ὧν διέρχονται.

1) Ὁ Ῥῆνος (1) εἰς τῶν μεγάλων ποταμῶν τῆς Εὐρώπης καὶ ἰδίως τῆς Γερμανίας, διότι τὸ μέγιστον μέρος τῆς πορείας αὐτοῦ ἀνήκει εἰς τὴν Γερμανίαν, πηγάζων ἐκ τριῶν μερῶν τῶν Ἑλβετικῶν Ἀλπεων καὶ μάλιστα τοῦ Ἀδούλα, πλησίον τοῦ ὁποῦ πηγάζει καὶ ὁ Ῥοδανός, διερχόμενος τὴν Κωνσταντίαν λίμνην, καὶ ἐν τῇ μακρᾷ πορείᾳ αὐτοῦ δεχόμενος δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν 12,200 παραποτάμους, σχηματίζων πολλοὺς καταρράκτας, καὶ διὰ τριῶν στομιῶν ἐκβάλλων εἰς τὸν κόλπον τῆς Ῥοτερδάμης, ἀντικρὺ τῆς Ἀγγλίας, εἶναι ἐπισημότερος διὰ τὸ μέγεθος, τὴν μεγαλοπρέπειαν, τὴν διαύγειαν τῶν ὑδάτων, τὰς καταφύτους καὶ τερπνὰς ὄχθας, τὴν ἀφθονίαν τῶν ἰχθύων, τοὺς λαμπροὺς οἶνους καὶ διὰ τὴν ἱστορικὴν σημασίαν ἐν ταῖς Γερμανικαῖς παραδόσεσιν.

2) Ὁ Ῥοδανός εἰς τῶν μεγάλων ποταμῶν τῆς Γαλλίας πηγάζων ἐκ τῶν Ἑλβετικῶν Ἀλπεων καὶ σχηματίζων τὴν λίμνην τῆς Γενεύης, εἶναι κατὰ μὲν τὴν πηγὴν ποταμὸς τῆς Ἑλβετίας, κατὰ

(1) Τὸ ὄνομα τοῦ ποταμοῦ ἐτυμολογεῖται κατὰ τινες μὲν ἐκ τοῦ «ρεῖν», κατὰ τινες δὲ ἐκ τοῦ «rhen» rein, καθαρὸς καὶ διαυγὴς ποταμός.

τά δὲ τὴν πορείαν τῆς Γαλλίας καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν κόλπον τῆς Λυών.

3) Ὁ Τίκινος πηγάζων ἐκ τοῦ ἁγίου Γοτθάρδου καὶ διερχόμενος τὴν λίμνην Οὐρβανὸν παρὰ τὴν Παυτιὰν εἰσέρχεται εἰς τὸν Πάδον ἐκβάλλοντα εἰς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος.

§. 4. Λίμναι.

Οὐδεμία ἄλλη τοσοῦτον μικρὰ χώρα τῆς Εὐρώπης ἔχει τοσαύτας καὶ τοιαύτης ὥραιας λίμνας, ὅσον ἡ ὄρεινὴ Ἑλβετία, ἥτις κατὰ τὰ ὄρη καὶ τὰς λίμνας πλεονεκτεῖ τῶν ἄλλων κρατῶν· τῶν δὲ πολυαριθμῶν λιμνῶν ἐπισημότεραι εἶναι αἱ ἀκόλουθοι.

1) Ἡ τῆς Γενεύης (Λεμάνη λίμνη παρὰ τοῖς ἀρχαίοις) κειμένη ἐν τῇ ΝΑ. γωνίᾳ τῆς Ἑλβετίας μεταξὺ ταύτης καὶ τῆς Σαρδηνίας ἔχει σχῆμα τόξου, ἐμβαδὸν 11 □ μιλίων καὶ μῆκος μὲν 17 ὥρων, πλάτος δὲ 3 καὶ βάθος 920 ποδῶν, καὶ εἶναι λίαν ἰχθυοφόρος, πλωτὴ διὰ πλοίων καὶ ἀτμοπλοίων καὶ περίφημος διὰ τὰς φυσικὰς καλλονὰς τῶν ὄχθων αὐτῆς.

2) Ἡ τῆς Κωνσταντίας (τῆς Βριγαντίας λίμνη) κειμένη ἐν τῇ ΒΑ. γωνίᾳ τῆς Ἑλβετίας μεταξὺ ταύτης, τῆς Βαυαρίας καὶ τῆς Βυρτεμβέργης ἔχει ἐμβαδὸν $8\frac{1}{2}$ □ μιλ., περίμετρον 40 ὥρων, μῆκος 15 ὥρων, πλάτος 3 ὥρων καὶ βάθος 850 ποδῶν, εἶναι λίαν ἰχθυοφόρος, ἐξάγουσα 26 εἶδη ἰχθύων καὶ περίφημος διὰ τὰς λαμπρὰς ὄχθας αὐτῆς, ἐφ' ὧν κεῖνται πόλεις καὶ κωμοπόλεις.

3) Ἡ τῆς Νευσιατέλης ἐπιμήκης λίμνη κειμένη πρὸς βορρᾶν τῆς Γενεύης λίμνης καὶ ὑψηλοτέρα ταύτης οὖσα, ἔχει μῆκος μὲν 9 ὥρων, πλάτος δὲ 3 καὶ βάθος 400 ποδῶν καὶ εἶναι λίαν ἰχθυοφόρος.

4) Ἡ τῆς Ζυρίχης λίμνη κειμένη ἐν τῇ βορείᾳ πλευρᾷ τῆς Ἑλβετίας πρὸς νότον τῆς ὁμωνύμου πόλεως, ἔχει μῆκος μὲν 9 ὥρων, πλάτος δὲ $\frac{3}{4}$ τῆς ὥρας καὶ βάθος 600 ποδῶν, ὁμοιάζουσα πρὸς ποταμὸν μᾶλλον ἢ λίμνην, διαιρεῖται εἰς ἄνω καὶ κάτω λίμνην, εἶναι λίαν ἰχθυοφόρος τρέφουσα 30 εἶδη ἰχθύων καὶ ἐπίσημος διὰ

τὰς τερπνὰς ὄχθας καταφύτους ὑπὸ ἀμπελώνων καὶ οἰκουμένας ὑπὸ χωρίων καὶ κωμοπόλεων βιομηχανικῶν.

Πλὴν τούτων ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι 5—6 μικρότεραι λίμναι κείμεναι εἰς διάφορα μέρη τῆς κεντρικῆς καὶ δυτικῆς Ἑλβετίας.

6.) Πολιτικὴ κατάστασις.

§. 5. Ἱστορικὴ ἐποψις.

Οἱ ἀρχαῖοι κάτοικοι τῆς Ἑλβετίας ἀνήκοντες εἰς τὴν μεγάλην Κελτικὴν φυλὴν, ὥκουν τὸ πάλαι ἐν τῇ μεταξὺ τοῦ Ῥήνου, Ῥοδανοῦ, Ἰόρα, τῆς Γενεύης λίμνης καὶ τῆς Κωνσταντίας ἐκτεινομένη ὀρεινῇ χώρᾳ καὶ ἐν τῇ ἐποχῇ τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος ἀποπειραθέντες νὰ ἐγκατασταθῶσιν εἰς τὴν Γαλλίαν, προσεβλήθησαν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων καὶ ἀναγκασθέντες νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν ὑπετάγησαν μετὰ τῶν Γάλλων εἰς τὸν Καίσαρα τῷ 58 π. Χρ. καὶ ἀπεδέχθησαν τὴν γλῶσσαν καὶ τὰ ἥθη τῶν Ῥωμαίων. Ἐν ἀρχῇ δὲ τοῦ ε'. αἰῶνος κατὰ τὴν μεγάλην τῶν ἐθνῶν μετανάστευσιν κατέλαβον τὴν χώραν αὐτῶν Γερμανικὰ ἔθνη καὶ κατὰ τὸν 5' αἰῶνα ὑπέκυψαν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Φράγκων καὶ Γερμανῶν, ὅτε ἡ χώρα τῶν διηρέθη εἰς πολλὰ τμήματα καὶ ἐλευθέρας πόλεις, κατὰ δὲ τὸν 10' αἰῶνα (1291) συνέστησαν τὴν ὁμοσπονδίαν καὶ γενναίως ἠγωνίσθησαν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας πρῶτον μὲν κατὰ τῶν Ἀψβούργων, εἶτα δὲ κατὰ τῶν Βουργουνδίων καὶ συνεκρότησαν 13 τοπαρχίας καὶ μετὰ τὴν Γαλλικὴν ἐπανάστασιν ἐγένοντο 22 τοπαρχίαι. Τούτων δὲ δύο ἡ Οὐντ ερβάλδη καὶ ἡ Βασιλεία ὑποδιηρέθησαν.

§. 6. Πολιτικὴ διαίρεσις.

Ἡ Ἑλβετία νῦν διαιρεῖται κατὰ τὰ προειρημένα εἰς 22 Τοπαρχίας καὶ εἰς 25 ἐλευθέρας δημοκρατικὰς πολιτείας, τῶν ὁποίων 15 μὲν εἶναι Γερμανικαί, 3 Γαλλικαί, 2 μικταὶ Γαλλογερμανικαί, 1 Ἰταλικὴ καὶ μία μикτή.

Αὗται δὲ εἶναι αἱ ἀκόλουθοι.

α') Γερμανικαί.

- 1) Ἡ Οὐντερβάλδη, διαιρεθεῖσα εἰς ἀνατολικήν καὶ δυτικήν.
- 2) Ἡ Οὐρία ἡ πολυπληθεστάτη.
- 3) Ἡ Γλαρίς συνισταμένη ἐκ τῆς Αἰνθίας κοιλάδος.
- 4) Ἡ Σουητία (Schwyz.)
- 5) Τὸ Ζύγιον ἡ ἐλαχίστη πασῶν.
- 6) Ἡ Λυκέρνη παρὰ τὴν ὁμώνυμον λίμνην.
- 7) Ὁ ἄγ. Γαληνὸς λαβοῦσα τὸ ὄνομα ἐκ τοῦ ὁμωνύμου ἀγίου.
- 8) Ἡ Ἀππενζέλη διαιρουμένη εἰς ἐντεῦθεν τοῦ Ῥήνου καὶ ἐκεῖθεν αὐτοῦ.
- 9) Ἡ Θουργοβία ἡ εὐφορωτάτη πασῶν ἀριστερόθεν τοῦ Ῥήνου καὶ τῆς Κωνσταντίας.
- 10) Ἡ Σχαφούση παρὰ τὸν Ῥήνον.
- 11) Ἡ Ζυρίχη περὶ τὴν ὁμώνυμον λίμνην.
- 12) Ἡ Ἀργοβία ἐν τῇ συμβολῇ τοῦ Ῥήνου καὶ Ἀραρος.
- 13) Ἡ Βασιλεία διηρημένη εἰς δύο τμήματα.
- 14) Τὸ Σολόθουρν ἐν εὐφορωτάτῃ πεδιάδι.
- 15) Ἡ Βέρνη ἡ ἐπισημοτέρα πασῶν.

β') Γαλλικαί.

- 16) Ἡ Γενεύη ἐν τῇ ΝΑ. γωνίᾳ τῆς Ἑλβετίας.
- 17) Ἡ Βαάδη (Οὐαδον) μεταξὺ τῶν λιμνῶν Γενεύης καὶ Νευσατέλης.
- 18) Ἡ Νευσατέλη παρὰ τὴν ὁμώνυμον λίμνην.

γ') Γαλλογερμανικαί.

- 19) Ἡ Φρειβούργη ἐν μέρει πεδινῇ καὶ ἐν μέρει ὄρεινῇ.
- 20) Ἡ Βαλλισία (Οὐαλλίς) ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Ῥοδανοῦ.

δ') Ἰταλική.

- 21) Ἡ τοῦ Τικίνου συνισταμένη ἐκ τῶν κοιλάδων τοῦ Τικίνου ποταμοῦ.

ε') Μικτή.

22) Ἡ Γρασυμβόνδη μικτὴ καὶ μεγίστη πασῶν κατὰ τὴν ἔκτασιν.

§. 7. Πόλεις τῆς Ἑλβετίας.

Ἡ Ἑλβετία μικρὰ τὴν ἔκτασιν καὶ τὸν πληθυσμὸν οὕσα καὶ εἰς 25 μικρὰς δημοκρατίας διαιρουμένη πολιτικῶς δὲν ἔχει, ὥς ἄλλα κράτη, οὔτε πολλὰς οὔτε μεγάλας πόλεις, ἀλλ' ὀλίγας καὶ μικρὰς, κώμας δὲ καὶ κωμοπόλεις πολλὰς. Τὰς δὲ ὑπαρχούσας διακρίνομεν εἰς δύο τάξεις κατὰ τὸν πληθυσμὸν, ἐν τῇ πρώτῃ τῶν ὁποίων κατατάσσονται ὅσαι ἔχουσιν ἀπὸ 30,000—20,000 κατ. καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ ὅσαι ἔχουσιν ἀπὸ 20,000—10,000.

Πόλεις Α'. τάξεως.

Εἰς ταύτην τὴν τάξιν ἀνήκουσιν αἱ ἀκόλουθοι 6 πόλεις.

1) Η ΓΕΝΕΥΗ, 52,000 κατοίκων.

Ἡ πρωτεύουσα τῆς δυνάμεως Γαλλικῆς τοπαρχίας, ἡ πολυπληθεστάτη, βιομηχανικωτάτη, εὐανδροτάτη, πλουσιωτάτη καὶ ὠραιότατη πόλις τῆς Ἑλβετίας Γενεύη, κειμένη ἐπὶ τῆς ἐξόδου τοῦ Ῥοδανοῦ ποταμοῦ ἐκ τῆς λίμνης, διαιρεῖται εἰς τρία ἄνισα τμήματα συγκοινωνοῦντα διὰ λαμπρῶν γεφυρῶν πρὸς ἄλληλα καὶ περιβαλλομένη ὑπὸ τερπνοτάτων περιχώρων, εἶναι μεγαλοπρεπεστάτη νέα πόλις, εἰς τὴν ὁποίαν λαμπροτάτην θέαν παρέχουσιν ἡ λίμνη, ὁ Ῥοδανὸς καὶ τὸ πόρρωθεν φαινόμενον χιονοσκεπὲς Λευκὸν ὄρος τῶν Ἀλπεων. Ἡ Γενεύη θαυμάζεται πρῶτον μὲν διὰ τὴν τερπνοτάτην θέσιν, δεύτερον δὲ διὰ τὴν μεγάλην βιομηχανίαν καὶ ἐμπορίαν, ἰδίως δὲ διὰ τὰ πολυάριθμα ὥρολογιοποιεῖα, χρυσοουργεῖα καὶ πλούσια ἐμπορικὰ καταστήματα καὶ τρίτον διὰ τὴν πνευματικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν πρόοδον αὐτῆς, καθ' ἣν ὑπερέχει πάσας τὰς λοιπὰς πόλεις τῆς Ἑλβετίας διότι ἔχει πανεπιστήμιον ἀρχαιότατον ἰδρυθὲν τῷ 1368 καὶ ἀνανεωθὲν τῷ 1538 ὑπὸ τοῦ Καλθίνου, δημοσίαν

βιβλιοθήκην, φυσιολογικὸν μουσεῖον, ἀστεροσκοπεῖον, σωφρονιστῆριον καὶ πολλὰ ἄλλα ἐπιστημονικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ καθιδρύματα, καὶ κοινωφελεῖς καὶ εὐεργετικὰς ἐταιρίας. Μεταξὺ δὲ τῶν πολλῶν ἀξιοθεάτων οἰκοδομημάτων διακρίνεται ἡ οἰκία, ἐν ᾗ ἐγεννήθη ὁ περιώνυμος φιλόσοφος Ῥουσσώ, ἡ κατοικία καὶ ὁ τάφος τοῦ Καλβίνου καὶ ὁ μητροπολιτικὸς ναὸς τοῦ ἁγίου Πέτρου ἱδρυθεὶς ἐπὶ ἀρχαίου ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος.

2) Η ΒΑΣΙΛΕΙΑ, 50,000 κατοίκων.

Ἡ πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας, ἡ πρώτη πόλις τῆς Ἑλβετίας κατὰ τὴν μεγάλην ἑκτασιν αὐτῆς ($\frac{2}{3}$, $\square$) καὶ ἡ δευτέρα κατὰ τὸν πληθυσμὸν πόλις Βασιλεία (Basel) κειμένη ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὀχθῶν τοῦ Ῥήνου ποταμοῦ ἐν θέσει ὀχυρωτάτῃ καὶ κεντρικῇ, διαιρεῖται εἰς δύο ἄνισα τμήματα, ὧν τὸ μὲν μεῖζον ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ Ῥήνου, τὸ δὲ μικρότερον ἐπὶ τῆς δεξιᾶς κεῖται. Αὕτη κατὰ τὸν ἰε αἰῶνα ὑπῆρξεν ἡ ἰσχυροτάτη πόλις τοῦ ἄνω Ῥήνου καὶ ἦν πολυπληθεστέρα, παροιμιωδῶς φηφιμιζομένη διὰ τὴν μεγάλην εὐδαιμονίαν της, ὅτε φοβερὸς ἐνσκήψας λοιμὸς μεγάλην ἐπῆνεγκε θραῦσιν εἰς τοὺς κατοίκους, παρὰ τοῖς ὁποίοις καὶ νῦν ἔτι μνημονεύεται ἡ ἔκφρασις «θανατικὸν τῆς Βασιλείας» (Tod von Basel).

Ἡ Βασιλεία βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ πόλις οὖσα ἔχει πολυάριθμα ἐκπαιδευτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ καθιδρύματα ἥτοι πανεπιστήμιον ἀρχαιότατον, ὅπερ κατὰ τοὺς παρελθόντας αἰῶνας ἤκμαζε, βιβλιοθήκην 60,000 τόμων, μουσεῖον, νομισματικὴν συλλογὴν, βοτανικὸν κῆπον, μητρόπολιν ὥραιάν καὶ γέφυραν μεγίστην ἐπὶ τοῦ Ῥήνου, καὶ εἶναι ἐπίσημος διὰ τὰς ἐκκλησιαστικὰς συνόδους.

3) Η ΒΕΡΝΗ, 40,000 κατοίκων.

Ἡ πρωτεύουσα τῆς μεγίστης καὶ ὁμωνύμου τοπαρχίας κειμένη ἐπὶ νήσου, ὑπὸ τοῦ Ἄραρος ποταμοῦ σχηματιζομένης, εἶναι πόλις ὥραιοτάτη καὶ ἔδρα τοῦ συμβουλίου τῆς Ἑλβετικῆς δημοσπονδίας ἔχουσα ὁδοὺς εὐθείας καὶ εὐρείας, οἰκίας λαμπρὰς μετὰ στοῶν

κεκοσμημένους, τερπνοὺς περιπάτους, μέγαν Γοτθικὸν ναόν, πανεπιστήμιον, βιβλιοθήκην, μουσεῖον, ὀρφανοτροφεῖον, νοσοκομεῖον, ἀνάκτορα τῆς ὁμοσπονδίας, πολλὰς ἐπιστημονικὰς ἐταιρίας καὶ λαμπρὰ ἐκπαιδευτικὰ καθιδρύματα.

4) Η ΛΑΥΣΑΝΗ, 30,000 κατοίκων.

Ἡ πρωτεύουσα τῆς Βαάδης ἢ Βααδλάνδης κειμένη ἐν ταῖς μεσημβριναῖς ὑπωρεῖαις τοῦ Ἰόρα ἐπὶ τριῶν λόφων καὶ 20 λεπτὰ μακρὰν τῆς λίμνης Γενεύης, διαιρεῖται εἰς δύο μέρη συγκοινωνοῦντα διὰ μεγαλοπρεποῦς γεφύρας καὶ εἶναι ἐπίσημος διὰ τὸ ἥπιον καὶ ὑγιεινὸν κλίμα, χάριν τοῦ ὁποίου πολλοὶ ξένοι καὶ ἰδίως Ἀγγλοὶ διαμένουσι, διὰ τὰ λαμπρὰ περὶχώρα καὶ διὰ τὰ πολλὰ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα, ἔχουσα βιβλιοθήκην μετὰ σπανίων χειρογράφων, μουσεῖον, μέγα νοσοκομεῖον καὶ μέγιστον μῆτροπολιτικὸν ναὸν ἰδρυθέντα κατὰ τὸν 1' αἰῶνα.

5) Η ΖΥΡΙΧΗ, 25,000 κατοίκων.

Ἡ πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας Ζυρίχη κειμένη ἐπὶ τῆς ἐξόδου τοῦ Αἰμμάτου ποταμοῦ ἐκ τῆς ΒΑ γωνίας τῆς ὁμωνύμου λίμνης, διαιρεῖται εἰς δύο τμήματα, ὧν τὸ μὲν ἀνατολικὸν μεῖζον, κεῖται ἐπὶ τῆς ὑπωρείας τῶν ὀρέων, τὸ δὲ δυτικὸν μικρότερον ὃν ἐπὶ εὐφόρου καὶ λαμπρᾶς πεδιάδος.

Ἡ Ζυρίχη φύσει μία τῶν ὡραιότερων πόλεων τῆς Ἑλβετίας οὔσα, ἔχει πολυάριθμα ἐπιστημονικὰ, ἐκπαιδευτικὰ καὶ φιланθρωπικὰ καταστήματα ἥτοι ἀκμαῖον πανεπιστήμιον, βιβλιοθήκην, βοτανικὸν κῆπον, μέγα πολυτεχνικὸν σχολεῖον τῆς Ὀμοσπονδίας, σχολεῖον τῶν κωφῶν καὶ ἀλάλων, ὀρφανοτροφεῖον, μέγα νοσοκομεῖον τῆς Ὀμοσπονδίας, πολλὰς ἐπιστημονικὰς καὶ καλλιτεχνικὰς συλλογὰς καὶ ἐταιρίας. Διὸ δικαίως ὀνομάζεται ἡ Ζυρίχη Ἑλβετικαὶ Ἀθῆναι καὶ χρησιμεύει ὥς τὸ πνευματικὸν κέντρον τῆς Γερμανικῆς Ἑλβετίας καὶ τῆς Ἑλβετικῆς βιβλεμπορίας.

6) Η ΦΟΝΔΗ, 20,000 κατοίκων.

Ἡ ἕκτη κατὰ τὸν πληθυσμὸν πόλις τῆς Ἑλβετίας, οὐχὶ δὲ

καὶ ἡ πρωτεύουσα τῆς τοπαρχίας Νευσατέλης, ἐν ᾗ κεῖται ἡ Φόνδη (Chaux de Fonds), κειμένη εἰς τὰ σύνορα τῆς Γαλλίας, εἶναι ἐπίσημος διὰ τὴν βιομηχανίαν καὶ ἰδίως διὰ τὴν ὀρολογιοποιίαν, ἔχουσα οἰκίας λαμπράς, μακρὰς ὁδοὺς, χρυσουργεῖα, ἀργυρουργεῖα καὶ ἄλλα διάφορα βιομηχανικὰ καταστήματα.

§. 8. Πόλεις Β'. τάξεως.

Ἐν ταύτῃ τῇ τάξει κατατάσσονται ὅσαι πόλεις ἔχουσιν ἀπὸ 20,000—10,000 κατοίκων· τοιαῦται δὲ εἶναι αἱ ἀκόλουθοι 4.

1) Ὁ ἅγιος Γαληνὸς (20,000) πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου τοπαρχίας λαβοῦσα τὸ ὄνομα ἀπὸ τοῦ ἁγίου Γαληνοῦ, διδάξαντος τὸν Χριστιανισμόν κατὰ τὸν ζ' αἰῶνα, κεῖται πλησίον τῆς Κωνσταντίας λίμνης καὶ εἶναι πόλις βιομηχανικὴ ἔχουσα ἀκαδημαϊκὸν γυμνάσιον, τρεῖς βιβλιοθήκας καὶ πολλὰ βιομηχανικὰ καταστήματα.

2) Ἡ Λυκέρνη (18,000) πρωτεύουσα τῆς ἐν τῷ μέσῳ τῆς Ἑλβετίας κειμένης ὁμωνύμου τοπαρχίας ἐν τῇ ἀπὸ τῆς λίμνης ἐξόδῳ τοῦ ποταμοῦ Ῥεούσσου κειμένη εἰς ὠραίαν καὶ μαγευτικὴν θέσιν, εἶναι μία τῶν ὠραίων πόλεων τῆς Ἑλβετίας ἔχουσα τερπνοὺς κήπους, μεγάλην ἔκτασιν, οἰκίας λαμπράς, ὁδοὺς καλὰς καὶ πολλὰ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα.

3) Ἡ Νευσατέλη (15,000) πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου τοπαρχίας ἀμφιθεατρικῶς κειμένη ἐν τῇ ὑπαρξίᾳ τοῦ Ἰόρα παρὰ τὴν ὁμωνύμον λίμνην εἰς θέσιν τερπνοτάτην, εἶναι ὠραία πόλις, βιομηχανικὴ καὶ πλουσία, ἔχουσα πολλὰ καὶ καλὰ ἐκπαιδευτικὰ καὶ φιланθρωπικὰ καταστήματα.

4) Ἡ Φρειδούργη (12,000) πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου τοπαρχίας κειμένη ἀμφιθεατρικῶς ἐπὶ τῶν δύο πετρωδῶν ὄχθων τοῦ Σαάνου παραποτάμου τοῦ Ἄαρος ποταμοῦ, διαιρεῖται εἰς δύο τμήματα ἥτοι εἰς κάτω πόλιν καὶ εἰς ἄνω πόλιν, συγχωροῦντα δι' ἀποτόμου καὶ θαυμασίως κατεσκευασμένης ὁδοῦ, ἥτις ὀνομάζεται (la grande Fontaine) καὶ ἔχει μεγάλην περίμετρον, οἰκίας καλὰς καὶ ἐκκλησίας.

Πάσαι αἱ ἄλλαι πόλεις καὶ κομποπόλεις τῆς Ἑλβετίας εἶναι μικρότεραι ἔχουσαι πληθυσμὸν μικρότερον τῶν 10,000 κατοίκων.

§. 9. Κλίμα, ἔδαφος καὶ προϊόντα.

Τὸ μὲν κλίμα τῆς Ἑλβετίας, λίαν ὀρεινῆς οὐσῆς καὶ μεταξὺ τῶν ὀρέων περιεχούσης τερπνὰς κοιλάδας καὶ μικρὰς πεδιάδας, ἐν γένει μὲν εἶναι συγκερασμένον, εὐκρατον καὶ ὑγιεινόν, ἰδίᾳ δὲ εἰς μὲν τὰ ὀρεινὰ καὶ ὑψηλὰ μέρη εἶναι ψυχρόν, εἰς δὲ χαμηλὰ καὶ ΝΔ μέρη ἀποκλίνει εἰς τὸ θερμόν. Τὸ δὲ ἔδαφος εἶναι καλῶς καλλιεργημένον καὶ καρποφόρον μὲν εἰς τὰ πεδινὰ, ἄκαρπον δὲ εἰς τὰ ὀρεινὰ μέρη. Τὰ δὲ κυριώτερα προϊόντα τῆς Ἑλβετίας εἶναι δημητριακοὶ καρποὶ μὴ ἐπαρκοῦντες εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν κατοίκων, διότι μόλις τὸ $\frac{1}{7}$ τοῦ ἐδάφους εἶναι καλλιεργήσιμον πρὸς παραγωγὴν ταιούτων, ὀπωρικά πολλά, οἶνον εἰς τὰ ΜΔ μέρη, ἔλαιον, σῦκα, καπνὸν κλπ. τὴν ἔλλειψιν ὅμως τῶν προϊόντων τῆς γεωργίας ἀναπληροῦ ἡ κτηνοτροφία, ἥτις εἶναι λίαν ἀνεπτυγμένη παρέχουσα τὸν κάλλιστον τυρὸν καὶ βούτυραν τῆς Εὐρώπης· ἔχει δὲ καὶ ἄφθονα καὶ πολύτιμα μέταλλα, καὶ ὕδατα μεταλλικά, δάση μεγάλα, παρέχοντα ἄφθονον ξυλικήν, καὶ λαμπρὰ μάρμαρα ἐκ τῶν ὀρέων ἐξάγει.

§. 10. Βιομηχανία, ἐμπόριον καὶ συγκοινωνία.

Ἡ βιομηχανία ἐν Ἑλβετίᾳ καὶ μάλιστα ἐν ταῖς δυτικαῖς καὶ βορείαις τοπαρχίαις εἶναι λίαν ἀνεπτυγμένη καὶ προωθευμένη. Τὰ δὲ ἐπισημότερα βιομηχανικὰ προϊόντα εἶναι λινὰ, βαμβάκερινὰ καὶ μεταξωτὰ ὑφάσματα· ἡ δὲ ὥρολογοποιία ἐν Ἑλβετίᾳ τοσούτον ἀκμάζει, ὥστε τὰ ὥρολόγια αὐτῆς εἶναι διαδεδομένα εἰς ὅλον τὸν κόσμον καθὼς καὶ ἡ χρυσοργία, ἀργυροργία, βαφικὴ καὶ ἐν γένει ἡ κοσμηματοποιία εἶναι λίαν ἀνεπτυγμένα. Τὸ δὲ ἐμπόριον ἀκμάζον εἶναι διττὸν, ἐγχώριον καὶ ἐξωτερικόν εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ Γερμανίαν, τοῦ ὁποίου κέντρον εἶναι ἡ Βασιλεῖα, Ζυρίχη καὶ Λυκέρνη. Καὶ ἡ συγκοινωνία δὲ ἐκτελεῖται ἐν ἑλλείψει θαλάσσης

διὰ πολυαρίθμων σιδηροδρόμων ἔχόντων ἑκτασιν 1500 χιλομέτρων, τῶν ποταμῶν καὶ λιμνῶν καὶ τῶν τηλεγράφων.

§. 11. Πρόσοδος, ἔξοδα καὶ στρατιωτικὴ δύναμις.

Ἡ μὲν πρόσοδος ὑπολογίζεται εἰς 26,000,000, ἡ δὲ δαπάνη ὀλίγον μικροτέρα εἰς 25,800,000 φράγκων. Ἡ Ἑλβετία μόνιμον στρατὸν δὲν ἔχει. Πᾶς ὅμως Ἑλβετὸς ὑποχρεοῦται εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν. Ὁ δὲ οὕτω συγκροτούμενος στρατὸς ἐκ στρατιωτῶν, ἐφέδρων καὶ ἐθνοφυλάκων ἀναβαίνει εἰς τὸν ἀριθμὸν 205,000 ἀνδρῶν, πάντων ἐν καιρῷ ἀνάγκης ὀφειλόντων νὰ ὑπερασπίσωσι τὴν ἐλευθερίαν καὶ τιμὴν τῆς πατρίδος.

§. 12. Κάτοικοι, γλῶσσα, θρησκεία, πολίτευμα καὶ ἐκπαίδευσις.

Τῶν νῦν κατοίκων τῆς Ἑλβετίας 1,850,000 εἶναι Γερμανοί, 65,000 Γάλλοι, 200,000 Ἰταλοὶ καὶ ὀλίγοι Ἰουδαῖοι. Ὡς τοιοῦτοι δὲ τρεῖς γλώσσας λαλοῦσιν, οἱ μὲν πρὸς τὴν Γερμανίαν τὴν Γερμανικὴν, οἱ δὲ πρὸς τὴν Γαλλίαν οἰκοῦντες τὴν Γαλλικὴν καὶ οἱ πρὸς νότον τὴν Ἰταλικὴν. Κατὰ δὲ τὴν θρησκείαν πάντες πλὴν 7,000 Ἰουδαίων εἶναι Χριστιανοί, 1,600,000 Διαμαρτυρόμενοι καὶ 1,100,000 Καθολικοί. Πάντες οἱ Ἑλβετοὶ φημίζονται διὰ τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν πατρίδα καὶ πρὸς τὴν ἐλευθερίαν, πρὸς τιμὴν καὶ σωτηρίαν τῶν ὁποίων οἱ πρόγονοι ὑπέστησαν πολυχρόνιους ἀγῶνας καὶ πολέμους, καθ' οὓς ἀπέδειξαν ἡρωϊκὴν καὶ ἀξιοθαύμαστον ἀνδρείαν. Τὸ δὲ πολίτευμα τῆς Ὁμοσπονδίας ἐν ταῖς πλείσταῖς τοπαρχίαις εἶναι δημοκρατικόν, ἐν ὀλίγαις δὲ ὀλιγαρχικόν. Αἱ δὲ ὁμοσπονδιακαὶ ἀρχαὶ συνίστανται ἐκ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Ἑλβετικοῦ λαοῦ, ἐκ τῶν 44 μελῶν τῆς Διαιτήτης ἐκλεγομένων ἐκ τῶν τοπαρχιῶν ὡς ἀντιπροσώπων καὶ ἐκ τοῦ Ὁμοσπονδιακοῦ συμβουλίου, ἔχοντος τὴν ἀνωτάτην ἐκτελεστικὴν ἀρχήν. Ἐδρα δὲ τῶν ἀρχῶν τούτων εἶναι ἡ Βέρνη.

Καὶ ἡ ἐκπαίδευσις δέ, μάλιστα ἡ δημοτικὴ, τοσοῦτον διαδε-

δομένη καὶ ἀκμαία εἶναι ἐν Ἑλβετία ὥστε αὕτη χρησιμεύει ὡς πρότυπον εἰς πολλὰ τῆς Εὐρώπης κράτη· διότι ἔχει διὰ μὲν τὴν δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν 7,000 σχολεῖα μετὰ 420,000 μαθητῶν, διὰ δὲ τὴν μέσσην ἐκπαίδευσιν ἔχει 40 γυμνάσια καὶ διὰ τὴν ἀνωτάτην ἔχει 5 πανεπιστήμια, ὧν 3 πλήρη ἐν Βασιλείᾳ, Βέρνη καὶ Ζυρίχῃ καὶ 2 ἄνευ ἱατρικῆς σχολῆς ἐν Γενεύῃ καὶ Λαυσάνῃ. Πρὸς τούτοις ἔχει καὶ τὸ μέγα Πολυτεχνικὸν σχολεῖον τῆς Ὁμοσπονδίας ἐν Ζυρίχῃ.

ΠΙΝΑΞ

Τῶν μεγαλητέρων πόλεων τῆς Ἑλβετίας

κατὰ τὸν πληθυσμὸν.

Γενεύη	52,000 κατ.	Φόνδη	20,000 κατ.
Βασιλεία	50,000 »	Ἅγιος Γαληνός	20,000 »
Βέρνη	40,000 »	Λυκέρνη	18,000 »
Λαυσάνη	30,000 »	Νευσατέλη	15,000 »
Ζυρίχη	25,000 »	Φρεμβούργη	12,000 »

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΑΥΣΤΡΟ-ΟΥΓΓΡΙΚΗ ΜΟΝΑΡΧΙΑ.

"Εκτ. 11,333 □ κατ. 38,000,000. σχεδόν.

Ίστορική ἔποψις.

Θεμελιωτής τῆς κατ' ἀρχὰς μὲν μικρᾶς, εἶτα δὲ μεγάλης γενομένης Αὐστριακῆς μοναρχίας, ὑπῆρξεν ὁ κόμης 'Ρουδόλφος ὁ ἐξ 'Αψοβούργου, ὅστις τῷ 1273 ἐξελέχθη αὐτοκράτωρ. Πρῶτος δὲ πυρὴν ταύτης ἦν τὸ ἀρχιδουκάτον τῆς Αὐστρίας, εἰς τὸ ὅποιον μετὰ ταῦτα ἀλληλοδιαδόχως ὁ 'Αψοβουργικός οἶκος δια πολέμων δι' ἐπιγαμιῶν, διὰ συνθηκῶν καὶ διὰ τῆς δόξης τοῦ Γερμανικοῦ αὐτοκρατορικοῦ στέμματος προσέθηκε πάσας τὰς λοιπὰς χώρας, αἵτινες ἀπετέλεσαν τὴν μεγάλην Αὐστριακὴν αὐτοκρατορίαν καὶ μοναρχίαν, ἐκτεινομένην εἰς μέγα μέρος τῆς Εὐρώπης ἀπὸ τοῦ Βελγίου καὶ τῆς 'Ολλανδίας μέχρι τῆς Βενετίας. Πόλεμοι ὅμως ἀτυχεῖς καὶ μάλιστα κατὰ τοῦ Ναπολέοντος ἀφείλον πολλὰς χώρας αὐτῆς καὶ ἐταπείνωσαν τὴν Αὐστρίαν, ἥτις διὰ τῆς συνθήκης τοῦ 1815 διετήρησεν ὅσας χώρας εἶχε μέχρι τοῦ 1859, ὅτε ἀπώλεσε τὴν Λομβαρδίαν, τῷ δὲ 1866 καὶ τὴν Βενετίαν καὶ ἠναγκάσθη νὰ ἀποχωρήσῃ τῆς Γερμανικῆς ὁμοσπονδίας καὶ νὰ παραχωρήσῃ τῇ Οὐγγαρίᾳ διοικητικὴν αὐτονομίαν, ἥτις ἀναγνωρίζει τὸν αὐτοκράτορα ὡς βασιλέα αὐτῆς, στεφθέντα ἐν Πέστη τῇ 8 'Ιουνίου τοῦ 1867.

α') Φυσικὴ κατάστασις.

§. 1. "Θρία τῆς μοναρχίας.

Ἡ Αὐστρο-ουγγαρία ὀρίζεται νῦν πρὸς νότον μὲν ὑπὸ τῆς Τουρκίας καὶ τοῦ 'Αδριατικοῦ πελάγους, πρὸς δυσμὰς δὲ ὑπὸ τῆς

Ἰταλίας, Ἑλβετίας καὶ Βαυαρίας, πρὸς βορρᾶν ὑπὸ τῆς Σαξονίας Πρωσίας καὶ Ῥωσσίας καὶ πρὸς ἀνατολὰς ὑπὸ τῆς Ῥωσσίας καὶ Ῥωμανίας ἐν μέρει· ἐν δὲ μόνον μέρος αὐτῆς περιβάλλεται ὑπὸ τῆς ἀνατολικῆς παραλίας τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους ἀπὸ τῆς Τεργέστης μέχρι τοῦ Κατάρου.

§. 2. Ὅρη καὶ πεδιάδες.

Τῆς Αὐστρο-ουγγαρίας, μᾶλλον ὄρεινῆς ἢ πεδινῆς οὐσῆς, τρία συστήματα ὄρεων, διατεμνόντων αὐτήν, διακρίνονται 1) αἱ Ἀλπεις, 2) τὰ τῆς Βοεμίας καὶ Σουδητία ὄρη καὶ 3) τὰ Καρπάθια ὄρη πρὸς ἀνατολὰς.

1) Αἱ Ἀλπεις διαιρούμεναι εἰς δυτικὰς, κεντρικὰς καὶ ἀνατολικὰς διακλαδίζονται καθ' ὅλην τὴν κεντρικὴν Εὐρώπην καὶ ἀποτελοῦσι τὸ κυριώτερον σύστημα τῶν ὄρεων αὐτῆς. Τούτων δὲ μόνον αἱ ἀνατολικαὶ Ἀλπεις ἀνήκουσιν εἰς τὴν Αὐστρο-ουγγρικὴν μοναρχίαν καὶ εἶναι αἱ μακρότεραι μὲν τῶν λοιπῶν, δυτικῶν καὶ κεντρικῶν, χαμηλότεραι ὅμως ἐκείνων. Ὀνομάζονται δὲ ἰδίως Αὐστριακαὶ Ἀλπεις καὶ διαιροῦνται εἰς βορειανατολικὰς, ὀνομαζομένας Νωρικὰς καὶ ἐχούσας ὕψος 12,000' ποδῶν καὶ εἰς νοτιανατολικὰς ὑποδιαιρουμένας 1) εἰς Καρνικὰς ἐχούσας ὕψος 10,000 ποδῶν, 2) εἰς Ἰουλικὰς ἐχούσας ἴσον ὕψος 3) εἰς Διναρικὰς ἐκτεινομένας εἰς τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους καὶ συνδεομένας μετὰ τῶν ὄρεων τῆς ἑλληνικῆς χερσονήσου ἥτοι μετὰ τοῦ Σαάρδου καὶ 4) εἰς Τρανσυλθανικὰς ἐκτεινομένας μετὰ τῆς Τρανσυλθανίας καὶ Ῥωμανίας καὶ ἐχούσας ὕψος 8,000' ποδῶν.

2) Τὰ δὲ βόρεια ὄρη τῆς μοναρχίας ἥτοι τὰ Βοεμικά, ὧν ἐπισημότερον εἶναι ὁ Ἐρτσος (4,000') καὶ τὰ Σουδητία, περιβάλλοντα τὴν Βοεμίαν καὶ ἔχοντα ὕψος 6,000' ποδῶν περίπου.

3) Τὰ Καρπάθια ὄρη περιβάλλοντά τὴν ΒΑ πλευρὰν τῆς μοναρχίας, εἶναι πλουσιώτατα εἰς μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ διαιροῦνται 1) εἰς βορειοδυτικά, 2) εἰς μεσαῖα καὶ 3) εἰς νοτιανατολικά, ἔχοντα ὕψος ἀπὸ 6,000'—8,000' ποδῶν.

Ἐν τῇ μοναρχίᾳ ὑπάρχουσιν πολλαὶ τερπναὶ κοιλάδες μεταξὺ τῶν ὀρέων σχηματιζόμεναι καὶ πολυάριθμοι καρποφόροι πεδιάδες, ἐπισημότεραι τῶν ὁποίων εἶναι ἡ τῆς Βιέννης, ἡ Βοημικὴ, ἡ Μοραυϊκὴ ἡ ἄνω ἡ μικρὰ Οὐγγρική, ἡ κάτω ἡ μεγάλη Οὐγγρική καὶ ἡ Τρασυλβανική.

§. 3. Ποταμοὶ καὶ λίμναι.

Ἡ Αὐстро-ουγγρική μοναρχία ὑπὸ πολλῶν ὀρέων διατεμνομένη κατὰ διαφόρους διευθύνσεις, ἔχει καὶ ποταμοὺς πηγάζοντας ἐξ αὐτῶν καὶ ἀρδεύοντας τὴν χώραν, ἐπισημότεροι τῶν ὁποίων εἶναι οἱ ἀκόλουθοι.

1) Ὁ προηγουμένως περιγραφεὶς ἤδη ποταμὸς Δούναβις (Ἰστρος) εἰς τῶν μεγίστων τῆς Εὐρώπης πλωτῶν ποταμῶν κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος αὐτοῦ ἀνήκει εἰς τὴν μοναρχίαν ταύτην, ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν Βαυαρικῶν Ἀλπεων καὶ δεχόμενος πολλοὺς παραποτάμους, διατρέχει τὴν Αὐстро-ουγγαρίαν ἀπὸ τοῦ Πασσάου μέχρι τῆς Ὀρσόβας (1336 κिलόμετρα), διέρχεται διὰ τῶν πρωτευουσῶν Βιέννης καὶ Πέστης καὶ εἴτα εἰσερχόμενος εἰς τὴν ἑλληνικὴν χερσόνησον καὶ ἐξακολουθῶν διὰ τῆς Σερβίας, Βουλγαρίας καὶ Ῥωμουνίας, διέρχεται τὴν Σεμένδραν, τὸ Βελιγράδιον, τὸ Βιδίνιον τὴν Νικόπολιν, τὸ Ῥουχτζούκιον, τὴν Σιλίστριαν, τὴν Βραίλαν τὸ Γαλάζιον καὶ τὴν Ἰσμαηλίαν καὶ ἐκβάλλει εἰς τὴν Μαύρην θάλασσαν διὰ τῶν τριῶν στομιῶν τῆς Κιλίας, τοῦ Σουλινᾶ καὶ τοῦ ἁγίου Γεωργίου.

2) Ὁ Ἀθεις (Ἀδίγης παρὰ τοῖς Ἰταλοῖς) πηγάζων ἐκ τῶν Τυρολικῶν Ἀλπεων καὶ διερχόμενος μέρος τῆς Τυρολίας, εἰσέρχεται εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ διατρέχων τὰς ἐπαρχίας τῆς Βερόνης καὶ Παδούης, ἐκβάλλει διαιρούμενος εἰς πολλοὺς βαχίονας εἰς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος.

3) Ὁ Ἀλβις πηγάζων ἐκ τῶν Σουδητιῶν ὀρέων καὶ τὴν βόρειον Βοσμίαν διερχόμενος, εἰσέρχεται εἰς τὴν Σαξονίαν, ἧς τὴν πρωτεύουσαν Δρέσδην διέρχεται, καὶ διαρρέων τὴν δυτικὴν Πρωσσίαν, ἐκβάλλει εἰς τὴν βόρειον Γερμανικὴν θάλασσαν παρὰ τῷ Ἀμβούργῳ καὶ τῇ Ἀλτόνῃ.

4) Ὁ Ὀδερὸς (Οὐιάδος καὶ Viadus παρὰ τοῖς ἀρχαίοις) πηγάζων ἐν τῇ Μοραυῖᾳ ἐκ τινος ἔλους κειμένου μεταξὺ τῶν Σουδητίων καὶ Καρπαθίων ὀρέων καὶ διατρέχων τὸ βορειανατολικὸν μέρος τῆς Μοραβίας, εἰσέρχεται εἰς τὴν Σιλεσίαν τῆς Πρωσσίας, ἧς τὴν πρωτεύουσαν Βρεσλαυτὴν διαρρέει, καὶ ἐξακολουθῶν πρὸς βορρᾶν ἐκβάλλει εἰς τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν παρὰ τὸ Στέτινον.

5) Ὁ Οὐίστούλας (Vistula) πηγάζων ἐκ τοῦ ὁμωνύμου χωρίου (Weichsel) τῆς Αὐστριακῆς Σιλεσίας, εἰσέρχεται εἰς τὴν Ῥωσικὴν Πολωνίαν καὶ διερχόμενος διὰ τῆς πρωτεύουσας αὐτῆς Βαρσοβίας ἐκβάλλει πρὸς βορρᾶν εἰς τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν μεταξὺ τῶν πόλεων Δαντσίκου καὶ Καινιξβέργης.

6) Ὁ ἐλάχιστον μέρος τῆς Αὐστρίας (41 χιλόμετρα) διερχόμενος Ῥήνος. Ἡ Αὐстро-οὐγγαρικὴ μοναρχία δύο καὶ μόνας λίμνας ἔχει μεγάλας καὶ ἀξίας λόγου· αὗται δὲ εἶναι.

1) Ἡ Βαλατῶν (Platensee Γερμαν. ἤτοι κάτω καὶ χαμηλὴ λίμνη) ΝΑ τῆς Πέστης καὶ Βούδης κειμένη, εἶναι ἡ ἐπισημοτάτη τῆς Οὐγγαρίας καὶ ἡ μεγίστη τῆς μεσημβρινῆς Εὐρώπης, ἔχουσα μῆκος μὲν 8 μιλ. πλάτος δὲ $1\frac{1}{2}$, βάθος 36 ποδῶν καὶ ἐμβαδὸν $13\frac{1}{2}$ □ μίλια.

2) Ἡ Φέρτος (Neusiedlersee Γερμαν.) κειμένη ΒΑ τῆς προηγούμενης ἐν τοῖς ὁρίοις τῆς Αὐστρίας καὶ Οὐγγαρίας ΝΑ τῆς Βιέννης, εἶναι μὲν λίαν ἰχθυοφόρος, μικροτέρα ὅμως τῆς Βαλατῶνος ἔχουσα μῆκος μὲν 4 μιλ., πλάτος δὲ $1\frac{1}{2}$ μιλ. καὶ βάθος 13 ποδῶν.

6') Πολιτικὴ κατάστασις.

§. 1. Πολιτικὴ καὶ διοικητικὴ διαίρεσις

τῆς μοναρχίας.

Ἡ Αὐстро-ουγγρικὴ μοναρχία διαιρεῖται πρῶτον μὲν εἰς δύο μεγάλα ἡμίσεα μέρη, τῶν ὁποίων τὸ μὲν πρῶτον ἤμισυ καλούμενον δυτικὴ Αὐστρία περιλαμβάνει πάσας τὰς χώρας, αἵτινες

ἀντιπροσωπεύονται ἐν τῷ Κοινσβουλίῳ τῆς Βιέννης, τὸ δὲ δεύτερον ὀνομαζόμενον ἀνατολικὴ Αὐστρία περιλαμβάνει τὴν ἀπὸ τοῦ 1867 ἀποχωρισθεῖσαν Οὐγγαρίαν μετὰ τῆς Τρανσυλβανίας, Κροατίας, Σλαβονίας, τῆς ἐλευθέρως πόλεως Φιούμης καὶ τῶν Στρατιωτικῶν μεθορίων. Δεύτερον δὲ εἰς 16 τμήματα, ἐν οἷς 4 βασιλείαι, 1 ἀρχιδουκάτον, 7 δουκάτα, 3 κομητείας καὶ 1 μέγα πριγκιπάτον καὶ τῶν ὁποίων 4 μὲν ἀνήκουσιν εἰς τὴν Οὐγγαρίαν τὰ δὲ λοιπὰ 12 εἰς τὴν Αὐστρίαν. Ταῦτα δὲ εἶναι τὰ ἀκόλουθα.

α') ἐν Αὐστρίᾳ.

- 1) Τὸ ἀρχιδουκάτον Αὐστρία διαιρούμενον εἰς Κάτω Αὐστρίαν (2, 130,000 κατ.) ἔχουσαν πρωτεύουσαν τὴν τῆς μοναρχίας Βιέννην (1,100,000) καὶ εἰς Ἀνω Αὐστρίαν (800,000 κατ.) ἔχουσαν πρωτεύουσαν τὴν Λίντσην (Λιντίας).
- 2) Τὸ δουκάτον Σαλτσβούργον (160,000 κατ.) ἔχον πρωτεύουσαν ὁμώνυμον (35,000).
- 3) Τὸ δουκάτον Στυρία (1,400,000) ἔχον πρωτεύουσαν τὸ Γράτσον (80,000).
- 4) Τὸ δουκάτον Καρινθία (350,000) ἔχον πρωτεύουσαν τὴν Κλαγκεμφούρτην (15,000).
- 5) Τὸ δουκάτον Καρνιόλη (450,000) ἔχον πρωτεύουσαν τὴν Λαϊβάχην (25,000).
- 6) Αἱ Κομητεῖαι Γκέρτσιον καὶ Γραδίσκα, ἡ Μαρκιωνία Ἰστρία καὶ ἡ αὐτοκρατορικὴ πόλις Τεργέστη (700,000 κατ.) μὲ πρωτεύουσαν τὴν Τεργέστην (120,000).
- 7) Τὸ βασιλεῖον τῆς Δαλματίας (400,000 κατ.) μὲ πρωτεύουσαν τὴν Ζάραν (15,000).
- 8) Ἡ Κομητεία τοῦ Τυρόλου (950,000 κατ.) μὲ πρωτεύουσαν τὴν Ἰνσβρύκην (20,000).
- 9) Τὸ βασιλεῖον τῆς Βοεμίας (5,000,000 κατ.) μὲ πρωτεύουσαν τὴν Πράγαν (190,000).
- 10) Ἡ Μοραβία (2,200,000 κατ.) μὲ πρωτεύουσαν τὴν Βρύννην (80,000).

11) Τὸ δουκάτον τῆς Σιλεσίας (540,000 κατ.) ἔχον πρωτεύουσάν τὴν Τροπαυίαν (20,000).

12) Τὸ βασίλειον τῆς Γαλικίας καὶ τὸ μέγα δουκάτον τῆς Κρακοβίας (6,000,000) διαιρούμενον εἰς δυτικὴν καὶ εἰς ἀνατολικὴν Γαλικίαν, τὴν μὲν πρώτην ἔχουσαν πρωτ. τὴν Κρακοβίαν, τὴν δὲ δευτέραν τὴν Λεμβέργην (90,000).

13) Τὸ δουκάτον τῆς Βουκοβίνης (600,000 κατ.) ἔχον πρωτ. τὴν Τσερνόβιτσην (40,000).

6') ἐν Οὐγγαρίᾳ.

14) Τὸ βασίλειον τῆς Οὐγγαρίας (11,600,000) ἔχον πρωτ. τὴν Πέστην (210,000).

15) Τὸ μέγα πριγκιπάτον τῆς Τρανσυλβανίας (2,200,000) ἔχον πρωτ. τὸ Κλαουσεμβούργον (30,000).

16) Τὰ ἠνωμένα βασίλεια τῆς Κροατίας καὶ Σλαβονίας μετὰ τῆς ἐλευθέρως πόλεως Φιούμης καὶ τῶν Κροατικῶν καὶ Σλαβονικῶν μεθορίων χωρῶν (2,000,000) μετὰ πρωτεύουσάν τὴν Ἀγρόδην (25,000). Διὰ δὲ τῆς συνθήκης τοῦ Βερολίνου ἔλαβεν ὑπὸ τὴν κατοχὴν καὶ τὴν Βοσνίαν καὶ Ἑρζεγοβίαν.

Πρὸς τοῦτοις προσθετέον ἐνταῦθα καὶ τὴν μικρὰν ἡγεμονίαν τοῦ Λιχτενστάϊν κειμένου μεταξὺ τῆς Τυrolίας καὶ Ἑλβετίας καὶ ἔχοντος ἑκτασιν $3\frac{1}{4}$ □ καὶ 8,000 κατοίκων καὶ ἡγεμόνα Ἰωάννην τὸν Β'.

§. 2. Πόλεις τῆς Αὐстро-ουγγρικῆς μοναρχίας.

Ἡ μεγάλη καὶ ἐκτεταμένη αὕτη μοναρχία, ἥτις κατὰ μὲν τὸν πληθυσμὸν ἴση πρὸς τὴν Γαλλίαν σχεδὸν εἶναι, κατὰ δὲ τὴν ἑκτασιν μεγαλητέρα κατὰ 1,733 □, ἀπολείπεται πολὺ οὐ μόνον τῆς Γαλλίας, ἀλλὰ καὶ τῆς μικροτέρας Ἰταλίας κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν πόλεων καὶ κατὰ τὴν ποσότητα αὐτῶν, ἐξ οὗ ἐξάγεται ὅτι ὁ ἀγροτικὸς πληθυσμὸς ἐν τῇ μοναρχίᾳ ταύτῃ εἶναι μείζων ἢ ἐν Γαλλίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ. Διότι τῶν 45 πόλεων, αἵτινες

ἀριθμοῦσιν ἀπὸ 280 χιλ.—20 χιλ. κατοίκων ἐξαιρουμένης τῆς πρωτευούσης, 3 μὲν ἔχουσιν ἀπὸ 280—100,000 κατοίκων, 5 δὲ ἀπὸ 90 — 50,000, 25 ἀπὸ 50 — 20,000 καὶ 12 μόνον ἀνὰ 20,000 κατοίκων. Ἐκ τούτων ἔπεται ὅτι 3 μὲν ἀνήκουσιν εἰς τὴν πρώτην τάξιν, 5 δὲ εἰς τὴν δευτέραν καὶ 25 εἰς τὴν τρίτην τάξιν. Μεγίστη δὲ πασῶν τῶν πόλεων τῆς μοναρχίας εἶναι.

§. 3. Η ΒΙΕΝΝΗ (Οὐένδοβόνα)

1,100,000 κατοίκων.

Ἡ ἀρχαία πρωτεύουσα τοῦ ποτὲ μικροῦ ἀρχιδουκάτου τῆς Αὐστρίας, ἡ αὐτοκρατορική καθέδρα τῆς μεγάλης Αὐστρο-οὐγγρικῆς μοναρχίας Βιέννη κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς βραχίονος τοῦ Δουνάβεως, εἰς τὸν ὁποῖον ἐκβάλλει ὁ μικρὸς καὶ ὁμώνυμος τῇ πόλει ποταμὸς Βιέννη, ἐν μέσῳ λεκαναπεδίου, περιβαλλομένου ὑπὸ λόφων καταφύτων, ἔχει περίμετρον 3 $\frac{1}{2}$ μιλίων καὶ 40 περίπου λαμπρὰ προάστεια, τὰ ὅποια μετὰ τὴν καθαίρεσιν τῶν τειχῶν καὶ τὴν οἰκοδομὴν οἰκιῶν συνεδέθησαν μετὰ τῆς πόλεως καὶ ἀπετέλεσαν ἓν ὅλον μετ' αὐτῆς. Ὡς ἡ τῆς Γαλλίας πρωτεύουσα ἐν τῇ δυτικῇ Εὐρώπῃ κειμένη ἀποτελεῖ τὸ σπουδαιότατον κέντρον τῆς Εὐρωπαϊκῆς κοινωνίας, οὕτω καὶ ἡ τῆς Αὐστρο-οὐγγρικῆς μοναρχίας πρωτεύουσα Βιέννη κειμένη ἐν τῷ μέσῳ σχεδὸν τῆς πεπολιτισμένης Εὐρώπης καὶ λίαν ἐπικαιρον θέσιν κατέχουσα, εἶναι ἡ καρδιά τῶν περικυκλούντων αὐτὴν Εὐρωπαϊκῶν κρατῶν καὶ τὸ εὐκολώτατον συνεντευκτήριον τῆς Ἀνατολῆς καὶ Λύσεως, τῆς Ἀρκτοῦ καὶ Μεσημβρίας καὶ ἡ κεφαλὴ τῆς διμεροῦς καὶ δισσώμου οὕτως εἰπεῖν μοναρχίας· διότι εἰς αὐτὴν ὥς εἰς κέντρον ἄγει ἡ ὁδὸς ἐξ ἀνατολῶν μὲν διὰ τοῦ Δουνάβεως, ἐκ μεσημβρίας δὲ διὰ τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους καὶ ἐκ δυσμῶν καὶ βορρᾶ διὰ τῶν πολυαριθμῶν σιδηροδρόμων, διωρύγων καὶ ποταμῶν· διὰ τῶν φυσικῶν καὶ τεχνητῶν τούτων φλεβῶν καὶ ἀρτηριῶν τῆς ταχείας συγκοινωνίας ἐπιτελεῖται τὸ μέγα τῆς μοναρχίας καὶ τῆς πρωτευούσης ἐμπόριον μετὰ τῆς Ἀνατολῆς καὶ λοιπῆς

Εὐρώπης καὶ σὺν τούτῳ μεταδίδεται καὶ ὁ γερμανικὸς πολιτισμὸς κατὰ τὰς γειτονικὰς καὶ ἀπωτέρας τῆς Ἀνατολῆς χώρας.

Ὅπως δὲ κοινωνικῶς καὶ ἐμπορικῶς, οὕτω καὶ πολιτικῶς τοσαύτην σπουδαιότητα καὶ σημασίαν ἔχει ἡ Βιέννη, ὥστε ἡ ἱστορία τῆς μοναρχίας συγκεντροῦται ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς πρωτεύουσας αὐτῆς· διότι ἐν τῷ λεκανοπεδίῳ ταύτης ἐγένοντο φονικαὶ μάχαι καὶ πολιορκίαι τῶν Τούρκων (1529 καὶ 1683), συνθῆκαι εἰρήνης, εὐρωπαϊκὰ συνέδρια (1805, 1809, 1815, 1819) καὶ παγκόσμια ἐκθέσεις.

Ἡ Βιέννη τετάρτη πόλις τῆς Εὐρώπης κατὰ τὸν πληθυσμὸν οὔσα καὶ τὰ μέγιστα προοδεύουσα κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους, διαιρεῖται εἰς ἀρχαίαν ἢ ἐσωτερικὴν πόλιν καὶ εἰς νέαν ἢ ἐξωτερικὴν, ὣν ἡ μὲν πρώτη ἔχει στενὰς ὁδοὺς καὶ κυρτάς, οἰκίας ὑψηλὰς καὶ μικρὰς ἀγοράς, ἡ δὲ ἐκ τῶν προαστείων συνισταμένη νέα ἢ ἐξωτερικὴ πόλις ἔχει ὁδοὺς εὐρείας καὶ κανονικὰς, οἰκίας μεγάλας καὶ λαμπράς, πολλὰς θερινὰς ἐπαύλεις καὶ τερπνοὺς κήπους· ἐν γένει δὲ τοιαύτη οὔσα ἡ ἀρχαία αὐτοκρατορικὴ πόλις, διαιρεῖται νῦν εἰς 10 μεγάλα τμήματα καὶ περιέχει πολλὰ καὶ μεγαλοπρεπέστατα ἀνάκτορα, πολυαρίθμους ἐκκλησίας, ἐν αἷς ἐξέχει ἡ τοῦ ἁγίου Στεφάνου, μεγάλας πλατείας κεκοσμημένας μετ' ἀγαλμάτων, δημοσίους κήπους, πολυάριθμα ἐκπαιδευτικά, ἐπιστημονικά, φιλανθρωπικά καὶ τεχνικά καταστήματα ἥτοι μέγιστον ἀρχαιότατον καὶ ἀκραιότατον πανεπιστήμιον, ἀκαδημίαν, μουσεῖα. βιβλιοθήκας, ἀστεροσκοπεῖον, βοτανικὸν κήπον, θέατρα, νοσοκομεῖα, γυμνάσια καὶ σχολεῖα δημοσίων καὶ ἰδιωτικὰ, βιομηχανικά καὶ ἐμπορικὰ καταστήματα, τὰ ὅποια ἀποδεικνύουσι τὴν πόλιν μίαν τῶν μεγίστων, μεγαλοπρεπεστάτων, πλουσιωτάτων, βιομηχανικωτάτων καὶ ἐμπορικωτάτων τῆς Εὐρώπης πρωτεύουσων.

Ἐν τῷ λεκανοπεδίῳ τῆς Βιέννης οἱ Ῥωμαῖοι εἶχον ἰδρύσει πολλοὺς στρατιωτικοὺς σταθμούς, ἐπισημότερος τῶν ὁποίων ἦν ὁ ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς πόλεως κείμενος ἡ Οὐίνδοβόνα (Uindobona), ἐνθα ἀπέθανεν ὁ αὐτοκράτωρ Μάρκος Αὐρήλιος Ἀντωνῖνος.

§. 4. Πόλεις Α'. τάξεως.

Εἰς τὴν τάξιν ταύτην τρεῖς μόνον πόλεις καταλέγονται ἔχουσαι ἀπὸ 210,000—120,000 κατοίκων. Τοιαῦται δὲ εἶναι ἡ Πέστη ἡ Πράγα καὶ ἡ Τεργέστη.

1) Η ΒΟΥΔΑ-ΠΕΣΤΑ. 280,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τῆς ἀνατολικῆς Αὐστρίας, ἡ ὠραιότατη, μεγίστη καὶ πολυπληθεστάτη πόλις τῆς Οὐγγαρίας Βούδα Πέστα κειμένη ἐπὶ τῶν δύο ὀχθῶν τοῦ Δουνάβεως, πρότερον μὲν ἦν κεχωρισμένη εἰς δύο πόλεις, ἀπὸ δὲ τοῦ 1872 κηρυχθεῖσα πρωτεύουσα τοῦ κράτους, ἀποτελεῖ μίαν πόλιν, εἰς δύο τμήματα διὰ τοῦ ποταμοῦ διηρημένην, τῶν ὁποίων ἡ μὲν Πέστα κεῖται ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς, ἡ δὲ Βούδα ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ἀντικρὺ τῆς Πέστης συνδεδεμέναι διὰ μεγίστης καὶ μεγαλοπρεπεστάτης γεφύρας, ἔχουσας μῆκος 1400 ποδῶν.

Ἡ μὲν Βούδα (Buda οὐγγ. Budim Σλαυϊκ., Ofen Γερμαν.) ἀρχαία πρωτεύουσα τοῦ Οὐγγρικοῦ βασιλείου ἀπὸ τοῦ 1351, κειμένη ἐπὶ ὄρους χαμηλοῦ συνίσταται ἐκ τῆς ὀχυροτάτης ἀκρόπολεως ἔχουσας περίμετρον $1\frac{1}{2}$ ὥρας καὶ ἐκ 5 καταφύτων προαστείων, περιβαλλόντων τὴν ἐν μέσῳ κειμένην ἀκρόπολιν καὶ ἔχόντων περίμετρον $3\frac{1}{2}$ ὥρων, καὶ εἶναι καθαρῶς Οὐγγαρικὴ πόλις διαμείνασα εἰς τὴν κατοχὴν τῶν Τούρκων ἀπὸ τοῦ 1541—1686 ἤτοι 145 ἔτη εἰς 300 ἔτη 20 πολιορκίας ὑπομείνασα καὶ μεγάλην ζημίαν ὑποστᾶσα κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1849, ἥτις κατεβλήθη διὰ τῆς Ῥωσσίας.

Ἡ δὲ Πέστα μικρὰ μὲν καὶ ἀσήμαντος οὔσα πρὸ 170 ἐτῶν, μεγάλην πρόδοον καὶ αὐξήσιν ἔλαβε κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους διὰ τῆς βιομηχανίας καὶ τοῦ ἐμπορίου ἀριθμοῦσα νῦν 220,000 κατοίκων, καὶ διαιρουμένη εἰς 5 τμήματα, ἐν ᾧ ἡ Βούδα μόνον 60 000 κατοίκων ἔχει· ἀμφοτέρων δὲ ὁ πληθυσμὸς μετὰ τῆς ἀρχαίας Βούδας ἀναβαίνει εἰς 280,000 κατ. Τοσαύτη καὶ τοιαύτη γενομένη ἡ δίπολις Βούδα-Πέστα εἶναι ἡ δευτέρα πόλις τῆς μο-

ναρχίας καὶ δίδυμος θυγάτηρ τῆς πρωτεύουσας αὐτῆς Βιέννης, ἔχουσα εὐρείας ὁδοὺς, μεγαλοπρεπεῖς οἰκίας, πλατείας λαμπράς, ἐπαύλεις, καὶ τερπνούς περιπάτους, μεγάλους στρατῶνας, πανεπιστήμιον ἀκμαῖον, βιβλιοθήκην, μουσεῖα, ἀστεροσκοπεῖον, βοτανικὸν κήπον, νοσοκομεῖα, γυμνάσια ἐπιστημονικὰ καὶ πραγματικά, πολυάριθμα σχολεῖα τῆς κατωτέρας ἐκπαιδεύσεως δημόσια καὶ ἰδιωτικὰ καὶ μεγάλα ἐμπορικὰ καὶ βιομηχανικὰ καταστήματα.

2) Η ΠΡΑΓΑ 200,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου τῆς Βοεμίας καὶ τρίτη πόλις τῆς μοναρχίας κατὰ τὸν πληθυσμὸν ἀρχαιοπρεπὴς Πράγα κειμένη ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πρὸν βασιλείου ἐν θέσει λαμπροτάτῃ ἐπὶ τῶν δύο ὀχθῶν τοῦ Μολδαβοῦ ποταμοῦ καὶ περικυκλουμένη ὑπὸ καταφύτων λόφων καὶ ὄρεων, παρέχει λαμπροτάτην θέαν καὶ θεωρεῖται ὡς πόλις ἐκκλησιῶν καὶ ἀνακτόρων διὰ τὴν πληθὴν καὶ μεγαλοπρέπειαν αὐτῶν. Ἡ Πράγα ἔχουσα μεγάλην ὁμοιότητα πρὸς τὴν Βούδα-Πέσταν κατὰ τὴν λαμπρὰν τοποθεσίαν καὶ λίαν ὀχυρὰ οὔσα, διαιρεῖται εἰς δύο μεγάλα μέρη, εἰς ἀρχαίαν κειμένην ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ Μολδαβοῦ ποταμοῦ ἰδρυθεῖσαν κατὰ τὸν 11 αἰῶνα καὶ ἔχουσαν στενὰς καὶ ἀκανονίστους ὁδοὺς, πολλὰ βιομηχανικὰ καὶ μεγάλα ἐμπορικὰ καταστήματα, καὶ εἰς νέαν Πράγαν ἐκτεινομένην περὶ τὴν ἀρχαίαν καὶ ἔχουσαν εὐρείας ὁδοὺς, μεγάλας πλατείας καὶ μεγαλοπρεπεῖς οἰκίας· ἀμφότερα τὰ μέρη τῆς πόλεως συνδέονται διὰ δύο μεγαλοπρεπεστάτων καὶ μεγίστων γεφυρῶν κεκοσμημένων μετὰ πολλῶν ἀνδριάντων.

Ἡ Πράγα πρότερον μικρὰ καὶ ἀσήμαντος, ἤκμασεν ἀπὸ τοῦ 13 αἰῶνος, ὅτε ἰδρύθη ἡ νέα πόλις καὶ τὸ ἀρχαιότατον αὐτῆς Πανεπιστήμιον ἐν Γερμανίᾳ, ὅπερ καὶ νῦν ἀκμάζει, καὶ ἀνεδείχθη ἡ πρώτη πόλις τῆς Γερμανίας κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν. Ἡ Πράγα εἶναι τὸ κέντρον τοῦ ἐν Γερμανίᾳ Σλαυϊσμοῦ, ἀνταγωνιζομένου πρὸς τὸν Γερμανισμόν, καὶ ἔχει πολυάριθμα αὐτοκρατορικὰ καὶ βασιλικά παλάτια, πολλὰς ἐξόχους καὶ ἐπισήμους ἐκκλησίας, πανεπιστήμιον, τὸ ὅποῖον κατὰ τὸν 16 αἰῶνα ἤρθη 20,000

σπουδαστῶν, βιβλιοθήκην μεγάλην καὶ πολύτιμον, πλούσια μουσεῖα, πολλὰ ἐκπαιδευτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ καταστήματα. Ἔχει δὲ καὶ μεγάλην ἱστορικὴν καὶ πολιτικὴν σημασίαν, διότι ἐν αὐτῇ καὶ περίξ αὐτῆς ἐγένοντο πολλαὶ φονικαὶ μάχαι κατὰ τὸν μαιῶνα, ὅτε κατὰ τὸν τριακονταετῆ πόλεμον ἐρρίφθησαν ἐκ τῶν παραθύρων τοῦ αὐτοκρατορικοῦ παλατίου οἱ αὐτοκρατορικοὶ σύμβουλοι (1618).

3) Η ΤΕΡΓΕΣΤΗ 130,000 κατ.

Ἡ πόλις μὲν πρωτεύουσα τῆς Ἰστρίας, εἴτα δὲ τοῦ Ἰλλυρικοῦ βασιλείου μέχρι τοῦ 1849 Τεργέστη κειμένη ἐν τῷ μυχῶ τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους καὶ ἐν τῷ Τεργεσταίῳ κόλπῳ, εἶναι ἡ πρώτη ναυτικὴ πόλις τῆς Αὐстро-ουγγαρίας, ἡ δευτέρα ἐμπορικὴ πόλις τῆς μοναρχίας καὶ τὸ μεσημβρινὸν Ἀμβούργον ὅλης τῆς Γερμανίας, κηρυχθεῖσα ἐλεύθερος λιμὴν ἀπὸ τοῦ 1719 ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Καρόλου τοῦ σ'. Ἡ πόλις διαιρεῖται εἰς παλαιὰν πόλιν, ἔχουσαν στενάς καὶ ἀκανονίστους ὁδοὺς καὶ εἰς νέαν πόλιν ἔχουσαν ὁδοὺς εὐρείας καὶ οἰκίας μεγάλας καὶ καλὰς καὶ τὴν μεγάλην πρόσodon αὐτῆς ὀφείλει εἰς τὴν κατὰ τὸ 1833 ἰδρυθεῖσαν ἀτμοπλοικὴν ἐταιρίαν τοῦ Λούδ, διὰ τῶν πολυαρίθμων ἀτμοπλοίων τῆς ὁποίας μέγα ἐμπόριον ἐξασκεῖ μεθ' ὅλου τοῦ κόσμου, τοῦ ὁποίου ἡ μὲν εἰσαγωγὴ ἀναβαίνει εἰς 400,000,000 φράγκων, ἡ δὲ ἐξαγωγὴ εἰς 320,000,000 φρ. Ἡ Τεργέστη καθόλου θεωρουμένη δεικνύει χαρακτῆρα Ἰταλικὸν καὶ ἔχει 40 πλατείας, 220 ὁδοὺς, ἀγορὰς πολλὰς, ἐκκλησίας παλαιάς, ἐν αἷς διαπρέπει ἡ τοῦ ἁγίου Πέτρου καὶ ἁγίου Ἰούστου περιέχουσα πολλὰς Ῥωμαϊκὰς ἀρχαιότητας καὶ τὸ μνημεῖον τοῦ κατὰ τὸ 1768 φονευθέντος ἐν τῷ μεγάλῳ ξενοδοχείῳ (Locanda grande) περιωνύμου ἀρχαιολόγου Βιγκελμάνου, θέατρα, παλάτια, ἀνδριάντας, διώρυχα μεγάλην, γυμνάσια, σχολεῖα ἑλληνικὰ, ἀκαδημίας ἐμπορικὴν καὶ ναυτικὴν, ἀστεροσκοπεῖον, δημοσίαν βιβλιοθήκην, μουσεῖα, μέγα νοσοκομομεῖον, φρενοκομεῖον, ὀρφανοτροφεῖον, βιομηχανικὰ καὶ ἐμπορικὰ καταστήματα καὶ τὸ μέγιστον πάντων

τὸ Τεργεςταῖον χρηματιστήριον, τὸ κέντρον πάσης ἐμπορικῆς ἐργασίας.

Πλησίον τῆς πόλεως ἐν τῇ παραλίᾳ κεῖται καὶ ἡ πολυπληθεστάτη ἑπαυλις Μιραμάρη ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἀρχιδουκὸς Μαξιμιλιανοῦ, ὅστις ὡς αὐτοκράτωρ τοῦ Μεξικοῦ ἐδόλοφονήθη τῷ 1867.

§. 3. Πόλεις Β'. τάξεως.

Πέντε πόλεις ἀνήκουσιν εἰς τὴν τάξιν ταύτην κατὰ τὸν πληθυσμόν, ἀπὸ 100,000—50,000 κατοίκων ἔχουσαι αἱ ἐξῆς, ἡ Λεμβέργη, τὸ Γραϊτσον, ἡ Βρύννη, τὸ Σεγέδινον καὶ Θηρεσιούπολις.

1) Η ΛΕΜΒΕΡΓΗ 90,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ ἀρχαίου βασιλείου τῆς Γαλικίας Λεμβέργη ἰδρυθεῖσα τῷ 1260 ὁχυρὰ ἐν στενῷ λεκανοπεδίῳ, ὑπὸ λόφων περιβαλλομένη, κεῖται ΒΑ εἰς τὰ σύνορα τῆς Ῥωσσίας καὶ εἶναι βιομηχανος καὶ ἐμπορικῆς πόλις, ἔχουσα πανεπιστήμιον, βιβλιοθήκην, ἀκαδημίαν, δύο γυμνάσια, σχολεῖα τῶν κωφῶν καὶ ἀλάλων 25 ἐκκλησίας, 10 μοναστήρια, μεγάλην συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων, ὣν ὁ ἀριθμὸς ἀναβαίνει εἰς 30,000 καὶ ὠραῖον δημαρχεῖον.

2) ΤΟ ΓΡΑΙΤΣΟΝ 90,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τῆς Στυρίας τὸ Γραϊτσον κειμένη ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὁχθῶν τοῦ Μούρου, παραποτάμου τοῦ Δουνάβεως ἐν τῇ σιδηροδρομικῇ γραμμῇ μεταξὺ τῆς Βιέννης καὶ Τεργέστης εἶναι ὠραία βιομηχανικὴ πόλις, ἔχουσα προάστεια λαμπρά, πανεπιστήμιον, 25 ἐκκλησίας, 10 μοναστήρια, βοτανικὸν καὶ ζωολογικὸν κήπον, βιβλιοθήκην, μουσεῖον, γυμνάσιον καὶ πολλὰ σχολεῖα.

3) Η ΒΡΥΝΝΗ 80,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τῆς Μοραβίας Βρύννη κειμένη πρὸς βορρᾶν τῆς

Βιέννης ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Σβαρτσάβα ἐν θέσει λαμπρᾷ, περιβαλλομένη ὑπὸ τειχῶν καὶ τάφων, εἶναι πόλις λίαν βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ καὶ ἐπίσημος διότι ἐν αὐτῇ διασταυροῦνται αἱ σιδηροδρομικαὶ γραμμαὶ τῆς Βούδας, Πράγας καὶ Σιλεσίας· ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ ὄχθῃ τοῦ ποταμοῦ ὑπὲρ τὴν πόλιν κεῖται ἡ περιώνυμος φυλακὴ Σπιλβέργη, ἐνθα ἐφυλακίσθησαν ἐπίσημοι ἄνδρες ὁ Σίλβιος Πελλίκων καὶ Μαρκονέλλης. Ἡ Βρόννη ἔχει πολυάριθμα ἐκπαιδευτικά, φιλανθρωπικὰ καὶ βιομηχανικὰ καταστήματα ἥτοι δύο γυμνάσια, βιβλιοθήκην, σχολεῖα τῶν κωφῶν καὶ ἀλάλων, ὀρφανοτροφεῖον, νοσοκομεῖον, θέατρον, μουσεῖον καὶ πολλὰ δημοτικὰ σχολεῖα.

4) ΤΟ ΣΕΓΕΔΙΝΟΝ 70,000 κατ.

Ἡ δευτέρα πόλις τῆς Οὐγγαρίας κειμένη ΝΑ τῆς Πέστης ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Τισίου καὶ Μάρου ποταμοῦ, διαιρεῖται εἰς τὴν ἰδίως πόλιν, τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὰ προάστεια καὶ εἶναι ἡ μεγίστη πόλις τῆς Οὐγγαρίας μετὰ τὴν Πέστην, ἔχουσα φιλοσοφικὴν σχολήν, γυμνάσιον, διάφορα σχολεῖα, τεχνικὰ καὶ ἐμπορικὰ, θέατρον, πτωχοκομεῖον, πολλὰ βιομηχανικὰ καὶ ἐμπορικὰ καταστήματα.

5) Ἡ ΘΗΡΕΣΙΟΥΠΟΛΙΣ 60,000 κατ.

Ἡ τρίτη πόλις τῆς Οὐγγαρίας κατὰ τὸν πληθυσμὸν εἶναι ἡ Θηρεσιούπολις, κτίσμα τῆς Μαρίας Θηρεσίας, κειμένη οὐχὶ μακρὰν τῆς προηγουμένης ἐν τῇ μεγάλῃ πεδιάδι μετὰ τοῦ Τισίου καὶ Δουνάβεως καὶ ἔχουσα πολλὰ βιομηχανικὰ καταστήματα, ὠραῖαν ὁρθόδοξον ἐκκλησίαν, γυμνάσιον, μέγαν στρατῶνα, ἐκκλησίας καὶ πολλὰ ἄλλα ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα.

§. 6. Πόλεις Γ'. τάξεως.

Εἰς τὴν τάξιν ταύτην καταλέγονται 25 πόλεις, ἔχουσαι ἀπὸ 30,000—20,000 κατοίκων, αἱ ἀκόλουθοι.

1) Ἡ Κρακοβία (50,000) κτισθεῖσα πρὶν 700 ἔτει ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος τῶν Πολωνῶν Κράκου, κεῖται ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Οὐιστοῦλα ποταμοῦ πρὸς τὰ ὅρια τῆς Ῥωσικῆς Πολωνίας καὶ μέχρι μὲν τοῦ 1609 ὑπῆρξε πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου τῆς Πολωνίας, ὅτε μετατεθείσης ταύτης εἰς τὴν Βαρσοβίαν, διετήρησε τὸ προνόμιον τῆς στέψεως τῶν βασιλέων. Ἐν δὲ τῇ τρίτῃ διανομῇ τοῦ βασιλείου τῆς Πολωνίας 1795, ἡ Κρακοβία περιήλθεν εἰς τὴν κατοχὴν τῆς Αὐστρίας καὶ ἀπὸ τοῦ 1845—1846 ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τῶν δυνάμεων ὡς ἐλευθέρα δημοκρατία. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1849 ὑπῆχθη εἰς τὴν Αὐστρίαν καὶ ἀπετέλεσε μέρος τῆς Γαλικίας. Ἡ Κρακοβία ἔχει ἀρχαῖον πανεπιστήμιον, 50 ἐκκλησίας, 25 μοναστήρια, 18 συναγωγὰς Ἰουδαίων, ὧν ὁ ἀριθμὸς ἀναβαίνει εἰς 23 χιλ. πολλὰ ἀνάκτορα τῶν βασιλέων τῆς Πολωνίας, βιβλιοθήκην, μουσεῖα, βοτανικὸν κήπον καὶ πολυάριθμα ἐπιστημονικά, φιλανθρωπικά καὶ ἐκπαιδευτικά καθιδρύματα. Ἐν δὲ τῇ ἀκμῇ εἶχεν ἡ πόλις τριπλασίους κατοίκους ἥτοι 450,000.

2) Τὸ Πρεσβοῦργον (50,000) κείμενον ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως ὀλίγον ἀπέχει τῆς Βιέννης καὶ εἶναι πόλις βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ, ἐπίσημος διὰ τὴν στέψιν τῶν βασιλέων τῆς Οὐγγαρίας ἐπὶ λόφου τινὸς καλουμένου «τοῦ βασιλέως» ἔχουσα πολυάριθμα ἐκπαιδευτικά καὶ φιλανθρωπικά καταστήματα.

3) Ἡ Δεβρετσίνη (45,000) μία τῶν μεγάλων πόλεων τῆς Οὐγγαρίας κειμένη πρὸς ἀνατολὰς τῆς Πέστης ἐν ἀμμώδει πεδιάδι, εἶναι καθαρῶς Οὐγγαρικὴ πόλις ἔχουσα οἰκίας χαμηλὰς καὶ ὁδοὺς πλατείας καὶ ἐπίσημος διὰ τὸ ἐμπόριον τῶν δημητριακῶν καρπῶν καὶ κτηνῶν καὶ ἰδίᾳ τῶν περιφήμων χοίρων, ἕνεκα τοῦ ὁποῦ τοιοῦτοι 4 μεγάλοι ἐμπορικαὶ πανηγύρεις, δοῦσαι ἀφορμὴν εἰς τὴν παροιμίαν «ὅστις δὲν εἶδε τὸν τρυγητὸν τοῦ Ἐγυάλλα καὶ τὴν ἐτησίαν ἀγορὰν τῆς Δεβρετσίνης, οὐδὲν εἶδεν ἐν Οὐγγαρίᾳ.»

4) Ἡ Κεσκεμέτη (45,000 αὐτοκρατορικὴ ἀγορὰ) μία τῶν ἀρχαιοτάτων πόλεων τῆς Οὐγγαρίας πρὸς νότον τῆς Πέστης κειμένη ἐν πεδιάδι ἐπὶ τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς, εἶναι ἐπίσημος ἐμπορικὴ πόλις.

5) Ἡ Τσαρνοβίτσα (40,000) πρωτεύουσα τῆς μεταξὺ Τρανσυλβανίας καὶ Γαλικίας κειμένης Βουκοβίνας ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Προύτου ποταμοῦ κειμένη ἐν τοῖς ὄρεισις τῆς Μολδαβίας καὶ Αὐστρίας, εἶναι βιομηχανὸς καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα φιλοσοφικὴν σχολὴν καὶ γυμνάσιον.

6) Ἡ Τεμεσβάρη (35,000) πόλις ἐμπορικὴ κειμένη ἐν τῷ Βανάτῳ τῆς Σερβίας ἐν τόπῳ ἐλώδει, ἔχει κλῆμα ἥπιον, ἰσχυρὰ φρούρια, ὠραίας οἰκίας, γυμνάσιον, ἐν ᾧ πρὸς ταῖς ἄλλαις διδάσκεται καὶ ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα, 20 σχολεῖα, θέατρον νοσοκομεῖον κτλ.

7) Ἡ ἀρχαία Ἀράδη (35,000) πόλις ἐπίσημος κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Μάρου ποταμοῦ ἐν τῇ ἄνω Οὐγγαρία ἔχει ἔδραν ὀρθοδόξου ἐπισκόπου καὶ γυμνάσιον.

8) Ἡ Λίντση (35,000) πρωτεύουσα τῆς ἄνω Αὐστρίας κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ ἐν θέσει ὠραία καὶ τερπνῇ πρὸς δυσμὰς τῆς Βιέννης ἐπὶ τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς, εἶναι λίαν βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ πόλις, ἔχουσα πολυάριθμα ἐπιστημονικά, ἐκπαιδευτικὰ καὶ φιланθρωπικὰ καταστήματα.

9) Τὸ μέγα Βαραδεῖνον (30,000) πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου νομοῦ ἐν τῇ ἄνω Οὐγγαρία κειμένη ἐπὶ τοῦ Κοιρίσου ποταμοῦ ἐν ὠραίᾳ πεδιάδι πρὸς Α. τῆς Πέστης, εἶναι βιομηχανὸς ὀχυρὰ καὶ ἐπίσημος πόλις ἔχουσα ἀκαδημίαν, ἀρχιγυμνάσιον, θεολογικὴν καὶ στρατιωτικὴν σχολὴν.

10) Ἡ Κρονστάδη (30,000) πόλις ἐπίσημος ἐν Τρανσυλβανίᾳ κειμένη ἐν στενῇ κοιλάδι μεταξὺ δύο ὁρέων εἶναι λίαν βιομηχανὸς καὶ ἐμπορικὴ πόλις οἰκουμένη ὑπὸ διαφόρων ἐθνικοτήτων καὶ ἔχουσα καλὰ ἐκπαιδευτήρια.

11) Τὸ Κλαουσενβούργον (30,000. Κλαυδιούπολις) πρωτεύουσα τῆς Τρανσυλβανίας κειμένη ἐν ῥωμαντικῇ κοιλάδι, εἶναι ὀχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ πόλις καὶ διαιρεῖται εἰς παλαιὰν καὶ νέαν πόλιν μετὰ 5 προαστείων, ἔχουσα πανεπιστήμιον, λύκειον, γυμνάσιον, ὀρφανοτροφεῖον, νοσοκομεῖον κτλ.

12) Ἡ Λαϊβάχη (25,000) πρωτεύουσα τῆς ἄνω Καρνιόλης καὶ πρότερον τοῦ βασιλείου τῆς Ἰλλυρίας κειμένη ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου ποταμοῦ τῆς Τεργέστης εἶναι ἐκτισμένη ἐπὶ ἀνωμάλου ἑδαφους,

ἀκανόνιστος καὶ στενὴ καὶ ἔχει πολλὰς ἐκκλησίας, ἐκπαιδευτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ καταστήματα.

13) Ἡ Ἀγράφη (22,000) πρωτεύουσα τῆς Κροατίας κειμένη πρὸς ἀνατολὰς τῆς Τεργέστης πλησίον τοῦ Σαίου ποταμοῦ, διαιρεῖται εἰς τρία τμήματα ὑπὸ τινος παραποτάμου καὶ ἔχει πανεπιστήμιον, ἀκαδημίαν καὶ ἄλλα ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα.

14) Ἡ Ἑρμανστάτη (20,000. Ἑρμανούπολις) πρωτεύουσα τοῦ μεγάλου δουκάτου τῆς Τρανσυλθανίας κειμένη ἐν ὠραίᾳ πεδιάδι πρὸς τὰ σύνορα τῆς Ῥωμουνίας, διαιρεῖται εἰς ἄνω καὶ κάτω πόλιν, ἔχουσα ὁρθόδοξον ἀρχιεπισκοπὴν, ἀκαδημίαν, μουσεῖον, γυμνάσια, πολλὰ σχολεῖα, ὀρφανοτροφεῖον, 4 νοσοκομεῖα, πτωχοκομεῖον κτλ.

§. 7. Πόλεις Δ' τάξεως καὶ νῆσοι.

Πλὴν τούτων ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι 25 πόλεις ἔχουσαι ἀπὸ 22—20,000 καὶ ἔτι πολυαριθμότεραι ἔχουσαι ὀλιγώτερον πληθυσμὸν μεταξύ 20—5,000 κατοίκων. Τούτων δὲ ἀξιοσημεῖωτοι εἶναι αἱ πρὸς νότον τῆς Τεργέστης κείμεναι ἐν τῇ παραλίᾳ τῆς Δαλματίας ἧτοι

1) Ἡ Φιούμη (20,000) πρωτεύουσα πόλις τοῦ ὁμωνύμου νομοῦ κειμένη πρὸς νότον τῆς Τεργέστης ἐν τῷ Φλανιτικῷ κόλπῳ, εἶναι λίαν βιομήχανος, ἐμπορικὴ καὶ ἐλευθέρη πόλις ἀνήκουσα εἰς τὴν Οὐγγαρίαν, ἔχουσα πλεῖστα βιομηχανικὰ καταστήματα καὶ ἰδίᾳ χαρτοποιεῖα καὶ ἐκπαιδευτικὰ καθιδρύματα.

2) Ἡ Πόλα (5,000) πόλις τῆς Ἰστρίας ἀρχαία κειμένη ΜΑ τῆς Τεργέστης ἔχει τὸν κάλλιστον φυσικὸν λιμένα τῆς Εὐρώπης, χρησιμεύοντα ὡς πολεμικὸν ναύσταθμον τῆς Αὐστρίας καὶ διατηρεῖ πολλὰ ἀρχαῖα μνημεῖα τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐποχῆς ἧτοι μέγιστον ἀμφιθέατρον, λαμπρότατον ναὸν τοῦ Αὐγούστου καὶ τῆς Ῥώμης. Ἡ Πόλα εἶχε τὸ πάλαι 50,000 κατοίκων καὶ ἦν ἀκμαία πόλις.

3) Ἡ Ζέγγη (5,000) μικρὰ πόλις κειμένη πρὸς νότον τῆς προηγουμένης ἐν τῇ παραλίᾳ, εἶναι βιομήχανος καὶ ἐμπορικὴ ἔχουσα ἀνώτερον γυμνάσιον καὶ ἱερατικὴν σχολήν.

4) Ἡ Ζάρα (12,000) παραλία πόλις κειμένη πρὸς νότον τῆς προηγούμενης ἐν μικρᾷ χερσονήσῳ, εἶναι ὄχυρά βιομήχανος καὶ ἐμπορικῇ ἔχουσα λύκειον, γυμνάσιον, μουσεῖον, νοσοκομεῖον καὶ πολλὰ σχολεῖα.

5) Τὸ Σπάλατρον (15,000 ἐκ τοῦ παλατίου τοῦ αὐτοκράτορος Διοκλητιανοῦ λαβὸν τὸ ὄνομα) πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας κειμένη πρὸς νότον τῆς προηγούμενης ἐπὶ τοῦ κόλπου τοῦ Σάλωνος, εἶναι ὄχυρά, ἐμπορικῇ καὶ ἡ μεγίστη πόλις τῆς ἐπαρχίας ἔχουσα πολυάριθμα ἐπιστημονικά, ἐκπαιδευτικά καὶ φιλανθρωπικά καταστήματα καὶ ἐρείπια τῶν μεγάλων παλατίων τοῦ Διοκλητιανοῦ διασώζουσα· πλησίον ταύτης ὑπῆρχε τὸ πάλαι καὶ ἡ μεγάλη πόλις Σάλωνα, τῆς ὁποίας τὸ ὄνομα διετήρησε τὸ παρακείμενον χωρίον Σάλωνα.

6) Ἡ Ραγούσα (8,000) πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας, κειμένη ἐν τῇ ὑπωρεῖα τοῦ ὄρους Σεργίου, κατὰ τὸν μεσαιῶνα ᾗν δημοκρατικὴ πόλις, νῦν δὲ εἶναι λίαν ὄχυρά ὁμοιάζουσα πρὸς φρούριον μεσαιωνικόν καὶ ἔχουσα λιμένα ἄθλιον.

7) Τὸ Κάτταρον (3,000) ἡ νοτιωτάτη πόλις τῆς Δαλματίας καὶ Αὐστρίας ἀποτελοῦσα τὰ πρὸς τὴν Τουρκίαν ὄρια καὶ ἔχουσα λιμένα καὶ παράλια ὀρεῖνά τερπνότατα, διὰ τὰ ὁποῖα παραβάλλεται πρὸς τὸν Βόσπορον καὶ τὸν κόλπον τῆς Νεαπόλεως.

Τῶν δὲ νήσων τῆς Δαλματίας ἐπισημότεραι εἶναι τρεῖς ἡ Βράζα, ἡ μεγίστη, ἡ Λέσινα (Φάρος), ἔχουσα ὁμώνυμον πόλιν μετὰ 3,200 κατοίκων καὶ ἡ Λίσσα ἡ πλουσιωτάτη, ἔχουσα καλὸν λιμένα καὶ 3,000 κατοίκων καὶ ἐπίσημος διὰ τὴν νίκην τοῦ Αὐστριακοῦ στόλου κατὰ τοῦ Ἰταλικοῦ τῇ 20 Ἰουλίου 1866.

§. 8. Κλίμα, ἔδαφος καὶ προϊόντα.

Τὸ μὲν κλίμα τῆς Αὐστρο-ουγγαρικῆς μοναρχίας ὡς ἀνηκούσης εἰς τὰ κεντρικὰ τῆς Εὐρώπης κράτη εἶναι συγκερασμένον, ἕνεκα τῆς μεγάλης ὁμῶς ἐκτάσεως ἀποβαίνει ποικίλον εἰς τὰς διαφορὰς χώρας αὐτῆς, ὧν αἱ μὲν βόρειαι καὶ ὀρεῖναι διαφέρουσι τῶν νοτίων πεδινῶν καὶ παραλίων. Τὸ δὲ ἔδαφος αὐτῆς ὡσάυτως ποι-

κίλον ὃν καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ὀρεινὸν εἶναι λίαν καρποφόρον εἰς τὰ πεδινὰ μέρη καὶ καλῶς καλλιεργημένον ὑπὸ τῶν φιλοπονῶντων κατοίκων αὐτῆς, τοῦ ὁποῖου τὸ μὲν $\frac{1}{3}$ χρησιμεύει εἰς τὴν γεωργίαν, τὸ $\frac{1}{3}$ εἰς τὴν δασοφυτείαν καὶ τὸ $\frac{1}{3}$ εἰς τὴν κηπουρικὴν καὶ κτηνοτροφίαν. Οὐδὲν ἄλλο κράτος τῆς Εὐρώπης ὑπάρχει παράγον τοσαύτην ἀφθονίαν προϊόντων ἐκ τῶν τριῶν βασιλείων τῆς φύσεως καὶ τόσον πολλὰ μέσα διαθέτων πρὸς προαγωγὴν τῆς εὐημερίας τῶν κατοίκων, ὅσον ἡ Αὐστρία. Τὰ δὲ προϊόντα αὐτῆς εἶναι δημητριακοὶ καρποί, οἶνος, ὄρυζα, καπνός, βάμβαξ, ὄσπρια, ὀπωρικά, ἰδίως κάστανα, ἀμύγδαλα, σῦκα, ξυλικὴ ἀφθονος ἐκ τῶν ἐκτεταμένων δασῶν, κτήνη λαμπρά καὶ ἰδίως βόες, ἵπποι, πρόβατα καὶ μέταλλα ἀφθονα παρέχει τὸ ἔδαφος, δὲν εἶναι ὅμως καλῶς ἐξηρυνημένα τὰ μεταλλεῖα.

§. 9. Βιομηχανία, ἐμπόριον καὶ συγκοινωνία.

Ἡ βιομηχανία τῆς μοναρχίας εἶναι μεγάλη, ἀλλὰ περιορισμένη κατὰ μέγα μέρος εἰς τὰς Γερμανικὰς ἐπαρχίας ἥτοι Βοεμίαν, Μοραυίαν, Σιλεσίαν καὶ κάτω Αὐστρίαν. Ἐν δὲ τῇ ἄνω Αὐστρίᾳ Στυρίᾳ, Καρινθίᾳ καὶ Καρνιόλῃ ἀκραισιτάτη εἶναι ἡ σιδηρουργία. Καὶ ἐν μὲν ταῖς πρώταις ἐπαρχίαις ἀκμαῖζει ἡ ὑελουργία καὶ ἡ ὑφανασματοποιία, ἐν δὲ τῇ κάτω Αὐστρίᾳ καὶ Βιέννῃ κατασκευάζονται πάντα τὰ τῆς πολυτελείας βιομηχανήματα.

Τὸ δὲ ἐμπόριον τῆς μοναρχίας εἶναι μέγα καὶ ἐκτεταμένον καὶ διαιρεῖται εἰς μεσόγειον καὶ παράλιον, εἰς ἐσωτερικὸν περιστρεφόμενον εἰς τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν φυσικῶν προϊόντων μεταξὺ τῶν ἀνατολικῶν καὶ δυτικῶν ἐπαρχιῶν καὶ θαλάσσιον κατὰ μέγα μέρος ἐνεργούμενον εἰς τὴν ἀνατολὴν διὰ τοῦ Δουνάβεως καὶ Ἀδριατικοῦ πελάγους. Καὶ ἡ μὲν εἰσαγωγὴ ἀναβαίνει εἰς 540 ἑκατομύρια φιορινίων ἡ δὲ ἐξαγωγὴ εἰς 510 ἑκατομύρια.

Ἡ δὲ συγκοινωνία καὶ τὸ ἐμπόριον ἐπιτελεῖται διὰ τῶν πολυαρίθμων σιδηροδρομικῶν γραμμῶν, ὧν ἡ ἑκτασις ἀνέρχεται εἰς 18,000 κилоμέτρων, διὰ τῶν πολλῶν ἀτμοπλοίων τῆς ἐταιρίας τοῦ Λόυδ, τῶν ἐμπορικῶν πλοίων ἀναβαίνόντων εἰς 8,000,

διὰ τῶν τηλεγραφικῶν γραμμῶν, ὧν ἡ ἔκτασις ἀνέρχεται εἰς 27,000 κилоμέτρων καὶ διὰ τῶν ταχυδρομείων 7,000 ὄντων.

§. 10. Πρόσοδος, ἔξοδα, στρατιωτικὴ καὶ ναυτικὴ δύναμις.

Ἡ μὲν πρόσοδος τῆς μοναρχίας ἀναβαίνει εἰς 416,000,000, ἡ δὲ δαπάνη εἰς 430,000,000 καὶ τὸ δημόσιον χρέος εἰς 2,644,875,274 φιορίνια.

Ὁ κατὰ ξηρὰν στρατὸς ἐν καιρῷ μὲν εἰρήνης συμποσοῦται εἰς 300,000 ἀνδρῶν, ἐν καιρῷ δὲ πολέμου εἰς 1,140,000. Καὶ ὁ στόλος σύγκειται ἐξ 60 πολεμικῶν πλοίων, ἐν οἷς 14 θωρηκτά, μετὰ 485 πυροβόλων καὶ 6,000 ναυτῶν, ὁ ἀριθμὸς τῶν ὁποίων ἐν καιρῷ πολέμου διπλασιάζεται.

§. 11. Κάτοικοι, γλῶσσα, θρησκεία καὶ πολίτευμα.

Δύο μεγάλα μέρη τῆς Εὐρώπης ὑπάρχουσιν ἡ Ἑλληνικὴ χερσονήσος καὶ ἡ Αὐстро-ουγγαρικὴ μοναρχία, ἐν οἷς κατοικοῦσι πολλὰ καὶ διάφορα ἔθνη καὶ φύλα, διαφέροντα ἀπ' ἀλλήλων κατὰ τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν, τὴν ἐθνικότητα καὶ τὴν θρησκείαν ἐν μέρει. Καὶ περὶ μὲν τῶν κατοικούντων ἐν τῇ Ἑλληνικῇ χερσονήσῳ ἐγένετο λόγος ἐν τῇ περιγραφῇ αὐτῆς. Οἱ δὲ κάτοικοι τῆς μοναρχίας συμποσοῦμενοι κατὰ τὴν τελευταίαν ἀπογραφὴν εἰς 38,000,000 διαιροῦνται πρῶτον μὲν κατὰ τὴν καταγωγὴν εἰς Ἀρίους 31,000,000 καὶ εἰς μὴ τοιούτους καὶ Μογγόλους 7,000,000. Δεύτερον δὲ κατὰ τὴν ἐθνικότητα εἰς τὰς ἀκολουθούσας τάξεις.

1) Εἰς Γερμανοὺς $9\frac{1}{2}$ ἑκατομ. σχεδὸν ἐξέχοντας τῶν λοιπῶν κατὰ τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὸν πολιτισμὸν, οἰκοῦντας πανταχοῦ τῆς μοναρχίας, ἰδίᾳ δὲ ἐν ταῖς βορείαις χώραις καὶ ἀποτελοῦντας τὴν βάσιν τῆς Αὐстро-Οὐγγαρικῆς μοναρχίας.

2) Εἰς Σλαβούς $16\frac{1}{2}$ ἑκατομμύρια διαιρουμένους εἰς βορείους

καὶ εἰς νοτίους Σλαύους καὶ ὑποδιαιρουμένους εἰς πολλὰ φύλα.

3) Εἰς Ῥωμάνους 3 $\frac{1}{2}$ ἑκατομμύρια διαιρουμένους εἰς δυτικούς ἤτοι Ἰταλοὺς καὶ λοιποὺς καὶ εἰς ἀνατολικούς ἤτοι Ῥουμούνους ἢ Βλάχους.

4) Εἰς Μαγάρους ἢ Οὐγγρους 5 $\frac{1}{2}$ ἑκατομμύρια κατὰ τὸ 890 ἐλθόντας ἐκ τῶν περὶ τὸν Βόλγαν ποταμὸν χωρῶν τῆς Ἀσίας καὶ ἐγκατασταθέντας εἰς τὰς περὶ τὸν μέσον Δούναβιν πεδιάδας, ἐκ τῶν ὁποίων καὶ ἡ χώρα ἐκλήθη Οὐγγαρία ἤτοι ξένων κατοικία.

5) Εἰς Ἰουδαίους 4 $\frac{1}{2}$ ἑκατομ. οἰκούντας ἐν Βοεμία, Μοραβία, Γαλικία καὶ Οὐγγαρία καὶ εἰς διαφόρους ἄλλους εἰς 4 $\frac{1}{2}$ ἑκατομ. συμποσούμενους ἤτοι Ἑλληνας, Βουλγάρους, Ἀλβανούς, Ἀρμενίους καὶ 150,000 Ἀθιγγάνους.

Ἐκ τούτων ἐννοεῖται ὅτι καὶ γλώσσας διαφόρους ἔχουσιν οἱ κάτοικοι, τῶν ὁποίων ἐπικρατεστέρα εἶναι ἡ Γερμανικὴ, κατὰ δεύτερον λόγον ἡ Σλαβικὴ καὶ κατὰ τρίτον ἡ Οὐγγαρικὴ.

Κατὰ δὲ τὴν θρησκείαν πάντες οἱ κάτοικοι, πλὴν τῶν ὀλίγων Ἰουδαίων εἶναι χριστιανοὶ τοῦ Καθολικοῦ δόγματος, ἐξαιρουμένων μόνον 4 ἑκατομμυρίων Διαμαρτυρομένων καὶ 3 ἑκατομμυρίων Ὀρθοδόξων.

Τὸ δὲ πολίτευμα τῆς μοναρχίας διαιρουμένης εἰς Δυτικὴν καὶ Ἀνατολικὴν εἶναι συνταγματικὸν μετὰ 181 γερουσιαστῶν καὶ 203 βουλευτῶν. Ὁ μονάρχης Φραγκίσκος Ἰωσήφ εἶναι αὐτοκράτωρ μὲν τοῦ δυτικοῦ μέρους τῆς μοναρχίας, βασιλεὺς δὲ τῆς Οὐγγαρίας. Πλὴν τοῦ μονάρχου κοινὰ εἶναι τὰ οἰκονομικά, ὁ στρατός καὶ ἡ διπλωματικὴ ἀντιπροσωπεία. Ἐκαστον μέρος τῆς μοναρχίας ἔχει ἰδίαν κυβέρνησιν καὶ εἰς τὸ Κοινοβούλιον τῆς Βιέννης πέμπει ἀντιπροσώπους ἢ Κυβέρνήσεις τῆς Οὐγγαρίας.

§. 12. Ἐκπαίδευσις καὶ διανοητικὴ ἀνάπτυξις.

Καὶ ὑπὸ τὴν σπουδαιστάτην ταύτην ἐποψίν ὑπάρχουσι μεγάλαι διαφοραὶ μεταξὺ τῶν διαφόρων χωρῶν τῆς μοναρχίας καὶ μεταξὺ τῶν διαφόρων ἐθνικοτήτων αὐτῆς. Διότι ἤτε ἐκπαίδευσις καὶ διανοητικὴ ἀνάπτυξις εἶναι μᾶλλον προηγμένη καὶ διαδεδο-

μένη ἐν ταῖς δυτικαῖς χώραις τῆς μοναρχίας παρὰ τοῖς Γερμανοῖς παρὰ ἐν ταῖς ἀνατολικαῖς, παρὰ τοῖς Οὐγγροις, Σλαύοις καὶ πᾶσι τοῖς λοιποῖς τοῖς μὴ Γερμανοῖς, παρὰ τοῖς ὁποίοις μέγιστον κώλυμα εἶναι ἡ διαφορὰ τῶν γλωσσῶν, αἵτινες κατ' ἀνάγκην τῶν διαφόρων ἐθνικοτήτων εἶναι εἰς χρῆσιν ἐν 2,000 δημοτικοῖς σχολείοις, ἐν οἷς γίνεται ἡ διδασκαλία ἐν δυσί, τρισὶ καὶ τέσσαρσι γλώσσαις πολλαχοῦ.

Καθ' ὅλην δὲ τὴν μοναρχίαν διατηρεῖ ἡ Κυβέρνησις διὰ μὲν τὴν δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν δημοτ. σχολεῖα 40,000.
διὰ δὲ τὴν μέσσην ἐκπαίδευσιν σχολεῖα καὶ γυμνάσια 654.
καὶ διὰ τὴν ἀνωτάτην ἀκαδημίαν 10 καὶ πανεπιστήμια 10.

Πρὸς διατήρησιν δὲ τούτων δαπανῶνται κατ' ἔτος 17 ἑκατομ. φιορίνια, ἥτοι 50,000,000 δραχ. περίπου, ὧν 3,000,000 φιορ. διὰ τὰ 10 πανεπιστήμια καὶ 4,000,000 φιορ. διὰ τὰ γυμνάσια καὶ πραγματικά σχολεῖα, τὰ δὲ λοιπὰ διὰ τὰς ἀκαδημίας, τὰ δημοτικά καὶ τὰ τεχνικά σχολεῖα.

Πλὴν τούτων δὲ ὑπάρχουσι καὶ πολυάριθμα ἰδιωτικά σχολεῖα ὑπὸ ἰδιωτῶν καὶ ἐταιριῶν συντηρούμενα.

ΠΙΝΑΞ

**Τῶν μεγαλητέρων πόλεων τῆς Αὐстро-Οὐγγα-
ρικῆς μοναρχίας κατὰ τὸν πληθυσμὸν.**

Βιέννη	1,400,000	κατ.	Μέγα Βαραδῖνον	30,300	κατ.
Βουδα-Πέστα	250,000	»	Κρονστάδη	30,000	»
Πράγα	200,000	»	Κλαουσεμβούργον	30,000	»
Τερνέστη	130,000	»	Λαϊβάχη	25,000	»
Λεμβέργη	90,000	»	Ἀγράμη	22,000	»
Γραϊτσον	90,000	»	Ἑρμανστάδη	20,000	»
Βρόννη	80,000	»	Φιούμη	20,000	»
Σεγεδῖνον	70,000	»	Σπάλατρον	15,000	»
Θηρεσιούπολις	60,000	»	Ζάρα	12,000	»
Κρακοβία	50,000	»	Ῥαγοῦσα	8,000	»
Πρεσβούργον	50,000	»	Πόλα	5,000	»
Δεβρεσίνη	45,000	»	Ζέγγη	5,000	»
Τσαρναβίτσα	40,000	»	Κάτταρον	3,000	»
Τεμεσβάρη	35,000	»	Λέσινα	3,000	»
Ἀράδη	35,000	»	Λίσσα	3,000	»
Λίντση	35,000	»			

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ.

Ἔκτασις 9,900 □ κάτοικ. 43,000,000.

Ἱστορικὴ ἔποψις.

Ἡ Γερμανία τὸ πάλαι οἰκουμένη ὑπὸ πολλῶν καὶ διαφόρων πολεμικῶν φύλων, ὧν ἐπισημότεροι ἀνεδείχθησαν οἱ Φράγκοι, ἀντέστη γενναίως κατὰ τῶν Ῥωμαίων, οἵτινες πολλάκις ἀπεπειράθησαν νὰ κατακτήσωσι καὶ ὑποτάξωσιν αὐτὴν εἰς τὸ Ῥωμαϊκὸν κράτος. Διότι πρῶτον μὲν οἱ Κίμβροι καὶ Τεύτονες ἐνίκησαν τοὺς Ῥωμαίους τῷ 113 π. Χ. καὶ ἀκολούθως τῷ 102 καὶ 101 ἐνίκηθησαν ὑπὸ τοῦ Μαρίου· δεῦτερον δὲ ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ ἐξεδίωξεν αὐτοὺς ἐκ τῆς Γαλλίας πέραν τοῦ Ῥήνου τῷ 58 π. Χ. καὶ ἐπὶ Αὐγούστου ὁ Δροῦσος εἰσέβαλε μὲν εἰς τὴν Γερμανίαν καὶ εἰσῆγαγε γλῶσσαν, ἤθη καὶ δικαστήρια Ῥωμαϊκὰ παρὰ τοῖς Γερμανοῖς, ἀπέτυχεν ὅμως νὰ καταστήσῃ τὴν Γερμανίαν Ῥωμαϊκὴν ἐπαρχίαν· διότι οἱ Γερμανοὶ βραδύτερον τῷ 9 μ. Χ. διὰ τοῦ Ἀρμινίου κατέστρεψαν τὸν ὑπὸ τὸν Κ. Οὐάρον Ῥωμαϊκὸν στρατὸν ἐν τῷ Τετοβουργίῳ ὄρυμφ, καὶ μετὰ 5 ἔτη τῷ 14 μ. Χ. ἐξεδικήθησαν μὲν οἱ Ῥωμαῖοι τὴν ὕβριν ταύτην διὰ τοῦ Γερμανικοῦ, ἀπώλεσαν ὅμως πᾶσαν ἐλπίδα ἐπιτυχίας πρὸς κατάκτησιν τῆς Γερμανίας.

Ἐν ἀρχῇ δὲ τῆς μεγάλης τῶν ἐθνῶν μεταναστεύσεως τῷ 375 μ. Χ. οἱ Γερμανοὶ παραχωρήσαντες τοῖς Σλαύοις τὰς ἀνατολικὰς ἐπαρχίας, εἰσέβαλον εἰς τὸ Ῥωμαϊκὸν κράτος καὶ καταλύσαντες αὐτὸ συνέστησαν πολλὰ κράτη ἐν Ἰσπανίᾳ, Γαλλίᾳ, Ἀγγλίᾳ καὶ βορείῳ Ἀφρικῇ, τῶν ὁποίων ἐπισημότατον ὑπῆρξε τὸ τῶν Φράγκων ἐν Γαλλίᾳ, ὅπερ τὰ μέγιστα ἐπεξέτεινε Κάρολος ὁ μέγας (768—814) ἀναγορευθεὶς αὐτοκράτωρ ὑπὸ τοῦ Πάπα καὶ ἀπὸ τοῦ διαδόχου αὐτοῦ Λουδοβίκου τοῦ Γερμανοῦ ἀρχεῖται ἡ Ἱστορία τοῦ Γερμανικοῦ κράτους. Μετὰ δὲ τὸν Μέγαν Κάρολον ἀνη-

γορεύθη Ῥωμαῖος αὐτοκράτωρ Ὁθων ὁ μέγας τῷ 962 καὶ τὸ βασίλειον τῆς Γερμανίας ὠνομάσθη «Ἁγιον Ῥωμαϊκὸν κράτος τοῦ Γερμανικοῦ ἔθνους» τὸ ὁποῖον μετὰ 30 εἰρηπύλομον ἀπώλεσε χώρας τινάς, ἃς ἔλαβεν ἡ Σουηδία καὶ ἡ Γαλλία. Μετὰ δὲ τὴν Γαλλικὴν ἐπανάστασιν ἐπὶ Ναπολέοντος τοῦ Α' ἡ Γερμανία ἔπαθε πολλὰ ἐκ τῆς συστάσεως τοῦ Ῥηνικοῦ δεσμοῦ, ἐκ τῆς πίεσεως τοῦ ὁποῖου ἀπηλλάγησαν οἱ Γερμανοὶ διὰ τῶν κατὰ τὸ 1813—15 πολέμων ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας.

Τῷ δὲ 1815 συνέστη ἡ Γερμανικὴ ὁμοσπονδία συγκροτηθεῖσα ἐκ 39 μικρῶν καὶ μεγάλων κρατῶν, ὧν 35 μοναρχικῶν καὶ 4 δημοκρατικῶν καὶ ἔχουσα τὴν ἐδραν ἐν Φραγκοφουρτίῳ, ἧτις διὰ τοῦ κατὰ τὸ 1866 γενομένου πολέμου μεταξὺ τῆς Πρωσίας καὶ Αὐστρίας διελύθη καὶ ἀντ' αὐτῆς συνεκροτήθη ἡ τῆς βορείου Γερμανίας Ὁμοσπονδία ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τῆς Πρωσίας, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἡ Αὐστρία ἀπεκλείσθη διὰ τῆς ἐν Πράγᾳ συνθήκης τοῦ 1866.

Ἡ βόρειος Γερμανικὴ ὁμοσπονδία συνέστη ἐκ πάντων τῶν βορείων κρατῶν τῆς Γερμανίας 21 τὸν ἀριθμὸν, εἰς τὰ ὁποῖα προσετέθησαν κατὰ τὸ 1866 καὶ τὰ 4 νότια κράτη ἧτοι ἡ Βαυαρία, ἡ Βυρτεμβέργη, ἡ Βάδη καὶ ἡ Ἑσση, καὶ οὕτως ἠνωμένη πᾶσα ἡ Γερμανία ἐνδόξως διεξήγαγε τὸν ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος Γ' κηρυχθέντα πόλεμον κατὰ τῆς Πρωσίας τῷ 1870 καὶ τῷ 1871 (18 Ἰανουαρίου) ἀνεκηρύχθη αὐτοκράτωρ ἐν Βερσαλλίαις ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσίας Γουλιέλμος.

α') Φυσικὴ κατὰστασις,

§. 1. Ὅρια καὶ θέσις.

Ἡ Γερμανικὴ αὐτοκρατορία ἐν τῷ μέσῳ σχεδὸν τῆς Εὐρώπης κειμένη καὶ ἀποτελοῦσα τὴν μετάβασιν ἀπὸ τῶν θερμῶν μεσημβρινῶν κρατῶν εἰς τὰ ψυχρὰ βόρεια καὶ ἀπὸ τῶν ἡπειρωτικῶν ἀνατολικῶν εἰς τὰ δυτικὰ ὠκεάνεια διὰ τῶν πλείστων ποταμῶν ἀνήκει μᾶλλον εἰς τὴν ΒΑ Εὐρώπην καὶ περιβάλλεται πρὸς Β μὲν

ὑπὸ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης, τῆς Δανίας καὶ τῆς Γερμανικῆς θαλάσσης, πρὸς Δ δὲ ὑπὸ τῶν Κάτω Χωρῶν, τοῦ Βελγίου καὶ τῆς Γαλλίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Ἑλβετίας καὶ Αὐστρίας καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ῥωσσίας καὶ τῆς Αὐстро-ουγγαρίας.

§. 2. Θάλασσαι, κόλποι καὶ λιμένες αὐτῆς.

Τοιαύτην θέσιν κατέχουσα ἡ Γερμανικὴ αὐτοκρατορία μόνον ἐκ τῆς βορείας πλευρᾶς περιβάλλεται ὑπὸ δύο θαλασσῶν, τῆς Βαλτικῆς πρὸς ἀνατολὰς καὶ τῆς Γερμανικῆς πρὸς δυσμὰς, μεταξὺ τῶν ὁποίων κεῖται ἡ Δανία καὶ τὸ βορειότατον τῆς αὐτοκρατορίας μέρος συνεχόμενον μετὰ τῆς Δανίας.

Κόλποι δὲ ἐν μὲν τῇ Βαλτικῇ σχηματιζόμενοι εἶναι τρεῖς ὁ τοῦ Δαντσίκου παρὰ τὴν ἐκβολὴν τοῦ Οὐῆστούλα ποταμοῦ ἐν τῇ ἀνατολικῇ παραλίᾳ, ὁ τῆς Λυθέκης πρὸς βορρᾶν τοῦ Ἀμβούργου, καὶ ὁ τοῦ Κιέλου πρὸς βορρᾶν τοῦ προηγουμένου ὁ κάλλιστος· ἐν δὲ τῇ βορείᾳ θαλάσῃ ἐπίσης τρεῖς, ὁ τῆς Βρέμης παρὰ τὴν ὁμώνυμον πόλιν, ὁ Ἰάδειος πρὸς δυσμὰς τούτου καὶ ὁ Δολλάρτιος πρὸς δυσμὰς τοῦ προηγουμένου μετὰξὺ τοῦ Ἀννοθέρου καὶ τῶν Κάτω Χωρῶν. Ἐντὸς δὲ τῶν κόλπων τούτων σχηματίζονται καὶ λιμένες ἐμπορικοὶ ἐν τῇ παραλίᾳ τῶν ὁμωνύμων πόλεων, ἥτοι τοῦ Δαντσίκου, τῆς Λυθέκης, τοῦ Ἀμβούργου, τοῦ Κιέλου καὶ τῆς Βρέμης.

§. 3. Ὅρη καὶ πεδιάδες.

Τὰ ἐπισημότερα ὄρη τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας εἶναι τὰ ἀκόλουθα

1) Τὰ Βόσγια ὄρη (Βόγησος), τὰ ὁποῖα ἀνήκοντα εἰς τὴν Γαλλίαν ἐκτείνονται μετὰξὺ τῶν δύο κατακτηθεισῶν ἐπαρχιῶν Ἀλσατίας καὶ Λοθαριγγίας καὶ ἔχουσιν ὕψος 5,000' ποδῶν.

2) Ὁ Γερμανικὸς Ἰόρας (Ἰούραςος) ἐκτεινόμενος μετὰξὺ τῆς Ἑλβετίας καὶ τῆς Βαυαρίας ἔχει ὕψος 5,000' ποδῶν.

3) Ὁ Μέλας Δρυμὸς ἐκτεινόμενος μετὰξὺ τοῦ Ῥήνου καὶ τοῦ Νέκερος ποταμοῦ ἔχει ὕψος 4,000' πρὸς μεσημβρίαν.

4) Ὁ Βορεικὸς Δρυμὸς συνενούμενος μετὰ τοῦ Ἰουράσου περιβάλλει τὴν Βαυαρικὴν πεδιάδα.

5) Ὁ Θυρίγγειος Δρυμὸς ἐκτεινόμενος πρὸς νότον τῆς Θυριγγίας χώρας καὶ ἔχων ὕψος 3,200' ποδῶν.

6) Τὰ Σουδήτια ὄρη καταβαίνοντα ἀπὸ τῆς Πρωσσίας καὶ περιβάλλοντα τὴν ΒΑ. πλευρὰν τῆς Αὐστρίας ἐκτείνονται μέχρι τῶν Καρπαθίων ὀρέων καὶ ἔχουσιν ὕψος 5,000' ποδῶν περίπου.

7) Τὰ Γιγάντια ὄρη τὰ ὑψηλότερα τῆς Γερμανίας ἔχοντα ὕψος 5,200' κατὰ τὴν λεγομένην Χιονώδη κορυφὴν.

8) Τὸ Ἄρτσον ὄρος ἐκτεινόμενον ἐν τῇ Σαξονικῇ χώρᾳ διαιρεῖται εἰς ἄνω καὶ κάτω Ἄρτσον καὶ ἔχει ὕψος 4,000' ποδῶν σχεδόν.

Πεδιάδες δὲ ἐπισημότεραι εἶναι ἡ Μαγδεβουργικὴ πεδιάς, ἡ μεταξὺ τῶν Γιγαντίων ὀρέων καὶ τοῦ Οὐϊάδου ποταμοῦ εὐφορος πεδιάς, ἡ Πομερανικὴ, ἡ τῆς ἀνατολικῆς Πρωσσίας ἡ Βαυαρικὴ καὶ ἡ κοιλὰς τοῦ κάτω Ἄλβιος.

§. 4. Ποταμοὶ καὶ διώρυγες.

1) Ὁ Δούναβις (ἄνω) πηγάζων ἐκ τοῦ Μέλανος Δρυμοῦ ἐκ τριῶν πηγῶν καὶ διερχόμενος τὴν Βαυαρίαν, Αὐστρο-ουγγαρίαν καὶ τὰς βορείους χώρας τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου ἐκβάλλει διὰ τριῶν στομιῶν εἰς τὴν Μαύρην θάλασσαν.

2) Ὁ Ῥήνος πηγάζων ἐκ τῶν Ἑλβετικῶν Ἀλπεων, διερχόμενος τὴν Κωνσταντίαν λίμνην, τὴν Ἑλβετίαν, τὴν δυτικὴν Γερμανίαν καὶ τὴν Ὀλλανδίαν, ἐκβάλλει εἰς τὴν Γερμανικὴν θάλασσαν καὶ εἶναι ὁ μέγιστος καὶ ἐπισημότερος ποταμὸς τῆς Γερμανίας.

3) Ὁ Οὐϊσουργις πηγάζων ἐκ τοῦ Θυριγγείου Δρυμοῦ καὶ διερχόμενος τὴν δυτικὴν Γερμανίαν ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἰάδειον κόλπον τῆς Γερμανικῆς θαλάσσης.

4) Ὁ Ἄλβις ποταμὸς πηγάζων ἐκ τῶν Γιγαντίων ὀρέων καὶ διερχόμενος τὴν Σαξονίαν καὶ δυτικὴν Πρωσίαν ἐκβάλλει εἰς τὴν Γερμανικὴν θάλασσαν.

Ὁ Ὀδερὸς (Viadrus) πηγάζων ἐκ τῶν Σουδητίων ὀρέων καὶ διερχόμενος τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τῆς αὐτοκρατορίας διὰ τριῶν στομιῶν ἐκβάλλει εἰς τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν παρὰ τὴν πόλιν Στέττινον καὶ εἶναι εἷς τῶν μεγάλων ποταμῶν τῆς Γερμανίας.

6) Ὁ Οὐϊστούλας πηγάζων ἐκ τῶν Καρπαθίων καὶ διερχόμενος τὴν Πολωνίαν καὶ ἀνατολικὴν Πρωσσίαν, ἐκβάλλει εἰς τὸν κόλπον τοῦ Δαντσίκου ἐν τῇ Βαλτικῇ θαλάσῃ καὶ εἶναι ὁ μέγας ἀνατολικὸς ποταμὸς τῆς Γερμανίας.

Περὶ ἄλλων μικροτέρων ποταμῶν ἢ παραποτάμων ὡς τοῦ Σπρέου καὶ Ὑσάρου ἐν οἰκείῳ τόπῳ γενήσεται λόγος.

Ἐπισημότεραι δὲ διώρυχες εἶναι αἱ ἀκόλουθοι.

1) Ἡ Λουδοβίκειος, συνδέουσα τὸν Μοῖνον καὶ Δούναβιν ποταμόν.

2) Ἡ τοῦ Φρειδερίκου Γουλιέλμου συνδέουσα τὸν Σπρέον καὶ Ὀδερὸν.

3) Ἡ Φινόβιος μεταξὺ Ὀδέρου καὶ Ἀφέλου ποταμοῦ.

4) Ἡ Ἐπιδωρικὴ συνδέουσα τὸν Ἐπιδώραν ποταμόν καὶ τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν.

5) Ἡ Βρομβέργειος μεταξὺ τοῦ Οὐϊστούλα καὶ τοῦ Νέτσου ποταμοῦ.

6) Ἡ Ὁβερλανδικὴ ἐν τῇ ἀνατολικῇ Πρωσσίᾳ.

§. 5. Λίμναι καὶ νῆτοι.

Οὐδεμία ἄλλη χώρα τῆς Εὐρώπης ἔχει τόσον πολλὰς μικρὰς λίμνας, ὅσον ἡ Γερμανικὴ αὐτοκρατορία καὶ μάλιστα ἰδίως ἡ Πρωσσία ἀριθμοῦσα 173 καὶ ἡ Πομερανία περιέχουσα 130. Πασῶν δὲ τούτων ἐπισημότεραι εἶναι αἱ ἑξῆς.

Ἐν τῇ ἀνατολικῇ Πρωσσίᾳ

1) Ἡ Σπιρδύγγη λίμνη κειμένη ἐν τῇ ΝΑ Πρωσσίᾳ καὶ ἔχουσα 12 γ. μίλ. περίμετρον καὶ 2 μίλ. □ ἐμβαδὸν εἶναι ἡ μεγίστη πασῶν.

- 2) Ἡ Μαουέρη λίμνη κειμένη ἐν τῇ αὐτῇ χώρᾳ, πρὸς βορρᾶν τῆς προηγουμένης ἔχει σχῆμα σταυροειδές.
 3) Ἡ Βοῦονφέστη λίμνη κειμένη μετὰ τῶν δύο προηγουμένων.
 4) Ἡ Λεβεντίνη κειμένη ἐν τῇ αὐτῇ χώρᾳ καὶ μετὰ τῆς Σπιρ-
 δίγγης συναπτομένη.
 5) Ἡ Ἰωαννησβούργη κειμένη ΝΑ τῆς Σπιρδίγγης.
 6) Ἡ Λονσκέρη λίμνη κειμένη ἐν τῇ αὐτῇ χώρᾳ.

Ἐν Πομμερανία, Ποσενία καὶ Βραδενβέργῳ.

- 7) Ἡ Μαδούη λίμνη ἐν Πομμερανίᾳ πρὸς Δ. τῆς Πρωσσίας κειμένη.
 8) Ἡ Γοπλόη λίμνη ἐν Ποσενίᾳ, πρὸς νότον τῆς προηγουμένης κειμένη.
 9—12) Ἡ Μυγγέλη, ἡ Σβιλόχη, ἡ Οὐκάρη καὶ ἡ Ῥουππίνη ἐν Βρανδεμβούργῳ.

Ἐν Μεκλεμβούργῳ καὶ Σαξονίᾳ.

- 13, 14) Ἡ Μυρίτση καὶ Πλαουέρη ἐν Μεκλεμβούργῳ.
 15 καὶ 16) Ἡ Ἀρένδη καὶ Ῥοιθλίγγη ἐν Σαξονίᾳ παρὰ τὴν Ἀλλην.

Πλὴν τούτων ὑπάρχουσι καὶ πολλαὶ ἄλλαι λίμναι ἐν τῇ Ῥην-
 νικῇ Πρωσίᾳ καὶ ἐν τῇ παραλίᾳ μεγάλαι συγκοινωνοῦσαι μετὰ
 τῆς θαλάσσης Βαλτικῆς τε καὶ Γερμανικῆς.

Νήσους δὲ τρεῖς ἔχει ἡ Πρωσία τὴν Ῥουγένην, Οὐσεδόμην καὶ
 Βολλίνην.

β'.) Πολιτικὴ κατάστασις.

§. 1. Σύστασις τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας.

Μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς Γερμανικῆς δημοσπονδίας διὰ τοῦ κατὰ
 τὸ 1866 γενομένου πολέμου μετὰ τῆς Πρωσσίας καὶ τῆς Αὐ-
 στρίας, ὅτε ἀπεφασίσθη ἡ ὑπέροχὴ τῆς Πρωσσίας ἐπὶ τῆς Γερμα-

νίας καὶ ἀπεμονώθη ἡ Αὐστρία, συνέστη ἡ νέα Ὁμοσπονδία τῆς Βορείου Γερμανίας ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τῆς Πρωσσίας.

Ἐπειδὴ δὲ τὰ νότια κράτη ἡ Βαυαρία, Βυρτεμβέργη, Βάδη καὶ Ἑσση διὰ τῆς νέας ὁμοσπονδίας ἀπεμονώθησαν, πρὸς ἀσφάλειαν αὐτῶν συνεμάχησαν τῇ Πρωσίᾳ κατὰ τὸ 1870 καὶ ἀνέθεσαν τὴν ἡγεμονίαν τοῦ στρατοῦ ἐν καιρῷ πολέμου εἰς αὐτήν, ἥτις ἐπὶ τῇ βάσει τῆς συμμαχίας ταύτης στηριζομένη ἀνέλαβε τὸν πόλεμον, τὸν ὁποῖον ὁ Ναπολέων Γ' ἀφορμὴν λαβὼν, διότι οἱ Ἰσπανοὶ κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1870 προσέφερον τὸν Ἰσπανικὸν θρόνον εἰς τὸν πρίγκιπα Λεοπόλδον Χοεντσόλερν, ἐκήρυξε κατὰ τῆς Πρωσσίας τῇ 19 Ἰουλίου 1870, ὅτε τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν ἀνεκοίνωσαν τὰ νότια κράτη εἰς τὴν Πρωσίαν ὅτι θὰ μετὰσχωσιν αὐτοῦ. Σύμπασα ἡ Ἑρμανία ἐνωθεῖσα ὡς εἰς ἀνὴρ ἡρωϊκῶς ἐπολέμησεν ὑπὲρ τῆς τιμῆς καὶ πατρίδος ἀπὸ τῆς 20 Ἰουλίου τοῦ 1870 μέχρι τῆς 26 Φεβρουαρίου 1871 καὶ εἰς 173 μεγάλας καὶ μικρὰς μάχας ἐνίκησε τὸν ἐχθρὸν, τοῦ ὁποῖου 26 ὄχυράς θέσεις ἐκυρέυσεν καὶ αἰχμαλώτους ἔλαβεν 11,650 ἀξιωματικούς, 363,000 στρατιώτας, 6,700 πυροβόλα καὶ 120 σημαίας καὶ οὕτως ἐνδόξως συνωμολογήθη ἡ εἰρήνη τῇ 10 Μαΐου 1871 ἐν Φραγκοφουρτίῳ. Διαρκούντος δὲ τοῦ πολέμου κατὰ Νοέμβριον προσῆλθον καὶ τὰ νότια κράτη εἰς τὴν Ὁμοσπονδίαν καὶ κατὰ Δεκέμβριον ὁ βασιλεὺς τῆς Βαυαρίας ἐν συνεννοήσει μετὰ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων ἐπρότεινεν εἰς τὸν βασιλέα τῆς Πρωσσίας νὰ δεχθῇ τὸ αὐτοκρατορικὸν ἀξίωμα, καὶ ἀναγορευθῇ αὐτοκράτωρ, ὅπερ καὶ ἐγένετο τῇ 18 Ἰανουαρίου 1871 ἐν Βερσαλλίαις καὶ οὕτω συνέστη ἡ νέα Γερμανικὴ αὐτοκρατορία. Ἡ δὲ Γαλλία ὑπεχρεώθη νὰ παραχωρήσῃ τὸ $\frac{1}{5}$ τῆς Λοθαριγγίας μετὰ τῆς Ἀλσατίας πλὴν τοῦ φρουρίου Βελφόρτ καὶ νὰ πληρώσῃ ἀποζημιώσεις τοῦ πολέμου 5 δισεκατομ. φράγκων.

§. 1. Πολιτικὴ διαίρεσις.

Ἡ Γερμανικὴ αὐτοκρατορία συνίσταται ἐξ 25 μεγάλων καὶ μικρῶν κρατῶν, ἀρχιδουκάτων, δουκάτων, πριγκιπάτων καὶ ἐλευθέρων πόλεων μετὰ τῶν δύο κατακτηθεισῶν χωρῶν Ἀλσατίας καὶ

Λοθαριγγίας. Ταῦτα δὲ εἶναι τὰ ἀκόλουθα 4 βασιλεία, 6 μεγάλα δουκάτα, 5 δουκάτα, 7 ἡγεμονίαι καὶ 3 ἐλεύθεραι πόλεις.

1) Τὸ βασιλεῖον τῆς Πρωσίας ἔχον ἑκτασ. 6,400 □. κατοίκ. 26,000,000 σχεδόν.

2) Τὸ βασιλεῖον τῆς Βαυαρίας ἔχον ἑκτασ. 1,480 □. κατοίκ. 5,100,000.

3) Τὸ βασιλεῖον τῆς Σαξονίας ἔχον ἑκτασ. 275 □. κατοίκ. 3,000,000 σχεδόν.

4) Τὸ βασιλεῖον τῆς Βυρτεμβέργης ἔχον ἑκτασ. 355 □. κατ. 2,000,000 σχεδόν.

5) Τὸ μέγα δουκάτον τῆς Βάδης ἔχον ἑκτασιν 280 □. κατ. 1,600,000 σχεδόν.

6) Τὸ μέγα δουκάτον τῆς Έσσης ἔχον ἑκτασιν 140 □. κατ. 900,000 σχεδόν.

7) Τὸ μέγα δουκάτον τοῦ Μαεκλεμβούργου Σχουερίνου ἔχον ἑκτασιν 245 □. κατ. 670,000.

8) Τὸ μέγα δουκάτον τῆς Σαξονικῆς Βεϊμάρης ἔχον ἑκτασ. 66 □. κατοίκ. 300,000.

9) Τὸ μέγα δουκάτον τοῦ Μεκλεμβούργου Στρελίτσου ἔχον ἑκτ. 55 □. κατ. 100,000.

10) Τὸ μέγα δουκάτον τοῦ Όλδεμβούργου ἔχον ἑκτασ. 118 □ κατ. 325,000.

11) Τὸ δουκάτον τῆς Βρουνσβίκης ἔχον ἑκτασιν 68 □. κατ. 330,000.

12) Τὸ δουκάτον τῆς Σαξονικῆς Μαϊνίγγης ἔχον ἑκτασ. 45 □. κατ. 200,000.

13) Τὸ δουκάτον τοῦ Σαξονικοῦ Άλτεμβούργου ἔχον ἑκτ. 25 □. κατ. 150,000.

14) Τὸ δουκ. Σαξο-Κοξούργου καὶ Γότθας ἔχον ἑκτασιν 36 □. κατ. 190,000.

15) Τὸ δουκάτον τοῦ Άνάλτου ἔχον ἑκτασιν 43 □. κατοίκ. 220,000.

16 17) Αἱ δύο ἡγεμονίαι Στρασβούργου, Ρουδολστατίας καὶ Σονδερχώσης ἑκτασ. 18 □. κατ. 80,000.

18) Ἡ ἡγεμονία τῆς Βαλδέκης ἔχουσα ἔκτασιν 20 □. κατ. 55,000.

19 20) Αἱ ἡγεμονίαι τῆς Ῥεούσης παλαιᾶς καὶ νέας ἔχουσαι ἔκτασιν 20 □. κατ. 150,000.

21) Ἡ ἡγεμονία τῆς Σχαουεμβούργης Λίππης ἔχουσα ἔκτασιν 8 □. κατοικ. 35,000.

22) Ἡ ἡγεμονία τῆς Λίππης ἔχουσα ἔκτασιν 20 □. κατοίκους 115,000.

23) Ἡ ἐλευθέρα πόλις Λυβέκη ἔχουσα ἔκτασιν 5 □. κατοίκους 60,000

24) Ἡ ἐλευθέρα πόλις Βρέμη ἔχουσα ἔκτασιν 5 □. κατοίκους 150,000.

25) Ἡ ἐλευθέρα πόλις Ἀμβούργον ἔχουσα ἔκτασιν 8 □. κατ. 400,000 σχεδόν.

26) Καὶ ἡ Ἀλσατία καὶ Λοθαριγγία ἔχουσα ἔκτασ. 270 □. κατοίκους 1,600,000.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΠΡΩΣΣΙΑΣ.

Ἔκτ. 6,400 □ κατ. 26,000,000. σχεδόν.

Ἱστορικὴ ἑποψις.

Οὐδὲν ἄλλο κράτος τῆς Εὐρώπης ἐκ μικρῶν ὁρμώμενον, τοσαύτην πρόοδον καὶ ἐπίδοσιν ἔλαβε καὶ τοσοῦτον ταχέως ἀνυψώθη εἰς τὴν περιωπὴν, εἰς τὴν ὁποίαν νῦν εὐρίσκεται, ὅσαν ἡ Πρωσσία. Διότι ἡ ἀρχικὴ ἐστία καὶ ὁ πρῶτος πυρὴν τῆς μοναρχίας ταύτης ὑπῆρξε τὸ μικρὸν Βρανδεμβούργον, τὸ ὁποῖον νῦν ἀποτελεῖ τὸν πρῶτον νομὸν τῆς Πρωσσίας. Ἐκ τούτου δὲ ὡς ἐκ κέντρου ὁρμώμενοι οἱ ἡγεμόνες καὶ βασιλεῖς αὐτοῦ μετὰ πολλὰς περιπετείας καὶ τύχας ἀλληλοδιαδόχως προσεκτέσαντο πάσας τὰς λοιπὰς τῆς μοναρχίας χώρας καὶ ἀνύψωσαν τὴν Πρωσσίαν εἰς πρώτην δύναμιν τῆς Εὐρώπης καταστήσαντες αὐτὴν πρότυπον καὶ ἀξιόλογον ἐν πᾶσι. Πρῶτος δὲ ἡγεμὼν τοῦ Βρανδεμβούργου ὑπῆρξεν Ἀλβέρτος ὁ ἐπονομασθεὶς Ἄρκτος, ἐπὶ τῆς δυναστείας τοῦ ὁποῖου διαρκεσάσης ἀπὸ τοῦ 1134—1320 ηὐτύχυσεν ἡ ἡγεμονία, ἀκολούθως ὅμως ἐπὶ τῆς δυναστείας τῆς Βιττελβαχικῆς καὶ Λουξεμβουργικῆς περιέπεσεν εἰς ἀνιάτους συμφοράς, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἐξήγαγεν αὐτὴν ἐντὸς βραχείου χρόνου ὁ οἶκος τοῦ Χοέντσολερν. Ἡ δὲ πρώτη εὐτυχὴς περίοδος αὐτῆς ὁφείλεται εἰς τὴν κυβέρνησιν τοῦ μεγάλου Ἐκλέκτορος Φρειδερίκου Γουλιέλμου (1640—1688), ὅστις ἔσωσε τὴν χώραν ἐκ τῶν δυστυχημάτων τοῦ 30ετοῦς πολέμου, ἐπροστάτευσεν αὐτὴν κατὰ τῆς Πολωνίας, Σουηδίας καὶ Γαλλίας καὶ ἀπὸ τοῦ 1660 ἀνηγορεύθη ἡγεμὼν τῆς ἀνατολικῆς Πρωσσίας· ὁ δὲ διάδοχος αὐτοῦ ὠνομάσθη πρῶτος τῷ 1701 βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας. Ἡ δὲ βασιλεία τοῦ ἐγχόνου αὐτοῦ Φρειδερίκου Β΄. (1740—1786) ἀποτελεῖ τὴν δευτέραν εὐτυχῇ περίοδον αὐτῆς. Τὴν δὲ τρίτην περίοδον

μετὰ τὴν ἐπελθοῦσαν ταπείνωσιν ἐπὶ τοῦ Ναπολέοντος (1806 καὶ 1807) ἀπετέλεσεν ὁ Φρειδερίκος Γουλιέλμος Γ'. καὶ τὴν τετάρτην ἐνδοξον περίοδον συνεπλήρωσεν ὁ Γουλιέλμος Α'. βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας ὁ νῦν αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας.

α') Φυσικὴ κατάστασις.

§. 1. Θέσις καὶ ὄρια τῆς Πρωσσίας.

Τὸ βασίλειον τῆς Πρωσσίας διὰ τῶν μεγάλων κατακτήσεων τοῦ 1864, 1866 καὶ 1870 γενόμενον τὸ μέγιστον κράτος τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας καὶ κατὰ τὴν ἑκτασιν καὶ τὸν πληθυσμὸν κατέχον μεταξὺ τῶν Εὐρωπαϊκῶν κρατῶν τὴν ἑκτὴν θέσιν, ὀρίζεται πρὸς Β. μὲν ὑπὸ τῆς Γερμανικῆς θαλάσσης, ὑπὸ τῆς Δανίας καὶ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης, πρὸς Α. δὲ ὑπὸ τῆς Ῥωσσίας, Πολωνίας καὶ Γαλικίας, πρὸς Μ. ὑπὸ τῆς Σιλεσίας, Μοραβίας, Βοεμίας, Σαξονίας, Βαυαρίας καὶ Ἑσσης καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Γαλλίας, τοῦ Βελγίου καὶ τῆς Ὁλλανδίας.

§. 1. Θάλασσαί, κόλποι καὶ λιμένες αὐτῆς.

Δύο θάλασσαί μεγάλαι περιβάλλουσι τὴν Πρωσσίαν ἐκ τῆς βορείου πλευρᾶς ἡ Βαλτικὴ πρὸς ἀνατολάς, ἣτις καὶ ἀνατολικὴ θάλασσα καλεῖται, καὶ ἡ Γερμανικὴ θάλασσα πρὸς δυσμὰς ὀνομαζομένη καὶ βόρειος θάλασσα, αἵτινες ἐνοῦνται διὰ τῶν πορθμῶν μικροῦ καὶ μεγάλου Βέλτου, τοῦ Κάτεγάτου καὶ τοῦ Σκαγεράκου καὶ μεταξὺ τῶν ὁποίων κεῖνται τὰ δουκᾶτα Σλεσβίκου καὶ Ὀλστείνου καὶ ἡ Ἰουτλάνδη τῆς Δανίας. Κόλποι δὲ σχηματίζονται τρεῖς μὲν ἐκ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης.

1) Ὁ τοῦ Δαντσίκου περὶ τὴν ἐκβολὴν τοῦ Οὐῆστούλα ποταμοῦ ἐν τῇ ἀνατολικῇ παραλίᾳ.

2) Ὁ τῆς Αὐδέκης πρὸς βορρᾶν τοῦ Ἀμβούργου μεταξὺ τοῦ Μεκλεμβούργου καὶ Ὀλστείνου.

3) Καὶ ὁ τοῦ Κιέλου ἐν τῇ Α. πλευρᾷ τοῦ Ὀλστείνου πρὸς

Β. τοῦ προηγουμένου ὁ κάλλιστος πάντων. Τρεῖς δὲ ἐν τῇ Γερμανικῇ θαλάσσῃ.

4) Ὁ τῆς Βρέμης πρὸς βορρᾶν τῆς ὁμωνύμου πόλεως ἐν τῇ ΝΑ πλευρᾷ τῆς θαλάσσης.

5) Ὁ Ἰάδειος πρὸς δυσμὰς τοῦ προηγουμένου. καὶ

6) Ὁ Δολλάρτιος μεταξὺ τοῦ Ἀννοβέρου καὶ τῶν κάτω Χωρῶν. Ἐπισημότεροι δὲ ἐμπορικοὶ λιμένες εἶναι ὁ τοῦ Δαντσίκου, τῆς Λυδέκης, τοῦ Ἀμβούργου, τοῦ Κιέλου καὶ τῆς Βρέμης.

§. 3. Ὅρη καὶ πεδιάδες.

Τὰ ἐπισημότερα ὄρη τῆς Πρωσίας κατὰ τὸ πλεῖστον πεδινῆς οὐσῆς εἶναι.

1) Τὰ Σουδήτια, Γιγάντια καὶ τὸ Ἄρτσον, τὰ ὁποῖα περιεγράφησαν ἤδη ἐν τῇ Γερμανικῇ αὐτοκρατορίᾳ, περιβάλλουσι τὴν Πρωσίαν ἐκ τῆς μεσημβρινῆς πλευρᾶς.

2) Τὰ Βόσγια ἐκτεινόμενα μεταξὺ τῆς Ἀλσατίας καὶ Λοθαριγγίας.

Τῶν δὲ πεδιάδων ἐπισημότεραι εἶναι ἡ Μαγδεμβουργικὴ, ἡ Πομμερανικὴ καὶ ἡ τῆς ἀνατολικῆς Πρωσίας.

§. 5. Ποταμοί, διώρυγες καὶ λίμναι.

Πάντες οἱ μεγάλοι ποταμοὶ τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας διέρχονται καὶ διὰ τῆς Πρωσίας καὶ ἐκβάλλουσιν εἰς τὴν Βαλτικὴν καὶ Γερμανικὴν θάλασσαν. Πλὴν δὲ τούτων, οἵτινες προηγουμένως περιεγράφησαν, ὑπάρχουσι καὶ πολλοὶ ἄλλοι μικροὶ ποταμοὶ καὶ παραπόταμοι βρέχοντες τὴν χώραν, κυριώτεροι τῶν ὁποίων εἶναι.

1) Ὁ Πρέγκελος πηγάζων ἐκ τῶν ὀρίων τῆς ἀνατολικῆς Πρωσίας καὶ Ῥωσίας καὶ δεχόμενος πολλοὺς παραποτάμους ἐκβάλλει εἰς τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν παρὰ τὴν Καϊνιξβέργην.

2) Ὁ Βάρθης πηγάζων ἐκ τῆς Ῥωσικῆς Πολωνίας καὶ διερχόμενος τὸ Πόσενον ἐκβάλλει εἰς τὸν Ὁδερὸν ποταμόν.

3) Ὁ Σπρέος μέγας παραπόταμος τοῦ Ἀφέλου ἐν Βρανδεμβούργῳ πηγάζων ἐκ τῶν ὄριων τῆς Σαξονίας καὶ Βοεμίας καὶ σχηματίζων μίαν νῆσον πλησίον τοῦ Βερολίνου, διέρχεται τὴν πόλιν ταύτην καὶ διὰ τῆς διώρυχος τοῦ Φρειδερίκου Γουλιέλμου συναπτόμενος μετὰ τοῦ Ὁδέρου χύνεται εἰς τὸν Ἀφελον ποταμόν.

4) Ὁ Ἀμασίας (Ems) πηγάζων ἐκ τῆς Πρωσικῆς ἐπαρχίας Βεστφαλίας καὶ διὰ διώρυχος συνενούμενος μετὰ τοῦ Ῥήνου ἐκβάλλει εἰς τὸν ἐν τῇ Γερμανικῇ θαλάσῃ κείμενον κόλπον τοῦ Δολλάρτου.

Πλὴν δὲ τῶν πολυαριθμῶν ποταμῶν ἔχει ἡ Πρωσσία καὶ πολλὰς διώρυγας μεταξὺ αὐτῶν πρὸς εὐκολίαν τῆς συγκοινωνίας καὶ τοῦ ἐμπορίου, ἐπισημότεραι τῶν ὁποίων εἶναι αἱ ἑξῆς.

1) Ἡ Φρειδερίκειος συνδέουσα τὸν Σπρέον καὶ Ὁδερον ποταμόν.

2) Ἡ Βρομβέργειος μεταξὺ τοῦ Οὐιστούλα καὶ τοῦ Νέτσου ποταμοῦ.

3) Ἡ Φινόβιος συνάπτουσα τὸν Ὁδερον μετὰ τοῦ Ἀφέλου.

4) Ἡ Πλαυϊκὴ συνδέουσα τὸν Ἀλβιν μετὰ τοῦ Ἀφέλου.

Καὶ λίμνας δὲ τοσαύτας ἔχει ἡ Πρωσσία ἥτοι 389, ὅσας οὐδὲν ἄλλο κράτος τῆς Εὐρώπης πλὴν τῆς Ῥωσσίας μικρὰς καὶ μεγάλας, μεγαλότεραι τῶν ὁποίων εἶναι αἱ ἐν τῇ περιγραφῇ τῶν λιμνῶν τῆς Γερμανίας μνημονευθεῖσαι ἥτοι ἡ Σπιρδίγγη, ἡ Μαουέρη, ἡ Βοϋενφέστη, ἡ Λεβεντίνη, ἡ Ἰωαννησβούργη καὶ ἡ Λονσκέρη.

6') Πολιτικὴ κατάστασις.

§. 1. Πολιτικὴ διαίρεσις καὶ διοικήσεις.

Ἡ Πρωσικὴ μοναρχία πρὸ μὲν τοῦ 1866 διηρεῖτο εἰς 8 μεγάλους νομούς, μετὰ δὲ τὴν προσάρτησιν τῶν δουκάτων Σλεσβίκου καὶ Ὀλστείνου, τοῦ Λαουεμβούργου, τοῦ Ἀννοβέρου, τῆς Ἑσσης Κασσέλης καὶ Νασαυίας, τῆς Ἑσσης Ὁμβούργου καὶ τῆς ἐλευθέρας πόλεως Φραγκοφούρτης, διηρέθη εἰς 11 μεγάλους

νομούς υποδιαιρουμένους εἰς ἐπαρχίας καὶ δήμους. Οἱ δὲ νομοὶ εἶναι οἱ ἀκόλουθοι.

1) Ὁ τοῦ Βρανδεμβούργου ἔχων κατ. 3,200,000 καὶ πρωτ. Βερολῖνον 1,100,000 κατ.

2) Ὁ τῆς Πομμερανίας ἔχων κατ. 1,400,000 καὶ πρωτ. Στέττινον 85,000 κατ.

3) Ὁ τῆς Σιλεσίας ἔχων κατ. 3,900,000 καὶ πρωτ. Βρεσλαύ-
αν 250,000 κατ.

4) Ὁ τῆς Σαξονίας ἔχων κατ. 2,200,000 καὶ πρωτ. Μαγδε-
βούργον 130,000 κατ.

5) Ὁ τῆς Βεστφαλίας ἔχων κατ. 2,000,000 καὶ πρωτ. Μύν-
στερον 40,000 κατ.

6) Ὁ τοῦ Ῥήνου ἔχων κατ. 3,800,000 καὶ πρωτ. Κοβλέντσον
40,000 κατ.

7) Ὁ τῆς Πρωσσίας ἔχων κατ. 3,200,000 καὶ πρωτ. Καινιξ-
βέργην 140,000 κατ.

8) Ὁ τοῦ Ποσένου ἔχων κατ. 1,000,000 καὶ πρωτ. Πόσενον
70,000 κατ.

9) Ὁ τοῦ Σλεσβίκου καὶ Ὀλστείνου ἔχων κατ. 1,100,000
καὶ πρωτ. Σλέσβικον 15,000 κατ.

10) Ὁ τοῦ Ἀννοβέρου ἔχων κατ. 2,100,000 καὶ πρωτ. Ἀν-
νόβερον 130,000 κατ.

11) Ὁ τῆς Ἑσσης Νασαυίας ἔχων κατ. 1,500,000 καὶ πρωτ.
Κασσέλην 60,000 κατ.

§. 2. Πόλεις τῆς Πρωσσίας.

Τὸ βασίλειον τῆς Πρωσσίας ἔχει νῦν 1,300 πόλεις καὶ κω-
μοπόλεις, τῶν ὁποίων μία μὲν, ἡ πρωτεύουσα ἀριθμεῖ ὑπὲρ τὸ 1
ἑκατομ. καθίκων, 7 δὲ ὑπὲρ τὰς 100,000, 11 μεταξὺ 50,000—
100,000 καὶ 30 ἀπὸ 50—20,000 καὶ αἱ λοιπαὶ 1252 ἀπὸ 20
—3000 κατοίκων.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου καὶ τῆς Γερμανικῆς
αὐτοκρατορίας, τὸ Βερολῖνον, τὰ μέγιστα καὶ κατὰ πάντα ὑπε-

ρέχει καὶ διαφέρει πασῶν τῶν λοιπῶν μεγάλων πόλεων αὐτῆς καὶ συγκαταλέγεται μεταξύ τῶν μεγίστων πρωτευουσῶν τῆς Εὐρώπης πόλεων, ἀνάγκη νὰ περιγραφῇ ἐκτενέστερον τῶν λοιπῶν.

ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ, 1,100,000 κατ.

Ὡςπερ ἡ Πρωσσία ἐκ μικρῶν ὀρμωμένη, ἐντὸς ὀλίγου χρόνου ἐγένετο κράτος μέγα, οὕτω καὶ ἡ πρωτεύουσα αὐτῆς τὸ Βερολῖνον τοσαύτην πρόοδον ἔκαμεν ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν, ὅσην οὐδεμία ἄλλη πρωτεύουσα τῆς Εὐρώπης· διότι ἐν ᾧ περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος (1701), ὅτε ἐγένετο πρωτεύουσα τοῦ βασιλέως μόλις ἠρίθμει 50,000 κατοίκων, νῦν ἔχει 1,100,000. Ἡ δὲ γιγαντιαία πρόοδος καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς πόλεως ταύτης ἀποβαίνει μυστήριον ἀνεξήγητον ἐκ πρώτης ὄψεως· διότι καὶ ἡ θέσις αὐτῆς ἐν τῷ μέσῳ μεγάλῃς, ἐν μέρει μὲν ἀμμώδους, ἐν μέρει δὲ ἐλώδους πεδιάδος, ἐχούσης ἔδαφος ὀλίγον καρποφόρον καὶ διὰ πολλοῦ κόπου καὶ μεγάλῃς τέχνης παρέχον τοῖς κατοίκοις τὰ ἀπολύτως ἀναγκαῖα, καὶ τὸ ἥττον ὑγιεινὸν κλίμα καὶ ἡ ἀπόστασις αὐτῆς ἀπὸ τῶν μεγάλων ποταμῶν τοῦ βασιλείου καὶ ἀπὸ τῶν θαλασσῶν, ἀπεστέρησαν αὐτὴν πάντων τῶν φυσικῶν πλεονεκτημάτων, τὰ ὅποια εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαῖα πρὸς παραγωγὴν τοιοῦτου μεγαλείου καὶ τὰ ὅποια, καὶ περ ὑπάρχοντα εἰς ἄλλας τῆς Εὐρώπης πρωτευούσας, δὲν ἴσχυσαν νὰ ἀναδείξωσιν αὐτάς οἷον τὸ Βερολῖνον ἐγένετο.

Τὸ μεγαλεῖον λοιπὸν τοῦ Βερολίνου δὲν εἶναι τέκνον τῆς φύσεως, ἀλλὰ μεγαλοπρεπὲς ἔργον καὶ δημιουργημα τῶν μεγαλοφρόνων καὶ φιλοπατρίδων ἡγεμόνων τοῦ Βρανδεμβούργου καὶ τῶν φιλομούσων βασιλέων τῆς Πρωσσίας. Τὸ δὲ μικρὸν χωρίον Βερολῖνον ἦν ὁ πρῶτος πυρὴν τοῦ νῦν μεγάλου Βερολίνου ἰδρυθὲν κατὰ τὸν ἑγ' αἰῶνα ὑπὸ τοῦ Ἀλβέρτου τοῦ ἐπικαλουμένου Ἀρκτου ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Σπρέου ἀπέναντι νησιδίου, κειμένου ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ, ὅπερ προϊόντος τοῦ χρόνου ἐπεξετάθη καὶ ἐπὶ ὧν ἄλλων παρακειμένων πολυχνίων καὶ διὰ τῆς ἐνώσεως τούτων εἰς ἓν ὅλον ἐγένετο μεγίστη τῆς Γερμανίας πόλις ἡ ἐξά-

πολις διὰ τῆς φιλοτιμίας καὶ φιλομουσίας τῶν βασιλέων, ἕκαστος τῶν ὁποίων ἡμιλλᾶτο νὰ αὐξήσῃ τὴν πόλιν διὰ μεγίστων καὶ περικαλλεστάτων οἰκοδομημάτων δημοσίων τε καὶ ἰδιωτικῶν.

Τὸ Βερολῖνον κείμενον ἐν τῷ μέσῳ τῆς πεδιάδος τοῦ Βρανδεμβούργου ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὀχθῶν τοῦ ποταμοῦ κατέστη τὸ κέντρον τῆς συγκοινωνίας πάσης τῆς Γερμανίας μετὰ τῆς λοιπῆς Εὐρώπης κατὰ ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν· διότι μετὰ τοῦ Σπρέου ἐνοῦται ὁ ἐξ Ἀρκτου καταβαίνων ἄνω Ἀφελος καὶ ἐκ τῆς ἐνώσεως τούτων σχηματίζεται ὁ πρὸς ἀνατολὰς διευθυνόμενος κάτω Ἀφελος καὶ ἐνοῦται μετὰ τοῦ Ἀλβίου ποταμοῦ πρὸς δυσμὰς καὶ διὰ διωρύγων μετὰ τοῦ Ὀδέρου ποταμοῦ πρὸς ἀνατολὰς καὶ διὰ τῶν δύο τούτων μεγάλων ποταμῶν ἐκβαλλόντων τοῦ μὲν εἰς τὴν Βαλτικὴν, τοῦ δὲ εἰς τὴν Γερμανικὴν, καθίσταται ὡς παραλία πόλις τὸ Βερολῖνον, ἔχουσα ὡς λιμένας τὸ Ἀμβούργον καὶ τὸ Στέττινον καὶ κατὰ τοῦτο ἔχει πολλὴν ὁμοιότητα πρὸς τὸ Μεδιόλανον, ὅπερ ὡς λιμένας ἔχει τὴν Γένουαν καὶ τὴν Βενετίαν, τὴν μὲν ἐν τῷ Τυρρηνικῷ, τὴν δὲ ἐν τῷ Ἀδριατικῷ πελάγει κειμένην.

Τρεῖς πρωτεύουσαι πόλεις τῆς Εὐρώπης μεσόγειοι ἔχουσιν πολλὴν ὁμοιότητα κατὰ τὴν θέσιν οἱ Παρίσιοι, ἡ Βιέννη καὶ τὸ Βερολῖνον καὶ ἀποτελοῦσι σχῆμα ἰσοσκελοῦς τριγώνου ἐν τῷ μέσῳ τῆς Εὐρώπης, ἐν μὲν τῇ κορυφῇ τοῦ ὁποίου ἐνθρονισμένη παρὰ τὸν Σηκοᾶναν εἶναι ἡ περικαλλεστάτη τῶν πόλεων βασιλὶς Παρίσιοι, ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ γωνίᾳ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως ἡ τῶν Καيسάρων πόλις καὶ πρεσβυτέρα ἡγεμονὶς Βιέννη καὶ ἐν τῇ δεξιᾷ ἐπὶ τοῦ Σπρέου ποταμοῦ ἡ νεωτέρα σώματί τε καὶ πνεύματι ῥωμαλεωτέρα ἀδελφὴ τὸ Βερολῖνον.

Ἡ πρωτεύουσα τῆς Πρωσσίας καὶ τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας συνισταμένη ἐκ τῆς ἐν τῷ Σπρέῳ νήσου καὶ τῶν ἐπὶ τῶν ὀχθῶν αὐτοῦ μερῶν ἦτοι ἐκ τῆς ἀρχαίας καὶ νέας πόλεως ἐξέχει πασῶν τῶν λοιπῶν πόλεων τῆς αὐτοκρατορίας ὑπὸ πολιτικὴν, κοινωνικὴν, πνευματικὴν, ἐμπορικὴν, βιομηχανικὴν καὶ τεχνικὴν ἔποψιν καὶ ἔχει ἑκτασιν δύο σχεδὸν □, 500 μεγάλας καὶ μικρὰς εὐθείας ὁδοὺς, 60 πλατείας, 40 γεφύρας, 16,000 μεγά-

λας οἰκίας, 60 ἐκκλησίας, πολυάριθμα ἀνάκτορα, ἀκμαιότατον πανεπιστήμιον, μεγίστην βιβλιοθήκην, μουσεῖα, ἀκαδημίαις, βοτανικὸν καὶ ζωολογικὸν κῆπον, ἀστεροσκοπεῖον, πλεῖστα φιλανθρωπικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα ἦτοι 12 γυμνάσια μετὰ 70,000 μαθητῶν καὶ 100 ἰδιωτικὰ σχολεῖα μετὰ 30,000 μαθητῶν, πάμπολλα βιομηχανικὰ καὶ ἐμπορικὰ καταστήματα καὶ δικαίως ὀνομάζεται πόλις τῶν Μουσῶν, Νέαι Ἀθῆναι ἢ καὶ εἰρωνικῶς ἐνίοτε τοῦ Σπρέου Ἀθῆναι διὰ τὴν ἀπ' ἀρχῆς σμικρότητα τῆς πόλεως. Ἡ μὲν πρόσοδος τῆς πόλεως ἀνέρχεται εἰς 50,000,000 φράγκων, τὰ δὲ ἐξόδα εἰς 45,000,000 καὶ τὸ χρέος εἰς 60,000,000 φράγκων.

§. 3. Πόλεις Α'. τάξεως.

Εἰς τὴν τάξιν ταύτην ἀνάγονται αἱ ἀκόλουθοι ἑπτὰ πόλεις ἢ Βρεσλαῦτα, Κολωνία, Καινιξβέργη, Μαγδεβούργον, Δάντσικον, Φραγκοφούρτιον καὶ Ἀννόβερον ἔχουσαι ἀπὸ 250,000—100,000 κατοίκων.

1) Η ΒΡΕΣΛΑΥΙΑ 250,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Σιλεσίας, ἡ δευτέρα πόλις τῆς Πρωσικῆς μοναρχίας κατὰ τὸν πληθυσμὸν καὶ ἡ τρίτη καθέδρα τῶν βασιλέων τῆς Πρωσσίας Βρεσλαῦτα κειμένη ἐν μεγάλῃ, ἐκτεταμένῃ, καρποφόρῳ καὶ καλῶς καλλιεργημένῃ πεδιάδι ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Ὀλάου καὶ Ὀδέρου ποταμοῦ, διαρρέοντος τὴν πόλιν ἐν πολλοῖς βραχίοσι, συνίσταται ἐκ τῆς ἀρχαίας, νέας πόλεως καὶ πέντε μεγάλων προαστείων, τὰ ὅποια πυρποληθέντα ἐν τῇ κατὰ τὸ 1806 γενομένῃ πολιορκίᾳ, λαμπρότερα ἀνφωδομήθησαν. Ἡ Βρεσλαῦτα κατὰ τὸν Ι' αἰῶνα κτισθεῖσα, πολλάκις πυρποληθεῖσα καὶ πολλὰς τύχας ὑποστᾶσα, ἀλληλοδιαδόχως περιέπεσεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Πολωνῶν, Βοεμῶν, Οὐγγρων, τῆς Αὐστρίας καὶ τῆς Πρωσσίας, ὑπὸ τὴν ὁποίαν καὶ νῦν διατελεῖ ὡς δευτέρα πόλις τῆς μοναρχίας, βιομηχανικωτάτη καὶ ἐμπο-

ρικιωτάτη, τῆς ὁποίας τὰ μὲν $\frac{4}{5}$ τῶν κατοίκων εἶναι Γερμανοί, τὸ δὲ $\frac{1}{5}$ Σλαῦοι καὶ 20 χιλ. Ἰουδαῖοι.

Ἡ Βρεσλαυῖα μεγίστην ἔκτασιν ἔχουσα 4 ὥρων περίμετρον, ὁδοὺς εὐρείας, πλατείας μεγάλας, προάστεια λαμπρὰ καὶ πολυαριθμούς γεφύρας, δι' ὧν συγκοινωνοῦσι τὰ ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὄχθων τοῦ Ὀδέρου ποταμοῦ τμήματα τῆς πόλεως, ἀκμάζει οὐ μόνον βιομηχανικῶς, ἐμπορικῶς καὶ ὑλικῶς ἐν γένει, ἀλλὰ καὶ πνευματικῶς διαπρέπει τῶν ἄλλων πόλεων τῆς μοναρχίας· διότι πλὴν τῶν πολλῶν ἀρχαίων ἐκκλησιῶν καὶ ἀνακτόρων ἔχει πανεπιστήμιον ἀκμαῖον μετὰ λαμπρᾶς βιβλιοθήκης 500 χιλ. τόμων, βοτανικὸν κήπον, διάφορα μουσεῖα, ἀστεροσκοπεῖον, 6 γυμνάσια, 4 πραγματικά, σχολεῖα τῶν κωφῶν, ἀλάλων καὶ τυφλῶν, ἀκαδημίας, 5 δημοσίας βιβλιοθήκας, πολλὰς ἐπιστημονικὰς ἐταιρίας καὶ πολλὰ φιλανθρωπικὰ καὶ βιομηχανικὰ καταστήματα. Φημίζεται δὲ καὶ ὡς πατρίς ἐξόχων ἐν τοῖς γράμμασιν ἀνδρῶν, οἷον τοῦ Οὐολφίου, Σλαϊερμαχέρου, Γαρβίου κλ.

2) Η ΚΟΛΩΝΙΑ 150,000 κατ.

Ἐν ᾧ ἡ πρωτεύουσα τῆς Σιλεσίας Βρεσλαυῖα κεῖται ἐν τῇ ΝΑ πλευρᾷ τῆς Πρωσίας ἐπὶ τοῦ Ὀδέρου ποταμοῦ, ἡ πρωτεύουσα τῆς Ῥηνικῆς Πρωσίας Κολωνία κεῖται εἰς τὸ ἀντίθετον μέρος τῆς μοναρχίας ἥτοι ΒΑ ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ μεγίστου τῆς Γερμανίας ποταμοῦ Ῥήνου καὶ εἶναι ἀρχαία Γερμανικὴ πόλις ἀποικισθεῖσα ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Κλαυδίου (54 π. Χ.) κατ' αἵτησιν τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Ἀγριππίνης, γεννηθείσης ἐν αὐτῇ καὶ κατασταθεῖσα μεγίστη καὶ πλουσιωτάτη τῶν παραρρήνιων πόλεων, ἐγένετο πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Γερμανίας β'. καὶ ὑπῆρξεν ἡ πατρίς τοῦ αὐτοκράτορος Βιτελίου, ἐν ᾗ σώζονται πολλὰ ἐρεῖπια, ἐν οἷς καὶ ναὸς τοῦ Ἀρεως.

Ἡ Κολωνία εἶναι πόλις ὀχυρωτάτη καὶ ἕνεκα τῆς ἐπικαιροτάτης θέσεως ἐγένετο ἐμπορικωτάτη, ἐνεργοῦσα μέγα ἐμπόριον μετὰ τῆς Ἀγγλίας, Ὁλλανδίας καὶ Γαλλίας καὶ ἐπειδὴ ὑπῆρξε τὸ κέντρον καὶ ἡ μητρόπολις πρὸς διάδοσιν τοῦ χριστιανισμοῦ ἐν τῇ

κάτω Γερμανία, ονομάζεται Ῥώμη τῆς Γερμανίας καὶ ἱερὰ πόλις ἔχουσα καὶ τὸν μέγιστον καὶ περιφημότατον Γοτθικὸν ναὸν τῆς μητροπόλεως ἰδρυθέντα τῷ 1248.

Ἡ πόλις διαιρεῖται εἰς παλαιάν, ἔχουσαν στενάς καὶ ἀκανονίστους ὁδούς, παλαιὰς οἰκίας καὶ εἰς νέαν, ἔχουσαν εὐρείας καὶ κανονικὰς ὁδούς, οἰκίας λαμπράς, πλατείας μεγάλας καὶ πολλὰς ἐκκλησίας.

Τῶν δὲ πολυαριθμῶν δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν ἐκπαιδευτικῶν καὶ φιλανθρωπικῶν οἰκοδομημάτων ἐπισημότερα εἶναι δύο γυμνάσια, τρία ἐμπορικὰ σχολεῖα, πολλὰ βιβλιοθῆκαι, μουσεῖον, ὄρφανοτροφεῖον, φρενοκομεῖον, πλείστα βιομηχανικὰ καὶ ἐμπορικὰ καταστήματα, τῶν ὁποίων 40 μόνον τοῦ περιωνύμου κοσμητικοῦ ὕδατος τῆς Κολωνίας. Κατὰ δὲ τὸν 19' αἰῶνα ἤκμαζεν οὐ μόνον ὡς ἐμπορικὴ ἐλευθέρα πόλις ἀνήκουσα εἰς τὰς Ἀνσεατικές, ἀλλὰ καὶ περιώνυμον πανεπιστήμιον εἶχε καὶ σχολὴν τῆς ζωγραφικῆς, τὰ ὅποια μετὰ τῆς ἐλευθερίας τῆς πόλεως ἐν ἀρχῇ τῆς παρουσίας ἐκατονταετηρίδος ἐπὶ τῆς Γαλλικῆς κυριαρχίας ἐντελῶς ἐξέλιπον.

3) Η ΚΑΙΝΙΞΒΕΡΓΗ 140,000 κατ.

Ἡ πρώτη καὶ παλαιὰ πρωτεύουσα τῶν δουκῶν καὶ βασιλέων τῆς Πρωσσίας Καϊνιξβέργη κειμένη ἐπὶ τοῦ Πρεγέλου ποταμοῦ ὀλίγον πρὸ τῆς ἐκβολῆς αὐτοῦ ἐν τῇ ἰδίῳ Πρωσσίᾳ, ἰδρύθη τῷ 1256 καὶ πρὸς τιμὴν τοῦ βασιλέως τῶν Βοεμῶν Ὁττοκάρου ἐκλήθη οὕτω συνισταμένη ἐκ τριῶν πόλεων, διὰ τῆς ἐνώσεως τῶν ὁποίων ἐγένετο μεγάλη ἡ πόλις ἔχουσα περίμετρον 2 μιλίων καὶ ἐχρημάτισε πρῶτον μὲν καθέδρα τῶν δουκῶν τῆς Πρωσσίας, εἶτα δὲ τῶν βασιλέων τῆς Πρωσσίας, οἵτινες ἔστρέφοντο ἐν αὐτῇ. Ἡ Καϊνιξβέργη κειμένη ἐν τῇ ΒΑ γωνίᾳ τῆς Πρωσσίας οὐχὶ μακρὰν τῶν ὁρίων τῆς Ῥωσσίας εἶναι ὀχυρωτάτη πόλις τῆς μοναρχίας, λίαν ἐμπορικὴ καὶ βιομήχανος φημιζομένη καὶ ὡς πατρίς τοῦ περιωνύμου φιλοσόφου Καντίου, ἀποθανόντος τῷ 1804 καὶ ταφέντος ἐν τῷ ναῷ τῆς μητροπόλεως, ὅπου ὑπάρχει καὶ ὁ ἀνδριὰς αὐτοῦ. Ἐπίσημος δὲ εἶναι ἡ πόλις καὶ διὰ τὴν πληθὺν τῶν ἐπιστημονικῶν,

ἐκπαιδευτικῶν καὶ φιλανθρωπικῶν καταστημάτων· διότι ἔχει πανεπιστήμιον ἐπίσημον, λαμπρὰν βιβλιοθήκην 200,000 τόμων, ἀστεροσκοπεῖον, ἀκαδημία, μουσεῖα, ἐπιστημονικὰς ἐταιρίας, 5 γυμνάσια καὶ πολλὰ σχολεῖα, ὀρφανοτροφεῖον, νοσοκομεῖα, θέατρον καὶ πολλὰ βιομηχανικὰ καταστήματα.

4) TO MAGΔEBONPΓON 140,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τῆς Πρωσικῆς Σαξονίας Μαγδεβοῦργον κειμένη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ Ἀλβίος ποταμοῦ, ὅπου οὗτος διαιρεῖται εἰς 3 βραχίονας, ἀναφέρεται κατὰ πρῶτον τὸν ἡ αἰῶνα (805), καὶ ὀφείλει τὸ μεγαλεῖον αὐτῆς εἰς τὸν αὐτοκράτορα Ὁθωνα τὸν μέγαν· αὕτη ὑπῆρξε μία τῶν ἰσχυροτέρων πόλεων τῆς Ἀνσεατικῆς ὁμοσπονδίας, ὅτε καὶ μεγάλως ἤκμασε. Ἀκολουθῶς ὅμως ἐν τῷ 30ετεί πολέμῳ κατεστράφη τῷ 1631 καὶ πάλιν ἀνικοδομηθεῖσα ταχέως ἀνέλαβε καὶ ἀνυψωθείσα εἰς τὴν προτέραν ἀκμὴν, προσηρτήθη εἰς τὴν Πρωσσίαν διὰ τῆς Βεστφαλικῆς εἰρήνης 1648. Τὸ Μαγδεβοῦργον συνίσταται ἐκ 4 μεγάλων τμημάτων καὶ δύο προαστείων, εἶναι ὀχυρωτάτη, βιομηχανικωτάτη καὶ ἐμπορικωτάτη πόλις καὶ ἔχει ἐκπαιδευτικά, φιλανθρωπικὰ καὶ βιομηχανικὰ καταστήματα ἥτοι γυμνάσια, παιδαγωγεῖα, διδασκαλεῖα, βιβλιοθήκας, ὀρφανοτροφεῖα, νοσοκομεῖα καὶ πτωχοκομεῖα.

5) TO ANNOBERON 130,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ πρῶην βασιλείου Ἀννοβέρου καὶ καθέδρα τοῦ βασιλέως, νῦν δὲ πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου νομοῦ πόλις Ἀννόβερν κτισθεῖσα κατὰ τὸν ια'. αἰῶνα κεῖται ἐν ἀμμώδει μέν, ἀλλὰ λίαν καλῶς καλλιεργημένη πεδιάδι ἐπὶ τοῦ Λεῖνου ποταμοῦ καὶ συνίσταται ἐκ τῆς ἀρχαίας πόλεως, τῆς νέας καὶ τῶν προαστείων. Τὸ Ἀννόβερν ἀπὸ τοῦ 1866 ἀνῆκον εἰς τὴν Πρωσσίαν εἶναι μία τῶν ὠραιότερων πόλεων τῆς μοναρχίας, βιομήχανος καὶ ἐμπορικῆς, ἔχουσα ὁδοὺς εὐρείας, πλατείας μεγάλας, ἀνάκτορα, ἐκκλησίας, βασιλικὴν βιβλιοθήκην καὶ 4 ἰδιωτικὰς, μου-

σεῖον, πινακοθήκην, ἐπιστημονικὰς ἐταιρίας καὶ πολυάριθμα ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα. Φημίζεται δὲ καὶ ὡς πατρὶς περιωνύμων ἀνδρῶν τοῦ Λεϊβνιτίου, τοῦ ὁποῖου ὁ τάφος κεῖται ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς «Ossa Leibnitii» ἥτοι ὁστᾶ τοῦ Λεϊβνιτίου, τοῦ Ἑρσχέλου καὶ τῶν δύο ἀδελφῶν Σλεγγέλων.

6) ΤΟ ΦΡΑΓΚΟΦΟΥΡΤΙΟΝ 110,000 κατ.

Ἡ πρώτη τῶν τεσσάρων ἐλευθέρων πόλεων τῆς Γερμανίας, ἡ ἔδρα τῆς Γερμανικῆς ὁμοσπονδίας ἀπὸ τοῦ 1815—1866, τὸ Φραγκοφούρτιον, κειμένη ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὀχθῶν τοῦ Μοίνου ποταμοῦ ἐν εὐφορωτάτῃ πεδιάδι καὶ ἐπὶ τῆς διασταυρώσεως τῶν ὁδῶν μετὰξὺ τοῦ Μοίνου, Ἀλβιος, Ὀδέρου καὶ Ῥήνου ποταμοῦ ἔλαβε μεγίστην ἐπίδοσιν καὶ ἀπέκτησε σπουδαιοτάτην ἱστορικὴν σημασίαν. Αὕτη ὑπῆρξεν ἔδρα Καρόλου τοῦ μεγάλου καὶ Λουδοβίκου τοῦ Εὐσεβοῦς, ἐν αὐτῇ συνεκροτήθησαν συνέδρια καὶ σύνοδοι, κατὰ τὸν 17. αἰῶνα ἐστέφοντο οἱ βασιλεῖς καὶ ἐπὶ 50 ἔτη ἐτελοῦντο αἱ συνεδριάσεις τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Γερμανικῆς ὁμοσπονδίας. Τὸ Φραγκοφούρτιον διαιρούμενον εἰς ἀρχαίαν καὶ νέαν πόλιν, εἶναι ἐμπορικωτάτη πόλις, ἔχει πολλὰς ἐκκλησίας, ἐν αἷς διαπρέπει ἡ τοῦ ἁγίου Βαρθολομαίου, ἐν ᾗ ἐγίνετο ἡ ἐκλογὴ τῶν Γερμανῶν αὐτοκρατόρων, πληθὺν ἐπιστημονικῶν, ἐκπαιδευτικῶν καὶ φιλανθρωπικῶν καταστημάτων καὶ φημίζεται ὡς πατρὶς πολλῶν λογίων ἀνδρῶν ποιητῶν, συγγραφέων ἥτοι τοῦ Σαβιγνύ, Φαυερβάχου, Γροτεφένδου, Βουτμάννου, Σλοσσέρου καὶ τοῦ κορυφαίου πάντων Γοιθίου (τῷ 1749 γεννηθέντος), πρὸς τιμὴν τοῦ ὁποῖου μία τῶν πλατειῶν τῆς πόλεως φέρει τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ ἀνδρίας ἵσταται ἐν αὐτῇ καὶ τοῦ ὁποῖου καὶ ἡ οἰκία, ἐν ᾗ ἐγεννήθη, ὑπὸ ἐπιστημονικῆς ἐταιρίας ἀγορασθεῖσα ὡς ἐθνικὸν κτῆμα διατηρεῖται καὶ φυλάττεται.

7) ΤΟ ΔΑΝΤΣΙΚΟΝ 110,000 κατ.

Ἡ δευτέρα παραλία ἐμπορικὴ πόλις τῆς Πρωσίας Δάντσικον

κειμένη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Οὐϊστούλα καὶ διαρρέομένη ὑπὸ τοῦ Μοτλάου, μόλις $\frac{1}{8}$ μιλίου ἀπέχει τῆς Βαλτικῆς καὶ ἔχει τόσον λαμπρὰν τοποθεσίαν ὥστε ὁ περιώνυμος Α. Οὐμβόλδος ὠνόμασέ ποτε αὐτὴν Βόρειον Γερμανικὴν Νεάπολιν τῆς Γερμανίας. Αὕτη ἀναφέρεται ὡς ἐπίσημος πόλις ἀπὸ τὸ 5' αἰῶνος ἔτι καὶ ἐπὶ πολὺν χρόνον ὑπῆρξε τὸ μῆλον τῆς ἐριδος μεταξὺ τῆς Πολωνίας, Πομμερανίας, Δανιμαρκίας καὶ Βρανδεμβούργου μεχρὶς τοῦ μετὰ πολλὰς περιπετείας, περιῆλθεν εἰς τὴν κατοχὴν τῆς Πρωσσίας τῷ 1793, ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῆς ὁποίας ἔτι μᾶλλον ηὔξησεν ἡ πρόοδος τῆς πόλεως καὶ ὠνομάσθη διὰ τὰ φυσικὰ πλεονεκτήματα καὶ τὸ μέγα ἐμπόριον «Βόρειος Βενετία» ὡς διαρρέομένη ὑπὸ 5 βραχιόνων τοῦ ποταμοῦ. Τὸ Δάντσεικον διαιρούμενον εἰς ἀρχαίαν, δεξιάν καὶ κάτω πόλιν ἔχει ὀχυρώματα καὶ φρούρια πρώτης τάξεως, 3 ἀκροπόλεις καὶ ἑννέα προάστεια λαμπρά, ἄνευ τῶν ὁποίων ἡ περίμετρος τῆς πόλεως εἶναι 2 ὥρων. Πρὸς τοῦτοις δὲ ἡ πόλις ἔχει πολυάριθμα ἐκπαιδευτικά, ἐπιστημονικά, φιλανθρωπικά, βιομηχανικά καὶ ἐμπορικὰ καταστήματα.

§. 8. Πόλεις Β'. τάξεως.

Ἐνδεκα πόλεις ἀνήκουσιν εἰς τὴν τάξιν ταύτην ἔχουσαι ἀπὸ 100 χιλ. μέχρι τῶν 50 χιλ. αἱ ἐξῆς τὸ Στέττινον, ἡ Ἀλτόνα, ἡ Βάρμη, ἡ Ἐλβερφέλδην, τὸ Ἀκυϊσγρανον, ἡ Δυσσελδόρφην, ἡ Κρεφέλδην, ἡ Ἀλλην, τὸ Πόσενον, ἡ Κασσέλη καὶ ἡ Ἔσση.

1) ΤΟ ΣΤΕΤΤΙΝΟΝ 90,600 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τῆς Πομμερανίας καὶ τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας τὸ Στέττινον κειμένη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Ὀδέρου ποταμοῦ παρὰ τὴν Βαλτικὴν, ἦν κατ' ἀρχὰς μὲν χωρίον ἀλιέων, κατὰ δὲ τὸν μεσαιῶνα ἐγένετο ἐμπορικὴ πόλις καὶ μία τῶν Ἀνσεατικῶν πόλεων καθέδρα τοῦ ἀρχιδουκὸς τῆς Πομμερανίας. Τῷ δὲ 1720 περιῆλθεν εἰς τὴν κυριαρχίαν τῆς Πρωσσίας καὶ ἀνεδείχθη ἐπίσημος βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ πόλις χρησιμεύουσα ὡς λιμὴν

τοῦ Βερολίνου ἐν τῇ Βαλτικῇ θαλάσῃ. Ὡς τοιαύτη δὲ ἔχει πολλὰ δημόσια οἰκοδομήματα καὶ πολυάριθμα ἐκπαιδευτικά καὶ βιομηχανικά καταστήματα.

2) Η ΑΛΤΟΝΑ 90,000 κατ.

Ἡ μεγίστη καὶ πολυπληθεστάτη πόλις τοῦ πρώην δουκάτου Ὀλστείνου κειμένη ἐπὶ τοῦ Ἀλβίος ποταμοῦ καὶ συνεχομένη μετὰ τοῦ Ἀμβούργου διὰ τοῦ προαστείου τοῦ ἁγίου Παύλου, ἦν κατὰ τὸν 15^{ον} αἰῶνα μικρὸν χωρίον ἀλιέων, τοῦ ὁποίου οἱ κάτοικοι ᾤξησαν ἐκ τῶν ἐξ Ἀμβούργου καταδιωχθέντων Καθολικῶν καὶ Ἰουδαίων. Ἡ Ἀλτόνα οὔσα ὑψηλότερα τοῦ Ἀμβούργου ἔχει καὶ κλίμα ὑγιεινότερον καὶ διὰ τῆς συνενώσεως μετὰ τοῦ Ἀμβούργου ἐγένετο βιομήχανος καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἐμπορευομένη μετὰ τῆς Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ τῶν Ἰνδιῶν.

3) Η ΒΑΡΜΗ 90,000 κατ. καὶ 4) Η ΕΛΒΕΡΦΕΛΔΗ 80,000 κατ.

Μεταξὺ τῶν μεγάλων βιομηχανικῶν πόλεων τῆς Πρωσικῆς μοναρχίας διακρίνονται δύο ἡ Βάρμη καὶ ἡ Ἐλβερφέλδη, αἵτινες, ἐπειδὴ συνέχονται, μίαν διπλῆν πόλιν ἀποτελοῦσι, κειμένην ἐπὶ τοῦ Βουππέρου ποταμοῦ πρὸς Α. τοῦ Ῥήνου καὶ ΒΑ. τῆς Κολωνίας, τῶν ὁποίων ἡ μὲν Βάρμη συστάσα ἐκ πολλῶν χωρίων διαιρεῖται εἰς ἄνω Βάρμην καὶ εἰς κάτω Βάρμην, ἡ δὲ Ἐλβερφέλδη κειμένη μεταξὺ χαμηλῶν ὀρέων ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὀχθῶν τοῦ Βουππέρου ποταμοῦ διαιρεῖται εἰς παλαιὰν καὶ νέαν πόλιν ἔχουσαν λαμπράς καὶ μεγαλοπρεπεῖς οἰκίας, ὁμοιαζούσας πρὸς ἀνάκτορα. Ἡ διπλῆ πόλις ἀριθμοῦσα 170,000 τὰ μέγιστα προήχθη ἐντὸς ὀλίγων χρόνων καὶ κατὰ τὴν πληθὺν καὶ ποικιλίαν τῶν βιομηχανικῶν καταστημάτων, παραγόντων μεγάλης ποσότητος μεταξωτῶν, λινῶν καὶ βαμβακερινῶν ὑφασμάτων, διαφέρει πασῶν τῶν λοιπῶν πόλεων, πλὴν τῆς πρωτεύουσας τῆς μοναρχίας ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ τῶν κατοίκων.

5) ΤΟ ΑΚΥΙΣΓΡΑΝΟΝ 85,000 κατ.

Ἡ ἐπισημοτέρα πόλις τῆς Ῥηνικῆς Πρωσσίας Ἀκυϊσγράνον κειμένη ἐν εὐφωρωτάτῳ λεκανοπεδίῳ μεταξὺ τοῦ Ῥήνου καὶ τοῦ Βελγίου, ἣν οἱ μὲν Γερμανοὶ Aachen καλοῦσιν, οἱ δὲ Γάλλοι Aix-la-Chapelle, ἔλαβε τὸ ὄνομα ἐκ τῶν ἐν τῇ πόλει θειοῦχων ἱερατικῶν ὑδάτων καὶ ἐφημίσθη ὡς καθέδρα Καρόλου τοῦ μεγάλου, ὅστις ἔκτισεν ἐν αὐτῇ λαμπρὰ ἀνάκτορα καὶ τὸν περιώνυμον μητροπολιτικὸν ναόν, ἔδωκε πολλὰ προνόμια τοῖς κατοικοῖς καὶ τῷ 814 ἀποθανὼν ἐτάφη ἐν τῷ ναῷ. Τὸ Ἀκυϊσγράνον, ἐν ᾧ ἐστέφοντο οἱ αὐτοκράτορες τῆς Γερμανίας, μετὰ πολλὰς τύχας περιῆλθεν εἰς τὴν κατοχὴν τῆς Γαλλίας ἀπὸ τοῦ 1793—1845, ὅτε προσηρτήθη εἰς τὴν Πρωσσίαν, καὶ εἶναι ἀκμαία ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανοῦς πόλις ἀποτελοῦσα τὸ κέντρον τοῦ μεταξὺ Πρωσσίας, Βελγίου καὶ τῶν Κάτω χωρῶν ἐμπορίου καὶ ἔχουσα πολυάριθμα ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα.

6) Η ΔΥΣΣΕΛΔΟΡΦΗ. 85,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας ἐν τῇ Ῥηνικῇ Πρωσίᾳ καὶ πρότερον τοῦ δουκάτου τῆς Βέργης Δυσσελδόρφη κειμένη ἐν λαμπροτάτῃ πεδιάδι ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Ῥήνου ποταμοῦ διαιρεῖται εἰς παλαιὰν πόλιν, Καρλστάδην (Καρολούπολιν) καὶ νέαν, ἔχουσαν οἰκίας κανονικὰς καὶ τετραγώνους καὶ εἶναι ἐπίσημος διὰ τὰ πολυάριθμα ἐπιστημονικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα, ἔχουσα ἀκαδημίας καλλιτεχνικὰς καὶ ἰδίως ζωγραφικῆς καὶ πινακοθήκας λαμπράς, καὶ διὰ τὰ βιομηχανικὰ καταστήματα φημίζεται δὲ καὶ ὡς πατρὶς δύο μεγάλων ἀνδρῶν τοῦ Heine γεννηθέντος τῷ 1799 καὶ τοῦ Π. Κορνηλίου.

7) Η ΚΡΕΦΕΛΔΗ 70,000 κατ.

Μία τῶν βιομηχανικωτάτων πόλεων τῆς Ῥηνικῆς Πρωσσίας κειμένη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς πλευρᾶς τοῦ Ῥήνου εἶναι ἡ Κρεφέλδη,

ἥτις διὰ τῆς βιομηχανίας καὶ τοῦ ἐμπορίου τοσοῦτον προήχθη ὥστε οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἑδεκαπλασιάσθησαν ἐντὸς τῆς ἐνεστώσης ἑκατονταετηρίδος. Ἡ Κρεφέλδη ἔχει λαμπρὰς οἰκίας, ὁδοὺς εὐρείας καὶ καθαράς καὶ εἶναι τὸ κέντρον τῶν ἐπισημοτέρων μεταξωτῶν ὑφασμάτων, τῶν ὁποίων μεγίστη ἐξαγωγή γίνεται καθ' ὅλην τὴν Γερμανίαν καὶ σημαντικώτατον ἐμπόριον μετὰ τῆς Γαλλίας.

8) Η ΑΛΛΗ 70,000 κατ.

Ἡ μεσαιωνικὴ αὕτη πόλις ἰδρυθεῖσα τῷ 806 ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Σάαλου ποταμοῦ ὑπὸ τινος υἱοῦ τοῦ μεγάλου Καρόλου, κεῖται μετὰξὺ τῆς Λειψίας καὶ τοῦ Μαγδεβούργου ἐν τῇ Πρωσσιᾷ καὶ Σαξονίᾳ καὶ ἐξωτερικῶς μὲν προξενεῖ κακὴν ἐντύπωσιν ἕνεκα τῶν κακῶν οἰκοδομῶν καὶ στενῶν ὁδῶν, ἐν τοῖς νεωτέροις ὅμως χρόνοις κατεκοσμήθη καὶ μετεβλήθη ἐπὶ τὸ εὐπρεπέστερον. Αὕτη πρότερον μὲν ἀπὸ τοῦ ἱζ' αἰῶνος ὑπῆρξε πόλις τῶν σχολείων καὶ γραμμάτων φημιζομένη διὰ τὸ Φρειδερίκειον πανεπιστήμιον, κατὰ τὰς τελευταίας ὅμως δεκαετηρίδας ἐγένετο ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανική.

6) ΤΟ ΠΟΣΕΝΟΝ 70,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου νομοῦ τῆς Πρωσσικῆς μοναρχίας καὶ πρότερον καθέδρα τῶν δουκῶν τῆς Πολωνίας Πόσενον κειμένη ἐπὶ τοῦ Βάρθου ποταμοῦ ἐν ἀμνώδει τόπῳ, εἶναι μία τῶν ἀρχαιοτέρων πόλεων τῆς Πολωνίας, τῆς ὁποίας ἐπανειλημμένως διαμελισθείσης ὑπὸ τῶν τριῶν γειτόνων (1772 καὶ 1793), τὸ μέρος τοῦτο ἔλαβεν ἡ Πρωσσία διὰ τῆς ἐν Βιέννῃ συνθήκης τοῦ 1815. Ἡ πόλις αὕτη ἤκμασε κατὰ τὸν ἱγ' αἰῶνα ὡς ἀνήκουσα εἰς τὴν Ἀνσεατικὴν ὁμοσπονδίαν, ὅτε πολλοὶ ἔμποροι Γερμανοὶ, Ἀγγλοὶ καὶ Σκῶτοι ἐγκατεστάθησαν ἐν αὐτῇ, ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ἐξέπese καὶ ἀνέλαβε πάλιν τὴν προτέραν ἀκμὴν ἀφ' οὗ περιῆλθεν εἰς τὴν κυριαρχίαν τῆς Πρωσσίας· διαιρεῖται δὲ εἰς παλαιάν καὶ νέαν πόλιν καλῶς καὶ κανονικῶς ἐκτισμένην καὶ ἔχει πολυάριθμα ἐκ-

παιδευτικά καθιδρύματα δημόσια καὶ ἰδιωτικά καὶ ὀχυρά φρούρια πρώτης τάξεως.

10) Η ΚΑΣΣΕΛΗ 60,000 κατ.

Μία τῶν ὡραιωτάτων καὶ λαμπροτάτων πόλεων τῆς Γερμανίας κατὰ τὴν τοποθεσίαν καὶ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν τῶν οἰκιῶν τῆς πόλεως εἶναι ἡ Κασσέλη ἡ πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ τῆς Ἑσσης κειμένη ἐν τῷ ὡραίῳ λεκανοπεδίῳ τοῦ Φούλδα ποταμοῦ καὶ διαιρουμένη εἰς παλαιάν ἢ κάτω νέαν πόλιν κειμένην ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ καὶ εἰς νέαν ἢ ἄνω νέαν πόλιν κειμένην ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης. Ἡ πόλις φημίζεται τόσον διὰ τὰ πολυάριθμα καὶ ἀκμαῖα ἐπιστημονικά καὶ ἐκπαιδευτικά καταστήματα ὅσον διὰ τὴν βιομηχανίαν καὶ τὸ ἐμπόριον, κατὰ τὰ ὅποια συγκαταλέγεται μετὰξὺ τῶν ἐπισημοτέρων τῆς Γερμανίας πόλεων.

11) Η ΕΣΣΗ 60,000 κατ.

Ἡ πόλις αὕτη ἀνήκουσα εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Δυσσελδόρφης κεῖται ἐν εὐφορωτάτῳ τόπῳ πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Ῥήνου ποταμοῦ καὶ πρὸς βορρᾶν τῆς Κολωνίας καὶ ἔχει ἀνεξάντλητον πλοῦτον καλλίστων γαιανθράκων ἐν τοῖς πέριξ αὐτῆς, ἔνεκα τοῦ ὁποίου εἰς τοσαύτην ἀκμὴν ἔφθασεν ὥστε οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἐντὸς 6 ἐτῶν ἐδιπλασιάσθησαν.

§. 9. Πόλεις Γ'. τάξεως.

Τῶν δὲ λοιπῶν 30 πόλεων, αἵτινες ἔχουσιν ἀπὸ 50—20,000 κατοίκων ἐπισημότεραι εἶναι αἱ ἀκόλουθοι.

1) Ἡ Δορτμούντη (60,000) κειμένη ἐν τῷ νομῷ τῆς Βεστφαλίας εἶναι βιομηχανος καὶ ἐμπορικὴ πόλις.

2) Ἡ Ποτσδάμη (50,000) δευτέρα καθέδρα τῶν βασιλέων τῆς Πρωσσίας κειμένη ΜΔ τοῦ Βερολίνου ἐπὶ τοῦ Ἀφέλου ποταμοῦ καὶ 3—4 μίλια (4 περίπου ὥραν) ἀπέχουσα αὐτοῦ εἶναι ἐπίσημος διὰ

τάς φυσικάς καὶ τεχνητάς καλλονάς, διὰ τὰς τερπνάς ἐξοχὰς καὶ διὰ τὰ μεγαλοπρεπῆ καὶ πολυτελῆ ἀνάκτορα, ἐν οἷς καὶ τὸ Παυσίλυτον Φρειδερίκου τοῦ μεγάλου.

3) Τὸ Φραγκοφούρτιον (48,000) ἐπὶ τοῦ Ὀδέρου ποταμοῦ κείμενον ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης εἶναι ἐπίσημον διὰ τὰς 3 κατ' ἔτος γινομένας πανηγύρεις.

4) Ἡ Ἐρφούρτη (48,000) πρωτεύουσα τῆς ἐν τῇ Πρωσσικῇ Σαξονίᾳ Θουριγγίας κειμένη ἐπὶ τοῦ Γέρα ποταμοῦ, εἶναι ὀχυρωτάτη πόλις καὶ ἐπίσημος διὰ τὴν ἀνθοκομίαν.

5) Ἡ Βεισβάδη (45,000) ἡ πρωτεύουσα τοῦ πρῶην δουκάτου τῆς Νασσαυτίας κειμένη παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Ῥήνου ἐν ταῖς ὑπωρεῖαις τοῦ Ταύνου ὄρους, εἶναι ἐπίσημος διὰ τὴν λαμπρὰν τοποθεσίαν καὶ διὰ τὰ θερμὰ ἱαματικά ὕδατα, χάριν τῶν ὁποίων 60,000 ξένων κατ' ἔτος ἐπισκέπτονται τὴν πόλιν.

6) Τὸ Κίελον (40,000) πόλις τοῦ δουκάτου Ὀλστείνου ὠραιότατη καὶ ἐμπορικὴ κειμένη ἐν τῇ ΒΑ. γωνίᾳ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης εἶναι ἐπίσημος διὰ τὸν κάλλιστον καὶ ἀσφαλέστατον λιμένα τῆς Εὐρώπης, χρησιμεύοντα νῦν ὡς πολεμικὸς ναύσταθμος τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας, καὶ διὰ τὸ πανεπιστήμιον.

7) Ἡ Ἐλβίγγη (40,000) πόλις βιομήχανος καὶ ἐμπορικὴ κειμένη ἐν εὐφορωτάτῳ τόπῳ ἐπὶ τῆς ἐκ τῆς παρακειμένης λίμνης ἐξόδου τοῦ ὁμωνύμου ποταμοῦ Ἐλβίγγου ἐν τῇ ΝΑ. γωνίᾳ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης.

8) Τὸ Μύνστερον (35,000) πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας ἐν τῷ νομῷ τῆς Βεστροφάλης κειμένη ἐπὶ τινος ἀσήμου ποταμοῦ, εἶναι μεσαιωνικὴ πόλις καὶ ἐπίσημος διὰ τὴν κατὰ τὸ 1648 γενομένην Βεστροφελικὴν εἰρήνην καὶ διὰ τὴν θεολογικὴν καὶ φιλοσοφικὴν ἀκαδημίαν.

9) Ἡ Κοβλέντση (35,000) μία τῶν ὠραιωτέρων πόλεων τῆς Πρωσσικῆς μοναρχίας καὶ ὁ ἀδάμας τῆς Ῥηνικῆς Πρωσσίας κειμένη ἐν λαμπροτάτῃ τοποθεσίᾳ ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Ῥήνου καὶ Μόσα ποταμοῦ, εἶναι βιομήχανος καὶ ἐμπορικὴ ἔχουσα ὀχυρώματα πρώτης τάξεως καὶ σπουδαιότατην στρατηγικὴν θέσιν καὶ σημασίαν.

10) Ἡ Τρίεβρις (35,000 Trier Γερμ. Αὐγούστα Τρηβιρών) ἀρχαία Ῥωμαϊκὴ καὶ ἀρχαιοτάτη Γερμανικὴ πόλις ἐν τῇ Ῥηνικῇ Πρωσσίᾳ, κειμένη ἐν λαμπροτάτῃ κοιλάδι, σχηματιζομένη ὑπὸ δύο οἰνοφύτων ὀρέων, ἔχει τοσαῦτα Ῥωμαϊκὰ ἐρεῖπια, ὅσα οὐδεμία ἄλλη Γερμανικὴ πόλις.

11) Ἡ Ὄσναβρῦκη (32,000) ἐμπορικὴ πόλις τοῦ πρώην βασιλείου Ἀννοβέρου, ἐν ᾗ Κάρολος ὁ μέγας ἐσύστησε τὴν πρώτην ἐπισκοπὴν, ἐπίσημος διὰ τὴν κατὰ τὸ 1648 γενομένην εἰρήνην.

12) Ἡ Βρομβέργη (32,000) ἐμπορικὴ καὶ βιομήχανος πόλις, κειμένη ἐπὶ τοῦ Βράου, παραποτάμου τοῦ Οὐίστουλα ἐν τῷ ἀρχιδουκάτῳ τοῦ Ποσένου πρὸς βορρᾶν τῆς πρωτεύουσας αὐτοῦ, εἶναι ὅλως σχεδὸν Γερμανικὴ πόλις.

13) Ἡ Βόννα (28,000) ὡραία πόλις τῆς Ῥηνικῆς Πρωσσίας κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Ῥήνου, εἶναι ἐπίσημος διὰ τὸ ἀκμαῖον πανεπιστήμιον καὶ διὰ πολυάριθμα ἐπιστημονικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καθιδρύματα.

14) Ἡ Τιλσίτη (22,000) ἐμπορικὴ πόλις τῆς ἰδίως Πρωσσίας κειμένη ἐπὶ τοῦ Μεγάλου ποταμοῦ ἐν εὐφορωτάτῃ πεδιάδι φέρει ἀνάμνησιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Πρωσσίας διὰ τὴν κατὰ τὸ 1807 γενομένην εἰρήνην μεταξὺ τῆς Πρωσσίας καὶ τῆς Γαλλίας.

Αἱ δὲ λοιπαὶ 18 πόλεις τῆς τάξεως ταύτης εἶναι ἀσημότεραι τῶν προηγουμένων. Ὑπάρχουσι δέ τινες τῶν ἐχουσῶν ὀλιγώτερον πληθυσμὸν τῶν 20,000 γνωστότεραι καὶ σπουδαιότεραι. Τοιαῦται δὲ εἶναι αἱ ἀκόλουθοι:

1) Ἡ Γοττίγγη (18,000) ὡραία πόλις τοῦ Ἀννοβέρου κειμένη ἐπὶ τοῦ Λείνου ποταμοῦ ἐν τῇ ὑπωρεῖᾳ ὄρους, εἶναι ἐπίσημος διὰ τὸ ἀκμαῖον πανεπιστήμιον καὶ τὰ πολυάριθμα ἐπιστημονικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα.

2) Τὸ Σλέσβικον (18,000) πρωτεύουσα πόλις πρότερον μὲν τοῦ δμυνόμου δουκάτου, νῦν δὲ τῆς ἐπαρχίας, κειμένη ἐν τῇ δυτικῇ ἄκρᾳ τῆς εὐρείας κοιλάδος τοῦ ἰχθυοφόρου ποταμοῦ Σλεῦου, διαιρεῖται εἰς τρία τμήματα καὶ ἔχει ἀκμαῖα ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα.

3) Ἡ Γραῦσφάλδη (18,000) μικρὰ ἐμπορικὴ πόλις τῆς Πομ.

μερανίας κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ πλωτοῦ ποταμοῦ Ῥέ-
κου ἐπίσημος διὰ τὸ κατὰ τὸ 1456 ἰδρυθὲν πανεπιστήμιον.

4) Τὸ Μαρβούργον (10,000) μικρὰ πόλις τῆς Ἑσσης Ναυ-
σαυίας κειμένη ἐν θέσει τερπνοτάτῃ εἶναι ἐπίσημος διὰ τὸ πανε-
πιστήμιον.

§. 10. Κλίμα, ἔδαφος καὶ προϊόντα.

Τὸ μὲν κλίμα τῆς Πρωσικῆς μοναρχίας, καίπερ μεγάλην ἔκτα-
σιν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη λαβούσης, ἐν γένει μὲν εἶναι συγκε-
ρασμένον ὡς ἀνηκούσης εἰς τὰ κεντρικὰ τῆς Εὐρώπης κράτη, ἰδίᾳ
δὲ εἰς μὲν τὰ βόρεια μέρη εἶναι ὑγρὸν καὶ ἀποκλίνει εἰς τὸ ψυχρὸν,
εἰς δὲ τὰ νότια καὶ κεντρικὰ συγκερασμένον.

Τὸ δὲ ἔδαφος αὐτῆς εἶναι ὡσαύτως ποικίλον· διότι τὸ πλεῖ-
στον ἀνατολικὸν μέρος τῆς μοναρχίας ἐκ φύσεως δὲν εἶναι ἐπι-
τήδειον πρὸς καλλιέργειαν, πλὴν ὀλίγων παραποταμίων μερῶν,
τὰ δὲ λοιπὰ μέρη αὐτῆς εἶναι λίαν καρποφόρα καὶ καλῶς καλ-
λιεργημένα ὑπὸ τῶν φιλοπονωτάτων κατοίκων. Καὶ τὰ κυριώ-
τερα προϊόντα αὐτῆς εἶναι σῖτος ἄφθονος, ἀραβόσιτος, κριθή, γε-
ώμηλα, λίνον, κάνναβις, καπνός, ἐρυθρόδανον καὶ οἶνος ἐξαίρετος
τοῦ Ῥήνου· ἡ κτηνοτροφία εἶναι μεγάλως ἀνεπτυγμένη καὶ ἀφθο-
νία μετὰλλων ἥτοι ἀργύρου, χαλκοῦ, σιδήρου, μολύβδου, νίτρου,
λιθανθράκων καὶ ἤλεκτρος ἐν τῇ Βαλτικῇ ὑπάρχει.

§. 11. Βιομηχανία, ἐμπόριον καὶ συγκοινωνία.

Ἡ μὲν βιομηχανία εἶναι λίαν προωδευμένη καὶ μάλιστα τοῦ
βάμβακος, τῶν ἐρίων, τοῦ λίνου καὶ τοῦ σιδήρου. Τὸ δὲ ἐμπόριον
μέγα καὶ ἐκτεταμένον, ἐν ταῖς ἐπισημοτέραις παραλίαις καὶ με-
σογείαις πόλεσι ἐνεργούμενον καὶ ἡ συγκοινωνία ἐκτελεῖται διὰ
τῶν πλοίων, ὧν ὁ ἀριθμὸς ἀναβαίνει εἰς 3,500, διὰ τῶν ἀτμο-
πλοίων, διὰ τῶν πλωτῶν ποταμῶν, διὰ τῶν πολυαρίθμων διω-
ρύγων, διὰ τῶν σιδηροδρόμων καὶ διὰ τῶν τηλεγράφων.

§. 12. Πρόσοδος, ἔξοδα, στρατιωτικὴ καὶ ναυτικὴ δύναμις.

Ἡ μὲν πρόσοδος τῆς Πρωσικῆς μοναρχίας ἀναβαίνει εἰς 240, 000,000 τάλ., τὰ δὲ ἔξοδα εἰς 186,600,000 τάλ. καὶ τὸ δημόσιον χρέος εἰς 425,000,000 ταλ., ἡ δὲ στρατιωτικὴ δύναμις τῆς ξηρᾶς ἐν καιρῷ μὲν εἰρήνης εἰς 320,000 ἀνδρῶν, ἐν καιρῷ δὲ πολέμου εἰς 1,000,000 περίπου. Ἡ δὲ ναυτικὴ δύναμις ὅλης τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας συνίσταται ἐξ 74 πολεμικῶν πλοίων μετὰ 400 πυροβόλων καὶ 8,000 ναυτῶν.

§. 13. Κάτοικοι, γλῶσσα, θρησκεία καὶ πολίτευμα.

Τῶν 26 ἑκατομ. κατοίκων τῆς Πρωσικῆς μοναρχίας 23 μὲν ἑκατομ. ἀνήκουσιν εἰς μίαν τῶν τριῶν μεγάλων ὁμοεθνιῶν τῆς Εὐρώπης, τὴν Γερμανικὴν, περιλαμβάνουσιν 90 ἑκατομ. κατοίκων, τὰ δὲ λοιπὰ 3 ἑκατομ. ἀνήκουσιν εἰς διάφορα ἄλλα φύλα μὴ Γερμανικά, ἥτοι Σλαύους, Βένδους, Λιθουανούς, Δανούς, Μασούρους καὶ Κασσούβους. Κατὰ δὲ τὴν θρησκείαν πάντες οἱ κάτοικοι πλὴν τῶν ὀλίγων Ἰουδαίων (350,000) εἶναι χριστιανοί, τῶν ὁποίων τὰ μὲν $\frac{2}{3}$ σχεδὸν εἶναι Διαμαρτυρόμενοι, τὸ δὲ $\frac{1}{3}$ Καθολικοί. Γλῶσσα ἐπικρατοῦσα εἶναι ἡ Γερμανικὴ ἀνήκουσα εἰς τὸν Ἰνδογερμανικὸν κλάδον. Τὸ δὲ πολίτευμα εἶναι συνταγματικόν, κατὰ τὸ ὁποῖον ὁ νῦν βασιλεὺς τῆς Πρωσίας Γουλιέλμος Α' (γεννηθεὶς τῷ 1797) ὁ καὶ αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας, ἔχει τὴν ὑπερτάτην ἐξουσίαν μετὰ δύο νομοθετικῶν σωμάτων, τῆς Γερουσίας συνισταμένης ἐκ 300 μελῶν καὶ τῆς Βουλῆς ἀπαρτιζομένης ἐκ 432 ἀντιπροσώπων τοῦ λαοῦ.

§. 14. Ἐκπαίδευσις καὶ πολιτισμός.

Ἡ Πρωσία κατὰ τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν κατέχει τὴν πρώτην θέσιν ἐν Εὐρώπῃ. Διότι οὐδὲν ἄλλο κράτος αὐτῆς ἔχει τόσον

πολλά καὶ τόσον καλῶς ὀργανισμένα ἐκπαιδευτήρια τῆς ἀνωτάτης, μέσης καὶ κατωτάτης ἐκπαιδεύσεως, ὅσον ἡ Πρωσσία, ἥτις κατέστη πρότυπον τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ ἀπομιμήσεως εἰς τὰ ἄλλα κράτη τῆς Εὐρώπης. Αἱ μὲν ἐπιστῆμαι καλλιεργοῦνται θαυμασίως διὰ τῶν 9 πανεπιστημίων αὐτῆς ἐν Βερολίνῳ, Βόννῃ, Βρεσλαυίᾳ, Γοττίγγῃ, Γραϊφσβάλδῃ, Ἑλλῃ, Κιέλῳ, Καϊνιξβέργῃ καὶ Μαρβούργῳ ἐχόντων 9,000 φοιτητῶν, ἡ δὲ μέση καὶ κατωτάτη ἐκπαίδευσις διὰ 300 γυμνασίων καὶ προγυμασίων μετὰ 85,000 μαθητῶν, 250 πραγματικῶν σχολείων μετὰ 1,600,000 μαθητῶν καὶ 60,000 δημ. σχολείων μετὰ 4,500,000 μαθ. Αἱ δὲ τέχναι μεγάλως προάγονται διὰ τῶν πολυαρίθμων Ἀκαδημιῶν καὶ ἐπιστημονικῶν ἐταιριῶν. Ὡστε δικαίως κατατάσσεται ἡ Πρωσσία κατὰ τὸν πολιτισμὸν εἰς τὴν πρώτην καὶ ἀνωτάτην βαθμίδα μεταξὺ τῶν Εὐρωπαϊκῶν κρατῶν καὶ πρωταγωνισεῖ καθ' ὅλα ἐν τῷ πνευματικῷ χορῷ αὐτῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΒΑΥΑΡΙΑΣ.

Ἐκτασις 1,480 □ κάτοικ. 3,100,000.

Ἱστορικὴ ἑποψις.

Ἡ Βαυαρία πρότερον μικρὰ καὶ ἀσήμεντος οὔσα, μικρὸν βασίλειον ἐγένετο ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ναπολέοντος 1805 διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Πρεσβούργου καὶ ἐπηνυξήθη κατὰ 500 □ διὰ τὴν μετὰ τῆς Γαλλίας συμμαχίαν κατὰ τῆς Αὐστρίας. Ἀκολούθως δὲ διὰ τῆς ἐπιγαμίας τῆς θυγατρὸς τοῦ βασιλέως τῆς Βαυαρίας μετὰ τοῦ Εὐγενίου Ναπολέοντος καὶ διὰ τῆς συμμαχίας μετὰ τοῦ Ναπολέοντος κατὰ τῆς Πρωσσίας, Αὐστρίας καὶ Ῥωσσίας ἔτι μᾶλλον ἐπηνυξήθη τὸ βασίλειον τῆς Βαυαρίας, τοῦ ὁποίου ὁ βασιλεὺς ἀποσπασθεὶς ἀπὸ τῆς συμμαχίας τοῦ Ναπολέοντος συνηνώθη μετὰ τῆς Αὐστρίας καὶ ἐπορίσθη μεγάλης ὠφελείας διὰ τῆς συνθήκης τοῦ 1814 καὶ 1815. Ἐκτοτε δὲ ἐπεκτεινόμενον τὸ βασίλειον τῆς Βαυαρίας καὶ ἐσωτερικῶς βελτιούμενον καὶ προαγόμενον συνηνώθη μετὰ τῆς Πρωσσίας τῷ 1870 ἐν τῷ Γαλλο-Γερμανικῷ πολέμῳ καὶ ἀποτελεῖ μέρος τῆς βορείου Γερμανικῆς ὁμοσπονδίας.

α') Φυσικὴ κατάστασις.

§. 1. Ὅρια καὶ ἑκτασις.

Ἡ Βαυαρία ἀποτελοῦσα τὸ δεύτερον κράτος τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας κατὰ τὴν ἑκτασιν καὶ τὸν πληθυσμὸν ὀρίζεται πρὸς Ν. μὲν ὑπὸ τῆς Γαλλίας, Ἑλβετίας καὶ Αὐστρίας ἐν μέρει, πρὸς Α. δὲ ὑπὸ τῆς Αὐστρίας, πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Σαξονίας καὶ Πρωσσίας καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Βυρτεμβέργης, Βάδης καὶ Ἑσσης.

§. 2. Όρη.

1) Αἱ Βαυαρικαὶ Ἀλπεις ἐν τῇ μεσημβρινῇ πλευρᾷ ἐκτεινόμεναι καὶ χωρίζουσαι τὴν Βαυαρίαν ἀπὸ τῆς Τυρολίας.

2) Ὁ Βαυαρικὸς δρυμὸς περιβάλλων τὴν Βαυαρίαν ἐκ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς καὶ χωρίζων ταύτην ἀπὸ τῆς Βοσμίας.

3) Τὸ Φίχτελον ὄρος καὶ ὁ Φραγκόνιος δρυμὸς περιβάλλουσι τὴν Βαυαρίαν ἐκ τῆς ΒΔ. πλευρᾶς καὶ χωρίζουσιν αὐτὴν ἀπὸ τῆς Σαξονίας.

4) Ὁ Θουρίγγειος δρυμὸς καὶ τὸ Ρολῆνον ὄρος περιβάλλουσι τὴν Βαυαρίαν ἐκ τῆς ΒΔ. πλευρᾶς.

5) Ὁ Σουηθικὸς καὶ Φραγκόνιος Ἰόρασος διατέμνων τὴν Βαυαρίαν ἐν τῇ δυτικῇ πλευρᾷ.

§. 3. Ποταμοί.

1) Ὁ Ῥήνος διερχόμενος τὴν Βαυαρίαν ἐκ τῆς δυτικῆς πλευρᾶς μεταξὺ Γαλλίας καὶ Βαυαρίας.

2) Ὁ Δούναβις διαρρέει τὴν Βαυαρίαν ἐν τῷ μέσῳ καὶ διαιρεῖ αὐτὴν εἰς δύο τμήματα βόρειον καὶ νότιον, πάντες δὲ οἱ λοιποὶ εἶναι παραπότομοι, οἱ μὲν ἐκ νότου, οἱ δὲ ἐξ ἄρκτου εἰσβάλλοντες εἰς αὐτὸν καὶ μεγεθύνοντες, τῶν ὁποίων ἐπισημότεροι εἶναι.

3) Ὁ Ἰννος παραπόταμος ὁ μεγαλύτερος τῶν λοιπῶν πηγάζων ἐκ τῶν Βαυαρικῶν Ἀλπεων καὶ διαρρέων τὴν ΝΑ. Βαυαρίαν εἰσέρχεται εἰς τὸν Δούναβιν παρὰ τὴν πόλιν Πασσαυτάν.

4) Ὁ Ἰσαρος πηγάζων ἐκ τῶν αὐτῶν Ἀλπεων καὶ ἐνούμενος μετὰ τοῦ Ἀμμέρου παραποτάμου, διέρχεται διὰ τοῦ Μονάχου καὶ εἰσβάλλει εἰς τὸν Δούναβιν πρὸς δυσμὰς τοῦ Ἰνου.

5) Ὁ Λέχιος καὶ Βερτάχιος πηγάζοντες ἐκ τῶν Βαυαρικῶν Ἀλπεων καὶ ἐνούμενοι ἐν Αὐγούστη, ἐκβάλλουσι συνηνωμένοι εἰς ἓνα ποταμὸν εἰς τὸν Δούναβιν.

6) Ὁ Ἰλλερος πηγάζων ἐκ τῶν αὐτῶν Ἀλπεων καὶ διαρρέων τὴν δυτικὴν πλευρὰν τῆς Βαυαρίας ἐκβάλλει εἰς τὸν Δούναβιν παρὰ τὴν Οὐλμην πόλιν.

7) Ὁ Νάβιος καὶ ὁ Βίλσιος πηγάζοντες ἐκ τοῦ Βοεμικοῦ δρυμοῦ καὶ εἰς ἓνα ἐνούμενοι πρὸ τῆς ἐκβολῆς, εἰσέρχονται εἰς τὸν Δούναβιν ἐκ τῆς βορείου πλευρᾶς πλησίον τοῦ Ρεγενσβούργου.

8) Πρὸς Α. τοῦτου ὑπάρχουσι καὶ ἄλλοι μικρότεροι παραπόταμοι τοῦ Δουνάβεως οἷον ὁ Ρεζάτιος, Ἀλτρύλιος καὶ Βερνίτσιος.

9) Ὁ Μοῖνος συνιστάμενος ἐκ τοῦ λευκοῦ καὶ ἐρυθροῦ Μοίνου, ὃν ὁ μὲν πρῶτος πηγάζει ἐκ τοῦ Φιχτέλου ὄρους, ὁ δὲ δεύτερος ἐκ τοῦ Φραγκικῆς Ἰουράσου.

§. 4. Διωρύγες καὶ λίμναι.

Τῶν μὲν διωρύγων ἐπισημοτέρα εἶναι ἡ Λουδοβίκειος, ἥτις ἐνώνει τὸν Δούναβιν ποταμὸν μετὰ τοῦ Μοίνου διερχομένη διὰ τῆς Νυρεμβέργης καὶ τῆς Βαυβέργης.

Τῶν δὲ λιμνῶν μεγαλύτεραι εἶναι αἱ ἀκόλουθοι.

1) Ἡ Χιέμη λίμνη κειμένη ἐν τῇ ΝΑ. πλευρᾷ τῆς Βαυαρίας ἔχει μῆκος μὲν $2\frac{1}{2}$ μιλίων, πλάτος δὲ $1\frac{1}{2}$ μιλ., περίμετρον 7 μιλ. καὶ ἐμβαδὸν $3\frac{1}{3}$ □ καλεῖται «Βαυαρικὴ θάλασσα» διὰ τὴν μεγάλην ἔκτασιν αὐτῆς.

2) Αἱ τοῦ Σαλτσβούργου 4 λίμναι κείμεναι πρὸς Α. τῆς προηγουμένης ἐν τοῖς ὁρίοις τῆς Βαυαρίας καὶ Αὐστρίας τῶν ὁποίων μεγαλύτερα εἶναι ἡ ἀνατολική, αἱ δὲ ἄλλαι τρεῖς πολὺ μικραί.

3) Ἡ Ἀμέρη λίμνη κειμένη ΝΑ. τοῦ Μονάχου ἔχει ποταμὸν διερχόμενον δι' αὐτῆς ὁμώνυμον καὶ μετὰ τοῦ Ἰσάρου ἐνούμενον.

4) Ἡ Βούρμη λίμνη κειμένη Α. τῆς προηγουμένης μεταξὺ τοῦ Ἰσάρου καὶ τοῦ Ἀμέρου ποταμοῦ πρὸς νότον τοῦ Μονάχου. Πλὴν τούτων ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι μικρότεραι λίμναι οἷον ἡ Βάλχη, ἡ Τεγέρνη, ἡ Σλιέρη, ἡ τοῦ Βαρθολομαίου καὶ ἡ Βαγίγγη.

6') Πολιτικὴ κατάστασις.

§. 1. Πολιτικὴ διαίρεσις.

Τὸ βασιλεῖον τῆς Βαυαρίας συνιστάμενον ἐκ δύο ἀνίσων τμη-

μάτων, ὃν τὸ μὲν ἀνατολικὸν μεγαλῆτερον (1280 □), τὸ δὲ δυτικὸν μικρότερον (110 □) διαιρεῖται εἰς 8 νομούς· οὗτοι δὲ εἶναι

1) Ὁ τῆς ἄνω Βαυαρίας ἔχων ἑκτασιν 310 □, κατοίκους 1, 000,000 καὶ πρωτ. Μόναχον 225,000 κατ.

2) Ὁ τῆς Σοηβίας ἔχων ἑκτασιν 175 □, κατοίκους 600,000 καὶ πρωτεύουσαν Αὐγούσταν 52,000 κατοίκους.

3) Ὁ τῆς κάτω Βαυαρίας ἔχων ἑκτασιν 195 □, κατοίκ. 625, 000 καὶ πρωτεύουσαν Λανδσούτην 15,000 κατοίκους.

4) Ὁ τοῦ ἄνω Παλατινάτου ἔχων ἑκτασιν 180 □, κατοίκους 565,000 καὶ πρωτεύουσαν Ρεγενσβούργον 35,000 κατοίκους.

5) Ὁ τῆς μέσης Φραγκονίας ἔχων ἑκτασιν 140 □, κατοίκους 610,000 καὶ πρωτεύουσαν Ἀνσβάχην 15,000 κατοίκους.

6) Ὁ τῆς ἄνω Φραγκονίας ἔχων ἑκτασιν 130 □, κατοίκους 560,000 καὶ πρωτεύουσαν Βαυρούτην 20,000 κατοίκους.

7) Ὁ τῆς κάτω Φραγκονίας ἔχων ἑκτασιν 155 □, κατοίκους 600,000 καὶ πρωτεύουσαν Βυρτσβούργον 50,000 κατοίκους.

8) Ὁ τῆς Ῥηνικοῦ Παλατινάτου ἔχων ἑκτασιν 110 □, κατ. 645,000 καὶ πρωτεύουσαν Σπείραν 15,000 κατοίκους.

§. 2. Πόλεις Α' τάξεως.

Ἡ Βαυαρία ὀλίγας μεγάλας πόλεις ἔχει καὶ ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ καὶ μικρὰς πολλὰς δὲν ἔχει, ἐξ οὗ ἔπεται ὅτι ὁ πληθυσμὸς αὐτῆς εἶναι ἀγροτικὸς κατὰ τὸ πλεῖστον. Τῶν δὲ πόλεων αὐτῆς δύο μόνον ἔχουσιν ὑπὲρ τὰς 100,000 κατοίκων, τὸ Μόναχον καὶ ἡ Νυρεμβέργη, δέκα ἀπὸ 50—20,000, 8 ἀπὸ 15,000 καὶ 6 ἀπὸ 12—10,000 κατοίκων, αἱ δὲ λοιπαὶ ἔχουσιν ὀλιγώτερον τῶν 10,000 κατοίκων.

1) TO MONAXON, 225,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα καὶ καθέδρα τοῦ βασιλείου τῆς Βαυαρίας Μόναχον κειμένη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ Ἰσάρου, παραποτάμου τοῦ Δουνάβεως ἐν πεδιάδι, περιβαλλομένη ἐξ ἀνατολῶν ὑπὸ χα-

μηλῶν λόφων, συνίσταται ἐκ τῆς παλαιᾶς πόλεως καὶ ἐξ προαστείων. Ἡ πόλις αὕτη κατὰ πρῶτον ἀναφερομένη εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ 16^{ου} αἰῶνος καὶ ὡς πρωτεύουσα τῷ 1255 ἐκλεχθεῖσα ὑπὸ τοῦ Λουδοβίκου τοῦ αὐστηροῦ, ὀφείλει τὸ μεγαλεῖον αὐτῆς οὐχὶ εἰς τὴν τοποθεσίαν, ὡς πολλαὶ ἄλλαι πόλεις, ἀλλ' ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν φιλοτιμίαν καὶ φιλομουσίαν τῶν βασιλέων τῆς Βαυαρίας καὶ ἰδίως Λουδοβίκου τοῦ Α' (1825) καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ διαδόχου αὐτοῦ Μαξιμιλιανοῦ τοῦ Β', οἵτινες κατέστησαν τὸ Μόναχον κέντρον τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν. Ἡ ἀρχαία πόλις ἔχει σχῆμα ἡμικυκλίου, εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ ὁποῖου κεῖνται τὰ προάστεια ἥτοι ἡ νέα πόλις, ἥτις ἔχει καὶ ὁδοὺς καλῆτέρας καὶ οἰκίας λαμπροτέρας τῆς παλαιᾶς πόλεως. Τὸ Μόναχον ἐκ τῶν δύο τούτων τμημάτων συνιστάμενον ἔχει 6,000 οἰκίας, 10 θύρας, 250 ὁδοὺς, 20 πλατείας, 30 ἐκκλησίας, πολυάριθμα ἀνάκτορα, ἀκμαῖον πανεπιστήμιον, βιβλιοθήκην μεγάλην, ἔχουσιν 800,000 τόμων καὶ 22,000 χειρογράφων, μουσεῖα, πινακοθήκην ἀρχαίαν καὶ νέαν, γλυπτοθήκην, θέατρα, γυμνάσια, πολλὰ σχολεῖα, εὐεργετικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ καταστήματα, μέγιστον χαλκοῦν ἀνδριάντα παριστῶντα τὴν Βαυαρίαν καὶ παρακείμενον αὐτῷ λέοντα καὶ κλίμα εὐμετάβλητον.

2) Η ΝΥΡΕΜΒΕΡΓΗ 100,000 κατ.

Ἡ δευτέρα πόλις τῆς Βαυαρίας κατὰ τὸν πληθυσμὸν καὶ ἡ πρώτη κατὰ τὴν βιομηχανίαν καὶ τὸ ἐμπόριον Νυρεμβέργη κεῖμένη ἐπὶ τοῦ Πεγνιτσίου ποταμοῦ ἐν ἀμμώδει καὶ εὐφώρῳ τόπῳ καὶ ἐν μέσῳ τῶν ἐμπορικῶν πόλεων Ἀμβούργου, Δειψίας, Ῥατισβόννης, Βιέννης, Αὐγούστης, Βενετίας, Φραγκοφουρτίου καὶ Κολωνίας εἶναι τὸ κέντρον τῆς συγκοινωνίας μεταξὺ αὐτῶν καὶ κατὰ τὸν μεσαιῶνα μεταξὺ τῶν δύο μεγάλων ποταμῶν τοῦ Δουνάβεως καὶ τοῦ Ῥήνου. Ἡ Νυρεμβέργη διαιρεῖται ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ εἰς δύο τμήματα καὶ ἔχει περίμετρον 1 1/2 ὥρας, ὁδοὺς στενὰς καὶ εὐρείας, ὅφιν μεσαιωνικῆς Γοτθικῆς πόλεως, μέγιστα δημόσια οἰκοδομήματα, πολυάριθμα βιομηχανικὰ καὶ ἐμπορικὰ ἔκτα-

ταστήματα, ἐν οἷς διαπρέπουσι τὰ τῶν παιγνιδίων βιομηχανικά ἔργα.

Ἐπειδὴ δὲ πόλεις, ἔχουσαι ἀπὸ 100—50,000 κατοίκων καὶ δυνάμεναι νὰ καταταχθῶσιν εἰς τὴν β' τάξιν, δὲν ὑπάρχουσιν ἐν Βαυαρίᾳ, διὰ τοῦτο αἱ ὑπάρχουσαι καὶ ἔχουσαι ἀπὸ 50—10,000 κατοίκων, ἀποτελοῦσι γ' τάξιν καὶ οὐχὶ β'.

§. 3. Πόλεις Γ'. τάξεως.

1) Ἡ Αὐγόουστα (Augsburg Γερμ.) 50,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ τῆς Σοηθίας Αὐγόουστα κειμένη παρὰ τὸν Λέχιον ποταμὸν ἐν τόπῳ ὑγιεινῷ καὶ τερπνῷ ΒΑ. τοῦ Μονάχου, εἶναι ἀποικία Ῥωμαϊκὴ, περιέχουσα πολλὰ ἀρχαῖα μνημεῖα, ἥτις τοσοῦτον ἤκμασε περὶ τὰ τέλη τοῦ 12 αἰῶνος ὥστε κατήντησε παροιμιῶδες τὸ ὄνομα αὐτῆς «Αὐγόουστης πολυτέλεια.» Ἡ Αὐγόουστα καὶ νῦν ἔτι εἶναι μία τῶν τεσσάρων μεσογείων ἐμπορικωτάτων πόλεων τῆς Γερμανίας καὶ ἔχει μεγαλοπρεπέστατον βουλευτήριον καὶ ἐν τῷ προαστείῳ τοῦ Ἰακώβου ὀλόκληρον συνοικίαν (51 οἰκιῶν καὶ 106 κατοικιῶν) κατακεκοσμημένην μετὰ τοιχογραφιῶν πρὸς κατοικίαν τῶν πτωχῶν τῆς πόλεως ἰδρυθεῖσαν, φρέατα μετὰ μεταλλίνων εἰκόνων κεκοσμημένα, πολλὰς ἐκκλησίας καὶ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα ἀκμαῖα. Εἶναι δὲ ἐπίσημος διὰ τὴν κατὰ 1530 γενομένην Αὐγουστιανὴν ὁμολογίαν καὶ τὴν θρησκευτικὴν εἰρήνην τοῦ 1555.

2) Τὸ Βυρτσβούργον 50,000 κατ,

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ τῆς κάτω Φραγκονίας κειμένη ἐν λαμπροτάτῳ λεκανοπεδίῳ ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὄχθων τοῦ Μοίνου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὑπάρχει μεγίστη λιθίνη γέφυρα ἔχουσα μῆκος 603 ποδῶν καὶ κεκοσμημένη μετὰ πολυαρίθμων ἱερῶν εἰκόνων, εἶναι σπουδαιότατον πνευματικὸν κέντρον καὶ ἐστία τῆς διαδόσεως τῆς παιδείας καθ' ὅλην τὴν ἐκτεταμένην χώραν τοῦ Μοίνου ποταμοῦ.

Διότι ἡ πόλις αὕτη ἔχει πλεῖστα ἐπιστημονικά, ἐκπαιδευτικά καὶ φιλανθρωπικά καταστήματα, ἥτοι ἀνάκτορα, ἐκκλησίας, πανεπιστήμιον ἀκμαῖον, βιβλιοθήκην μεγάλην, ἀστεροσκοπεῖον, βοτανικὸν κήπον, μουσεῖα διάφορα, νοσοκομεῖα, ὀρφανοτροφεῖα, διδασκαλεῖα, γυμνάσια, σχολεῖα καὶ πολλὰ βιομηχανικά καταστήματα.

3) Τὸ **Ῥεγενσβούργον** (Ῥηγίνον) 35,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ τοῦ ἄνω Παλατινάτου κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως ποταμοῦ ἐν εὐφορωτάτῃ καὶ ἐκτεταμένη πεδιάδι, ὑπῆρξεν ἐπὶ πολὺν χρόνον ὁ κυριώτατος παραπόταμος λιμὴν τῆς Γερμανίας διὰ τὸ ἀνατολικὸν καὶ Ἰταλικὸν ἐμπόριον. Τὸ Ῥεγενσβούργον κείμενον ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς Ῥωμαϊκῆς πόλεως Ῥηγίνου, ὑπῆρξε πρωτεύουσα τῆς Βαυαρίας καὶ καθέδρα τῶν δουκῶν μέχρι τοῦ 1180 καὶ ἀκολούθως ἐγένετο ἐλευθέρα αὐτοκρατορικὴ πόλις· τοιαύτη δὲ οὖσα ἡ πόλις ἔχει πολυάριθμα ἐπιστημονικά, ἐκπαιδευτικά, φιλανθρωπικά καὶ βιομηχανικά καταστήματα.

4) Ἡ **Βαμβέργη** 30,000 κατ.

Ἡ μεγίστη πόλις τῆς ἄνω Φραγκονίας καὶ μία τῶν ὀραιωτάτων τοῦ βασιλείου τῆς Βαυαρίας, ἡ Βαμβέργη, κειμένη ἐπὶ τῆς ἐκβολῆς τοῦ Ῥεγνίτσου παραποτάμου τοῦ Μοίνου ἐν τερπνοτάτῳ καὶ εὐφορωτάτῳ τόπῳ, εἶναι τὸ ἐμπορικὸν κέντρον τοῦ ἄνω Μοίνου, ἔνθα πρὸς τοῖς ἄλλοις κλάδοις ἡ κηπουρία καὶ ἡ φυτουργία εἶναι ἀνεπτυγμένη εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμόν. Ἡ Βαμβέργη ἐμπορικῶς ἀκμάζουσα ἔχει πολυάριθμα ἐκπαιδευτικά καταστήματα.

5) Ἡ **Μύνχον** 28,000 κατ.

Μία τῶν μικρῶν βιομηχανικωτάτων καὶ ἐμπορικωτάτων πόλεων οὐ μόνον τῆς Βαυαρίας, ἀλλὰ καὶ ὅλης τῆς Γερμανίας εἶναι

ἡ Φύρθη κειμένη ἐν τῇ μέσῃ Φραγκονίᾳ ἐπὶ τῆς συμβολῆς δύο μικρῶν ποταμῶν πλησίον τῆς Νυρεμβέργης. Ἡ Φύρθη ἔχει πλεῖστα βιομηχανικὰ καταστήματα, ἰδίως δὲ ὑελουργεῖα, χρυσοουργεῖα καὶ μεταλλουργεῖα καὶ διὰ τούτων ἐνεργεῖ μέγιστον ἐμπόριον μετὰ τῆς Ἀμερικῆς, Ἀνατολῆς καὶ πάσης σχεδὸν τῆς Εὐρώπης.

6) Ἡ Λαουτέρνη 25,000 κατ.

Ἡ πόλις αὕτη κειμένη ἐπὶ τοῦ Λαουτέρου ποταμοῦ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ παραρρήνιου Παλατινάτου πλησίον τῶν ὁρίων τῆς Βαυαρίας καὶ Γαλλίας εἶναι σταυροδρομικὸν κέντρον καὶ στρατιωτικὸς σταθμὸς πολλῶν ὁδῶν καὶ ἡ πολυπληθεστάτη πόλις τοῦ Παλατινάτου, ἔχουσα σπουδαίαν στρατηγικὴν θέσιν, πολυάριθμα βιομηχανικὰ καταστήματα καὶ ἐπίσημος διὰ πολλὰς μάχας γενομένης κατὰ τὸ 1793 καὶ 1795 μεταξὺ τῶν Γάλλων καὶ τῶν Γερμανῶν.

§. 4. Πόλεις Δ' τάξεως.

Ἡ Βαυαρία μὴ ἔχουσα πόλεις β' τάξεως, ἔχει 20 περίπου μικρὰς πόλεις δ' τάξεως ἀριθμούσας ἀπὸ 20—10,000 κατοίκων, ἐπισημότεραι τῶν ὁποίων εἶναι αἱ ἀκόλουθοι.

1) Ἡ Βαυρόυθη (20,000) πρωτεύουσα τῆς ἄνω Φραγκονίας κειμένη ἐπὶ τοῦ Μοίνου ποταμοῦ, ἔχει εὐρείας ὁδούς, ὑψηλὰς καὶ μεγάλας οἰκίας, κήπους τερπνοὺς καὶ περιπάτους λαμπροὺς καὶ εἶναι βιομηχανικὴ πόλις καὶ ἐπίσημος διότι περιέχει τὸν τάφον τοῦ περιωνύμου παιδαγωγοῦ Ἰωάννου Παύλου.

2) Ἡ Ὀφν (20,000) κειμένη ἐπὶ τοῦ Σάλα ποταμοῦ, ἐν τῇ ἄνω Φραγκονίᾳ ἐν εὐφορωτάτῳ τόπῳ εἶναι λίαν βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ πόλις, ἔχουσα διαμετακομιστικὸν ἐμπόριον ὡς κειμένη ἐν τοῖς ὁρίοις τῆς Βαυαρίας καὶ Σαξονίας,

3) Ἡ Ἰγγολστάδη (15,000 Χρυσόπολις παρὰ τοῖς ἀρχ.) κειμένη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὁχθῆς τοῦ Δουνάβεως, ὑπῆρξε πρωτεύουσα καὶ ἔδρα τῶν δουκῶν τῆς Βαυαρίας κατὰ τὸν 15' αἰῶνα καὶ ἤμαζε καθ' ὅλον τὸν 15' αἰῶνα.

4) Ἡ Λανδσούτη (15,000) κειμένη ἐπὶ τοῦ Ἰσάρου ποταμοῦ εἶναι ὠραία καὶ καλῶς ἐκτισμένη πόλις πρωτεύουσα τῆς κάτω Βαυαρίας, εἰς τὴν ὁποίαν ὑπῆρχεν ἀπὸ τοῦ 1800—1826 τὸ πανεπιστήμιον τοῦ Λουδοβίκου Μαξιμιλιανοῦ.

5) Ἡ Ἐρλάγγη (15,000) κειμένη ἐν τῇ μέσῃ Φραγκονίᾳ ἐπὶ τοῦ Ρεγνίτσου ποταμοῦ, διαιρεῖται εἰς παλαιὰν καὶ νέαν πόλιν καὶ ἔχει εὐρείας καὶ κανονικὰς ὁδοὺς, οἰκίας καλὰς, πλατείας μεγάλας, πανεπιστήμιον μετὰ βιβλιοθήκης, πολλὰ ἄλλα ἐπιστημονικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καθιδρύματα καὶ πολυάριθμα βιομηχανικὰ καταστήματα.

6) Ἡ Ἀμβέργη (15,000) ἀρχαία πρωτεύουσα τοῦ ἄνω Παλατινάτου κειμένη ἐπὶ τοῦ Βιλσίου ποταμοῦ εἶναι λίαν ὀχυρὰ πόλις καὶ ἔχει πολλὰ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα.

7) Ἡ Στραουβίγγη (15,000) ἐπίσημος πόλις τῆς κάτω Βαυαρίας κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ Δουνάβεως, ἔχει σημαντικὸν ἐμπόριον σίτου καὶ ζώων.

8) Ἡ Πασσαύτα (15,000 Βαταῦτα ἀρχ.) κειμένη ἐν λεκανοπεδίῳ τῆς κάτω Βαυαρίας, ἐνθα συμβάλλουσι 3 πλωτοὶ ποταμοὶ ὁ Δούναβις ὁ Ἰννος καὶ Ἰλζιος.

9) Ἡ Ἀνσβάχη (15,000) κειμένη ἐπὶ τοῦ Ρεζάτου ποταμοῦ εἶναι πρωτεύουσα τῆς μέσης Φραγκονίας.

10) Αἱ Δύο Γέφυραι (10,000. Zweibrücken Γερμ. καὶ Vi-pontiae Λατιν.) πόλις τοῦ παραρρήνιου Παλατινάτου ὀνομασθεῖσα οὕτως ἐκ τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας πόλεως κειμένης μεταξὺ δύο γεφυρῶν καὶ εἶναι τὸ μικρὸν Παρίσι τοῦ Παλατινάτου ἐπίσημον διὰ τὴν κατὰ τὸ 1730 γενομένην ἐκδοσιν τῶν κλασικῶν συγγραφέων.

§. 5. Κλίμα, ἔδαφος καὶ προϊόντα.

Ἡ Βαυαρία κατέχουσα τὸ νότιον μέρος τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας ἔχει κλίμα μὲν συγκερασμένον καὶ ὀλίγον ψυχρότερον τῶν βορείων κρατῶν αὐτῆς, ἔδαφος δὲ κατὰ τὸ πλεῖστον λίαν καρποφόρον καὶ καλῶς καλλιεργημένον ἥτοι τὰ $\frac{2}{3}$ τοῦ ὅλου ἐπιτήδειον εἰς τὴν γεωργίαν, κηπουρίαν καὶ νομήν, τὸ $\frac{1}{4}$ δασῶδες καὶ

δρυμῶδες καὶ τὸ ὑπόλοιπον μικρὸν μέρος ἀνεπιτήδειον πρὸς καλλιεργεῖαν· ἡ δὲ κτηνοτροφία, ὡς ἡ γεωργία, εἶναι λίαν ἀνεπτυγμένη καὶ προηγμένη. Τὰ δὲ κυριώτερα προϊόντα εἶναι ἄφθονοι δημητριακοὶ καρποί, καπνὸς κάλλιστος, οἶνος καλὸς τοῦ Ῥήνου, μέταλλα διάφορα, ἄφθονον ἄλας καὶ γαιάνθρακες.

§. 6. Βιομηχανία, ἐμπόριον καὶ συγκοινωνία.

Ἡ μὲν βιομηχανία εἶναι λίαν ἀνεπτυγμένη ἐν Βαυαρίᾳ καὶ ἰδίως ἡ σιδηρουργία, ἡ ὑελουργία, ἡ ξυλουργία καὶ ἡ ζυθοποιΐα, καθ' ἣν ἡ Βαυαρία τὴν πρώτην θέσιν κατέχει μεταξὺ πάντων τῶν Γερμανικῶν κρατῶν· τὸ δὲ ἐμπόριον αὐτῆς εἶναι σπουδαιότατον συνιστάμενον ἐκ τῆς ἐξαγωγῆς τῶν ἐγγχωρίων προϊόντων καὶ ἐκ τῆς εἰσαγωγῆς ξένων καὶ γινόμενον διὰ τῶν κυριωτέρων πόλεων αὐτῆς ἥτοι τῆς Νυρεμβέργης, Αὐγούστης, Μονάχου, Φύρτης, Ρεγενσβούργου, Βαμβέργης, Βυρτσβούργου κλπ.

Καὶ ἡ συγκοινωνία μετὰ τοῦ ἐμπορίου ἐπιτελεῖται διὰ τῶν πολυαριθμῶν σιδηροδρόμων, τῶν ποταμῶν, διωρύγων καὶ τηλεγράφων.

§. 7. Πρόσοδος, δαπάνη καὶ στρατ. δυνάμεις.

Ἡ μὲν πρόσοδος ἀναβαίνει εἰς 75,000,000 φιοριν. ἥτοι 200 ἑκατ. φράγκ. περίπου, ἡ δὲ δαπάνη ἴση τῇ προσόδῳ καὶ τὸ δημόσιον χρέος εἰς 96,000,000 φιορίνια. Καὶ ἡ στρατιωτικὴ δύναμις ἐν καιρῷ μὲν εἰρήνης συνίσταται ἐκ 50,000 ἀνδρῶν, ἐν καιρῷ δὲ πολέμου ἐξ 150,000 ἀνδρῶν.

§. 8. Κάτοικοι, θρησκεία, γλῶσσα καὶ πολίτευμα.

Οἱ μὲν κάτοικοι τῆς Βαυαρίας εἶναι Γερμανοὶ διαιρούμενοι εἰς διαφόρους φυλάς, ἐπισημοτέρα τῶν ὁποίων εἶναι οἱ Φράγκοι· κατὰ δὲ τὴν θρησκείαν πάντες εἶναι χριστιανοί, πλὴν ὀλιγίστων

Ἰουδαίων, πρεσβεύοντες τὸ Καθολικὸν δόγμα καὶ διαιρούμενοι εἰς παλαιούς Καθολικούς καὶ εἰς Παπιστάς, ἐξαιρουμένων ὀλίγων Διαμαρτυρομένων. Ἡ δὲ Γερμανικὴ γλῶσσα αὐτῶν ἀνήκουσα εἰς τὸν Ἰνδογερμανικὸν κλάδον διαιρεῖται εἰς διαφόρους διαλέκτους. Καὶ τὸ πολίτευμα αὐτῶν εἶναι περιωρισμένη συνταγματικὴ μοναρχία, βασιλεὺς δὲ τῆς Βαυαρίας εἶναι ὁ Λουδοβῆκος Β' γεννηθεὶς τῷ 1845.

§. 9. Ἑκπαίδευσις καὶ πολιτισμός.

Ἡ ἐκπαίδευσις δημοτικὴ, μέση καὶ ἀνωτέρα εἶναι λίαν προηγμένη καὶ διαδεδομένη καὶ ἐν Βαυαρία, ὡς ἐν τοῖς λοιποῖς κράτεσι τῆς αὐτοκρατορίας· διότι ἔχει διὰ μὲν τὴν δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν 7500 δημοτικὰ σχολεῖα μετὰ 700,000 μαθητῶν καὶ 44,000 διδασκάλων, διὰ δὲ τὴν μέσσην γυμνάσια καὶ προπαιδευτικὰ σχολεῖα 170 καὶ πολυάριθμα διδασκαλεῖα καὶ διὰ τὴν ἀνωτάτην 3 πανεπιστήμια μετὰ 2,000 μαθητῶν καὶ 220 καθηγητῶν καὶ ὑφηγητῶν, πολλὰς ἀκαδημίας τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν, μουσεῖα, πινακοθήκας, πολλὰ τεχνικά, ἐμπορικὰ καὶ βιομηχανικὰ καταστήματα, διὰ τῶν ὁποίων διαδίδεται ἡ ἐκπαίδευσις εἰς πάσας τὰς τάξεις τοῦ ἔθνους καὶ προάγεται ὁ πολιτισμός.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΣΑΞΟΝΙΑΣ.

Ἔκτ. 275 □ κατ. 3,000,000. σχεδόν.

Ἱστορικὴ ἔποψις.

Ἡ Σημερινὴ Σαξονία προέκυψεν ἐκ τῶν ἀγώνων τῆς θρησκευτικῆς μεταρρύθμισεως, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐκηρύχθη κεφαλὴ καὶ προστάτις τῶν Γερμανῶν Διαμαρτυρομένων. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ἐκλέκτωρ αὐτῆς Αὐγουστος Β' ἵνα γίνῃ βασιλεὺς τῆς Πολωνίας ἐγένετο καθολικὸς τῷ 1697, ἀπώλεσε τὴν προστασίαν τῶν Διαμαρτυρομένων καὶ ἀνέλαβεν αὐτὴν ἡ Πρωσσία καὶ ἐπειδὴ συνεμάχησε τῷ Ναπολέοντι καὶ ἔλαβε τὸν τίτλον τοῦ βασιλέως παρ' αὐτοῦ μετὰ τὴν ἐν Ἰένῃ μάχην, ἠναγκάσθη τῷ 1815 νὰ παραχωρήσῃ καὶ τὸ ἥμισυ τῶν χωρῶν αὐτοῦ εἰς τὴν Πρωσσίαν καὶ οὕτως ἐσμικρύνθη τὸ βασίλειον τῆς Σαξονίας, ἥτις κατὰ τὸ 1870 προσεχώρησεν εἰς τὴν βόρειον Γερμανικὴν ὁμοσπονδίαν καὶ μετὰ σκε τοῦ κατὰ τῆς Γαλλίας πολέμου, μετὰ τὸν ὁποῖον ἀποτελεῖ μέρος τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας.

α') Φυσικὴ κατάστασις.

§. 1. Ὅρια τῆς Σαξονίας.

Ἡ Σαξονία σχῆμα τριγώνου ἔχουσα ὀρίζεται πρὸς Ν μὲν ὑπὸ τῆς Αὐστρίας καὶ Βαυαρίας, πρὸς Α. δὲ, ὅπου ἀπολήγει ἡ κορυφὴ τοῦ τριγώνου, καὶ πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Πρωσσίας καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἀλτεμβούργου καὶ τῆς Βεϊμάρης καὶ ἔχει μῆκος μὲν ἐκ Α. πρὸς Α. 210 κιλόγραμμα, πλάτος δὲ ἐξ Α. πρὸς Μ. 150 κιλόγραμμα.

§. 2. Όρη.

1) Τὰ Μεταλλοῦχα ὄρη, τὰ ὁποῖα περιβάλλουσι τὴν Σαξονίαν ἐκ τῆς νοτίου, πλευρᾶς καὶ χωρίζουσιν αὐτὴν ἀπὸ τῆς Βοεμίας, ἔχουσιν ὕψος 3,800 ποδῶν καὶ εἶναι πλουσιώτατα εἰς μέταλλα καὶ μάλιστα ἀργύρου.

2) Τὰ Λουσίτεια ὄρη ἐκτεινόμενα πρὸς βορρᾶν τῶν προηγουμένων καὶ περιβάλλοντα τὴν Σαξονίαν ἐκ ΝΑ πλευρᾶς.

3) Τὸ Φίχτελον ὄρος ἐκτεινόμενον νοτιοδυτικῶς τῶν Μεταλλούχων ὀρέων καὶ πλούσιον εἰς μέταλλα ὡς ἐκεῖνα.

4) Ὁ Θυρίγγειος Δρυμὸς ἐκτεινόμενος ἐν τῇ δυτικῇ πλευρᾷ καὶ

5) Ὁ Ἀρτσος πρὸς βορρᾶν ἐν τῇ Πρωσσικῇ Σαξονίᾳ.

§. 3. Ποταμοὶ.

Τῶν δὲ ποταμῶν αὐτῆς ἐπισημότεροι εἶναι

1) Ὁ Ἀλβις ποταμὸς πηγάζων ἐκ τῶν Γιγαντίων ὀρέων τῆς Βοεμίας, δεχόμενος 50 παραποτάμους καὶ διὰ τῆς Δρέσδης καὶ πολλῶν ἄλλων πόλεων διερχόμενος, ἐκβάλλει εἰς τὴν βόρειον Γερμανικὴν θάλασσαν παρὰ τὴν Ἀλτόναν καὶ εἶναι ὁ μόνος ποταμὸς, ὅστις διαρρέει ὅλην τὴν Γερμανίαν.

2) Ὁ Μούλδης ποταμὸς ὁ δεύτερος τῆς Σαξονίας μετὰ τὸν Ἀλβιν συνίσταται ἐκ δύο ποταμῶν, τοῦ τῆς Ζβικαύτας καὶ τοῦ δυτικοῦ, πηγάζοντων ἐκ τῶν Μεταλλούχων ὀρέων καὶ διερχόμενος τὴν Λειψίαν ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἀλβιν.

3) Ὁ Σάλας ποταμὸς πηγάζων ἐκ τοῦ Φιχτέλου ὄρους καὶ διερχόμενος τὴν Ίέννην καὶ Ἀλλην ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἀλβιν ποταμὸν πρὸς νότον τοῦ Μαγδεβούργου.

4) Ὁ Ἐλστερος ποταμὸς συνιστάμενος ἐκ τοῦ λευκοῦ καὶ μέλανος πηγάζει ἐκ τῶν Βοεμικῶν ὀρέων καὶ δεχόμενος τὸν Πλεῖσσον διαρρέει τὴν δυτικὴν πλευρὰν τῆς Σαξονίας καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν Σάλαν ποταμὸν πλησίον τῆς Ἀλλης.

5) Ὁ Πλεῖστος παραπόταμος τοῦ Ἐλστεροῦ πηγάζων ἐκ τῆς πρὸς ἄρκτον τῶν Μεταλλούχων ὀρέων χώρας καὶ διαρρέων τὴν

Λειψίαν, όπου ἐνοῦται μετὰ τοῦ Πάρθου, ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἑλστερον. Καὶ

6) Ὁ Σπρέος ποταμὸς πηγάζων ἐκ τῶν Λουσιτίων ὀρέων καὶ διαρρέων τὴν Α. Σαξονίαν εἰσέρχεται εἰς τὴν Πρωσσίαν.

Λίμνες καὶ διώρυγας ἐπισήμους δὲν ἔχει ἐν τῇ μικρᾷ ἐκτάσει αὐτῆς ἡ Σαξονία.

6') Πολιτικὴ κατάστασις.

§. 1. Ἑνεστῶσα πολιτικὴ διαίρεσις.

Τὸ βασίλειον τῆς Σαξονίας πολιτικῶς διαιρεῖται νῦν εἰς τέσσαρα μεγάλα τμήματα ἢ νομούς· οὗτοι δὲ εἶναι οἱ ἐξῆς.

1) Ὁ τῆς Δρέσδης ἔχων ἑκτ. 80 □ κατ. 680,000 πρωτεύουσαν Δρέσδην 200,000.

2) Ὁ τῆς Λειψίας ἔχων ἑκτ. 63 □ κατ. 600,000. πρωτεύουσαν Λειψίαν 130,000.

3) Ὁ τῆς δυτικ. Σαξονίας ἔχων ἑκτασ. 82 □ κατ. 960,000 πρωτ. Χεμνίτσην 75,000.

4) Ὁ τῆς ἀνατ. Σαξονίας ἔχων ἑκτασ. 45 □ κατ. 330,000 πρωτεύουσαν Βαούτσην 20,000.

§. 2. Πόλεις τῆς Σαξονίας.

Τὸ βασίλειον τῆς Σαξονίας πυκνότατα κατφικημένον ἐν τῇ μικρᾷ ἐκτάσει αὐτοῦ δύο μόνον πόλεις ἔχει ἀνηκούσας εἰς τὴν πρώτην τάξιν κατὰ τὸν πληθυσμόν, μίαν εἰς τὴν δευτέραν καὶ πλείονας εἰς τὴν τρίτην καὶ τετάρτην μικράς πόλεις.

§. 3. Πόλεις Α'. τάξεως.

Εἰς ταύτην τὴν τάξιν ἀνήκουσιν αἱ ἀκόλουθοι δύο πόλεις.

1) Η ΔΡΕΣΔΗ 200,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα καὶ καθέδρα τοῦ βασιλείου τῆς Σαξονίας Δρέσδη κειμένη ἐν τῇ λαμπρᾷ καὶ τερπνῇ κοιλάδι τοῦ Ἀλβίου ποταμοῦ ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὄχθων αὐτοῦ συνίσταται ἐκ 4 μεγάλων τμημάτων ἢ μικρῶν πόλεων ἥτοι ἐκ τῆς νέας πόλεως καὶ τῆς Ἀντωνίου πόλεως, κειμένων ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης, καὶ ἐκ τῆς παλαιᾶς καὶ τῆς Φρειδεरिकείου πόλεως κειμένων ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ καὶ συγκοινωνουσῶν διὰ μεγίστης γεφύρας, ἐχούσης μῆκος μὲν 1460' ποδῶν, πλάτος δὲ 40 ποδῶν. Ἡ Δρέσδη κατὰ πρῶτον ἀναφερομένη ὡς πόλις ἀπὸ τοῦ 15' αἰῶνος, ἐγένετο καθέδρα περὶ τὰ τέλη αὐτοῦ καὶ ἀπὸ τοῦ 1550 ἠνώθησαν εἰς μίαν πόλιν τὰ ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ ποταμοῦ κείμενα ἰδιαίτερα μέρη, τὴν ὁποίαν πάντες μὲν σχεδὸν οἱ βασιλεῖς ἐκόσμησαν, ἐπεξέτειναν καὶ ὠχύρωσαν, ἀνύψωσε δὲ εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν τῆς δόξης διὰ τῶν πολυτιμοτάτων συλλογῶν τῆς τέχνης καὶ ἐπιστήμης ὁ Ἐλέκτωρ αὐτῆς Αὐγούστος περὶ τὰ τέλη τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος.

Οἱ δὲ βασιλεύσαντες ἐν τῇ νῦν ἑκατονταετηρίδι τοσοῦτον κατεπλούτισαν καὶ κατεκόσμησαν τὴν πόλιν διὰ μεγαλοπρεπεστάτων οἰκοδομημάτων καὶ καθιδρυμάτων προσωρισμένων διὰ τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας, ὥστε δικαίως ἐπικαλεῖται ἡ Δρέσδη «Φλωρεντία τῆς Γερμανίας». Τὰ δὲ ἐπισημότερα τούτων εἶναι τὰ ἀκόλουθα.

1) Τὰ Ἰαπωνικὰ ἀνάκτορα, ἐν οἷς ὑπάρχει ἡ πλουσιωτάτη βιβλιοθήκη περιέχουσα 500,000 τόμων, 250,000 πραγματείας φιλολογικᾶς, 5,000 χειρογράφων καὶ 25,000 χειρογραφικῶν πινάκων 2) Ἡ νομισματικὴ συλλογὴ. 3) Τὸ φυσιολογικόν, ἱστορικόν καὶ ζωολογικὸν μουσεῖον. 4) Ἡ πλουσία πινακοθήκη περιέχουσα ἀριστουργήματα τῆς τέχνης. 5) Τὸ χαλκογραφικὸν μουσεῖον περιέχον 300,000 χαλκογραφημάτων. 6) Τὸ ἀρχαιολογικὸν μουσεῖον. 7) Ἡ συλλογὴ τῶν ἀποτυπωμάτων καὶ πολυάριθμα ἄλλα τεχνικὰ, ἐπιστημονικὰ, εκπαιδευτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ καθιδρύματα, τὰ ὅποια ἀναδεικνύουσι τὴν Δρέσδην ὡς Μουσόπολιν καὶ μικρὸν Παρίσι τῆς Γερμανίας.

2) Η ΛΕΙΨΙΑ 130,000 κατ.

Ἡ δευτέρα πόλις τοῦ βασιλείου τῆς Σαξονίας καὶ ἡ πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου νομοῦ Λειψία κειμένη ἐν μεγάλῃ καὶ εὐφορώ-
τάτῃ πεδιάδι, ἐν ᾗ συνενοῦνται οἱ ποταμοὶ Λευκὸς Ἑλστερος,
Πλεῖστος καὶ Πάρθης, ἀρχικῶς ἦν χωρίον Σλαυικόν, Λίψη καλούμε-
νον, καὶ ὡς ὀχυρὰ καὶ Γερμανικὴ πόλις ἀναφέρεται ἀπὸ τοῦ 11^{ου}
αἰῶνος, ἥτις περὶ τὰ τέλη τοῦ 15^{ου} αἰῶνος ἐγένετο μεγάλη καὶ ἐμ-
πορικὴ πόλις ἕνεκα τῆς φυσικῆς θέσεως καὶ τῆς διασταυρώσεως
πολλῶν ὁδῶν ἀγούσων εἰς Δρέσδην, Βερολῖνον, Πράγαν, Μόναχον,
Μαγδεβούργον καὶ ἀλλαχοῦ. Ἡ Λειψία διαιρεῖται εἰς τρία τμήμα-
τα, τὴν ἐσωτερικὴν πόλιν, τὴν νεόδμητον καὶ τὰ προάστεια, χω-
ριζόμενα ἀπὸ τῆς πόλεως διὰ λαμπρῶν καὶ καταφύτων περιπά-
των καὶ εἶναι πόλις τῶν γραμμάτων, τῆς ἐπιστήμης καὶ τοῦ ἐμ-
πορίου, χάριν τοῦ ὁποῦ γίνονται κατ' ἔτος τρεῖς μεγάλοι ἐμπο-
ρικαὶ πανηγύρεις· διότι ἔχει πανεπιστήμιον μετὰ βιβλιοθήκης
σπουδαιότατον καὶ ἀρχαιότατον, τὸ δεῦτερον μετὰ τὸ Βερολῖνον,
πλεῖστα ἐπιστημονικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα, ἐπιστη-
μονικὰς ἐταιρίας καὶ συλλογὰς, 200 βιβλιοπώλας, 50 τυπογρα-
φεῖα καὶ εἶναι τὸ κέντρον τοῦ Γερμανικοῦ βιβλεμπορίου καὶ ἡ πα-
τρίς πολλῶν μεγάλων ἀνδρῶν ἦτοι τοῦ Λεῖβνιτίου, Θωμασίου, Ἑρ-
μάννου καὶ λοιπῶν. Ἐπίσημος δὲ προστέτι εἶναι καὶ διὰ τὰς δύο
μεγάλας καὶ παγκόσμιον σημασίαν ἐχούσας μάχας γενομένης
κατὰ τὸ 1631 καὶ 1813.

§. 3. Πόλεις Β'. τάξεως.

Εἰς μὲν τὴν 6' τάξιν μία καὶ μόνη πόλις δύναται νὰ κατατα-
χθῇ κατὰ τὸν πληθυσμόν.

Η ΧΕΜΝΙΤΣΗ 85,000 κατ.

Ἡ πρώτη πόλις τῆς Σαξονίας κατὰ τὴν βιομηχανίαν, ἡ δευ-
τέρα κατὰ τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ τρίτη κατὰ τὸν πληθυσμόν τῶν

κατοίκων Χερνίτση κειμένη ἐν ταῖς ὑπωρείαις τῶν Μεταλλούχων ὀρέων ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου ποταμοῦ πρὸς νότον τῆς Λειψίας καὶ Δρέσδης, τοσαύτην πρόοδον ἔλαβεν ἐν τῇ βιομηχανίᾳ καὶ ἐν τῷ ἐμπορίῳ ὥστε ἐκλήθη «Μαγχεστέρη τῆς Σαξονίας» ἔχουσα πλεῖστα καὶ μεγάλα βιομηχανικὰ καταστήματα, ἐκπαιδευτικά, ἐμπορικά, τεχνικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ καθιδρύματα καὶ ἀνταγωνιζομένη πρὸς τὴν Ἀγγλίαν αὐτὴν κατὰ τὴν ποιότητα τῶν λιγνῶν, μαλλίνων καὶ βαμβάκερων ὑφασμάτων, εἶναι δὲ ἐπίσημος καὶ ὡς πατρίς τοῦ περιωνύμου φιλολόγου Heyne υἱοῦ πτωχοῦ ὑφαντοῦ, γεννηθέντος τῷ 1729.

§. 4. Πόλεις Γ' καὶ Δ' τάξεως.

Τῆς δὲ τρίτης τάξεως πόλεις ἔχει ἡ Σαξονία ἀπὸ 35—20, 000 κατοίκων καὶ ὀλίγας τῆς δ'. αὗται δὲ εἶναι αἱ ἑξῆς·

1) Ἡ Ζβικαβία (35,000) πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας κειμένη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Μούλδου ποταμοῦ ΝΔ τῆς Χερνίτσης, ἔχει πολλὰ βιομηχανικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα.

2) Ἡ Πλαβία (30,000) κειμένη ἐν λαμπρᾷ κοιλάδι ἐπὶ τοῦ λευκοῦ Ἐλστέρου πρὸς νότον τῆς προηγουμένης, εἶναι λίαν βιομηχανικὴ πόλις τῆς Σαξονίας.

3) Ἡ Γλουχαβία (25,000) ἡ τρίτη βιομηχανικὴ πόλις τῆς Σαξονίας κεῖται ἐν ταῖς ὑπωρείαις τῶν Μεταλλούχων ὀρέων ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Μούλδου ποταμοῦ, ἀνήκουσα εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Ζβικαβίας.

4) Ἡ Φραιβέργη (25,000) κειμένη ἐν τῷ νομῷ τῆς Δρέσδης πλησίον τοῦ Μούλδου ποταμοῦ, ἐκτίσθη κατὰ τὸν 16' αἰῶνα καὶ εἶναι ἐπίσημος διὰ τὴν ἀφθονίαν τῶν μετάλλων, ἔχουσα τὴν σπουδαιοτάτην μεταλλευτικὴν ἀκαδημίαν τῆς Εὐρώπης.

5) Ἡ Μεράνη (22,000) βιομηχανικὴ πόλις μεταξὺ τοῦ Πλείσου καὶ τοῦ Μάλδου ποταμοῦ πρὸς Ν τῆς Λειψίας καὶ Δ τῆς Χερνίτσης.

6) Ἡ Κριμισχαβία (22,000) ἀκμαία βιομηχανικὴ πόλις κει-

μένη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Πλείσσου ποταμοῦ πρὸς νότον τῆς προηγουμένης.

7) Ἡ Ζιτταβία (22,000) βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ πόλις κειμένη παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Ναίτσου ποταμοῦ ἐν τῇ ἀνατολικῇ πλευρᾷ τῆς Σαξονίας.

Πλὴν δὲ τούτων ὑπάρχουσι καὶ μικρότεραι πόλεις ἔχουσαι ἀπὸ 20—10,000 κατοίκων καὶ ἀνήκουσαι εἰς τὴν δ' καὶ τελευταίαν τάξιν· αὗται δὲ εἶναι αἱ ἀκόλουθοι·

1) Ἡ Βαούτση (20,000) παρὰ τὸν Σπρέον ποταμόν, 2) ἡ Ραϊχεμβάχη (18,000) παρὰ τὸν Ἐλστερον ποταμόν, 3) ἡ Πίρνα (12,000) πρὸς Ν. τῆς Δρέσδης, 4) ἡ Μαϊσσένη (12,000) ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς Σαξονίας πρὸς Β. τῆς Δρέσδης παρὰ τὸν Ἀλβιν ποταμόν, 5) ἡ Ἀναβέργη (12,000) πρὸς νότον τῆς Χεμνίτσης, 6) ἡ Γρίμμα (8,000) ἐπὶ τοῦ Μούλδου ποταμοῦ ΝΑ. τῆς Δειψίας, 7) ἡ Καμέντση (8,000) πατρὶς τοῦ περιωνύμου ἀρχαιολόγου Λεσσιγγίου τῷ 1729 γεννηθέντος καὶ 8) τὸ Ῥαμενάον ἐπίσημον διὰ τὴν γέννησιν τοῦ φιλοσόφου Φιχτίου γεννηθέντος τῷ 1762.

§. 5. Κλίμα, ἔδαφος καὶ προϊόντα.

Τὸ μὲν κλίμα τῆς Σαξονίας εἶναι συγκεκρισμένον ἐν γένει καὶ ὑγιεινόν, καὶ ἡπιώτατον μὲν ἰδίᾳ εἰς τὰς κοιλάδας τοῦ Ἀλβιος, τραχύτατον δὲ πρὸς νότον εἰς τὰ Μεταλλοῦχα ὄρη, ὅπου ἡ χώρα ἔνεκα τοῦ ψύχους καλεῖται Σαξονικὴ Σιθηρία· τὸ δὲ ἔδαφος, ὅπερ ἐν μέρει μὲν εἶναι ὀρεινόν, ἐν μέρει δὲ λοφῶδες καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον πεδινόν, εἶναι λίαν καρποφόρον καὶ κάλλιστα καλλιεργημένον. Καὶ τὰ κυριώτερα προϊόντα αὐτῆς εἶναι δημητριακοὶ καρποὶ ἥτοι σῖτος, ἀραβόσιτος, κριθή, βρόμος, γεώμηλα, κέχρος, ὄσπρια, διάφορα σευτλα, λάχανα, καπνός, λινον, οἶνος, ὄρυζα, καὶ ὁπωρικὰ διάφορα. Ἡ δὲ κτηνοτροφία εἶναι τόσον προηγμένη, ὥστε ὑπολογίζεται ἡ τῶν κτηνῶν ἀξία εἰς 300 ἑκατομμ. φράγκων καὶ μεγάλην ἀφθονίαν διαφόρων μετάλλων καὶ λιθανθράκων ἔχει.

§. 6. Βιομηχανία, ἐμπόριον καὶ συγχωινωνία.

Κατὰ δὲ τὴν βιομηχανίαν ἡ Σαξονία κατατάσσεται μεταξὺ τῶν μᾶλλον βιομηχάνων τῆς Εὐρώπης κρατῶν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐπιτυχῶς καὶ λίαν ἐπωφελῶς ἀσχολεῖται πλέον τοῦ ἡμίσεος τῶν κατοίκων. Τὸ δὲ ἐμπόριον τῆς Σαξονίας εἶναι λίαν ἐκτεταμένον καὶ παγκόσμιον, τοῦ ὁποῦ μάλιστα κέντρον εἶναι ἡ Λειψία διὰ τῶν τριῶν Εὐρωπαϊκῶν ἐτησίων πανηγύρεων, ἡ Χερνίτση καὶ ἡ Δρέσδη κατὰ δεύτερον λόγον. Καὶ ἡ συγχωινωνία ἐπιτελεῖται διὰ 400 περίπου ἀτμοπλοίων καὶ πλοίων μικρῶν καὶ μεγάλων πλεόντων ἐν τοῖς ποταμοῖς καὶ ἰδίως ἐν τῷ "Αλβει, διὰ τῶν πυκνῶν συμπλεγμάτων τῶν σιδηροδρόμων, ἐχόντων ἑκτασιν 2,100 κιλογράμων καὶ διὰ τῶν τηλεγράφων.

§. 7. Πρόσοδος, ἔξοδα, καὶ στρατιωτικὴ δύναμις.

Ἡ μὲν πρόσοδος ἀναβαίνει εἰς 55,000,000 φράγκων, ἡ δὲ δαπάνη ἴση πρὸς τὴν πρόσοδον· πρὸς ἐκτάκτους δὲ σκοποὺς τοῦ κράτους ἐψηφίσθησαν 25,000,000 φράγκ. καὶ τὸ δημόσιον χρέος εἰς 405,000,000 φράγκων. Καὶ ἡ στρατιωτικὴ δύναμις ἐν καιρῷ εἰρήνης μὲν συμποσοῦται εἰς 25,000 ἀνδρῶν, ἐν καιρῷ δὲ πολέμου τριπλασιάζεται ἥτοι εἰς 75,000 ἀναβαίνει.

§. 8. Κάτοικοι, θρησκεία, γλῶσσα καὶ πολίτευμα.

Οἱ μὲν κάτοικοι τῆς Σαξονίας εἶναι Γερμανοὶ ἀνήκοντες εἰς τὴν Φραγκικὴν καὶ Θυρίγγειον φυλὴν καὶ ὀλίγοι Βένδοι καὶ Ἰουδαῖοι. Κατὰ δὲ τὴν θρησκείαν χριστιανοὶ πλὴν τῶν Ἰουδαίων (20,000) πρεσβεύοντες τὸ τῶν Διαμαρτυρομένων δόγμα καὶ ὀλίγοι (50,000) Καθολικοί. Γλῶσσαν δὲ τὴν Γερμανικὴν λαλοῦσι καὶ ἰδίως τὴν ἄνω Σαξονικὴν. Καὶ πολίτευμα συνταγματικὸν ἔχει μετὰ δύο βουλῶν, ὧν ἡ μὲν ἀριθμεῖ 45, ἡ δὲ 80 μέλη καὶ βα-

σιλεύς εἶναι ὁ Ἀλβέρτος γεννηθεὶς τῷ 1828 καὶ εἰς τὸν θρόνον ἀναβάς τῷ 1873.

§. 9. Ἐκπαιδευτικὸς καὶ πολιτισμὸς.

Οὐδὲν ἄλλο κράτος τῆς Εὐρώπης ἀναλόγως τῆς ἐκτάσεως εἶναι τοσοῦτον πυκνῶς κατωκημένον ὅσον τὸ βασιλεῖον τῆς Σαξονίας καὶ εἰς οὐδὲν ἄλλο βασιλεῖον τῆς Εὐρώπης εἶναι τοσοῦτον πολὺ διαδομένη ἡ ἐκπαίδευσις ὅσον ἐν Σαξονίᾳ· ὅθεν δικαίως λέγουσιν οἱ Γερμανοὶ ὅτι ἡ Σαξονία εἶναι ἡ πατρίς τῶν γραμμάτων καὶ τῆς φιλολογίας. Διότι ἐν αὐτῇ μόλις 3 ἑκατομ. κατοίκων ἔχουσα ὑπάρχουσι 4,100 ἐκπαιδευτήρια, 7,000 διδάσκαλοι καὶ 600,000 μαθητῶν, ἐξαιρουμένων 95 ἰδιωτικῶν μετὰ 600 διδασκάλων, πρὸς συντήρησιν τῶν ὁποίων δαπανῶνται 20 ἑκατ. φράγκων, ὧν 14 ἑκατομ. πρὸς μισθοδοσίαν τῶν διδασκάλων· τῶν δὲ ἐκπαιδευτηρίων τούτων ἀνώτατον εἶναι τὸ Πανεπιστήμιον μετὰ 165 καθηγητῶν καὶ ὑφηγητῶν, τὸ μέγα Πολυτεχνικὸν σχολεῖον μετὰ 50 καθηγητῶν καὶ διδασκάλων, 24 γυμνάσια μετὰ 500 καθηγητῶν, 21 πραγματικὰ σχολεῖα καὶ 15 διδασκαλεῖα μετὰ 230 καθηγητῶν καὶ διδασκάλων, 2,100 δημοτικὰ σχολεῖα μετὰ 6,000 διδασκ. 1,800 προπαιδευτικὰ καὶ 92 ἰδιωτικὰ μετὰ 600 καθηγητῶν καὶ διδασκάλων. Ἐκ τούτων εὐκόλως κατανοεῖ τις ὅτι καὶ ὁ πολιτισμὸς εἶναι ἐπὶ πολὺ προηγμένος ἐν τῷ μικρῷ καὶ εὐτυχῇ τούτῳ κράτει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΒΥΡΤΕΜΒΕΡΓΗΣ.

Ἐκτετασις 255 □, κάτοικ. 2,000,000.

Ἱστορικὴ ἔποψις.

Ἡ Βυρτεμβέργη ἐν καιρῷ τῆς Ῥωμαιοκρατίας οἰκουμένη ὑπὸ τοῦ Γερμανικοῦ φύλου τῶν Σοήδων, καθ' ὅλον τὸν μεσαιῶνα ἦν μικρὰ καὶ ἀσήμαντος Κομητεία, τῷ 1495 προήχθη εἰς δουκάτον ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Μαξιμιλιανοῦ Α' καὶ ἀπὸ τοῦ 1789 ἐπαυξήθεϊσα ἐκηρύχθη ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος Α' τῷ 1806 ὡς βασιλείον τῆς Γερμανίας καὶ ὡς τοιοῦτον προσεχώρησεν εἰς τὴν Ὁμοσπονδίαν τῆς βορείου Γερμανίας κατὰ τὸ 1870, ὅτε συμπολεμήσασα μετὰ τῶν λοιπῶν Γερμανῶν κατὰ τῆς Γαλλίας ἀπετέλεσε μέρος τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας.

α') Φυσικὴ κατάστασις,

§. 1. Ὅρια, θέσις καὶ ὄρη.

Ἡ Βυρτεμβέργη κειμένη ἐν τῇ ΝΑ Γερμανίᾳ ὀρίζεται πρὸς Ν. μὲν ὑπὸ τῆς Αὐστρίας καὶ Ἑλβετίας, πρὸς Α. δὲ ὑπὸ τῆς Βαυαρίας, πρὸς Β. δὲ ὑπὸ τῆς Πρωσσίας καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Δουκάτου τῆς Βάδης.

*Ὅρη δὲ διατέμνοντα τὴν Βυρτεμβέργην εἶναι τὰ ἀκόλουθα.

1) Ὁ Σοηθικὸς Ἰόρας περιβάλλων τὴν Βυρτεμβέργην ἐκ τῆς ΝΑ. πλευρᾶς καὶ χωρίζων αὐτὴν ἐκ τῆς Βαυαρίας.

2) Αἱ Ἀλπεις ἐκτεινόμεναι ἐν τῇ Ν. πλευρᾷ καὶ χωρίζουσαι αὐτὴν ἀπὸ τῆς Ἑλβετίας.

3) Ὁ Μέλας Δρυμὸς περιβάλλων τὴν δυτικὴν πλευρὰν τῆς

Βυρτεμβέργης καὶ χωρίζων αὐτὴν ἀπὸ τοῦ δουκάτου τῆς Βάδης.

§. 2. Ποταμοί.

Οἱ ποταμοὶ τῆς Βυρτεμβέργης εἶναι παραπόταμοι τοῦ ἐκ δυσμῶν διαρρέοντος αὐτὴν Ῥήνου καὶ τοῦ ἐκ ΝΑ. πλευρᾶς διαρρέοντος Δουνάβεως. Τούτων δὲ ἐπισημότεροι εἶναι οἱ ἀκόλουθοι.

1) Ὁ Νέκερος πηγάζων ἐκ τῶν ἀνατολικῶν ὑπωρειῶν τοῦ Μέλανος Δρυμοῦ, ἐνθα πηγάζει καὶ ὁ Δούναβις, εἶναι ὁ μέγιστος παραπόταμος τοῦ Ῥήνου καὶ ὁ κυριώτερος ποταμὸς τῆς Βυρτεμβέργης καὶ ἐκβάλλει δεξιόθεν εἰς τὸν Ῥήνον.

2) Ὁ Μοῖνος ποταμὸς ὁ ἐπισημότερος τῶν παραποτάμων τοῦ Ῥήνου συνιστάμενος ἐκ δύο βραχιόνων, τοῦ λευκοῦ καὶ ἐρυθροῦ, ὧν ὁ μὲν πηγάζει ἐκ τοῦ Φιχτέλου ὄρους, ὁ δὲ ἐκ τοῦ Φραγκικοῦ Ἰόρα, διαρρέει τὴν βόρειον πλευρὰν τῆς Βυρτεμβέργης καὶ ἐκβάλλει δεξιόθεν εἰς τὸν Ῥήνον.

3) Ὁ Ταούβερος παραπόταμος τοῦ Μοίνου πηγάζων ἐκ τῆς ὁμωνύμου λίμνης διαρρέει τὸ ΒΑ. μέρος τῆς Βυρτεμβέργης καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν Μοῖνον ἀριστερόθεν.

§. 3. Λίμναι καὶ πηγαί.

Τῶν λιμνῶν τῆς Βυρτεμβέργης ἐπισημέτεραι εἶναι αἱ ἑξῆς.

1) Ἡ Κωνσταντία λίμνη, ἥτις περιεγράφη ἥδη ἐν τῇ περιγραφῇ τῆς Ἑλβετίας, κειμένη μεταξὺ τῆς Βάδης, Βυρτεμβέργης, Βαυαρίας, Αὐστρίας καὶ Ἑλβετίας, εἶναι κοινὴ λίμνη τῶν χωρῶν τούτων, τῆς ὁποίας τὸ βόρειον ἐπίμηκες μέρος ἀνήκει εἰς τὴν Βυρτεμβέργην.

2) Ἡ Φεδέρη λίμνη κειμένη πρὸς βορρᾶν τῆς προηγουμένης ἔχει μίαν περίπου ὥραν μῆκος, $\frac{3}{8}$ τῆς ὥρας πλάτος καὶ 18 ποδῶν βάθος καὶ περιβάλλεται ὑπὸ ἐλωδῶν καὶ ἀπροσίτων ὄχθων.

Ἡ Βυρτεμβέργη ἔχει καὶ 32 σιδηροχούς ἱαματικὰς πηγὰς, τῶν ὁποίων ἐπισημότεραι εἶναι αἱ θερμαὶ πηγαὶ τῆς κόλσεως Βιλδβάδης, κειμένης ἐν τῷ μέσῳ τῆς Βυρτεμβέργης, καὶ αἱ τῆς Κανστά-

θης κειμένης πλησίον τῆς Στουτγάρτης ἐπὶ τοῦ Νέκερου ποταμοῦ.

Β') Πολιτικὴ κατάστασις.

§. 1. Πολιτικὴ διαίρεσις.

Τὸ βασίλειον τῆς Βυρτεμβέργης φυσικῶς διαιρούμενον εἰς δύο ἄνισα τμήματα, ὧν τὸ μὲν μικρότερον ἀνήκει εἰς τὴν περὶ τὸν Δούναβιν χώραν, τὸ δὲ μεῖζον εἰς τὴν περὶ τὸν Ῥήνον καὶ τὸν Νέκερον ποταμὸν, πολιτικῶς διαιρεῖται εἰς 4 νομούς, ὑποδιαιρουμένους εἰς ἐπαρχίας καὶ δήμους. Οἱ δὲ νομοὶ εἶναι οἱ ἀκόλουθοι.

1) Ὁ τοῦ Νέκερου ἔχων ἑκτασιν 60 □. κατ. 500,000 πρωτ. Στουτγάρτην καὶ 110,000 κατ.

2) Ὁ τοῦ Μέλανος Δρυμοῦ ἔχων ἑκτασιν 87 □ κατ. 450,000 πρωτ. Νευτλίγγην καὶ 15,000.

3) Ὁ τῆς Ἰάγδης ἔχων ἑκτ. 94 □ κατ. 390,000 καὶ πρωτ. Ἑλλβάγγην.

4) Ὁ τοῦ Δουνάβεως ἔχων ἑκτ. 115 □ κατ. 500,000 πρωτ. Οὐλμην καὶ 32,000.

§. 2. Πόλεις τῆς Βυρτεμβέργης.

Τὸ βασίλειον τῆς Βυρτεμβέργης μικρὸν ὂν καὶ κατὰ τὴν ἑκτασιν καὶ κατὰ τὸν πληθυσμὸν, ὀλίγας καὶ μικρὰς ἔχει πόλεις· διότι πλὴν τῆς πρωτευούσης, ἐχούσης ὑπὲρ τὰς 100 χιλ. κατοίκων, πᾶσαι αἱ λοιπαὶ μόλις ἀριθμοῦσι 15—5 χιλ. ἑξαίρουμένης μιᾶς μόνης ἐχούσης 30 χιλ. κατοίκων· αὗται δὲ εἶναι αἱ ἀκόλουθοι·

1) Η ΣΤΟΥΤΓΑΡΤΗ 110,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα καὶ καθέδρα τοῦ βασιλείου τῆς Βυρτεμβέργης Στουτγάρτη κειμένη παρὰ τὸν Νέκερον ποταμὸν ἐν τερπνῇ κοιλάδι περιβαλλομένη ὑπὸ ἀμπελώνων καὶ ὀπωροφόρων κήπων, συ-

νίσταται ἐκ τῆς ἀρχαίας πόλεως, ἐχούσης σενὰς καὶ ἀκανονίτους ὁδοὺς καὶ ξυλῖνας οἰκίας καὶ ἐκ τῆς νέας πόλεως, ἐχούσης εὐρείας καὶ κανονικὰς ὁδοὺς καὶ οἰκίας λαμπρὰς καὶ εἶναι μίᾳ τῶν ἐπισήμων δευτερευουσῶν πόλεων τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας καί, ὡς ἡ Λειψία καὶ τὸ Βερολῖνον, τὸ κέντρον τοῦ βιβλεμπορίου τῆς νοτίου Γερμανίας.

Τοιαύτη δὲ οὖσα ἡ Στουτγάρτη, ἔχει πολλὰς ἐκκλησίας, πολυάριθμα ἀνάκτορα, βιβλιοθήκας, μουσεῖα, ἀκαδημίαν, ἐν ᾗ ὁ περιώνυμος ποιητὴς Σχίλλερὸς ἐπαιδεύθη, ἀστεροσκοπεῖον, γυμνάσια καὶ σχολεῖα πολλὰ, ὀρφανοτροφεῖα, νοσοκομεῖα, πολλὰς ἐπιστημονικὰς καὶ 30 φιλανθρωπικὰς ἐταιρίας πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ὀρφανῶν, χηρῶν καὶ πτωχῶν, βιομηχανικὰ καὶ ἐμπορικὰ καταστήματα καὶ πρὸ πάντων ἀκμαῖα βιβλιοπωλεῖα καὶ τυπογραφεῖα. Φημίζεται δὲ καὶ ὡς πατὴρ τοῦ περιφήμου φιλοσόφου Ἑγέλου.

2) Η ΟΥΛΜΗ 30,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ τοῦ Δουνάβεως Οὐλμη κειμένη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως ἐν λαμπρᾷ καὶ εὐφώρῳ πεδιάδι, εἶναι λίαν ὀχυρὰ πόλις τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας, βιομήχανος καὶ ἐμπορικῆ τῆς Βυρτεμβέργης, ἔχουσα πολλὰ ἐκπαιδευτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ καταστήματα.

3) Ἡ Ἑϊλδρόννη (22,000) κειμένη ἐν εὐφοριωτάτῃ κοιλάδι τῆς Βυρτεμβέργης ἐν τῷ νομῷ τοῦ Νεκέρου ποταμοῦ, εἶναι λίαν βιομήχανος καὶ ἐμπορικῆ πόλις.

4) Ἡ Ἑσσλίγγη (20,000) κειμένη ἐπὶ τοῦ Νεκέρου ποταμοῦ ἐν θέσει τερπνῇ καὶ λαμπρᾷ, εἶναι βιομήχανος πόλις ἔχουσα πολλὰ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα.

5) Ἡ Κανστάττη (15,000) κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Νεκέρου ποταμοῦ ὀλίγον μακρὰν πρὸς Α. τῆς Στουτγάρτης, εἶναι ἐπίσημος διὰ τὰ ἱαματικὰ ὕδατα καὶ λουτρά.

6) Ἡ Ῥεουτλίγγη (15,000) κειμένη ἐν τῷ νομῷ τοῦ Μέλανος Ἀρμυοῦ ἐν ταῖς ὑπωρεῖαις τῶν Σουβικῶν Ἀλπεων ἐν εὐφοριωτάτῃ πεδιάδι, εἶναι λίαν βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ πόλις.

7) Τὸ Λουδοβικοβοῦργον (15,000) ἡ δευτέρα πρωτεύουσα τῆς Βυρτεμβέργης κειμένη ἐν τῷ νομῷ τοῦ Νεκέρου ποταμοῦ, εἶναι ὀχυρά, βιομήχανος καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα ἀνάκτορα καὶ πολλὰ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα.

8) Ἡ Γμούνδη (13,000) κειμένη ἐπὶ τοῦ Ἑνζου ποταμοῦ ἐν τῷ νομῷ τῆς Ἰάγδης λίαν ὀχυρά πόλις, βιομήχανος καὶ ἐμπορικὴ ἔχουσα πολλὰ καὶ καλὰ ἐκπαιδευτήρια.

9) Ἡ Τυβίγγη (12,000) κειμένη ἐν τῷ νομῷ τοῦ Μέλανος Δρυμοῦ ἐν λαμπροτάτῃ καὶ εὐφορωτάτῃ θέσει οὐχὶ μακρὰν τῆς Στουτγάρτης εἶναι ἀρχαία πόλις ἔχουσα πολυάριθμα ἐπιστημονικὰ καὶ σπουδαῖα ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα καὶ φημιζομένη διὰ τὸ πανεπιστήμιον αὐτῆς.

10) Ἡ Γοιπίγγη (10,000) κειμένη ἐν τῷ νομῷ τοῦ Δουνάβεως εἶναι μία τῶν ὡραιωτάτων μικρῶν πόλεων τῆς Βυρτεμβέργης.

11) Τὸ Ῥαβενσβοῦργον (10,000) πρωτεύουσα ἐπαρχίας ἐν τῷ νομῷ τοῦ Δουνάβεως συνισταμένη ἐκ τῆς ἀρχαίας πόλεως καὶ τριῶν προαστείων.

12) Ἡ Μαρβάχη (5,000) κειμένη ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Μούρρου ποταμοῦ μετὰ τοῦ Νεκέρου, εἶναι ἐπίσημος ὡς πατρίς τοῦ περιωνύμου ποιητοῦ Σχιλλέρου, ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ὁποῖου διατηρεῖται ὁ μέγας ἀνδριάς τοῦ ποιητοῦ.

13) Ἡ Λεουβέργη (5,000) κειμένη ἐν τῷ νομῷ τοῦ Νεκέρου ποταμοῦ εἶναι ἐπίσημος ὡς πατρίς τοῦ περιφήμου ἀστρονόμου Κεπλέρου τῷ 1571 γεννηθέντος.

§. 3. Κλίμα, ἔδαφος καὶ προϊόντα.

Τὸ μὲν κλίμα τῆς Βυρτεμβέργης, κειμένης ἐν τῇ νοτίῳ πλευρᾷ τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας, εἶναι συγκερασμένον, πλὴν τῶν ὄρειων μερῶν, ἥπιον καὶ ὑγιεινόν. Τὸ δὲ ἔδαφος, πλὴν τῶν ἀνύδρων καὶ ὄρειων εἶναι τοσοῦτον καρποφόρον καὶ καλῶς καλλιεργημένον, ὥστε ἡ Βυρτεμβέργη καταλέγεται εἰς τὰ ὡραιότατα καὶ εὐτυχέστατα μέρη τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας. Καὶ τὰ κυριώτερα προϊόντα αὐτῆς εἶναι ἄφθονοι δημητριακοὶ καρποί, ὄρυζα,

ἄφθονα γεώμηλα, καπνός, ὄσπρια, βάμβαξ, οἶνος, ὀπωρικά κτλ. Καὶ ἡ κτηνοτροφία δὲ ἀκμάζει μεγάλως ἐν Βυρτεμβέργῃ ὡς ἐν τῇ λοιπῇ Γερμανίᾳ.

§. 4. Βιομηχανία, ἐμπόριον καὶ συγκοινωνία.

Κατὰ δὲ τὴν βιομηχανίαν ἂν καὶ δὲν ἀνήκει εἰς τὰς βιομηχανικὰς χώρας τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας, οὐχ ἥττον ὅμως ἡ Βυρτεμβέργη ἐν τοῖς τελευταίοις χρόνοις μεγίστην πρόοδον ἔλαβε καὶ ἐν τῇ βιομηχανίᾳ, πάντα τὰ ἐγγώρια καὶ πολλὰ ἐξωτερικὰ ἀκατέργαστα προϊόντα λίαν ἐπιτυχῶς ἐξεργαζομένη. Τὸ δὲ ἐμπόριον αὐτῆς συνιστάμενον ἐκ κτηνῶν, βάμβακος, σίτου, ξυλικῆς, ἁλατος, ὀπωρικῶν, οἶνου καὶ βιομηχανικῶν προϊόντων, εἶναι λίαν ἐκτεταμένον καὶ σπουδαῖον, καὶ μάλιστα τὸ τῶν βιβλίων ἐνεργούμενον διὰ τῶν κυριωτέρων πόλεων αὐτῆς Στουτγάρτης, Οὐλμης, Αἰλθρόννης καὶ λοιπῶν.

Καὶ ἡ συγκοινωνία μετὰ τοῦ ἐμπορίου ἐκτελεῖται διὰ τῶν πολυαρίθμων πλοίων, πλεόντων ἐν τοῖς δυσὶ κυριωτέροις ποταμοῖς τῷ Δουνάβει καὶ Ῥήνῳ, διὰ τῶν σιδηροδρόμων καὶ διὰ τῶν τηλεγραφείων.

§. 5. Πρόσοδος, δαπάνη καὶ στρατιωτικὴ δύναμις.

Ἡ μὲν πρόσοδος ἀναβαίνει εἰς 60,000,000 φράγκων, ἡ δὲ δαπάνη ἴση σχεδὸν τῇ προσόδῳ εἶναι, καὶ τὸ δημόσιον χρέος ἀνέρχεται εἰς 200,000,000 φράγκων. Καὶ ἡ στρατιωτικὴ δύναμις συμποσοῦται εἰς 20,000 περίπου ἐν καιρῷ εἰρήνης καὶ τριπλασιάζεται ἐν καιρῷ πολέμου.

§. 6. Κάτοικοι, θρησκεία, γλῶσσα καὶ πολίτευμα.

Οἱ κάτοικοι τῆς Βυρτεμβέργης κατὰ μὲν τὴν ἐθνικότητα εἶναι πάντες Γερμανοὶ ἀνήκοντες οἱ μὲν τῆς μεσημβρινῆς Βυρτεμβέργης εἰς τὴν φυλὴν τῶν Ἀλαμάννων, οἱ δὲ τῆς κεντρικῆς εἰς τὴν Σοή

βικὴν καὶ οἱ τῆς βορείου εἰς τὴν Φραγκικὴν φυλὴν. Κατὰ δὲ τὴν ὀρησκείαν εἶναι πάντες χριστιανοὶ πλὴν 15,000 Ἰουδαίων, ὧν τὰ μὲν $\frac{2}{3}$ Λουθηρανοί, τὸ δὲ $\frac{1}{3}$ Καθολικοί. Γλῶσσα δὲ τῶν κατοίκων εἶναι ἡ Γερμανικὴ διαιρουμένη εἰς ἄνω Γερμανικὴν καὶ εἰς κάτω, ἐκάστη τῶν ὁποίων ὑποδιαιρεῖται εἰς πολλὰς διαλέκτους. Καὶ πολίτευμα ἔχει ἡ Βυρτεμβέργη ὡς τὰ λοιπὰ τῆς αὐτοκρατορίας κράτη συνταγματικὸν μετὰ Γερουσίας ἐκ 45 μελῶν καὶ Βουλῆς ἐξ 95 συνισταμένης.

§. 7. Ἐκπαίδευσις καὶ πολιτισμός.

Κατὰ τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν ἡ Βυρτεμβέργη κατέχει ἐπί-
ζηλον θέσιν οὐ μόνον μετὰ τῶν μικρῶν κρατῶν, ἀλλὰ καὶ με-
ταξὺ τῶν μεγάλων γειτονικῶν ἥτοι τῆς Αὐστρίας καὶ Βαυαρίας·
διότι διὰ μὲν τὴν ἀνωτάτην ἐκπαίδευσιν ἔχει τὸ πανεπιστήμιον
τῆς Τυβίγγης, πολλὰς ἀκαδημίας, πολλὰ ἐπιστημονικὰ καθιδρύ-
ματα καὶ πολλὰς ἐπιστημονικὰς ἐταιρίας, διὰ δὲ τὴν μέσσην 200
ἐκπαιδευτήρια ἥτοι γυμνάσια, διδασκαλεῖα, λύκεια, πραγματικά
καὶ ἐμπορικὰ σχολεῖα. Καὶ διὰ τὴν δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν 2,500
δημοτικά σχολεῖα μετὰ 4,000 διδασκάλων καὶ 1,500 τεχνικά
καὶ βιομηχανικά σχολεῖα· ὥστε τὸ μικρὸν τοῦτο βασίλειον ἀμιλ-
λᾷται πρὸς τὰ μεγάλα καὶ λίαν προηγμένα κράτη τῆς Εὐρώπης
κατὰ τὴν πνευματικὴν πρόοδον καὶ τὸν πολιτισμόν.

ΔΟΥΚΑΤΑ ΚΑΙ ΗΓΕΜΟΝΙΑΙ

τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας.

§. 1.

Πλὴν τῶν 4 περιγραφέντων ἤδη βασιλείων περιέχει ἡ Γερμανικὴ αὐτοκρατορία καὶ 11 δουκάτα, 7 ἡγεμονίας, 3 ἐλευθέραι πόλεις καὶ μίαν αὐτοκρατορικὴν χώραν. Ταῦτα δὲ εἶναι τὰ ἀκόλουθα.

ΤΟ ΜΕΓΑ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΗΣ ΒΑΔΗΣ.

Ἐκτασίς 280 □, Κάτοικοι 1,600,000,

Τὸ δουκάτον τοῦτο τὸ μέγιστον τῶν λοιπῶν ὃν κατὰ τὴν ἕκτασιν καὶ τὸν πληθυσμὸν ἔχει σχῆμα ἐπίμηκες, ὀρίζεται πρὸς Ν. μὲν ὑπὸ τῆς Ἑλβετίας, πρὸς Α. δὲ ὑπὸ τῆς Βυρτεμβέργης καὶ Πρωσσίας, πρὸς Β. δὲ ὑπὸ τῆς Βαυαρίας καὶ τῆς Ἑσσης καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ῥήνου ποταμοῦ καὶ τῆς Ἀλσατίας, διατέμνεται ὑπὸ τοῦ Μέλανος Ἀρυμοῦ καὶ διαρρέεται ὑπὸ τοῦ Ῥήνου, Μοίνου, Νεκέρου καὶ Δουνάβεως. Διηρεῖτο δὲ πολιτικῶς πρότερον μὲν εἰς 4, ἀπὸ δὲ τοῦ 1864 εἰς 11 νομοὺς καὶ ἔχει 113 μικρὰς πόλεις, ἐπισημότεραι τῶν ὁποίων εἶναι αἱ ἀκόλουθοι.

1) Ἡ Καρλσρούη (50,000) πρωτεύουσα καὶ καθέδρα τοῦ δουκάτου κτισθεῖσα τῷ 1715 ἐν τερπνῇ πεδιάδι παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Ῥήνου ποταμοῦ, εἶναι μία τῶν ὠραιότατων πόλεων τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας, ἔχουσα οἰκίας λαμπρὰς καὶ κανονικάς, ὁδοὺς εὐρείας, πλατείας μεγάλας, κήπους λαμπροὺς, ἐξοχὰς τερπνάς καὶ πολυάριθμα ἐπιστημονικά, ἐκπαιδευτικά, φιλανθρωπικά καὶ βιομηχανικά καταστήματα.

2) Τὸ Μαννάϊμον (48,000) κείμενον ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Νε-

κέρου ποταμοῦ μετὰ τοῦ Ῥήνου εἶναι ἡ βιομηχανικωτάτη καὶ ἐμπορικωτάτη πόλις τῆς Γερμανίας ἐν τῷ ἄνω Ῥήνῳ.

3) Τὸ Φραϊβούργον (40,000) κείμενον ἐν τῇ μεσημβρινῇ πλευρᾷ τῇ Βάδης ἐν λαμπροτάτῃ κοιλάδι τοῦ Ῥήνου ποταμοῦ, εἶναι ὡραιότατη πόλις ἔχουσα πανεπιστήμιον Καθολικῶν καὶ ναὸν Γοτθικὸν μέγιστον.

4) Ἡ Ἀϊδελβέργη (25,000) κειμένη ἐπὶ τοῦ Νεκέρου ποταμοῦ πρὸς Β. τῆς Στουτγάρτης, ἔχει λαμπροτάτην τοποθεσίαν καὶ ἀκμαῖον πανεπιστήμιον καὶ εἶναι ἡ ὡραιότατη πόλις τῆς Γερμανίας.

5) Ἡ Φορζαίμη (24,000) ἐπὶ τοῦ Ἐνζου ποταμοῦ βιομήχανος καὶ ἐμπορικῆς.

6) Ἡ Κωνσταντία (15,000) κειμένη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ Ῥήνου, ἐνθα οὗτος ἐξέρχεται ἐκ τῆς ὁμωνύμου λίμνης, ἔχει λαμπροτάτην τοποθεσίαν.

7) Ἡ Βάδη (14,000) κειμένη ἐν λαμπρᾷ κοιλάδι τοῦ Μέλανος Δρυμοῦ εἶναι περίφημος διὰ τὰς καλλονὰς τῆς φύσεως καὶ διὰ τὰς ἱαματικὰς πηγὰς τῶν λουτρῶν.

Καὶ τούτων μικρότεραι εἶναι ἡ Ῥαστάτη (12,000), ἡ Βρουζάλη (11,000) καὶ ἡ Λάρη (10,000) βιομήχανοι καὶ ἐμπορικαὶ πόλεις.

§. 2. Κλίμα, ἔδαφος, προϊόντα, ἐμπόριον, συγκοινωνία, πρόσοδος, δαπάνη καὶ στρατ. δυνάμεις.

Τὸ δουκάτον τῆς Βάδης, τὸ πέμπτον κράτος τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας κατὰ τὸ μέγεθος, ἔχει κλίμα μὲν συγκερασμένον καὶ υγιεινόν, ἔδαφος δὲ καρποφόρον πλὴν τῶν ὀρεινῶν καὶ λίαν καλῶς καλλιεργημένον· προϊόντα δὲ παράγει ἄφθονα, ὅσα χρησιμεύουσιν εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν κατοίκων καὶ ἰδίως πολλὰ μεταλλεῖα ἔχει. Τὸ ἐμπόριον τοῦ δουκάτου εἶναι σπουδαῖον καὶ ἐκτεταμένον ἐπιτελούμενον διὰ τῆς ποταμοπλοίας καὶ τῶν σιδηροδρόμων. Ἡ δὲ ἐτησίᾳ πρόσοδος αὐτοῦ ἀναβαίνει εἰς 90 ἑκατομ. φράγκων καὶ ἡ δαπάνη ἴση σχεδὸν πρὸς τὴν πρόσοδον καὶ τὸ δημόσιον χρέος ἀνέρχεται εἰς 60 περίπου ἑκατομ. φράγκων. Ἡ δὲ

στρατιωτική δύναμις ἐν καιρῷ εἰρήνης μὲν ἀναβαίνει εἰς 15,000 ἀνδρῶν, ἐν καιρῷ δὲ πολέμου τριπλασιάζεται.

§. 3. Κάτοικοι, θρησκεία, γλῶσσα, πολίτευμα καὶ ἐκπαίδευσις.

Οἱ μὲν κάτοικοι πάντες εἶναι Γερμανοὶ Χριστιανοὶ πλὴν 25,000 Ἰουδαίων, ὧν τὰ μὲν $\frac{2}{3}$ πρεσβεύουσι τὸ Καθολικὸν δόγμα, τὸ δὲ $\frac{1}{3}$ Διαμαρτυρόμενοι εἶναι, λαλοῦντες τὴν Γερμανικὴν γλῶσσαν κατὰ διαλέκτους καὶ τὸ πολίτευμα συνταγματικὸν μετὰ δύο βουλῶν, ὧν ἡ μὲν Γερουσία συνίσταται ἐκ 31 μελῶν, ἡ δὲ Βουλὴ ἐξ 63. Ἡ ἐκπαίδευσις εἶναι λίαν διαδομένη εἰς πάσας τοῦ λαοῦ τάς τάξεις καὶ αἱ τέχναι καὶ ἐπιστῆμαι καλλιεργοῦνται θαυμάσιως ἐν τῷ δουκάτῳ, ὥς ἐν τοῖς μεγάλοις κράτεσι τῆς αὐτοκρατορίας, διότι διὰ μὲν τὴν ἀνωτάκην ἐκπαίδευσιν ὑπάρχουσι δύο πανεπιστήμια, πολλαὶ ἀκαδημαίαι καὶ πολλαὶ ἐπιστημονικαὶ ἐταιρίαι, διὰ δὲ τὴν μέσην 80 γυμνάσια, προγυμνάσια, διδασκαλεῖα διάφορα, καὶ διὰ τὴν δημοτικὴν 1,900 δημοτικά σχολεῖα μετὰ 2,800 δημοδιδασκάλων καὶ 230,000 μαθητῶν καὶ ἄλλα τόσα βιομηχανικὰ καὶ τεχνικὰ σχολεῖα. Ἡ δὲ ὑπὲρ τῆς ἐκπαίδεύσεως γενομένη δαπάνη τοῦ δημοσίου πλὴν τῶν διδάκτρων καὶ ἰδιωτικῶν μέσων, ἀναβαίνει εἰς 3,000,000 φράγκων περίπου, ἐν ᾧ παρ' ἡμῖν δαπανῶνται μόνις 900,000 δραχμαί· ὁπόση διαφορά!

ΤΟ ΜΕΓΑ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΗΣ ΕΣΣΗΣ.

Ἔκτ. 140 □. Κατ. 900,000.

Τὸ δεύτερον δουκάτον τῆς αὐτοκρατορίας καὶ τὸ ἑβδομον κράτος αὐτῆς πρότερον μικρὸν ὄν καὶ ἐπαυξήθην εἰς μέγα δουκάτον ἐν τῇ ἐποχῇ τοῦ Ναπολέοντος Α', ὀρίζεται πρὸς Ν. μὲν ὑπὸ τοῦ

δουκάτου τῆς Βάδης, πρὸς δὲ Α. ὑπὸ τῆς Βαυαρίας, πρὸς Β. δὲ ὑπὸ τῆς Πρωσσίας καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ παραρρήγιου Παλατινάτου, φυσικῶς διαιρεῖται ὑπὸ τοῦ Ῥήνου εἰς δύο τμήματα ἥτοι εἰς βόρειον καὶ νότιον, διατέμνεται ὑπὸ τοῦ Φογέλου ὅρους πρὸς Β. καὶ τοῦ Ὁδενίου ποταμοῦ πρὸς Ν. καὶ διαρρέεται ὑπὸ τοῦ Ῥήνου, Μοίνου καὶ Δάνου ποταμοῦ. Πολιτικῶς δὲ διαιρεῖται εἰς 3 νομούς καὶ ἔχει πολλὰς μικρὰς πόλεις, τῶν ὁποίων ἐπισημότεραι εἶναι αἱ ἑξῆς·

1) Δαρμστάτη (50,000) πρωτεύουσα τοῦ δουκάτου καὶ καθέδρα τοῦ δουκὸς συνίσταται ἐκ τῆς παλαιᾶς πόλεως ἀκανονίστως ἐκτισμένης καὶ ἐκ τῆς νέας πόλεως, ἐχούσης εὐρείας ὁδοῦς, λαμπρὰς οἰκίας καὶ ὡραίας πλατείας. Ἡ Δαρμστάτη κειμένη ἐν ταῖς ὑπωρείαις τοῦ Ὁδενίου δρυμοῦ ἐν θέσει τερπνῇ, εἶναι λίαν βιομηχανικὴ καὶ τερπνὴ πόλις καὶ ἔχει πολὺἀριθμὸν ἐπιστημονικὰ κα-
θιδρύματα, ἐν οἷς διαπρέπει ἡ βιβλιοθήκη μετὰ 500,000 τόμων καὶ 5,000 χειρογράφων, ἐκπαιδευτικὰ, φιλανθρωπικὰ καὶ ἐμπορικὰ καταστήματα.

2) Τὸ Μογουντίακον (60,000 Mainz) δευτερεύουσα πόλις τοῦ δουκάτου καὶ μεγαλητέρα τῆς πρωτεύουσας κειμένη ἐπὶ τῆς ἐκβολῆς τοῦ Μοίνου εἰς τὸν Ῥήνον, ιδρύθη τῷ 13 π. Χ. ὑπὸ τοῦ Δρούσου καὶ ἐχρημάτισεν ὡς προμαχὼν τῶν Ῥωμαίων κατὰ τῆς Γερμανίας καὶ περὶ τὰ μέσα τοῦ ἡ. αἰῶνος ἐσυστήθη ἐν αὐτῇ ἡ πρώτη ἐπισκοπὴ τῆς Γερμανίας καὶ ἀκολούθως ἐκηρύχθη ἐλευθέρα πόλις ἐμπορικὴ, ἀκμάσασα μέχρι τοῦ 12 αἰῶνος, ὅτε ἐξέπεσε τοῦ προτέρου μεγαλείου ἕνεκα τῆς ἀνυψώσεως τοῦ παρακειμένου Φραγκοφουρτίου. Ἀλλὰ περὶ τὰ 1440 ἡ ἐν αὐτῇ ἀνακάλυψις τῆς τυπογραφίας ὑπὸ τοῦ Γουτεμβέργου καὶ ἡ κατὰ τὸ 1447 σύστασις πανεπιστημίου πάλιν ἀνύψωσαν αὐτὴν εἰς τὴν προτέραν περιωπὴν. Τὸ Μογουντίακον κείμενον ἐν λαμπροτάτῃ καὶ ὡραιότητῃ θέσει, εἶναι ὀχυροτάτη πόλις τῆς Γερμανικῆς αυτοκρατορίας, βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ, ἔχουσα πολλὰς μεσαιωνικὰς ἐκκλησίας καὶ πολλὰ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα, ἐν οἷς καὶ τὸ τοῦ πανεπιστημίου εἰς γυμνάσιον μεταβληθέν διατηρεῖ δὲ καὶ μνημεῖον τοῦ Ἰωάννου Γουτεμβέργου.

3) Ἡ Ὀρφεμβάχη (30,000) κειμένη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Μοίνου ποταμοῦ εἶναι ὠραία πόλις λίαν βιομήχανος καὶ ἐμπορικὴ ἕνεκα τῆς γειτνιάσεως μετὰ τοῦ Φραγκοφουρτίου.

4) Ἡ Βορματία (20,000) κειμένη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Ῥήνου ποταμοῦ εἶναι ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς Γερμανίας, ἐπισκοπικὴ καθέδρα καὶ προσφιλὲς ἐνδιαίτημα Καρόλου τοῦ μεγάλου καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ ὑπῆρξε. Νῦν δὲ ἡ πόλις εἶναι βιομήχανος, ἐμπορικὴ καὶ ἐπίσημος διὰ τὸ καλλιτεχνικὸν σύμπλεγμα τοῦ μνημείου τοῦ Λουθήρου· ἐν αὐτῇ ὑπάρχει καὶ ἡ ἀρχαιοτάτη συναγωγὴ τῶν Ἰουδαίων ἐγκτατασταθέντων κατὰ τὸν 5^{ον} αἰῶνα ἐνταῦθα.

§. 2. Κλίμα, ἔδαφος, προϊόντα, ἐμπόριον, συγκοινωνία, πρόσοδος, δαπάνη καὶ στρατιωτικὴ δύναμις.

Τὸ μὲν κλίμα τῆς χώρας εἶναι συγκερασμένον καὶ ὑγιεινόν, τὸ δὲ ἔδαφος καλῶς καλλιεργημένον, προϊόντα ἔχει πολλὰ καὶ ἄφθονα ὡς τὸ δουκάτον τῆς Βάδης, ἐμπόριον ζωηρὸν καὶ ἀκμαῖον καὶ συγκοινωνίαν διὰ τοῦ Ῥήνου, Μοίνου καὶ τῶν σιδηροδρόμων. Ἡ δὲ πρόσοδος ἀναβαίνει εἰς 28 ἑκατομ. φράγκων, ἡ δὲ δαπάνη εἰς 25 ἑκατομ. φράγκων καὶ τὸ δημόσιον χρέος εἰς 30 ἑκατ. φράγκων· ἡ δὲ στρατιωτικὴ δύναμις συμποσοῦται εἰς 20,000 ἀνδρῶν.

§. 3. Κάτοικοι, θρησκεία, γλῶσσα, πολίτευμα καὶ ἐκπαίδευσις.

Οἱ κάτοικοι καὶ τοῦ δουκάτου τούτου εἶναι⁷ Γερμανοὶ ἀνήκοντες εἰς τὴν Φραγκικὴν φυλὴν, καὶ Χριστιανοί, πλὴν 30,000 Ἰουδαίων, τῶν ὁποίων τὰ μὲν $\frac{3}{4}$ Διαμαρτυρόμενοι, τὸ δὲ $\frac{1}{4}$ Καθολικοί. Γλῶσσαν δὲ λαλοῦσι τὴν Γερμανικὴν καὶ πολίτευμα ἔχουσι συνταγματικὸν μετὰ δύο βουλῶν, ὧν ἡ μὲν συνίσταται ἐκ 34 μελῶν, ἡ δὲ ἐκ 50. Ἡ δὲ ἐκπαίδευσις καὶ ἐνταῦθα εἶναι ἀκ-

μαία καὶ λίαν διαδεδομένη μεταξὺ τοῦ λαοῦ· διότι διὰ μὲν τὴν ἀνωτάτην ἐκπαίδευσιν ὑπάρχει τὸ ἐν Γεισέννῃ πανεπιστήμιον, ἀκαδημαίαι πολλαὶ καὶ ἄλλα ἐπιστημονικὰ καθιδρύματα καὶ ἐπιστημονικαὶ ἐταιρίαι· διὰ δὲ τὴν μέσσην ὑπάρχουσι 40 ἐκπαιδευτήρια ἥτοι διδασκαλεῖα, γυμνάσια, πραγματικά, λύκεια, ἐμπορικά καὶ φιλανθρωπικά· καὶ διὰ τὴν δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν 2, 000 δημοτικά, τεχνικά καὶ βιομηχανικά σχολεῖα.

ΤΟ ΜΕΓΑ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΟΥ ΜΕΚΛΕΜΒΟΥΡΓΟΥ ΣΧΟΥΕΡΙΝΟΥ.

Ἔκτ. 245 □. Κάτ. 370,000.

Τὸ δουκάτον τοῦτο κείμενον ἐν τῇ βορείῳ πλευρᾷ τῆς Γερμανίας ὀρίζεται πρὸς Β. μὲν ὑπὸ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης, πρὸς Α. δὲ ὑπὸ τῆς Πομμερανίας, πρὸς Δ. δὲ ὑπὸ τοῦ Λαουεμβούργου καὶ πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Βρανδεμβούργου καὶ διαρρέεμενον ὑπὸ τοῦ Ἀλβίος καὶ Βαρνόβου ποταμοῦ, ἔχει κλίμα συγκερασμένον καὶ ὑγρὸν, ἔδαφος καρποφόρον καὶ καλῶς καλλιεργημένον, λίμνας πολλὰς περὶ τὰς 60 καὶ διαιρεῖται πολιτικῶς εἰς 6 νομούς, ἐν οἷς ἐπισημότεραι πόλεις εἶναι

1) Τὸ Σχουέρινον (30,000) πρωτεύουσα τοῦ δουκάτου κειμένη ἐν τῇ δυτικῇ πλευρᾷ τῆς ὁμωνύμου λίμνης εἶναι ὠραία πόλις περικυκλωμένη ὑπὸ 5 μικρῶν λιμνῶν.

2) Ἡ Ῥοστόκη (35,000) κειμένη ἐπὶ τοῦ Βαρνόβου ποταμοῦ εἶναι ἡ μεγίστη ἐμπορικὴ πόλις τοῦ δουκάτου ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ ὡς ἐλευθέρα πόλις ἀπολαμβάνουσα ἐλευθερίας καὶ προνόμια τινα.

3) Ἡ Βισμάρη (15,000) κειμένη ἐν τῇ παραλίᾳ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης, εἶναι ἡ δευτέρα ἐμπορικὴ πόλις τοῦ δουκάτου.

4) Ἡ Γυστρόβη (12,000) βιομηχανικωτάτη πόλις τοῦ δουκάτου κειμένη ἐπὶ τοῦ Νεβέλου ποταμοῦ.

5) Ἡ Παρχίμη (10,000) πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ Σχουερίνου διαρρέομένη ὑπὸ τοῦ Ἀλβίος ποταμοῦ καὶ ἐπίσημος ὡς πατρὶς τοῦ Μόλτκε.

ΤΟ ΜΕΓΑ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΗΣ ΣΑΞΟΝΙΚΗΣ ΒΑΪΜΑΡΗΣ.

Ἔκτ. 66 □. Κατ. 300,000.

Τὸ δουκάτον τοῦτο κείμενον μεταξὺ τῆς Πρωσικῆς Σαξονίας, τῆς Βαυαρίας καὶ τῆς Σαξονίας καὶ διαρρέομενον ὑπὸ τῶν ποταμῶν Σάλα, Ἐλστέρου καὶ Βέρρα διαιρεῖται πολιτικῶς εἰς 3 νομούς, ἐν οἷς ἐπίσημότεραι πόλεις εἶναι

1) Ἡ Βαϊμάρη (20,000) πρωτεύουσα καὶ καθέδρα τοῦ δουκὸς κειμένη ἐν λαμπρᾷ κοιλάδι ἐπὶ τοῦ Ἰλμου ποταμοῦ εἶναι μία τῶν λίαν ἀξιομνημονεύτων πόλεων τῆς Γερμανίας, διότι ἐν αὐτῇ ἔζησαν καὶ ἀπέθανον 4 μεγάλοι ἄνδρες τῆς Γερμανίας ὁ Σχίλλερ, ὁ Γοίθιος, ὁ Βειλάνδος καὶ ὁ Ἑρδερ.

2) Ἡ Αἰσενάχη (18,000) δευτέρα πόλις τοῦ δουκάτου κατὰ τὸν πληθυσμὸν εἶναι ἐπίσημος διὰ τὴν διατριβὴν μεγάλων ποιητῶν, ὡς ἐν Βαϊμάρῃ.

3) Ἡ Ἰένα (10,000) κειμένη ἐπὶ τοῦ Σάλα ποταμοῦ εἶναι μία τῶν μικρῶν λαμπρῶν πόλεων τῆς Γερμανίας καὶ ἐπίσημος διὰ τὸ πανεπιστήμιον καὶ διὰ τὴν κατὰ τὸ 1806 γενομένην μάχην, ἐν ᾗ οἱ Πρωσσοὶ ἐνίκηθησαν ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος.

4) Ἡ Ἀπύλδη (13,000) εἶναι λίαν βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ πόλις καὶ διὰ τοῦτο ὀνομάζεται «Μαγχεστέρα τῆς Βαϊμάρης.»

ΤΟ ΜΕΓΑ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΜΕΚΛΕΜΒΟΥΡΓΙΟΝ ΣΤΡΕΛΙΤΣΟΝ.

"Εκτ. 55 □, Κάτ. 100,000,

Τὸ δουκάτον τοῦτο μικρότερον τῶν προηγουμένων ὄν, κείται μεταξὺ τῆς Πομερανίας, τοῦ Βρανδεμβούργου καὶ τοῦ Μεκλεμβούργου Σχουερίνου καὶ διαιρεῖται πολιτικῶς εἰς δύο νομούς. Πόλεις δὲ ὀλίγας ἔχει καὶ μικρὰς τῶν ὁποίων ἐπισημότεραι εἶναι·

1) Τὸ Νέον Βρανδεμβούργον (8,000) πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ καὶ βιομήχανος, περιέχουσα Γοτθικὰ μνημεῖα.

2) Τὸ Νέον Στρελίτσον (9,000), ἡ νεωτάτη τῶν πόλεων τοῦ δουκάτου ἰδρυθεῖσα τῷ 1730 καὶ ἔχουσα ὁδοὺς εὐθείας καὶ εὐρείας καὶ οἰκίας καλὰς.

3) Ἡ Φρειδλάνδη (6,000) ἰδρυθεῖσα τῷ 1244 καὶ ἐπίσημος, διότι ἐν αὐτῇ ἀπέθανεν ἡ βασίλισσα τῆς Πρωσσίας Λουίζα τῷ 1840.

ΤΟ ΜΕΓΑ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΟΥ ὈΛΔΕΜΒΟΥΡΓΟΥ.

"Εκτ. 180 □. Κάτ. 325,000.

Τὸ δουκάτον τοῦτο κείμενον μεταξὺ τῆς βορείου Γερμανικῆς Θαλάσσης, τοῦ κάτω Οὐῖσουργίδος ποταμοῦ καὶ τοῦ βασιλείου Ἀννοβέρου, συνίσταται ἐκ τριῶν τμημάτων ἥτοι ἐκ τοῦ δουκάτου Ὀλδεμβούργου, ἐκ τοῦ πριγκιπάτου τῆς Λυβέκης καὶ ἐκ τοῦ πριγκιπάτου Βιρκενφέλδου καὶ ἔχει ὀλίγας καὶ μικρὰς πόλεις, κυριώτεραι τῶν ὁποίων εἶναι αἱ ἑξῆς·

1) Τὸ Ὀλδεμβούργον (18,000) κείμενον ἐπὶ τοῦ Οὔντου ποταμοῦ εἶναι ἡ πρωτεύουσα καὶ καθέδρα τοῦ δουκῆς, βιομήχανος καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα πολυάριθμα ἐκπαιδευτικὰ καὶ ἐπιστημονικὰ καθιδρύματα.

- 2) Ἡ Βράκη (6,000) ἐλεύθερος καὶ ἐμπορικὸς λιμὴν τοῦ δουκάτου.
- 3) Ἡ Κουτίνη (5,000) ἐπὶ τῆς ὁμωνύμου λίμνης κειμένη, εἶναι πατρὶς πολλῶν ποιητῶν.

ΤΟ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΗΣ ΒΡΟΥΝΣΒΙΚΗΣ.

Ἔκτ. 68 □ Κάτ. 330,000.

Τὸ δουκάτον τῆς Βρουνσβίκης κείμενον μεταξὺ τοῦ Ἀννοβέρου, τῆς Πρωσικῆς Σαξονίας καὶ τῆς Βεστφαλίας καὶ διαρρέεμενον ὑπὸ τοῦ Ἀλλέρου συνίσταται ἐκ 5 μικρῶν τμημάτων, ἐν οἷς ὀλίγαι καὶ μικραὶ πόλεις ὑπάρχουσιν αἱ ἐξῆς·

1) Ἡ Βρουνσβίκη (70,000) κειμένη ἐπὶ τοῦ Ὁκέρου ποταμοῦ ἐν εὐφορωτάτῃ πεδιάδι, περιβαλλομένη ὑπὸ κήπων καὶ ἐπαύλεων εἶναι ἡ πρωτεύουσα καὶ καθέδρα τοῦ δουκὸς ἔχουσα λαμπρὰ ἐπιστημονικά, ἐκπαιδευτικά καὶ φιланθρωπικά καθιδρύματα καὶ ἐπίσημος διὰ τὸν ἀνδριάντα τοῦ περιωνύμου Λεσσιγγίου ἀποθανόντος τῷ 1781.

2) Ἡ Βολφενβυττέλη (12,000) κειμένη ἐπὶ τοῦ Ὁκέρου ποταμοῦ εἶναι ἐπίσημος διὰ τὴν περιώνυμον βιβλιοθήκην, τῆς ὁποίας βιβλιοθηκάριος ἐχρημάτισεν ὁ Λεσσίγγιος ἀπὸ τοῦ 1770—1781.

3) Ἡ Ἐλμστέδη (8,000) ἐπίσημος διὰ τὸ πανεπιστήμιον, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀπὸ τοῦ 1576—1809.

ΤΟ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΗΣ ΣΑΞΟΝΙΚΗΣ ΜΑΪΝΙΓΤΗΣ.

Ἔκτ. 43 □ Κάτ. 200,000.

Τὸ μικρὸν τοῦτο δουκάτον κείμενον πρὸς δυσμὰς τοῦ Θουριγ-

γείου δρυμοῦ καὶ διαρρέομενον ὑπὸ τοῦ Βέρρα καὶ Σάλα ποταμοῦ εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ὄρεινόν καὶ πολιτικῶς διαιρεῖται εἰς 4 ἐπαρχίας, ἐν αἷς ὀλίγας καὶ μικρὰς ἔχει πόλεις, κυριώτεραι τῶν ὁποίων εἶναι αἱ ἑξῆς·

1) Ἡ Μαίνιγγη (10,000) πρωτεύουσα καὶ καθέδρα τοῦ δουκὸς κειμένη ἐν τερπνῇ θέσει ἐπὶ τοῦ Βέρρα ποταμοῦ, εἶναι ἡ μεγαλητέρα καὶ ἐπισημοτέρα πόλις τοῦ δουκάτου.

2) Ἡ Σοννεβέργη (8,000) κειμένη ἐν ταῖς ὑπωρείαις τοῦ Θουριγγίου δρυμοῦ εἶναι ἐπίσημος εἰς ὅλον τὸν κόσμον διὰ τὰ βιομηχανικὰ προϊόντα τῶν παιγνιδίων παντὸς εἶδους.

ΤΟ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΟΥ ΣΑΞΟΝΙΚΟΥ ΑΛΤΕΜΒΟΥΡΓΟΥ.

Ἔκτ. 25 □. Κάτ. 130.000.

Τὸ δουκάτον τοῦτο κείμενον παρὰ τὴν Σαξονικὴν ὄρεινὴν χώραν καὶ διαρρέομενον ὑπὸ τοῦ Ἑλστέρου ποταμοῦ διαιρεῖται εἰς 2 ἐπαρχίας, ἐν αἷς ὀλίγαι καὶ μικραὶ πόλεις ὑπάρχουσιν.

1) Τὸ Ἀλτεμβούργον (25,000) πρωτεύουσα καὶ καθέδρα τοῦ δουκὸς παρὰ τὸν Πλεῖσσαν ποταμὸν οὐχὶ μακρὰν τῆς Λειψίας κείμενον εἶναι λίαν βιομήχανος πόλις.

2) Τὸ Ρονεβούργον (8,000) δευτερεύουσα πόλις τοῦ δουκάτου βιομήχανος καὶ ἐμπορικὴ ἔχουσα καὶ λουτρά.

ΤΟ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΟΥ ΣΑΞΟΝΙΚΟΥ ΚΟΒΟΥΡΓΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΓΟΤΘΗΣ.

Ἔκτ. 36 □. Κάτ. 190,000.

Τὸ δουκάτον τοῦτο κείμενον ἐν ταῖς βορείαις ὑπωρείαις τοῦ Θουριγγίου δρυμοῦ διαιρεῖται εἰς δύο ἐπαρχίας, τῶν ὁποίων ἐπισημότεραι πόλεις εἶναι αἱ ἀκόλουθοι δύο·

1) Ἡ Γότθα (25,000) πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας κειμένη ἐν ταῖς ὑπορείαις τοῦ Θουριγγείου δρυμοῦ, εἶναι μία τῶν ὠραιότατων μικρῶν πρωτευουσῶν τῆς Γερμανίας ἔχουσα ἐπιστημονικὰ καθιδρύματα.

2) Τὸ Κοβούργον (16,000) συνήθης καθέδρα τοῦ δουκὸς κειμένη ἐν ταῖς μεσημβριναῖς ὑπορείαις τοῦ Θουριγγείου δρυμοῦ εἶναι βιομήχανος πόλις.

ΤΟ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΑΝΑΛΤΟΝ.

Ἔκτ. 43 □. Κάτ. 220,000,

Τὸ τελευταῖον δουκάτον τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας κείμενον μεταξὺ τοῦ Βρανδεμβούργου καὶ τῆς Σαξονίας περὶ τὸν μέσον Ἀλβιν καὶ διαρρέομενον ὑπὸ τοῦ Ἀλβίος, Μούλδου καὶ Σάλα ποταμοῦ, πολιτικῶς διαιρεῖται εἰς 5 τμήματα, ἐν οἷς κυριώτεραι πόλεις εἶναι

1) Ἡ Δεσσαυά (20,000) πρωτεύουσα τοῦ δουκάτου κειμένη ἐπὶ τοῦ Μούλδου ποταμοῦ εἶναι ἐπίσημος ὡς πατρίς τοῦ περιωνύμου μουσικοῦ Μεδελσῶνος γεννηθέντος τῷ 1729 καὶ τοῦ Γ. Μυλλέρου (1794—1827).

2) Τὸ Βερμβούργον (18,000) κείμενον ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὀχθῶν τοῦ Σάλα ποταμοῦ, εἶναι βιομήχανος καὶ ἐμπορικὴ πόλις.

3) Ἡ Κοίθη (15,000) τρίτη πόλις τοῦ δουκάτου ἐπίσημος ὡς κέντρον τοῦ συνδέσμου τῶν σιδηροδρόμων Μαγδεβούργου καὶ Λειψίας, Βερολίνου καὶ Ἀνάλτου, καὶ Κοίθης καὶ Ἀλθερστάδης.

Ἐνταῦθα τελευτῶσι τὰ 11 δουκάτα τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας, εἰς τὰ ὅποια ἐπισυνάπτονται καὶ αἱ 7 μικραὶ ἡγεμονίαι ἐν περιλήψει.

§. 10.

Η ΗΓΕΜΟΝΙΑ ΣΒΑΡΤΣΒΟΥΡΓΟΝ ΣΟΝΔΕΡΑΟΥΣΕΝΟΝ.

Ἑκτασις 16 □, κάτοικ. 70,000.

Ἡ ἡγεμονία αὕτη κειμένη ἐν Θουριγγίᾳ διαιρεῖται εἰς δύο τμήματα καὶ ἔχει δύο μικρὰς πόλεις.

1) Τὸ Σονδεραούσενον (6,000) κείμενον ἐπὶ τοῦ Βιππάρου ποταμοῦ εἶναι ὠραία καθέδρα τῆς ἡγεμονίας.

2) Ἡ Ἀρνστάδην (9,000) ἡ μεγαλητέρα πόλις τῆς ἡγεμονίας κειμένη ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Γέρα ποταμοῦ.

§. 11.

Η ΗΓΕΜΟΝΙΑ ΣΒΑΡΤΣΒΟΥΡΓΟΝ ΡΟΥΔΟΛΣΤΑΔΗΣ.

Ἑκτ. 17 □. Κάτ. 80,000.

Ἡ ἡγεμονία αὕτη κειμένη ὡσαύτως ἐν Θουριγγίᾳ καὶ διαιρουμένη εἰς δύο τμήματα ἔχει δύο πόλεις μικρὰς.

1) Τὴν Ρουδολστάδην (8,000) πρωτεύουσαν τῆς ἡγεμονίας κειμένην ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Σάλα ποταμοῦ.

2) Τὸ Φρανκεναούσενον (6,000) κείμενον ἐπὶ βραχίονος τοῦ Βιππέρου ποταμοῦ.

§. 12. Η ΗΓΕΜΟΝΙΑ ΤΗΣ ΒΑΛΔΕΚΗΣ.

Ἑκτασις 20, □. Κάτοικ. 60,000.

Ἡ μικρὰ αὕτη ἡγεμονία ἔχει δύο μικρὰς πόλεις· 1) Τὴν Ἀρολσένην (3,000) καθέδραν καὶ τὴν Πιρμόντην (3,000) ἔχουσαν ἱαματικὰ ὕδατα.

§. 13. Η ΗΓΕΜΟΝΙΑ ΠΑΛΑΙΟΝ ΡΕΪΣΟΝ.

Ἔκτ. 6 □. Κάτ. 30,000.

Ἡ μικρὰ αὕτη ἡγεμονία κειμένη σχεδὸν ἐν τῷ μέσῳ τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας διαιρεῖται εἰς τρία μικρὰ μέρη καὶ ἔχει δύο μικρὰς πόλεις·

4) Τὴν Γραίτσην (12,000) κειμένην ἐν τῇ τερπνῇ κοιλάδι τοῦ Ἐλστέρου ποταμοῦ καὶ ἰδρυθεῖσάν ποτε ὑπὸ Σλαύων.

2) Τὴν Ζελενρόδαν (8,000) βιομήχανον καὶ Σλαυϊκὴν.

§. 14. Η ΗΓΕΜΟΝΙΑ ΝΕΟΝ ΡΕΪΣΟΝ.

Ἔκτ. 13 □. Κάτ. 92,000.

Αὕτη μεζῶν τῆς προηγουμένης οὔσα ἐν τῇ αὐτῇ θέσει κεῖται καὶ διαιρουμένη εἰς 3 μέρη ἔχει καὶ 3 μικρὰς πόλεις.

1) Τὴν Γέραν (12,000) μεγίστην πόλιν τῆς ἡγεμονίας κειμένην ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Ἐλστέρου καὶ ἔνεκα τοῦ ἀκμαίου καὶ ζωηροῦ ἐμπορίου θεωρουμένην ὡς μικρὰν Λειψίαν.

2) Τὴν Σλαίτσην (6,000) βιομήχανον, ἐμπορικὴν καὶ καθέδραν τῆς ἡγεμονίας.

3) Καὶ τὴν Λοβενσταίνην (4,000) μικρὰν καὶ ἀσήμαντον.

§. 15. Η ΗΓΕΜΟΝΙΑ ΤΗΣ ΛΙΠΠΗΣ.

Ἔκτ. 20 □. Κάτ. 113,000.

Ἡ ἡγεμονία αὕτη κειμένη μεταξὺ τῆς Πρωσσίας, τοῦ Ἀννοβέρου καὶ τῆς Βρουνσβίκης ἔχει δύο πόλεις.

1) Τὴν Δετμόλδην (8,000) καθέδραν τῆς ἡγεμονίας κειμένην ἐπὶ τοῦ Βέρρα ποταμοῦ, πλησίον τῆς ὁποίας κεῖται καὶ τὸ Γροττεμβοῦργον μετὰ τοῦ μνημείου τοῦ Ἑρμάννου, τοῦ κατασφύαντος τὸν Οὐαρον στρατηγὸν τῶν Ῥωμαίων, καὶ τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ αὐ-

τοκράτορος Γουλιέλμου «ή Γερμανική ἐνότης εἶναι ἡ ἰσχὺς μου» ἢ «ἡ ἰσχὺς μου εἶναι δύναμις τῆς Γερμανίας» τεθείσης ἐν τοῖς κατὰ τὸ 1875 γενομένοις ἐγκαινίοις τοῦ κολοσσιαίου ἐκείνου μνημείου.

2) Τὴν Λέμγον (6,000) μεγίστην καὶ βιομηχανικωτάτην πόλιν τῆς ἡγεμονίας, κειμένην ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Βέγα ποταμοῦ.

§. 16. Η ΗΓΕΜΟΝΙΑ ΤΗΣ ΣΧΑΟΥΜΒΟΥΡΓΗΣ ΛΙΠΠΗΣ.

Ἔκτ. 8 □. Κάτ. 33,000.

Ἡ τελευταία καὶ μικροτάτη πασῶν τῶν ἡγεμονιῶν κατὰ τὸν πληθυσμὸν κειμένη παρὰ τὸν Ὀδερὸν ποταμὸν ἔχει μίαν μικρὰν πόλιν τὸ Βυκεβοῦργον (6,000) κείμενον ἐν λαμπρᾷ τοποθεσίᾳ ἐπὶ τοῦ Ἀρρέλου ποταμοῦ.

§. 17. Αἱ τρεῖς ἐλεύθεραι Ἀνσεατικαὶ πόλεις.

Μετὰ τὴν περιγραφὴν τῶν 7 ἡγεμονιῶν προσαρτᾶται ἡ περιγραφή τῶν 3 ἐλευθέρων ἐμπορικωτάτων πόλεων.

ΤΟ ΑΜΒΟΥΡΓΟΝ 350,000 κατ.

Ἔκτ. 8 □. Κάτ. 400,000.

Ἡ μεγίστη τῶν ἐλευθέρων Γερμανικῶν πόλεων καὶ ἡ μεγίστη ἐμπορικὴ πόλις τῆς Γερμανίας, τὸ Ἀμβούργον, ἀμιλλωμένη πρὸς τὸ Λονδῖνον καὶ τὴν Λιβερπούλην, κεῖται ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Ἀλβίου ποταμοῦ 18 μίλια μακρὰν τῆς ἐκβολῆς αὐτοῦ εἰς τὴν βορρεῖον Γερμανικὴν θάλασσαν, καὶ ἐπὶ τοῦ Ἀλστέρου ποταμοῦ, σχηματίζοντος μέγα τετράγωνον ἐντὸς αὐτῆς καὶ διὰ πολλῶν βραχιόνων ἐκβάλλοντος εἰς τὸν Ἀλβιν.

Ἡ πόλις αὕτη ἰδρυθεῖσα τῷ 808 ὑπὸ Καρόλου τοῦ μεγάλου, ἀ-

πὸ τοῦ 1215 ἐκηρύχθη ἐλευθέρα αὐτοκρατορικὴ πόλις καὶ διὰ τῆς ἐπικαίρου θέσεως καὶ τοῦ ἐμπορίου τοσαύτην ἔλαβεν ἐπίδοσιν ὑλικῶς τε καὶ πνευματικῶς ἀπὸ τοῦ 1778 ὥστε ἐντὸς ὀλίγου κατέστη παγκόσμιος ἐμπορικὴ πόλις. Ἀλλὰ τὸ 1842 ὑπὸ μεγάλης πυρκαϊᾶς παθοῦσα, ὑπέστη μεγάλην ζημίαν καὶ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης πάλιν ἀναλαβοῦσα τὴν προτέραν ἀκμὴν, ἀνεδείχθη ὁ πρῶτος ἐμπορικὸς λιμὴν τῆς Εὐρωπαϊκῆς ἡπείρου, ὅστις κατὰ τὴν μεγάλην καὶ ἐκτεταμένην ἐμπορικὴν συγκοινωνίαν κατέχει τὴν τρίτην θέσιν τῆς Εὐρώπης μετὰ τὸ Λονδῖνον καὶ τὴν Λιβερπούλην.

Τὸ Ἀμβούργον διαιρεῖται εἰς παλαιάν, εἰς νέαν πόλιν καὶ εἰς τὰ προάστεια, διαρρέεται ὑπὸ πολλῶν βραχιόνων τοῦ Ἀλβίου καὶ Ἀλστέρου ποταμοῦ, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὑπάρχουσι καὶ πολλὰ διώρυχες καὶ 80 μεγάλαι γέφυραι πρὸς συγκοινωνίαν αὐτῶν, καὶ ἔχει 400 ἐμπορικὰ πλοῖα καὶ 120 ἀτμόπλοια, ἐτησίαν πρόσοδον 20,000,000 φράγκων, δαπάνην 17,000,000 καὶ χρέος 200 ἑκατομμύρια φρ. Τοιοῦτον ὂν τὸ Ἀμβούργον ὑπὸ ἐμπορικὴν ἔποψιν, οὐδόλως ἀπολείπεται καὶ κατὰ τὴν πνευματικὴν καὶ διανοητικὴν πρόσοδον· διότι πολυάριθμα ἐπισημονικὰ καθιδρύματα, πολλὰ καὶ ἀκμαῖα ἐκπαιδευτήρια τῆς μέσης καὶ κατωτέρας ἐκπαίδευσως οὐκ ὀλίγα καὶ μεγάλα φιланθρωπικὰ καταστήματα καὶ πολλῶν πλείονα βιομηχανικά, τεχνικά καὶ ἐμπορικὰ σχολεῖα, διὰ τῶν ὁποίων ἀναδείκνυται τὸ Ἀμβούργον πραγματικὴ **Ἑρμούπολις** τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας. Διοικεῖται δὲ ἡ πόλις καὶ ἡ περιοχὴ αὐτῆς ὑπὸ 18 Γερουσιαστῶν καὶ 192 βουλευτῶν.

§. 18. Η ΒΡΕΜΗ, 110,000 κατ.

Ἑκτασ. 3 □. Κάτ. 123,000.

Ἡ δευτέρα τῶν ἐλευθέρων πόλεων τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας Βρέμη κειμένη ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὄχθων τοῦ Ὀδέρου ποταμοῦ ΝΑ. τοῦ Ἀμβούργου συνίσταται ἐκ τῆς παλαιᾶς πόλεως κειμένης ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης, ἐκ τῆς νέας πόλεως ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης καὶ ἐκ τῶν προαστείων. Ἡ Βρέμη μικρὰ κατ' ἀρ-

χὰς ὑπὸ ναυτῶν καὶ ἀλιέων ἰδρυθεῖσα, ὑπὸ Καρόλου τοῦ μεγάλου τῷ 788 ἀνεδείχθη ἔδρα ἐπισκοπικὴ καὶ ἀπὸ τοῦ 1284 συγκατελέχθη μετὰ τῶν ἐμπορικῶν Ἀνσεατικῶν πόλεων. Ἐκτοτε δὲ προαγομένη ἐγένετο μεγάλη ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανικὴ πόλις ἔχουσα τὸ κάλλιστον ἐμπορικὸν ναυτικὸν καὶ τὸ μέγιστον μετὰ τὸ Ἀμβούργον συγκείμενον ἐκ 240 πλοίων καὶ 40 ἀτμοπλοίων, λαμπαρὰ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα, πρόσδοτον 12,000,000 φράγκ. ἔξοδα δλίγῳ πλείονα τῆς προσόδου καὶ χρέος 50,000,000 σχεδόν. Διοικεῖται δὲ ὑπὸ Γερουσίας ἐκ 15 μελῶν συγκειμένης καὶ ὑπὸ Βουλῆς ἐξ 150 μελῶν.

§. 16. Η ΑΥΒΕΚΗ 45,000 κατ.

Ἔκτ. 3 □. Κάτ. 60,000.

Ἡ τρίτῃ ἐλευθέρᾳ πόλις τῆς Γερμανίας Αὐβέκη κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Τραύου ποταμοῦ ΒΑ. τοῦ Ἀμβούργου ἰδρύθη τῷ 1143 καὶ διὰ τῆς ἐπικαίρου θέσεως αὐτῆς ἀναδειχθεῖσα πρώτη τῶν Ἀνσεατικῶν, ἔφθασεν εἰς μεγάλην ἀκμὴν καὶ πρὸ τῆς ἀνακαλύψεως τῆς Ἀμερικῆς εἶχεν 100,000 κατοίκων. Ἀλλὰ μετ' οὗ πολὺ ἐξέπεσε τῆς προτέρας ἀκμῆς καὶ ἐγένετο τελευταία τῶν ἐλευθέρων Ἀνσεατικῶν πόλεων.

Ἡ Αὐβέκη ἐμπορικὴ καὶ βιομήχανος πόλις οὔσα, ἔχει 40 ἐμπορικὰ πλοῖα καὶ 26 ἀτμόπλοια, πρόσδοτον 2,000,000 φράγκων, ἔξοδα 1,800,000 καὶ χρέος 30,000,000 φράγκων. Διοικεῖται δὲ ὑπὸ 14 Γερουσιαστῶν καὶ 120 βουλευτῶν.

§. 20. Η ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΗ ΧΩΡΑ ΑΛΣΑΤΙΑ
ΚΑΙ ΛΟΘΑΡΙΓΓΙΑ.

Ἔκτ. 263 □. Κάτ. 1,600,000.

Αἱ χῶραι αὗται πρότερον ἀνήκουσαι εἰς τὴν Γερμανίαν, προσηρτήθησαν εἰς τὴν Γαλλίαν, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἀφηρεθήσαν μετὰ

τὸν Γαλλο-Γερμανικὸν πόλεμον τῷ 1871 ὑπὸ τῆς Γερμανίας καὶ ἀπετέλεσαν μίαν γενικὴν διοίκησιν, ὑποκειμένην εἰς τὴν ἄμεσον ἐξουσίαν τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας.

Τούτων δὲ ἡ μὲν Ἀλσατία κειμένη μεταξὺ τοῦ δουκάτου τῆς Βάδης πρὸς Α, ἀπὸ τοῦ ὁποίου χωρίζεται διὰ τοῦ Ῥήνου, τῆς Λοθαριγγίας πρὸς Δ, ἀπὸ τῆς ὁποίας χωρίζεται διὰ τῶν Βοσγίων ὀρέων, τοῦ παραρρήνιου Παλατινάτου πρὸς Β. καὶ τῆς Βουργουνδίας πρὸς Ν, εἶναι ὡραία καὶ λίαν εὐφορος χώρα, ἥτις ἀπετέλει δύο νομοὺς τῆς Γαλλίας, τὸν τοῦ ἄνω καὶ τὸν τοῦ κάτω Ῥήνου. Ἡ δὲ Λοθαριγγία ἀποτελοῦσα πρότερον ἐπαρχίαν τῆς Γαλλίας κεῖται μεταξὺ τῆς Ἀλσατίας πρὸς Α. τῆς Καμπανίας πρὸς Δ. τοῦ Λουξεμβούργου πρὸς Β. καὶ πρὸς Ν. περιβαλλομένη ὑπὸ τῶν Βοσγίων καὶ τοῦ Ἰουράσου.

Ἡ αὐτοκρατορικὴ χώρα διαιρεῖται πολιτικῶς εἰς τρία τμήματα 1) τὴν ἄνω Ἀλσατίαν 2) τὴν κάτω Ἀλσατίαν καὶ 3) τὴν Λοθαριγγίαν, ἐν οἷς ἐπισημότεραι πόλεις εἶναι αἱ ἀκόλουθοι·

1) Τὸ Στρασβούργον (Ἀργεντόρατον ἐν Ἀλσατίᾳ 100,000) πρωτεύουσα ὅλης τῆς αὐτοκρατορικῆς χώρας κειμένη ἐν τῇ κάτω Ἀλσατίᾳ ἐν λαμπρᾷ καὶ εὐφορωτάτῃ πεδιάδι παρὰ τὸν Ἰλλον ποταμὸν καὶ οὐχὶ μακρὰν τοῦ Ῥήνου, εἶναι ὀχυρωτάτη καὶ ἐπισημοτάτη πόλις τοῦ ἄνω Ῥήνου διατηροῦσα ἀρχαιοπρεπεῖ ὅσιν Γερμανικῆς αὐτοκρατορικῆς πόλεως καὶ φημιζομένη διὰ τὸν μέγιστον καὶ μεγαλοπρεπέστατον ναὸν τῆς μητροπόλεως, τὸ ὑψητότατον Γοτθικὸν κωδωνοστάσιον (490' ποδ.), τὸ ὁποῖον κατὰ τὸ ὕψος ὑπερβαίνει μόνον ἡ ἐν Αἰγύπτῳ πυραμὶς τοῦ Χέοπος, τὸν ἀνδριάντα τοῦ Γουτεμβέργου, ὅστις ἐνταῦθα ἐφεῦρε τὴν τυπογραφίαν καὶ διὰ τὸ σπουδαιότατον πανεπιστήμιον. Ἡ πόλις αὕτη ἀφαιρεθεῖσα τῷ 1684 ὑπὸ τῶν Γάλλων ἀπὸ τῆς Γερμανίας, διὰ πολιορκίας ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Γερμανῶν τῷ 1870.

2) Ἡ Μυλχαούση (60,000) κειμένη ἐπὶ τῆς νήσου μεταξὺ τοῦ Ἰλλου ποταμοῦ καὶ τῆς μεταξὺ τοῦ Ῥήνου καὶ Ῥοδανοῦ διώρυγος εἶναι μία τῶν βιομηχανικωτάτων πόλεων, ἐν ᾗ ἐργάζονται 60,000 ἄνθρωποι τῶν περιχώρων.

3 Ἡ Κολμάρη (25,000) πρωτεύουσα τῆς ἄνω Ἀλσατίας κειμένη ἐν ταῖς ὑπωρεΐαις τῶν Βοσγίων εἶναι λίαν βιομηχανος.

4) Ἡ Μαρκίρχη (45,000) ἐπὶ τῶν Βοσγίων κειμένη εἶναι κέντρον μεγάλης βιομηχανίας τοῦ βάμβακος, ἐν ᾗ ἀσχολοῦνται 40,000 ἔργατων.

Ἐν Λοθαριγγίᾳ.

1) Αἱ Μέται (60,000 Metz) πρωτεύουσα τῆς Λοθαριγγίας κειμένη ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Σάλλα ποταμοῦ μετὰ τοῦ Μόσα, εἶναι πόλις ὀχυρωτάτη ἔχουσα φρούρια πρώτης τάξεως ἀπόρθητα καὶ πολλὰ ἐπιστημονικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα καὶ ἰδίως στρατιωτικὰ καὶ ἐπίσημος διὰ τὴν κατὰ τὸ 1870 γενομένην πολιορκίαν καὶ παράδοσιν τοῦ στρατάρχου Βαζαίν μετὰ 3 στρατηγῶν, 6,000 ἀξιωματικῶν καὶ 473,000 στρατιωτῶν.

2) Ἡ Σααργεμούνδη (7,000) κειμένη ἐπὶ τοῦ Σάρου ποταμοῦ εἶναι βιομηχανος πόλις.

3) Ἡ Θιονβίλλη (7,000) κειμένη ἐπὶ τοῦ Μόσα ποταμοῦ, εἶναι ὀχυρά, βιομηχανος, ἐμπορικὴ καὶ ἐπίσημος διὰ τὴν κατὰ τὸ 1870 γενομένην ἄλωσιν αὐτῆς ὑπὸ τῶν Γερμανῶν.

§. 1. Κλίμα, ἔδαφος καὶ προϊόντα τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας.

Τὸ μὲν κλίμα τῆς μεγάλης καὶ ἐκτεταμένης ταύτης χώρας πρὸς βορρᾶν μὲν εἶναι ὑγρὸν καὶ ὀλίγον ψυχρὸν ὥς εἰς τὰ ὄρεινά, ἐν δὲ τῷ κέντρῳ καὶ πρὸς νότον συγκερασμένον, τὸ δὲ ἔδαφος κατὰ τὸ πλεῖστον καρποφόρον καὶ λίαν καλῶς καλλιεργημένον, παράγει ἀφθονα πάντα τὰ εἶδη τῶν προϊόντων καὶ ἡ κτηνοτροφία λίαν ἀνεπτυγμένη καὶ σπουδαιοτάτη. Πρὸς τούτοις δὲ περιέχει καὶ μεγάλην ἀφθονίαν πολυτίμων καὶ κοινῶν μετάλλων ἐν τοῖς ὄρεσιν.

§. 2. Βιομηχανία, ἐμπόριον καὶ συγκοινωνία.

Ἡ δὲ βιομηχανία, ἐν ᾗ ἀσχολοῦνται πολλὰ ἑκατομμύρια ἀνθρώπων, εἶναι ἱκανῶς προωδευμένη, καὶ μάλιστα ἡ λινουργία, ἐριουργία, ξυλουργία, ζυθοποιΐα, σιγαροποιΐα καὶ υδελουργία. Καὶ τὸ ἐμπόριον δὲ τῆς Γερμανίας, κειμένης ἐν τῷ μέσῳ τῆς Εὐρώπης, μεγίστην ἐπίδοσιν ἔλαβε κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας ἐξαπλούμενον βαθμὴδὸν εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου διὰ τῆς ταχείας καὶ ἐκτεταμένης συγκοινωνίας, ἐπιτελουμένης διὰ τῆς Βαλτικῆς, τῆς βορείου Γερμανικῆς θαλάσσης, διὰ τῶν μεγάλων καὶ πλωτῶν ποταμῶν, τῶν πολυαρίθμων διωρύγων, τῶν πυκνοτάτων συμπλεγμάτων τῶν σιδηροδρόμων ἐχόντων ἑκτασιν 23,000 κилоμέτρων καὶ τῶν τηλεγράφων 4,000 γεωγραφικῶν μιλίων ἑκτασιν ἐχόντων.

§. 3. Πρόσοδος, ἔξοδα, στρατιωτικὴ καὶ ναυτικὴ δύναμις.

Ἡ μὲν πρόσοδος ἀναβαίνει εἰς 800,000, ἡ δὲ δαπάνη ἴση σχεδόν, ἡ στρατιωτικὴ δύναμις τῆς ξηρᾶς ἐν καιρῷ μὲν εἰρήνης συνίσταται ἐκ 420,000 ἀνδρῶν, ἐν καιρῷ δὲ πολέμου ἐξ 1,400,000 ἀνδρῶν καὶ ἡ ναυτικὴ δύναμις ἔχει 57 πολεμικά πλοῖα μετὰ 400 πυροβόλων καὶ 8,000 ἀνδρῶν.

§. 4. Κάτοικοι, θρησκεία, γλῶσσα καὶ πολίτευμα.

Τῶν 43 ἑκατομμυρίων κατοίκων τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας 39 ἑκατομ. εἶναι Γερμανοὶ καὶ 4 ἑκατομ. μὴ Γερμανοὶ ἤτοι Σλαῦοι 3 ἑκατομ. καὶ τὸ ὑπόλοιπον ἐν ἑκατομ. Βένδοι, Τσέχοι, Λιθουανοί, καὶ ὀλίγοι Δανικῆς καὶ Γαλλικῆς καταγωγῆς. Κατὰ δὲ τὴν θρησκείαν πάντες Χριστιανοὶ εἶναι, πλὴν 600,000 Ἰουδαίων, τῶν ὁποίων 26 μὲν ἑκατομ. εἶναι Διαμαρτυρόμενοι, 15 δὲ ἑκατομ. Καθολικοὶ καὶ δύο ἑκατομ. Ἰουδαῖοι καὶ μὴ τοιοῦτοι. Γλῶσσαν δὲ ὁμιλοῦσι τὴν Γερμανικὴν, διαιρουμένην εἰς ἄνω

καὶ εἰς κάτω Γερμανικὴν, ἐλάχιστη τῶν ὁποίων ὑποδιαιρεῖται εἰς διαφόρους διαλέκτους, καὶ τὸ πολίτευμα εἰς ὅλα τὰ κράτη εἶναι συνταγματικὸν μετὰ δύο βουλῶν. Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ ἔχει τὴν ὑπερτάτην ἀρχὴν τοῦ στρατοῦ καὶ τῆς διπλωματίας καὶ διορίζει τὸν ἀρχικαγγελλάριον τοῦ Κοινοβουλίου τῆς Ὁμοσπονδίας, συνισταμένου ἐκ 383 ἀντιπροσώπων τῶν κρατῶν τῆς αὐτοκρατορίας.

§. 5. Ἐκπαίδευσις καὶ πολιτισμός.

Ἡ Γερμανικὴ αὐτοκρατορία κατὰ τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν κατέχει τὴν πρώτην θέσιν μετὰ τῶν μεγάλων τῆς Εὐρώπης κρατῶν καὶ ἐθνῶν· διότι ἔχει διὰ μὲν τὴν δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν ὑπὲρ τὰς 60,000 δημοτικῶν σχολείων, μετὰ 6,000,000 μαθητῶν. Μεθ' ὅλην ὅμως τὴν πληθὺν ταύτην τῶν σχολείων ὑπάρχουσιν ἔτι καθ' ὅλην τὴν αὐτοκρατορίαν ἕως 3,000,000 ἀναλφάβητοι ἄνθρωποι. Διὰ δὲ τὴν μέσιν ἐκπαίδευσιν ὑπάρχουσι 1,300 περίπου γυμνάσια, προγυμνάσια, λύκεια, πραγματικὰ σχολεῖα καὶ διδασκαλεῖα μετὰ 300,000 μαθητῶν· πλὴν δὲ τούτων ὑπάρχουσιν 150 σχολεῖα τῶν τυφλῶν, τῶν κωφῶν καὶ ἀλάλων, πλεῖστα ἐμπορικά, πολυτεχνικά, ναυτικά, στρατιωτικά, μεταλλευτικά, βιομηχανικά καὶ τεχνικά.

Καὶ διὰ τὴν ἀνωτάτην ἐκπαίδευσιν ὑπάρχουσιν 21 πανεπιστήμια μετὰ 1,700 καθηγητῶν καὶ 20,000 φοιτητῶν, πολλὰ ἀκαδημαῖα τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν καὶ πολυάριθμοι ἑταιρίαι καὶ σύλλογοι συντόνως ἐργαζόμενοι εἰς προαγωγὴν καὶ τελειοποίησιν αὐτῶν· ὥστε δικαίως δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡ Γερμανικὴ αὐτοκρατορία ὡς προεξάρχουσα ἐν τῷ πνευματικῷ χορῷ τῶν κρατῶν καὶ ἐθνῶν τῆς Εὐρώπης καὶ ὡς προϊσταμένη τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ.

ΠΙΝΑΞ

Τῶν μεγαλητέρων πόλεων τῆς Γερμανικῆς
 Αὐτοκρατορίας κατὰ τὸν πληθυσμόν.

ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ	1,100,000	κατ.	Βυρτσβούργον	50,000	κατ.
Ἀμβούργον	280,000	»	Ποτσδάμη	50,000	»
Βρεσλαυία	250,000	»	Καρλσρούη	50,000	»
Μόναχον	225,000	»	Φραγκοφούρτιον		
Δρέσδη	200,000	»	Ὀδέρου	48,000	»
Κολωνία	150,000	»	Ἐρφούρτη	48,000	»
Καινιξβέργη	140,000	»	Μαννάϊμον	48,000	»
Μαγδεβούργον	140,000	»	Λυβέκη	45,000	»
Λειψία	130,000	»	Βεισβάδη	45,000	»
Ἀννόβερν	130,000	»	Κίελον	40,000	»
Φραγκοφούρτιον	110,000	»	Ἑλβίγγη	40,000	»
Βρέμη	110,000	»	Φραϊβούργον	40,000	»
Δάντσικον	110,000	»	Μύνστερον	35,000	»
Στρασβούργον	110,000	»	Κοβλέντση	35,000	»
Νυρεμβέργη	100,000	»	Ῥεγενσβούργον	35,000	»
Στέττινον	90,000	»	Ῥοστόκη	35,000	»
Ἀλτόνα	90,000	»	Ζδικαυία	35,000	»
Βάρμη	90,000	»	Τρίβερις	35,000	»
Χεμνίτση	85,000	»	Ούσναθρύκη	32,000	»
Ἀκυϊσγρανον	85,000	»	Βρομβέργη	32,000	»
Δυσσελδόρφη	85,000	»	Οϋλμη	30,000	»
Ἑλβερφέλδη	85,000	»	Σχουέρινον	30,000	»
Κρεφέλδη	70,000	»	Βαμβέργη	30,000	»
Πόσενον	70,000	»	Πλαβία	30,000	»
Ἄλλη	70,000	»	Ὁφφενβάχη	30,000	»
Βρουνσβίχη	70,000	»	Βόννα	28,000	»
Μυλχαούση	60,000	»	Στραλσουνδη	28,000	»
Μέται	60,000	»	Φύρθη	28,000	»
Κασέλη	60,000	»	Φραϊβέργη	25,000	»
Ἔσση	60,000	»	Ἀϊδελβέργη	25,000	»
Μογουντίακον	60,000	»	Γότθα	25,000	»
Αὐγούστα	52,000	»	Ἀλτεμβούργον	25,000	»
Δαρμστάτη	50,000	»	Καλμάρη	25,000	»

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΩΝ ΚΑΤΩ ΧΩΡΩΝ (ΟΛΛΑΝΔΙΑΣ).

Ἔκτ. 643 □. Κίτ. 4,000,000 μετὰ τοῦ
Λουξεμβούργου.

Ἔκτ. 596 □. Κίτ. 3,900,000 ἄνευ τοῦ
Λουξεμβούργου.

Ἱστορικὴ ἔποψις.

Πᾶσα ἡ χαμηλὴ χώρα ἡ κειμένη μεταξὺ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ῥήνου, Μόσα καὶ Σχάλδου ποταμοῦ καλεῖται Κάτω Χῶραι καὶ Ὁλλανδία. Αὕτη τὸ πάλαι κατοικουμένη ὑπὸ τῶν Βέλγων καὶ τῶν Γερμανῶν Βαταυῶν καὶ Φρεΐσων κατεκτήθη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων καὶ μετὰ τὴν κατάλυσιν τῆς κυριαρχίας αὐτῶν ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Φράγκων, καὶ κατὰ τὸν μεσαιῶνα ὑπέκυψεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἰσπανῶν, ὑπὸ τῶν ὁποίων τῷ 1648 ἀνεγνωρίσθη ὡς δημοκρατία, ἡ ὁποία ἐντὸς 60 ἐτῶν ἔφθασεν εἰς μεγάλην πολιτικὴν καὶ ἐμπορικὴν ἀκμὴν καὶ ἐγένετο ἡ πρώτη ναυτικὴ καὶ ἐμπορικὴ δύναμις τῆς Εὐρώπης. Τῷ δὲ 1806 ὁ Ναπολέων μετέβαλεν αὐτὴν εἰς βασιλείον καὶ διώρισε βασιλέα τὸν ἀδελφόν του Λουδοβίκον, τοῦ ὁποίου παραιτηθέντος τῷ 1810 προσηρτήθη ἡ Ὁλλανδία μετὰ τοῦ Βελγίου εἰς τὴν Γαλλίαν. Διὰ δὲ τῆς συνθήκης τοῦ 1814 καὶ 1815 ἀνεγνωρίσθη ὡς βασιλείον, τοῦ ὁποίου βασιλεὺς ἀνεδείχθη ὁ Γουλιέλμος τῆς Οὐρανίας λαβὼν τὸν τίτλον βασιλεὺς τῶν Κάτω Χωρῶν, ὃν διετήρησε καὶ μετὰ τὸν χωρισμὸν τοῦ Βελγίου τῷ 1830, καὶ ἔκτοτε ὑφίστανται δύο ἰδιαίτερα βασιλεία τὸ τῶν Κάτω Χωρῶν καὶ τὸ τοῦ Βελγίου· τὸ δὲ Λουξεμβούργον μέχρι μὲν τοῦ 1866 ἀνῆκεν εἰς τὴν Γερμανικὴν ὁμοσπονδίαν, ἔκτοτε δὲ ὡς ἀνεξάρτητον δουκᾶτον ὑπύκειται εἰς τὸν βασιλέα τῶν Κάτω Χωρῶν Γουλιέλμον τὸν Γ'.

α') Φυσική κατάσταση,

§. 1. Ὅρια καὶ θέσεις τῶν Κάτω Χωρῶν.

Ἡ Ὀλλανδία (Κάτω Χῶραι) οὖσα τὸ βορειότατον τῶν κεντρικῶν κρατῶν τῆς Εὐρώπης καὶ τὸ νεώτατον, ὀρίζεται πρὸς Β. μὲν καὶ Δ. ὑπὸ τῆς βορείου Γερμανικῆς θαλάσσης, πρὸς Ν. δὲ ὑπὸ τοῦ Βελγίου καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Ἀννοβέρου, τῆς Βεσσοφαλίας καὶ τῆς παραρηνείου Πρωσσίας καὶ ἔχει ἑκτασιν ἐξ ἄρκτου μὲν πρὸς νότον 50 γεωγρ. μιλίων, ἐκ δυσμῶν δὲ πρὸς ἀνατολὰς 35 μιλίων.

§. 2. Θάλασσα, κόλποι καὶ λιμένες.

Ἡ αἰα ἡ θάλασσα ἡ ἐκτεινομένη μεταξὺ τῆς Σκανδιναυικῆς χερσονήσου, τῆς Δανίας, τῆς Μεγάλης Βρετανίας, τῆς Ὀλλανδίας καὶ Γερμανίας ὀνομάζεται Βόρειος θάλασσα ὡς κειμένη πρὸς βορρᾶν καὶ Γερμανικὴ ὡς περιβάλλουσα μέρος τῆς Γερμανίας καὶ ἔχει μῆκος μὲν 414 γεωγρ μίλια, πλάτος δὲ 82 καὶ ἐμβαδὸν 42,000.

Τῶν δὲ κόλπων μέγιστος καὶ ἐπισημότερος εἶναι ὁ τῆς Ζουϊδερσέης (ἥτοι μεσημβρινῆς θαλάσσης) ἔχων ἐμβαδὸν 54 □ καὶ σχηματιζόμενος ἐν τῷ μέσῳ τῆς βορείου πλευρᾶς τῆς Ὀλλανδίας· δεύτερος δὲ ὁ Δολλάρτης ἔχων μῆκος μὲν $2\frac{1}{2}$ πλάτος δὲ $1\frac{1}{3}$ μιλ. καὶ σχηματιζόμενος ἐν τῇ ΒΑ. γωνίᾳ τῆς βορείου παραλίας. Καὶ μικρότερος τούτων ὁ ἐν τῷ μέσῳ τῆς βορείου παραλίας σχηματιζόμενος Λουβερσέης. Κόλποι δὲ ἐπίσημοι εἶναι ὁ τοῦ Ἀμστελοδάμου, τῆς Ῥοττερδάμης καὶ τῆς Γρονίγγης.

§. 3. Ὅρη καὶ ποταμοί.

Ἡ Ὀλλανδία, χώρα πεδινὴ οὖσα, ὄρη δὲν ἔχει, ἀλλὰ μόνον λόφους πολλοὺς καὶ ὑψηλοὺς, τῶν ὁποίων οἱ ὑψηλότεροι ἔχουσιν

ὑψος 800' ποδῶν· τῶν δὲ ποταμῶν αὐτῆς μεγαλήτεροι εἶναι οἱ τρεῖς ἀκόλουθοι·

1) Ὁ περιγραφεῖς ἤδη Ῥήνος, διαρρέων πρὸς ταῖς ἄλλαις χώραις καὶ τὴν Ὀλλανδίαν καὶ διαιρούμενος εἰς πολλοὺς βραχίονας, ἐκβάλλει διὰ πολλῶν στομιῶν εἰς τὸν κόλπον τῆς Μεσημβρινῆς θαλάσσης (Süder See) καὶ εἰς τὴν Βόρειον θάλασσαν.

2) Ὁ Μόσας ποταμὸς (Mosa Λατ. καὶ Meuse Γαλλ.) ὁ ἐπισημότερος μετὰ τὸν Ῥήνον ποταμὸν πηγάζων ἐν Γαλλίᾳ παρὰ τῷ ὁμώνυμῳ χωρίῳ Μεύσῃ καὶ διαρρέων τὸ Βέλγιον καὶ τὴν Ὀλλανδίαν, ἐνθα πολλοὺς παραποτάμους δέχεται, διαιρεῖται εἰς δύο βραχίονας καὶ ἐκβάλλει εἰς τὴν Βόρειον θάλασσαν διὰ πολλῶν στομιῶν.

3) Ὁ Σκάλδις (Scaldis Λατ. καὶ Escaut Γαλλ.) ἐπίσημος ποταμὸς τοῦ Βελγίου καὶ τῆς Ὀλλανδίας πηγάζων ἐν Γαλλίᾳ ἐκ τοῦ ὄρους ἁγίου Μαρτίνου καὶ δεχόμενος πολλοὺς ποταμοὺς ἐκβάλλει εἰς τὴν Γερμανικὴν θάλασσαν.

§. 4. Διώρυχες, λίμναι καὶ νῆσοι.

Οὐδὲν ἄλλο κράτος τῆς Εὐρώπης ἔχει τοσαύτας διώρυγας ὅσας ἡ Ὀλλανδία, ἐπισημότεραι τῶν ὁποίων εἶναι αἱ ἀκόλουθοι.

1) Ἡ τῆς βορείου Ὀλλανδίας διώρυξ ἔχουσα μῆκος 12 γεωγρ. μιλίων καὶ τοσοῦτον βάθος καὶ πλάτος ὥστε πλέεται ὑπὸ μεγάλων πλοίων καὶ εἶναι ἡ μεγίστη τῶν νεωτέρων χρόνων.

2) Ἡ νέα διώρυξ τῆς Γερμανικῆς θαλάσσης συνδέουσα ταύτην μετὰ τοῦ Ἀμστελοδάμου.

3) Ἡ διώρυξ ἡ συνδέουσα τὸ Ἀμστελοδάμον μετὰ τῆς Οὐτρέχτης.

4) Ἡ βόρειος τοῦ Γουλιέλμου διώρυξ μεταξὺ τῆς Γρονίγγης καὶ Ἀσσης.

Λιμνῶν δὲ ἐπισημότεραι εἶναι ἡ Φρεισία, ἡ Σλοτάρη, ἡ Σνεκέρη, ἡ Βεργούμη καὶ ἡ Παρρέγαστέρη. Ἐν Γρονίγγῃ δὲ ἡ Σνδλαρδέρη, Μεθουϊζέρη καὶ Σχίλδη καὶ ἐν τῇ βορείῳ Ὀλλανδίᾳ ἡ Ναρδέρη καὶ ἡ Ἀλημάρη ἡ μακρὰ λίμνη.

Καὶ νῆσοι κείμεναι ἐν τῷ Δέλτα τοῦ Σχάλδριος εἶναι ἡ Βαλχέρη, ἡ Νορδεβελάνδη, ἡ Σχούβη καὶ Δυβελάνδη· ἐν δὲ τῷ Δέλτα τοῦ Μόσα ἡ Ὑσσελμόνδη, ἡ Βόρνη, ἡ Ροσεμβούργη, ἡ Δορδρέχτη, ἡ Τεξέλη, ἡ δὲ Βλειλάνδη καὶ ἡ Σχελίγγη ἐπισημότεραι τῶν ἄλλων.

β') Πολιτικὴ κατάστασις.

§. 1. Πολιτικὴ διαίρεσις.

Ἡ Ὁλλανδία πολιτικῶς διαιρεῖται εἰς 11 νομούς· οὗτοι δὲ εἶναι οἱ ἑξῆς.

1) Ὁ τῆς βορείου Ὁλλανδίας ἔχων ἑκτασιν 50 □ καὶ κατ. 700,000.

2) Ὁ τῆς νοτίου Ὁλλανδίας ἔχων ἑκτασιν 55 □ καὶ κατοίκους 600,000.

3) Ὁ τῆς Σηλάνδης ἔχων ἑκτασιν 32 □ καὶ κατ. 200,000.

4) Ὁ τῆς Οὐτρέχτης ἔχων ἑκτασιν 28 □ καὶ κατ. 180,000.

5) Ὁ τῆς Γελδέρνης ἔχων ἑκτασιν 93 □ καὶ κατ. 440,000.

6) Ὁ τῆς Ὑσσέλης ἔχων ἑκτ. 60 □ καὶ κατ. 260,000.

7) Ὁ τῆς Δρένθης ἔχων ἑκτασιν 50 □ καὶ κατ. 110,000.

8) Ὁ τῆς Φρεισίας ἔχων ἑκτ. 60 □ καὶ κατ. 300,000.

9) Ὁ τῆς Γρονίγγης ἔχων ἑκτ. 42 □ καὶ κατ. 230,000.

10) Ὁ τῆς βορείου Βραβάντης ἔχων ἑκτασιν 98 □ καὶ κατ. 440,000.

11) Ὁ τοῦ Λιμβούργου ἔχων ἑκτ. 40 □ καὶ κατ. 230,000.

§. 2. Πόλεις τῆς Ὁλλανδίας.

Τὸ βασίλειον τῶν Κάτω χωρῶν ὃν λίαν πυκνῶς κατοικημένον ἔχει 140 πόλεις μικρὰς καὶ μεγάλας, 50 πολίχνας ἐμπορικὰς καὶ 3,300 χωρία.

Τούτων δὲ 3 μὲν ἀνήκουσιν εἰς τὴν πρώτην τάξιν ἔχουσαι ἀπὸ 300—100,000 κατοίκων, μία δὲ εἰς τὴν δευτέραν ἔχουσα

70,000 καὶ 12 εἰς τὴν τρίτην ἔχουσαι ἀπὸ 45,—20,000 κατοίκων· πολλῶ δὲ πλείους ἔχουσιν ὀλιγώτερον τῶν 20,000.

§. 3. Πόλεις Α'. τάξεως.

Εἰς ταύτην ἀνήκουσιν αἱ ἀκόλουθοι τρεῖς.

1) ΤΟ ΑΜΣΤΕΛΟΔΑΜΟΝ 300,000 κατ.

Ἡ ἐπισημοτέρα πόλις τοῦ βασιλείου καὶ δευτέρα καθέδρα αὐτοῦ τὸ Ἀμστελόδαμον, κειμένη ἐπὶ τῆς ἐκβολῆς τοῦ Ἀμστέλου ποταμοῦ, εἶναι ἐκτισμένη ἐπὶ πασσάλων καὶ διὰ πολλῶν διωρύγων εἰς 90 νησίδια διηρημένη, διὰ 295 γεφυρῶν συνδεδεμένα, ἡ μεγίστη τῶν ὁποίων ἔχει 660 ποδῶν μῆκος. Τὸ Ἀμστελόδαμον λαβὼν τὴν πρώτην ἀρχὴν κατὰ τὸν 16' αἰῶνα ἐξ ἀλιευτικῶν καλυβῶν καὶ ὀχυρωθὲν διὰ τειχῶν κατὰ τὸν 15' αἰῶνα, ἤρξατο νὰ ἀκμάζῃ περὶ τὰ τέλη τοῦ 15' αἰῶνος, ὅτε ἡ Ἀντβέρπη παρήκμαζε καὶ πολλοὶ ἔμποροι αὐτῆς καταφύγιον εὗρον ἐν Ἀμστελοδάμῳ.

Ἡ πόλις ἔχουσα σχῆμα ἡμικυκλίου καὶ δύο μιλίων περιφέρειαν διαιρεῖται ὑπὸ τοῦ Ἀμστέλου ποταμοῦ εἰς δύο τμήματα, παλαιὰν καὶ νέαν πόλιν καὶ ἔχει ὁδοὺς στενάς καὶ εὐρείας, 25,000 οἰκίας μεγάλας καὶ πολυτελεῖς, 50 ἐκκλησίας, ἀνάκτορα, δημόσια οἰκοδομήματα, πολλὰ ἐπιστημονικὰ, ἐκπαιδευτικὰ, φιλανθρωπικὰ καὶ βιομηχανικὰ καταστήματα, ἀσφαλέςτατον καὶ μεγαλοπρεπέστατον φυσικὸν λιμένα ἐπὶ τῆς Μεσημβρινῆς θαλάσσης καὶ εἶναι μία τῶν ἐμπορικωτάτων πόλεων οὐ μόνον τοῦ βασιλείου ἀλλὰ καὶ τοῦ κόσμου.

2) Η ΧΑΓΗ 100,000 κατ.

Ἡ καθέδρα τοῦ βασιλέως τῶν Κάτω χωρῶν Χάγη κειμένη ἐν τῷ νομῷ τῆς μεσημβρινῆς Ὀλλανδίας ἐν τόπῳ ἀνοικτῷ καὶ τερπνῷ περιβαλλομένῳ ὑπὸ κήπων, περιπάτων μετὰ δενδροστοιχιῶν καὶ πυκνῶν δασῶν, χωρίζεται διὰ σειρᾶς λόφων ἀπὸ τῆς παρα-

λίας τῆς βορείου θαλάσσης καὶ εἶναι ὑψηλοτέρα τῶν πλείστων πό-
λεων τῆς Ὀλλανδίας. Ἡ Χάγη κατ' ἀρχὰς μικρὰ καὶ ἀσήμαν-
τος οὖσα ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Α'. Ναπολέοντος ἀνυψώθη εἰς πό-
λιν ἐπίσημον, ἐμεγεθύνθη καὶ κατέστη τὸ κέντρον τῶν σπουδαιο-
τέρων διαπραγματεύσεων τῆς Διπλωματίας. Ἡ πόλις κεκοσμη-
μένη μετὰ πολλῶν φυσικῶν καλλονῶν, ἔχει κλίμα καλὸν καὶ ὑγι-
εινόν, ὥραιας καὶ εὐρείας ὁδοὺς, οἰκίας λαμπράς, πλατείας μεγά-
λας, κήπους, περιπάτους, ἐξοχὰς τερπνάς, πολυάριθμα ἐπιστη-
μονικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα καὶ εἶναι βιομήχανος καὶ
ἐμπορικῆς. Πλησίον αὐτῆς κεῖνται καὶ τὰ περίφημα λουτρά τῆς
Σχεδενίγγης.

3) Η ΡΟΤΤΕΡΔΑΜΗ 140,000 κατ.

Ἡ ὥραιότατη καὶ μετὰ τὸ Ἀμστελὸδαμον ἡ ἐμπορικωτάτη
πόλις τῆς Ὀλλανδίας Ῥοττερδάμη κειμένη ἐπὶ τῆς ἐκβολῆς τοῦ
μικροῦ ποταμοῦ Ῥόττου, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα ἔλαβε, εἰς τὸν Μό-
σαν, εἶναι ἡ δευτέρα καὶ πλουσιωτέρα πόλις τῶν Κάτω χωρῶν.
Ἡ πόλις ἔχει σχῆμα τριγώνου καὶ διαιρεῖται εἰς ἐσωτερικὴν ἢ
παλαιάν πόλιν, ἔχουσαν ὁδοὺς στενάς καὶ οἰκίας μικράς καὶ εἰς
ἐξωτερικὴν ἢ νέαν πόλιν ἔχουσαν ὁδοὺς εὐρείας καὶ οἰκίας μεγά-
λας καὶ πολυτελεῖς ἐμπορικὰς. Ἡ Ῥοττερδάμη ἔχει πολλὰ ἐπι-
στημονικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καθιδρύματα, πολυάριθμα βιομηχα-
νικὰ καταστήματα ἥτοι σακχαροποιεῖα, καπνοποιεῖα κτλ. καὶ εἶ-
ναι ἐπίσημος ὡς πατρίς τοῦ γνωστοῦ διὰ τὴν κακότηχον προφορὰν
τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης Δεσιδερίου Ἑράσμου, πρὸς τιμὴν τοῦ ὁ-
ποίου δεκάπους μετάλλινος ἀνδριὰς διατηρεῖται ἐν τῇ μεγάλῃ τῆς
ἀγορᾶς πλατεῖᾳ Ἰδρυθεῖς.

Πόλεις Β'. τάξεως,

Η ΟΥΤΡΕΧΤΗ 70,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου νομοῦ καὶ μία τῶν ὥραιοτάτων

πόλεων τῆς Ὀλλανδίας Οὐτρέχτη κειμένη ἐν τόπῳ τερπνῷ παρὰ τῷ ἀρχαίῳ Ῥήνῳ, εἶναι λίαν βιομηχανος καὶ ἐμπορικῆ πόλις ἔχουσα ὠραίας οἰκίας, πολλὰς ἐκκλησίας, τερπνοὺς περιπάτους, πολλὰ ἐπιστημονικά καὶ ἐκπαιδευτικά καταστήματα καὶ πανεπιστήμιον ἐπίσημον ἰδρυθὲν τῷ 1536.

Πόλεις Γ'. τάξεως.

1) **Ἡ Λεῦδη** (50,000 Λούγγουνον Βαταυῶν) ἀρχαιοτάτη πόλις τοῦ βασιλείου κειμένη ἐν τῇ μεσημβρινῇ Ὀλλανδίᾳ ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου Ῥήνου, εἶναι ὠραία ἔχουσα εὐρείας ὁδοὺς, μία τῶν ὁποίων εἶναι ἡ ὠραιοτάτη τῆς Εὐρώπης, διώρυγας, ἐκκλησίας, μνημεῖα τῆς ἀρχαίας πόλεως καὶ φημιζομένη διὰ τὸ πανεπιστήμιον αὐτῆς.

2) **Ἡ Γρονέγγη** (45,000) πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου νομοῦ κειμένη ἐπὶ τοῦ Οὐίνσου ποταμοῦ καὶ διὰ μεγάλης διώρυγος συγκοινωνοῦσα τῇ θαλάσσῃ, εἶναι ὠραία, ὀχυρά, βιομηχανικὴ καὶ ἐπίσημος πόλις διὰ τὸ πανεπιστήμιον αὐτῆς.

3) **Ἡ Ἀρλέμη** (40,000) κειμένη ἐν τῷ νομῷ τῆς βορείου Ὀλλανδίας ἐπὶ τοῦ Σπάρου ποταμοῦ καὶ διὰ διώρυγος συνδεομένη μετὰ τοῦ Ἀμστελοδάμου καὶ τῆς Λεῦδης εἶναι ὠραία πόλις βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ, ἔχουσα πολλὰ ἐπιστημονικά καὶ ἐκπαιδευτικά καθιδρύματα καὶ ἐπίσημος διὰ τὴν ἀνθοκομίαν.

4) **Ἡ Ἀρναῆμη** (40,000) πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ τῆς Γελδέρνης κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ Ῥήνου, εἶναι ἐπίσημος ἐμπορικὴ πόλις καὶ λίαν ὀχυρά.

5) **Ἡ Μαστρέιχτη** (30,000) πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ Λιμβούργου κειμένη ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Ἰσάρου μετὰ τοῦ Μόσα ποταμοῦ, εἶναι πόλις ὠραία, βιομηχανικὴ, ἐμπορικὴ καὶ λίαν ὀχυρά.

6) **Ἡ Λεουδάρδη** (30,000) πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ τῆς Φρεισίας κειμένη ἐν τῇ μεσογείῳ ἐπὶ πολλῶν διωρύγων, εἶναι βιομηχανος καὶ ἐμπορικὴ πόλις.

7) **Ἡ Ἐρτσογεμβούσχη** (25,000) πρωτεύουσα τοῦ νο-

μοῦ τῆς βορείου Βραδαντίας ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Δοιμέλου καὶ τοῦ ποταμοῦ, εἶναι βιομηχανική, ἐμπορική καὶ λίαν ὀχυρὰ πόλις ἔχουσα καὶ πολλὰ ἐπιστημονικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα.

8) **Ἡ Τελδούργη** (25,000) δευτέρα πόλις τοῦ αὐτοῦ νομοῦ καὶ ὀλίγον ἀπέχουσα τῆς προηγουμένης, εἶναι λίαν βιομηχανική.

9) **Ἡ Δέλφτη** (25,000) κειμένη ἐν τῷ νομῷ τῆς μεσημβρινῆς Ὀλλανδίας μεταξὺ τῆς Χάγης καὶ Ῥοττερδάμης, εἶναι ὡραία καὶ βιομήχανος πόλις.

10) **Ἡ Δορδρέχτη** (25,000) ἀρχαία πόλις κειμένη ἐν τῷ αὐτῷ νομῷ ἐπὶ τοῦ Μέρβου ποταμοῦ, ἔχει εὐρείας ὁδοὺς καὶ πολλὰς διώρυγας.

11) **Ἡ Νιμδέγη** (25,000 Noviomagus) κειμένη ἐν τῷ νομῷ τῆς Γελδέρνης ἐπὶ τοῦ Βάλα ποταμοῦ, εἶναι βιομήχανος πόλις ἐπίσημος διὰ τὴν κατὰ τὸ 1678 γενομένην εἰρήνην.

12) **Ἡ Σδόλλη** (22,000) κειμένη ἐν τῷ νομῷ τῆς ἄνω Ὑσσελῆς, εἶναι βιομήχανος καὶ ἐμπορική πόλις ἔχουσα καὶ καλὰ ἐκπαιδευτήρια.

§. 3.

ΤΟ ΜΕΓΑ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟΝ

Ἔκτ. 47 □. Κάτ. 200,000.

Τὸ δουκάτον τοῦτο ἀποτελοῦν μέλος τῆς Γερμανικῆς ὁμοσπονδίας ἀπὸ τοῦ 1815—1866, ἐκηρύχθη οὐδέτερον τῷ 1867 καὶ ἀνεξάρτητον ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ οἴκου τῆς Οὐρανίας Νασσαυίας ἀναγνωρίζον τὸν βασιλέα τῆς Ὀλλανδίας ὡς μέγαν δούκα. Τὸ Λουξεμβούργον διοικούμενον συνταγματικῶς ἔχει βουλὴν ἐκ 40 μελῶν συγκειμένην, πρόσδοτον 6,000,000 φράγ. δαπάνην 5,500,000, δημόσιον χρέος 12,000,000 καὶ πρωτεύουσαν ὁμίον κειμένην ἐν λαμπρᾷ θέσει μετὰ 15,000 κατοίκων.

Ἑξωτερικαὶ κτήσεις.

Ἡ Ὀλλανδία ἔχει κατακτήσεις ἐν Ἀσίᾳ μὲν τὰς νήσους τῆς Σόνδας καὶ τὰς Μολούκκας μετὰ 20,000,000 κατοίκων, ἐν Ἀμερικῇ δὲ τὴν Σουρίναν, τὸ Παραμάριβον καὶ τὰς μικρὰς Ἀντίλλας.

§. 4. Κλίμα, ἔδαφος καὶ προϊόντα.

Τὸ μὲν κλίμα τῆς Ὀλλανδίας, ἀνηκούσης εἰς τὰ κεντρικὰ κράτη τῆς Εὐρώπης εἶναι συγκερασμένον μὲν καὶ ἥπιον, ἀλλ' ὕγρὸν καὶ νεφελῶδες ἕνεκα τῆς παραλίας θέσεως, τὸ δὲ ἔδαφος, τοῦ ὁποίου τὰ παράλια χαμηλότερα τῆς θαλάσσης ὄντα προφυλάσσονται διὰ προχωμάτων, εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον λίαν καρποφόρον καὶ καλῶς καλλιεργημένον, παράγον ἄφθονα προϊόντα, τὰ ὁποῖα ὅμως δὲν ἐπαρκοῦσιν εἰς διατροφήν τῶν κατοίκων· διότι τὰ $\frac{2}{5}$ αὐτοῦ εἶναι ἐπιτήδειον πρὸς κτηνοτροφίαν ἀκμάζουσιν καὶ οὐχὶ πρὸς γεωργίαν.

§. 5. Βιομηχανία, ἐμπόριον καὶ συγκοινωνία.

Ἡ μὲν βιομηχανία εἶναι λίαν ἀνεπτυγμένη καὶ προωδευμένη τὸ δὲ ἐμπόριον παγκόσμιον καὶ ἀκμαιότατον, τοῦ ὁποίου ἡ μὲν ἐξαγωγή ἀναβαίνει εἰς 1,500,000,000 φράγκ. ἡ δὲ εἰσαγωγή εἰς 1,800,000,000 φραγ. Καὶ ἡ συγκοινωνία ἐπιτελεῖται κατὰ θάλασσαν μὲν διὰ 2,550 πλοίων καὶ 100 ἀτμοπλοίων, κατὰ ξηρὰν δὲ διὰ τῶν πυκνῶν συμπλεγμάτων τῶν σιδηροδρόμων, ἔχόντων ἔκτασιν 1700 κилоγράμμων, τῶν ἀμαξιτῶν ὁδῶν, τῶν ποταμῶν καὶ τῶν πολυαρίθμων διωρύγων.

§. 6. Πρόσοδος, δαπάνη, στρατιωτικὴ καὶ ναυτικὴ δύναμις.

Ἡ μὲν πρόσοδος ἀναβαίνει εἰς 300,000,000 φράγκων, ἡ δὲ

δαπάνη εἰς 320,000,000 καὶ ἡ στρατιωτικὴ δύναμις τῆς ξηρᾶς ἐν καιρῷ μὲν εἰρήνης συνίσταται ἐξ 65,000 ἀνδρῶν, ἐν καιρῷ δὲ πολέμου διπλασιάζεται καὶ ἡ ναυτικὴ δύναμις ἀποτελεῖται ἐξ 110 πλοίων μικρῶν καὶ μεγάλων μετὰ 1,100 πυροβόλων.

§. 7. Κάτοικοι, θρησκεία, γλῶσσα καὶ πολίτευμα.

Οἱ Ὀλλανδοὶ εἶναι ἀπόγονοι τῶν Γερμανικῶν φύλων Φράγκων καὶ Φρεῖσων, καὶ πάντες χριστιανοὶ πλὴν 70,000 Ἰουδαίων, τῶν ὁποίων τὰ μὲν $\frac{3}{5}$ ἀνήκουσιν εἰς τὸ δόγμα τῶν Διαμαρτυρομένων τὰ δὲ $\frac{2}{5}$ πρεσβεύουσι τὸ Καθολικὸν δόγμα. Ἡ δὲ Ὀλλανδικὴ γλῶσσα εἶναι διάλεκτος τῆς Γερμανικῆς ἀναμεμιγμένη μετὰ πολλῶν Γαλλικῶν λέξεων. Καὶ τὸ πολίτευμα τοῦ βασιλείου εἶναι συνταγματικὸν μετὰ Βουλῆς ἐξ 80 μελῶν καὶ Γερουσίας ἐκ 40 συγκειμένης

§. 8. Ἐκπαίδευσις καὶ πολιτισμός.

Εἰς ὀλίγα κράτη τῆς Εὐρώπης εἶναι τοσοῦτον ἀκμαία καὶ διαδεδομένη ἡ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις, ὅσον ἐν Ὀλλανδίᾳ· διότι ἔχει 815 νηπιαγωγεῖα μετὰ 80,000 παιδῶν καὶ 2,200 διδασκάλων καὶ 2,700 δημοτικὰ σχολεῖα δημόσια μετὰ 300,000 μαθητῶν καὶ 7,500 διδασκάλων, ἰδιωτικὰ δὲ 1,200 μετὰ 120,000 μαθητῶν καὶ 4,500 διδασκάλων. Διὰ δὲ τὴν μέσσην ἐκπαίδευσιν 250 διδασκαλεῖα, γυμνάσια πραγματικά, πολυτεχνικὰ καὶ διάφορα ἄλλα σχολεῖα. Καὶ διὰ τὴν ἀνωτάτην ἔχει 3 πανεπιστήμια, πολλὰς ἀκαδημίας τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν καὶ πολλὰς ἐπιστημονικὰς ἐταιρίας εἰς προαγωγὴν τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'.

ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΟΥ ΒΕΛΓΙΟΥ.

Ἔκτ. 333 □. Κάτ. 3,400,000.

α') Φυσικὴ κατάστασις.

§. 1. Ὅρια καὶ θέσεις.

Τὸ Βέλγιον ἀποσπασθὲν ἀπὸ τῆς Ὁλλανδίας τῷ 1830, ἀπετέλεσεν ἰδιαίτερον βασιλείον ἀνεξάρτητον καὶ ἀνεκνήρυχθη οὐδέτερον ὑπὸ τῶν μεγάλων τῆς Εὐρώπης Δυνάμεων· ὡς τοιοῦτον δὲ ὀρίζεται πρὸς Ν. μὲν ὑπὸ τῆς Γαλλίας, πρὸς Α. δὲ ὑπὸ τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας, πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Ὁλλανδίας καὶ τῆς Γερμανικῆς θαλάσσης καὶ πρὸς Δ. ἐν μέρει μὲν ὑπὸ τῆς Γαλλίας καὶ ἐν μέρει ὑπὸ τῆς αὐτῆς θαλάσσης καὶ ἔχει μῆκος μὲν 280, πλάτος δὲ 180 κилоμέτρων.

§. 2. Ὅρη καὶ ποταμοί.

Τὸ Βέλγιον χώρα πεδινὴ καὶ λοφώδης οὔσα, ὄρη δὲν ἔχει πλὴν τῶν Ἀρδέννων ἐκτεινομένων ἐν τῇ ΝΑ πλευρᾷ μεταξὺ τῆς Γαλλίας καὶ τοῦ Βελγίου. Ποταμοὶ δὲ μεγάλοι διαρρέοντες τὴν χώραν εἶναι οἱ περιγραφέντες ἤδη Μόσας καὶ Σκάλδης δεχόμενοι πολυαριθμούς μικροποτάμους καθ' ὅλον τὸν ροὺν αὐτῶν, μετὰξὺ τῶν ὁποίων πλεῖσται διώρυγες ὑπάρχουσι πλωταὶ διευκολύνουσαι τὴν συγκοινωνίαν καὶ πρὸς ἄρδευσιν τῆς χώρας χρησιμεύουσαι. Αἶμνας δὲ ἡ χώρα δὲν ἔχει, ἀλλὰ ἔλη καὶ τέλματα πολλὰ.

Β'.) Πολιτική κατάστασις.

§. 1. Πολιτική διαιρέσεις.

Τὸ βασίλειον τοῦ Βελγίου πολιτικῶς διαιρεῖται εἰς 9 νομούς, τῶν ὁποίων οἱ μὲν 5 πρῶτοι περιέχονται εἰς τὰς Φλανδρικὰς λεγομένας ἐπαρχίας, οἱ δὲ τελευταῖοι τέσσαρες εἰς τὰς Βαλλονικάς. Οἱ δὲ νομοὶ εἶναι οἱ ἀκόλουθοι·

Α') Ἐν ταῖς Φλανδρικαῖς ἐπαρχίαις.

1) Ὁ τῆς μεσημβρινῆς Βραβάντης ἔχων ἑκτασιν 60 □ καὶ πληθυσμὸν 900,000 κατ.

2) Ὁ τῆς Ἀντβέρπης ἔχων ἑκτασιν 52 □ καὶ πληθυσμὸν 500,000 κατ.

3) Ὁ τῆς Ἀνατολ. Φλανδρίας ἔχων ἑκτασιν 55 □ καὶ πληθυσμὸν 850,000 κατοίκων.

4) Ὁ τῆς δυτικῆς Φλανδρίας ἔχων ἑκτ. 58 □ καὶ πληθυσμὸν 680,000 κατ.

5) Ὁ τοῦ Λιμβούργου ἔχων ἑκτασιν 45 □ καὶ πληθυσμὸν 200,000 κατ.

Β') Ἐν ταῖς Γαλ. Βαλλορικαῖς ἐπαρχίαις.

6) Ὁ τῆς Λυττίχης ἔχων ἑκτασιν 53 □ καὶ πληθυσ. 600,000 κατ.

7) Ὁ τοῦ Λουξεμβούργου ἔχων ἑκτασιν 80 □ καὶ πληθυσ. 220,000 κατ.

8) Ὁ τῆς Ἐννεγαυίας ἔχων ἑκτασιν 70 □ καὶ πληθυσμὸν 900,000 κατ.

9) Ὁ τῆς Ναμούρης ἔχων ἑκτασιν 66 □ καὶ πληθυσ. 320,000 κατ.

§. 2. Πόλεις τοῦ Βελγίου.

Οὐδὲν ἄλλο κράτος τῆς Εὐρώπης πλὴν τῆς Σαξονίας εἶναι τοσοῦτον πυκνῶς κατοικημένον καὶ εἰς οὐδὲν ἄλλο κράτος αὐτῆς ἀναλόγως τῆς ἐκτάσεως καὶ τοῦ πληθυσμοῦ ὑπάρχουσι τόσον πολλαὶ πόλεις ἀκμάζουσαι ὕλικῶς καὶ πνευματικῶς ὅσον ἐν τῇ μικρῇ τούτῳ καὶ εὐδαίμονι κράτει, ἐν ᾧ πρωῒμώτατα ἐπὶ τοσοῦτον ἀνεπτύχθη ὁ πολιτισμός. Διότι τὸ $\frac{1}{3}$ τῶν κατοίκων οἰκεῖ ἐν πόλεσι καὶ τὰ $\frac{2}{3}$ ἐν χωρίοις, ὅπερ οὐδαμῶς ἀλλαχού τῆς Εὐρώπης συμβαίνει. Οὕτω δὲ τὸ Βέλγιον ἀριθμεῖ 86 πόλεις καὶ 2450 χωρία. Τῶν δὲ πόλεων 4 μὲν ἔχουσαι ὑπὲρ τὰς 100,000 κατοίκων ἀνήκουσιν εἰς τὴν πρώτην τάξιν, 10 δὲ ἔχουσαι ἀπὸ 50—20,000 ἀνήκουσιν εἰς τὴν τρίτην· δευτέρας δὲ δὲν ὑπάρχουσιν ἀριθμοῦσαι ἀπὸ 100—50,000· αἱ δὲ λοιπαὶ μικρότεραι τῶν 20,000 καταλέγονται εἰς τὴν τετάρτην.

§. 3. Πόλεις Α' τάξεως.

Εἰς τὴν τάξιν ταύτην ἀνήκουσιν αἱ Βρυξέλλαι, ἡ Ἀντβέρπη, ἡ Γάνδη καὶ ἡ Λυττίχη.

1) ΑΙ ΒΡΥΞΕΛΛΑΙ 200,000 κατ. (1).

Ἡ πρωτεύουσα καὶ καθέδρα τοῦ βασιλείου Βρυξέλλαι κειμένη ἐν τῇ μέσῳ αὐτοῦ, ἐν μέρει μὲν ἐπὶ ὑψώματος, ἐν μέρει δὲ ἐπὶ ὠραίας καὶ εὐφορωτάτης πεδιάδος εἶναι νεόδμητος καὶ μία τῶν ὠραιωτάτων πόλεων τῆς Εὐρώπης διαρρέομένη ὑπὸ πολλῶν θραχιόνων τοῦ Σέννου ποταμοῦ καὶ ὑπὸ πολλῶν διωρύγων διατεταταμένη. Ἡ πόλις διαιρεῖται εἰς ἄνω κειμένην ἐπὶ τοῦ ὑψώματος, ἐν ᾗ κατοικοῦσιν οἱ βασιλεῖς, αἱ ἀρχαί, οἱ πλούσιοι καὶ οἱ ξένοι καὶ ὁμιλεῖται ἡ Γαλλικὴ γλῶσσα, καὶ εἰς κάτω πόλιν κειμένην ἐν τῇ πεδιάδι, ἐνθα οἰκοῦσιν οἱ ἔμποροι τεχνῖται καὶ πτωχοὶ καὶ ὁμιλεῖται ἡ Φλανδρικὴ γλῶσσα. Οὕτως δὲ ἡ μὲν ἄνω

(1) μετὰ τῶν πέριξ 380,000 κατοίκων ἔχει.

πόλις φέρει τύπον Γαλλικῆς πόλεως, ἡ δὲ κάτω ἀρχαιοπρεπὴ Γερμανικῆς πόλεως, ἐνθα ὑπάρχουσι τὰ ἐπιστημότερα δημόσια οἰκοδομήματα τῶν Βρυξελλῶν.

Τοῦ Βελγίου ἀκμάζοντος κατὰ τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν, ἡ πρωτεύουσα αὐτοῦ ἔχει πολλὰ καὶ ἀκμαῖα ἐπιστημονικά, ἐκπαιδευτικά καὶ φιλανθρωπικά καθιδρύματα ἥτοι πανεπιστήμιον, βιβλιοθήκας, ἀκαδημίας, ἀστεροσκοπεῖον, περίφημον, βοτανικὸν κήπον, πινακοθήκας, μουσεῖα, θέατρα, γυμνάσια, σχολεῖα, πολλὰς ἐπιστημονικὰς ἐταιρίας, πολυτελῆ καὶ μεγαλοπρεπῆ ἀνάκτορα καὶ μεγάλα βιομηχανικά καὶ ἐμπορικὰ καταστήματα, τὰ ὅποια καθιστῶσι τὰς Βρυξέλλας μίαν τῶν ὡραιωτάτων πρωτευουσῶν τῆς Εὐρώπης. Πλησίον τῶν Βρυξελλῶν κεῖται καὶ τὸ χωρίον Βατερλῶν ἀξιομνημόνευτον διὰ τὴν κατὰ τὸ 1815 γενομένην ἥτταν τοῦ Ναπολέοντος Α΄.

2) Η ΑΝΤΒΕΡΠΗ 150,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου νομοῦ καὶ ἡ πρώτη ἐμπορικὴ πόλις τοῦ βασιλείου Ἀντβέρπη κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ ἐνταῦθα εὐρυνομένου εἰς 2,000 ποδῶν Σχάλδιος πρὸς βορρᾶν τῶν Βρυξελλῶν, εἰς τοσαυτὴν ἀκμὴν ἦν κατὰ τὸν μεσαιῶνα ἐμπορικῶς, ὥστε κατήντησε τὸ ὄνομα αὐτῆς παροιμιῶδες «ὁ κόσμος εἶναι δακτύλιος καὶ ἡ Ἀντβέρπη εἶναι ὁ ἀδάμας αὐτοῦ» καὶ εἶχεν ὑπὲρ τὰς 200,000 κατοίκων. Ἡ πόλις διαπρέπουσα καὶ νῦν ἐμπορικῶς, ἔχει καὶ μεγάλα μεσαιωνικά οἰκοδομήματα, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἐξέχει ὁ μεγαλοπρεπέστατος ναὸς τῆς μητροπόλεως, κεκοσμημένος μετὰ λαμπρῶν καλλιτεχνικῶν εἰκόνων, ἀκαδημίας τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν, μουσεῖα, πινακοθήκας, ζωολογικὸν κήπον περίφημον, χρηματιστήριον τὸ ἀρχαιότατον τῆς Εὐρώπης, πολλὰς μεσαιωνικὰς ἐκκλησίας, ἀκρόπολιν, φρούρια, λιμένα, νεώρια, δεξαμενὰς μεγάλας κατασκευασθείσας ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος Α΄ καὶ ἀκμαῖότατα βιομηχανικά καὶ ἐμπορικὰ καταστήματα.

3) Η ΓΑΝΔΗ 140,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ τῆς ἀνατολικῆς Φλανδρίας καὶ τρίτη τοῦ βασιλείου πόλις κατὰ τὸν πληθυσμὸν Γάνδη κειμένη ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Σχάλδιος καὶ τοῦ Λυὸς ποταμοῦ, διαρρέε-
ται ὑπὸ πολλῶν πλωτῶν διωρύγων καὶ διαιρεῖται ὑπ' αὐτῶν εἰς
26 νήσους, διὰ 300 γεφυρῶν συνδεομένης. Ἡ πόλις αὕτη ἔχου-
σα περίμετρον 4 ὥρων, εἶναι ἡ εὐρυτέρα πόλις τοῦ Βελγίου καὶ
κατὰ τὸν μεσαιῶνα τοσοῦτον πληθυσμὸν εἶχεν ὥστε ἡ πολυπλη-
θεστέρα τῆς Εὐρώπης καὶ μόνη ἐτόλμησε νὰ πολεμήσῃ καὶ ἀντι-
στῇ κατὰ τῆς Γαλλίας παρατάξασα 80,000 ἀνδρῶν. Κατὰ δὲ
τοὺς νεωτέρους χρόνους ἡ ἀκμὴ αὐτῆς ἤρξατο ἀπὸ τῶν ἀρχῶν
τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος, ἐντὸς τῆς ὁποίας μέγιστα καὶ
πλεῖστα βιομηχανικὰ καταστήματα καὶ ἐργοστάσια ἰδρύθησαν,
διὰ τῶν ὁποίων εἰς μεγίστην ἀκμὴν διατελεῖ τὸ ἐμπόριον ἐν αὐ-
τῇ. Οὐχ ἥττον δὲ ἡ Γάνδη ἀκμάζει καὶ κατὰ τὴν πνευματικὴν
ἀνάπτυξιν· διότι ἔχει πανεπιστήμιον ἀκμαῖον, βιβλιοθήκην πλου-
σίαν, βοτανικὸν κῆπον ἔξοχον δεύτερον μετὰ τὸν τῶν Παρισίων,
μουσεῖα, ἀκαδημία, 40 ἐκκλησίας καὶ ἐμπορικὰ καταστήματα.

4) Η ΛΥΤΤΙΧΗ 120,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου νομοῦ Λυττίχη κειμένη ἐπὶ τῆς
ἐκβολῆς τοῦ Οὐρθοῦ εἰς τὸν Μόσαν ποταμὸν ἐν λαμπροτάτῳ λε-
κανοπεδίῳ μεταξὺ δύο ὀρέων, ἐπὶ τοῦ ἐτέρου τῶν ὁποίων κεῖται
ἡ ἀκρόπολις, εἶναι βιομηχανικωτάτη πόλις, διαιρουμένη ὑπὸ τοῦ
Μόσα εἰς δύο τμήματα ἥτοι εἰς ἄνω ἢ παλαιὰν πόλιν καὶ εἰς
κάτω ἢ νέαν πόλιν καὶ ἔχουσα ὁδοὺς στενάς καὶ σκοτεινάς καὶ
οἰκίας μαύρας ὑπὸ τοῦ καπνοῦ τῶν βιομηχανικῶν καταστημά-
των. Ἡ Λυττίχη ἔξωθεν παρέχει λαμπρὰν καὶ ζωγραφικὴν θέαν
διὰ τῆς φυσικῆς θέσεως καὶ τῶν πολυαριθμῶν φρουρίων καὶ κατὰ
τοῦτο διακρίνεται πασῶν τῶν πόλεων τοῦ Βελγίου. Πρὸς τούτοις
δὲ εἶναι ἐπίσημος διὰ τὸ μέγα πανεπιστήμιον, τὰς ἀκαδημίας,
τὰ μουσεῖα, τὸν βοτανικὸν κῆπον, τὰς ἐπιστημονικὰς ἐταιρίας

καὶ διὰ τὰ πολυάριθμα καὶ μεγάλα βιομηχανικά καταστήματα ἤτοι σιδηρουργεῖα, πυροβολοχυτήρια, ὅπλοποιεῖα καὶ μηχανοποιεῖα.

§. 4. Πόλεις II'. τάξεως.

Ἐν ἐλλείψει πόλεων δευτέρας τάξεως ἔχουσιν ἀπὸ 100—50, 000 κατοίκων ἐπισυνάπτονται αἱ τῆς ἐπομένης τρίτης τάξεως πόλεις.

1) Ἡ Βρύγη (50,000) πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ τῆς δυτικῆς Φλανδρίας κειμένη ἐν λαμπροτάτῃ πεδιάδι ἐπὶ τῆς διώρυγος τῆς Ὀστένδης καὶ ἀπέχουσα δύο ὥρας ἀπὸ τῆς θαλάσσης, ἐπὶ τοσοῦτον ἤκμασεν ἐμπορικῶς καὶ βιομηχανικῶς κατὰ τὸν ιγ' καὶ ιδ' αἰῶνα ὥστε εἶχε 200,000 κατοίκων. Μετὰ δὲ τὸν ιε' αἰῶνα ἤρξατο νὰ παρακμάζῃ ὅτε ἡ Ἀντβέρπη ἀνέκοψε τὴν ἀκμὴν αὐτῆς, φημίζεται δὲ διὰ τὴν καλλονὴν καὶ ὠραιότητα τῶν γυναικῶν.

2) Αἱ Μαλίναι (40,000) κειμένη ἐν τῷ νομῷ τῆς Ἀντβέρπης ἐπὶ τοῦ Δύλου ποταμοῦ μεταξὺ τῆς Ἀντβέρπης καὶ τῶν Βρυξελλῶν, εἶναι ὠραία βιομηχανικὴ πόλις, ἀποτελοῦσα τὸ κέντρον τῶν Βελγικῶν σιδηροδρόμων καὶ ἐπίσημος ὡς ἔδρα τοῦ πρώτου ἀρχιεπισκόπου τοῦ Βελγίου.

3) Ἡ Λουβαίνη (40,000) κειμένη ἐν τῷ νομῷ τῆς μεσημβρινῆς Βραβάντης ἐπὶ τοῦ Δύλου ποταμοῦ καὶ ἐπὶ διώρυγος, διὰ τῆς ὁποίας συνδέεται μετὰ τῶν Μαλινῶν καὶ τοῦ Σκάλδιος, εἶναι βιομήχανος πόλις καὶ ἐπίσημος διὰ τὸ πανεπιστήμιον αὐτῆς, ἥτις ἄλλοτε ἤκμαζε καὶ εἶχε τριπλασίους κατοίκους.

4) Ἡ Βερδιέρση (40,000) δευτερεύουσα πόλις ἐν τῷ νομῷ τῆς Αὐττίχης κειμένη ἐν μέρει μὲν ἐν κοιλάδι, ἐν μέρει δὲ ἐν τῇ ὑπορείᾳ τοῦ Βήνου ὄρους, εἶναι λίαν βιομηχανικὴ πόλις ἔχουσα μεγάλα ἐργοστάσια μαλλίνων ὑφασμάτων.

5) Ἡ Τουρναῖα (35,000) κειμένη ἐν τῷ νομῷ τῆς Ἐννεγαυῖας ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὀχθῶν τοῦ Σκάλδιος ποταμοῦ, εἶναι ὀχυρὰ καὶ βιομήχανος πόλις ἔχουσα ἀκρόπολιν, πολλὰ βιομηχανικά καταστήματα, ἐργοστάσια ταπήτων καὶ καλὰ ἐκπαιδευτήρια.

6) Ἡ Κουρτραῦτα (30,000) κειμένη ἐν τῷ νομῷ τῆς δυτικῆς Φλανδρίας ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὀχθῶν τοῦ Λυὸς παραποτάμου τοῦ Σκάλδιδος, εἶναι ὠραία ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανὸς πόλις ἐπίσημος διὰ τὴν καλλιέργειαν τοῦ λίνου καὶ διὰ τὴν κατασκευὴν λαμπρῶν λινῶν ὕφασμάτων καὶ τριχάπτων.

7) Ἡ Σεραίγγη (30,000) κειμένη πρὸς βορρᾶν τῆς Λυττίχης ἐν τερπνῇ θέσει ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ Μόσα ποταμοῦ, εἶναι ἐπίσημος διὰ τὰ μεταλλεῖα τῶν ἀνθράκων, τὰ σιδηρουργεῖα καὶ τὰ ἐργοστάσια τῶν μηχανῶν.

8) Ἡ Μόνση (ἢ Βέργη 25,000) πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ τῆς Ἑννεγαυῖας κειμένη ἐπὶ διωρύγων εἶναι ὀχυρά, βιομηχανὸς καὶ ἐμπορικὴ πόλις.

9) Ὁ Ἅγιος Νικόλαος (25,000) δευτερεύουσα πόλις ἐν τῷ νομῷ τῆς ἀνατολικῆς Φλανδρίας.

10) Ἡ Ὀστένδη (20,000) δευτέρα παραλία πόλις τοῦ Βελγίου λίαν ὀχυρά ἔχουσα θαλάσσιον ἐμπόριον καὶ λουτρά ἐπίσημα χρησιμεύουσα πρὸς μετάβασιν εἰς τὴν Ἀγγλίαν.

§. 5. Κλίμα, ἔδαφος καὶ προϊόντα.

Τὸ μὲν κλίμα τοῦ Βελγίου, κειμένου ἐν τῇ βορειοστάτῃ γωνίᾳ τῶν κεντρικῶν τῆς Εὐρώπης κρατῶν, εἶναι μᾶλλον συγκερασμένον ἢ ψυχρὸν καὶ ὑγρὸν ἐν τῇ παραλίᾳ, νεφελῶδες καὶ νοσῶδες ἐν μέρει. Τὸ δὲ ἔδαφος αὐτοῦ οὐχὶ λίαν καρποφόρον, ἀλλὰ καλῶς καλλιεργημένον· διότι περιέχει πολλὰ ἔλη ἀνεπιτήδεια εἰς τὴν γεωργίαν καὶ ἐπειδὴ μέρη τῆς παραλίας εἶναι χαμηλότερα τῆς θαλάσσης, ὥς ἐν Ὀλλανδίᾳ, διὰ μεγάλων προχωμάτων εἶναι ἐξησφαλισμένα ἐκ τῆς θαλάσσης καὶ καλλιεργημένα· ἡ δὲ κτηνοτροφία εἶναι λίαν ἀκμαία καὶ ἡ ἀλιεῖα ἐν τῇ παραλίᾳ μετὰ πολλῆς ἐπιτυχίας ἐπιδιώκεται. Καὶ προϊόντα παρέχει πολλὰ καὶ διάφορα ἥτοι δημητριακοὺς καρπούς, λίνον, καπνόν, ρίζαριον, μέταλλα σιδήρου καὶ κασιτέρου, γαιάνθρακας, μάρμαρα καὶ ἰδίως ἀκμάζει ἡ κηπουρικὴ καὶ ἀνθοκομία.

§. 6. Βιομηχανία, ἐμπόριον καὶ συγκοινωνία.

Τὴν ἔλλειψιν τῶν ἐκ τῆς γεωργίας καὶ κτηνοτροφίας ὠφελειῶν ἀναπληροῦ ἡ μεγάλη ἀνάπτυξις καὶ πρόοδος τῆς βιομηχανίας, διὰ τῆς ὁποίας τὸ Βέλγιον κατατάσσεται μεταξὺ τῶν βιομηχανικωτάτων κρατῶν τῆς Εὐρώπης. Τὸ δὲ ἐμπόριον διὰ τῶν μεγάλων τῆς βιομηχανίας προϊόντων εἶναι μέγα καὶ παγκόσμιον θαυμασίως ἐνεργούμενον διὰ θαλάσσης, διὰ τῶν πλωτῶν ποταμῶν, διὰ τῶν πολυαρίθμων διωρύγων, τῶν πυκνῶν σιδηροδρόμων ἐχόντων ἑκτασιν 8,200 χιλομέτρων καὶ διὰ τῶν τηλεγραφικῶν γραμμῶν 4,400 ἑκτασιν ἐχόντων. Καὶ ἡ μὲν εἰσαγωγή ἀναβαίνει εἰς 1,800 ἑκατομ. φράγκων, ἡ δὲ ἐξαγωγή εἰς 1,600 ἑκατομ. περίπου.

§. 7. Πρόσοδος, δαπάνη, στρατιωτικὴ καὶ ναυτικὴ δύναμις.

Ἡ μὲν πρόσοδος ἀνέρχεται εἰς 205,000,000 φράγκων, ἡ δὲ δαπάνη εἰς 204,000,000 καὶ τὸ δημόσιον χρέος εἰς 760,000,000 φράγκων. Ὁ δὲ στρατὸς τῆς ξηρᾶς ἐν καιρῷ εἰρήνης μὲν συνίσταται ἐκ 50,000 ἀνδρῶν, ἐν καιρῷ δὲ πολέμου διπλασιάζεται. Πολεμικὸν στόλον δὲν ἔχει τὸ Βέλγιον, νῦν προτιθέμενον νὰ συγκροτήσῃ τοιοῦτον.

§. 8. Κἄτοιχοι, θρησκεία, γλῶσσα καὶ πολίτευμα.

Τῶν κατοίκων τοῦ Βελγίου τὰ μὲν $\frac{5}{8}$ εἶναι Γερμανικῆς καταγωγῆς Φλάνδροι, τὰ δὲ $\frac{3}{8}$ αὐτῶν εἶναι Ῥωμανικῆς καταγωγῆς Γάλλοι ἢ Βαλλόνοι λαλοῦντες τὴν Γαλλικὴν γλῶσσαν, ἥτις εἶναι καὶ ἐπίσημος γλῶσσα. Κατὰ δὲ τὴν θρησκείαν εἶναι πάντες, πλὴν 3,000 Ἰουδαίων, Χριστιανοὶ Καθολικοί, ἐξαιρουμένων 15,000 Διαμαρτυρομένων· οἱ μὲν πλείους τῶν κατοίκων λαλοῦσι τὴν Γερμανικὴν γλῶσσαν, τὰ δὲ $\frac{3}{8}$ αὐτῶν τὴν Γαλλικὴν. Καὶ τὸ πολίτευμα αὐτῶν εἶναι συνταγματικὸν μετὰ δύο Βουλῶν, ὧν ἡ

πρὸν Γερουσία συνίσταται ἐκ 58, ἡ δὲ Βουλὴ ἐξ 116 μελῶν· βασιλεὺς δὲ αὐτοῦ Λεοπόλδος ὁ Β' γεννηθεὶς τῷ 1835.

§. 9. Ἑκπαίδευσις καὶ διανοητικὴ ἀνάπτυξις.

Ἐν Βελγίῳ ἡ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις πρότερον μὲν ἦν παρημελημένη καὶ τὸ ἥμισυ τῶν κατοίκων ἔμενον ἀναλφάβητον, κατὰ τοὺς τελευταίους ὅμως χρόνους μεγάλαι κατεβλήθησαν προσπάθειαι πρὸς διάδοσιν καὶ βελτίωσιν αὐτῆς. Κατὰ δὲ τὴν τελευταίαν ἀπογραφὴν ὑπολογίζονται 8,300 δημοτικὰ σχολεῖα μετὰ 70,000 μαθητῶν καὶ 800 βιομηχανικά. Διὰ δὲ τὴν μέσσην ἐκπαίδευσιν ὑπάρχουσιν 120 γυμνάσια καὶ σχολεῖα. Καὶ διὰ τὴν ἀνωτάτην ἐκπαίδευσιν 4 πανεπιστήμια, πολλαὶ ἀκαδημαῖαι καὶ πολλαὶ ἐπιστημονικαὶ ἐταιρίαι ἐργαζόμεναι εἰς προαγωγὴν τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν.

ΠΙΝΑΞ

**Τῶν ἐπισημοτέρων πόλεων τῆς Ὑλλανδίας
κατὰ τὸν πληθυσμόν.**

ΑΜΣΤΕΛΟΔΑΜΟΝ	300,000	κ.	Μαιστρίχτη	30,000	κ.
Ῥοττερδάμη	140,000	»	Λεουβάρδη	30,000	»
Χάγη	100,000	»	Ἑρτσογεμβούσχη	25,000	»
Οὐτρέχτη	70,000	»	Τιλβούργη	25,000	»
Λεῦδη	50,000	»	Δέλφτη	25,000	»
Γρονίγγη	45,000	»	Δορβρέχτη	25,000	»
Ἀρλέμη	40,000	»	Νιγβέγη	25,000	»
Ἀναίμη	40,000	»	Σβόλλη	22,000	»

ΠΙΝΑΞ

**Τῶν μεγαλητέρων τοῦ Βελγίου πόλεων κατὰ
τὸν πληθυσμόν.**

ΒΡΥΞΕΛΛΑΙ(1)	380,000	κατ.	Βερβιέρση	40,000	κατ.
Ἀντβέρπη	150,000	»	Τουρναῦτα	35,000	»
Γάνδη	140,000	»	Κουρτραῦτα	30,000	»
Λυττίχη	120,000	»	Σεραίγγη	30,000	»
Βρύγη	50,000	»	Μόνση	25,000	»
Μαλίναι	40,000	»	Ἁγ. Νικόλαος	25,000	»
Λουβαίνη	40,000	»	Ὁστένδη	20,000	»

(1) Μετὰ τῶν περιχώρων.

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ.

ΒΟΡΕΙΑ ΚΡΑΤΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ ΚΑΙ ΙΡΛΑΝΔΙΑΣ.

Ἔκτασις 5,720 □, κάτοικοι 34,000, 000. (1).

Ἔκτασις 388,830 □, κάτοικοι 250,000, 000, (2).

Ἱστορικὴ ἔποψις.

Ἡ Βρετανία μετὰ πολυχρονίους ἀγῶνας καὶ πολέμους, ἀρξάμενους ἀπὸ τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος, καθ' οὓς ἔν τινι ἀποστασίᾳ τῶν Βρετανῶν 70,000 Ῥωμαίων ἐφονεύθησαν, κατακτηθεῖσα ὑπ' αὐτῶν, περὶ τὰ μέσα τῆς Ε' ἑκατονταετηρίδος περιέπεσεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἀγγλο-Σαξόνων, Γερμανικῆς φυλῆς, ὡς βοηθῶν προσκληθέντων ὑπὸ τῶν Βρετανῶν κατὰ τῶν βαρβάρων Καληδονίων. Οἱ Ἀγγλο-Σάξονες καταλαβόντες τὴν χώραν ἐξήλασαν τοὺς Βρετανοὺς εἰς τὴν Γαλλικὴν Βρετανίαν καὶ ἐσχημάτισαν 7 βασιλεια, ἅπερ συνηνώθησαν εἰς ἓν τῷ 800, τὸ ὅποσον ἐκλήθη Ἀγγλία. Βραδύτερον δὲ τῷ μὲν 1066 ἐπὶ Γουλιέλμῳ τοῦ Κατακτητοῦ ἡ Βρετανία κατεκτήθη ὑπὸ τῶν Νορμανδῶν τῆς Γαλλίας, τῷ δὲ 1171 ἐκυριεύθη καὶ ἡ Ἰρλανδία καὶ τῷ 1283 ἠνώθη ἡ Οὐαλία μετὰ τῆς Ἀγγλίας. Τῷ δὲ 1603 συνηνώθη καὶ ἡ Σκωτία μετὰ τῆς Ἀγγλίας ἐπὶ τοῦ βασιλέως Ἰακώβου τοῦ Στουάρ-

(1) Ἄνευ τῶν κατακτήσεων καὶ ἀποικιῶν.

(2) Μετὰ τῶν κατακτήσεων καὶ ἀποικιῶν.

του καὶ τῆς Ἑλισάβετ, ἐπὶ τῆς μακρᾶς βασιλείας τῶν ὁποίων (1558—1602) ἰδρῦθη ἡ θαλασσοκρατία τῆς Ἀγγλίας καὶ διὰ ταύτης ἤρξατο ἡ κοσμοκρατία εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς γῆς. Καὶ οἱ μὲν Σκῶτοι, συνενωθέντες μετὰ τῶν Ἀγγλῶν, ἔλαβον τὰ αὐτὰ δικαιώματα τῷ 1707, οἱ δὲ Ἱρλανδοὶ τῷ 1800 καὶ οὕτω συνέστη ἐκ τῶν τριῶν τμημάτων καὶ βασιλείων τὸ ἡνωμένον βασίλειον τῆς Μεγάλης Βρετανίας καὶ Ἱρλανδίας.

§. 1. Ὅρια καὶ θέσις.

Ἡ Μεγάλη Βρετανία καὶ Ἱρλανδία μετὰ τῶν λοιπῶν παρακειμένων νήσων κειμένη ἐν τῇ ΒΔ γωνίᾳ τῆς Εὐρώπης ὀρίζεται πρὸς Α. μὲν καὶ πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ, διὰ τοῦ ὁποίου χωρίζεται ἀπὸ τῆς Ἀμερικῆς, πρὸς Α. δὲ ὑπὸ τῆς Γερμανικῆς θαλάσσης, διὰ τῆς ὁποίας χωρίζεται ἀπὸ τῆς Γερμανίας καὶ Δανίας καὶ πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Βρετανικοῦ πελάγους (θαλάσσης τῆς Μάγχης), διὰ τοῦ ὁποίου χωρίζεται ἀπὸ τῆς Γαλλίας. Ἡ τοιαύτη δὲ μεμονωμένη θέσις τοῦ μεγίστου τούτου νησιωτικοῦ συμπλέγματος ἐν τῇ Εὐρώπῃ εὐνουστάτη οὔσα εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ναυτικῆς δυνάμεως, συνετέλεσε κατὰ μέγα μέρος εἰς τὴν συγκρότησιν καὶ προαγωγὴν τοῦ κολοσσιαίου κράτους τῆς Μεγάλης Βρετανίας καὶ Ἱρλανδίας εἰς πᾶσαν τὴν οἰκουμένην.

§. 2. Ὠκεανός, θάλασσα, πέλαγος, κόλποι, πορθμοὶ καὶ λιμένες.

Κατὰ τὰ ἀνωτέρω ὁ Ἀτλαντικὸς ὠκεανός, ἡ Γερμανικὴ θάλασσα καὶ τὸ Βρετανικὸν πέλαγος περιβάλλουσι πανταχόθεν τὸ μέγα νησιωτικὸν σύμπλεγμα, ἡ δὲ Ἱρλανδικὴ θάλασσα χωρίζει τὴν Ἀγγλίαν ἀπὸ τῆς Ἱρλανδίας καὶ ἐξ αὐτῶν σχηματίζονται πολλοὶ κόλποι, ἐπισημότεροι τῶν ὁποίων εἶναι οἱ ἀκόλουθοι.

α') Ἐν τῇ ἀνατολικῇ πλευρᾷ τῆς Μεγ. Βρετανίας.

1 Ὁ τοῦ Ταμέσεως κόλπος ἐν τῇ ΝΑ. γωνίᾳ τῆς Ἀγγλίας.

2) Ὁ πρὸς βορρᾶν τούτου ἐν τῇ αὐτῇ παραλίᾳ.

3) Ὁ Φόρθης κόλπος πρὸς βορρᾶν τοῦ προηγουμένου παρὰ τὸ Ἑδιμβούργον.

4) Ὁ Μουράυς ἐν τῇ ΒΑ παραλία τῆς Σκωτίας.

ε') Ἐν τῇ δυτικῇ πλευρᾷ τῆς Μεγάλης Βρετανίας.

5) Ὁ τῆς Βριστόλης ἐν τῇ ΜΑ πλευρᾷ τῆς Ἀγγλίας παρὰ τῇ Βριστόλῃ.

6) Ὁ Καρδιγάνης βορειότερον τοῦ προηγουμένου ἀνοικτὸς κόλπος.

7) Ὁ τῆς Λιθερπούλης πρὸς βορρᾶν τοῦ προηγουμένου παρὰ τῇ ὁμωνύμῳ πόλει.

8) Ὁ Σολθάϋς βορειότερον τοῦ προηγουμένου μετὰ τῇ Ἀγγλίας καὶ Σκωτίας.

9) Ὁ Κλύδης πρὸς βορρᾶν τοῦ προηγουμένου καὶ ἄλλοι μικρότεροι βορειότερα.

γ') Ἐν τῇ δυτικῇ πλευρᾷ τῆς Ἰρλανδίας.

10) Ὁ Σχάνων ἐν τῇ ΝΔ πλευρᾷ τῆς Ἰρλανδίας.

11) Ὁ Γαλλάϋς βορειότερον τοῦ προηγουμένου.

12) Καὶ ὁ Δονεγάλης ἐν τῇ ΒΔ πλευρᾷ τῆς Ἰρλανδίας.

Πορθμοὶ δὲ ἐπίσημοι εἶναι οἱ ἀκόλουθοι·

1) Ὁ Δοβέριος ἢ Καλαίσιος πορθμὸς μετὰ τῇ Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας.

2) Ὁ τοῦ Ἀγίου Γεωργίου μετὰ τῇ Ἀγγλίας καὶ Ἰρλανδίας.

3) Καὶ ὁ βόρειος πορθμὸς μετὰ τῇ Σκωτίας καὶ Ἰρλανδίας.

Καὶ λιμένας ἐν τοῖς κόλποις σχηματιζομένους φυσικοὺς τε καὶ τεχνητοὺς ἐμπορικοὺς 500 περίπου ἔχει ἡ Μεγάλη Βρετανία, δι' ὧν ἐνεργεῖται τὸ κολοσσιαῖον καὶ μέγιστον ἐμπόριον τοῦ Βρετανικοῦ κράτους.

§. 3. Ὄνόματα καὶ φυσικὴ διέπλασις.

Ἡ μὲν μεγαλητέρα τῶν νήσων, ἐν ᾗ περιέχονται ἡ Οὐαλία, ἡ Ἀγγλία καὶ ἡ Σκωτία ἐκαλεῖτο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Βρετανία, Βρε-

τανική (νήσος) καὶ Ἀλβιον ἢ Ἀλβίων (1). ἡ δὲ μικροτέρα Ἰρλανδία ὠνομάζετο Ἰερνίς καὶ Ἰέρνη· ἀμφότεραι δὲ μετὰ τῶν παρακειμένων ὠνομάζοντο Βρετανικαὶ νῆσοι. Οἱ δὲ νεώτεροι Μεγάλην μὲν Βρετανίαν καλοῦσιν ἰδίως τὴν μεγαλητέραν τῶν δύο νήσων, Μεγάλην δὲ Βρετανίαν καὶ Ἰρλανδίαν γενικῶς ὠνομάζουσιν ὅλον τὸ μέγα καὶ ἀπέραντον Βρετανικὸν κράτος. Κατὰ δὲ τὴν ποικιλίαν τῆς φυσικῆς διαπλάσεως ὁμοιάζει ἡ Μεγάλη Βρετανία πρὸς τὴν ἑλληνικὴν χερσόνησον· διότι καὶ αὕτη, ὡς ἐκείνη, ἔχει μεγάλην παραλίαν ἑκτασιν καὶ ἀνάπτυξιν, πολλοὺς κόλπους εἰσδύοντας εἰς τὴν ξηράν, πολλὰς ἐξεχούσας χερσονήσους, στενώματα ἰσθμῶν καὶ συμπλέγματα νήσων παρακείμενα. Τινὲς δὲ παραβάλλουσι τὴν Μεγάλην Βρετανίαν καὶ πρὸς τὴν Ἰαπωνίαν τῆς Ἀσίας.

§. 4. Νῆσοι καὶ χερσόνησοι.

Τῶν πολυαρίθμων νήσων, αἵτινες κατὰ συμπλέγματα κεῖνται περὶ τὰς δύο μεγάλας ἐπισημότεραι εἶναι αἱ ἑξῆς·

1) Ἡ Ἀγγλεσὴ (50,000) κειμένη ἐν τῇ ΒΑ. ἄκρᾳ τῆς Οὐαλίας καὶ διὰ στενοῦ πορθμοῦ χωριζομένη ἀπὸ τῆς ξηρᾶς συνδέεται διὰ μεγίστου σιδηροδρόμου διερχομένου ἐπὶ τῆς γεφύρας τῆς Βρετανίας.

2) Ἡ Μάνη (55,000 κατ.) κειμένη πρὸς Α. τῆς Ἰρλανδικῆς θαλάσσης.

3) Αἱ Νορμανδικαὶ νῆσοι (90,000) κείμεναι μεταξὺ τῆς Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας.

4) Αἱ Ἑβρίδες νῆσοι (70,000) 300 τὸν ἀριθμὸν κείμεναι ΒΑ. τῆς Σκωτίας.

5) Αἱ Ὅρακάδες 77 τὸν ἀριθμὸν καὶ μόνον 29 αὐτῶν ὀλίγον κατωφημέναι πρὸς βορρᾶν τῆς Σκωτίας.

6) Αἱ Σχετλανδικαὶ 117 τὸν ἀριθμὸν καὶ μόνον 40 τατωκη-

(1) Τὸ μὲν ὄνομα τοῦτο οἱ μὲν ἐξ Ἀλβίωνος υἱοῦ τοῦ Ποσειδῶνος, οἱ δὲ ἐκ τῶν λευκῶν πετρῶν τῆς παραλίας ἐτυμολογοῦσιν.

μέναι καὶ ἔχουσαι 30,000 κατοίκων βορειότερον τῶν προηγουμένων.

Ἡ Οὐϊκτίς πρὸς Ν. τῆς Ἀγγλίας καὶ ἡ Ὠριγνή εἰς τὰ παράλια τῆς Γαλλίας.

Χερσονήσους δὲ 9 ἔχει ἡ Μεγάλη Βρετανία, 2 ἐν τῇ νοτίῳ πλευρᾷ, 3 ἐν τῇ ἀνατολικῇ καὶ 4 ἐν τῇ δυτικῇ πλευρᾷ.

§. 5. Ὅρη, ἀκρωτήρια καὶ πεδιάδες.

Τὰ ὄρη τῆς Μεγάλης Βρετανίας κατέχουσι μόλις τὰ $\frac{2}{5}$ τῆς ἐπιφανείας ἐν Ἀγγλίᾳ, τὰ $\frac{5}{6}$ ἐν Σκωτίᾳ καὶ $\frac{1}{3}$ ἐν Ἰρλανδίᾳ, τὰ ὅποια δὲν εἶναι πολὺ ὑψηλὰ ἔχοντα ὕψος 4,000' ποδῶν· τούτων δὲ ἐπισημότερα εἶναι τὰ ἑξῆς·

1) Τὰ ὄρη τῆς ΝΑ. χερσονήσου Κορνθάλλης ἔχοντα ὕψος 2000' ποδῶν.

2) Τὰ πρὸς βορρᾶν τούτων ὄρη τῆς Οὐαλίας, ὑψηλότερον τῶν ὁποίων εἶναι τὸ τρικόρυφον Σνόβδον ἔχον ὕψος 3500' ποδῶν ἀπέναντι τῆς νήσου Ἀγγλεσέης.

3) Τὰ ὄρη τῆς βορείου Ἀγγλίας ἔχοντα ὕψος 3,000 ποδῶν.

4) Τὰ ὄρη τῆς Σκωτίας ἔχοντα ὕψος 2,500' ποδῶν, τῶν ὁποίων ὑψηλότερα εἶναι τὰ Γραμβιανὰ ὄρη ἔχοντα ὕψος 5,000' ποδῶν.

5) Τὰ ὄρη τῆς Ἰρλανδίας ἔχοντα ὕψος 4,500' ποδῶν.

Τῶν δὲ ἀκρωτηρίων ἐπισημότερα εἶναι·

1) Τὸ Ἀνδσενδρον ἀποτελοῦν τὴν νοτιοδυτικωτάτην ἄκραν τῆς Ἀγγλίας.

2) Τὸ Λιζάρδον πρὸς ἀνατολὰς τοῦ προηγουμένου.

3) Τὸ Καρνέλιον ἐν τῇ ΒΑ. ἄκρᾳ τῆς Οὐαλίας.

4) Τὸ Πῖνον ἐν τῇ ΝΑ. ἄκρᾳ τῆς Σκωτίας.

5) Τὸ Οὐραθον ἐν τῇ ΒΑ. ἄκρᾳ τῆς Σκωτίας.

6) Τὸ Κλέαρον ἐν τῇ νοτίῳ πλευρᾷ τῆς Ἰρλανδίας.

Πεδιάδας δὲ πολλὰς καὶ εὐφορωτάτας ἔχει ἡ Μεγάλη Βρετανία καὶ Ἰρλανδία ἐν ταῖς ἀνατολικαῖς πλευραῖς· ὁρεῖνὰ δὲ εἶναι τὰ δυτικὰ μέρη ἀμφοτέρων.

§. 6. Ποταμοί, διώρυχες καὶ λίμναι.

Ἡ Μεγάλη Βρετανία ἔχει πολλοὺς ποταμούς, οἵτινες ἕνεκα τοῦ ὑγροῦ κλίματος ἔχουσιν ἄφθονα ὕδατα καὶ ἐν ταῖς ἐκβολαῖς αὐτῶν εὐρυνόμενοι σχηματίζουσι κόλπους· τούτων δὲ ἐπισημότεροι εἶναι οἱ ἑξῆς·

1) Ὁ Τάμεσις πηγάζων ἐν ταῖς ὑπωρεῖαις τῶν Ἀγγλικῶν ὀρέων ἐκ δύο πηγῶν καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ Ἰσις ὀνομαζόμενος, διατρέχει 30 μιλίων δρόμον καὶ μέχρι μὲν τοῦ Λονδίνου στενὸς ὧν εὐρύνεται ἀκολουθῶς μέχρι 1,800' ποδῶν καὶ διερχόμενος τὸ Λονδίνον ἐκβάλλει εἰς τὸν ὁμώνυμον κόλπον Τάμεσιν καὶ εἶναι ὁ περιφημότερος τῶν ποταμῶν τοῦ κόσμου ὑπὸ τὴν σπουδαιότητα τοῦ ἐμπορίου, ἐφ' ᾧ δικαίως καλεῖται καὶ βασιλεὺς τῶν ποταμῶν.

2) Ὁ Σαβέρνυς πηγάζων ἐκ τινος λίμνης κειμένης ἐν μέσῳ τῆς Οὐαλίας καὶ διατρέχων 46 μιλίων δρόμον εὐρύνεται εἰς τὸ τέλος καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν κόλπον τῆς Βριστόλης· οὗτος εἶναι ὁ δεύτερος μετὰ τὸν Τάμεσιν κατὰ τὴν σπουδαιότητα καὶ πρῶτος κατὰ τὸ μῆκος τῆς πορείας· ἀμφότεροι δὲ συνδέονται διὰ πολλῶν διωρύχων.

3) Ὁ Μέρσεϋς πηγάζων ἐκ τῶν ὀρέων τῆς Ἀγγλίας ἐκβάλλει εἰς τὴν Ἱρλανδικὴν θάλασσαν.

4) Ὁ Οὔσος πηγάζων ἐκ τῶν ὀρέων τῆς βορείου Ἀγγλίας ἐκβάλλει εἰς τὴν Γερμανικὴν θάλασσαν.

5) Ὁ Οὔμβερος πηγάζων ἐκ τῶν ὀρέων τῆς Οὐαλίας καὶ ἐκ πολλῶν ἄλλων ποταμῶν σχηματιζόμενος ἐκβάλλει εἰς τὴν Γερμανικὴν θάλασσαν.

6) Ὁ Κλύδης πηγάζων ἐκ τῶν ὀρέων τῆς Σκωτίας ἐκβάλλει εἰς τὸν βόρειον πορθμὸν ἐν τῷ ὁμωνύμῳ κόλπῳ.

7) Ὁ Σχάνων ἐπισημότερος ποταμὸς τῆς Ἱρλανδίας πηγάζων ἐκ τῆς λίμνης Ἀλλένης καὶ διερχόμενος δύο μικρὰς λίμνας ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν.

Μεταξὺ δὲ τῶν ποταμῶν τούτων ὑπάρχουσιν 100 περίπου διώρυχες πρὸς εὐκολίαν τῆς συγκοινωνίας καὶ τοῦ ἐμπορίου, ἐπιση-

μότεραι τῶν ὁποίων εἶναι ἡ μεγάλη λεγομένη διώρυξ, ἡ τῆς Λι-
βερπούλης, ἡ τῆς Ὁξφόρδης, ἡ τοῦ Ταμέσεως παρὰ τῷ Λονδίῳ,
ἡ τῆς Μαγχεστέρας, ἡ τῆς Βιρμιγγάμης καὶ ἡ μεταξὺ τοῦ Σαβέρ-
νου καὶ Ταμέσεως.

Καὶ λίμνας ἔχει πολλὰς ἡ Μεγάλη Βρετανία καὶ Ἰρλανδία, ἐ-
πισημότεραι τῶν ὁποίων εἶναι ἡ Τά, ἡ Λομώνδη, ἡ Αἰκατερίνη,
ἡ Νέσση, ἡ Λόχυς ἐν τῇ Μ. Βρετανίᾳ, ἡ Νεάγη καὶ ἡ Κιλλάρνεϋς
ἐν τῇ Ἰρλανδίᾳ.

β') Πολιτικὴ κατάστασις.

§. 1. Πολιτικὴ διαίρεσις.

Τὸ ἡνωμένον βασιλεῖον τῆς Μεγάλης Βρετανίας καὶ Ἰρλανδίας
πολιτικῶς διαιρεῖται εἰς 117 Κομητείας, τῶν ὁποίων ἡ μὲν Ἀγ-
γλία περιλαμβάνει 40, ἡ δὲ Οὐαλία 12, ἡ Σκωτία 33 καὶ ἡ Ἰρ-
λανδία 32. Ἰδίως δὲ ἡ μὲν Ἀγγλία μετὰ τῆς Οὐαλίας διαιρεῖται
εἰς 5 μεγάλα τμήματα, ἡ δὲ Σκωτία εἰς 3 τμήματα καὶ ἡ Ἰρ-
λανδία ὡσαύτως εἰς 3 τμήματα. Ταῦτα δὲ εἶναι τὰ ἀκόλουθα.

α) Ἀγγλία καὶ Οὐαλία ἔχουσαι ἔκτ. 2750 □, κατ. 25 ἑκατ.

1) Ἡ μεσημβρινὴ Ἀγγλία καὶ Οὐαλία περιλαμβάνουσα 10 κο-
μητείας.

2) Ἡ ἀνατολικὴ Ἀγγλία περιλαμβάνουσα 6 Κομητείας.

3) Ἡ κεντρικὴ Ἀγγλία περιλαμβάνουσα 18 Κομητείας.

4) Ἡ Οὐαλία περιέχουσα 12 Κομητείας.

5) Ἡ βόρειος Ἀγγλία περιέχουσα 6 Κομητείας.

β') Ἡ Σκωτία ἔχουσα ἔκτ. 1432 □, κατ. 3,000,000 διαιρεῖται

1) Εἰς μεσημβρινὴν Σκωτίαν.

2) Εἰς κεντρικὴν Σκωτίαν.

3) Εἰς βόρειον Σκωτίαν.

γ^ο) Ἡ Ἰρλανδία ἔχουσα ἔκτ. 1530 □, κατ. 5,500,000 διαιρεῖται

- 1) Εἰς Οὐλστέρην.
- 2) Εἰς Λεινστέρην.
- 3) Εἰς Μυνστέρην.
- 4) Εἰς Κοννάτην.

§. 2. Πόλεις τῆς Μεγάλης Βρετανίας καὶ Ἰρλανδίας.

Οὐδὲν ἄλλο κράτος τῆς Εὐρώπης ἔχει τόσον πολλὰς πόλεις καὶ τόσον πολυπληθεῖς καὶ τόσον μεγάλην πρωτεύουσαν, ὅσον ἡ Μεγάλη Βρετανία ὑπερτεροῦσα κατὰ ταῦτα καὶ τὰ μεγαλύτερα τῆς Εὐρώπης κράτη. Ἐκ δὲ τοῦ πληθυσμοῦ τῶν πόλεων ἐξάγεται ὅτι τὸ $\frac{1}{4}$ τῶν κατοίκων τοῦ βασιλείου οἰκοῦσιν ἐν πόλεσιν, ὅπερ οὐδαμοῦ ἀλλαγῇ συμβαίνει. Τῶν δὲ πολυαρίθμων αὐτῆς πόλεων ἡ μὲν πρωτεύουσα ἔνεκα τοῦ μεγίστου πληθυσμοῦ ἐξέχουσα πασῶν τῶν πρωτευουσῶν τοῦ κόσμου καὶ τὰ μέγιστα διαφέρουσα τῶν λοιπῶν τοῦ βασιλείου μεγάλων πόλεων, ἰδίᾳ περιγράφεται μὴ συγκαταλεγομένη εἰς τὰς τάξεις τῶν λοιπῶν, ὁκτὼ δὲ τῶν μεγάλων πόλεων ἔχουσαι ὑπὲρ τὰς 200,000 κατοίκων κατατάσσονται εἰς τὴν πρώτην τάξιν, δώδεκα δὲ ἔχουσαι ἀπὸ 200,000 — 100,000 κατοίκων εἰς τὴν δευτέραν, εἴκοσι δ' ἀριθμοῦσαι ἀπὸ 100 χιλ. μέχρι 50 χιλ. εἰς τὴν τρίτην καὶ πολυαριθμότεραι ἔχουσαι ἀπὸ 50 χιλ. μέχρις 20 χιλ. κατοίκων εἰς τὴν τετάρτην.

ΤΟ ΛΟΝΔΙΝΟΝ 4,000,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τῆς Μεγάλης Βρετανίας καὶ καθέδρα ὅλου τοῦ βασιλείου κειμένη ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν ὀχθῶν τοῦ Ταμέσεως ποταμοῦ ἐν ἀποστάσει 13 μιλίων ἀπὸ τῆς ἐκβολῆς αὐτοῦ εἰς τὴν Βόρειον θάλασσαν, εἶναι ἡ μεγίστη, βιομηχανικωτάτη, ἐμπορικωτάτη καὶ πλουσιωτάτη πόλις τοῦ κόσμου, ἥτις ὥς καρδίᾳ τῆς παγκοσμίου συγκοινωνίας συνδέει τὰ ἀπώτατα μέρη καὶ ἔθνη τοῦ

κόσμου καὶ ὡς ψυχὴ τοῦ παγκοσμίου ἐμπορίου τῆς Μεγάλης Βρετανίας συγκεντρώνει ἐν αὐτῇ ὁλόκληρον κόσμον.

Τὸ Λονδῖνον ἔχον ἐμβαδὸν μὲν 6 □ μιλίων, μῆκος δὲ ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς 3 $\frac{1}{2}$ καὶ πλάτος δύο σχεδὸν ἐξ ἄρκτου πρὸς μεσημβρίαν, περιέχει 6 μεγάλα τμήματα 1) τὸ Ἄστν 2) τὴν Οὐϊσμινστέρην 3) τὸ δυτικὸν ἄκρον 4) τὸ βόρειον ἄκρον 5) τὸ ἀνατολικὸν καὶ 6) τὸ τῶν Ἰνδιῶν, καὶ πολυάριθμα προάστεια συνηνωμένα ἤδη μετὰ τῆς πόλεως· τὰ δὲ ἐπισημότερα τῶν 6 τμημάτων εἶναι τὸ Ἄστν καὶ ἡ Οὐϊσμινστέρη. Καὶ τὸ μὲν Ἄστν κεῖται ἐν τῇ θέσει τῆς ἀρχαίας Ῥωμαϊκῆς πόλεως Λονδίνου, ἥτις ἐφημίζετο διὰ τὴν μεγάλην τῶν ἐμπορῶν πληθύν καὶ διὰ τὴν ἐμπορικὴν συγκοινωνίαν καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἐπιδρομῆς τῶν Ἀγγλο-Σαξόνων ἐγένετο πρωτεύουσα ἐνὸς τῶν 7 τμημάτων τῆς Ἀγγλίας ἥτοι τῆς Ἑσσεξίας, ἀπὸ δὲ τοῦ μεγάλου Ἀλφρέδου ὅλης τῆς Ἀγγλίας καὶ ἔκτοτε κατέστη τὸ κέντρον τοῦ ἐμπορίου, ἔχον ὁδοὺς στενὰς καὶ οἰκίας ἀκανονίστους καὶ οἰκούμενον ὑπὸ μικρεμπορῶν. Ἡ δὲ Οὐϊσμινστέρη προστεθεῖσα κατὰ τὸν μεσαιῶνα πρὸς δυσμὰς τοῦ Ἄστεως ἀποτελεῖ τὸ λαμπρότατον μέρος ὅλης τῆς πόλεως καὶ ἔχει ὁδοὺς εὐρείας, οἰκίας ὡραίας, πλατείας μεγάλας καὶ κήπους τερπνοὺς, οἰκούμενον ὑπὸ τῶν πλουσίων, εὐγενῶν, μεγαλεμπορῶν, τῶν ἀρχῶν, τῆς αὐλῆς καὶ πάσης τῆς ἀριστοκρατίας. Τὰ δὲ ἄλλα 4 τμήματα κεῖνται ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ Ἄστεως καὶ τῆς Οὐϊσμινστέρης ἰδρυθέντα ἀπὸ τῶν μέσων τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος, ὅτε ἡ πόλις εἶχε μόλις 700—800,000 κατοίκων. Περὶ τὰ 6 ταῦτα τμήματα κεῖνται ὑπὲρ τὰ 100 μεγάλα προάστεια, οἶονε πόλεις καὶ κομοπόλεις, συνηνωμένα μετὰ τοῦ μεγάλου σώματος τῆς πρωτευούσης καὶ μητροπόλεως εἰς ἓν μέγα καὶ κολοσσιαῖον ὅλον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου δὲν δύναται τις εὐκόλως νὰ ὀρίσῃ πόθεν ἀρχεται τὸ Λονδῖνον καὶ ποῦ τελευτᾷ.

Ἡ μεγαλοῦπολις αὕτη ἔχει ὁδοὺς 10,000 στενὰς καὶ οἰκίας ἀπλὰς καὶ μικρὰς κατὰ τὸ πλεῖστον 40,000 περίπου τὸν ἀριθμὸν καὶ ἀρχιτεκτονικὴν διάφορον κατὰ τὰ διάφορα τμήματα οὐχὶ ὁμῶς ὡραίαν ὡς ἐν ἄλλαις τῆς Εὐρώπης πρωτευούσαις, 7 με-

γάλας γεφύρας, ἐπισημοτέρα τῶν ὁποίων εἶναι ἡ τοῦ Βαρτελώου, ἔχουσα μῆκος 422 ποδῶν, καὶ 10 χιλ. πλοιαρίων, δι' ὧν συγκοινωνοῦσι τὰ ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ Ταμέσεως κείμενα μέρη, ὑπόγειον δρόμον ὑπὸ τὸν ποταμὸν πρὸς χρῆσιν τῶν πεζῶν φωτιζόμενον ὑπὸ ἀερίου καὶ μετὰ κιόνων καὶ ἐμπορικῶν καταστημάτων κεκοσμημένον, ὑπόγειον σιδηρόδρομον κατασκευασθέντα τῷ 1861 καὶ συνδέοντα τοὺς 4 κυριωτέρους σταθμούς τῶν σιδηροδρόμων καὶ ἄλλον σιδηρόδρομον ἐντὸς τῆς πόλεως. Ἐν γένει δὲ ἡ πόλις καταπλήσσει μὲν τὸν θεατὴν διὰ τὸ μέγεθος αὐτῆς, τριπλασίας μὲν τῶν Παρισίων οὔσης, πενταπλασίας δὲ τοῦ Βερολίνου, δὲν προξενεῖ ὅμως εὐάρεστον ἐντύπωσιν αὐτῷ, ὡς ἄλλαι τῆς Εὐρώπης πρωτεύουσαι.

Τὸ Λονδῖνον βιομηχανικῶς καὶ ἐμπορικῶς εἶναι ἡ πρώτη πόλις τοῦ κόσμου μὴ ἔχουσα ἄλλην ὁμοίαν αὐτῇ· διότι διενεργεῖ τὰ $\frac{2}{5}$ τοῦ ὅλου Βρετανικοῦ ἐμπορίου, καὶ τοῦτο εἶναι ἐπισημότερον καὶ μεγαλῆτερον τοῦ ἐμπορίου πάσης ἄλλης ὁλοκλήρου χώρας πλὴν τοῦ τῶν Ἑνωμένων πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Γαλλίας, τὴν ὁποίαν ὅμως ὑπερβαίνει κατὰ τὴν μεγάλην πληθὺν τῶν ἐμπορικῶν πλοίων.

Τοιαύτη δὲ οὖσα ἡ βασιλις τῶν πόλεων ἔχει πλεῖστα καὶ μέγιστα ἀξιοθέατα οἰκοδομήματα δημόσια καὶ ἰδιωτικά, ἐπισημότερα τῶν ὁποίων εἶναι τὰ πολυτελέστατα ἀνάκτορα οἷον τὸ Βουκίγγχαμ, ἐν ᾧ ἐδρεύει ἡ βασίλισσα, διαμένουσα ἐν Λονδίνῳ, τὸ τοῦ ἁγίου Ἰακώβου, κατοικία τῶν πρῶν βασιλέων, τὸ τῆς Οὐϊτεχάλλης, κολοσσαῖον τετράγωνον οἰκοδόμημα καὶ ἔδρα τῶν βασιλέων μέχρι τοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκεφαλισθέντος Καρόλου τοῦ Α', τὸ Κενσιγτόνιον, ἔδρα τῶν δουκῶν τῆς Κέντης, τὸ ἄλσος τοῦ Ἀντιβασιλέως, περιέχον τὸ μέγιστον θηριοτροφεῖον τοῦ κόσμου, ἡ μεγάλη τράπεζα τῆς Ἀγγλίας, τὸ χρηματιστήριον, τὰ δύο μεγάλα βασιλικά θέατρα, ἡ ἐθνικὴ πινακοθήκη, τὸ Κοινοβούλιον, 1, 400 ναοὺς καὶ ἐκκλησίας, μεγίστη τῶν ὁποίων μετὰ τὴν ἐν Ῥώμῃ τοῦ ἁγίου Πέτρου εἶναι ἡ τοῦ ἁγίου Παύλου, κειμένη ἐπὶ τοῦ ὑψηλοτάτου μέρους τοῦ Ἀστεως, ἔχουσα μῆκος μὲν 510' ποδῶν, πλάτος δὲ 200' καὶ κωδονοστάσιον 340' ποδῶν καὶ διὰ

κρυστάλλου ἐστεγασμένη πρὸς φωτισμὸν τῶν ἐν αὐτῇ περιεχομένων ἱστορικῶν μνημείων, καὶ ἡ τοῦ ἁγίου Στεφάνου φημιζομένη διὰ τὴν λαμπρὰν ἀρχιτεκτονικὴν. Πρὸς τούτοις δὲ ἐξέχουσι καὶ ὁ Πύργος τοῦ Λονδίνου πρότερον βασιλικὸν παλάτιον ὃν καὶ τὸ Κρυστάλλινον παλάτιον ἰδρυθὲν διὰ τὴν πρώτην παγκόσμιον ἔκθεσιν.

Πρὸς δὲ τὴν ὕλικὴν καὶ ἐμπορικὴν πρόοδον ἀνταποκρίνεται καὶ ἡ πνευματικὴ ἀνάπτυξις τῆς μεγαλουπόλεως· διότι ἔχει πλεῖστα καὶ μεγαλοπρεπέστατα ἐπιστημονικά, ἐκπαιδευτικά καὶ φιλανθρωπικά καθιδρύματα, ἐπισημότερα τῶν ὁποίων εἶναι δύο πανεπιστήμια, πολυάριθμοι ἀκαδημαῖοι, πολλὰ μουσεῖα, τὸ μέγιστον καὶ πλουσιώτατον τῶν ὁποίων εἶναι τὸ Βρετανικὸν λεγόμενον μουσεῖον, πολλὰ καὶ πλούσια πινακοθήκαι, πλουσιώταται βιβλιοθήκαι, πολλὰ καὶ μεγάλα θέατρα καὶ 30 ἐπιστημονικαὶ ἐταιρίαι, ἐργαζόμεναι εἰς προαγωγὴν τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν. Ἡ δὲ μέση καὶ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις δὲν εἶναι πολὺ διαδεδομένη μεταξὺ τοῦ λαοῦ, τοῦ ὁποῦ το ἥμισυ σχεδὸν μένει ἀγράμματον. Μόλις κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐλήφθη πρόνοια πρὸς θεραπείαν τοῦ κακοῦ καὶ συνεστήθησαν 400 περίπου νέα δημοτικὰ σχολεῖα καὶ πολλὰ γυμνάσια. Κατὰ δὲ τὴν πληθὺν καὶ ἀφθονίαν τῶν φιλανθρωπικῶν καθιδρυμάτων καὶ φιλανθρωπικῶν ἐταιριῶν τὸ Λονδίνον ὑπερβαίνει πάσας τὰς πρωτευούσας τῆς Εὐρώπης· διότι ἔχει 1,200 πτωχοκομεῖα, νοσοκομεῖα, φρενοκομεῖα, ὀρφανοτροφεῖα, σχολεῖα τῶν τυφλῶν, κωφῶν καὶ βωβῶν καὶ ἐταιρίας φιλανθρωπικὰς μετὰ προσόδου 150,000,000 φράγκων.

Πόλεις Α'. τάξεως,

Εἰς τὴν τάξιν ταύτην κατατάσσονται αἱ ἀκόλουθοι 8 πόλεις, ἡ Γλασκόβη, ἡ Λιθερπούλη, ἡ Βιρμιγχάμη, ἡ Μαγχεστέρη, τὸ Δουβλίνον, ἡ Λήδση, ἡ Σχεφφίλδη καὶ τὸ Ἑδιμβούργον ἔχουσαι ἀπὸ 550,000—200,000 κατοίκων.

1) Η ΓΛΑΣΚΟΒΗ 560,000 κατ.

Ἡ πολυπληθεστάτη πόλις μετὰ τὴν πρωτεύουσαν τοῦ Βρετανικοῦ βασιλείου καὶ βιομηχανικωτάτη καὶ ἐμπορικωτάτη πόλις τῆς Σκωτίας Γλασκόβη κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Κλύδου ποταμοῦ πρὸς Δ. τοῦ Ἑδιμβούργου, εἶναι μία ἐξ ἐκείνων τῶν πόλεων τῆς Μεγάλης Βρετανίας, αἵτινες ἐντὸς ὀλίγου χρόνου μεγίστην ἐπίδοσιν ἔλαβον διὰ τῆς βιομηχανίας καὶ τοῦ ἐμπορίου· διότι αὕτη ἰδρυθεῖσα τῷ 560 μολίς ἠρίθμει 42,000 κατ. καὶ τῷ 1800 εἶχεν 86,000, νῦν δὲ ἀριθμεῖ 560,000 κατοίκων, ὅπερ σπανιώτατα συμβαίνει εἰς ἄλλας πόλεις.

Ἡ Γλασκόβη συνισταμένη ἐκ τῆς παλαιᾶς πόλεως, κατεχούσης τὸ ἀνατολικὸν μέρος, ἐκ τῆς νέας πόλεως, κειμένης ἐν τῇ δυτικῇ πλευρᾷ καὶ κανονικῶς ἐκτισμένης καὶ ἐκ τῶν παρακειμένων προαστείων, ἔχει μεγαλοπρεπέστατα βιομηχανικὰ ἐργοστάσια καὶ ἰδίως σιδηρουργεῖα καὶ μηχανοποιεῖα, θεωρουμένη ὡς μὴτῆρ τῶν ἀτμομηχανῶν, μέγιστον ἐμπόριον μετὰ τῆς Ἀμερικῆς καὶ πολυάριθμα ἐπιστημονικὰ, ἐκπαιδευτικὰ καὶ φιланθρωπικὰ καταστήματα ἥτοι πανεπιστήμιον, βιβλιοθήκας, ἀκαδημίας, μουσεῖα, πινακοθήκας, ἀστεροσκοπεῖον, βοτανικὸν κήπον, γυμνάσια, διδασκαλεῖα, σχολεῖα διάφορα, μέγα νοσοκομεῖον, φρενοκομεῖον καὶ ὠραιότατον Γοτθικὸν ναὸν τῆς μητροπόλεως.

2) Η ΛΙΒΕΡΠΟΥΛΗ 520,000 κατ.

Ἡ δευτέρα ἐμπορικὴ πόλις τοῦ βασιλείου καὶ ὅλης τῆς Εὐρώπης καὶ ἡ τρίτη πόλις τῆς Μεγάλης Βρετανίας κατὰ τὸν πληθυσμὸν Λιβερπούλη ἀμφιθεατρικῶς κειμένη ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Μερσέυος ποταμοῦ ἐν τῇ ΒΑ. παραλίᾳ τῆς Ἀγγλίας, εἶναι ὠραία, κανονικὴ, ὅλως νέον τύπον φέρουσα πόλις καὶ ἡ παγκόσμιος ἀγορὰ τοῦ βάρβακος, τῆς ὁποίας ἡ ἐξαγωγή ἀποτελεῖ τὰ $\frac{2}{5}$ τῆς ὅλης ἐξαγωγῆς τῆς Μεγάλης Βρετανίας. Αὕτη κατ' ἀρχὰς πολίχνη οὖσα, ἀνυψώθη ἀπὸ τῶν μέσων τῆς παρελθούσης ἐκατονταετηρίδος εἰς πόλιν μεγίστην, σπουδαιότατον ἐμπόριον ἐνεργοῦσαν μεθ' ὁ-

λων τῶν ἡπείρων καὶ μερῶν τοῦ κόσμου διὰ 2,500 ἐμπορικῶν πλοίων καὶ διὰ 500 ἀτμοπλοίων, διασχιζόντων πάσας τὰς θαλάσσας καὶ πάντας τοὺς ὠκεανούς. Ἡ Λιβερπούλη δὲν ἀκμάζει μόνον ἐμπορικῶς καὶ ὕλικῶς, ἀλλὰ καὶ πνευματικῶς καὶ ἐπιστημονικῶς οὐδόλως ἀπολείπεται τῶν ἄλλων πόλεων τῆς Μεγάλης Βρετανίας· διότι ἔχει πολυάριθμα ἐπιστημονικά, ἐκπαιδευτικά καὶ φιλανθρωπικά καταστήματα ἥτοι 180 ἐκκλησίας, διάφορα μουσεῖα, βιβλιοθήκας μεγάλας, βοτανικὸν καὶ ζωολογικὸν κήπον, πλουσιωτάτας πινακοθήκας, ἀστεροσκοπεῖον, γυμνάσια, λύκεια, μεγάλα καὶ διάφορα πτωχοκομεῖα, νοσοκομεῖα, σχολεῖα τῶν τυφλῶν, κωφῶν καὶ ἀλάλων καὶ φρενοκομεία.

3) Η ΒΙΡΜΙΓΧΑΜΗ 380,000 κατ.

Ἡ μεγίστη μεταλλουργικὴ πόλις τῆς Εὐρώπης καὶ μεγίστη βιομηχανικὴ πόλις τῆς Μεγάλης Βρετανίας κειμένη ἐν τῷ μέσῳ τῆς Ἀγγλίας ἐπὶ τινος λόφου καὶ τοῦ ποταμοῦ Ῥέου, εἶναι τὸ κέντρον πάσης μεταλλουργικῆς βιομηχανίας ἐν Ἀγγλίᾳ. Αὕτη κατ'ἀρχὰς μικροτάτη οὔσα, μόλις εἶχε 4,000 κατοίκων κατὰ τὸ 1700 καὶ νῦν μία τῶν μεγίστων πόλεων γενομένη διὰ τῆς βιομηχανίας τῶν μετάλλων παντὸς εἶδους, διαιρεῖται εἰς παλαιὰν ἢ κάτω πόλιν καὶ εἰς νέαν πόλιν ἢ ἄνω πόλιν ἔχουσαν εὐρείας ὁδοὺς καὶ ὠραίας οἰκίας καὶ δικαίως καλεῖται μεταλλουργικὸν ἐργαστήριον τῆς Εὐρώπης, ἔχουσα καὶ πολυάριθμα ἐκπαιδευτικά καταστήματα, ἐν οἷς 701 μόνον δημοτικὰ σχολεῖα, καὶ οὐκ ὀλίγα φιλανθρωπικά.

4) Η ΜΑΓΧΕΣΤΕΡΗ 370,000 κατ.

Ἡ πέμπτη πόλις τῆς Μεγάλης Βρετανίας κατὰ τὸν πληθυσμὸν κειμένη μεταξὺ τῆς Λιβερπούλης καὶ Βιρμιγγάμης εἶναι ἡ ἔδρα τῆς βιομηχανίας ἔχουσα 2,000 βιομηχανικά τοῦ βάρβακος καταστήματα καὶ ὑπὲρ τὰς 100 ἀτμομηχανὰς κλωστικὰς καὶ συνδεομένη δι' ὑπογείου διώρυχος μετὰ τῆς Λιβερπούλης. Ἡ πό-

λις αὕτη κτισθεῖσα ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς Ῥωμαϊκῆς πολίχνης Μαγκουνίου, τῆς ὁποίας ἐρείπια καὶ νῦν ἐτι διατηροῦνται, εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος μόλις ἤριθμει 8,000 κατοίκων καὶ διὰ τῆς βιομηχανίας τοῦ βάμβακος ἔφθασεν εἰς τὴν σημερινὴν ἀκμὴν, ἔχουσα καὶ πολλὰ ἐπιστημονικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καθιδρύματα.

5) ΤΟ ΔΟΥΒΑΙΝΟΝ 330,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ πρώην βασιλείου τῆς Ἰρλανδίας καὶ νῦν τῆς ὁμωνύμου κομητείας τὸ Δουβλίον, κυκλικῶς κειμένη ἐν τῇ ἐκβολῇ τοῦ Δίφφους ποταμοῦ εἰς τὸν κόλπον τοῦ Δουβλίνου καὶ εἰς δύο μέρη διαιρουμένη ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ, συγκοινωνοῦντα δι' 18 μεγάλων γεφυρῶν, εἶναι μία τῶν ὠραιότατων πόλεων τῆς Εὐρώπης. Συνίσταται δὲ ἐκ τοῦ δυτικοῦ μέρους ἢ τῆς παλαιᾶς πόλεως, ἐχούσης ὁδοὺς στενάς καὶ οἰκίας οὐχὶ μεγάλας, ἐκ τοῦ ἀνατολικοῦ ἢ τῆς νέας πόλεως, ἐχούσης εὐρείας ὁδοὺς, λαμπρὰς οἰκίας, τερπνοὺς περιπάτους καὶ μεγάλας πλατείας, καὶ ἐκ τῶν προαστείων, καὶ εἶναι τὸ κέντρον τῆς βιομηχανίας καὶ τοῦ ἐμπορίου τῆς Ἰρλανδίας, ἔχουσα πολυάριθμα καὶ ὠραιότατα δημόσια οἰκοδομήματα, πολλὰ ἐπιστημονικὰ, ἐκπαιδευτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ καταστήματα ἥτοι πανεπιστήμιον πλουσιώτατον, ἀκαδημία, βιβλιοθήκας, μουσεῖα, ἀστεροσκοπεῖον, βοτανικὸν καὶ ζωολογικὸν κῆπον, γυμνάσια, σχολεῖα, ἐκκλησίας κλπ.

6) Η ΛΗΔΣΗ 300,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τῆς Κομητείας τῆς Ὑόρκης κειμένη ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὄχθων τοῦ Αἵρου ποταμοῦ καὶ διὰ τῆς μεγαλοπρεπεστάτης διώρυχος τῆς Λιθερπούλης καὶ πολλῶν σιδηροδρόμων συνδεομένη μετὰ τῶν ἐπισημοτέρων πόλεων τῆς Μεγάλης Βρετανίας εἶναι βιομηχανικωτάτη καὶ ἐμπορικωτάτη πόλις καὶ σπουδαιότατον κέντρον τῶν μαλλίνων καὶ βαμβακίνων ὑφασμάτων, τῶν ὁποίων 2,500 ἐργοστάσια ἀπασχολοῦσιν 60,000 ἐργατῶν ἐκ

τῶν παρακειμένων πόλεων. Ἡ Λήδση συνισταμένη ἐκ τῆς παλαιᾶς πόλεως, ἐχούσης ὁδοὺς στενάς καὶ ἀκαθάρτους καὶ οἰκίας ἀκανονίστους καὶ σκοτεινάς, καὶ ἐκ τῆς νέας πόλεως, κεκοσμημένης μετὰ λαμπρῶν οἰκοδομῶν καὶ μεγάλων πλατειῶν, μακρόθεν παρέχει θέαν Ἀσιατικῆς πόλεως μετὰ μιναρέδων κεκοσμημένης ἕνεκα τῶν πολλῶν θόλων καὶ ὑψηλῶν καπνοδόχων τῶν βιομηχανικῶν κατασκευῶν.

7) Η ΣΧΕΦΙΑΔΗ 280,000 κατ.

Ἡ πόλις αὕτη κειμένη ἐν τῇ Κομητείᾳ πρὸς Β. τῆς Βιρμιγγάμης καὶ Α. τῆς Μαγγχεστέρης ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Δόνου, εἶναι σκοτεινὴ μὲν καὶ ἀσχημος, ἐπίσημος ὅμως ὡς κέντρον τῶν μεταλλίνων καὶ χαλυβδίνων ἐμπορευμάτων, τὰ ὅποια ἐξάγονται ἐκ τῶν πολυαριθμῶν ἐργοστασίων αὐτῆς, ἥτις κατέχει τὰ δευτερεῖα μετὰ τὴν Βιρμιγγάμην καὶ μέριστον ἐμπόριον ἐνεργεῖ μετὰ τῶν μεγαλητέρων πόλεων τῆς Μεγάλης Βρετανίας.

8) ΤΟ ΕΔΙΜΒΟΥΡΓΟΝ 230,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τῆς Σκωτίας καὶ τῆς ὁμωνύμου Κομητείας κειμένη ἐπὶ τριῶν παραλλήλων λόφων, χωριζομένων διὰ βαθειῶν κοιλάδων καὶ διὰ μεγαλοπρεπεστάτων γεφυρῶν συνδεδεμένων, συνίσταται ἐκ τριῶν μερῶν ἥτοι ἐκ τῆς παλαιᾶς πόλεως, κειμένης ἐπὶ τοῦ μεσαίου καὶ ὑψηλοτέρου λόφου καὶ οἰκουμένης ὑπὸ τῶν κατωτέρων τάξεων, ἐκ τῆς νέας πόλεως κειμένης ἐπὶ τοῦ βορείου λόφου καὶ οἰκουμένης ὑπὸ τῶν πλουσίων καὶ ἐκ τῆς μεσημβρινῆς, ἐν ᾗ οἰκοῦσιν αἱ μεσαῖαι τάξεις, καὶ διὰ σειρᾶς οἰκίων συνενούται μετὰ τοῦ ἡμίσειαν ὥραν ἀπέχοντος λιμένος. Ἡ μὲν παλαιὰ πόλις, ἀποτελοῦσα τὸν πυρῆνα τοῦ Ἐδιμβούργου, ἔχει ὁδοὺς στενάς, οἰκίας μεγάλας καὶ ἀκανονίστους μετὰ 8 καὶ 10 ὀροφῶν καὶ πολλὰ δημόσια οἰκοδομήματα. Ἡ δὲ νέα πόλις περιέχει τὴν ἀκρόπολιν τοῦ Ἐδιμβούργου κεκοσμημένην μετὰ πολλῶν μνημείων περιωνύμων Σκώτων, καὶ ἐκλήθη ὑπὸ τοῦ φι-

λέλληνης Στουάρτου «Νέαι Ἀθηναί». Τὸ Ἑδιμβούργον λαμπροτάτην τοποθεσίαν ἔχον, δὲν εἶναι οὔτε βιομηχανικὴ οὔτε ἐμπορικὴ πόλις, ἀλλὰ μᾶλλον ὀφείλει τὴν ἀκμὴν αὐτῆς εἰς τὰ ἐπιστημονικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καθιδρύματα καὶ εἰς τὰ δικαστήρια, δικαίως θεωρουμένη ὡς δευτέρα πόλις τῆς Μεγάλης Βρετανίας μετὰ τὸ Λονδῖνον κατὰ τὴν πληθὺν τῶν ἐπιστημονικῶν, ἐκπαιδευτικῶν καὶ φιλανθρωπικῶν καθιδρυμάτων· διότι ἔχει μέγα πανεπιστήμιον μετὰ 2,000 μαθητῶν, βιβλιοθήκας πολλὰς καὶ μεγάλας, ἀκαδημίας, μουσεῖα, πινακοθήκας, ἀστεροσκοπεῖον, βοτανικὸν καὶ ζωολογικὸν κῆπον, πολυαρίθμους ἐπιστημονικὰς ἐταιρίας, 120 γυμνάσια καὶ ἀνώτερα σχολεῖα δημόσια καὶ 80 ἰδιωτικὰ, 8 νοσοκομεῖα, 6 φρενοκομεῖα, 15 ὀρφανοτροφεῖα καὶ σχολεῖα τῶν τυφλῶν, κωφῶν καὶ ἀλάλων καὶ πολυάριθμα μεγάλα δημόσια οἰκοδομήματα.

§. 4. Πόλεις Β' τάξεως.

Εἰς τὴν τάξιν ταύτην ἀνήκουσιν αἱ ἀκόλουθοι 12 πόλεις ἔχουσαι ἀπὸ 200—100,000 κατοίκων.

1) Ἡ **Βριστόλη** (200,000) κειμένη πρὸς Δ. τοῦ Λονδίνου ἐν λαμπρᾷ θέσει ἐπὶ τοῦ Ἄβου ποταμοῦ εἰς ἀπόστασιν 3 μιλίων ἀπὸ τοῦ ὁμωνύμου κόλπου, εἶναι μία τῶν πρώτων βιομηχανικῶν καὶ ἐμπορικῶν πόλεων τῆς Ἀγγλίας, ἔχουσα 600 πλοῖα, διὰ τῶν ὁποίων μέγιστον ἐμπόριον ἐνεργεῖ μετὰ τῶν Ἰνδιῶν, τῆς Ἀμερικῆς, τῆς Ἰσπανίας καὶ Πορτογαλλίας.

2) Ἡ **Βελφάστη** (180,000) κειμένη ἐν τῇ ΒΑ. παραλίᾳ τῆς Ἰρλανδίας, εἶναι λίαν βιομηχανὸς καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἐπίσημος διὰ τὰ λινὰ καὶ βαμβάκινα ὑφάσματα καὶ μοναδική μεταξὺ ὅλων τῶν πόλεων τῆς Μεγάλης Βρετανίας διὰ τὴν ταχίστην αὐξήσιν τῶν κατοίκων, τριπλασιασθέντων ἐντὸς 30 ἐτῶν.

3) Ἡ **Βραδφόρδη** (180,000) κειμένη ἐν τῇ βορείᾳ Ἀγγλίᾳ πρὸς Α. τῆς Λιβερπούλης, εἶναι τοσοῦτον βιομηχανὸς καὶ ἐμπορικὴ πόλις ὥστε θεωρεῖται ὡς δευτέρα Μαγχεστέρη ἔχουσα 200 μεγάλα ἐργοστάσια τῶν μαλλίων καὶ τοῦ βάμβακος.

4) Τὸ **Νεοκιάστελλον** (150,000) κείμενον ἐν τῇ ΒΑ. παραλία τῆς Ἀγγλίας πρὸς Ν. τοῦ Ἐδιμβούργου, εἶναι ἐπίσημον διὰ τὰ μέγιστα μεταλλεῖα τῶν λιθανθράκων δυνάμενα νὰ προμηθεύσωσι τὴν Εὐρώπην ὅλην ἐπὶ πολλὰς ἑκατονταετηρίδας.

5) Ἡ **Οὐάλλη** (150,000) κειμένη ἐπὶ τῆς ἐκβολῆς τοῦ Οὐάλου ποταμοῦ εἰς τὸν Οὐμβερρον ἐν τῇ ἀνατολικῇ παραλίᾳ τῆς Ἀγγλίας, εἶναι ἡ τετάρτη ναυτικὴ ἐμπορικὴ πόλις τοῦ βασιλείου καὶ τὸ κέντρον τοῦ ἐμπορίου τῆς βορείου θαλάσσης.

6) Ἡ **Σαλφόρδη** (140,000) κειμένη πλησίον τῆς Μαγχεστέρης καὶ σχεδὸν μίαν πόλιν μετὰ ταύτης ἀποτελοῦσα, εἶναι βιομηχανὸς καὶ ἐμπορικὴ ὡς ἐκείνη.

7) Τὸ **Γρηνουέχειον** (130,000) κείμενον πλησίον τοῦ Λονδίνου, εἶναι ἐπίσημον διὰ τὸ περιώνυμον ἀστεροσκοπεῖον καὶ διὰ τὸ μέγα νοσοκομεῖον τῶν ναυτικῶν.

8) Τὸ **Πορτμοῦθον** (130,000) κείμενον ἐπὶ νησιδίου ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ κόλπου, εἶναι ναυτικὴ πόλις ἔχουσα τὸν μέγιστον καὶ ἀσφαλέστατον πολεμικὸν λιμένα τῆς Ἀγγλίας καὶ χρησιμεύουσα ὡς ναύσταθμος τοῦ Ἀγγλικοῦ στόλου.

9) Ἡ **Δούνδη** (125,000) κειμένη ἐπὶ τῆς ἐκβολῆς τοῦ Τάβου ποταμοῦ εἰς τὸν ὁμώνυμον κόλπον, εἶναι ἐπίσημος βιομηχανικὴ πόλις ἔχουσα μέγιστον ἐμπόριον λινῶν ὑφασμάτων.

10) Ἡ **Λεικεστέρη** (120,000) κειμένη ἐπὶ τοῦ Σπάρου ποταμοῦ, εἶναι βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ πόλις.

11) Τὸ **Βρίγατον** (110,000) κείμενον ἐν τῇ μεσημβρινῇ παραλίᾳ τῆς Ἀγγλίας, εἶναι ἐπίσημον διὰ τὰ λουτρά καὶ διὰ τὸ βασιλικὸν παλάτιον.

Πόλεις Γ'. τάξεως.

Εἰς τὴν τάξιν ταύτην καταλέγονται 12 πόλεις ἔχουσαι ἀπὸ 100—50,000 κατ. αἰ ἐξῆς.

1) Ἡ **Τυδίλη** (100,000) κειμένη ἐν τῇ μεσημβρινῇ πλευρᾷ τῆς Οὐαλίας, εἶναι ἡ μεγίστη πόλις αὐτῆς.

2) Ἡ **Βολτόρη** (90,000) κειμένη ΒΑ. τῆς Μαγχεστέρης διαρ-

βέεται ὑπὸ τοῦ μικροῦ ποταμοῦ Κροάλου καὶ εἶναι βιομηχανος καὶ ἐμπορικῆς.

3) Ἡ *Ἀβερόδηρη* (90,000) κειμένη ἐν τῇ μέσῃ Σκωτίᾳ καὶ διαρρομένη εἰς παλαιὰν καὶ νέαν, εἶναι βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ πόλις, ἐπίσημος διὰ τὰ πανεπιστήμιον αὐτῆς.

4) Ἡ *Πρεστώρη* (90,000) κειμένη ἐν τῇ ΒΔ παραλίᾳ τῆς Ἀγγλίας πλησίον τῆς Λιβερπούλῃς, εἶναι βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ πόλις.

9) Ἡ *Νοτυγχαίμη* (90,000) κειμένη ἐμφιθεατρικῶς ἐπὶ λόφου καὶ τοῦ Τράντου ποταμοῦ, συνδέοντος αὐτὴν μετὰ τοῦ Λονδίνου, τῆς Λιβερπούλῃς καὶ τῆς Οὐλλῆς, εἶναι σπουδαία ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανος πόλις.

6) Ἡ *Νορβίχη* (90,000) πρωτεύουσα τῆς Κομητείας Νορφόλκῃς κειμένη ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Ὑάρου εἶναι λίαν βιομηχανος καὶ ἡ ὠραιότατη πόλις τῆς ἀνατολικῆς Ἀγγλίας.

7) Ἡ *Κόρκη* (80,000) κειμένη ἐν τῇ Μ. παραλίᾳ τῆς Ἰρλανδίας εἶναι ἡ δευτέρα ἐμπορικὴ πόλις αὐτῆς.

8) Ἡ *Βολφεραμυτόρη* (80,000) κειμένη ἐν τῇ Κομητείᾳ τῆς Σταφφόρτῃς εἶναι ἡ μεγίστη βιομηχανικὴ πόλις αὐτῆς.

9) Ἡ *Βλαχδούρη* (80,000) κειμένη ἐν τῇ 35 Κομητείᾳ πλησίον τῆς Μαγχεστέρης, εἶναι ἐπίσημος διὰ τὰ ἐργοστάσια τῶν λιγνῶν καὶ βαμβακίνων ὑφασμάτων.

10) Τὸ *Πλυμουθον* (75,000) κείμενον ἐν τῇ ΝΑ παραλίᾳ τῆς Ἀγγλίας, εἶναι ὁ δεύτερος πολεμικὸς λιμὴν τῆς Μεγάλῃς Βρετανίας.

11) Ἡ *Σουθαμπτὼν* (60,000) κειμένη ἐν τῷ μέσῳ τῆς μεσημβρινῆς παραλίας τῆς Ἀγγλίας ἐν τῷ ὁμωνύμῳ κόλπῳ, ἔχει λαμπρὰν τοποθεσίαν καὶ περιοχὴν καλουμένην κῆπον τῆς Ἀγγλίας καὶ εἶναι ἐπίσημος διὰ τὴν βιομηχανίαν, τὸ ἐμπόριον καὶ τὰ λουτρά.

12) Τὸ *Γρήροχον* (60,000) κείμενον ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ Κλύδου ποταμοῦ ἐν τῇ μεσημβρινῇ Σκωτίᾳ, εἶναι ἀκμαία ναυτικὴ πόλις.

Ἐκτὸς δὲ τούτων ἔχει ἡ μεγάλη Βρετανία καὶ ἄλλας 20 πό-

λεις έχούσας ἀπὸ 50—20,000 κατοίκων καὶ πολὺ περισσότερα· έχούσας ὀλιγωτέρους τῶν 20,000 κατοίκων, τῶν ὁποίων ἐπισημότεραι καὶ γνωστότεραι εἶναι·

1) Ἡ Ἰόρκη (Ἐβόρακον 50,000) πρωτεύουσα τῆς δαυνόμου Κομητείας ἐν Ἀγγλίᾳ εἶναι κατὰ τὸν βαθμὸν τὸ δευτέρον Ἀστυ τοῦ βασιλείου καὶ ἔδρα τοῦ δευτέρου ἀρχιεπισκόπου τῆς Ἀγγλίας.

2) Ἡ Λιμέρικα (45,000) κειμένη ἐπὶ τοῦ Σχάνωνος ποταμοῦ ἐν Ἰρλανδίᾳ, συνίσταται ἐκ τριῶν τμημάτων διὰ γεφυρῶν συγκοινωνούντων καὶ εἶναι ἐμπορικὴ πόλις.

3) Ἡ Δούβρη (30,000) κειμένη ἐν τῷ Βρετανικῷ πορθμῷ (τῆς Μάγχης) εἶναι ὁχυρὰ πόλις χρησιμεύουσα πρὸς μετάβασιν εἰς τὸ Καλαίσιον τῆς Γαλλίας καὶ τὴν Βονωνίαν.

4) Ἡ Κανταβριγία (30,000) μεσόγειος πόλις κειμένη πρὸς βορρᾶν τοῦ Λονδίνου, εἶναι ἐπίσημος διὰ τὸ πανεπιστήμιον αὐτῆς.

5) Ἡ Ὁξφόρδη (30,000) κειμένη ἐπὶ λόφου πρὸς δυσμὰς τοῦ Λονδίνου, εἶναι ὅλως πρωτότυπος πόλις, ἔχουσα πληθὺν ἀρχαίων καὶ πολυτελῶν Γοτθικῶν οἰκοδομημάτων καὶ εἶναι ἐπίσημος διὰ τὸ μέγιστον πανεπιστήμιον, τοῦ ὁποίου αἱ οἰκοδομαὶ κατέχουσι τὸ ἥμισυ σχεδὸν τῆς πόλεως, ἔχον μεγίστην καὶ σπανιωτάτην βιβλιοθήκην καὶ 3,000 μαθητῶν.

9) Ἡ Καντερβουρή (25,000) πρωτεύουσα πόλις τῆς Κομητείας Κέντης ἐν τῇ ἀνατολικῇ Ἀγγλίᾳ κειμένη ἐν λαμπρᾷ κοιλάδι ἐπὶ τοῦ Στούρου ποταμοῦ, διαρρέεται ὑπὸ τῶν βραχιόνων αὐτοῦ καὶ ὑπὸ διωρύχων καὶ εἶναι ἐπίσημος ὡς ἔδρα τοῦ πρώτου ἀρχιεπισκόπου τῆς Ἀγγλικανικῆς ἐκκλησίας.

§. 6. Βρετανικαὶ ἀποικίαι.

Ἔκτ. 390.000 □. Κατ. 216,000,

Ἐν Εὐρώπῃ. Ἡ Ἑλγολάνδη, ἡ Γιβραλτάρη, ἡ Μελίτη μετὰ τοῦ Γότζου καὶ ἡ ἐσχάτως προσκτηθεῖσα νῆσος Κύπρος.

Ἐν Ἀφρικῇ. Ἡ Εὐέλπις Ἀκρα, ἡ Βασουτολάνδη, ἡ δυτικὴ καὶ ἀνατολικὴ Γρικοκλάνδη, τὸ Νάταλον, αἱ τῆς δυτικῆς Ἀφρι-

κῆς κτήσεις, ἡ νῆσος ἁγία Ἑλένη, ἡ Ἀσσεινσιών, ἡ Τρίστανκούνα, ὁ Μαυρίκιος καὶ αἱ ἐξ αὐτοῦ ἐξαρτώμεναι νῆσοι, 1245 □. Κατ. 2,000,000.

Ἐν Ἀσίᾳ. Αἱ κτήσεις τοῦ Ἰνδοστάν καὶ τῆς Ἰνδοκίνας, αἱ ὑποτελεῖς χῶραι, ἡ Κεϋλών, αἱ Στρετσετλιμένται, αἱ Κελίγγειαι νῆσοι, τὸ Ἀδενον καὶ τὸ Περύμ, ἡ Λεβουάνη καὶ ἡ Χογκόγγη ἔκτ. 49,151 □. Κατ. 241,000,000.

Ἐν Αὐστραλίᾳ. Πᾶσαι αἱ κτήσεις τῆς Αὐστραλίας ἔχουσιν ἔκτ. 145,160 □. Κατ. 2,400,000.

Ἐν Ἀμερικῇ. Αἱ ἐν ταύτῃ κτήσεις ἔχουσιν 172,666 □. Κατ. 5,200,000.

§. 7. Κλίμα, ἔδαφος καὶ προϊόντα.

Τὸ μὲν κλίμα τῆς Μεγάλης Βρετανίας, ἀνηκούσης εἰς τὰ βόρεια κράτη τῆς Εὐρώπης, εἶναι νησιωτικὸν ἥτοι ὑγρόν, ὀμιχλῶδες ἥπιον καὶ ὑγιεινὸν ἔνεκα τῆς ἐν τῇ θαλάσῃ θέσεως αὐτῆς. Τὸ δὲ ἔδαφος αὐτῆς, ἐξαιρουμένων τῶν ὀρεινῶν μερῶν, εἶναι λίαν καρποφόρον καὶ καλῶς καλλιεργημένον, ἡ γεωργία πολὺ προηγμένη, ἡ ἀλιεία, ἡ μεταλλευτικὴ καὶ ἡ κτηνοτροφία ἀκμάζουσιν. Καὶ τὰ κυριώτερα προϊόντα αὐτῆς εἶναι δημητριακοὶ καρποί, ἀνέπαρκεις εἰς τὰς ἀνάγκας, γεώμηλα, ὀπωρικά κλπ.

§. 8. Βιομηχανία, ἐμπόριον καὶ συγκοινωνία.

Ἡ μὲν βιομηχανία ἐν πᾶσι τοῖς κλάδοις εἰς οὐδεμίαν ἄλλην τοῦ κόσμου χώραν τοσοῦτον ἀκμάζει, ὅσον εἰς τὴν Μεγάλην Βρετανίαν. Τὸ δὲ ἐμπόριον αὐτῆς εἶναι παγκόσμιον, πρὸς τὴν ἀκμὴν τοῦ ὁποίου καὶ τὴν ἔκτασιν οὐδενὸς ἄλλου ἔθνους τὰ ἐμπόριον δύναται νὰ παραβληθῇ. Καὶ ἡ μὲν εἰσαγωγὴ αὐτοῦ ἀναβαίνει εἰς 370,000,000 λίρας στερλ. ἡ δὲ ἐξαγωγὴ εἰς 280,000,000 λιρ. Ἡ δὲ συγκοινωνία ἐπιτελεῖται κατὰ θάλασσαν μὲν διὰ 50,000 πλοίων καὶ 5,000 ἀτμοπλοίων, κατὰ ξηρὰν δὲ διὰ τῶν πλωτῶν ποταμῶν, τῶν πολυαρίθμων (100) διωρούχων, τῶν πολυ-

πληθεστάτων καὶ πυκνοτάτων σιδηροδρόμων, ἔχόντων ἑκτασιν 28,000 κιλογράμμων, τῶν ταχυδρομείων καὶ τῶν τηλεγράφων 38 κιλόμετρα ἑκτασιν ἔχόντων.

§. 9. Πρόσοδος, ἔξοδα, στρατιωτικὴ καὶ ναυτικὴ δύναμις.

Ἡ μὲν πρόσοδος ἀναβαίνει εἰς 75,000,000 λιρ. στερλ. ἡ δὲ δαπάνη εἰς 75,900,000 σχεδὸν καὶ τὸ δημόσιον χρέος εἰς 800,000,000 λιρ. στερλ. Ἡ δὲ στρατιωτικὴ δύναμις ἐν καιρῷ εἰρήνης μὲν συνίσταται ἐκ 235,000 ἀνδρῶν, ἐν καιρῷ δὲ πολέμου ὑπερδιπλασιάζεται. Καὶ ἡ ναυτικὴ δύναμις αὐτῆς, ἥτις εἶναι ἡ μεγίστη πάντων τῶν ἐθνῶν, συμποσοῦται εἰς 545 πολεμικὰ πλοῖα μικρὰ καὶ μεγάλα καὶ 60,000 ἀνδρῶν.

§. 10. Κάτοικοι, θρησκεία, γλῶσσα καὶ πολίτευμα.

Ἡ μὲν κάτοικοι τῆς Μεγάλης Βρετανίας εἶναι μίγμα Γερμανῶν, Κελτῶν καὶ Νορμανδῶν. Κατὰ δὲ τὴν θρησκείαν πάντες πλὴν ὀλίγων Ἰουδαίων (50,000) εἶναι Χριστιανοὶ Διαμαρτυρόμενοι, ἀνήκοντες εἰς τὴν Ἀγγλικανὴν ἢ Ἐπισκοπικὴν ἐκκλησίαν, ἐξαίρουμένων τῶν κατοίκων τῆς Ἰρλανδίας, ὧν οἱ πλεῖστοι εἶναι Καθολικοί. Ἡ δὲ Ἀγγλικὴ γλῶσσα εἶναι μίγμα διαφόρων γλωσσῶν, ἰδίως δὲ τῆς Γερμανικῆς καὶ Γαλλικῆς γλώσσης. Καὶ τὸ πολίτευμα τῆς Μεγάλης Βρετανίας εἶναι συνταγματικόν, κατὰ τὸ ὅποιον βασιλεύει ἡ βασίλισσα Βικτωρία μετὰ δύο Βουλῶν ἄνω ἢ τῶν Λόρδων καὶ κάτω ἢ τοῦ λαοῦ καὶ 15 ὑπευθύνων ὑπουργῶν.

§. 11. Ἐκπαίδευσις καὶ διανοητικὴ ἀνάπτυξις.

Ἡ Μεγάλῃ Βρετανίᾳ πρωτεύουσα κατὰ τὴν βιομηχανίαν, τὸ ἐμπόριον, τὸν πλοῦτον καὶ τὴν ναυτικὴν δύναμιν, κατὰ τὴν

ἐκπαίδευσιν καὶ διανοητικὴν ἀνάπτυξιν ἀπολείπεται πολλῶν τῆς
Εὐρώπης κρατῶν· διότι διὰ μὲν δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν ἔχει 90,
000 δημοτικὰ σχολεῖα μετὰ 3,000,000 μαθητῶν καὶ 40 περί-
που διδασκαλεῖα, διὰ δὲ τὴν μέσσην πολλὰ μὲν εἰδικὰ καὶ λα-
τινικὰ σχολεῖα, οὐχὶ ὅμως καὶ ἐπαρκῆ εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν κα-
τοίκων, τὸ ἥμισυ τῶν ὁποίων μένει ἀγράμματον. Καὶ διὰ τὴν
ἀνωτάτην ἐκπαίδευσιν ἔχει 12 πανεπιστήμια, 12 ἱατρικὰς scho-
λάς, πολλὰς ἐταιρίας, ἀκαδημίας καὶ πλεῖστα ἄλλα ἐπιστημονικὰ
καθιδρύματα, συντελοῦντα εἰς τὴν προαγωγὴν τῶν τεχνῶν καὶ
ἐπιστημῶν.

ΠΙΝΑΞ

Τῶν μεγαλητέρων πόλεων τῆς Μεγάλης Βρετανίας καὶ Ἰρλανδίας κατὰ τὸν πληθυσμόν.

ΛΟΝΔΙΝΟΝ	4,000,000	κατ.	Βρίγστον	110,000	κατ.
Γλασκώδη	560,000	»	Τυδΐλη	100,000	»
Αιβερπούλη	520,000	»	Βολτόνη	90,000	»
Βιρμιγγάμη	380,000	»	Ἀβερδήνη	90,000	»
Μαγχεστέρη	370,000	»	Πρεστώνη	90,000	»
Δουβλίον	330,000	»	Νοτυγγάμη	90,000	»
Λήδση	300,000	»	Νορβίχη	90,000	»
Σχεφφίλδη	280,000	»	Κόρκη	80,000	»
Ἑδιμβούργον	230,000	»	Βολχεραμτόνη	80,000	»
Βριστόλη	200,000	»	Βλακβούρνη	80,000	»
Βελχάστη	180,000	»	Πλυμουθον	75,000	»
Βραδφόρδη	180,000	»	Σουθαμπτών	60,000	»
Νεοκάστελλον	150,000	»	Γρήνοχον	60,000	»
Ούλλη	150,000	»	Ἰόρκη	50,000	»
Σαλφόρδη	140,000	»	Λιμέρικα	45,000	»
Γρηνουίχειον	130,000	»	Δούβρη	30,000	»
Πορτμουθον	130,000	»	Κανταβριγία	30,000	»
Δούνδη	125,000	»	ἸΟξφόρδη	30,000	»
Λεικεστέρη	120,000	»	Καντερβουρή	25,000	»

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΣΚΑΝΔΙΝΑΥΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ ΣΟΥΗΔΙΑ ΚΑΙ ΝΟΡΒΕΓΙΑ.

Ἔκτ. 14,000 □. Κάτ. 6,500,000.

Ἱστορικὴ ἔποψις.

Ἐκπαλαί τὴν μεγάλην ταύτην χερσόνησον ᾠκουν Γερμανικά φυλά, τὰ ὅποια ἀπὸ Καρόλου τοῦ μεγάλου ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας ὑπὸ τὸ ὄνομα Νορμανδοὶ οὐ μόνον ἐλήστευον ὡς πειραταὶ τὰ παράλια τῆς Γερμανίας, Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Ἰταλίας, ἀλλὰ καὶ τὴν Ἰσλανδίαν κατόκισαν καὶ τὴν βόρειον Ἀμερικὴν ἀνεκάλυψαν. Ἀπὸ δὲ τοῦ Θ' αἰῶνος μετὰ τοῦ χριστιανισμοῦ εἰσέχθησαν παρὰ τοῖς Σουηδοῖς ἡμερώτερα ἤθη, οἵτινες ἀπὸ τοῦ 1397 ἀπετέλεσαν ἓν βασίλειον μετὰ τῆς Δανίας καὶ Νορβηγίας, διαρκέσαν ὑπὲρ τὰ 100 ἔτη. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1520 διαλυθείσης τῆς ἐνώσεως τῶν τριῶν χωρῶν, ἐνισχύθη ἡ βασιλεία διὰ τοῦ Γουσταύου Βάσα καὶ ἔφθασεν ἡ Σουηδία εἰς μεγάλην περιωπὴν, εἰς τὴν ὁποίαν ἔτι μᾶλλον ἀνύψωσαν ὁ Γουσταῦος Ἀδόλφος καὶ Κάρολος ὁ Ι', καὶ κατέστησαν αὐτὴν μεγάλην δύναμιν τῆς Εὐρώπης. Κατὰ δὲ τοὺς ἐπομένους αἰῶνας ἐνίκησε μὲν Κάρολος ὁ ΙΒ' τοὺς Ῥώσους, Πολωνοὺς καὶ Δανούς, ἀπώλεσεν ὅμως πάσας τὰς ὠφελείας ἐν τῇ μάχῃ τῆς Πουλτάβας (1709), μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ὁποίου ἡ Σουηδία περιελθοῦσα εἰς ἐσωτερικὰς ταραχὰς ἀπώλεσε τὴν Φινλανδίαν ἐν τῷ κατὰ τῆς Ῥωσσίας πολέμῳ (1809). Ἀπὸ δὲ τοῦ 1814 ἠνώθησαν ἡ Σουηδία καὶ Νορβηγία, ἀποτελοῦντα δύο ἰδιαιτέρα συνταγματικὰ κράτη ὑπὸ ἑνα βασιλέα, ὅφ' ὃν καὶ νῦν ἔτι διατελοῦσιν.

α') Φυσική κατάστασις τῆς χερσονήσου.

§. 1. Ὅρια, ἑκτασις καὶ χερσόνησοι.

Ἡ μεγίστη τῆς Εὐρώπης χερσονήσος Σκανδιναυία ἔχουσα κατὰ μῆκος ἑκτασιν ἐκ τοῦ ΝΔ. πρὸς τὸ ΒΑ. μέρος 250 γεωγρ. μίλια καὶ πλάτος ἀπὸ 50—90 μίλια, ὀρίζεται πρὸς Β. μὲν ἐκ τοῦ βορείου παγωμένου ὠκεανοῦ, πρὸς Δ. δὲ ἐκ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Γερμανικῆς θαλάσσης, τοῦ Σκαγεράκου, τοῦ Κατεγάτου καὶ τοῦ Σούνδου πορθμοῦ, διὰ τῶν ὁποίων χωρίζεται ἀπὸ τῆς Δανίας καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης, τοῦ Βοθνικοῦ κόλπου καὶ τῆς Ῥωσσίας, μεθ' ἧς συνέχεται ἐν τῇ ΒΑ. γωνίᾳ. Τοιαύτην ἑκτασιν ἔχουσα ἡ χερσονήσος συνίσταται ἐκ τριῶν μικρῶν χερσονήσων, τῶν ὁποίων ἡ μὲν μικροτέρα Κόλα ὀνομαζομένη ἀνήκει εἰς τὴν Ῥωσσίαν, ἡ δὲ δευτέρα καὶ μεγαλητέρα ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ νοτίου μέρους τῆς Νορβηγίας καὶ ἡ τρίτη ἡ μεγίστη ἐκ τοῦ νοτίου μέρους τῆς Σουηδίας.

§. 2. Ὀκεανοί, θάλασσαι, κόλποι, πορθμοὶ καὶ λιμένες.

Ὀκεανοὶ μὲν δύο περικύβλλουσι τὴν Σκανδιναυικὴν χερσονήσον ὁ Βόρειος ἐκ τῆς βορείου πλευρᾶς καὶ ὁ Ἀτλαντικὸς ἐκ τῆς δυτικῆς. Θάλασσαι δὲ σχηματιζόμεναι ἐκ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ καὶ περικύβλλουσαι αὐτὴν εἶναι τρεῖς, ἡ Νορβηγικὴ περικύβλλουσα αὐτὴν ἐκ τῆς δυτικῆς πλευρᾶς, ἡ Γερμανικὴ ἐκ νότου καὶ ἡ Βαλτικὴ ἐξ ἀνατολῶν. Κόλποι δὲ ἐκ τῶν θαλασσῶν σχηματιζόμενοι εἶναι ὁ Βοθνικὸς, ὁ μέγιστος πάντων σχηματιζόμενος ἐν τῇ ΒΑ. πλευρᾷ ἐκ τῆς Βαλτικῆς, ὁ τῆς Στοκόλμης ἐκ τῆς αὐτῆς πρὸς νότον τῆς Νορβηγίας. Πορθμοὶ δὲ μεγάλοι εἶναι ὁ Σκαγεράκης μεταξὺ τῆς Δανίας καὶ Νορβηγίας, ὁ Κατεγάτης μεταξὺ τῆς Δανίας καὶ Σουηδίας καὶ ὁ τοῦ Σούνδου μεταξὺ τῆς Σουηδίας καὶ τῆς Δανικῆς νήσου Σηλανδίας. Καὶ λιμένες ἐμπορικοὶ ἐπίσημοι εἶναι ὁ τῆς Γέφλης ἐν τῇ ἀνατολικῇ παραλίᾳ τῆς Σουηδίας, ὁ τῆς

Στοκόλμης νοτιώτερον τοῦ προηγουμένου, ὁ τῆς Καρλοκρόνης πο-
λεμικός, ὁ τῆς Χριστιανίας, ὁ τῆς Βεργένης πολεμικός, ὁ τῆς
Δρονθεϊμης καὶ ὁ τῆς Χριστιανσάνδης κάλλιστος πάντων.

§. 3. Ὅρη τῆς χερσονήσου καὶ ἀκρωτήρια.

Τὰ ὄρη τῆς χερσονήσου γενικῶς ὀνομαζόμενα Σκανδιναυϊκαὶ
Ἀλπεις, διατέμνουσιν αὐτὴν κατὰ μῆκος καὶ διακρίνονται εἰς 4
μέρη τὰ ἐξῆς·

1) Τὰ Λαπωνικὰ πρὸς βορρᾶν τῆς χερσονήσου ἐν Νορβεγίᾳ ἔ-
χοντα ὕψος 5,000' ποδῶν.

2) Τὰ Κοιλένια χωρίζοντα τὴν Νορβεγίαν ἀπὸ τῆς Σουηδίας,
ἔχουσιν ὕψος 5,800' ποδῶν.

3) Τὰ Νορβεγικὰ ὄρη ἔχοντα ὕψος 8,000'.

4) Τὰ μεσημβρινὰ ὄρη ἀποτελοῦντα τὸ ΜΑ μέρος τῆς χερσο-
νήσου 7,000'.

Ἀκρωτήρια δὲ καὶ γῆνους γλώσσας ἔχει πολλὰ ἡ χερσόνησος
ἐν τῇ περιφερείᾳ αὐτῆς, κυριώτερα τῶν ὁποίων εἶναι τὰ ἀκόλουθα

1) Τὸ Βόρειον ἀκρωτήριο ἀποτελοῦν τὴν βορειοτάτην ἄκραν
τῆς Νορβεγίας.

2) Τὸ Κύνον ἀνατολικῶς τοῦ προηγουμένου ἐν τῇ αὐτῇ πα-
ραλίᾳ.

3) Τὸ Φάλστερβον κείμενον ἐν τῇ νοτιωτάτῃ ἄκρᾳ τῆς Νορβε-
γίας μετὰ δύο φάρων.

§. 4. Ποταμοί, διώρυγες καὶ λίμναι.

Ἡ Σκανδιναυϊκὴ χερσόνησος μεγάλους καὶ πλωτοὺς ποταμοὺς
δὲν ἔχει, ὡς τὰ λοιπὰ τῆς Εὐρώπης κράτη· τῶν δὲ ὑπαρχόντων
ἐπισημότεροι εἶναι

1) Ὁ Γλόμενος ποταμὸς ὁ μέγιστος πάντων τῶν τῆς Νορβε-
γίας, πηγάζων ἐκ τῶν ὀρέων αὐτῆς, ἐκβάλλει εἰς τὸν κόλπον τῆς
Χριστιανίας.

2) Ὁ Κλάρας ποταμὸς πηγάζων ἐκ τῆς Ῥογένης λίμνης καὶ

διερχόμενος τὴν Φαιμούνδην λίμνην, ἐκβάλλει εἰς τὴν Βενέρην λίμνην ἐν τῇ ΝΑ πλευρᾷ τῆς Σουηδίας.

3) Ὁ Δάλας ποταμὸς ὁ μέγιστος τῶν τῆς Σουηδίας πηγάζων ἐκ τῶν κεντρικῶν ὀρέων τῆς χερσονήσου, ἐκβάλλει εἰς τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν τῆς Σουηδίας καὶ σχηματίζει μέγαν καταρράκτην.

4) Ὁ Αἰούσνης ποταμὸς πηγάζων ἐκ τῶν αὐτῶν ὀρέων ἐκβάλλει εἰς τὸν Βοθνικὸν κόλπον πρὸς βορρᾶν τοῦ προηγουμένου.

5) Ὁ Ἰνδαλος ποταμὸς πηγάζων ἐκ τῶν Σκανδιναυϊκῶν Ἀλπεων, ἐκβάλλει εἰς τὸν Βοθνικὸν κόλπον βορειότερον τοῦ προηγουμένου.

6) Ὁ Τορνέας ποταμὸς πηγάζων ἐκ τῶν Λαπωνικῶν ὀρέων, ἐκβάλλει εἰς τὸν Βοθνικὸν κόλπον. Μεταξὺ τούτου καὶ τοῦ Ἰνδαλου ποταμοῦ ὑπάρχουσι καὶ πολλοὶ ἄλλοι διαρρέοντες τὴν Σουηδίαν. Μεταξὺ τῶν ποταμῶν καὶ λιμνῶν ὑπάρχουσι καὶ διώρυχες ἐπισημότεραι τῶν ὁποίων εἶναι·

1) Ἡ τῆς Γόθης μεταξὺ τῆς Γερμανικῆς καὶ τῆς Βαλτικῆς θάλασσης μεγίστη.

2) Ἡ τῆς Τρολλαίττης διατέμνουσα ὅλην τὴν νότιον Σουηδίαν. Τῶν δὲ πολυαριθμῶν λιμνῶν τῆς χερσονήσου, αἱ ὁποῖαι κατέχουσι τὸ $\frac{1}{10}$ τοῦ ἐδάφους ἦτοι 1,400 □ ἐπισημότεραι εἶναι·

1) Ἡ Βενέρη λίμνη κειμένη ἐν τῇ ΝΑ πλευρᾷ τῆς Σουηδίας ἔχει ἔκτασιν 25 □ καὶ μῆκος μὲν 21 γεωγρ. μιλ., πλάτος δὲ 10 καὶ βάθος 400 ποδῶν, εἶναι μεγίστη λίμνη τῆς χερσονήσου, εἰς τὴν ὁποίαν ἐκβάλλουσιν 24 ποταμοί.

2) Ἡ Μαιλάρη λίμνη ἐν τῇ ΝΑ. πλευρᾷ τῆς Σουηδίας ἔχει ἔκτασιν 25 □, εἶναι ἡ δευτέρα κατὰ τὸ μέγεθος, ἐκβάλλει εἰς τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν καὶ ἔχει 1,300 νησίδια καὶ ὕδωρ γλυκόν.

3) Ἡ Ἰελμάρη κειμένη πρὸς νότον τῆς προηγουμένης ἔχει ἔκτασιν 9 □.

4) Ἡ Βηττέρη κειμένη μεταξὺ τῆς προηγουμένης καὶ τῆς Βενέρης ἔχει σχῆμα σταυροειδὲς καὶ ἔκτασιν μὲν 35 □, μῆκος δὲ 18 γεωγρ. μιλ. καὶ πλάτος 5.

Αὗται εἶναι αἱ 4 μεγαλύτεραι λίμναι, πρὸς ταῖς ὁποῖαις ὑπάρχουσι πολλαὶ μικραί.

β'). Πολιτική κατάσταση.

Α'. ΣΟΥΗΔΙΑ.

Έκτ. 8,035 □ Κατ. 4,500,000.

§. 1. Πολιτική διαίρεσις.

Ἡ Σκανδιναυϊκὴ χερσόνησος φυσικῶς ἐν ὅλον ἀποτελοῦσα, διαιρεῖται πολιτικῶς εἰς δύο βασιλείαι ἀνεξάρτητα ἀπ' ἀλλήλων ὑπὸ ἓνα κοινὸν βασιλέα. Τὸ δὲ βασίλειον τῆς Σουηδίας διαίρεται εἰς 3 μεγάλα τμήματα περιλαμβάνοντα 24 νομοὺς διοικητικῶς. Ταῦτα δὲ εἶναι τὰ ἀκόλουθα·

1) Ἡ Σουηδία ἔχουσα ἔκτ. 1370 □ κατ. 1,300,000.

2) Ἡ Γοτθλανδία ἔχουσα ἔκτ. 1560 □, κατ. 2,500,000.

3) Ἡ Νορλανδία ἔχουσα ἔκτ. 4430 □, κατ. 550,000.

Τούτων ἡ μὲν Νορλανδία κατέχει τὸ βόρειον μέρος τῆς Σουηδίας, ἡ δὲ Σουηδία τὸ κεντρικὸν καὶ ἡ Γοτθλανδία τὸ μεσημβρινὸν μέρος αὐτῆς.

§. 2 Πόλεις τῆς Σουηδίας.

Ἡ Σουηδία ἀναλόγως τῆς ἐκτάσεως καὶ τοῦ πληθυσμοῦ δὲν ἔχει οὔτε πολλὰς οὔτε μεγάλας πόλεις, ἀλλὰ μικρὰς καὶ ὀλίγας καὶ τούτων αἱ περισσότεραι κεῖνται ἐν ταῖς μεσημβριναῖς χώραις αὐτῆς καὶ ἐν τῇ παραλίᾳ· τούτου ἕνεκα 8 μόνον πόλεις ὑπάρχουσιν ἔχουσαι ἀπὸ 10,000—170,000 κατοίκων καὶ δὲν δύνανται νὰ διαιρεθῶσιν εἰς τάξεις· αὗται δὲ εἶναι αἱ ἀκόλουθαι·

1) Ἡ ΣΤΟΚΟΛΜΗ 170,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα καὶ καθέδρα τῆς Σουηδίας Στοκόλμη κειμένη ἐπὶ τῆς στενῆς ἐξόδου τῆς λίμνης Μαιλάρης εἰς τὴν Βαλτικὴν

θάλασσαν καὶ ἐκτισμένη ἐπὶ 40 νησιδίων, τόσον λαμπρὰν τοποθεσίαν ἔχει ὥστε θεωρεῖται δευτέρα πόλις μετὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ εἶναι ἡ ὠραιότατη πασῶν τῶν βορείων τῆς Εὐρώπης πρωτευουσῶν καλουμένη «ἡ βόρειος Βενετία». Αὕτη συνίσταται ἐξ 6 τμημάτων, ὧν τὸ μὲν πρῶτον περιέχον τὴν παλαιὰν καὶ κυρίαν πόλιν κεῖται ἐπὶ τριῶν νησιδίων, τὸ δὲ δεύτερον εἶναι προάστειον συνδεόμενον μετὰ τοῦ πρώτου διὰ μεγαλοπρεπεστάτης γεφύρας, 1000' ποδῶν μακρᾶς, τὸ δὲ τρίτον πρὸς μεσημβρίαν κείμενον ἐπὶ ἀποτόμου ὄρους εἶναι ὡσαύτως προάστειον αἰωρούμενον πρὸς τὴν θάλασσαν, τὸ δὲ τέταρτον ΒΑ. ἐκτεινόμενον ἔχει λιμένα, τὸ πέμπτον Α. περιέχει λαμπροὺς καὶ τερπνοὺς κήπους, δάση, κοιλάδας, ὄρη καὶ τὸ ἕκτον ὀλιγωτέραν ἐπιστημότητα ἔχει.

Ὅλη ἡ πόλις ἔχουσα περίμετρον 2 μιλίων καὶ 8,000 οἰκίας, εἶναι ἡ πρώτη βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ πόλις τοῦ βασιλείου καὶ ἐπίσημος διὰ τὴν πληθὺν τῶν ἐπιστημονικῶν ἐκπαιδευτικῶν καὶ φιλανθρωπικῶν καθιδρυμάτων ἥτοι μουσείων, βιβλιοθηκῶν, ἀκαδημιῶν, κήπων, θεάτρων, ἐταιριῶν, γυμνασίων, σχολείων διαφόρων ἐκκλησιῶν, ἀνακτόρων καὶ ἄλλων μεγάλων δημοσίων οἰκοδομημάτων, διὰ τὰ ὅποια σεμνύνεται ὡς καθέδρα τοῦ βασιλέως. κατὰ δὲ τὸ παρελθὸν ἔτος ἰδρύθη καὶ πανεπιστήμιον.

2) Τὸ Γοτθεμβούργον (70,000) κείμενον ἐν τῇ ΝΑ. παραλίᾳ τῆς Σουηδίας πρὸς νότον τῆς Βενέρης λίμνης εἶναι ὠραιότατη καὶ ἡ δευτέρα πόλις τοῦ βασιλείου λίαν βιομηχανοῦ καὶ ἐμπορικῇ.

3) Ἡ Μαλμόη (40,000) κειμένη ἐν τῇ νοτιωτάτῃ ἄκρᾳ τῆς Σουηδίας ἐν τῇ παραλίᾳ τοῦ Σούνδου εἶναι ἐμπορικὴ πόλις.

4) Ἡ Νορκοιππίγγη (30,000) κειμένη ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὀχθῶν τοῦ Μοτάλα ποταμοῦ ἐν τῇ ἀνατολικῇ παραλίᾳ πρὸς νότον τῆς Στοκόλμης, εἶναι λίαν βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ πόλις.

5) Ἡ Γέφλη (20,000) κειμένη ἐν τῇ ΑΒ. παραλίᾳ οὐχὶ μακρὰν τῆς ἐκβολῆς τοῦ Δάλα ποταμοῦ, εἶναι ἡ τρίτη ἐμπορικὴ πόλις μετὰ τὴν Στοκόλμην καὶ τὸ Γοτθεμβούργον.

6) Ἡ Καλοκρόνα (20,000) κειμένη ἐν τῇ ΝΑ. γωνίᾳ καὶ πα-

ραλίᾳ τῆς Σουηδίας εἶναι ὀχυρωτάτη καὶ πολεμικὸς λιμὴν τοῦ βασιλείου ἰδρυθεῖσα τῷ 1680 ὑπὸ Καρόλου τοῦ ἰα΄.

7) Ἡ Οὐψάλα (15,000) κειμένη πρὸς βορρᾶν τῆς Στοκόλμης ἐν ἐκτεταμένῃ πεδιάδι, εἶναι ἡ δευτέρα πόλις τοῦ βασιλείου κατὰ τὸ ἀξίωμα καὶ τὸν βαθμὸν καὶ τὸ κέντρον τοῦ ἐπιστημονικοῦ καὶ ὀρησκευτικοῦ βίου τῶν κατοίκων, ἔχουσα πολυτελέστατον Γοτθικὸν ναόν, ἐν ᾧ ὑπάρχει ὁ τάφος τοῦ περιωνύμου βοτανικοῦ Λινναίου καὶ τοῦ βασιλέως Γουσταύου Βάζα, καὶ πανεπιστήμιον σπουδαιότατον μετὰ 2,000 σπουδασῶν, ἀκαδημίαν, βιβλιοθήκην, ἐν ᾗ καὶ τὸ περιώνυμον χρυσοῦν χειρόγραφον καὶ τὰ Εὐαγγέλια τοῦ Οὐλφίλα, βοτανικὸν κῆπον ἐπίσημον καὶ ἄλλα ἐκπαιδευτικὰ καθιδρύματα.

8) Ἡ Λούνδη (13,000) μεσόγειος πόλις κειμένη ἐν τῇ νοτίᾳ πλευρᾷ τῆς Σουηδίας εἶναι ἀρχαιοτάτη πόλις αὐτῆς εἰς μεγάλην ἀκμὴν φθάσασα κατὰ τὸν μεσαιῶνα καὶ ἔχουσα τὸν μέγιστον μητροπολικὸν ναόν τῆς Σουηδίας, πανεπιστήμιον, βιβλιοθήκην πλουσίαν, μουσεῖα, βοτανικὸν καὶ ζωολογικὸν κῆπον, ἀστεροσκοπεῖον, ἐταιρίαν ἐπιστημονικὰς καὶ ἄλλα ἐκπαιδευτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ καταστήματα.

Αἱ δὲ λοιπαὶ πόλεις τῆς Σουηδίας εἶναι μικραὶ ἔχουσαι ἀπὸ 10—3000 κατ. ἦτοι ἡ Ὑστάδη, Δανεμάρα, Καλμάρη, Σάλα, Φαλούνη, Ἐλσιγκόργη καὶ ἡ Ἀπαράνδα ὁ βορειότατος λιμὴν τῆς Εὐρώπης.

α. 3. Νῆσοι καὶ ἀποικίαι τῆς Σουηδίας.

Τῶν νήσων τῆς Σουηδίας ἐπισημότεραι εἶναι αἱ ἀκόλουθοι τρεῖς:

1) Ἡ Γοτθλάνδη (60,000) κειμένη ἐν τῇ Βαλτικῇ θαλάσῃ πρὸς νότον τῆς Στοκόλμης ἔχει μῆκος μὲν 16 γ. μιλ. πλάτος δὲ 2—7 καὶ πόλιν τὴν Βίσβυν (7000) κειμένην ἐν τῇ δυτικῇ πλευρᾷ καὶ ἐπίσημον ὡς ἀρχαίαν μεσαιωνικὴν, μείναςαν ἀμετάβλητον καὶ διὰ τοῦτο θαυμαζομένην.

2) Ἡ Οἰλάνδη (40,000) κειμένη πρὸς νότον τῆς προηγουμέ-

νης καὶ ἐπιμήκης, ἔχει μῆκος μὲν 18 γ. μιλ., πλάτος δὲ 1 $\frac{1}{2}$ καὶ πολίχνην τὴν Βοργόλμην.

3) Καὶ ἡ Βορνόλμη πρὸς νότον τῆς προηγουμένης πολιτικῶς ἀνήκουσα εἰς τὴν Δανίαν.

Ἀποικίαν δὲ μίαν καὶ μόνην ἔχει ἡ Σουηδία τὴν μικρὰν Ἰνδικὴν νῆσον τοῦ ἁγίου Βαρθολομαίου ἔχουσαν ἑκτασιν $\frac{2}{5}$ □ καὶ κατοίκους 3,000 καὶ τὴν Οὐίτην εἰς τὴν Ὁκεανίαν.

B¹. NORWEGIA.

Ἔκτ. 3,800 □. Κατ. 1,820,000,

§. 1. Πολιτικὴ διαίρεσις.

Ἡ Νορβηγία πολιτικῶς ἀποτελοῦσα ἰδιαιτέρον βασιλείον ἀπὸ τοῦ 1814 ὑπὸ τὸν βασιλέα τῆς Σουηδίας, διαιρεῖται διοικητικῶς εἰς 6 τμήματα· ταῦτα δὲ εἶναι τὰ ἑξῆς·

1) Τὸ τῆς Χριστιανίας ἔχον ἑκτασιν 480 □ καὶ κατοίκους 450,000.

2) Τὸ τῆς Ἀμάρας ἔχον ἑκτασιν 940 □ καὶ κατοίκους 250,000.

3) Τὸ τῆς Χριστιανσάνδης ἔχον ἑκτασιν 740 □ καὶ κατοίκους 350,000.

4) Τὸ τῆς Βεργένης ἔχον ἑκτ. 680 □ καὶ κατ. 300,000.

5) Τὸ τῆς Δρονθεϊμης ἔχον ἑκτ. 940 □ καὶ κατ. 280,000.

6) Τὸ τῆς Τρομσῶς βορειότατον ἔχον ἑκτ. 2000 □, καὶ κατ. 200,000.

§. 2. Πόλεις τῆς Νορβηγίας.

Ἡ Νορβηγία παραβαλλομένη πρὸς τὴν Σουηδίαν κατὰ τὴν πληθὺν τῶν πόλεων, ἔχει ὀλιγωτέρας καὶ μικροτέρας ἥτοι 24, ὧν μία μὲν 100,000 κατοίκων ἔχει, αἱ δὲ λοιπαὶ ἀπὸ 40—5,000 κατ. πρώτη δὲ καὶ μεγίστη πασῶν εἶναι ἡ πρωτεύουσα.

1) ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΑ 100,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου τῆς Νορβηγίας ἱδρυθεῖσα τῷ 1624 ὑπὸ Χριστιανοῦ τοῦ δ', ὅτε ἐπυρπολήθη ἡ τῷ 1058 κτιθεῖσα ἀρχαία πόλις, κεῖται ἐν ἀνοικτῇ καὶ λαμπρᾷ κοιλάδι, πλησίον τοῦ ὁμωνύμου κόλπου, συνίσταται ἐκ 5 προαστείων καὶ εἶναι μία τῶν ὡραιότατων πρωτευουσῶν πόλεων τῆς Εὐρώπης, ἔχουσα ὠραίας οἰκίας, εὐρείας ὁδοὺς καὶ μεγάλας πλατείας, μεγάλα δημόσια οἰκοδομήματα, πολυάριθμα ἐπιστημονικὰ καθιδρύματα, ἀνάκτορα καὶ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα, ἥτοι πανεπιστήμιον τὸ μόνον ἐν Νορβηγίᾳ, βιβλιοθήκην μεγάλην, μουσεῖα, ἀστεροσκοπεῖον, βοτανικὸν κῆπον, ἐπιστημονικὰς ἐταιρίας, μητροπολιτικὸν ναὸν ἑξοχόν, γυμνάσια, σχολεῖα διάφορα, πολλὰ φιланθρωπικὰ καταστήματα καὶ πλεῖστα βιομηχανικὰ καὶ ἐμπορικὰ καταστήματα.

2) Ἡ Βεργένη (40,000) ἱδρυθεῖσα τῷ 1069 καὶ ἐμπορικῶς ἀκμάσασα κατὰ τὸν μεσαιῶνα, κεῖται ἐν τῇ βορείῳ πλευρᾷ τοῦ κόλπου καὶ περιβαλλομένη ἐκ τῆς ξηρᾶς ὑπὸ 7 ὀρέων, εἶναι λίαν ὀχυρά, ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανικὴ πόλις, ἔχουσα πολεμικὸν λιμένα, πολλὰς ἐκκλησίας, ἐκπαιδευτήρια καὶ βιομηχανικὰ καταστήματα· ὀνομάζεται δὲ Ἀμβούργον τῆς Νορβηγίας.

3) Ἡ Δραγθελάνη (25,000) ἱδρυθεῖσα τῷ 967 ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀνατολικῆς παραλίας, εἶναι βιομηχανικὸς πόλις, ἔχουσα λιμένα καλόν, βιομηχανικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα.

4) Ἡ Σταθαγγέρη (20,000) κειμένη ἐν τῇ ΝΔ. παραλίᾳ τῆς Νορβηγίας πλησίον κόλπου, ἔχει λιμένα ἐμπορικόν, μητροπολιτικὸν ναόν, ὀρφανοτροφεῖον καὶ σχολεῖα καὶ εἶναι ἐπίσημος διὰ τὴν ναυτιλίαν καὶ ἀλιεῖαν.

5) Ἡ Δραμμένη πλησίον τῆς Χριστιανίας ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου κόλπου συνεχομένου μετὰ τοῦ τῆς Χριστιανίας, εἶναι ἐπίσημος διὰ τὸ ἐμπόριον τῆς ζυλικῆς.

6) Ἡ Χριστιανσάνδη (15,000) κειμένη ἐν τῇ μεσημβρινῇ παραλίᾳ τῆς Νορβηγίας ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου κόλπου, ἱδρύθη τῷ 1641 ὑπὸ τοῦ βασιλέως Χριστιανοῦ τοῦ δ' καὶ εἶναι ἐπίσημος βιομηχα-

νική πόλις ἔχουσα κάλλιστον λιμένα. Μικρότεραι δὲ τούτων εἶναι ἡ Φραιδεριχάλδην, ἡ 'Ραιράση καὶ ἡ 'Αμμερφέστη, ὁ βορειότατος λιμὴν τῆς Εὐρώπης.

Οὐδὲν ἄλλο κράτος τῆς Εὐρώπης ἔχει τοσαύτας νήσους, ὅσας ἡ Νορβηγία ἀριθμοῦσα 1200, τῶν ὁποίων αἱ 1100 κατοικοῦνται καὶ ἔχουσιν ἑκτασιν μὲν 400 □, κατοίκους δὲ 220,000, ὧν ἐπισημότεραι εἶναι αἱ χιονοσκεπεῖς Λοφόδαι καὶ ἡ Μαγέρη, ἔνθα ἡ μεγίστη ἡμέρα διαρκεῖ 72 ἡμέρας.

§. 3. Κλίμα, ἔδαφος καὶ προϊόντα τῆς Χερσονήσου.

Τὸ μὲν κλίμα τῆς Χερσονήσου ἀνηκούσης εἰς τὰ βόρεια κράτη, εἶναι πρὸς βορρᾶν ψυχρὸν μὲν, ἥπιον ὅμως ἀναλόγως τῆς θέσεως καὶ ἐν μὲν τῇ Σουηδίᾳ ἡπειρωτικόν, ἐν δὲ τῇ Νορβηγίᾳ ὠκεάνειον, βροχερὸν καὶ νεφελῶδες. Τοῦ δὲ ἔδαφους τὸ μὲν ὄρεινόν, τὸ δὲ δασῶδες, τὸ δὲ ὑπὸ λιμνῶν καλυπτόμενον, ὑπολείπεται δὲ πρὸς καλλιέργειαν μόνον^{1/10}, ὅπερ μετὰ μεγάλης ἐπιμελείας καλλιεργεῖται ὑπὸ τῶν κατοίκων, ἀσχολουμένων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς τὴν ναυτιλίαν, ἀλιείαν, μεταλλουργίαν καὶ κτηνοτροφίαν. Καὶ τὰ κυριώτερα προϊόντα εἶναι διάφορα μέταλλα ἤτοι σίδηρος χαλκὸς καὶ ἄργυρος, δημητριακοὶ καρποὶ ἀνεπαρκεῖς εἰς τὰς ἀνάγκας, γεώμηλα, λίνον κλ.

§. 4. Βιομηχανία, ἐμπόριον καὶ συγκοινωνία.

Ἡ μὲν βιομηχανία εἶναι λίαν περιορισμένη εἰς τὴν χερσόνησον μεθ' ὅλας τὰς γενομένας προσπάθειας εἰς προαγωγὴν αὐτῆς. Τοῦ δὲ ἐμπορίου τὸ μὲν ἐσωτερικὸν μικρὸν καὶ ἀσήμαντον, τὸ δὲ ἐξωτερικὸν λίαν ἐκτεταμένον. Καὶ ἡ συγκοινωνία ἐπιτελεῖται κατὰ τὸ πλεῖστον διὰ θαλάσσης, διὰ τῶν ποταμῶν καὶ διωρύγων καὶ ὀλίγον διὰ τῶν ὀλίγων σιδηροδρόμων.

§. 6. Πρόσοδος, δαπάνη καὶ στρατιωτικὴ δύναμις.

Ἡ μὲν πρόσοδος τῆς Σουηδίας ἀναβαίνει εἰς 55,000,000 ταλ.

Σουηδικά, τῆς δὲ Νορβηγίας εἰς 30,000,000 φρ. ἡ δὲ δαπάνη τῆς μὲν Σουηδίας εἰς 60,000,000 ταλ. τῆς δὲ Νορβηγίας εἰς 20,000,000 φραγ. Ἡ δὲ στρατιωτικὴ δύναμις τῆς μὲν Σουηδίας συμπο-
σοῦται εἰς 160,000 ἀνδρῶν μετὰ 130 πολεμικῶν πλοίων, 106
μικρῶν καὶ 34 μεγάλων καὶ 400 πυροβόλων, τῆς δὲ Νορβηγίας
ἐν καιρῷ μὲν εἰρήνης εἰς 12,000 ἀνδρῶν, ἐν καιρῷ δὲ πολέμου
εἰς 18,000 καὶ ἡ ναυτικὴ δύναμις συνίσταται ἐξ 125 πλοίων, 90
μικρῶν καὶ 35 μεγάλων μετὰ 320 πυροβόλων.

§. 6. Κάτοικοι, θρησκεία, γλῶσσα καὶ πολίτευμα.

Οἱ μὲν πλεῖστοι τῶν κατοίκων τῆς χερσονήσου ἀνήκουσι κατὰ
τὴν καταγωγὴν εἰς τὴν γερμανικὴν φυλὴν, πλὴν ὀλίγων Λαπ-
ῶν οἰκούντων εἰς τὸ βόρειον μέρος τῆς χερσονήσου, ζώντων νο-
μαδικῶς καὶ τρεφομένων ἐκ τῆς θήρας καὶ ἀλιείας. Κατὰ δὲ τὴν
θρησκείαν πάντες σχεδὸν εἶναι χριστιανοὶ πλὴν τῶν εἰδωλολα-
τρῶν Λαπῶνων, πρεσβεύοντες τὸ τῶν Διαμαρτυρομένων δόγμα.
Ἡ δὲ γλῶσσα αὐτῶν εἶναι διάλεκτος Γερμανικὴ. Καὶ τὸ πολί-
τευμα τῶν δύο βασιλείων εἶναι συνταγματικὸν μετὰ δύο βουλῶν
ὑπὸ ἑνα βασιλέα κληρονομικόν, ὧν ὁ ἀριθμὸς ἐν μὲν τῇ Σουηδίᾳ
ἀναβαίνει εἰς 120 καὶ 130, ἐν δὲ τῇ Νορβηγίᾳ εἶναι τοσοῦτον
φιλελεύθερον τὸ πολίτευμα ὥστε ὁμοιάζει πρὸς δημοκρατικόν.

§. 7. Ἐκπαίδευσις καὶ διανοητικὴ ἀνάπτυξις.

Κατὰ δὲ τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ διανοητικὴν ἀνάπτυξιν ἡ Σουη-
δία καὶ ἡ Νορβηγία δύνανται νὰ καταταχθῶσι μετὰ τῶν πρώ-
των τῆς Εὐρώπης κρατῶν· διότι διὰ μὲν τὴν ἐπιστημονικὴν ἐκ-
παίδευσιν ἔχουσι 4 πανεπιστήμια, πολλὰς ἀκαδημαϊκὰς καὶ ἐπι-
στημονικὰς ἐταιρίας εἰς προαγωγὴν τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν·
διὰ δὲ τὴν μέσσην ἐκπαίδευσιν ἡ μὲν Νορβηγία ἔχει 30 ἀνώτερα
ἐκπαιδευτήρια καὶ 20 πραγματικὰ σχολεῖα, ἡ δὲ Σουηδία ἀνα-

λόγως τοῦ πληθυσμοῦ τριπλάσια. Καὶ διὰ τὴν δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν ἡ μὲν Σουηδία ἀριθμεῖ 9,000 δημ. σχολεῖα μετὰ 700,000 μαθητῶν καὶ πολλὰ διδασκαλεῖα καὶ τεχνικὰ σχολεῖα, ἡ δὲ Νορβηγία 1,800 δημ. σχολεῖα μετὰ 200,000 μαθητῶν καὶ πολλὰ ἄλλα σχολεῖα.

Ἐν γένει δὲ παρατηρεῖται ὅτι μεταξὺ τῶν κατοίκων τῆς Σουηδίας ὀλίγοι ἀγράμματοι καὶ ἀναλφάβητοι διαμένουσι σχετικῶς ὡς πρὸς τὰ ἄλλα τῆς Εὐρώπης κράτη.

ΠΙΝΑΞ

Τῶν μεγαλητέρων τῆς Σουηδίας καὶ Νορβηγίας πόλεων κατὰ τὸν πληθυσμὸν.

ΣΤΟΚΟΛΜΗ	170,000	κατ.	Γέφλη	20,000	κατ.
ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΑ	100,000	»	Καρλοχρόνα	20,000	»
Γοτθεμβοῦργον	70,000	»	Σταβαγγέρη	20,000	»
Βεργένη	40,000	»	Δραμμένη	20,000	»
Μαλμόν	40,000	»	Οὐψάλα	15,000	»
Νορκοιππίγγη	30,000	»	Χριστιανσάνδη	15,000	»
Αρονθεῖμη	25,000	»	Λούνδη	13,000	»

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΔΑΝΙΑ.

Εκτ. 700 □. Κατ. 2,000,000 σχεδόν.

**Εκτ. 4,800 □. Κατ. 2,000,000 μετά
τῶν κατακτήσεων.**

Ἱστορικὴ ἔποψις.

Τῆς Δανίας συνισταμένης ἐκ μιᾶς χερσονήσου καὶ πολλῶν νή-
σων, ἡ χερσόνησος ἐκαλεῖτο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Κιμβρική ἐκ τῶν
κατοικούντων αὐτὴν Κιμβρων, Κελτικοῦ ἢ Γερμανικοῦ φύλου. Ἡ
ἱστορία τῆς Δανίας μέχρι τοῦ 9 αἰῶνος καλύπτεται ὑπὸ μύθων.
Ἀπὸ δὲ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἠνωθήσαν μετὰ τῆς χερσονήσου καὶ
αἱ νῆσοι καὶ εἰς τὸ ἠνωμένον τοῦτο βασίλειον ἐδόθη τὸ νέον ὄ-
νομα Δανία. κατὰ δὲ τὸν 1^{ον} αἰῶνα ὁ βασιλεὺς αὐτῆς Κνούτος κα-
τέκτησε τὴν Νορβηγίαν, Σουηδίαν καὶ τὴν Ἀγγλίαν μετὰ τῆς
Σκωτίας, ὅτε καὶ ὁ χριστιανισμὸς εἰσῆχθη. Ἀκολουθῶς δὲ κατὰ
τὸν 12^{ον} αἰῶνα ἀπώλεσεν ἡ Δανία πάσας τὰς κατακτήσεις πλὴν
τῆς Νορβηγίας καὶ τῶν δουκάτων Σλεσβίου καὶ Ὀλστείνου, τῶν
ὁποίων ἡ μὲν πρώτη ἀπεσπάσθη τῷ 1814, τὰ δὲ τελευταῖα τῷ
1866.

α') Φυσικὴ κατάστασις,

§. 1. Συστατικὰ καὶ ὅρια τῆς Δανίας.

Τὸ μικρότατον τῶν τριῶν βορείων ἢ Σκανδιναυικῶν βασιλείων
ἐν μέρει μὲν συνέχεται διὰ τῆς χερσονήσου Ἰουτλανδίας μετὰ
τῆς λοιπῆς Εὐρώπης, ἐν μέρει δὲ εἶναι ἐντελῶς κεχωρισμένον
διὰ τῶν νήσων, αἵτινες ὑπόκεινται εἰς αὐτό. Συνίσταται δὲ τὸ

βασίλειον ἐκ τῆς χερσονήσου Ἰουτλανδίας, ἥτις ἀποτελεῖ τὸ βορειότατον ἄκρον τῆς Γερμανίας καὶ χωρίζει τὴν Βαλτικὴν ἀπὸ τῆς Γερμανικῆς θαλάσσης, καὶ ἐκ τῶν νήσων Σηλανδίας, Φυνίας καὶ πολλῶν μικροτέρων, αἵτινες ἀπεσπάρσθησάν ποτε ἐκ τῆς Ἰουτλανδίας, Σουηδίας καὶ Νορβηγίας, καὶ ἐκ τῆς ἀπωτάτης Ἰσλανδίας καὶ τῶν φεροῶν νήσων.

Τοιοῦτον δ' ὃν τὸ βασίλειον ὀρίζεται πρὸς Β. μὲν ὑπὸ τοῦ Σκαγεράκου πορθμοῦ, πρὸς Α. δὲ ὑπὸ τοῦ Κατεγάτου καὶ τοῦ Σούνδου, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Σλεσβίκου καὶ Ὀλστείνου καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Γερμανικῆς θαλάσσης.

§. 2. Θάλασσα, κόλποι, πορθμοὶ καὶ λιμένες.

Δύο θάλασσαὶ περιβάλλουσι τὴν Δανίαν ἢ Γερμανικὴ ἐκ δυσμῶν καὶ ἡ Βαλτικὴ ἐξ ἀνατολῶν. Κόλποι δὲ σχηματιζόμενοι ἐκ τῶν θαλασσῶν ἐν τῇ παραλίᾳ εἶναι 1) ὁ Λύμιος, χωρίζων τὸ βορείον μέρος τῆς Ἰουτλανδίας, 2) ὁ τοῦ Μιδσουνδου ἐν τῇ βορείῳ παραλίᾳ τῆς Ἰουτλανδίας, 3) ὁ Ἐβελτόφιος ἐν τῇ ἀνατολικῇ παραλίᾳ τῆς χερσονήσου 4) ὁ τῆς Βελλης ἐν τῇ ΝΑ. παραλίᾳ 5) ὁ τῆς Ἰσης ἐν τῇ βορείῳ πλευρᾷ τῆς Σηλανδίας καὶ 6) ὁ τῆς Λάμμης δυτικῶς τοῦ προηγουμένου. Πορθμοὶ δὲ ἐπισημότεροι εἶναι 1) ὁ Σκαγεράκης μεταξὺ τῆς Ἰουτλανδίας καὶ τῆς Νορβηγίας, 2) ὁ Κατεγάτης μεταξὺ τῆς Ἰουτλανδίας καὶ Σουηδίας, 3) ὁ μέγας Βέλτης μεταξὺ τῆς Σηλανδίας καὶ Φυνίας, 4) ὁ μικρὸς Βέλτης μεταξὺ τῆς Σηλανδίας καὶ τοῦ Σλεσβίκου, 5) ὁ τοῦ Σούνδου μεταξὺ τῆς Σηλανδίας καὶ τῆς Σουηδίας καὶ 6) ὁ τῆς Γιλδβέργης μεταξὺ τῆς Ασαλάνδης καὶ τῆς Φαλστέρης νήσου. Λιμένες δὲ ἐπισημότεροι εἶναι ὁ τῆς Κοπενάγης, τῆς Ἀαρόννης, τῆς Ἀαλβόργης καὶ τῆς Ἐλσιγγόρης.

§. 3. Ὅρη, ποταμοί, λίμναι καὶ χερσόνησοι.

Ἡ Δανία εἶναι ἐν μέρει μὲν πεδινή, ἐν μέρει δὲ λοφώδης χώρα καὶ ἐπομένως δὲν ἔχει ὄρη, ὡς τὰ λοιπὰ τῆς Εὐρώπης κράτη,

πλήν τῆς Ἰσλανδίας, τῆς ὁποίας κατὰ τὸ πλεῖστον ὀρεινῆς οὐ-
σης, ἐπισημότερον ὅρος εἶναι τὸ Ἡφαίστειον Ἐκλα ἔχον ὕψος 5,
200' ποδῶν καὶ ἐν τῇ νοτίῳ πλευρᾷ ἀνυψούμενον.

Ποταμοὺς δὲ ἔχει ἡ Δανία πολλοὺς μὲν, ἀλλὰ μικροὺς, τῶν ὁ-
ποίων ἐπισημότεροι εἶναι ὁ μεθόριος Ἀλβις, ὅστις ὡς ἀνήκων εἰς
τὴν Γερμανίαν περιεγράφη ἤδη ἐκεῖ, καὶ ὁ Εἰδερὸς διαβρέχων τὸ
Σλέσβικον, ὅστις διὰ διώρυγος συνάπτει τὴν Γερμανικὴν μετὰ
τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης. Λίμνας δὲ πολλὰς μικρὰς καὶ μεσογείους
ἔχει ἡ Δανία, ὧν ἐπισημότεραι εἶναι ἡ Ῥατσεβούργη ἐν Λαου-
εμβούργῳ καὶ ἡ Πλοίνερος ἡ δυτικὴ λίμνη ἐν Ὀλστεϊνῳ, αἵτινες
πρότερον ἀνήκον εἰς τὴν Δανίαν. Καὶ χερσονήσους δύο ἔχει, τὴν
τῆς βορείου Ἰουτλανδίας καὶ τὴν ἐν τῇ ἀνατολικῇ παραλίᾳ αὐτῆς
σχηματιζομένην.

β') Πολιτικὴ κατάστασις.

§. 1. Πολιτικὴ διαίρεσις.

Τὸ βασίλειον τῆς Δανίας συνιστάμενον ἐκ τῆς ἰδίως Δανίας ἐκ
τῶν Δανικῶν νήσων, ἐκ τῶν ἐπικτήτων νήσων καὶ ἐκ τῶν ἀ-
ποικιῶν, περιλαμβάνει τὰ ἀκόλουθα μέρη.

1) Τὴν χερσονήσον Ἰουτλανδίαν ἔχουσιν ἑκτασιν 460 □, κα-
τοίκους 800,000.

2) Τὴν Σηλανδίαν νήσον μετὰ τῶν παρακειμένων ἔχουσιν ἑκ-
τασιν 150 □, κατ. 700,000.

3) Τὴν Φυνίαν μετὰ τῶν παρακειμένων, ἔχουσιν ἑκτασιν 65
□, κατ. 250,000.

4) Τὴν Λααλάνδην μετὰ τῶν παρακειμένων, ἔχουσιν ἑκτασιν
30 □, κατ. 100,000.

5) Τὰς Φερόας 25 τὸν ἀριθμὸν, ἐχούσας ἑκτ. 25 □, κατ.
10,000.

6) Τὴν Ἰσλανδίαν νήσον ἔχουσ. ἑκτ. 1870 □, κατ. 80,000.

7) Καὶ τὰς ἐν Ἀμερικῇ ἀποικίας ἐχούσας ἑκτασιν 2200 □,
κατ. 60,000.

Τούτων δὲ ἡ μὲν Ἰουτλανδία διαιρεῖται ἱστορικῶς μὲν εἰς 4 τμήματα, διοικητικῶς δὲ εἰς 10. Αἱ δὲ Δανικαὶ νῆσοι, ἱστορικῶς μὲν εἰς 3, διοικητικῶς δὲ εἰς 9 τμήματα.

§. 2. Πόλεις τῆς Δανίας.

Τὸ βασιλεῖον τῆς Δανίας περιέχει 70 πόλεις τὰς πλείστας μὲν κράς, τῶν ὁποίων 25 μὲν ἐν τῇ Ἰουτλανδίᾳ, 45 δὲ ἐν ταῖς νήσοις. Τούτων δὲ μία καὶ μόνη ἡ πρωτεύουσα ἔχει ὑπὲρ τὰς 200, 000 κατοίκων, 7 δὲ ἀπὸ 20—10,000 κατοίκων καὶ αἱ λοιπαὶ ὀλιγώτερον τῶν 10,000 κατ. ἔχουσιν.

1) Η ΚΟΠΕΝΑΓΗ 240,000 κατ.

Ἡ πρωτεύουσα καὶ καθέδρα τοῦ βασιλείου τῆς Δανίας Κοπενάγη (ἥτοι ἐμπορικὸς λιμὴν), κειμένη ἐν τῇ ἀνατολικῇ παραλίᾳ τῆς νήσου Σηλανδίας ἐπὶ τοῦ πορθμοῦ Σούνδου, ὅστις ἐνταῦθα ἔχει πλάτος 4 μιλίων, καὶ ἐπὶ στενοῦ βραχίονος τῆς θαλάσσης, χωρίζοντος αὐτὴν ἀπὸ τῆς παρακειμένης νήσου Ἀμαγέρης καὶ σχηματίζοντος τὸν πολεμικὸν λιμένα, εἶναι ἡ μεγίστη, ὠραιοτάτη καὶ πλουσιωτάτη ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανικὴ πόλις τοῦ βασιλείου. Ἡ Κοπενάγη κατ' ἀρχὰς χωρίον ἀλιέων οὔσα καὶ ἀκολούθως ἐμπορικὸς λιμὴν γενομένη, ἀπὸ τοῦ 1443 ἀνεδείχθη πρωτεύουσα τοῦ κράτους καὶ ὡς τοιαύτη, κειμένη ἐν ὁμαλῷ τόπῳ κυκλικῶς καὶ ἔχουσα περίμετρον 1 γαλ. μιλίου, διαιρεῖται εἰς 3 τμήματα, ἥτοι τὴν παλαιὰν πόλιν, κατέχουσιν τὸ δυτικὸν μέρος, τὴν νέαν πόλιν ἡ Φρειδεरिकούπολιν πρὸς ἀνατολὰς καὶ τὸν Χριστιάνειον λιμένα, τῶν ὁποίων τὰ μὲν δύο πρῶτα κεῖνται ἐπὶ τῆς Σηλάνδης, τὸ δὲ τρίτον ἐπὶ τῆς Ἀμαγέρης νήσου, καὶ περιέχει διοικητικῶς 20 συνοικίας, 400 περίπου μεγάλας καὶ μικρὰς ὁδοῦς, 30 πλατείας καὶ ἀγορὰς καὶ 8,000 οἰκίας μεγάλας.

Ἡ Κοπενάγη εἶναι τὸ κέντρον οὐ μόνον τῆς πολιτικῆς δυνάμεως τοῦ βασιλείου, ἀλλὰ καὶ τῆς βιομηχανικῆς καὶ ἐμπορικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς, καὶ ἐν γένει τόσον πλουσία εἶναι κατὰ πάν-

τα ὥστε συγκεντρώνει ἐν ἑαυτῇ πᾶσαν τὴν Δανίαν ἀπαρallάκτως ὡς οἱ Παρίσιοι τὴν Γαλλίαν. Ὅθεν δικαίως λέγουσιν ὅτι ἡ Κοπενάγη εἶναι ἡ Δανία, διότι αὕτη ἔχει πολλά καὶ μεγαλοπρεπῆ ἀνάκτορα, πλείστας ἐκκλησίας, ἀκμαῖον πανεπιστήμιον, μεγάλας βιβλιοθήκας, μουσεῖα, ἀστεροσκοπεῖα, βοτανικὸν καὶ ζωολογικὸν κῆπον, θέατρα, πλείστα ἐκπαιδευτήρια καὶ πολυάριθμα φιλανθρωπικά, ἐμπορικὰ καὶ βιομηχανικὰ καταστήματα, τὰ ὅποια ἀναδεικνύουσιν αὐτὴν ὡς μίαν τῶν μεγάλων καὶ ὡραιότατων πρωτεύουσῶν πόλεων τῆς Εὐρώπης.

2) Ἡ Ὁδένση (20,000) πρωτεύουσα καὶ ἐπισημοτάτη πόλις τῆς νήσου Φυνίας, κειμένη ἐν τῇ βορείᾳ πλευρᾷ αὐτῆς, εἶναι ἡ ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς Δανίας, ἐμπορικὴ καὶ βιομήχανος, ἔχουσα λαμπρὸν μητροπολιτικὸν ναόν, ἀνάκτορα, γυμνάσιον καὶ βιβλιοθήκην μεγάλην.

3) Ἡ Ἀαρούνη (18,000) πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου νομοῦ, κειμένη ἐν τῇ ἀνατολικῇ παραλίᾳ τῆς χερσονήσου Ἰουτλανδίας, εἶναι βιομηχανικὴ πόλις, ἔχουσα λαμπρὸν λιμένα.

4) Ἡ Ἰλλεροῖδη (18,000) κειμένη ἐν Σηλανδίᾳ ἐν τῷ νομῷ τοῦ Φρειδεरिकοβούργου παρά τινι λίμνῃ, εἶναι ἐπίσημος διὰ τὰ ἐντὸς νησιδίου τῆς λίμνης κείμενα ἀνάκτορα τοῦ Φρειδεरिकοβούργου καὶ τὴν πολυτελεστάτην ἐκκλησίαν.

5) Ἡ Ῥανδέρση (15,000) πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου νομοῦ ἐν τῇ παραλίᾳ τῆς Ἰουτλανδίας, εἶναι λίαν βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ πόλις, ἔχουσα περίφημα βιομηχανικὰ καταστήματα χειροκτίων.

6) Ἡ Ἐλσιγγόρη (12,000) κειμένη πρὸς Β. τῆς Κοπενάγης ἐν τῇ ΒΑ. ἄκρᾳ τῆς νήσου Σηλανδίας ἐπὶ τοῦ περὶ τοῦ Σούνδου, ὅστις ἔχει ἐνταῦθα πλάτος $1\frac{1}{2}$ μιλίου, εἶναι ἐπίσημος διὰ τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν ναυτιλίαν, ἔχουσα λουτρά καλὰ καὶ φρούριον καλούμενον Κρονεμβούργον.

7) Ἡ Ἀαλβόργη (12,000) πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου νομοῦ εἶναι ἐπίσημος ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανικὴ πόλις, ἔχουσα καλὸν λιμένα καὶ ἐπίσημον βιβλιοθήκην.

8) Ἡ Ὁρσένση (12,000) δευτερεύουσα πόλις τοῦ νομοῦ τῆς

Ἀαρούνης, κειμένη ἐν τῇ Ἰουτλανδίᾳ, εἶναι ἐπίσημος διὰ τὸ ἐμπορίον αὐτῆς.

§. 3. Νῆσοι τῆς Δανίας ἐπίκτητοι.

α') Αἱ Φερόαι ἐκτ. 24 □.

Κατ. 10,000.

Αὗται κείμεναι πρὸς βορρᾶν τῆς Σκωτίας ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ ὠκεανῷ ἀνεκαλύφθησαν κατὰ πρῶτον τῷ 861 ὑπὸ πειρατῶν Νορμανδῶν καὶ τῷ 1000 κατελήφθησαν ὑπὸ τῶν βασιλέων τῆς Νορβηγίας, ἀπὸ τῆς ὁποίας περιῆλθον εἰς τὴν κατοχὴν τῆς Δανίας. Τῶν 25 Φερωῶν νήσων, πασῶν ὄρεινῶν καὶ πετρωδῶν 17 μόνον κατοικοῦνται, αἱ δὲ λοιπαὶ 8 μένουσιν ἀκατοίκητοι. Ἡ δὲ ἐπισημοτέρα αὐτῶν Στρομόη, ἔχει πρωτεύουσαν τὴν Θορσχάυνην μετὰ 4,000 κατοίκων.

β) Ἡ Ἰσλανδία ἐκτ. 1870 □.

Κατ. 80,000,

Ἡ ἀπωτάτη νῆσος τῆς Εὐρώπης Ἰσλανδία κειμένη ἐν τῇ ΒΑ. ἄκρᾳ τοῦ ἀνατολικοῦ ἡμισφαιρίου καὶ τῆς Εὐρώπης, ἀνεκαλύφθη τῷ 874 ὑπὸ τῶν Νορβεγῶν καὶ κατεκτήθη, εἰς τὴν ὁποίαν εἰσῆχθη ὁ Χριστιανισμὸς κατὰ τὸν Ι' αἰῶνα· τῷ δὲ 1380 περιῆλθεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Δανῶν. Αὕτη διατέμενεται ὑπὸ ἡφαιστείων ὄρεων, τῶν ὁποίων ἐπισημότερον εἶναι ἡ Ἐκλα, ἔχει κλίμα ὠκεάνειον, ὑγρὸν καὶ νεφελῶδες καὶ κατοικεῖται ὑπὸ ἀνθρώπων ἡθικωτάτων, πιστευόντων ὅτι ἡ χώρα αὐτῶν εἶναι ἡ εὐδαιμονεστέρα τοῦ κόσμου. Ἐπισημοτέρα δὲ πόλις αὐτῆς εἶναι ἡ Ῥεικιαβίκη μετὰ 4,500 κατοίκων, ἐν ᾗ ἐδρεύει ὁ νομάρχης καὶ ἐπίσκοπος.

Περὶ δὲ τῶν ἐν Ἀμερικῇ ἀποικιῶν τῆς Δανίας, ἐκεῖ γενήσεται λόγος.

§. 4. **Κλίμα, ἔδαφος καὶ προϊόντα.**

Τὸ μὲν κλίμα τῆς Δανίας κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ νήσων συνισταμένης, εἶναι ὑγρὸν καὶ ὁμιχλῶδες, ἀλλ' ὑγιεινόν, τὸ δὲ ἔδαφος τῶν μὲν νήσων εἶναι εὐφορώτατον καὶ λίαν καλῶς καλλιεργημένον, τῆς δὲ χερσονήσου Ίουτλανθίας καὶ Φυνίας ἀμμῶδες ὄν, μᾶλλον τῇ κτηνοτροφίᾳ εἶναι εὐνοϊκὸν ἢ τῇ γεωργίᾳ ἐπιτήδειον. Καὶ τὰ κυριώτερα προϊόντα τῆς χώρας εἶναι δημητριακοὶ καρποί, λίνον, κἀναβίς, γεώμηλα, καπνὸς κλ. ἡ κτηνοτροφία, ἀλιεία καὶ ναυτιλία εἶναι λίαν προηγμένα.

§. 5. **Βιομηχανία, ἐμπόριον καὶ συγκοινωνία.**

Ἡ μὲν βιομηχανία εἶναι λίαν ἀνεπτυγμένη, τὰ κάλλιστα προϊόντα τῆς ὁποίας εἶναι τὰ Δανικὰ δέρματα καὶ τὰ Δανικὰ χειρόκτια· τὸ δὲ ἐμπόριον εἶναι ἀκμαιότατον, τοῦ ὁποίου ἡ μὲν εἰσαγωγή ἀναβαίνει εἰς 25,000,000 ταλ. ἡ δὲ ἐξαγωγή εἰς 13,000,000 ταλ. καὶ ἡ συγκοινωνία γίνεται διὰ 3,000 μεγάλων πλοίων καὶ ἀτμοπλοίων, διὰ τῶν σιδηροδρόμων ἐχόντων ἑκτασιν 1,000 κилоμέτρων καὶ διὰ τῶν τηλεγράφων, 2,000 κилоμέτρων ἑκτασιν ἐχόντων.

§. 6. **Πρόσοδος, δαπάνη καὶ στρατιωτικὴ δύναμις.**

Ἡ μὲν πρόσοδος ἀνέρχεται εἰς 28,000,000 Δανικὰ τάληρα, ἡ δὲ δαπάνη εἰς 25,000,000 ταλ. καὶ τὸ δημόσιον χρέος εἰς 120,000,000 ταλ. Ἡ δὲ στρατιωτικὴ δύναμις τῆς ξηρᾶς ἐν καιρῷ μὲν εἰρήνης συνίσταται ἐκ 40,000 ἀνδρῶν, ἐν καιρῷ δὲ πολέμου ὑπερδιπλασιάζεται καὶ ἡ ναυτικὴ δύναμις συνίσταται ἐξ 64 πολεμικῶν πλοίων μικρῶν καὶ μεγάλων μετὰ 250 πυροβόλων.

§. 7. Κάτοικοι, θρησκεία, γλώσσα καὶ πολίτευμα.

Οἱ μὲν κάτοικοι τῆς Δανίας εἶναι πάντες Δανοί, ἀνήκοντες εἰς τὴν Γερμανικὴν φυλὴν. Κατὰ δὲ τὴν θρησκείαν Χριστιανοὶ πλὴν ὀλίγων Ἰουδαίων πρεσβεύοντες τὸ δόγμα τῶν Διαμαρτυρομένων, ἐξαιρέσει ὀλίγων Καθολικῶν. Ἡ δὲ γλώσσα αὐτῶν εἶναι κλάδος τῆς Σκανδιναυϊκῆς, διαιρουμένη εἰς τρεῖς διαλέκτους. Καὶ τὸ πολίτευμα τῆς Δανίας εἶναι συνταγματικὸν ἀπὸ τοῦ 1866 μετὰ δύο Βουλῶν, ὧν ἡ μὲν Γερουσία συνίσταται ἐξ 66 μελῶν, ἡ δὲ Βουλὴ ἐξ 135 μελῶν. Βασιλεὺς δὲ αὐτῆς εἶναι Χριστιανὸς ὁ Θ' γεννηθεὶς τῷ 1818 καὶ βασιλεύων ἀπὸ τοῦ 1863 καὶ βασίλισσα ἡ Λουΐζα· ἀμφότεροι γονεῖς τοῦ βασιλέως ἡμῶν Γεωργίου.

§. 8. Ἐκπαίδευσις καὶ διανοητικὴ ἀνάπτυξις.

ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ἡ Δανία δύναται νὰ συγκαταλεχθῇ μετὰ τῶν μᾶλλον προωδευμένων κρατῶν τῆς Εὐρώπης· διότι ἔχει διὰ μὲν τὴν δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν 3,000 δημοτικὰ σχολεῖα, μετὰ 300,000 μαθητῶν, διὰ δὲ τὴν μέσσην ἐκπαίδευσιν 30 ἀνώτερα σχολεῖα, πολυάριθμα πραγματικὰ καὶ τεχνικὰ καὶ 8 διδασκαλεῖα καὶ διὰ τὴν ἀνωτάτην ἐν πανεπιστήμιον ἐν τῇ πρωτεύουσῃ, πολλὰ ἐπιστημονικὰ καθιδρύματα καὶ πολλὰς ἐπιστημονικὰς ἐταιρίας, ἀσχολουμένας εἰς τὴν προαγωγὴν τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Η ΡΩΣΣΙΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ.

Ἐκτασ. 400,000 □ σχεδόν. Κάτοικ. 87,000,000.

Ἡ Ῥωσσικὴ αὐτοκρατορία εἶναι κράτος μέγιστον, περιλαμβάνον πᾶσαν τὴν ἀνατολικὴν Εὐρώπην, τὸ βόρειον μέρος αὐτῆς καὶ μέγα μέρος τῆς Ἀσίας, τοῦ ὁποῦ ἡ ἐπιφάνεια ἀποτελεῖ τὸ $\frac{1}{6}$ ὅλης τῆς ξηρᾶς τῆς γῆς, δὲν ἔχει ὅμως ἀναλόγως τῆς ἐκτάσεως καὶ τοσοῦτους κατοίκους. Διότι ἐν ᾧ τὸ Ἀγγλικὸν κράτος περιλαμβάνον ἴσην ἑκτασιν ἔχει τὸ $\frac{1}{6}$ τῶν κατοίκων τῆς γῆς, τὸ Ῥωσσικὸν κράτος μόλις τὸ $\frac{1}{18}$ τῶν κατοίκων τῆς γῆς περιέχει. Καὶ ἡ Σινικὴ αὐτοκρατορία, ἡ ὁποία τὸ ἥμισυ τῆς ἐκτάσεως τοῦ Ῥωσσικοῦ κράτους περιλαμβάνει, ἔχει ὑπὲρ τοὺς πενταπλασίους κατοίκους τοῦ Ῥωσσικοῦ πληθυσμοῦ.

Τὸ μέγιστον τοῦτο κράτος περιλαμβάνει ἑξ τμήματα τὰ ἑξῆς.

- 1) Τὴν Εὐρωπαϊκὴν Ῥωσσίαν ἔχουσιν ἑκτασιν 90,000 □ καὶ κατ. 66,000,000.
- 2) Τὴν Πολωνίαν ἔχουσιν ἑκτασιν 2,400 □ καὶ κατοίκους 6, 100,000.
- 3) Τὴν Φινλανδίαν ἔχουσιν ἑκτασιν 5,800 □ καὶ κατοίκους 2,000,000 σχεδόν.
- 4) Τὴν Καυκασίαν ἔχουσιν ἑκτασιν 8,200 □ καὶ κατοίκους 5,000,000 σχεδόν.
- 5) Τὴν Σιβηρίαν ἔχουσιν ἑκτασιν 230,000 □ καὶ κατοίκους 4,000,000 σχεδόν.
- 6) Τὴν Κεντρικὴν Ἀσίαν ἔχουσιν ἑκτασιν 60,000 □ καὶ κατοίκους 8,000,000.

